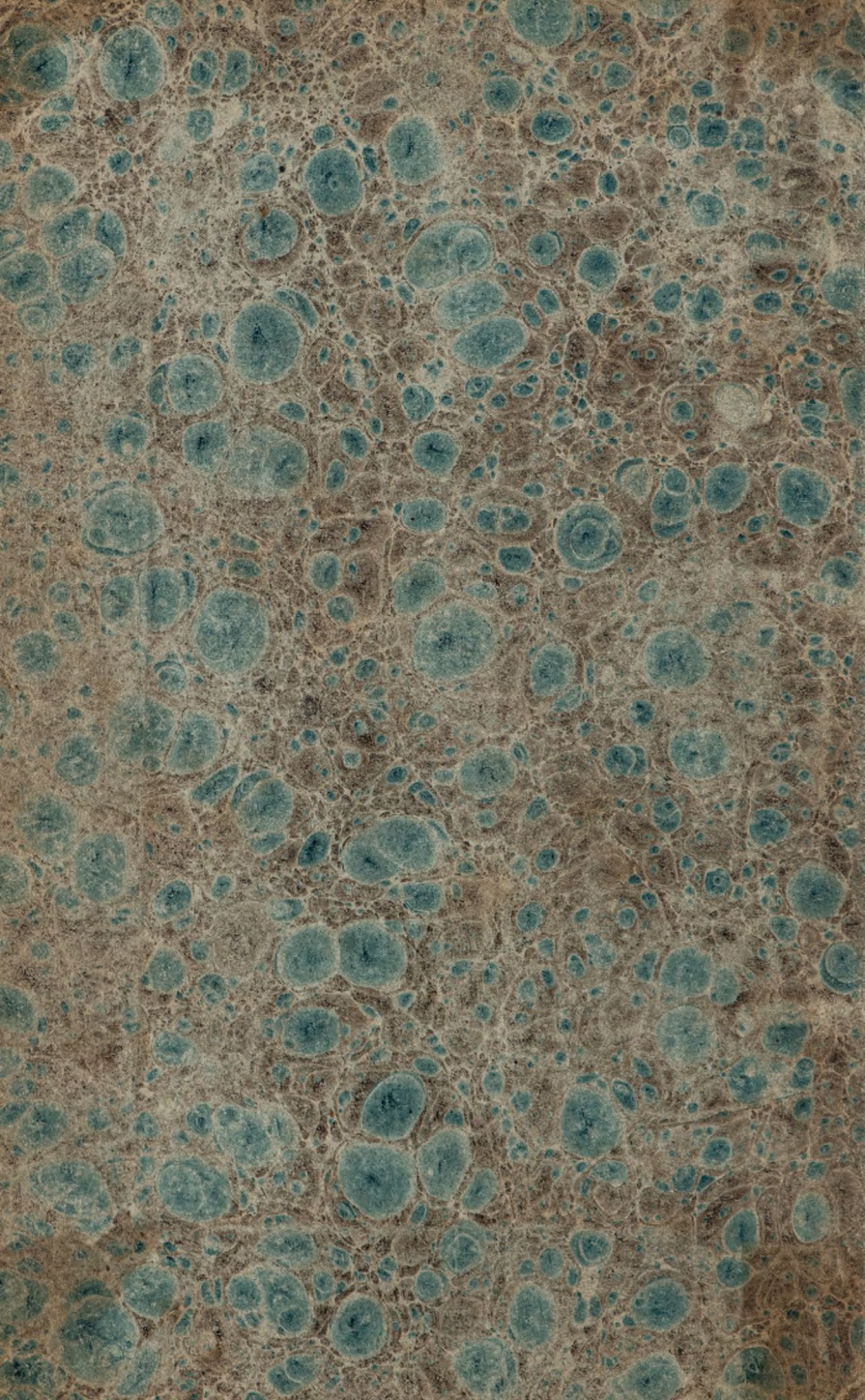

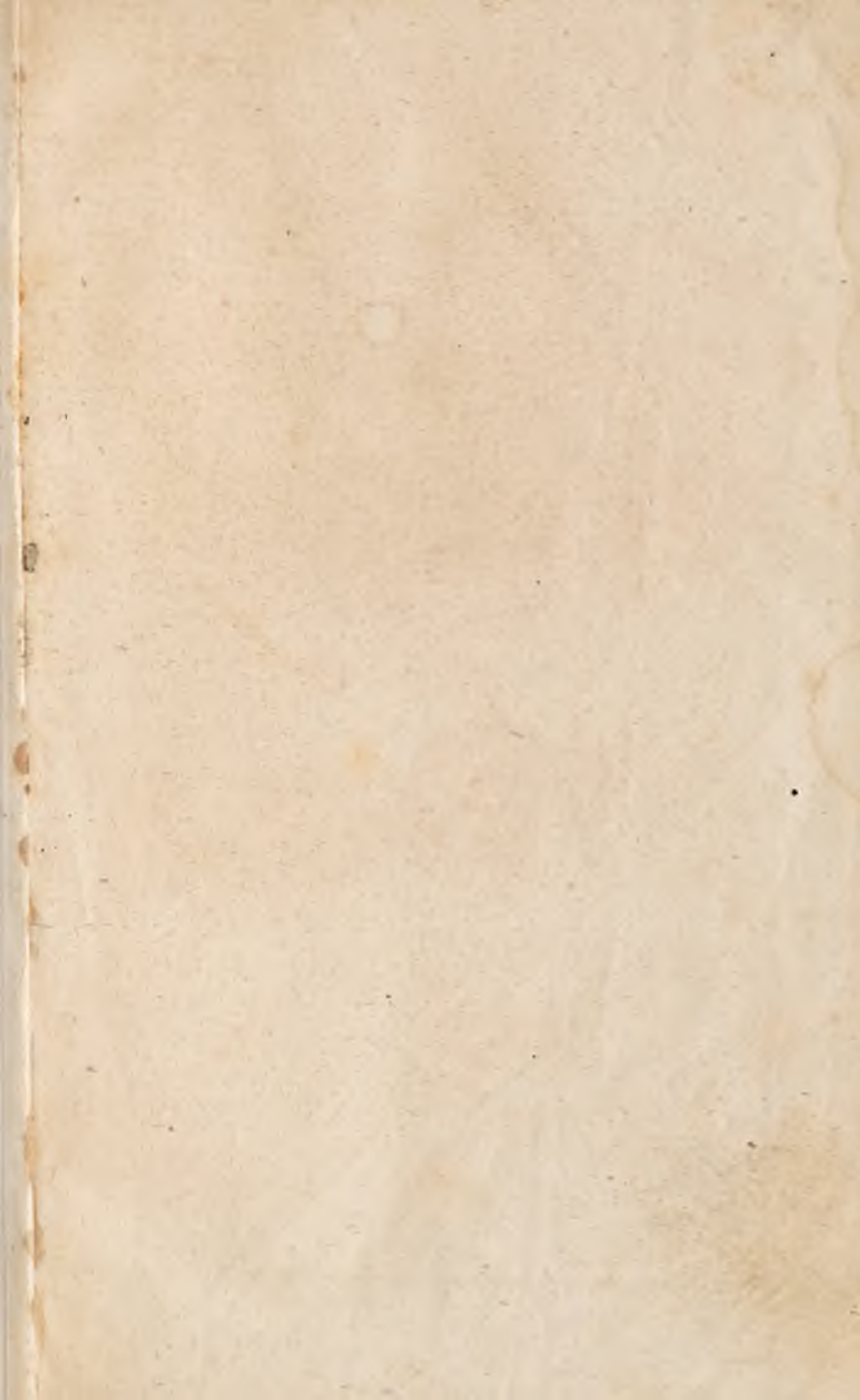

382

See

am

ΕΙΣ

ΓΕΩΓΝΟΥ ΟΥΑΣΙΗΚΤΩΝΟΣ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ,

ΜΕΓΑ ΕΠΟΣΘΗΚΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΚΑΙ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΛΞΑΝΔΡΟΥ Δ. ΒΕΛΑΡΑ

— 000 —

1837.

ΒΙΟΣ

ΓΕΩΓΙΟΥ ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝΟΣ,

ΜΕΤΑΦΡΑΣΘΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ,

ΥΠΟ

Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗ.

ΜΕΤΑ ΠΡΟΣΘΗΚΗΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΚΑΙ

ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΠΙΝΑΚΟΣ.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΛΑΖΑΡΟΥ Δ. ΒΙΛΑΡΑ.

— 000 —

1857.

ΒΙΒΛΙΟΝ

ΤΕΛΕΙΟΝ ΟΥΑΝΗΚΕΝΟΣ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ

1851

ΚΑΤΑ ΤΗΝ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΩΣ ΕΚ ΤΟΥ ΑΓΓΛΙΚΟΥ

Οὐδέ ποτε κλέος ἐσθλὸν ἀπόλλυται οὐδ' ὄνομα αὐτοῦ,
Ἄλλ' ὑπὸ γῆς περ ἐὼν γίνεται ἀθάνατος.

ΤΟΥΤΟ ΕΙΣΤΙΝ

ΤΥΡΤΑΙΟΣ.

ΕΚ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΔΙΑ ΤΗΝ

ΕΚΔΟΣΗΝ ΕΚ ΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

1851

ΑΓΓΕΛΙΑ.

— 000 —

α Ἐπειδὴ ὁ Οὐάσιγκτων ἀπεποιήθη πάντοτε νὰ λάβῃ μισθὸν διὰ τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας του, ἡ Συνέλευσις δὲν προσδιώρισε τοιοῦτον διὰ τὴν ἀνωτάτην θέσιν ἣν αὐτὸς κατεῖχεν· ὁ στρατηγὸς ἐζήτει μόνον καθ' ἑβδομάδα τὴν διὰ τὰ ἐπίσημα γεύματα καὶ διὰ τινὰς ἄλλας ἀναγκαίας περιστάσεις δαπάνην. Ὡς μὴ ἐπισκεφθεῖς ποτε τὴν Εὐρώπην, δὲν εἶχεν ἰδεῖ πολλὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ὅτε ἐστάλησαν στρατοὶ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας ἵνα ὑποδουλώσωσι τοὺς Ἀμερικανούς· καὶ ὁμῶς διὰ πολλοὺς λόγους ἦν ὁ καταλληλότερος πάντων εἰς τὴν ἡπειρον, ἵσως δὲ καὶ πανταχοῦ, ἵνα διοικήσῃ τὸν Ἀμερικανικὸν στρατόν. Ἦ εἰς ἄκρον ἀγαθὴ περὶ τῆς ἀκεραιότητος καὶ τῆς τιμῆς του γενικὴ δόξα, καὶ ἡ πεποιθήσις μεθ' ἧς, αἰσθανόμενος τὰ κατὰ τῆς πατρίδος του ἀδικήματα, ἀνέλαβε τὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγῶνα, ἡ ἐπὶ πολιτικῆς μετριοπάθειά του, ἡ μεγάλη αὐτοῦ περιουσία καὶ ἡ δεδοκιμασμένη ἐμπειρία του ὡς στρατηγοῦ, ἰδοὺ οἱ λόγοι οἵτινες ἐξ ἀνάγκης προεκάλεσαν τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ψῆφον τῆς Ἀμερικῆς.

» Ὅτι ἡ φύσις ἔδωκε πρὸς τὸν στρατηγὸν Οὐάσιγκ-

κτώνα ἑκτακτον στρατιωτικὴν ἱκανότητα, οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἀτπονδότεροι ἐχθροὶ τοῦ δύνανται νὰ διαφιλονεικήσωσι. Φλεγόμενος ἐκ νεαρᾶς αὐτοῦ ἡλικίας ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τοῦ ὑπηρετῆσαι στρατιωτικῶς τὴν ἰδίαν πατρίδα, ἀνέπτυσεν ὑπερβαλλόντως τὴν εὐφυΐαν τοῦ δι' ἀόκνου ἐπιμελείας, διὰ συντόνου μελέτης τῶν περὶ τακτικῆς διαλαβόντων δοκιμωτέρων συγγραφέων, καὶ διὰ σπανίας μεθόδου καὶ ἀκριβείας. Καὶ τῶνόντι, ὅταν συλλογισθῶμεν ὅτι κατ' ἀρχὰς ὠδήγει σῶμα ἀνδρῶν ἀδαῶν πειθαρχίας καὶ στρατιωτικῶν ἔργων, ἐνίοτε δὲ καὶ δυσκυβερνήτων, καλῶν τὸ πολὺ νὰ ἐνεργήσωσιν ὡς ἄτακτος στρατὸς, ὑποβαλλομένων εἰς βραχυτάτην θητείαν, γυμνῶν, καὶ ἀείποτε πασχόντων ἔλλειψιν ἐφοδίων καὶ πυροβολικοῦ, καὶ ὅτι μετὰ τοιούτου ὄχλου ἀντεστάθη εἰς τεσσαράκοντα περίπου χιλιάδας γεγεμνασμένων στρατιωτῶν, ἄφθονα ἔχόντων πάντα τὰ ἀναγκαῖα, διοικουμένων ὑπὸ τῶν ἀνδρειοτέρων ἀξιωματικῶν τῆς Εὐρώπης, καὶ ὑποστηριζομένων ὑπὸ ἰσχυροτάτου στόλου, προλαμβάνοντος ἐπιτυχῶς πᾶν κίνημα κατὰ θάλασσαν· ὅταν, λέγω, ἀναπολήσωμεν πάντα ταῦτα, τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐκ τῶν ἀξιολογωτέρων στρατιωτικῶν ἐγκαλλωπισμάτων τοῦ παρόντος αἰῶνος.

» Ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων τρέχει ἴσως τὸ τεσσαρakoστὸν ἑβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας του· ὑψηλός, εὐσώματος καὶ μᾶλλον ὀστώδης, ἔχει τὸ ἦθος ἱκανῶς εὐ-

μενές, τοὺς χαρκατῆρας ἀρρενωποὺς καὶ γλυκεῖς, τοὺς
 ὀφθαλμοὺς γαλανοὺς καὶ ζωηροτάτους, τὴν κόμην κα-
 στανόχρουν, καὶ τὸ πρόσωπον μᾶλλον ἐπίμηκες καὶ
 στίγματα φέρον εὐλογίας· εἶναι δὲ καὶ τὴν ὄψιν ἡλιοκαῆς
 καὶ σχεδὸν ἄχρους, ἀγχίνους τὸ ἦθος, σεμνοπρεπῆς
 καὶ σύννους, κεκτημένος πρὸς τοῦτοις ἀξιοσημείωτον
 ἀξιοπρέπειαν καὶ ἄμετρον χάριν. Καὶ ἀντιλαμβάνεται
 μὲν ὅλων θαυμασίως, ἀλλ' οὐχὶ μετὰ πολλῆς ταχύτη-
 τος. Εἶναι δὲ καὶ δικαιώτατος, ἄγρυπνος καὶ γενναῖος·
 σύζυγος ἀγαθός, φίλος πιστός, καὶ πατὴρ τοῦ καλοῦ
 στρατιώτου· γλυκὺς καὶ περισκεμμένος τοὺς τρόπους,
 πάντη ξένος προλήψεων θρησκευτικῶν, αἵτινες πολ-
 λάκις ὤθησαν χριστιανοὺς αἰρέσεώς τινος νὰ ἐξοντώσωσι
 τοὺς ὁπαδοὺς ἄλλης, καὶ ἀνεπίληπτος τὰ ἦθη, οὐδέ-
 ποτε ὑπερβᾶς τὰ ὅρια αὐστηροτάτης ἐγκρατείας. Ἐνὶ
 λόγῳ πάντες οἱ φίλοι καὶ γνώριμοί του ὁμολογοῦσιν
 ἐν γένει, ὅτι οὐδεὶς ποτε συνεκέρασεν ἐντελέστερον τὰς
 ἀρετὰς τοῦ φιλοσόφου μετὰ τῶν προτερημάτων τοῦ
 στρατηγοῦ· ἀγνότης, εἰλικρίνεια, εὐπροσηγορία καὶ ἀ-
 πλότης, ἰδοὺ τὰ περιφανέστερα αὐτοῦ γνωρίσματα,
 ἕως οὗ αἱ περιστάσεις συντρέξωσιν αὐτὸν ὅπως ἀναπτύξῃ
 ἀκάθεκτον ἀνδρείαν καὶ ἀνεξαρτησίαν πνεύματος.

Ταῦτα ἐγράφησαν περὶ τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῆς Ἀρ-
 κτώας Ἀμερικῆς ὑπὸ χειρὸς οὐχὶ φίλης ἀλλ' ἐχθρικῆς τὸ
 1780 ἔτος (*), ἀχμαζούσης ἔτι τῆς μεταξὺ Ἀγγλων

(*) Ὑπὸ τῆς ἐφημερίδος London Chronicle ἐκδιδομένης τότε ἐν
 Λονδίῳ.

καὶ Ἀμερικανῶν πάλης. Ἀληθεστέραν ἄρα ταύτης εἰκόνα οὐδεὶς δύναται νὰ ζωγραφίσῃ, διότι, καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον Πλούταρχον, « ἐπεὶ ἡ φιλία ἰσχνόφωνος γέγονεν ἐν τῇ παρῤησιάζεσθαι, καὶ τὸ κολακεῦον αὐτῆς λάλον ἐστὶ, τὸ δὲ νουθετοῦν ἄναυδον, ἀκουστέον ἐστὶ πρὸς τῶν ἐχθρῶν τὴν ἀλήθειαν » (*).

Ἀλλ' εἰς τὴν ἐπιγραφὴν ἀληθὴς, δὲν εἶναι ὁμῶς καὶ πλήρης· διότι γενομένη πρὸ τοῦ τέλους τοῦ πολέμου, πρὶν ἢ ἀναλάβῃ ἐκεῖνος τὴν κυβερνήτην τῆς πατρίδος ἣν ἠλευθέρωτε, δὲν ἠδύνατο νὰ παραστήσῃ ὅτι οὐχὶ μόνον σωτὴρ, ἀλλὰ καὶ θεμελιωτὴς καὶ ῥυθμιστὴς καὶ νομοθέτης αὐτῆς ὑπῆρξεν· οὐδὲ ἦν εἰσέτι ἀνεπτυγμένη ὁλόκληρος ἡ ἀκεραιότης τοῦ χαρακτῆρος, ἡ σπανία ἀφιλοκέρδεια, ἡ σύνεσις, ἡ εὐσέβεια, ἡ μετριοφροσύνη, ἐνὶ λόγῳ αἱ ἀρεταὶ δι' ὧν ἐπέλαμψε κατὰ τὸν δημόσιον καὶ τὸν ἰδιωτικὸν αὐτοῦ βίον ὁ θαυμαστός ἐκεῖνος πολίτης τοῦ νέου κόσμου.

Ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἐν Ἑλλάδι, εἰ καὶ θαυμάζομεν τὸν Οὐασινγκτῶνα, εἰ καὶ ἐποθήσαμεν αὐτὸν καὶ ὅτε ὁ Μιαούλης καὶ ὁ Κανάρης κατεναυμάχουν καὶ ἐπυρπόλουν στόλους, καὶ ὅτε ὁ Κολοκοτρώνης καὶ ὁ Καραϊσκάκης κατεστρατήγουν πολυάριθμα στίφη ἐχθρῶν, ἀγνοοῦμεν οἱ πλεῖστοι ὅτι οὐ μόνον κατὰ τὰ πεδία τῆς μάχης ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τέχνην τοῦ κυβερνᾶν ὑπῆρξεν ἥρως· ἀγνοοῦμεν ὅτι, καὶ τοι τοιοῦτος ὑπάρξας, βιασθεὶς ἀνεδέχθη καὶ ἐπιμένων ἀπέβγαλε τὴν

(*) Πλούτ. περὶ τοῦ πῶς ἂν τις ὑπ' ἐχθρῶν ὠφελοῖτο.

άνωτάτην ἀρχήν, εἰδῶς πόσον μέγα καὶ ἐπικίνδυνον τὸ ἐπιχείρημα τοῦ διευθύνειν λαοὺς, καὶ πόσον λισσὰς πέτρα φιλοκέρτομος ἢ ἐξουσία.

Ἰνα κατασταθῇ λοιπὸν γνωστότερος εἰς τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος ὁ ΒΙΟΣ τοῦ Οὐάσιγκτῶνος, καὶ νὰ ἐξοικειωθῶμεν οὕτω μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀρκτῶας Ἀμερικῆς τοσαῦτα παρασχούσης πρὸς ἡμᾶς ὕλικά καὶ ἠθικά εὐεργετήματα, μετεφράσθη ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐκεῖνος ὅστις ἀναγινώσκεται ἐν πᾶσι τοῖς σχολείοις αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο μυριάκις ἐκδοθεὶς εἰς φῶς· διότι ἐθεωρήσαμεν ἐπωφελέστερον νὰ προσφέρωμεν αὐτὸν ὡς ὑπογραμμὸν ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας ἀρετῆς, καὶ ὡς ἀνάγνωσμα τερπνὸν συνάμα καὶ διδακτικὸν πρὸς τὰ παιδία καὶ τοὺς λοιποὺς φιλαναγνώστας, ἢ πρὸς τοὺς εἰδότας ξένας γλώσσας καὶ δυναμένους νὰ μελετήσωσι τὰς ἐκτενεστέρας καὶ φιλοσοφικωτέρας βιογραφίας τοῦ ἐλευθερωτοῦ τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν.

Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

— 060 —

Το 1486 ἔτος, ὁδοιπόρος τις κρατῶν παιδίον ἀπὸ τῆς χειρὸς, ἐλθὼν ἔστη πρὸ τῆς πύλης μοναστηρίου ἐν Ἰσπανίᾳ, ἵνα ζητήσῃ ὀλίγον ἄρτον καὶ ὕδωρ διὰ τὸ κεκοπιαχὸς τέκνον του. Ἐνῶ δὲ ἔδιδε ταῦτα, φιλάνθρωπος τις ἀδελφὸς, ὁ ὁδοιπόρος ἤρξατο νὰ διηγῇται τὴν ἱστορίαν του, εἰπὼν καὶ διὰ τίνα σκοπὸν ἦλθεν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης, τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, πλὴν τῶν τριῶν τούτων ἡπείρων καὶ τινῶν ρήσων παρακειμένων, δὲν ἐγνώριζον ἄλλήν γῆν.

Οἱ μάλιστα πεπαιδευμένοι, ὅσοι κατεγίνοντο εἰς τὴν αὔξησιν τῶν γεωγραφικῶν αὐτῶν γνώσεων, ἐδόξαζον ὅτι ὁ ὠκεανὸς περιεκύχλου τοὺς τόπους ἐκείτους ὡς μεγάλη τις ζώνη, καὶ ἴσως πρῶτος Χριστοφόρος ὁ Κολόμβος, ὁ ξένος ὃς τις ἴστατο παρὰ τὴν πύλην τοῦ μοναστηρίου, ἐθεώρησε δυνατὸν νὰ ὑπερβῇ τις τὴν ζώνην αὐτὴν καὶ νὰ φθάσῃ ἀπέναντι, ὅπου ὑπετίθετο τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς Ἀσίας. Ἐγεννήθη δὲ ὁ Κολόμβος οὗτος τὸ 1436 ἔτος ἐν Γερούῃ τῆς Ἰταλίας ὑπὸ πατρὸς ξάντου, ὃς τις, ἐρδεέστατος ὢν, δὲν εἶχε τὸν τρόπον νὰ ἀναθρέψῃ δεόντως τὸν υἱόν του· ἀλλ' οὗτος, φοιτήσας ἐπὶ τίνα

ἔτη μετὰ μεγίστης ἐπιμελείας εἰς τὰ διδασκαλεῖα, ἐπέδωκε· καὶ ὅτε ἡλικιώθῃ ἐδήλωσεν ὅτι ἐπεθύμει τὰ γῆνη ναυτικὸς, καὶ ἐπὶ τοῦτο ἡσχολεῖτο ἀνενδότως εἰς ἀπόκτησιν γεωγραφικῶν καὶ ναυτικῶν γνώσεων.

Δεκατετραετὴς ἔτι ὢν ἐπέβη εἰς πλοῖον. Ὁ θαλάσσιος βίος ἦν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰς ἄκρον ἐπικίνδυνος καὶ ἐπίμοχθος· ὅθεν κατέτριψε τὴν νεότητά του μεταξὺ κακοπαθειῶν, αἵτινες ἐχρησίμευσαν ὡς μαθήματα, αὐστηρὰ μὲν ἀλλ' ὠφέλιμα, διδάξαντα αὐτὸν τὰ ἐγκρατῆ τῆς οἰκείας καὶ ὁρμητικῆς φύσεώς του, καὶ τὰ ὑπομένη μὴ παραπονούμενος μητ' ἐξευτελιζόμενος. Μελετήσας καλῶς ὅσα εἶδε κατὰ τὰς θαλασσοπλοίας του καὶ ὅσα ἔμαθε περὶ γεωγραφίας, ἐπέλσθη ὅτι, εἰ ἀνεχώρει πλοῖον ἐξ Εὐρώπης πρὸς δυσμὰς, ἤθελε φθάσει εἰς γῆν ἄγνωστον, ἥτις, κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς του, ἦν πιθανῶς καὶ κατωχημένη. Βεβαίως ἐδίδαξεν αὐτὸν ἡ Βίβλος ὅτι θέλει ἐλθεῖ καιρὸς καθ' ὃν

« Ὅψονται πάντα ἄκρα τῆς γῆς τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ

Θεοῦ ἡμῶν » (α),

καὶ ἐκ τούτου συνέλαβε τὴν ἐλπίδα ὅτι ἤθελε συντρέξει αὐτὸν ὁ Θεὸς ὅπως φέρῃ τὰ εὐαγγέλια τῆς ἀμωμήτου πίστεώς του εἰς τὴν ἄγνωστον γῆν, περὶ ἧς ὠμίλει ὡς εἰ εἶδεν αὐτήν. Ἐθεώρει δὲ τὴν παιδικήν του κλίσιν πρὸς τὰ ναυτικὰ ὡς ἀπόδειξιν ὅτι αὐτὸς ἔμελλε τὰ ἀνακαλύψῃ τὴν νέαν ταύ-

(α) Ἠσαΐ. νβ'. 10.

την γῆν· καὶ ἡ πεποίθησις αὕτη, οὐ μόνον ἔμενον ἐν αὐτῷ ἀνεξάλειπτος, ἀλλὰ καὶ τὸν παρεμύθει κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀποτυχίας του.

Μελετήσας ἐπὶ πολλὰ ἔτη μετ' ἐπιστασίας τὸ ἀντικείμενον τοῦτο, ἀπεφάσισεν ἐπὶ τέλους νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸν πλοῦν τῆς ἀνακαλύψεως, περὶ ἧς ὅσω πλέον ἐσχέπτετο, τόσω ἰσχυρότερα ἐγίνετο τῆς ἐπιτυχίας ἢ ἐλπίς. Ἦν ὅμως πάντῃ ἀπορος, ὥστε οὔτε μικρὸν πλοῦν νὰ κατασκευάσῃ εἶχε τὸν τρόπον· ἀλλ' οὔτε ἄλλον νὰ καταπέλῃ ἡδύνατο, διότι ὁ σκοπὸς του ἔθεωρεῖτο μωρὸς καὶ μάταιος. Συνέλαβεν ἄρα τὴν τολμηρὰν ἀπόφασιν νὰ μεταβῇ εἰς Πορτογαλίαν ἵνα ζητήσῃ τὴν συνδρομὴν τοῦ βασιλέως, ὅς τις τῶντι ὑπeschέθη αὐτὴν κατ' ἀρχάς· ἀλλ' ἀγοῦ πρῶτον ἀνεπτέρωσε τὰς ἐλπίδας του, τὸν ἐγκατέλιπε μετὰ ταῦτα, καὶ οὕτως, ἀναγκασθεὶς νὰ ἐπαναστρέψῃ εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, ἐζήτησε παρὰ τῆς κυβερνήσεως βοήθειαν· ἀλλὰ καὶ αὕτη τὸν ἀπέβαλεν. Ἐκεῖνος ὅμως, εἰ καὶ πένης τῶν θησαυρῶν τῆς γῆς, ἀλλὰ πίστιν ἔχων εἰς τὴν θεὸν ταύτην ἐπαγγελλαν·

« Κύλισον ἐπὶ Κύριον τὰ ἔργα σου, καὶ ἐδρασθήσονται οἱ λογισμοί σου » (α),

δὲν ἀπεκαρτέρησε· διευθύνετο δὲ πρὸς Φερδινάνδον καὶ Ἰσαβέλλαν, τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἰσπανίας, ὅτε

(α) Παροιμ. ις'. 3.

ἵσταθῇ πρὸ τῆς πόλεως τοῦ μοναστηρίου ἵνα ζητήσῃ τροφήν διὰ τὸ τέκνον του.

Ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος πρὸς δὲ διηγήθη τὸ σχέδιόν του, οἰκτείρας αὐτὸν καὶ αἰσθανθεὶς ζῆλον ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας του, προέτεινε τὸν μὲν υἱὸν του Διέγον ὅτι κρατήσῃ καὶ ἀναθρέψῃ αὐτὸς, ἐκείνον δὲ ὅτι συστήσῃ δι' ἐπιστολῆς πρὸς φίλον του δυνάμενον ὅτι τὸν συνδράμῃ ὅπως τύχῃ τῆς εὐνοίας τῆς βασιλείας. Ἀφ' οὗτοι λοιπὸν ὁ Κολόμβος τὸ παιδίον, διευθύνη εἰς τὴν πόλιν ὅπου διέτριβον ὅτε βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα. Καὶ οὗτοι μὲν οὐδὲ γ' ἀκούσωσιν αὐτὸν ἠθέλησαν προτείνοντα τὴν ἀνακάλυψιν νέας χώρας πρὸς ὄφελός των· ἐκεῖνος ὁμως, ἀποφασίσας ὅτι διατρέψῃ ἐκεῖ ἐπὶ τινα χρόνον, ἐπορίζετο τὰ πρὸς τὸ ζῆν σχεδιογραφῶν χάρτας. Ἐπειδὴ δὲ τὸ μὲν ἦθος ἦν εὐπρεπὲς, τοὺς δὲ τρόπους γλυκὺς καὶ ἐγκρατὴς τῆς ὀξυθύμου φύσεώς του, ἀπέκτησεν ἐν τῷ ὀλίγῳ τὴν εὐμέρειάν των, οἵτινες, συμπάθεια φερόμενοι, τὸν παρουσίασαν πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Ἰσπανίας, ἵνα διηγηθῇ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸ περισπούδαστον σχέδιόν του. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἀρχιεπίσκοπος κατ' ὥρθωσεν ὅτι τὸν παρουσιάσῃ πρὸς τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες μετὰ τοσαύτης συγκαταβάσεως τὸν ἠκροάσθησαν, ὥστε συνέλαβε ζωηροτάτας ἐλπίδας συνδρομῆς. Διωρίσθησαν δὲ καὶ τινες ἵνα ἐξετάσωσι τὸ σχέδιόν του· ἀλλ' ἀφοῦ ἐσιώπησαν ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἐδήλωσαν τέλος πάντων ὅτι τὸ ἀπεδοκί-

μαῖον ἐντελῶς. Ἀποθυρῶνθεῖς ἄρα οὐχὶ ὁμῶς καὶ ἀπελπισθεῖς ὁ Κολόμβος, ἀπεφάσισε τὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν Ἰσπανίαν, ἵνα ζητήσῃ ἀλλοῦ συνδρομὴν ἀναχωρήσας. Λοιπὸν ἔλαβε καθ' ὁδὸν ἐπιστολὴν φίλου του προτρέποντος αὐτὸν τὰ ἐπαρακάμψῃ ἀμέσως. Ὁ φίλος οὗτος κατορθώσας τὰ ὁμιλήσῃ μετὰ τῆς βασιλείσεως, καὶ τὰ διηγηθῇ εὐγλώττως αὐτῇ τὸν σκοπὸν τοῦ Κολόμβου, τοσούτῳ τὴν ἐπεισεν ὥστε ἀπεκρίθη· « Ἀναλαμβάνω ὑπὸ τὴν προστασίαν μου τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ δίδω εἰς ἐρέχυνον τοὺς δάμαρτάς μου ἵνα εὗρω τὰ ἀπαιτούμενα χρηματικά κεφάλαια. » Οἱ λόγοι οὗτοι ἐρέπλησαν χαρᾶς τὸν Κολόμβον, καθύσον μάλιστα δὲν ἐρρέθησαν ἐπιματαίῳ· διότι ἐπιταγῇ, ὑπογεγραμμένῃ παρ' ἀμφότερων τῶν βασιλέων, ἐδόθη αὐτῷ ἵνα παρασκευάσῃ τρία μικρὰ πλοῖα διὰ τὸ ἐπιχείρημά του. Ἐνῶ δὲ ἡτοιμάζοντο ἐν Πάλῳ, τοιαῦτα ἀπαίσια ἐλέγοντο περὶ τῶν κινδύνων τοῦ ἀγνώστου ὠκεανοῦ, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ γέροντες ναυτικοὶ ὠμίλου ἐντρομοὶ περὶ τοῦ μελετωμένου διάπλου, ὁ δὲ Κολόμβος μετὰ μεγίστης δυσκολίας συνεκρότησε τὰ πληρώματα τῶν μικρῶν πλοίων του.

Τὴν 3 Αὐγούστου 1492, ἡμέραν Παρασκευὴν, ἀπέπλευσεν ἀπὸ τῆς Πάλου, οἱ δὲ φίλοι τῶν ναυτῶν, θεωροῦντες ὡς βέβαιον ὅτι δὲν ἐμελλε πλέον τὰ ἐπαραστρέψῃ ὁ στολίσκος ἐκεῖνος, ἀπεχαιρέτισαν αὐτοὺς παραπονούμενοι καὶ λουδωροῦντες τὸν Κολόμ-

βορ, Ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας ἐπλανῶντο μεταξὺ
 τῶν κυμάτων οὐδὲ κὰρ σκιὰν γῆς βλέποντες, οἱ δὲ
 ναῦται ἠγανάκτουν καὶ ἠδημόνουν. Ἐσπέραν τινα,
 μακρά τις γραμμὴ μελανὴ ὁμοιάζουσα γῆν, ἀνερρί-
 πισε τὸ θάρρος αὐτῶν· ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν εἶδον ὅτι
 τὴν γραμμὴν ἐσχημάτιζον μαῦρα νέφη πρὸς τὸν ὀ-
 ρίζοντα. Πολλάκις δὲ καὶ ἄλλοτε ἠπατήθησαν, καὶ
 ἀπελπιωθέντες ἐπὶ τέλους, ἐπέπληττον τὸν Κολόμ-
 βορ μετ' ὀργῆς, καὶ ἐπέμενον ζητοῦντες τὰ ἐπαρέλ-
 θωσιν εἰς Ἰσπανίαν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐφρόντισε
 τὰ πρᾶνρη καὶ τὰ ἐνισχύσει αὐτοὺς ἵνα προχωρή-
 σωσιν· ἀλλ' ἰδὼν ὅτι ἀπ' ἐναντίας ἠϋξάνεν ἡ περὶ
 ἐπαρόδου ἐπιθυμία των, διεκήρυξε μετὰ σταθερότητος
 ταῦτα· «Ὅ,τι καὶ ἂν συμβῇ, ἔχω ἀπόφασιν τὰ ἐγκαρ-
 τερήσω, ἕως οὗ φέρω εἰς πέρας τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ τὸ
 ἐπιχείρημα. » Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ναῦται ἐγένοντο
 ἔξω φρενῶν, καὶ ἀπεφάσισαν τὰ τὸν βιάσωσι τὰ
 ἐνδῶσῃ. Ἄλλ' ἐνῶ συνεσχέποντο πῶς τὰ πράξωσι,
 τὴν 11 Ὀκτωβρίου, ἐξήκορτα καὶ ἐννέα ἡμέρας
 μετὰ τὴν ἐκ τῆς Ἰσπανίας ἀναχώρησίν των, εἶδον
 χόρτον ὁροσερὸν, ὥς τὸν φνόμενον παρὰ τοὺς ποτα-
 μούς, κυμαινόμενον περὶ τὰ πλοῖα, καὶ τις τῶν
 ναυτῶν ἀνέσυρε ῥάβδον γλυπτὴν καὶ κλαδίον ἀ-
 καρπωτὸν μετὰ σπόρων, ἃ τινα ὤθησαν τὰ κύματα
 πρὸς τὰ πλοῖα.

Ὡς ὁ κλάδος τῆς ἐλαίας, ὃν ἐξαποστείλλας ὁ
 Θεὸς διὰ τῆς περιστερᾶς πρὸς τὸν Νῶε ἐχαροποίη-

σειν αὐτὸν ἐν τῇ κιβωτῷ, καὶ ἀνέλωπύρησε τὴν ἐλπίδα του ὅτι ταχέως ἐμελλε γὰ ἴδῃ « τὴν ξηρὰν », οὕτω καὶ ἡ γλυπτὴ ράβδος καὶ τὸ ἀκαρθωτὸν κλαδίον ἐπεισαν τὸν Κολόμβον ὅτι εὕρισκετο πλησίον τῆς γῆς, ἥ τις ἦν ὁ σκοπὸς τοῦ ἐπικινδύνου διάπλου του. Πρὸς δὲ τοὺς γαύτας ἦσαν κλάδοι εἰρήνης· διότι αἱ ἐλπίδες αὐτοῦ ἐγέννησαν ὅτι χώρα κατωχημένη δὲν ἦν μακρὰν, κατεπράυναν τὴν ὀργήν των, καὶ ἕκαστος, προσέχων ἄγρυπτος, ἐφιλοτιμεῖτο γὰ ἀναγγεῖλη πρῶτος τὴν ξηρὰν ἵνα λάβῃ τὴν ὑποσχεθεῖσαν ἀμοιβήν. Ἐν τοσούτῳ ὁ στολλίσκος ὠθεῖτο ταχέως εἰς τὰ πρόσω ὑπ' ἀρέμου πρέστοτος καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν οὐρίου.

Συνεΐθιζεν ὁ Κολόμβος γὰ ψάλλῃ καθ' ἑσπέραν ὕμνον πρὸς Θεόν, ἐπειδὴ ἦν εὐλαβής· διὸ τὴν ἑσπέραν τῆς χαρμοσύνου ἐκείνης ἡμέρας, καθ' ἣν εἶδον τὴν ράβδον καὶ τὸ κλαδίον, ὁμιλήσας περιπαθῶς πρὸς τοὺς γαύτας τοὺς προέτρεψε γὰ εὐχαριστήσωσι τὸν παρτοδύναμον διὰ τὴν προστασίαν καὶ τὴν ἀγαθότητά του, ὁδηγήσαντος αὐτοὺς σώους μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης τῶν ἐλπίδων καὶ τῆς ἀγαλλιάσεως. Καὶ μετὰ ταῦτα καθήσας παρὰ τὴν πύραν τοῦ πλοίου ἐνῶ προεχώρει ὠθούμενον ὑπὸ γλυκείας αὔρας, προσήλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν ὀρίζοντα, καὶ ἠτένιζεν αὐτὸν ἕως οὗ ἐπῆλθε τὸ σκότος τῆς νυκτός. Ἡ ἀντεσπομένησία του εἶχεν ἀποδιώξει τὸν ὕπνον, καὶ ἐνῶ ἐκάθητο ἐν μέσῳ τῆς

σιωπῆς τοῦ μεσονυχτίου, εἶδεν αἰφρῆς φῶς ὁμοιάζον
 λαμπάδα κρατουμένην ὑπὸ ἀνθρώπου ἀνυψοῦντος
 καὶ καταβιβάζοντος αὐτὴν ἐνῶ περιεπάτει. Ἐκτοτε
 ἀτελεύτητοι ἐφάρησαν αἱ ὥραι μέχρι τῆς πρωίας·
 ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἦλθε καὶ αὕτη. Ἦν δὲ 12 Ὀκτω-
 βρίου 1492, ὅτε τὸ μικρὸν σκάφος τοῦ Κολόμβου
 ἐγέρετο δι' αὐτὸν ὡς « τὸ ὄρος τοῦ Ναβαῦ » πρὸς
 τὸν ὁδηγὸν τοῦ Ἰσραήλ διώτι, καθὼς ὁ Μωϋσῆς
 ἐβθασε διὰ τῶν κινδύνων τῆς ἐρήμου πρὸς τὸ ὄρος
 ἐπεῖτο ὅθεν εἶδε « τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας », οὕτω
 καὶ ὁ Κολόμβος ὠδηγήθη ὑπὸ τῆς αὐτῆς παντοδυ-
 νάμου χειρὸς διὰ τῆς ἐρήμου τοῦ ὠκεανοῦ, εἰς θέσιν
 ὅθεν οἱ ὀφθαλμοὶ του εἶδον χαίροντες τὴν ἄγνωστον
 γῆν, εἰς ἣν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἀπέτειρε τὰς σκέψεις καὶ
 τὰς ἐλπίδας του. Ἦν δὲ ἡ γῆ αὕτη ὠραία νῆσος καὶ
 ὁμαλὴ, κατάφυτος ὡς κῆπος, ἥς οἱ κάτοικοι ἔδραμον
 πρὸς τὴν ἀκτὴν ἵνα ἴδωσι τὴν θαυμασίαν παρου-
 σίαν τοῦ στολίσκου. Καὶ ὁ μὲν Κολόμβος, εἰσελθὼν
 εἰς τὴν μικρὰν λέμβον διευθύνθη πρὸς τὴν ἀκτὴν,
 καὶ ἀποβάς πλήρης χαρᾶς ἔκλιρε γόνυ ἵνα εὐχαρι-
 στήσῃ τὸν Θεὸν μετὰ δακρύων εὐγνωμοσύνης· οἱ δὲ
 ἄγριοι κάτοικοι ἰδόντες αὐτὸν πλησιάζοντα ἔφυγον·
 εἰς μόνος, γενναιότερος τῶν ἄλλων, ἐτόλμησε νὰ
 ἐπαραστρέψῃ, ὅτε καὶ οἱ λοιποὶ, ἰδόντες ὅτι δὲν τὸν
 ἐβλάψαν, ἐπανῆλθον ἐπίσης, καὶ ἐξέφρασαν διὰ νευ-
 μάτων τὸν θαυμασμόν αὐτῶν, λέγοντες ὅτι ὁ Κο-
 λόμβος καὶ οἱ σύντροφοὶ του ἦλθον ἐξ οὐρανῶν,

καὶ οὗτι τὰ πτερὰ δι' ὧν πετασθέντες κατέβησαν εἰσὶ
τὰ ἰστία τῶν πλοίων. "Εμειρε δὲ δι' ὅλης τῆς ἡμέ-
ρας ἐν μέσῳ τῶν ἀνθηρῶν δένδρων, περιεργαζόμε-
νος τοὺς ἀγελεῖς κατοίκους, καὶ δίδων τεμάχια ὑά-
λου καὶ ἄλλα τοιαῦτα μικροῦ λόγου ἄξια, ἃ τικα
ἐδέχοντο χαίροντες καὶ θαυμάζοντες καὶ ἀνταπο-
δίδοντες πλακοῦντας κατεσκευασμένους μετὰ ῥιζῶν
φυτοῦ τινοῦ ὑπ' αὐτῶν καλλιεργούμενου. "Εφερον δὲ
κοσμήματα χρυσᾶ περὶ τὸν τράχηλον, καὶ ἐφανέρω-
σαν διὰ ρευμάτων πρὸς τὸν Κολόμβον ὅτι τοιαῦτα
εὐρίσχοιτο εἰς γῆν κειμένην πρὸς μεσημβρίαν τῆς
ρῆσον. Καὶ ἐπειδὴ οὗτος ἐνόμιζεν ὅτι ἡ ρῆσος ἔκει-
το πλησίον τῶν Ἰνδιῶν, ὠνόμασε τοὺς κατοίκους
αὐτῆς Ἰνδοὺς, καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο ἐδόθη μετὰ ταῦ-
τα πρὸς ὅλους κοινῶς τοὺς αὐτόχθονας τοῦ Νέου
κόσμου. Ἐκάλεσε δὲ καὶ τὴν ρῆσον Ἀγιορ Σώ-
στην, ἥτις ἀνῆκει σήμερον εἰς τὴν συστάδα τὴν
καλουμένην Βεχαμάς.

Ἀφοῦ δὲ διέτριψε δύο ἡμέρας ἐκεῖ ἐξερευνῶν τὴν
ρῆσον, ἀπεγράφισε τὰ ἀποπλεύσει ἵνα ἐπισκεφθῇ καὶ
ἄλλας, αἵτινες, κατὰ τὸ λέγειν τῶν κατοίκων, δὲν
ἦσαν μακρὰν. Διευθυνθεὶς λοιπὸν εἰς διάφορα μέρη,
ἀνεκάλυψε τὰς ρῆσους Κοῦβαν καὶ Ἰσπανιόλαν, καὶ
ἐπαρακάμφας εἰς Ἰσπανίαν εἰσηλθεὶς εἰς τὸν λιμέ-
να τῆς Πάλου τὴν 15 Μαρτίου 1493, μετ' ἀπουσί-
αν ἑπτὰ μηνῶν καὶ δώδεκα ἡμερῶν. "Οτε δὲ οἱ πο-
λῖται ἤκουσαν τὴν ἐπαροδὸν του, ἐγένετο μέγας

θόρυβος· ἀλλ' ὅτε ἔμαθον ὅτι καὶ ἀνεκάλυψε αὐτὴν ἄγνωστον γῆρ, ἢ καὶ ὅτι τινὲς τῶν κατοικῶν αὐτῆς ἦλθον ἐκουσίως εἰς Ἰσπανίαν, ἠτοιμάσθησαν γὰρ τὸν ὑποδεχθῶσι μετὰ τῶν αὐτῶν τιμῶν ὡς ἀπέρεμον καὶ πρὸς τὸν βασιλέα. Ὅπόσον διάφορος ἦν ἡ ὥρα αὐτῆς τῆς ὥρας τῆς ἀναχωρήσεως, καθ' ἣν πᾶσα γ.λῶσσα ἐξέφραζε παράπονα ἢ ὕβρεις!

Μαθόντες ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισσα τὴν ἐπάρροdon καὶ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ Κολόμβου, προσέταξαν γὰρ γίνωσι μεγάλαι προετοιμασίαι πρὸς ὑποδοχὴν του· καὶ πλήθη θαυμάζοντα αὐτὸν τὸν περιεκύκλουν πανταχόθεν. Τίς ἤθελε πιστεύσει ὅτι ἦν αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ Κολόμβος, ὃς τις πρὸ τινῶν ἐτῶν ἐστάθη παρὰ τὴν πύλιν μοναστηρίου ζητῶν ἄρτον καὶ ὕδωρ διὰ τὸ τέκνον του! Ἐν τῷ διαστήματι τῶν ἀκολούθων δώδεκα ἐτῶν ἐπεχείρησε τέσσαρας ἀξίας πολλοῦ λόγου θαλασσοπολοῦσας, καὶ εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἅπας ὁ γένος εἰρεθεὶς κόσμος ἔπρεπε γὰρ ὀνομασθῆναι Κολομβία· τῆς τιμῆς ὅμως ταύτης τὸν ἀπεστέρησε πλούσιός τις ἔμπορος τῆς Ἰταλίας, Ἀμέρικος Βεσπούχιος καλούμενος, ὃς τις ἀναχωρήσας μετὰ μεγάλου στόλου τὸ 1501 ἔτος, καὶ ὀδηγούμενος ὑπὸ τῶν εἰδήσεων ὅσας ἐδημοσίευσεν ὁ Κολόμβος, καὶ ὑπὸ τῶν χαρτῶν αὐτοῦ, ἔφθασεν εἰς τὸ μεσημβρινώτερον μέρος τῆς ἡπείρου, καὶ διηγήθη τοιαῦτα περὶ τοῦ διαπλου καὶ τῆς χώρας ἣν εἶδεν, ὥστε ἐδόθη εἰς ταύτην τὸ ὄνομά του, ὡς εἰ ἀνεκάλυψεν οὗτος αὐτήν. Ὁ λαὸς ὅμως ἔδωκε τὸ

ὄνομα τῆς Κολομβίας καὶ τοῦ Κολόμβου εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἀμερικῆς, καὶ μάλιστα κατὰ τὰς Ὁμοσπόδους πολιτείας, ὅπου ὑπάρχει ἐπαρχία Κολομβία καλουμένη, ἧς ἡ πόλις Οὐασινγκτωνία εἶναι πρωτεύουσα. Καὶ οὕτω τὰ ὀνόματα τῶν δύο μεγάλων ἀνδρῶν, εἰς ὧν τὸν ῥοῦν καὶ τὴν ἀρετὴν τοσαῦτα ὀφείλει ὁ τόπος ἡμῶν, διατελοῦσι συνηνωμένα.

Ἐνῶ δὲ κατεγίνετο ὁ Κολόμβος εἰς ἀνακαλύψεις, ὑπέκλυεν εἰς πολλὰς ψυχικὰς τε καὶ σωματικὰς δοκιμασίας· διότι, μετὰ τὰς τόσας πιστὰς αὐτοῦ ὑπηρεσίας, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας ἀπεποιήθη νὰ χορηγήσῃ πρὸς αὐτὸν πόρους ἵνα ἀμείψῃ τοὺς ναύτας του, ὑπὲρ ὧν συνηγόρησεν ἐνθέρμως, εἰ καὶ πολλοὶ αὐτῶν ἐπολιτεύθησαν ὡς ἐχθροὶ του. Ἡ ἀξίεραστος βασίλισσα Ἰσαβέλλα, φίλῃ σταθερωτάτῃ, εἶχεν ἤδη ἀποθάνει, καὶ μάτην ὁ Κολόμβος ἐκῆτει δικαιοσύνην. Ἐγραφε λοιπὸν πρὸς φίλον ὅτι ἔπραξε πᾶν τὸ κατὰ δύναμιν, καὶ ὅτι ἀνέθεσε τὸ ἀποτέλεσμα εἰς τὸν Θεόν, ὅστις δὲν τὸν κατέλιπε πώποτε ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης. Τὸ ἐβδομηχοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του ἠσθάνθη ὅτι ταχέως ἐμελλόν νὰ παύσωσιν ὅλαι αὐτοῦ αἱ γροντίδες, καὶ διατάξας τὰς ὑποθέσεις του ἡτοιμάσθη εἰς θάνατον. Παρήγγειλε δὲ τοὺς υἱούς του νὰ διαδίδωσι πανταχοῦ μετὰ ζήλου τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, καὶ τὴν 20 Μαΐου 1506, ἀνεγώρησε τὰς τελευταίας ταύτας λέξεις· « Εἰς χεῖράς σου, Κύριε, παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου. »

Αἱ περιγραφαὶ ὅσας ἐδημοσίευσεν ὁ Κολόμβος, διήγειραν τὴν ἐπιθυμίαν πολλῶν ἐθνῶν ὅπως ἐξουσιάσωσί τινα μέρη τοῦ νέου κόσμου. Γάλλοι, Ὀλλανδοὶ καὶ Ἕγγλοι ναυτικοὶ ἐπεχείρησαν θαλασσοπλοίας χάριν ἀνακαλύψεων, καὶ ὠκειοποιήθησαν τὰ μέρη εἰς ἃ ἀπέβησαν, ὅπου καὶ αἱ κυβερνήσεις αὐτῶν ἀνήγειραν καταστήματα. Τὸ 1496 ἔτος ὁ Ἰωάννης Κάβος, ἀναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν Ἑγγλικοῦ στολίσκου, ἔπλευσε πρὸς δυσμὰς, καὶ ἀνεκάλυψε μεγίστην ῥῆσον, Νέαν γῆν ὀνομασθεῖσαν ὑπὸ τῶν ναυτῶν αὐτοῦ. Μετὰ δὲ ταῦτα παρέπλευσε τὴν παραλίαν τῆς βορείου Ἀμερικῆς, ἀλλὰ δὲν ἀπέβη. Καὶ πολλάκις μὲν ἐδοκίμασαν οἱ Ἕγγλοι ν' ἀποκατασταθῶσιν ἐν αὐτῇ, ἀλλ' ἀτελεσφόρητοι ἀπέβησαν ἅπασαι αὐτῶν αἱ ἀπόπειραι μέχρις Ἀπριλίου τοῦ 1607 ἔτους, ὅτε ἑκατὸν καὶ πέντε ἐξ αὐτῶν ἀποβάντες εἰς Βιργινίαν, ἔκτισαν πόλιν Ἰακωβούπολιν ὀνομασθεῖσαν πρὸς τιμὴν τοῦ βασιλέως αὐτῶν.

Ὁ ἐνεργητικώτερος πάντων τούτων τῶν μεταναστῶν ἦν ὁ πλοίαρχος Σμιθ, ὅστις ἐφείλκυσε τὴν εὐμενείαν ὄλων τῶν πέριξ ἰθαγενῶν· ἀλλ' εὐρεθείς ποτε μακρὰν τῆς πόλεως ἡρπάγη ὑπὸ ἑτέρων Ἰνδῶν, παρεδόθη πρὸς τὸν βασιλέα αὐτῶν Ποουάταν, καὶ κατεδικάσθη εἰς θάνατον, συντριβομένης τῆς κεφαλῆς του διὰ ροπάλων. Ἀνεβιδάσθη λοιπὸν ἐπὶ μεγάλῃς πέτρας, καὶ τὰ θαυταγήδρα ὅπλα εἶχον ἥδη ἐκρυφθῆ, ὅτε ἡ θυγάτηρ τοῦ ἡγεμόνος Ποχαόντα

δραμοῦσα περιεπτύχθη τὸν αἰχμάλωτον μετὰ τῶν
βραχιόνων της, καὶ θεῖσα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς κε-
φαλῆς αὐτοῦ, παρεκάλει νὰ φεισθῶσι τῆς ζωῆς του.
Ἡ νέα ἦν τότε δεκατριετής, καὶ ἡγαπᾶτο εἰς ἄκρον
ὑπὸ τοῦ πατρὸς της· εἰσήκουσε λοιπὸν τὴν αἰτησίαν
της, καὶ ὁ πλοίαρχος Σμιθ ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ
ἐπαραστρέψῃ εἰς Ἰακωβούπολιν. Μετὰ παρέλευσιν
τινος χρόνου ἡ κόρη αὕτη συνελεύχθη, τῇ συγκατα-
θέσει τοῦ πατρὸς της, νέῳ Ἀγγλῶ ὀνόματι Ρόλφω,
ὅτε καὶ ὁ Ποουάταν ἐγένετο πιστὸς καὶ ἰσχυρὸς
φίλος τῶν μεταραστῶν. Ὁμολογήσασα δὲ καὶ τὴν
χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ βαπτισθεῖσα, μετωνο-
μάσθη Ῥεβέκκα.

Τὸ 1620 ἔτος, ἐγένετο καὶ δευτέρα ἀποκατάστα-
σις Ἀγγλῶν ἐν τῇ βορείῳ Ἀμερικῇ. Ἀριθμὸς τις
οἰκογενειῶν, εἰς ἃς δὲν ἐπετρέπετο νὰ λατρεύωσιν
ὅπως ἐδόξαζον ὀρθότερον τὸν Θεόν, μετέβησαν εἰς
Ὀλλανδίαν. Καὶ ἔτυχον μὲν φιλικῆς δεξιώσεως, καὶ
δέκα ἔτη διατρίψαντες ἐκεῖ μετῴθησαν τὰ ἐπαγγέλμα-
τα αὐτῶν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισαν, μετὰ συνε-
χεῖς καὶ σποινδαίας εὐχὰς πρὸς Θεόν, νὰ διασχίσω-
σι τὸν Ἀτλαντικὸν ἵνα κατασταθῶσιν ἐν Ἀμερικῇ·
διότι τοιαῦται εἰσὶν αἱ ἕξεις τοῦ λαοῦ τῆς Ὀλλαν-
δίας, ὥστ' ἐφοβήθησαν μὴ διαφθαρῇ ἡ γενεὰ των.
Ἐκατὸν καὶ εἰς ἔφθασαν, ὡς ὁδοιπόροι, περὶ τὰς
ἀρχὰς τοῦ χειμῶρος (11 Νοεμβρίου 1620) εἰς ἄγνω-
στον γῆν, ὅπου οὔτε φίλον εὖρον ἵνα ὑποδεχθῇ

αὐτοὺς, οὐδὲ στέγην ἵνα ἀναπανθῶσιν. Ἠγόρασαν δὲ γῆν παρὰ τῶν Ἰνδῶν εἰς Μασσασουσέτην, καὶ ἐπεχείρησαν τὰ καθαρίσωσι μέρος αὐτῆς, ὅπου ὠκοδόμησαν πόλιν ὀνομασθεῖσαν Νέαν Πλυμούθην. Καὶ ἀγαλλώμενοι ὑπέστησαν κόπους καὶ κινδύνους ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου, ἐν ᾗ ἤγειραν τοὺς οἴκους αὐτῶν, ἐπειδὴ ἐπίστευον ὅτι ὁ Θεὸς « οὐκ ἐγκαταλείψει οὐδ' ἐπιλάθεται αὐτῶν, » καὶ ἐπεθύμησαν τὰ « λατρεύσωσιν αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ, » ἔχοντες πεποίθησιν εἰς τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ εἰπόντος, ὅτι « πάντα συνεργεῖ αὐτοῖς εἰς ἀγαθόν » (Ῥωμ. κ'. 28).

Μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐγένοντο καὶ ἄλλαι ἐγκαταστάσεις κατὰ διάφορα μέρη τῆς χώρας ἐκεῖνης. Ἡ Μαριλάνδη κατωκίθη ὑπὸ μεταναστῶν τὸ 1633 ἔτος, ἐπὶ λόρδου Βαλτιμόρου. Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας Κάρολος ὁ Β', ἔδωκε τὸ 1662 ἔτος πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Κορεκτικούτης χάρτην, χορηγοῦντα τὸ δικαίωμα κατασκευῆς ἰδίας νομοθεσίας· καὶ τὸ 1663, ὅμοια δικαίωματα παρεχωρήθησαν καὶ εἰς Ῥοδόνησον, κατὰσταθισῶν ἀνεξαρτήτων ἀποικιῶν καὶ ἐν ταῖς δύο αὐταῖς ἐπαρχίαις, καὶ μάλιστα ἐν Μασσασουσέτῃ. Καὶ ὁ μὲν τόπος ὁ περιλαμβάνων σήμερον τὰς πολιτείας τῆς ἀρκτώας καὶ τῆς μεσημβρινῆς Καρολίνης καὶ τῆς Γεωργίας, παρεχωρήθη πρὸς τὸν λόρδον Κλάρενδον καὶ τινας ἄλλους τὸ 1663 ἔτος· τὸ δὲ Νεοεβόρακον καὶ ἡ γὰρ Ἰερσέϋ, ἐξουσιαζόμενα πρὶν ὑπὸ τῶν Ὁλλανδῶν, ἐδόθησαν

παρὰ τοῦ βασιλέως Καρόλου πρὸς τὸν ἀδελφόν του
τὸν δούκα τοῦ Ἑβράχου, καὶ ὑπετάχθησαν εὐκό-
λως ὑπὸ τῶν Ἀγγλων. Τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1682
ἔτους ὁ Γουλιέλμος Περ, ἐξ οὗ καὶ ἡ Πενσιλβανία,
μετακομίσας ἐξ Ἀγγλίας ἀριθμὸν τινα οἰκογενειῶν
ἔνεκα θρησκευτικῶν δοξασιῶν, ἠγόρασε δι' αὐτὰς γῆν
παρὰ τῶν Ἰνδιῶν, οἵτινες ἐδίδασαν προθύμως πῶς
να κατασκευάζωσι καλύβας ἐκ χύματος ἐπὶ τοῦ μέ-
ρους ὅπου ὑπάρχει σήμερον ἡ Φιλαδελφία. Ἐκάστη
δὲ ἀποικία ὠνομάζετο ἐπαρχία, καὶ οἱ κάτοικοι ἐκα-
τόντητον μὲν μόνον τὰ περὶ τῆς ἰδίας κυβερνήσεως,
ἐθεώρουν ὅμως ἑαυτοὺς ὑπηκόους τοῦ βασιλέως τῆς
Ἀγγλίας. Ὅσοι ἔφυγον τὴν γενέθλιον αὐτῶν γῆν
ὅπως λατρεύωσιν ἐλευθέρως τὸν Θεόν, ἐπίστευον
ὅτι ἤθελε πληρωθῇ ὡς πρὸς αὐτοὺς ὁ λόγος τοῦ
Θεοῦ ὅτι ἀρεγίνωσκον ἐν ταῖς Γραφαῖς· « Ἐσομαι
αὐτοῖς εἰς ἀγίασμα μικρὸν ἐν ταῖς χώραις οὗ ἐὰν
εἰσέλθωσιν ἐκεῖ » (Ἰεζεκ. ια', 16).

ΒΙΟΣ

ΟΥΛΑΖΙΓΚΤΑΝΟΥ.

--808--

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

1732—1762.

—000—

ΕΝΑ βεβαιώση ἡμᾶς ὁ φιλάγαθος καὶ παντοδύναμος Δημιουργὸς ὅτι διατελοῦμεν πάντοτε ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον αὐτοῦ προστασίαν, εἶπεν ὅτι γνωρίζει καὶ τοῦ ἐλαχίστου στρουθίου τὰς κινήσεις· ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς « πολλῶν στρουθίων διαφέρομεν » (Ματθ. ι, 31.), ἄρα φροντίζει διηνεχῶς περὶ ἡμῶν. Ἡ παντοδύναμος καὶ φιλάγαθος αὐτοῦ μέριμνα προστατεύουσα ὠδήγησε τὸν Κολόμβον, τὸν ποτὲ πτωχὸν ναύτην, πῶς ν' ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοίαν μεγάλου βασιλέως καὶ βασιλίσσης, νὰ διασχίσῃ τὰ κύματα κινδυνώδους ὠκεανοῦ ἐπὶ μικροῦ πλοίου, καὶ νὰ φθά-

ση ἀβλαβῆς εἰς γῆν ἄγνωστον. Ἡ αὐτὴ παντοδύναμος καὶ φιλάγαθος μέριμνα, ἡ προστατεύσασα καὶ ὁδηγήσασα ἀποίκους ξένους εἰς γῆν ἐλευθερίας καὶ εἰρήνης, ἔδωκε καὶ πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν τὸν Οὐάσιγκτων, ἵνα ὁδηγήσῃ αὐτὰ πῶς νὰ καταταχῶσι μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς. Ἡ ἱστορία του εἶναι ὡς ἀκτὶς φωτός, ποδηγετοῦσα ἡμᾶς πρὸς τὴν ἀρετὴν, διότι ἀνεγνώρισε τὸν Θεὸν ἐν πάσαις ὁδοῖς αὐτοῦ.

Ὁ Γεώργιος Οὐάσιγκτων ὑπῆρξεν ὁ τρίτος υἱὸς τοῦ Αὐγούστου Οὐάσιγκτωνος, οὗτινος ὁ πάπος ἀνεχώρησε τὸ 1657 ἔτος ἐξ Ἀγγλίας, τῆς γενεθλίου του γῆς, καὶ ἦλθεν ἐκ τοῦ Βριδζέου Ποταμίσκου εἰς Βιργινίαν, ὅπου ἐγεννήθη ὁ ἔγγονός του Γεώργιος τὴν 22 Φεβρουαρίου 1732 (*).

Ἐκ τῶν πρώτων μαθημάτων ὅσα ἐδιδάχθη ὁ νέος Οὐάσιγκτων παρὰ τῶν γονέων του, ἀκριβῶς ἐκπληρούντων τὰ πρὸς αὐτὸν χρέη των, ἦν καὶ τὸ λέγειν πάντοτε τὴν ἀλήθειαν· ἡ δὲ περὶ τούτου φροντὶς αὐτῶν ἔτυχεν εὐχαρίστου ἀνταμοιβῆς· διότι καθ' ὅλην τὴν παιδικὴν του

(*) Ὁ Οὐάσιγκτων ἐγεννήθη τὴν 11 Φεβρουαρίου 1732, κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ 1752 ἔτος μετεβλήθη ἡ Ἀγγλικὴ χρονολογία ἵνα συμφωνήσῃ πρὸς τὴν τῆς λοιπῆς Εὐρώπης, ἡμεῖρα τῆς γεννήσεως του ὠρίσθη ἡ 22 Φεβρουαρίου, 1732.

ἡλικίαν, « νόμος ἀληθείας ἦν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ » (Μαλαχ. β'. 6). Τοιαύτην δὲ ἀκρίβειαν διετῆρει εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος τούτου, ὥστε ἐπ' οὐδεμιᾷ περιπτώσει, εἴτε χάριν ἀστειότητος, εἴτε ὅπως ἀποφύγῃ δικαίαν τιμωρίαν ἢ ἐπίπληξιν, δὲν ἐφεύσθη. Ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ, ὡς φιλαλήθους, ἦν τοσοῦτω γνωστὸς εἰς τὸ σχολεῖόν του, ὥστε οἱ συμμαθηταί του ἦσαν βέβαιοι ὅτι ἐμελλον νὰ πιστευθῶσιν ὁσάκις ἀναφέροντές τι προσέθετον, ὅτι « καὶ ὁ Γεώργιος Οὐάσιγκτων τὸ λέγει. » Πρὸς ἐπικύρωσιν τοῦ χαρακτήρος του τούτου σώζεται καὶ ἀνέκδοτον, ὅπερ ἐπαναλαμβάνομεν καὶ ἡμεῖς, εἰ καὶ μὴ γνωρίζομεν τὴν πηγὴν του. Δὲν διηγούμεθα δὲ τοῦτο ὡς ἔκτακτόν τινα ἀπόδειξιν τῆς φιλαληθείας τοῦ νέου Οὐάσιγκτωνος, διότι πιστεύομεν ὅτι ὀλίγα παιῖδα ἤθελον πράξει ἄλλως πῶς ἐν τοιαύτῃ περιστάσει· ἀλλὰ καὶ οἱ πράττοντες ἄλλως πῶς φρονοῦσιν ὅτι « ἡ τιμιότης εἶναι ἡ καλλίστη πολιτικὴ, » καὶ ὅτι αὐτὴν ἀπαιτεῖ καὶ ἡ συνείδησις καὶ τοῦ Θεοῦ ὁ νόμος.

Ἰδοὺ τὸ ἀνέκδοτον·

Ἠαίζων ποτὲ μετ' ἀξίνης εἰς τὸν κῆπον, κατέφερεν ἐξ ἀπροσεξίας πλῆγην εἰς δένδρον ὁ-

πωροφόρον προσφιλέστατον τῷ πατρί του. Γενομένης δὲ ἐξετάσεως τίς ἠκρωτηρίασε τὸ δένδρον, ὁ Γεώργιος ὠμολόγησε παρῤῥησίᾳ τὴν πρᾶξιν, καὶ ἔτυχε τῆς πατρικῆς συγγνώμης.

Προσεκαλεῖτο δὲ καὶ καθ' ὅλας τὰς μικρὰς διαφορὰς τῶν συμμαθητῶν του ἵνα εἴπῃ τίς εἶχε δίκαιον, αἱ δὲ ἀποφάσεις του ἦσαν πάντοτε εὐχάριστοι.

Ἀρμόδιον ἴσως νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν ἀδικιῶν καὶ τῶν καταπίεσεων ὅσαι συμβαίνουνσι παρὰ ἀνθρώποις, εἰσὶν ἀνάπτυξις τῶν κακῶν ἔξεων ἃς ἐλάβομεν κατὰ τὴν παιδικὴν ἡμῶν ἡλικίαν. Καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις καὶ ἐν τοῖς σχολείοις καὶ κατὰ τὰς παιδιὰς, βλέπομεν συνεχῶς περιστάσεις ἀδικίας καὶ δόλου, αἵτινες ἤθελον θεωρηθῇ μεταξὺ ἀνδρῶν ὡς μεγάλαι παραβιάσεις τῶν νόμων καὶ τοῦ δικαίου. Ἀλλ' ὁ Οὐάσιγκτων ἦν δίκαιος παιδιόθεν.

Δεκαετοῦς δ' ἔτι ὄντος ὁ ἀγαθὸς πατὴρ του ἀπέθανεν· πᾶσαν δὲ τὴν περὶ αὐτοῦ φροντίδα ἀνέλαβε περιπαθῶς ἡ μήτηρ του, ἥς ἡ περιουσία δὲν ἤρκει ὅπως δώσῃ πρὸς αὐτὸν ἀγωγὴν ἀνωτέραν τῆς κοινῶς διδομένης. Ἀγαπῶν εἰς ἄκρον τὰ μαθηματικὰ, ἐπεμελεῖτο νὰ τελειο-

ποιήσῃ τὰς εἰς τὴν ἐπιστήμην ταύτην μελέτας του. Καθόσον δὲ ἡλικιοῦτο, διέπρεπεν ἐπὶ ῥώμῃ καὶ δραστηριότητι. Οὐδεὶς τῶν συντρόφων του ἐκυβέρνα ἵππον, οὐτ' ἔτρεχεν, ἢ ἐπήδα, ἢ ἵππευεν ὥς αὐτός· ἀνέβαιναν εὐκόλως εἰς τὰ ὕψη τῶν ὀρέων, καὶ πατῶν ἐπάνω βράχων ἀποτόμων ἔβλεπε τοὺς συνοδοιπόρους του, οἵτινες, κεκοπιαχότες ἐκ τῆς τραχείας ὁδοῦ, προεχώρουν ἀσθμαίνοντες. Ἐὰν ὑγιεινὰ ταῦτα γυμνάσματα ἡὔξησαν τὴν δύναμιν τοῦ σώματός του, καὶ οὕτως ἀπέκτησε τὴν εὐρωστίαν ἐκείνην, ἥτις τοσοῦτον συνετέλεσεν εἰς τὸν σκοπὸν εἰς ὃν προώρισται ὑπὸ τοῦ πλάστου.

Ἡ δὲ κυρία Οὐασιγκτῶνος ἦν μὲν φιλόστοργος μήτηρ, δὲν εἶχεν ὅμως τὴν ἀσύνητον ἐκείνην φιλοστοργίαν τὴν παρακινουσαν πολυλάκις τὰς μητέρας νὰ ὑποθάλπωσι, μωρῶς συγκαταβαίνουσαι, τὰ πάθη τῶν τέκνων αὐτῶν, καὶ κινδυνεύουσιν νὰ καταστρέψῃ τὸ σέβας τὸ ὀφειλόμενον παρὰ τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς. Ὁ Γεώργιος ἐνόησεν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ὅτι ἔπρεπε νὰ ὑποτάσσῃται εἰς τὴν μητέρα του, διὸ καὶ ἐσέβετο καὶ ἡγάπα αὐτήν. Καὶ αὕτη μὲν μετεχειρίζετο εὐμενῶς τοὺς νέους συντρόφους τοῦ υἱοῦ της, οὗτοι ὅμως τὴν ἐνόμιζον αὐστη-

ρὰν, ἐπειδὴ ἡσθάνοντο πάντοτε ὅτι ἔπρεπε νὰ φέρονται τακτικῶς ἔμπροσθέν της. Ὁ χαρὰκτὴρ τῆς μητρὸς ὡς καὶ ὁ τοῦ υἱοῦ ἀπεκαλύφθη κατὰ τὴν ἐξῆς περίστασιν. Ἡ κυρία Οὐασιγκτῶνος εἶχεν ὠραιότατον πῶλον, ὃν ἡγάπα μὲν καθ' ὑπερβολὴν, οὐδεὶς δὲ ἀνέβη ποτέ, καί τοι ἀποχρώντως ἡλικιωθέντα· ἀλλ' οὔτε ἠθελέ τις νὰ κινδυνεύσῃ νὰ τὸν ἀναβῇ, ἢ καὶ ν' ἀποπειραθῇ νὰ δαμάσῃ τὴν ἀγρίαν καὶ πλημμελῇ φύσιν του. Ὁ Γεώργιος ὁμῶς προέτεινε πρὸς τινὰς τῶν νέων συντρόφων του νὰ τὸν συνδράμωσι νὰ κρατήσῃ τὸν πῶλον ἕως οὔ ἀναβῇ αὐτὸν, διότι ἀπεφάσισε νὰ τὸν ἐκτιθατσέυσῃ. Καί τινὰ τῶν ἡμερῶν, μετὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, κομίσαντες τὸ ἄγριον ζῶον εἰς τινὰ περιοχὴν, ἐπέτυχον νὰ τὸ χαλινώσωσι μετὰ μεγάλης δυσκολίας. Ὁ Γεώργιος ἀνεπήδησε τότε εἰς τὴν ῥάχιν του, ὁ δὲ δυναστευθεὶς πῶλος ὥρμησεν εἰς τὴν πεδιάδα φρουασσόμενος, καὶ ἀγωνιζόμενος νὰ κατακυλίσῃ τὸ φορτίον του. Ἀλλ' ὁ τολμηρὸς ἵππεὺς ἐκάθητο εὐσταθῶς, ἢ δὲ πάλῃ ἐγένετο τοιαύτη μεταξὺ τῶν δύο, ὥστε οἱ παρεστῶτες σύντροφοι τοῦ Γεωργίου ἐφοβήθησαν. Ἐν τοσοῦτῳ ἡ ταχύτης τοῦ ἵππου ἡῤῥξανε, καὶ ἐπὶ τέλους, καταβαλὼν ἀ-

γῶνα μανιώδη ἵνα ρίψῃ τὸν ἀντίπαλόν του, ἐ-
 θραυσεν ἐν τῶν αἵματοφόρων ἀγγείων τοῦ
 σώματός του καὶ κατέπεσεν ἄπνους. Καὶ ὁ μὲν
 Γεώργιος θέν ἐβλάβηθη, ἐταράχθη ὁμῶς σφόδρα
 διὰ τὸ ἀπροσδόκητον ἀποτέλεσμα τοῦ κατορ-
 θώματός του. Οἱ σύντροφοί του ἔδραμον ἀ-
 μέσως πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδόντες νεκρὸν τὸν
 ὥραϊον πῶλον, ἀνέκραξαν· « Τί θὰ εἶπῃ ἡ μή-
 τηρ σου, καὶ τίς θὰ τὸ εἶπῃ εἰς αὐτήν; » Ὅτε
 δὲ καλεσθέντες εἰς τὸ πρόγευμα ἐκάθησαν πε-
 ρὶ τὴν τράπεζαν, ἡ κυρία Οὐασιγκτῶνος ἡ-
 ρώτησεν· « Ἐ! νέοι μου κύριοι, εἶδατε τὸν ὥ-
 ραῖόν μου κόκκινον ἵππον ὅτε περιεφέρεσθε εἰς
 τοὺς ἀγρούς; » Μηδενὸς δὲ ἀποκρινομένου ἐ-
 πανελήφθη ἡ ἐρώτησις. Τότε ὁ υἱὸς αὐτῆς
 Γεώργιος εἶπεν· « Ὁ κόκκινός σας πῶλος,
 μῆτέρ μου, ἀπέθανε, » καὶ διηγήθη ἀκριβῶς
 τὰ διατρέξαντα. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν λυπηθεῖ-
 σα ἡλλοιωθῇ τὴν ὄψιν, μετ' ὀλίγον δὲ ἀναλα-
 βοῦσα τὴν ἀταραξίαν αὐτῆς εἶπεν· « Εἰ καὶ
 λυποῦμαι διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀγαπητοῦ μου
 ἵππου, χαίρω ὁμῶς διὰ τὸν υἱόν μου
 λέγοντα πάντοτε τὴν ἀλήθειαν. »

Τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του
 εἶχε τοσοῦτω σφοδρὰν ἐπιθυμίαν νὰ διάγῃ βίον

ἐνεργητικόν, ὥστε ἐζήτησε θέσιν δοκίμου ἐπὶ Ἀγγλικοῦ πλοίου (ἐπειδὴ ἡ πατρίς ἡμῶν ὑπῆγετο τότε εἰς τὴν Μεγάλῃν Βρεττανίαν), καὶ ἐπέτυχεν αὐτῆς. Πλήρης δὲ νεανικῶν προσδοκιῶν κατὰ τὸ νέον του στάδιον, ἡτοιμάσθη μετὰ ζήλου νὰ διατρέξῃ αὐτὸ, ὅτε ἐπείσθη ὅτι πράττων οὕτω ἤθελε σπαράξῃ τὴν καρδίαν τῆς φιλοστοργίου μητρός του. Ὅθεν ἐμπνεόμενος ὑπὸ ἀληθοῦς πνεύματος ἡρωϊσμοῦ καὶ αὐταπαρνήσεως, καὶ ὑπακούων τὸ θεῖον τοῦτο λόγιον· « Τίμα τὴν μητέρα σου », παρητήθη τοῦ ἀγαπητοῦ σχεδίου του, καὶ καθυπέταξε τὰς ἰδίας κλίσεις εἰς τὴν εὐχαρίστησιν τῆς μητρός του. Οὕτω λοιπὸν, ἐνῶ ἡ ἀνδρική του ὑπεροχὴ ὡς πρὸς τοὺς ὁμήλικάς του προεκάλει τὸν θαυμασμὸν αὐτῶν, ἡ ὑϊκὴ του φιλοστοργία ἐχρησίμευεν ὡς παράδειγμα σύμφωνον πρὸς τὴν ἐντολὴν ἣν δίδει ὁ Θεὸς πρὸς τὰ τέκνα λέγων· « Μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν, καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις. » Εἶχον δὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι « τοῦτό ἐστι καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ » (Α'. πρὸς Τιμόθ. Ε', 4).

Καὶ ὁ Οὐάσιγκτων ἀπέδειξε τὴν ἀλήθειαν τῆς βεβαιότητος ταύτης· διότι εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ

υϊκοῦ σεβασμοῦ, ἥτις « ἤμοιβε » τὰς περιπαθεῖς φροντίδας τῆς μητρὸς του, ἀποδίδεται καὶ ἡ χρησιμότης αὐτοῦ εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, καὶ ἡ δόξα τοῦ χαρακτῆρός του. Εἰ, ἀντιβαίνων εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἰδίας μητρὸς, ἐπέβαινεν εἰς Βρεττανικὰ πλοῖα ὡς δόκιμος, πιθανὸν ὅτι δὲν ἤθελεν ἀξιωθῆ τοῦ τίτλου τοῦ « πατρὸς » τῆς πατρίδος.

Μὴ θέλων νὰ μένη ἄεργος ὁ νέος Οὐάσιγκτων, ἐνησχολήθη ἐπιτηδεύως καὶ ὠφελίμως εἰς τὸ καταμετρᾶν γαῖας χέρσους· καὶ ὅτε ἐγένετο δεκαεννέα ἐτῶν, ὠνομάσθη ὑπασπιστῆς τοῦ στρατηγοῦ τῆς Βιργινίας, βαθμὸν λαβὼν ταγματάρχου. Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἡ Γαλλία, ἔχουσα πολλάς ἀποικίας εἰς Καναδᾶν καὶ Λουϊσιάναν, ἀπεφάσισε νὰ συνδέσῃ αὐτὰς διὰ γραμμῆς ὀχυρῶν· ἀλλὰ πράττουσα τοῦτο κατεπάτησε μέρος τῆς χώρας ὃ ἐθεωρεῖτο ἀνῆκον εἰς τὴν Βιργινίαν. Ὁ Κ. Δινουῖδδῆς, διοικητῆς τῆς ἐπαρχίας, ἐνόμισε καθῆκον αὐτοῦ νὰ καταγγείλῃ τὴν καταπάτησιν ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως του· ἀπητεῖτο δὲ ὅπως ἐκεῖνος εἰς ὃν ἐμελλε νὰ ἀναθέσῃ τὴν ἐντολὴν ταύτην, ἐχῇ καὶ σταθερότητα καὶ φρόνησιν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Οὐάσιγκτων ἦν ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης του,

ἀνέλαβε προθύμως τὸ ἐπικίνδυνον τοῦτο χρέος, καθόσον παρείχεν αὐτῷ τὴν εὐκαιρίαν ὅπως ἐνεργήσῃ χρησίμως ὑπὲρ τῆς ἰδίας πατρίδος. Διὸ, καὶ τοι γνωρίζων ὅτι ἔμελλε ν' ἀπαντήσῃ κινδύνους, οὐδόλως ἐδίσταξε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐπίπονον ὁδοιπορίαν, ἐνῷ μάλιστα ἐπλησίαζεν ὁ χειμῶν. Λαβὼν λοιπὸν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ διοικητοῦ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ σταθμεύοντος περὶ τὸν ποταμὸν Ὀχιὸν, ἡτοιμάσθη νὰ ἀναχωρήσῃ δι' ὁδοῦ διερχομένης διὰ χώρας πώποτε ἀροτριωθείσης, ἀλλὰ καὶ πώποτε πατηθείσης εἰμὴ ὑπὸ θηρίων ἢ ἀγρίων Ἰνδῶν. Πολλοὶ τῶν Ἰνδῶν τούτων ἦσαν πολέμιοι· ἀλλὰ καὶ οἱ δειχθέντες εὐδιάθετοι ἵνα φερθῶσι φιλικῶς ἦσαν ἀνάξιοι ἐμπιστοσύνης.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν (31 Ὀκτωβρίου 1753), καθ' ἣν ὁ Οὐάσιγκτων ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν ἧς ἔμελλε νὰ γίνῃ κομιστῆς, ἀνεχώρησεν ἐκ Γουλιέλμουπόλεως, καὶ σπεύδων ἔφθασεν εἰς τὰ ὅρια τῆς ἐπαρχίας. Ἐκεῖ δὲ παρέλαβεν ὁδηγὸν ὅπως δείξῃ πρὸς αὐτὸν τὴν ὁδὸν ἐπὶ τῶν ἀγρίων καὶ τραχυτάτων Ἀλλεγανείων ὀρέων, ἅτινα τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ ἔτους ἦσαν σχεδὸν ἀδιάβατα. Καὶ τὰ μὲν ὕδατα ὅσα ἔπρεπε νὰ περάσωσιν ἦσαν βαθέα, ἢ δὲ χιῶν ἦν ἔμελλον νὰ

διασχίσωσιν, ὑψηλοτάτη. Καὶ ὁμῶς ἐγκαρτε-
ρήσας μετὰ πολλοῦ θάρρους, ἔφθασεν εἰς Καρ-
κινοπόταμον, ὅπου ἔμαθε παρά τινος μετερχο-
μένου τὸν ἔμπορον παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς ὅτι ὁ μὲν
ἀρχηγὸς τῶν Γάλλων ἀπέθανε πρὸ μικροῦ, ὁ
δὲ Γαλλικὸς στρατὸς μετέβη εἰς τοὺς χειμερι-
νοὺς σταθμούς του.

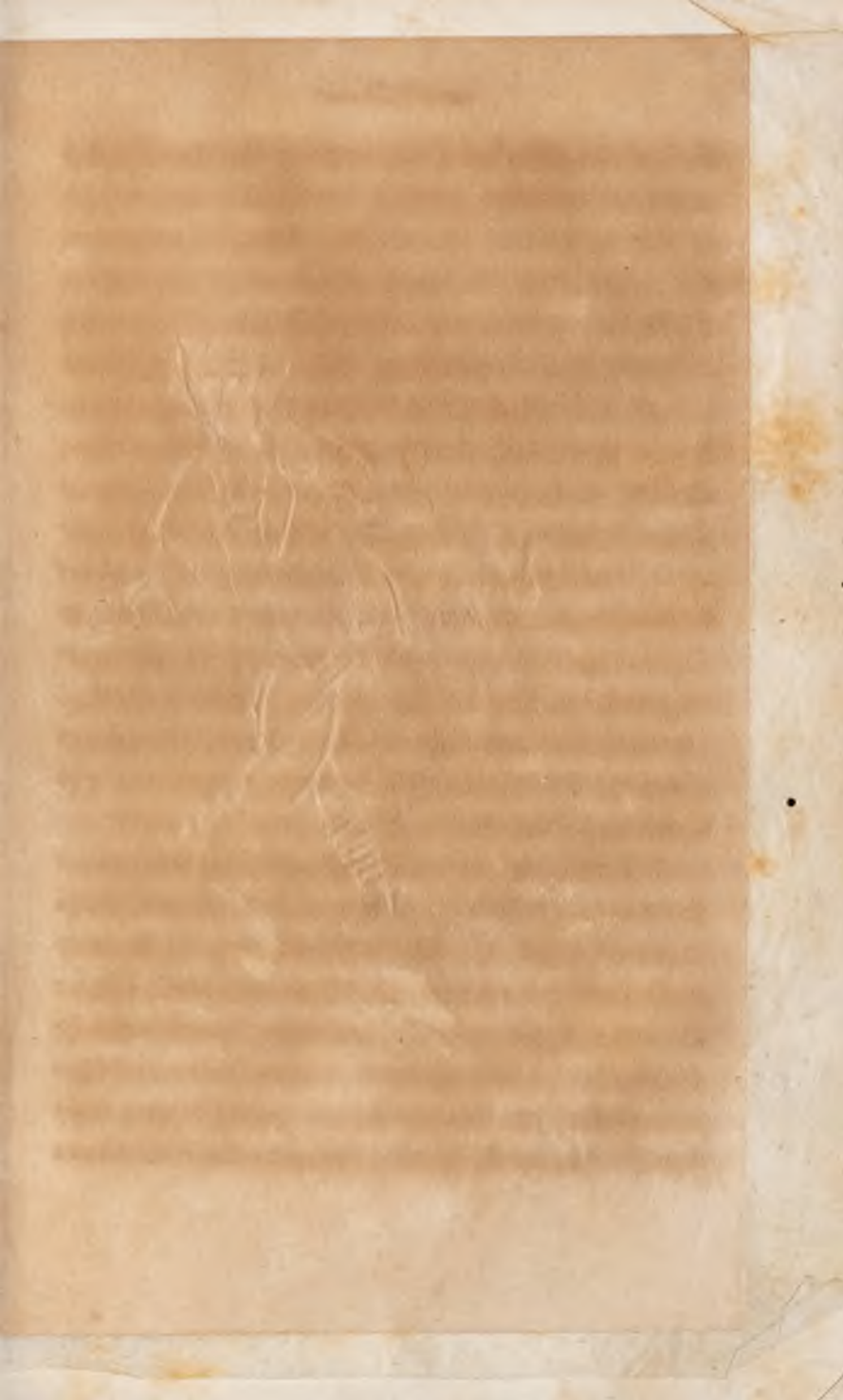
Ἐπειδὴ δὲ αἱ δυσκολίαι περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ
καθήκοντός του ἠϋξήθησαν, διπλασιάσας καὶ αὐ-
τὸς τὸν ζήλόν του προεχώρει διερευνῶν συγ-
χρόνως τὴν χώραν, ἵνα ἴδῃ ποῖται αἱ καταλληλό-
τεραι θέσεις ὅπου νὰ ἀνεγερθῶσιν ὀχυρώματα
πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς ἐπαρχίας.

Ἀλλ' ἐπειδὴ, ἵνα περάσωσι τὸν ποταμὸν, ἔ-
μελλον νὰ καταβραχῶσιν οἱ ἵπποι, ἔθεσαν ἐντὸς
λέμβου τὰ σκεύη ὅπως μεταφέρῃ αὐτὰ δέκα πι-
ρίπου μίλια εἰς τὴν συμβολὴν τοῦ Ὀχιοῦ μετὰ
τινος ἄλλου, ὅθεν ἐσκόπευε νὰ διαβῇ τὰ Ἀλ-
λεγάνεια ὄρη. Ἐγράψε δὲ ἐν τῷ ἡμερολογίῳ
του τὰ ἐφεξῆς· « Φθὰς πρὸ τῆς λέμβου παρε-
τήρησα τοὺς ποταμοὺς πρὸς τὴν συμβολὴν αὐ-
τῶν καὶ τὴν ξηρὰν, καὶ φρονῶ ὅτι τὸ μέρος ἐ-
κεῖνο εἶναι τὰ μάλιστα εὐθετον εἰς κατασκευὴν
φρουρίου, καθόσον θέλει ἐπεκτείνει τὴν προστα-
σίαν του εἰς ἀμφοτέρους τοὺς ποταμούς. Ἡ γῆ

ἔκει εἶναι εἴκοσιν ἢ εἰκοσιπέντε πόδας ὑψηλότερα τῆς πέριξ χώρας. »

Εἰς τὴν θέσιν ταύτην ἀνήγειραν ὀλίγον ἔπειτα οἱ Γάλλοι τὸ φρούριον Δυκέν, ὀνομασθὲν μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν Πιτ, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὑπὲρ αὐτὸ Πιττούπολις, ἣτις σήμερον περιέχει 22,000 κατοίκων. Ὁ Οὐάσιγκτων διέτριψεν ἡμέρας τινὰς ἐκεῖ πλησίον, ὅπως καταπείσῃ τοὺς Ἰνδοὺς πολεμιστὰς νὰ φέρωνται φιλικῶς πρὸς τοὺς Ἀγγλους. Ἐνεκα δὲ τοῦ εὐσταθοῦς ἀλλ' ἡπίου πολιτεύματός του ἐφιλιώθη μετὰ πολλῶν κατοίκων τοῦ δάτους, καὶ ἔλαβε παρ' αὐτῶν ὁδηγοὺς μέλλοντας νὰ τὸν φέρωσι διὰ τῆς συντομωτέρας ὁδοῦ εἰς τὸ φρούριον, ὅπου ἤλπιζε νὰ εὔρῃ Γάλλον ἀξιωματικόν, πρὸς ὃν νὰ ἐγχειρίσῃ, ἀντὶ τοῦ ἀποβιώσαντος ἀρχηγοῦ, τὴν ἐπιστολὴν τοῦ διοικητοῦ.

Φθὰς ἐπὶ τέλους εἰς τὸ φρούριον, καὶ λαβὼν ἀπάντησιν παρὰ τοῦ ἀξιωματικοῦ, ἀνεχώρησεν ἀμέσως· ἀλλ' ἡ ὁδοιπορία ἀπέβη κινδυνωδестаτή καὶ λίαν ἐπίπονος. Ἀποσπάσματα δέ τινα ἐκ τοῦ ἡμερολογίου ὃ συνέταττε μετὰ πολλῆς ἀκριβείας, ἀποδεικνύουσι πόσον ὠλιγώρει ἑαυτοῦ ὁσάκις προέκειτο νὰ ἐκπληρώσῃ χρέος ὑπὲρ τινος ἄλλου. Φορέτας ἔνδυμα Ἰνδικόν ἔδωκε

Ουάσιγτων διαβαίνει τὰ ὄρη.

πενήντα καὶ τὰ ἑκατὶ φέρη ζωοτροφίας. Ἐν το-
σούτῳ τὸ φάρμακον γίνετο ξημάτατον, ἡ δὲ ὁδὸς
καύσασα καὶ τὴν ἡμέραν δυσβατοτέρα ἕνεκα
τῆς πυκνότητος τοῦ χιόνος, ὥστε σχεδὸν ἀδύνατον
ἦν αὐτῶν πορεύεσθαι οἱ ἵπποι. Μετὰ τὴν περι-
εργασίαν τῆς δυσβολίας ταύτης ὁ Θυάσιγχεων

ἦν ἡλικίας ἑξήκοντος καὶ ἐπιστρέψω ἔνα-
ντιον αὐτῶν πρὸς τὴν ἀκαταστάσιν μου πρὸς τὸν
ἐκχωριστὴν δουλείης. Ἐκείθεν καὶ ἐξακολου-
θῶ τὴν δουλειάν μου καὶ διὰ τῆς πλη-
σιετέρας ὁδοῦ καὶ τὰ τῶν ἀνδρῶν. Καὶ λοιπὸν
παραλαβὼν μετ' ἐμοῦ τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα,
καὶ ἀποβαλὼν τὰ ἐνδύματά μου περιετυλίχθην
μακρὰν ῥομφαίαν (καὶ ῥομφαία) φέριον δὲ πυροδόλον
ἐκτετακτὸν καὶ ῥομφαίαν εἰς τὴν βίβιν, περιέχοντα
τὴν ῥομφαίαν καὶ τὴν τροχὴν μου, ἀναχώρησα
πρὸς τὴν πόλιν ἐξ ἧς ἐκτετακτὸν ὅπως καὶ γώ-
μαι καὶ ὁδοὺ ἀπηνετήταται σομορίαν Ἰνδῶν ἐν-
τορεύουσιν οἱ ἡμεῖς. Καί τις μὲν αὐτῶν ἐπυρο-
δόλον ἐκαπέντε περίπου βήματα μακρόθεν,
ὅταν ὅς ἐμοῦ ἡτόχησεν· ἡμεῖς δὲ περιεπατή-
σαμεν δὲ ὅλης τῆς νυκτός, καὶ σάδαμος κατε-
βήκαμεν, ἀμακρονήμεν τόσον πολὺ, ὥστε τὴν
καταδίωξιν ἐπεδοκίμασα πλέον τὴν καταδίω-

Copyrighted material

τὸν ἵππον αὐτοῦ ἵνα φέρῃ ζωοτροφίας. Ἐν το-
σούτῳ τὸ ψῦχος ἐγίνετο δριμύτατον, ἥ δὲ ὁδὸς
καθίστατο ἡμέρα τῇ ἡμέρα δυσβατοτέρα ἕνεκα
τῆς πεπηγυίας χιόνος, ὥστε σχεδὸν ἀδύνατον
ἦν νὰ προχωρήσωσιν οἱ ἵπποι. Μετὰ τὴν περι-
γραφὴν τῆς δυσκολίας ταύτης ὁ Οὐάσιγκτων
προσθέτει τάδε·

« Ἐπειδὴ ἤμην ἀνυπόμονος νὰ ἐπιστρέψω ἵνα
ἀναφέρω τὰ περὶ τῆς ἀποστολῆς μου πρὸς τὸν
ἐξοχώτατον διοικητὴν, ἀπεφάσισα νὰ ἐξακολου-
θῶ τὴν ὁδοιπορίαν μου πεζὸς διὰ τῆς πλη-
σιεστέρας ὁδοῦ καὶ διὰ τῶν δασῶν. Καὶ λοιπὸν
παραλαβὼν μετ' ἐμοῦ τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα,
καὶ ἀποβαλὼν τὰ ἐνδύματά μου περιετυλίχθην
μετὰ μανδύου (καπότας)· φέρων δὲ πυροβόλον
εἰς χεῖρας καὶ σάκκον εἰς τὴν ῥάχιν, περιέχοντα
τὰ ἔγγραφα καὶ τὴν τροφήν μου, ἀνεχώρησα
μετὰ τοῦ κυρίου Γίς, ἐνδεδυμένου ὅπως καγώ·
καὶ καθ' ὁδὸν ἀπηντήσαμεν συμμορίαν Ἰνδῶν ἐν-
εδρεύουσαν δι' ἡμᾶς. Καί τις μὲν αὐτῶν ἐπυρο-
βόλησε δεκαπέντε περίπου βῆματα μακρόθεν,
εὐτυχῶς ὅμως ἡστόχησεν· ἡμεῖς δὲ περιεπατή-
σαμεν δι' ὅλης τῆς νυκτὸς, καὶ οὐδαμοῦ κατα-
λύσαντες, ἐμακρύνθημεν τόσῳ πολὺ, ὥστε τὴν
ἐπιούσαν δὲν ἐφοβούμεθα πλέον τὴν καταδίω-

ξιν τῶν Ἰνδῶν, οἵτινες, ὥς εἶχομεν τὴν βε-
βαιότητα, ἐμελέτων ν' ἀκολουθήσωσι τὰ ἴχνη
ἡμῶν ἅμα γινομένης ἡμέρας. Τὴν ἐπαύριον ὁ-
δοιπορήσαντες μέχρις ἐσπέρας ἐφθάσαμεν εἰς
τὸν ποταμόν. Ἀλλ' ἐνῶ ἡλπίζομεν νὰ εὕρω-
μεν αὐτὸν πεπηγότα, μόλις ὁ πάγος περὶ ἐκά-
στην τῶν ὀχθῶν εἶχεν ἑκατὸν πεντήκοντα πο-
δῶν ἑκτασιν· διὸ ὑπεθέσαμεν ὅτι συνετρίβη,
καθόσον μάλιστα παρεσύροντο ὄγχοι μεγάλοι.
Δὲν ἔμενεν ἄρα τρόπος ἄλλος διαβάσεως εἰμὴ
ὁ ἐπὶ σχεδίας. Ἐπεχειρήσαμεν λοιπὸν νὰ κατα-
σκευάσωμεν τοιαύτην, μίαν μόνην ἔχοντες σκε-
πάρην, καὶ αὐτὴν ἀθλίαν, καὶ τὴν ἐτελειώσα-
μεν μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου· κατετρίψαμεν δὲ
χάριν τοῦ ἔργου τούτου ὀλόκληρον ἡμέραν. Μετὰ
ταῦτα, ῥίψαντες αὐτὴν εἰς τὸν ποταμόν, ἐπέβη-
μεν καὶ ἀπεπλεύσαμεν· ἀλλὰ πρὶν ἢ φθάσωμεν
εἰς τὸ μέσον συνεπιέσθημεν οὕτω πως μεταξὺ τοῦ
πάγου, ὥστε ἐβλέπομεν βεβαίαν τὴν καταπόντισιν
τῆς σχεδίας καὶ ἐπικείμενον τὸν θάνατον. Τότε
ἠγωνίσθη μετὰ τινος δοκοῦ νὰ κρατήσω ἀκίνη-
τον τὴν σχεδίαν ἕως οὔ διαβῇ ὁ πάγος· ἀλλὰ μετὰ
τοσαύτης ταχύτητος ὥθησεν αὐτὴν τὸ ρεῦμα
κατὰ τῆς δοκοῦ, ὥστε μ' ἐξεσφενδόνισεν ἐντὸς
τοῦ ὕδατος δεκαπέντε ποδῶν βάθος ἔχοντος. »

Ἀπὸ τοῦ κινδύνου τούτου ἔσωσεν αὐτὸν ἡ προστάτις δεξιὰ τοῦ ὑψίστου, βοηθήσασα αὐτὸν νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν σχεδίαν. Καὶ τὴν ἐπιούσαν ἐπήχθη τοσοῦτω στερεῶς ὁ ποταμός, ὥστε δὲν ἦν πλέον δυσκολία νὰ φθάσωσι βαδίζοντες εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος. Ἦν δὲ τότε Δεκέμβριος. Τὸ λοιπὸν τῆς ὁδοιπορίας ὑπῆρξεν εἰς ἄκρον ἐπίπονον, καθόσον μάλιστα ἐπὶ δεκαπέντε ἡμέρας ποτὲ μὲν ἔβρεχε ποτὲ δὲ ἔρριπτε χιόνα.

Ἀφιγθεὶς τὴν 16 Ἰανουρίου εἰς Γουλιελμούπολιν, ἐνεχείρισε τὴν σπουδαίαν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν διοικητὴν. Ἀλλὰ τοιαύτη ἦν ἡ ἀπάντησις τοῦ Γάλλου ἀξιωματικοῦ, ὥστε ἐθεωρήθη ἐπάναγκες νὰ παρασκευασθῶσιν ἀμέτῳ εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ὁρίων τῆς ἐπαρχίας. Τοιοῦτο δὲ ἦν καὶ τὸ θάρρος μεθ' οὗ ἐξεπλήρωσε τὸ ἀνατελὲν αὐτῷ χρέος, καὶ τοιαύτη ἡ σύνεσις ἦν ἔδειξε κατὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἰνδοὺς διαγωγὴν του, ὥστε εἵλκυσε πρὸς ἑαυτὸν τὴν ὑπόληψιν τοῦ λαοῦ τῆς ἐπαρχίας καὶ τὴν τοῦ διοικητοῦ, καὶ ὠνομάσθη ἀντισυνταγματάρχης τοῦ συντάγματος τοῦ μέλλοντος νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰ σύνορα, ἵνα ἐμποδίσῃ τοὺς Γάλλους ἀπὸ τῆς μελετωμένης ἀνεγέρσεως φρουρίων. Ζωηρὸς δὲ ὢν καὶ δραστήριος, ἐτήτησε τὴν ἄδειαν νὰ μεταβῇ πρὸ τοῦ συντάγ-

ματος μετὰ δύο λόχων εἰς τόπον καλούμενον
Μεγάλοι Λειμῶνες, διότι ἐνόμιζεν ὅτι
ἤθελεν οὕτω πορισθῇ ἐγκαίρως πληροφορίας
περὶ τῶν κινήματων τῶν **Γάλλων**, καὶ ἀποτρέ-
φει διὰ συνθήκης τοὺς **Ἰνδοὺς** ἀπὸ τῆς μετ' αὐ-
τῶν συμμαχίας. Καὶ ὅτε ἔφθασεν ἐκεῖ εἰδοποιή-
θη παρά τινος **Ἰνδοῦ** ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῶν **Γάλ-
λων** ἔστειλε στρατιωτικὸν ἀπόσπασμα ἵνα ἐμ-
ποδίσῃ τοὺς **Ἀμερικανούς** ἐργάτας οἰκοδομοῦν-
τας φρούριον, καὶ ὅτι αὐτοὶ ἀνήγειραν ἄλλο
δι' ἑαυτοὺς, φρούριον **Δυκέν** καλούμενον. ***Ε-**
δωκε δὲ ὁ **Ἰνδὸς** καὶ ταύτην τὴν εἶδησιν, ὅτι **Γάλ-
λικά** στρατεύματα ἤρχοντο ἀπὸ τοῦ φρουρίου
αὐτοῦ πρὸς τοὺς **Μεγάλους Λειμῶνας**.
Ἡ νύξ καθ' ἣν ἐδόθησαν αἱ πληροφορίες αὗται
ἦν σκοτεινὴ καὶ βροχερά· καὶ ὁμῶς ὁ **Οὐάσιγ-
κτων** διευθύνθη κατετρευσμένως μετὰ τῶν στρα-
τιωτῶν του πρὸς τὸ μέρος ὅπου, ὡς ἐβεβαίω-
σεν ὁ **Ἰνδὸς**, ἦσαν ἐστρατοπεδευμένοι οἱ **Γάλ-
λοι**· εὐρῶν δὲ αὐτοὺς, τοὺς περιέζωσε τοσοῦτω
ἀπροσδοκῆτως, ὥστε παρεδόθησαν αἰχμάλωτοι.
Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ ἐρχομένου βραδύτερον
συντάγματος ἀπεβίωσεν, ὁ **Οὐάσιγκτων** ἀνέ-
λαβεν ἅπασαν τὴν διοίκησιν τετρακοσίων περί-
που ἀνδρῶν· καὶ ὅτε ἔφθασαν, προσέταξε καὶ

ῥυκοδόμησαν ὄχυρόν διὰ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ἐφόδια, ἐπικληθὲν ὄχυρόν τῆς Ἀνάγκης.

Εἰσκομισθέντων δὲ τῶν ἵππων καὶ τῶν σκευῶν εἰς αὐτὸ, ὁ Οὐάσιγκτων ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς τὸ φρούριον Δυκέν, ἵνα κατορθώσῃ ν' ἀποδιώξῃ ἐκεῖθεν τοὺς Γάλλους· ἀλλ' ἀφοῦ προεχώρησε δεκατρία περίπου μίλια, ἔμαθε παρὰ τινος Ἰνδοῦ ὅτι « ἤρχοντο κατ' αὐτοῦ ἄπειροι Γάλλοι ὅσος καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν περιστερῶν τοῦ δάσους, » καὶ ὅτι φρονιμώτερον ἦν νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς τὸ μικρὸν φρούριόν του καὶ νὰ περιμείνῃ ἐκεῖ τὴν ἔφοδον. Ἐπανελθὼν λοιπὸν ἐπεστάτησε νὰ ἀνορύξωσιν οἱ στρατιῶται χάνδακα πέριξ τοῦ φρουρίου· ἀλλ' ἐνῶ κατεγίνοντο εἰς τοῦτο, ἐφάνησαν χίλιοι πεντακόσιοι περίπου Γάλλοι καὶ Ἰνδοί, καὶ ἤρξαντο νὰ τοὺς προσβάλλωσιν. Ὁ χάνδαξ, ὡς μὴ ἀνασκαφεῖς ἀποχρώντως, ἦν ἄχρηστος. Καὶ οἱ μὲν Ἰνδοὶ ἐξηκόντιζον τὰ βέλη των ὀπισθεν τῶν πέριξ δένδρων, οἱ δὲ Γάλλοι ἐπυροβόλουν ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ ὑψηλοῦ χόρτου. Ὁ Οὐάσιγκτων, ἰστάμενος ἔξωθεν τοῦ μικροῦ φρουρίου, ἐξηκολούθει νὰ ὁδηγῇ καὶ νὰ βοηθῇ τοὺς στρατιώτας του ἀπὸ τῆς δεκάτης ὥρας μέχρις ἐσπέρας, ὅτε ὁ ἀρχηγὸς τῶν Γάλλων προέτεινε νὰ παύ-

ση τὴν προσβολὴν ἐὰν παραδοθῇ πρὸς αὐτὸν τὸ ὄχυρόν. Ἀλλ' ἀποποιηθέντος τοῦ Οὐάσιγκτωνος τοὺς ὅρους τοῦ προτείναντος, ὁ Γάλλος συγκατετέθη ἐπὶ τέλους νὰ ἐπιτρέψῃ πρὸς τοὺς ἐν τῷ ὄχυρῳ νὰ ἀναχωρήσωσι μετὰ τῶν ἀποσκευῶν αὐτῶν, καὶ νὰ ἐπαναστρέψωσιν εἰς τὰ κατωκheimerμένα μέρη τῆς ἐπαρχίας. Τότε ὁ Οὐάσιγκτων, παραδοὺς αὐτὸ, ἐπανῆλθεν εἰς Γουλιελμούπολιν, καὶ ἡ γενναιότης, ὡς καὶ οἱ συμφέροντες ὅροι οὓς ἐπέβαλε πρὸς τὸν ἐχθρὸν τοιαύτην ἔχοντα δύναμιν, ἐπηύξησαν τὴν πρὸς τὸν χαρὰκτῆρά του πίστιν τῶν συμπολιτῶν του. Καὶ ταῦτα μὲν συνέβησαν τὴν 3 Ἰουλίου, 1754.

Κατὰ δὲ τὸν προσεχῆ χειμῶνα ἦλθε πρόσταγμα λέγον, ὅτι ὅσοι ἀξιωματικοὶ ἦσαν διωρισμένοι ὑπὸ τοῦ βασιλέως, ἔπρεπε νὰ θεωρῶνται ἀρχαιότεροι πάντων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν ἐπαρχίαν, μηδ' αὐτοῦ τοῦ βαθμοῦ των λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν. Ὁ Οὐάσιγκτων ὁμῶς, αἰσθανόμενος τί ὠφείλετο πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς Ἀμερικανόν, οὐ μόνον δὲν ὑπετάχθη εἰς τὴν ἀδίκον ταύτην ἐπιταγὴν, ἀλλὰ καὶ παρητήθη. Πολλὰ ἐπιστολαὶ ἐγράφησαν τότε πρὸς αὐτὸν ἵνα τὸν πείσωσι νὰ μὴ πράξῃ οὕτω πως· ἀλλ' αὐτὸς ἀποκρινόμενος ἐβεβαίῳ ὅτι « θέλει προθύμως ὑπη-

ρετήσει ὅταν δὲν βλάβηται ἡ τιμή του. » Ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός του εἶχεν ἀποθάνει, καὶ ἀφῆσει πρὸς αὐτὸν ὑποστατικὸν ὀνομαζόμενον ὄρος Βερνόν, κείμενον δὲ εἰς Βιργινίαν παρὰ τὸν ποταμὸν Ποτομάκην. Μεταβάς λοιπὸν εἰς αὐτὸ ἐπεδόθη μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας εἰς τὴν καλλιέργειάν του. Ἐνῶ δὲ κατεγίνετο εἰς ταῦτα, ἐστάλη ἐξ Ἀγγλίας ὁ στρατηγὸς Βραδδὸκ, ἵνα συγχροτήσῃ καὶ διοικήσῃ στρατὸν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Βιργινίας κατὰ τὸ θέρος. Οὗτος ἀκούσας περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ Οὐάσιγκτωνος ὡς ἀξιωματικοῦ, καὶ περὶ τῶν λόγων δι' οὓς παρητήθη, τὸν προσεκάλεσεν ὑπασπιστήν του. Καὶ ἐδέχθη μὲν τὴν πρόσκλησιν, ἀλλὰ συμφωνήσας ῥητῶς νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ὑποστατικόν του μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐκστρατείας.

Τὸ στρατιωτικὸν σῶμα συνεκροτήθη ἐκ δύο συνταγμάτων Βρεττανικοῦ στρατοῦ, καὶ ἔκ τινων λόχων Βιργινίων. Ἀλλὰ τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἐκστρατείας, ὁ Οὐάσιγκτων ἡσθένησε προσβληθεὶς ὑπὸ σφοδροτάτου πυρετοῦ. Καὶ ἐπειδὴ δὲν συγκατετίθετο νὰ μείνῃ ὀπίσω, ὥδοιπόρει ἐντὸς ἀμάξης κλειστής. Φρονῶν δὲ ὅτι σπουδαιότατον ἦν νὰ φθάσῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὰ ὅρια, καὶ γνωρίζων τὰς δυ-

σκολίας τῆς πορείας, προέτεινε πρὸς τὸν στρατηγὸν Βραδδὸκ ζητήσαντα τὴν γνώμην του, νὰ προπορευθῇ μὲν μέρος τοῦ στρατοῦ, τὸ δὲ λοιπὸν, ἔχον μεθ' ἑαυτοῦ τὸ πυροβολικὸν καὶ τὰς φορτηγοὺς ἀμάξας, νὰ προχωρῇ βραδύτερον. Ἐξελέχθησαν λοιπὸν χίλιοι διακόσιοι ἄνδρες, οὓς συνώδευσεν ὁ στρατηγὸς Βραδδὸκ· ἀλλ' εἰ καὶ μὴ ἔφερον πολλὰς ἀποσκευὰς, ἡ πορεία των ὁμῶς δὲν εὐχαρίστησε τὸν Οὐασιγκτῶνα. Διὸ ἔγραφε πρὸς τὸν ἀδελφόν του ὅτι, « ἐνῶ ἔπρεπε νὰ σπεύδωσι δραστηρίως, καὶ νὰ μὴ προσέχωσιν εἰς τὰς ἐκ διαλειμμάτων τραχείας ὁδοὺς, διέκοπτον τὸν δρόμον αὐτῶν, ἵνα ἐξομαλύνωσι πᾶσαν φωλεὰν ἀσπαλάκων, καὶ οἰκοδομῶσι γεφύρας κατὰ πᾶν ῥυάκιον. » "Ο,τι ἐφαίνετο ὁρος πρὸς αὐτοὺς, ἦν λοιπὸν φωλεὰ ἀσπαλάκων πρὸς τὸν ἐνθερμον Οὐασιγκτῶνα. Ἐν τούτοις, τοσοῦτον ηὔξησεν ἡ νόσος αὐτοῦ, ὥστε ὁ μὲν ἱατρὸς διεδήλωσεν ὅτι ἐκινδύνευεν ἡ ζωὴ του εἰ προεχώρει, ὁ δὲ στρατηγὸς Βραδδὸκ τὸν προσέταξε νὰ μείνῃ, ὑποσχεθεὶς νὰ τὸν μετακαλέσῃ ἅμα δυνηθέντα νὰ ἱππεύσῃ. Μόλις δὲ ἀνέλαβε τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, καὶ καταφθὰς τὸν στρατὸν ἐνησχολήθη ἀμέσως, εἰ καὶ πολλὰ ἀδύνατος, εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἰδίων καθηκόντων.

Ὁ στρατηγὸς Βραδδὸκ προεχώρει ἀνεμπο-
δίστως ἕως οὗ ἔφθασεν εἰς τὸν ποταμὸν Μο-
νογκαέλαν, δεκαεπτὰ περίπου μίλια ἀπέχοντα
τοῦ φρουρίου Δυκέν. Ἐνῷ δὲ ἡτοιμάζετο νὰ δια-
βῇ αὐτὸν πρὸς τὸ μέρος ὃ καλεῖται καὶ νῦν
Βραδδὸκ Διάβασις, εὐάριθμοί τινες Ἴνδοί, φα-
νέντες κατὰ τὴν ἀπέναντι ὄχθην, ἐπεδόθησαν
κατὰ πρῶτον εἰς ὑβριστικά τινα κινήματα· καὶ
μετὰ ταῦτα, ἐπειδὴ τὰ Βρεττανικὰ στρατεύματα
προεχώρησαν, ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ὁ Βραδ-
δὸκ προσέταξε τότε νὰ καταδιωχθῶσιν οἱ Ἴν-
δοί. Ὁ συνταγματάρχης ὅμως Οὐάσιγκτων,
γνωρίζων καλῶς τὸν τρόπον καθ' ὃν οἱ Γάλλοι,
βοηθούμενοι ὑπ' ἐκείνων προσέβαλλον τοὺς ἐχ-
θροὺς, καὶ ἐννοῶν τὸν κίνδυνον εἰς ὃν ἐνδεχό-
μενον ἦν νὰ ἐμπέσωσι τὰ στρατεύματα, παρε-
κάλεσεν ἐνθέρμως τὸν στρατηγὸν νὰ μὴ προ-
χωρήσῃ, ἕως οὗ αὐτὸς, μετὰ τῶν Βιργινίων
δασοφυλάκων του, διερευνήσῃ τὸ δάσος. Ἡ πρό-
τασις αὕτη προσέβαλε τὸν Βραδδὸκ, ὅστις κα-
ταφρονήσας τὴν συνετὴν συμβουλήν, προσέταξε
τὸν στρατὸν νὰ περάσῃ τὸν ποταμόν. Ἦν δὲ
εἰσέτι ἐντὸς αὐτοῦ ὁ τελευταῖος τῶν στρατιω-
τῶν, ὅτε σφαῖραι ἐχθροῦ ἀοράτου ἡρραίωσαν τὰς
τάξεις ἐκείνων οἵτινες εἰσῆλθον ἀπροφύλακτοι

εἰς τὴν εἴσοδον στενοῦ τινος, ὅπου ἦσαν κε-
κρυμμένοι Γάλλοι καὶ Ἰνδοί, ὅπισθεν πυκνοῦ
δρυμῶνος, ὅθεν ἐπυροβόλουν ἀκινδύνως κατὰ
τῶν Ἀγγλων. Μετ' ὀλίγον ἀντήχησε τρομε-
ρὸς ἀλαλαγμός, καὶ οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Ἰνδοί,
ὁρμήσαντες ἐκ τῆς ἐνέδρας κατὰ τοῦ στρατοῦ
τοῦ Βραδδὸκ, τὸν κατεδίωξαν μέχρι τῶν ὄχθων
τοῦ Μονογκαέλα.

Εἰς μάτην ὁ ἀρχηγὸς καὶ ὁ ἀτρόμητος Οὐά-
σιγκτων ἠγωνίσθησαν νὰ ἐπαναφέρωσιν αὐτοὺς
εἰς τάξιν καὶ νὰ προλάβωσι τὴν φυγὴν· ὁ ἐχ-
θρὸς ἐσχόπευε τοσοῦτω εὐστόχως, ὥστε ἐντὸς
βραχυτάτου διαστήματος μόνος ὑπασπιστῆς τοῦ
στρατηγοῦ Βραδδὸκ ἔμεινεν ὁ Οὐάσιγκτων ἵνα
μεταδίδῃ τὰς ἐπιταγὰς καὶ ἐνισχύῃ τὸν ἔντρο-
μον στρατόν. Ἐπὶ τρεῖς ὥρας ἦν ἐκτεθειμένος
εἰς τὰς βολὰς ἐπιδεξιωτᾶτων ἀκροβολιστῶν·
δύο ἵπποι ἐφονεύθησαν ὑπ' αὐτόν, καὶ τρίτος
ἄλλος ἐπληγώθη· τέσσαρες δὲ σφαῖραι διεπέ-
ρασαν τὸ ἐνδυμά του, καὶ πολλαὶ ἄλλαι προσέ-
βαλον τὸ ξίφος του. Πάντες οἱ λοιποὶ ἀξιω-
ματικοὶ ἔπεσον ἢ ἐτραυματίσθησαν, καὶ αὐτὸς
μόνος ἔμεινεν ἄτρωτος. Καὶ ἐνῶ οἱ μὲν Ἰνδοὶ
διεύθυνον τὰ βέλη αὐτῶν κατὰ τοῦ στήθους
του, οἱ δὲ Γάλλοι τὸν εἶχον σκοπὸν τῶν ἰδίων

πυροβόλων, καὶ ταῦτα καὶ ἐκεῖνα ἀπέβαινον ἀβλαβῆ, διότι ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ προστατεύουσα αὐτὸν, « ἐπεσκίασεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου » (Ψαλ. ΡΛΘ').

Ἡ σωτηρία του, ἐν μέσῳ τοιούτων προσβολῶν, κατέπληξε τοὺς βαρβάρους ἐχθρούς του, καὶ διὰ τοῦτο τὸν ὠνόμασαν « Θεοφρούρητον καὶ μέλλοντα ἀρχηγὸν ἐθνῶν, ἐπειδὴ δὲν ἀπέθνησκε κατὰ τὰς μάχας. » Ὡστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἄγριοι ὠμολόγουν ὅτι θεία δύναμις τὸν ἐφύλαξεν. Ὁ δὲ ἱατρὸς, ὅστις παρευρέθη ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, ὁμιλῶν μετὰ ταῦτα περὶ αὐτοῦ ἔλεγεν· « Ἐπερίμενον κατὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ τὸν ἴδω πίπτοντα, διότι τὸ χρέος καὶ ἡ θέσις του ἐξέθετον αὐτὸν εἰς πάντα κίνδυνον· μόνη δὲ ἡ ἄγρυπνος φροντίς τῆς θείας προνοίας ἠδύνατο νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τῆς τύχης τῶν περὶ αὐτόν. » Ἡ μάχη αὕτη συνεκροτήθη τὴν 8 Ἰουλίου, 1755. Ἐν ὑποσημειώσει λόγου τινὸς ἀπαγγελλέντος μετὰ ἓνα μῆνα ὑπὸ τοῦ αἰδεσίμου Κ. Δαβίδ ἐκ Βιργινίας, μετὰ ταῦτα προέδρου τοῦ ἐν Πριγστόνῃ Πανεπιστημίου, μνημονεύει ὁ συγγραφεὺς, « τοῦ ἥρωος, τοῦ νέου συνταγματάρχου Οὐάσιγκτῶνος, ὃν διεφύλαξε θαυμασίως ἡ θεία πρόνοια, ἵνα ἀποδώσῃ βεβαίως

ἀξίαν λόγου ὑπηρεσίαν εἰς τὴν πατρίδα του. »

Καὶ ὁ μὲν στρατηγὸς Βραδδὸχ ἐτραυματίσθη καίρως, οἱ δὲ ἐπιζήσαντες εὐάριθμοι στρατιῶται ἔφυγον πανταχόθεν. Ὁ πιστὸς ὁμῶς καὶ γενναῖος ὑπάσπιστὴς του, ἔχων τριάκοντα περὶ τοῦ ἀνδρείου Βιργινίου, ἔμεινεν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης, ἵνα σώσῃ τὸν τραυματίαν ἀρχηγόν του ἀπὸ τοῦ πελέκεως καὶ τῆς μαχαίρας τῶν Ἰνδῶν, καὶ μετεκόμισεν αὐτὸν μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ ταχύτητος μέχρι τοῦ ἀποσπάσματος τοῦ στρατοῦ του, προχωροῦντος βραδέως μετὰ τῶν ἀποσκευῶν. Ἀπέθανε δὲ ὁ στρατηγὸς καὶ ἐτάφη ἐν μέσῳ ὁδοῦ, καὶ τὸ μνημᾶ του ἐκρύβη ὑπὸ τὰ ἔχνη τῶν ἀμαξῶν, ἵνα μὴ ἀνακαλυφθῇ ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν. Πρὸ τινων ἐτῶν τὸ λείψανον αὐτοῦ ἀνεκομίσθη εἰς ἄλλο παρακεείμενον χωρίον, διότι ἡ μεγάλη Κουβερλανδεῖα λεωφόρος, ἡ κατασκευασθεῖσα ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως τῶν Ὀμοσπόνδων Πολιτειῶν, ἔμελλε νὰ χαραχθῇ κατ' εὐθεῖαν ἄνωθεν τοῦ μέρους ὅπου ἐκεῖνος ἐτάφη. Ἐβδομηκονταπέντε ἔτη καὶ ἐπέκεινα παρῆλθον ἀπὸ τῆς φρικώδους καταστροφῆς τοῦ Βραδδόχ· τὸ ἄροτρον διασχίζει σήμερον τὴν γῆν ἣν ἐπότισε τόσον αἶμα, καὶ ὁμῶς περίλυπος βλέπει ἔτι ὁ διαβάτης

λευκὰ τεμάχια συντετριμμένων ὀστέων καὶ κομ-
βία Ἀγγλῶν στρατιωτῶν φέροντα τὸν ἀριθμὸν
τοῦ συντάγματος, διεσκορπισμένα μεταξὺ τῶν
χλοερῶν στάχων τοῦ σίτου, καὶ χάλκινα κο-
σμήματα τῶν πέλων αὐτῶν. « Ἡ ὁδὸς τοῦ Βραδ-
δὸκ, » ὅπως ἐκαλεῖτο, ἦν διεχάραξεν ὁ στρα-
τός του μεταξὺ τοῦ δάσους, κατακαλύπτεται
σήμερον ὑπὸ βάτων καὶ θάμνων, καὶ οἱ πλεῖ-
στοι τῶν διαβαινόντων ἐκεῖθεν ὁδοιπόρων ἰστά-
μενοι παρατηροῦσι τὰς ἐλικοειδεῖς αὐτοῦ στε-
νωπούς, καὶ ἀναμιμνήσκονται τῆς ἐποχῆς ὅτε
πλήρης ἦν θαρράλέων στρατιωτῶν, μελλόντων
μετ' ὀλίγον νὰ ἐξολοθρευθῶσιν ὑπὸ τῶν κα-
ταστρεπτικῶν ὀπλῶν τοῦ πολέμου.

Γράφων τὴν διήγησιν τῆς τρομερᾶς ταύτης
καταστροφῆς, ὁ Οὐάσιγκτων προσθέτει· « Ἰ-
δετε τὰ ἀξιοθαύμαστα ἔργα τῆς θείας προνοίας
καὶ τὴν ἀστάθειαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμά-
των! » Καὶ αὐτὸς μὲν ἐλυπήθη εἰς ἄκρον διὰ
τὴν ἀπώλειαν τοῦ στρατοῦ· ὁ δὲ μετὰ τὸν στρα-
τηγὸν Βραδδὸκ ἀξιωματικὸς, εἰ καὶ ὥφειλε νὰ
παρασκευάσῃ εὐστοχωτέραν ἀντίστασιν, ἤλθεν
εἰς τὰ χειμερινὰ καταλύματα Αὐγούστου ἔτε
ὄντος. Ἐθεωρήθη λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ συγ-
χροτηθῇ ἀμέσως στρατὸς πολυαριθμότερος, ἢ

δὲ διοικήσεις τοῦ τῆς Βιργινίας νὰ δοθῇ πρὸς τὸν Οὐασιγκτῶνα, λαβόντα τὸ προνόμιον νὰ ὀνομάζῃ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ἀξιωματικούς. Ἐδέχθη δὲ προθύμως τὴν προσφορὰν, ὡς μὴ μέλλων νὰ ὑπάγῃται εἰς ἀρχηγούς Βρεττανούς· ἀλλ' οὔτε ὑπῆρχον ἀνώτεροι αὐτοῦ. Μεταβάς λοιπὸν ἀμέσως εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ στρατοῦ, σταθμεύοντος κατὰ διαφόρους θέσεις περὶ τὰ ἄκρα τῆς ἐπαρχίας, καὶ ἐπανελθὼν ἵνα ἐτοιμασθῇ δεόντως πρὸς ὑπεράσπισιν, ἔμαθε παρὰ ταχυδρόμου, ὅτι ἀριθμός τις Γαλλικῶν στρατευμάτων καὶ Ἰνδῶν πολεμιστῶν, περιερχόμενοι κατὰ συμμορίας, συνελάμβανον καὶ ἐφόνεον τοὺς κατοίκους τῶν ὀπισθεν χωρῶν, παραδίδοντες τῷ πυρὶ τὰς οἰκίας καὶ ἐρημοῦντες τοὺς ἀγρούς, καὶ ὅτι ὁ ἐκεῖ διαμένων στρατὸς δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς προστατεύσῃ. Ἀμέσως λοιπὸν, ἔπραξε πᾶν τὸ ἐφ' ἑαυτῷ ἵνα τοὺς βοηθήσῃ· ἀλλ' ἦν ἀδύνατον νὰ ὑπερασπισθῇ, μετὰ στρατευμάτων τοσοῦτω εὐαρίθμων, ὅριον τετρακοσίων περίπου मिलίων, ἐναντίον ἐχθροῦ « κρυπτομένου τὴν ἡμέραν καὶ δηοῦντος τὴν νύκτα. » Ἐνῷ δὲ ἔπραττε προθύμως τὰ δυνατὰ, ἀνήγγειλε πρὸς τὴν κυβέρνησιν τὸν κίνδυνον τῶν περὶ αὐτὸν λαῶν, προσθεὶς καὶ ταῦτα· « Βλέπω μὲν τὴν

Οέσιν, γνωρίζω τὸν κίνδυνον καὶ μετέχω τῶν παθημάτων αὐτῶν, ἀλλὰ πλὴν ὑποσχέσεων ἀβεβαίων ἄλλην συνδρομὴν δὲν δύναμαι νὰ δώσω πρὸς αὐτούς . . . Ἐὰν γοερὰ δάκρυα τῶν γυναικῶν καὶ αἱ σπαραξικάρδιοι ἀναφοραὶ τῶν ἀνδρῶν καταθλίβουσι τὴν καρδίαν μου ». Καὶ τῶνόντι ἐνδεχόμενον ἦν νὰ κατακρίνη αὐτὸν ὁ λαὸς ἐν τῇ δυστυχίᾳ του, ὅτι δὲν τὸν ὑπερασπίζετο δραστηριώτερον ἄλλ' οὐδεὶς ἐγόγγυσεν ἐναντίον του, διότι πάντες ἐγίνωσκον ὅτι ἔπραττεν ὑπὲρ αὐτῶν τὸ κατὰ δύναμιν.

Ἐγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν διοικητὴν προτρέπων καὶ ἀναγκάζων αὐτὸν νὰ στείλῃ πλείονα δύναμιν· ἀλλ' ἀντ' αὐτῆς, ἔτυχε δυσμενοῦς ἀπαντήσεως, ὡς ἔλεγε πρὸς φίλον του· « Πόθεν τοῦτο προέρχεται, καὶ διὰ τί γίνεται ἀγνοῶ τῇ ἀληθείᾳ· ἀλλ' αἱ μὲν ἔντονοι παρατηρήσεις μου περὶ τῆς εἰρηνοποιήσεως τῶν ὀρίων, περιφρονοῦνται ὡς ἄτοποι καὶ ματαιόσπουδοι, αἱ δὲ προτάσεις καὶ τὸ πολίτευμά μου ὡς μεροληπτικὰ καὶ ἰδιοτελῆ, καὶ πάντες οἱ εἰλικρινεῖς μου ἀγῶνες διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς πατρίδος μου παρεξηγοῦνται καὶ διαστρέφονται. Αἱ ὁδηγίαι μου εἰσὶ σκοτειναί, ἀμφίβολοι καὶ ἀβέβαιοι. Σήμερον μὲν ἐγκρίνονται, αὔριον δὲ ἀποδοκιμάζονται αἱ πράτ-

Ξεις μου· με ἀφίνουσι νὰ ἐνεργῶ καὶ νὰ πολιτεύωμαι κατὰ τύχην, καὶ με καταδικάζουσι μὴ χορηγοῦντές μοι καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆς ὑπερασπίσεως. Καὶ ὁμως ἔχω ἀπόφασιν νὰ ὑπομείνω εἰσέτι ἐπ' ἐλπίδι εὐμενεστέρων διατάξεων. » Εἰ καὶ ἔβλεπε ματαιούμενα καὶ τὰ εὐστοχώτερα τῶν σχεδίων του, ἔνεκα τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης καὶ τῆς κακεντρεχείας ἐκείνου ὅστις εἶχεν ἐξουσίαν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἐθλίβετο διὰ τὰ αὐξάνοντα παθήματα τῶν περὶ αὐτὸν ἅτινα δὲν ἴσχυε νὰ ἀνακουφίσῃ, δὲν ἐνέδωκεν ὁμως εἰς τὴν δικαίαν του ἀγανάκτησιν ὥστε νὰ παραιτήσῃ τοὺς ὑπὲρ τοῦ καλοῦ ἀγῶνάς του.

Ὅθεν ἐξηκολούθησε τὰς δραστηρίους καὶ φιλανθρωπous προσπαθείας του, καὶ συνηγόρει ὑπὲρ τῶν πασχόντων συμπολιτῶν του, ἕως οὔ αἱ συνηγορίαι του ὠνομάσθησαν αὐθάδεις. Εἰς ἀπάντησιν δὲ τούτου ἔγραψε πρὸς τὸν διοικητὴν τάδε· « Ζητῶ τὴν ἄδειαν νὰ παρατηρήσω πρὸς δικαιολογίαν τῆς διαγωγῆς μου, ὅτι μετ' εὐχαριστήσεως δέχομαι τὴν ἀποδοκιμασίαν ὡς αὕτη εἶναι δικαία· διότι, οὐδεὶς δύναται νὰ με κατακρίνῃ προθυμότερον ἢ ὅσον ἐγὼ ἀναγνωρίζω τὸ σφάλμα μου, εἴ ποτε τὸ ἔπραξα· οὐδ' ἐπιθυμεῖ τις πλεονέμου νὰ ἐξιλεωθῇ διὰ τὸ ἔγκλημά του, εἴ ποτε

κατέστην ἔνοχος τοιούτου. Παρατηρῶ ὁμως μετὰ θλίψεως ὅτι ἡ διαγωγή μου, καίτοι ἀγωνισθέντος διηνεκῶς νὰ καταστήσω αὐτὴν ὅσον ἐνεστιν ἀνεπίλεγκτον, δὲν ἔτυχε τῆς ὑμετέρας ἐπιδοκιμασίας. » Καὶ μετ' ἀξιοπρεπείας ἀταράχου ὑπέμεινε σειρὰν ὁλόκληρον τοιούτων προσβολῶν, μὴ παύσας τοῦ κοπιᾶν ὑπὲρ τοῦ φιλανθρώπου μὲν ἀλλὰ μικρὰς ἐλπίδας ἐπιτυχίας ἔχοντος ἔργου του.

Ἐν τοσούτῳ ἐστάλη ἐξ Ἀγγλίας νέος διοικητὴς τῶν Βρεττανικῶν στρατευμάτων, ὅστις συνήνεσεν εἰς τὴν γνώμην τοῦ Οὐάσιγκτωνος, ὅτι τὰ ὅρια δὲν ἤθελον πώποτε ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τῶν τρομερῶν ἐπιδρομῶν τῶν Ἰνδῶν, συμμάχων τῶν Γάλλων, ἕως οὔ ἔμενον οὗτοι ἐντὸς τοῦ φρουρίου Δυκὲν χρησιμεύοντος ἀντὶ ὀρμητηρίου, ὅθεν ἐξελαύνοντες ἐπεχείρουν τὰς πανωλέθρους ἐκστρατείας των. Ὅτε δὲ ἀπεφασίσθη νὰ προσβληθῇ τὸ φρούριον τοῦτο, ὁ Οὐάσιγτων προεχώρησε μετὰ τινων λόχων ἵνα ἀνοίξῃ ὁδὸν εἰς τὸν στρατόν· ἀλλὰ πρὶν ἢ φθάσῃ ἐκεῖ, οἱ μὲν Γάλλοι ἀνεχώρησαν, οἱ δὲ Ἀγγλοὶ κυριεύσαντες αὐτὸ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1758 ἔτους, τὸ μετωνόμασαν Πίττειον. Ἡ ἁλῶσις τοῦ φρουρίου τούτου, ὡς προεῖπεν ὁ

Ουάσιγκτων, ἀναχαίτισε πάσας τὰς περαιτέρω κατὰ τῶν ὀρίων προσβολάς. Ἄφοῦ δὲ οἱ συμπολιταί του ἡλευθερώθησαν ἀπὸ τῶν κινδύνων δι' οὓς, καταλιπὼν τὸ ὑποστατικόν του, ἦλθε νὰ τοὺς συνδράμῃ, ἀπεφάσισε νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς αὐτό. Ὡς ἐκτεθεὶς μάλιστα πολλάκις εἰς δριμύ ψυχος, καὶ καταλύσας ἐν ὑπαίθρῳ, καὶ καταβραχεὶς ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὑπὸ τῶν ὑετῶν, ἡσθάνθη πάσχουσιν τὴν ὑγείαν του· διὸ ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ προβλέψῃ περὶ τῆς ἀνορθώσεως αὐτῆς, καθόσον μάλιστα, ἵνα πράξῃ τοῦτο, δὲν εἶχε ν' ἀμελήσῃ ἄλλο οὐσιωδέστερον καθήκον. Παρητήθη λοιπὸν τῆς ὑπηρεσίας, οἱ δὲ ὑπ' αὐτὸν ἀξιωματικοὶ ἐξέφρασαν ὁμοφώνως τὴν λύπην ἣν ἡσθάνοντο ἔνεκα τῆς στερήσεως « τοιούτου ἀξιολόγου ἀρχηγοῦ, τοιούτου εἰλικρινοῦς φίλου, καὶ συντρόφου τοσούτῳ προσήνοῦς ».

Ἐπανελθὼν εἰς τὸ ὑποστατικὸν αὐτοῦ ἐνυμφεύθη, τὸ εἰκοστὸν ἑβδόμον ἔτος τῆς ἡλικίας του, τὴν Κ. Κύστις, ἥς ἤρᾱτο ἀπὸ πολλοῦ· ἦν δὲ ἀξία τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, διότι ἐρασμία καὶ χαρίεσσα οὕσα συμβία, ἐπλήρου ἀκριβῶς τὰ συζυγικὰ αὐτῆς καθήκοντα, τοιαύτην εἰσαγαγοῦσα εὐδαιμονίαν εἰς τὴν οἰκίαν, ὥστε ὁ Οὐάσιγκτων δὲν ἐπεθύμει νὰ μακρύνῃται ἀπ' αὐτῆς.

Καταγινόμενος εἰς τὴν διεύθυνσιν τῆς καλλι-
εργείας τῶν ἀγρῶν του, καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν
ὅλων τῶν ἰδιαιτέρων καθηκόντων τῆς θέσεώς
του, ἔζησεν ἱκανὰ ἔτη ἰδιωτεύων, ἐκτὸς μόνον
ὁσάκις παρίστατο εἰς τῆς Βιργινίας τὴν Βου-
λὴν ἧς τινος ἦν μέλος.

Χάριν δὲ τῆς ὑγείας του ἐπεσκέπτετο ἐνίοτε
δημόσια τινα λουτρὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς γεννή-
σεώς του, ὅπου συνήρχοντο καὶ πολλοὶ ἄλλοι
ἀσθενεῖς ἐπ' ἐλπίδι θεραπείας. Καὶ ὅτε συνη-
θοροῖζοντο ἱκανοί, συνείθιζέ τις ἀρτοπώλης νὰ χο-
ρηγῇ ἰδιαίτερόν τι εἶδος ἄρτου πρὸς τοὺς ἀμεί-
βοντας αὐτὸν γενναιότερον. Μίαν τῶν ἡμερῶν
παρετήρησέ τις ξένος ὅτι πολλοὶ πένητες ἀσθε-
νεῖς, συνηγμένοι ἐντὸς τῆς αἰθούσης ὅπου ἐφυ-
λάσσετο ὁ ἄρτος, ἠτένιζον τὸν ἀρτοπώλην, καὶ
ὅτι νεύοντος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν, προσήρχετο
ἐκάστοτε εἰς ἕξ αὐτῶν, ἐλάμβανεν ἀνὰ ἓνα ἄρ-
τον, καὶ ὅλως χαίρων ἀνεχώρει κλονούμενος.
Καὶ ὁ μὲν ξένος ἐπήνεσε τὸν ἀρτοπώλην διὰ τὴν
φιλανθρωπίαν του ὅτε ἀνεχώρησαν οἱ λαβόντες
τὸν ἄρτον, διότι, ὡς ἐγνώριζε, δὲν ἀπέτιον πώ-
ποτε τὴν τιμὴν αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ ἀρτοπώλης ἀπε-
κρίθη εἰλικρινῶς εἰπὼν· « Δὲν ζημιοῦμαι διό-
λου· διότι ὁ συνταγματάρχης Οὐάσιγκτων εἶναι

ἐνταῦθα, καὶ ὅλοι οἱ πάσχοντες πτωχοὶ ἔχουσι τὴν ἄδειαν νὰ λάβωσιν ὅσον ἄρτον δύνανται νὰ φάγωσιν· αὐτὸς ἀποτίει τὴν δαπάνην, ἥτις τῇ ἀληθείᾳ δὲν εἶναι μικρά. »

Ὅλαι αἱ ἰδιωτικαὶ αὐτοῦ πράξεις ἦσαν ἄξιαι τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν συμπολιτῶν του, ὡς ἦσαν καὶ αἱ δημόσιαι ἄξιαι τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῶν ἐπαίνων αὐτῶν· ἐκεῖνοι δὲ οἵτινες τὸν ἐπλησίαζον πλέον τῶν ἄλλων καὶ τὸν ἐγνώριζον ἀκριβέστερον, τὸν ἠγάπων εἰς ἄκρον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1763—1776.

—ooo—

Ἡ περὶ τὴν ἀπόκτησιν ἐξουσίας ἐπιθυμία, καὶ ἡ μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν κακὴ διαχείρισις αὐτῆς, ἐγένοντο αἰτίαι πολλῶν δυστυχημάτων εἰς τε τὰ ἔθνη, καὶ τὰς κοινωνίας, καὶ τὰς οἰκογενείας. Καὶ τὰ παιδιά δὲ αὐτὰ δεικνύουσι τὴν ἀπαισίαν ταύτην ῥοπὴν, ζητοῦντα νὰ καταδυναστεύσωσιν ἄλληλα, καὶ συντρίβοντα μετὰ χαρᾶς τὸν παρὰ τοὺς πόδας αὐτῶν ἔρποντα

ἀσθενῇ σκώληκα. Ἄλλ' εἰ ἡ πληροῦσα τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ ἀγάπη ἦν ἐν πάσῃ καρδίᾳ, ἡ ἐντολὴ τοῦ θείου ἡμῶν Σωτῆρος, « Πάντα ὅσα θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, ταῦτα ποιεῖτε καὶ ὑμεῖς αὐτοῖς ὁμοίως, » ἤθελεν εἶσθαι ὁ κανὼν ὅλων τῶν πράξεών των, καὶ τούτου δοθέντος αἱ οἰκογένειαι, αἱ κοινωνίαι, τὰ ἔθνη ἤθελον διάγει ἀείποτε ἐν εἰρήνῃ. Ἡ Ἀγγλικὴ ὁμως κυβέρνησις, καταφρονήσασα τὴν ἐντολὴν ταύτην, διεχειρίσθη ἀδίκως τὴν ἐπὶ τῶν Ἀμερικανικῶν ἐπαρχιῶν ἐξουσίαν αὐτῆς. Ὁ λαὸς, εἰ καὶ ἔβλεπε τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ ὑποβαλλομένην εἰς πολλοὺς φόρους, δὲν ἐγόγγυζεν· ἀλλὰ κατὰ τὸ τέλος τοῦ μετὰ τῆς Γαλλίας πολέμου, αἱ Ἀγγλικαὶ Βουλαι ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιθέσῃ καὶ νέους φόρους ἐπ' αὐτοῦ, ἐπὶ λόγῳ, ὡς ἔλεγον, συνδρομῆς εἰς τὴν ἀποτίσιν τῶν δαπανῶν τοῦ πολέμου. Καὶ ὁμως οἱ Ἀμερικανοὶ εἶχον ἀπολέσει μέγαν ἀριθμὸν νέων συμπολιτῶν κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον, καὶ συνεισφέρει πλουσιοπαρόχως εἰς αὐτόν· διὸ καὶ ὁ νέος φόρος προεξένησε γενικὴν δυσარέσκειαν. Ὅθεν ἤρξαντο νὰ φρονῶσι καὶ νὰ κηρύττωσιν ὅτι αἱ Βουλαι δὲν εἶχον δικαίωμα νὰ φορολογῶσιν ἀνθρώπους πρὸς οὓς

δὲν ἐπετρέπετο νὰ στέλλωσιν ἀντιπροσώπους.

Ἐστάλησαν λοιπὸν ἀναφοραὶ κατὰ τοῦ φόρου πρὸς τε τὸν βασιλέα καὶ τὰς Βουλὰς, ἀλλ' ἀπερρίφθησαν. Τὸν δὲ Μάρτιον τοῦ 1765 ἔτους, ἐξεδόθη νόμος καλούμενος « Πρᾶξις χαρτοσήμου, » ὑποχρεῶν τοὺς Ἀμερικανοὺς νὰ μεταχειρίζονται κατὰ τὰς συναλλαγὰς χάρτην, ἐφ' οὗ ἦν ἐντετυπωμένη ἡ σφραγὶς τῆς Βρετανικῆς κυβερνήσεως· τὸ χαρτόσημον δὲ τοῦτο ἔμελλε νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον φορολογίας, καὶ οὐδὲν συμβόλαιον ἐθεωρεῖτο ἔκτοτε ἰσχυρὸν εἰ μὴ ἦν γεγραμμένον ἐπὶ τοιοῦτου χάρτου. Ἀλλ' οἱ Ἀμερικανοὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀντισταθῶσιν ἀνενδότως εἰς τὸν φόρον αὐτόν. Ἐν Νεοεβοράκῳ ἡ πρᾶξις ἐτυπώθη, καὶ περιεφέρθη κατὰ τὰς ὁδοὺς, ἔχουσα τὸν τίτλον τοῦτον· « Ἡ μωρία τῆς Ἀγγλίας καὶ ὁ ὀλεθρος τῆς Ἀμερικῆς. » Καὶ ὅτε τὰ κομίσαντα τὸ χαρτόσημον πλοῖα ἔφθασαν εἰς Φιλαδελφίαν, πάντα μὲν τὰ ἐν τῷ λιμένι ἀνύψωσαν μεσιστίους τὰς σημαίας αὐτῶν εἰς σημεῖον πένθους, ὁ δὲ κώδων τοῦ Βουλευτηρίου μετασκευασθεὶς πενθίμως, ἐξηκολούθησε νὰ σημαίνει γοερῶς ἕως τῆς ἐσπέρας· ἀλλὰ καὶ ἅπασαι αἱ ἐπαρχίαι συνησθάνθησαν τὴν αὐτὴν δυσπαρέσκειαν. Ὅτε δὲ ταῦτα ἐγένοντο

γνωστὰ ἐν Ἀγγλίᾳ, πολλοὶ λόγοι περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἀπηγγέλθησαν ὑπὸ τινων βουλευτῶν. Καί τις αὐτῶν μάλιστα, ὁ Κ. Γρεν-βίλ, εἶπεν ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ ὀφείλουσι νὰ μὴ ἀρνηθῶσι τὴν συνδρομὴν των εἰς τὴν ἀπότισιν τῶν χρεῶν τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, διότι ἦσαν « τέκνα τῶν ἀποίκων αὐτῶν, καὶ ἐτράφησαν συγκαταβάσει αὐτῶν, καὶ προεστατεύθησαν διὰ τῶν ὅπλων αὐτῶν, ἕως οὔ ἀνδρωθέντα ἔφθασαν εἰς βαθμὸν ἰσχύος καὶ πλούτου ». Ὁ συνταγματάρχης Βαρρὲ, βουλευτὴς ἐπιθυμῶν νὰ πολιτευθῶσι δικαίως πρὸς τοὺς Ἀμερικανούς, ἀπεκρίθη· « Τέκνα ἀποικισθέντα διὰ τῶν ὑμετέρων φροντίδων ! Οὐχί ! ἡ τυραννία ὑμῶν τοὺς ἀπώκισεν εἰς τὴν Ἀμερικὴν ! Φεύγοντες τὰς καταδυναστεύσεις ὑμῶν ἦλθον εἰς γῆν χέρσον, ἐκτεθέντες εἰς πάσας τὰς ταλαιπωρίας εἰς ἃς ὑπόκειται ἡ ἀνθρώπινος φύσις. Αὐτοὶ ἐτράφησαν τῇ συγκαταβάσει ὑμῶν ! Οὐχί ! αὐτοὶ ηὔξησαν ἔνεκα τῆς ὑμετέρας ἀδιαφορίας ! Ὅτε ὑμεῖς ἠθελήσατε νὰ φροντίσητε περὶ αὐτῶν, ἡ φροντίς ὅλη περιωρίσθη εἰς ἀποστολὴν κυβερνητῶν, ὧν ἡ διαγωγὴ, κατὰ πολλὰς περιστάσεις, ἐξῆψε τὴν ἀγανάκτησιν τῶν τέκνων ἐκείνων τῆς ἐλευθερίας ! Αὐτοὶ προεστατεύθησαν διὰ τῶν

ὀπλων ὑμῶν ! Ἐξ ἐναντίας ὠπλίσθησαν γενναῖοι φρόνως πρὸς ὑπεράσπισιν ὑμῶν αὐτῶν· ἔδειξαν τὴν ἀνδρείαν των ἐν μέσῳ τῆς διηνεκοῦς καὶ φιλέργου αὐτῶν βιομηχανίας, πρὸς ὑπεράσπισιν χώρας ἧς οἱ κάτοικοι, ἐνῷ τὰ ὅριά της ἐβρέχοντο ὑπὸ αἵματος, ἐχορήγουν προθύμως πάσας τὰς μικράς των οἰκονομίας χάριν τῆς ὑμετέρας ἀπελευθερώσεως. » Καὶ ὁμῶς ἀτελεσφόρητος ἔμεινεν ὁ λόγος οὗτος, καὶ ἡ εὐγλωττία τοῦ μεγάλου κόμητος Σάταμ, ὡς καὶ οἱ ἀγῶνες τῶν ἄλλων τῆς Ἀγγλίας πατριωτῶν, δὲν ἴσχυσαν ν' ἀποτρέψωσι τὴν Βρεττανικὴν κυβέρνησιν ἀπὸ τῶν τυραννικῶν πράξεών της.

Ἡ ἐν Μασσατουσέττῃ Βουλὴ, προέτεινε νὰ συγκαλεσθῇ συνέλευσις ἐν Νεοεβοράκῳ ὅπως συσκεφθῇ εἰ εἶχεν ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ φόρους ἐπὶ τὴν Ἀμερικὴν. Καὶ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1765 ἔτους, ἐννέα ἐπαρχιῶν ἀντιπρόσωποι συνελθόντες, συναπεφάνθησαν ὅτι μόναι αἱ ἀποικίαι εἶχον τὸ δικαίωμα τοῦτο· ἡ δὲ ὁμόφωνος αὕτη πρᾶξις ὑπεβλήθη δι' ἀναφορᾶς πρὸς τε τὸν βασιλέα καὶ τὰς Βουλὰς. Ὅτε δὲ αὗται εἶδον ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς ἀντιστάσεως εἰς τὸν νόμον τοῦ χαρτοσήμου ἦν τοσοῦτω γενικὴ καὶ τοσοῦτω ἀ-

μετάθετος καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας, ἀνεκάλεσαν αὐτόν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπέμενον ν' ἀποδείξωσι πρὸς τοὺς Ἀμερικανούς ὅτι δὲν παρητοῦντο τῆς ἐξουσίας τοῦ ἐπιθέτειν φόρους ἐπ' αὐτῶν, τὸ προσεχὲς ἔτος ἐθέσπισαν τοιούτους ἐπὶ τῶν ὑαλίνων καὶ χρωματίνων πραγμάτων καὶ ἐπὶ τοῦ τείου. Ἐπειδὴ δὲ ἐστάλησαν καὶ αὔθις παρὰ τῶν Ἀμερικανῶν ἐνστάσεις καὶ ἀναφοραὶ πρὸς τὰς Βουλὰς, οἱ φόροι αὐτοὶ κατηργήθησαν ἐπὶ τέλους τὸ 1769 ἔτος, πλὴν τοῦ ἐπὶ τοῦ τείου. Εἰ δὲ καὶ εἰς μόνον ἐξ αὐτῶν διετηρήθη, οἱ Ἀμερικανοὶ μὴ ὄντες εὐχαριστημένοι, ἤρνοῦντο ν' ἀποτίσωσιν αὐτόν, οὐχὶ ὡς δυσκολευόμενοι νὰ δώσωσι χρήματα, ἀλλ' ὡς μὴ θέλοντες νὰ παραιτηθῶσι τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις δὲν εἶχε δικαίωμα ἐπιβολῆς φόρων, ἐκτὸς εἰ ἐπετρέπετο καὶ πρὸς αὐτοὺς μετοχὴ εἰς τὰ τῆς κυβερνήσεως, δι' ἀντιπροσώπων.

Ὁ Δόκτωρ Φραγκλῆνος, ὅστις ἀπήλαυε πολλῆς τιμῆς κατὰ τὴν Εὐρώπην, οὐ μόνον διὰ τὸν ἀγαθὸν χαρακτῆρα ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν παιδείαν του εἰς ἣν ὀφείλονται πολλαὶ χρησιμώταται ἀνακαλύψεις, ὧν τότε ἐν Ἀγγλίᾳ ὅπου διεπραγματεύετο ὑποθέσεις τῶν κατοίκων τῆς γενεθλίου αὐτοῦ χώρας, τῆς Μασσαουσέτης,

παρηγγέλθη νὰ παρουσιάσῃ ἀναφορὰν τῆς Βουλῆς τῆς ἐπαρχίας ταύτης πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν κυβέρνησιν· ἡγωνίσθη δὲ μετὰ πολλῆς δραστηριότητος νὰ ἐπιτύχῃ δικαιοσύνην ὑπὲρ τῶν συμπολιτῶν του. Ἀλλ' ἡ δυσμενὴς ὑποδοχὴ ἧς ἔτυχε, διήγειρε τὴν ἄκραν τούτων δυσαρέσκειαν καθὸ σεβομένων αὐτὸν ὑπερβαλόντως. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἐπὶ τοῦ τείου φόρος διετήρεϊτο, οἱ Ἀμερικανοὶ ἀπεφάσισαν νὰ μὴ μεταχειρίζωνται πλέον τοιοῦτο· αἱ Βουλαὶ ὁμῶς συνεφώνησαν μετὰ τῆς Ἰνδικῆς ἐταιρείας τοῦ τείου, νὰ στέλλῃ αὕτη πλοῖα μετὰ τοῦ προϊόντος τούτου εἰς τὰς ἐπαρχίας, καὶ νὰ εἰσπράττῃ μόνῃ τοὺς φόρους οὓς ν' ἀποδίδῃ πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν κυβέρνησιν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀντισταθῶσιν εἰς τὴν εἰσπραξίν τοῦ φόρου, ἀδιάφορον πῶς ἤθελεν εἰσπράττεσθαι· διὸ ὅτε ἔφθασαν τὰ πλοῖα δὲν ἐπέτρεψαν τὴν ἀποβίβασιν τοῦ τείου. Ὁ λαὸς μάλιστα τῆς Βοστόνης τοσοῦτον ἠγανάκτησεν, ὥστε ὅτε τὸ 1774 ἔτος ἔφθασεν ἐκεῖ πλοῖον κομίζον φορτίον τείου, δεκαεπτὰ ἄνδρες τολμηρότατοι, μεταμορφωθέντες ὡς Ἰνδοὶ, μετέβησαν εἰς αὐτὸ καὶ κατεπόντισαν ἅπαν τὸ φορτίον.

Ἡ διχῶγῃ αὕτη ἐβίασε τὴν Βρεττανικὴν

κυβέρνητην νὰ μεταχειρισθῇ ὅλην τὴν ἐξουσίαν
 τῆς πρὸς τιμωρίαν τῶν Ἀμερικανῶν, καὶ ἰδίως
 τῶν κατοίκων τῆς Μασσαουσέτης· ὅθεν ἐψη-
 φίσατο νόμον ἀπαγορεύοντα τὴν ὑπὸ τοῦ λαοῦ
 μισθοδοσίαν τοῦ διοικητοῦ καὶ τῶν ἄλλων δημο-
 σίων ὑπηρετῶν τῆς ἐπαρχίας, διότι ἐξήρτηντο
 οὕτως ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναθέτοντα αὐτὴν εἰς τὸν βα-
 σιλέα παρ' οὗ καὶ νὰ διορίζωνται· ἅμα δὲ ὀρίζον-
 τα ὅτι εἴ τις ἐνεκαλεῖτο ἐπὶ φόνῳ ἢ ἄλλῳ κακουρ-
 γήματι, δὲν ἔπρεπε πλέον νὰ δικάζεται ἐν τῇ ἐ-
 παρχίᾳ, ἀλλὰ νὰ στέλληται ἐπίτηδες εἰς τὴν
 Ἀγγλίαν. Τὴν ἔκδοσιν τοῦ νόμου τούτου μα-
 θόντες τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν οἱ λαοί, ἔσπευσαν
 νὰ διαβεβαιώσωσι τὸν τῆς Μασσαουσέτης ὅτι
 ἦσαν ἔτοιμοι νὰ συνδράμωσιν αὐτὸν ὅπως ἀντι-
 σταθῇ εἰς τοιαύτην ἀδικίαν. Ἡ 1 Ἰουνίου, ἡ-
 μέρα καθ' ἣν αἱ διατάξεις αὗται ἔμελλον νὰ ἐφαρ-
 μοσθῶσι, διωρίσθη ὑπὸ τῶν νομοθετικῶν σω-
 μάτων τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν, ὡς ἡμέραν ηγ-
 στείας, συντριβῆς καὶ προσευχῆς, ὅτε ὁ λαὸς
 ἔπρεπε νὰ συνέλθῃ εἰς τοὺς ναοὺς, καὶ νὰ
 ἐξαιτήσῃ τὴν προστασίαν καὶ τὴν ὁδηγίαν
 τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τῆς δημοσίας
 δυσχερείας.

Ἐκ τῶν διδομένων πρὸς τὸν Θεὸν τίτλων

εἶναι καὶ ὁ ἐξῆς· « Ὁ εἰσακούων προσευχῆς »
 (Ψαλ. ξδ'. 2). Ὁ δὲ Σωτὴρ ἡμῶν εἶπεν· « Ἐὰν
 μένητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μέ-
 νη, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν ».
 (Ἰωαν. ιέ. 7.) Καὶ διὰ τῆς ὥραίας ἐκείνης
 παραβολῆς τοῦ Φαρισαίου καὶ τοῦ Τελώνου,
 ἔθεσε πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμῶν παράδειγμα τοῦ εἰ-
 δους τῆς προσευχῆς ἥτις εἶναι εὐπρόσδεκτος
 παρὰ τῷ Θεῷ. Βεβαίως πολλαὶ εὐσεβεῖς Ἀ-
 μερικανικαὶ καρδίαι κατεύθυνον μετὰ πίστεως
 καὶ ταπεινώσεως τοιαύτην προσευχήν, καὶ ἡ
 προσευχὴ αὐτῶν εἰσηκούσθη· διότι οὐδέποτε
 ἤθελον εὐδοκιμήσει ὑπερασπιζόμενοι τὰ ἴδια δι-
 καιώματα, εἰ μὴ ἡ παντοδύναμος χεὶρ τοῦ ὑψί-
 σου ὑπεστήριζε καὶ ἐφώτιζεν αὐτούς. Ὅσοι δὲ ὑ-
 πέστησαν τὰς δοκιμασίας τοῦ πολυχρονίου καὶ
 δυσχεροῦς ἐκείνου ἀγῶνος, ἀπέδειξαν ὅτι ἡ
 πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη καὶ ἡ ἐλπίς ἐπὶ τὴν ἀ-
 γαθότητα καὶ τὴν ἰσχύν του, ἦσαν κάλλισται
 τῆς ἐλευθερίας ἀρχαὶ φέρουσιν εἰς εὐγενεστάτας
 θυσίας ὑπὲρ πατρίδος. Ἦρξαντο λοιπὸν μετὰ
 προσευχῆς, καὶ ἐτελείωσαν ἐν θριάμβῳ καὶ
 εὐχαριστίᾳ.

Καί τοι μὴ ἔχοντες ἐξουσίαν νὰ συγκαλέ-
 σωσι τοιαύτην συνέλευσιν, ἐνέκριναν ὅμως πάν-

τες μετ' ἀξιοθαυμάστου ὁμοφωνίας καὶ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς συγκροτήσεως, καὶ τὴν 5 Σεπτεμβρίου τοῦ 1774 ἔτους, Σύνοδος συγκειμένη ἐξ ἀντιπροσώπων δώδεκα ἀποικιῶν, κατοικημένων ὑπὸ τριῶν περίπου ἑκατομμυρίων ψυχῶν, συνῆλθον εἰς Φιλαδελφίαν· ἦν δὲ καὶ ὁ Οὐάσιγκτων ἐκ τῶν ἀποσταλέντων ὑπὸ τῆς ἐπαρχίας τῆς Βιργινίας.

Περίστασις τις καταδεικνύουσα τὰς θρησκευτικὰς ἑξεις τοῦ Οὐάσιγκτῶνος κατὰ τὴν περίοδον ἐκεῖνην τοῦ βίου του, διετηρήθη ὑπὸ ἀναμφισβητήτου παραδόσεως. Διαρκούσης τῆς συνελέουσας, κύριός τις διατρίβων ἐν τῇ πόλει τῆς Φιλαδελφίας, ποθῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν ἐπισημότερον τῶν συνελθόντων ξένων ἐκ τῶν διαφόρων ἀποικιῶν, εἶπε πρὸς τὸν Γραμματέα Κ. Θόμσων, ὅτι ἤκουσε πολλὰ περὶ τοῦ ἐκ Βιργινίας Οὐάσιγκτῶνος, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεθύμει νὰ μάθῃ πῶς νὰ διακρίνῃ αὐτόν. Ἐκεῖνος δὲ ἀπεκρίνατο· «εὐκόλως θέλετε τὸν γνωρίσει ὅταν ἡ Συνέλευσις προσεύχεται δι' ὅτι ὁ Κ. Οὐάσιγκτων γονυπετεῖ.» Οὕτω λοιπὸν ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἄνθους τῆς ἡλικίας του ὁ Οὐάσιγκτων, ὅστις ἦν γνωστὸς καὶ διὰ τὴν μετριοφροσύνην καὶ διὰ τὴν ἀξίαν του, ἀπεδείκνυε πόσον ἡσθάνετο τὴν

δύναμιν τῆς τὰ πάντα κυβερνώσης προνοίας τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἰσχὺν τῆς προσευχῆς κατευθυνομένης « πρὸς τὸν διδόντα πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντα. » (Ίακωβ. α. 5.)

Ἡ περίστασις αὕτη εἶναι ἰδίως ἀξία μνείας ὥς βεβαιουμένη ὑπὸ μαρτυρίας προφανῶς εἰλικρινοῦς. Εἶναι δὲ λυπηρὸν ὅτι τὰ διηγεκῇ καὶ ἄνευ ἐπιδείξεως θρησκευτικὰ αἰσθήματα τοῦ Οὐασιγκτῶνος, δὲν θερμαίνουσι πάντοτε τοὺς κατέχοντας μεγάλας καὶ ἀξιολόγους ὑπουργίας. Ὑπάρχουσι μάλιστα πολλοὶ πιστεύοντες ὅτι μικρά τις καὶ βραχεῖα ἐξουσία ἐπὶ τῆς γῆς, καθιστάνει αὐτοὺς ἀνεξαρτήτους ἀπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλέων καὶ ἀπὸ τοῦ Κυρίου τῶν κυρίων. Ἀλλ' ὁ Οὐάσιγκτων ἀνεγνώριζε τὸν Κύριον κατὰ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ.

Καὶ ἐπειδὴ καθ' ὅλας τὰς εὐκαιρίας ἐξέφρασε τὴν γνώμην ὅτι αἱ Ἀγγλικαὶ Βουλαιὶ δὲν εἶχον δικαίωμα ἐπιβολῆς φόρων ἐπὶ τῶν Ἀμερικανῶν, ὠμίλησε μετὰ τοσαύτης σταθερότητος περὶ τούτου, ὥστε ὠνομάσθη « Πατριώτης τῆς Βιργινίας ». Ἡ δὲ Συνέλευσις διώρισεν ἐπιτροπὰς ἵνα καταδείξωσι ποῖα ἐθεώρουν οἱ Ἀμερικανοὶ δικαιώματα αὐτῶν, καὶ προπαρασκευάσωσι δύο ἀναφοράς, μίαν πρὸς τὸν λαὸν τῆς

Ἀγγλίας καὶ μίαν πρὸς τὸν βασιλέα. Ἀφοῦ ἐξέθετο πρὸς τὸν βασιλέα τὰ αἵτια τῶν παραπόνων αὐτῶν, τὸν διεβεβαίουν ὅτι εἰ εἰσηκούοντο αἱ δίκαιαι αὐτῶν αἰτήσεις, ἤθελον εὐχαρίστως ἐξακολουθήσει ὑποτασσόμενοι εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ· προσέθετον δὲ καὶ τοῦτο· « ζητοῦμεν μόνον εἰρήνην, ἐλευθερίαν καὶ ἀσφάλειαν· οὐδὲν νέον δικαίωμα ἀξιοῦμεν. » Ἀλλ' ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀναφορὰ αὕτη, ἔπεισε τοὺς Ἀμερικανούς ὅτι ἡ ἔπρεπε νὰ ὑποταχῶσιν, ἢ νὰ ἐτοιμασθῶσιν εἰς ἀξιοδακρύτους συνεπείας. Διότι ὁ μὲν βασιλεὺς διετήρησε σταθερωτάτην ἀπόφασιν νὰ διοικήσῃ αὐτοὺς κατὰ τὸ δοκοῦν, ὁ δὲ στρατηγὸς Γράντ ἐκήρυξεν ἐνώπιον τῶν Βουλῶν ὅτι « ἤθελεν ἐπιχειρήσει νὰ διατρέξῃ τὴν χώραν πᾶσαν μετὰ πέντε συνταγμάτων, καὶ νὰ διώξῃ τοὺς κατοίκους ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν αὐτῆς. »

Εἰ καὶ μὴ προέκυπτεν ἐξ ὅλων τῶν βουλευμάτων τῶν Ἀμερικανῶν ὁ σκαπὸς ἐπιχειρήσεως πολέμου, ἀπεφάσισαν ὁμῶς, εἴ ποτε ἐδοκίμαζον οἱ Ἀγγλοὶ νὰ βιάσωσιν αὐτοὺς εἰς ὑποταγὴν, ν' ἀντισταθῶσιν. Ἐν τοσοῦτῳ ἀριθμὸς τις στρατευμάτων διαπεραιωθέντα ἐξ Ἀγγλίας εἰς Βοστόνην, ἐτοποθετήθησαν καὶ ὠχυρώθησαν ὑπὸ τοῦ

ἀρχηγοῦ χάριν ἀσφαλείας ἐπὶ τοῦ ἰσθμοῦ αὐτῆς·
Κατασχὼν δὲ πολλαχοῦ τῆς ἐπαρχίας καὶ τὰ
πολεμεφόδια τῶν Ἀμερικανῶν, ἐξαπέστειλεν εἰς
τὴν αὐτὴν πόλιν. Ἄλλ' ὅτε ἤγγισεν ὁ χειμὼν δὲν
κατῴρθωσε νὰ τύχη συνδρομῆς ἵνα οἰκοδομήσῃ
στρατῶνα· διότι, εἰ καὶ ὑπῆρξε μεγάλη ἡ ἐπὶ
τούτῳ προσφερθεῖσα τιμὴ, οὐδεὶς τῶν ἐργατῶν
συγκατένευσε νὰ ἐργασθῇ δι' αὐτούς· τοῦτο δὲ
τὸν ἔπεισεν ὅτι σύμπας ὁ λαὸς ἦν σύμφωνος.
Ἐν τοσοῦτῳ παρῆλθεν ὁ χειμὼν, καὶ οὐδε-
μία μεταβολὴ ὑπὲρ τῶν Ἀμερικανῶν ἐγένετο.
Ἐπειδὴ δὲ ἱκανὴ ποσότης πολεμεφοδίων συνη-
θροίσθη εἰς τὴν πόλιν τῆς Ὀμονοίας, δεκαοκτῶ
περίπου μίλια ἀπέχουσιν τῆς Βοστόνης, ὁ στρα-
τηγὸς Γάζ ἀπεφάσισε νὰ καταστρέψῃ αὐτὰ, καὶ
ἐπὶ τούτῳ ἔστειλε τὴν νύκτα τῆς 18 Ἀπριλίου
τὸν ταγματάρχην Πιτκαῖρν μετὰ ἐννεακοσίων
ἀνδρῶν. Ἡ πορεία ἐγένετο ἐν ἡσυχίᾳ, καὶ
πολλοὶ ἀξιωματικοὶ προεχώρησαν πρὸ τῶν
ἄλλων ἵνα ἐμποδίσωσι πᾶσαν εἰδησιν πρὸ τῆς
ἀφίξεώς των. Καὶ ὅμως ὁ δόκτωρ Οὐάβρῶν
κατῴρθωσε νὰ στείλῃ ταχυδρόμον ἐκ Βο-
στόνης ἵνα εἰδοποιήτῃ τοὺς ἐν Λεξιγκτωνίᾳ,
ὅπου φθάσαντα τὰ Ἀγγλικὰ στρατεύματα
τὴν 19 Ἀπριλίου, περὶ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς

πρωίας, εὔρον παρατεταγμένον λόχον ἐβδομήκοντα ὀπλοφόρων πολιτῶν. Τότε ὁ ταγματάρχης Πιτκαίρν, προχωρήσας ἔκραξε· « Διασκορπίσθητε ἀντάρται! ἀποθέσατε τὰ ὄπλα καὶ διασκορπίσθητε! » Καὶ συγχρόνως οἱ στρατιῶταί του ὤρμησαν ἀλαλάζοντες. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὸ πῦρ ἦν ἀσθενές· μετ' ὀλίγον ὁμως κατέστη γενικόν, καὶ ἐξηκολούθησεν ἕως οὗ ἐφαίνετο καὶ εἰς ὀπλοφόρος. Κατὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην ὀκτῶ ἄνδρες ἐφονεύθησαν καὶ πλεῖστοι ἄλλοι ἐτραυματίσθησαν· οἱ δὲ Ἀμερικανοὶ διεμαρτυρήθησαν ἀμέσως. Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη ἔμπρακτος αὐτῶν ἀπόπειρα ἵνα σωθῶσιν ἀπὸ τῆς ἀδίκου ἐνεργείας τῆς ἐξουσίας τῶν Ἀγγλων. Τὸ ἱστρατιωτικὸν ἀπόσπασμα διευθύνθη πρὸς τὴν Ὀμόνοιαν, καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἔστειλεν ἐξ λόχους εὐζώνων νὰ καταλάβωσι τὰς γεφύρας αἵτινες ἦσαν πέραν τῆς πόλεως, ἐνῶ τὸ κύριον σῶμα κατεγίνετο νὰ καταστρέψῃ τὰ πολεμεφόδια ἐν τῇ πόλει αὐτῇ. Στρατιῶται δέ τινες ἐκ τῶν ἐγχωρίων, ἐκεῖ συλληχθέντες, παραγγελθέντες νὰ μὴ πυροβολήσωσι πρῶτοι, ἐπλησίασαν εἰς τινὰ τῶν γεφυρῶν ὥς εἰ ἦσαν ἀπλοῖ διαβάται· ἀλλὰ προσεβλήθησαν διὰ πυροβόλων, καὶ δύο ἐξ αὐτῶν

ἔπесαν· ἀντεπυροβολήθησαν δὲ καὶ αὐτοί, καὶ οἱ Ἕλληες ζημιωθέντες, ὑπεχρεώθησαν νὰ ὑποχωρήσωσιν. Οἱ κάτοικοι τῶν περιχώρων ἀκούσαντες τοὺς τρομεροὺς κρότους ἐξηγέρθησαν. Ὁ ἀμαξήλατης κατέλιπε τὰ ὑποζύγια ἐν μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ὁ γεωργὸς τὸ ἄροτρον ἐπὶ τῆς αὐλακος, ὁ χαλκεὺς ἀπέβαλε τὴν σφύραν αὐτοῦ, καὶ ὁ νέος καὶ ὁ γέρων, καὶ ὁ ἰσχυρὸς καὶ ὁ ἀσθενής, πάντες ἔδραμον πρὸς τὸ λυπηρὸν θέατρον τοῦ πολέμου. Ὁ στρατὸς τοῦ βασιλέως προσεβλήθη πανταχοῦ, καὶ ἀπωσθεὶς πρὸς τὴν Λεξιγτωνίαν, εὔρε πολυάριθμον ἀπόσπασμα καὶ καννόνια σταλέντα πρὸς ἐπικουρίαν ἐν περιπτώσει ἀντιστάσεως· διατρίψας δὲ ὀλίγον ἐκεῖ ἐπανελάβε τὴν πορείαν του. Ἄλλ' οἱ Ἀμερικανοὶ τὸν παρηκολούθησαν ἐκ τοῦ πλησίον, καὶ ἐπέπετον κατ' αὐτοῦ, ἕως οὔ φθάσας περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου εἰς τὴν πλατεῖαν Καρολoupόλεως, μετέβη εἰς τὸν Βουνὸν τοῦ Βούγγχερ ὅπου ἐξησφαλίσθη τὴν νύκτα ἐκείνην, καταφυγὼν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν πολεμικῶν πλοίων. Τὴν δὲ ἐπιοῦσαν μετέβη διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Καρολoupόλεως εἰς Βοστόνην.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ Ἀγγλικά φρούρια τῆς Ἰνκονδερόγας καὶ τοῦ Βασιλικοῦ Ἀκρωτηρίου ἐδέσπο-

ζον τῆς λίμνης τοῦ Γεωργίου καὶ τῆς τοῦ Τσαμπλαίν, ἐθεωρήθη σπουδαιότατον ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν νὰ κυριεύσωσιν αὐτά. Καὶ λοιπὸν ἀριθμός τις ἐβελοντῶν ἐκ τοῦ Πρασίνου ὄρους τῆς Κοννεκτικούτης, διοικούμενοι ὑπὸ τῶν συνταγματάρχων Ἑθάν, Ἀλλεν καὶ Βενεδίκτου Ἀρνόλδ, ἐπέπεσον αἴφνης κατὰ τῆς ἐν Τικονδερόγα φρουρᾶς, ἣτις παρεδόθη μὴδ' ἅπαξ καὶ πυροβολήσασα. Ἀλλὰ καὶ ὁ συνταγματάρχης Σήθ Οὐάρρεν, σταλὲς κατὰ τοῦ Βασιλικοῦ Ἀκρωτηρίου, ἐκυρίευσεν ἐπίσης αὐτὸ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιστάσεως. Ὅτε δὲ ἡ συνέλευσις ἐπληροφωρήθη ταῦτα, παρήγγειλε νὰ μετακομισθῶσι τὰ τε κανόνια καὶ τὰ πολεμεφόδια εἰς τόπον ἀσφαλέστερον, καὶ προσέταξε νὰ γίνῃ καταγραφή αὐτῶν, « ἵνα ἐπιστραφῶσι σῶα, ὅταν μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πρώτης ἁρμονίας μεταξὺ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας καὶ τῶν Ἀποικιῶν, ὑπὲρ ἧς ἠῦχοντο ἐνθέρμως αἱ τελευταῖαι, ἤθελε θεωρηθῇ συνετὴ καὶ σύμφωνος πρὸς τὸν ἀνώτατον νόμον τῆς κοινῆς σωτηρίας ἡ ἀπόδοσις αὕτη. »

Λαβοῦσα ἡ συνέλευσις ὑπ' ὅψιν πάντα τὰ κατὰ τὴν Λεξιγχετωνίαν διατρέξαντα, ἐψηφίσατο τὴν συγκρότησιν Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ πρὸς ὑπε-

ράσπισιν τῆς χώρας, καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς διε-
κοίνωσε διὰ προκηρύξεων πρὸς τοὺς λαοὺς
ὄλων τῶν ἐπαρχιῶν. Μετὰ τὴν ἐξιστόρησιν
τῶν αἰτιῶν αἵτινες προσεκάλεσαν τὴν ἀντίστα-
σιν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν κυβέρνησιν, καὶ τῶν
τρόπων ὅσους μετεχειρίσθησαν ἐπὶ ματαίῳ ἵνα
τύχῃσι δικαιοσύνης, ἔλεγον· « Διὰ ψηφίσματος
θεσπίζεται ὅτι αἱ Βουλαι ἔχουσι τὸ δικαίωμα
νὰ κατασκευάζωσι νόμους ἵνα καθυποβάλλωσιν
ἡμᾶς εἰς ὑποχρεώσεις κατὰ πᾶσαν ὅποιανδῆ-
ποτε περίπτωσιν· ἀλλ' οὐδεὶς ἐξ ἐκείνων οἵτινες
ἐνεργοῦσι τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν ἐκλέγεται παρ'
ἡμῶν ἢ ὑποτάσσεται εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπιρ-
ροήν . . . Εὐγνωμόνως ὁμολογοῦμεν ὡς ἀξιό-
λογον τεκμήριον τῆς πρὸς ἡμᾶς θείας εὐνοίας,
ὅτι ἡ πρόνοιά της δὲν ἐπέτρεψε νὰ ἀναλάβωμεν
τὸν δύσκολον τοῦτον ἀγῶνα πρὶν ἢ φθάσωμεν
εἰς τὴν ἐνεστῶσαν ἡμῶν δύναμιν. Μαχόμεθα δὲ
οὔτε ὑπὲρ δόξης οὔτε ὑπὲρ κατακτήσεων· ἀλλ'
ἐδράξαμεν τὰ ὄπλα ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν γῇ,
ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἣτις εἶναι ἐκ γενετῆς δι-
καίωμα ἡμῶν, ὑπὲρ τῶν ἰδιοκτησιῶν, ἃς ἀπε-
κτήσαμεν μόνοι διὰ τῆς ἐντίμου βιομηχανίας
τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας, καὶ κατὰ
τῆς βίας. »

Ἐν τοσούτῳ τρεῖς ἕτεροι Ἀγγλοὶ στρατηγοί, ἐλθόντες μετὰ στρατευμάτων εἰς Βοστόνην, ὑπεσχέθησαν συγχώρησιν πρὸς πάντας τοὺς καταθέτοντας τὰ ὅπλα καὶ ὑποτασσομένους εἰς τὸν βασιλέα, ἐξαιρουμένου τοῦ Σαμουήλ Ἀδάμς καὶ τοῦ Ἰωάννου Ἀγκῶκ, ἀνδρῶν διακρινομένων ἐπὶ ἐμπειρίᾳ καὶ ζήλῳ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ τῆς πατρίδος ἀγῶνος. Ἀλλ' ἡ πρότασις αὕτη κατέστησε δραστηριωτέρους τοὺς Ἀμερικανούς, πεισθέντας ἐξ αὐτῆς ὅτι μόνη σωτηρίας ἐλπίς ὑπελείπετο ἡ πρὸς ἄμυναν προετοιμασία.

Ἐνῷ δὲ ἀνέμενον οἱ Ἀμερικανοὶ νὰ πέμψῃ στρατὸν ὁ στρατηγὸς Γέγης εἰς τὰ περίχωρα, ἐβουλεύσαντο νὰ ἀνεγείρῃσι προμαχῶνας ἐπὶ ὑψώματός τινος, πλησίον τῆς Βοστόνης, καλουμένου Βουνὸς τοῦ Βούγχερ. Ἐστάλη λοιπὸν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ ἀπόσπασμα χιλίων ἀνδρῶν διοικούμενον ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Πρεσκότ. Ἀλλὰ διευθυνθέντες κατὰ λάθος εἰς ἄλλο ὕψωμα, Βουνὸς τοῦ Βρῆδ ὀνομαζόμενον, ἀνήγειραν ἐπ' αὐτοῦ προμαχῶνα πρὸ τῆς ἀνατολῆς τῆς ἡμέρας, μὴ παρατηρηθέντες ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν πλοίων ὄντων ἐκεῖ πλησιέστατα. Μόλις δὲ εἶδεν ὁ ἐχθρὸς τὸ νέον τοῦτο ὄχυρόν, καὶ ἤρξατο νὰ κανονοβολῇ ζωηρῶς

κατ' αὐτοῦ· καὶ ὁμῶς οἱ Ἀμερικανοὶ ἐξηκολούθησαν τὸ ἔργον αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Βουνὸς οὗτος ἐδέσποζε τῆς Βοστόνης, ὁ στρατηγὸς Γάγης ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ τοὺς διώξῃ ἐκεῖθεν· διὸ καὶ ἔστειλεν ἀπόσπασμα ἐκ τριῶν χιλιάδων στρατιωτῶν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Χάου. Δύο Ἀμερικανοὶ στρατηγοί, ὁ Οὐάρρὼν καὶ ὁ Πομερόϋς, ἦλθον τότε πρὸς τοὺς συμπολίτας αὐτῶν φέροντες καὶ πολλοὺς στρατιώτας, ὥστε ὁ ἀριθμὸς ὅλων ἀνέβη εἰς χιλίους πεντακοσίους. Καὶ οἱ μὲν Ἀγγλοὶ προήλασαν κατὰ τῶν Ἀμερικανῶν τὴν 17 τοῦ μηνὸς Ἰουνίου· ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῶν προσέταξε συγχρόνως νὰ παραδοθῇ εἰς πῦρ ἡ Καρολούπολις, περιέχουσα περὶ τὰς πεντακοσίας οἰκίας, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ξυλίνας· αἱ φλόγες διεδόθησαν ἐν ἀκαρεῖ, καὶ ἐντὸς ὀλίγου ὀλόκληρος ἡ πόλις ἐγένετο παρανάλωμα τοῦ πυρός. Οἱ κάτοικοι τῆς Βοστόνης καὶ τῶν περιχώρων ἔβλεπον τὴν τρομερὰν ταύτην σκηνήν, πάλλοντες τὴν καρδίαν διὰ τοὺς ἐπὶ τοῦ Βουνοῦ Βρῆδ συμπολίτας των. Ὁ Ἀγγλικὸς στρατὸς ἐπλησίασεν ἑκατὸν περίπου πήχεις πρὸς τούτους πρὶν ἢ πυροβολήσωσιν· ἀφοῦ ὁμῶς ἐπυροβόλησαν ὑπεχώρησεν· ἐπανελθὼν δὲ καὶ δεύτερον, χάρις εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν

ἄξιωματικῶν αὐτοῦ, καὶ πάλιν ἐνέδωκεν. Ὅτε δὲ ἐπανελάβε καὶ τρίτον τὴν ἔφοδον, ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τῶν πυροβόλων τῶν πλοίων καὶ ἄλλων θαλασσίων κανονοστασίων, προσέβαλον ἐκ τριῶν διαφόρων μερῶν τοὺς Ἀμερικανούς, καὶ σχεδὸν κατηδάφισαν τὰ παραπήγματα τῶν. Ἀλλ' ὅπως κατασταθῶσι ταῦτα ἀσφαλέστερα, οἱ ξύλινοι τῶν πέριξ ἀγρῶν φραγμοὶ καταβληθέντες ἐτέθησαν κατὰ δύο σειρὰς πλησίον ἀλλήλων, καὶ τὸ μεταξὺ διάστημα ἐγεμίσθη διὰ χόρτου ξηροῦ. Καὶ ἐπειδὴ τὰ πολεμφοδία τῶν κατηναλώθησαν ἐντὸς ὀλίγου, βλέποντες ὅτι μάταιον ἦν νὰ ἐξακολουθῶσιν ἀντιπαλαίοντες πρὸς ἰσχυροτάτους ἐχθροὺς, ἀπεχώρησαν μὲν ἀπὸ τοῦ Βουνοῦ, ἀλλ' ἀντεποιήθησαν τὴν νίκην, διότι οἱ ἐξ αὐτῶν πεσόντες ἦσαν ὀλιγώτεροι καὶ τοῦ ἡμίσεως ἀριθμοῦ τῶν φονευθέντων Ἀγγλων. Ὑπάρχουσι τοσαῦται αἰτίαι θλίψεως συνεχόμεναι μετὰ τῶν θριάμβων, ὥστε οἱ μελετῶντες τὰ ἐγκόσμια δὲν αἰσθάνονται ἀληθῆ χαράν. Καὶ οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ εἶχον δίκαιον νὰ θρηγῶσι διὰ τὴν ἀπαισίαν ἐκείνην διάθεσιν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως « ὅθεν πόλεμοι καὶ μάχαι, » ἦν δύναται νὰ περιστείλῃ μόνη « ἡ ἄνωθεν σοφία, ἥτις ἐστὶ

μεστή έλέους, εἰρηνική καὶ ἐπεικής. » (Ίακωβ. γ'. 17. δ'. 1.)

Οὕτω λοιπόν ἤρχισεν ἡ τρομερὰ ἐκείνη πάλη, ἡ τοσαῦτα ἔτη ἐρημώσασα τὰ ὠραιότερα μέρη τῆς οἰκουμένης. Ἐνεκεν αὐτῆς χιλιάδες ἐστερήθησαν τῆς ιδίας ζωῆς, καὶ μυριάδες ὑπέπεσον εἰς συμφοράς. Ἀλλ' ἡ χεὶρ τῆς τυραννίας εἶχεν ἐπιχειρήσει νὰ δεσμεύσῃ τὰς ἐλευθερίας ἔθνους ἀναπτυσσομένου, καὶ διὰ τοῦ μεγάλου τούτου κακοῦ ἀνεβλάστησε, τῇ βοηθείᾳ τοῦ παντοδυνάμου κυβερνήτου τῶν ἐγκοσμίων, ἡ ἐνεστῶσα εὐδαιμονία τῆς ἡμετέρας πατρίδος.

Ἡ δὲ Συνέλευσις συνελθοῦσα τὴν 10 Μαΐου τοῦ 1775 ἔτους, ἐξελέξατο πρόεδρον αὐτῆς τὸν Πευτὸν Ῥανδόλφον, ὃν, ἀναγκασθεντα νὰ ἐπανεέλθῃ μετὰ τινας ἡμέρας εἰς τὴν ἐπαρχίαν του, διεδέχθη ὁ Ἰωάννης Ἀγκόκ.

Καὶ λοιπόν ἡ ἀντίστασις εἰς τὰς καταπιέσεις τῆς Βρεττανικῆς κυβερνήσεως δὲν ᾔην πλέον ἀμφίβολος. Ἐνῷ δὲ ἤρχοντο ἀναφοραὶ πανταχόθεν ἀξιοῦσαι ταχίστην παραδοχὴν ὀριστικῶν ἀποφάσεων, ἡ Συνέλευσις ἠτοιμάζετο μετὰ σπουδῆς νὰ ὑποστηρίξῃ τὰ δικαιώματα τῶν ἀποικίων. Καὶ ὅτε ἀπεφασίσθη νὰ συγκροτηθῇ στρατός, ὅλων τὰ βλέμματα ἐστράφησαν πρὸς τὸν

Οὐασιγκτῶνα, ὅστις καὶ ὠνομάσθη ὁμοφώνως ἀρχιστράτηγος τὴν 15 Ἰουνίου τοῦ 1775 ἔτους. Διὰ δὲ τὴν σταθερότητα τοῦ χαρακτῆρος, τὸ ἀξιοπρεπὲς τοῦ ἥθους καὶ τὴν εἰς τὴν ἀκεραιότητα καὶ τὸν πατριωτισμὸν του κοινὴν πεποίθησιν, ὁ λαὸς ἅπας ἤκουσε μετ' ἀγαλλιάσεως τὴν ἐκλογὴν ταύτην τῆς Συνελεύσεως. Κοινοποιηθέντος τοῦ διορισμοῦ τούτου πρὸς τὸν Οὐασιγκτῶνα, οὗτος εἶπε μετὰ μεγίστης μετριοφροσύνης· « Κύριε Πρόεδρε! εἰ καὶ συναισθάνομαι εἰς ἄκρον τὴν γενομένην μοι τιμὴν, οὐχ ἤττον ὅμως λυποῦμαι συναισθανόμενος καὶ τοῦτο, ὅτι ἐνδέχεται ἡ ἱκανότης καὶ ἡ στρατιωτικὴ πεῖρά μου νὰ μὴ ᾧσιν ἴσαι πρὸς τὴν ἀπεριόριστον καὶ ἀξιόλογον ἐμπιστοσύνην τῆς Συνελεύσεως. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἐπιθυμεῖ αὐτὴ, ἀναδέχομαι τὸ σπουδαιότατον καθῆκον, καὶ ὑπόσχομαι νὰ καταβάλω πάσας μου τὰς δυνάμεις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς καὶ τὴν ὑποστήριξιν τοῦ ἐνδόξου ἀγῶνος. Παρακαλῶ δὲ νὰ δεχθῇ τὰς ἐνθέρμους εὐχαριστίας μου διὰ τὸ ἐπίσημον τοῦτο τεκμήριον τῆς ἐπιδοκιμασίας της.

» Ἀλλὰ φοβούμενος μὴ ἀτυχές τι σύμβαμα ἁμαυρώσῃ τὸ ὄνομά μου, παρακαλῶ ἕκαστον ὑμῶν νὰ ἐνθυμῆται καλῶς τοῦτο ὃ διακηρύττω

σήμερον μετὰ πάσης εἰλικρινείας, ὅτι δὲν νομίζω ἐμαυτὸν ἄξιον τῆς διοικήσεως ἣτις μοι ἀνατίθεται.

» Ὡς πρὸς μισθὸν, Κύριε, παρακαλῶ νὰ μ' ἐπιτρέψῃτε νὰ διαβεβαιώσω τὴν Συνέλευσιν ὅτι, ἐπειδὴ λόγοι χρηματικοὶ δὲν μὲ βιάζουσι νὰ δεχθῶ τὴν δυσχερῆ ταύτην θέσιν πρὸς βλάβην τῆς οἰκιακῆς ἀναπαύσεως καὶ εὐδαιμονίας μου, ἐπιθυμῶ νὰ μὴ λάβω τοιοῦτον. Θέλω μόνον σημειοῖ ἀκριβῶς τὰς δαπάνας μου, ἃς δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ Συνέλευσις θέλει ἐγγρίνει· ἰδοὺ ὅ,τι ἐπιθυμῶ. »

Καὶ ἔμελλε μὲν νὰ στερηθῇ τῆς εἰρηνικῆς ἀπολαύσεως τῆς οἰκιακῆς τοῦ εὐδαιμονίας, οὐδεμία ὅμως φίλαυτος ἐπιθυμία ἔτχυσέ ποτε ν' ἀποτρέψῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐκπληρώσεως καθήκοντος ἀφορῶντος τὸ εὖ εἶναι τῶν ἄλλων. Καὶ ἐπειδὴ οἱ συμπολιταὶ αὐτοῦ ἐπεθύμουν νὰ δεχθῇ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο μέρος τοῦ δυσχεροῦς ἔργου ὃ ἔμελλον ν' ἀναλάβωσιν, ὑπήκουσεν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν, εὐχόμενος ἀπὸ καρδίας νὰ δικαιώσῃ τὴν κοινὴν ἐμπιστοσύνην, καὶ ἔχων τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὁ Θεὸς ἠθέλεν εὐλογῇ τοὺς ἀγῶνάς του ὅπως πρᾶξῃ τὸ καλὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. Ἀλλὰ δὲν ἠθέλε ν' ἀνα-

σπάσῃ τὸ ξίφος αὐτοῦ ἵν' ἀποκτήσῃ ὄνομα κατακτητοῦ, οὐδὲ εὐχαριστεῖτο νὰ φέρῃ ὄνομα στρατιώτου, εἰμὴ ὅσάκις προέκειτο νὰ ὑπερασπισθῇ τοὺς ἀπηλπισμένους ἢ νὰ συνδράμῃ τοὺς τυραννουμένους ὅπως τύχῃσι δικαιοσύνης. Ὅτι ἔπραξεν ὑπὲρ τῆς γενεθλίου αὐτοῦ ἐπαρχίας ἐπὶ τῆς νεότητός του, ἣν ἔτοιμος νὰ πράξῃ καὶ ὑπὲρ τῆς κοινῆς πατρίδος κατὰ τὴν ἀκμὴν τῆς ἀνδρικῆς αὐτοῦ ἡλικίας. Ἐχὼν πάντα τὰ αἰσθήματα ἀληθοῦς πατριώτου, εἰδοποίησεν, ὡς εἶπομεν, τὴν Συνέλευσιν ὅτι δὲν συγκατατίθεται νὰ λάβῃ ἀμοιβὴν διὰ τὰς ὑπηρεσίας του, ἀλλ' ὅτι θέλει σημειοῖ τὰς δαπάνας του ἵνα ἐξοφλῶνται μετὰ ταῦτα, ἐὰν καὶ αὕτη συναινῇ. Ἀποχαιρετίσας δὲ τὴν οἰκογένειάν του, μετέβη εἰς Καμβριγίαν, ἐν Μασσασουσέτῃ, ὅπου ἔμελλε νὰ συγχροτηθῇ τὸ γενικὸν στρατόπεδον. Καθ' ὁδὸν ὁ λαὸς ἔδωκεν αὐτῷ περιφανῆ δείγματα τῆς εὐχαριστήσεως ἣν ἡσθάνετο διὰ τὸν διορισμόν του· καὶ ἐν Μασσασουσέτῃ προὔπῃντησαν αὐτὸν μετ' ἀποδείξεων ἰδιαιτέρας ἀγάπης, ἐνῷ ὁ στρατὸς τὸν ὑπεδέχετο περιχαρῶς. Ἀμέσως δὲ ἐπεχείρησε τὸ δύσκολον ἔργον τῆς τακτοποιήσεως τῶν στρατιωτῶν. Αἱ χεῖρες αὐτῶν, συνειθισμέναι μόνον καὶ μόνον

περὶ τὸ ὑλοτομεῖν, καὶ σφυρηλατεῖν, καὶ ἄρ-
 τριαν, καὶ διαπράττειν ἄλλα ἔργα εἰρηνικὰ καὶ
 ἐπωφελῆ, δὲν ἠδύναντο νὰ μεταχειρισθῶσιν ἐ-
 πιδεξίως πυροβόλον ἢ σπάθην· οὐδὲ αὐτοὶ εἶχον
 τὴν ἐλαχίστην γνῶσιν τῆς πειθαρχίας, ἀναγ-
 καιοτάτης πρὸ πάντων ὅπως γίνωσιν ἀγαθοὶ
 στρατιῶται. Εἶχον ὁμῶς σταθερωτάτην ἀπόφα-
 σιν νὰ ὑπερασπισθῶσι τὰ δικαιώματά των, καὶ ἐκ
 τοῦ φιλελευθέρου τούτου πνεύματος ἐμπνεόμε-
 νοι, ἤθελον νὰ πράξωσι κατὰ τὸν ἴδιον αὐτῶν
 τρόπον. Ἐπειδὴ δὲ ἤρνοῦντο νὰ ὑποταχθῶσιν
 εἰς κανόνας καὶ ὁδηγίας, ἡ ὑπομονὴ τοῦ ἀρχη-
 γοῦ των ὑπεβλήθη εἰς αὐστηράν δοκιμασίαν,
 καθόσον μάλιστα ὁ χαρακτήρ αὐτοῦ ἦν ἐκ φύ-
 σεως ὀξύτατος· ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς τῆς παιδικῆς
 ἡλικίας εἶχεν ἀποφασίσει νὰ μετριάξῃ καὶ νὰ χα-
 λιναγωγῇ αὐτόν. Ὅσάκις δὲ ἐξήπτετο ἡ ὀργή
 του, ἠγωνίζετο νὰ τὴν καταστείλῃ, ὑποτασσό-
 μενος οὕτως εἰς τὸ πρὸς τοὺς ἔχοντας φύ-
 σιν θερμὴν παράγγελμα τοῦτο τῆς Γραφῆς·
 « Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. » (Ἐφεσ. δ'.
 26.) Ἐνόησεν ὅτι δὲν ἤθελεν ἐλκύει τὸ σέβας
 τῶν κυβερνωμένων, εἰ, συγκαταβαίνων εἰς τὰ
 ἴδια πάθη, ἀπεδείκνυεν ὅτι δὲν ἴσχυε νὰ ἐγ-
 κρατῇ ἑαυτοῦ. Πρὸς τὴν δυσκολίαν δὲ ταύτην

τῆς τακτοποιήσεως τοῦ στρατοῦ, εἶχε καὶ τὴν λύπην ὅτι καὶ ἡ πυρῖτις καὶ τὰ ὅπλα ἦσαν ὀλίγιστα· διότι ἡ μὲν ποσότης τῆς εὕρισκομένης πυρίτιδος ἦν μικρά, οἱ δὲ κάτοικοι ἀπεποιοῦντο νὰ δώσωσι καὶ αὐτὴν, φοβούμενοι μὴ λάβωσιν ἀνάγκην διὰ τὴν ἰδίαν αὐτῶν ὑπεράσπισιν. Ἐφρόντιζε δὲ ἐπιμελῶς νὰ κρύπτη ἀπὸ τῶν Ἀγγλῶν στρατηγῶν τὴν ἔλλειψιν ταύτην, καὶ πρὸς τοῦτο μετεχειρίζετο πάντα τρόπον. Ὁ στρατός του ἦν τεταγμένος ὡς εἰ ἐπολιόρκει τὸν Ἀγγλικόν, κατεσκηνωμένον ὄντα κατὰ τὸν Βουνὸν Βοῦγγερ, τὸν Ἰσθμὸν Ῥοξβυρὺ καὶ τὴν Βοστόνην. Εἰδὼς δὲ πόσον ἦν δύσκολον νὰ προμηθευθῇ ἐφόδια διὰ τοὺς στρατιώτας του, ἐπεθύμει νὰ ἀποπειραθῇ εὐθύς τὴν ἀπὸ τῆς Βοστόνης ἀποδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἄξωματικοί του ἐρωτηθέντες ἐξέφρασαν τὴν γνώμην ὅτι ἡ ἀπόπειρα δὲν ἤθελεν εὐδοκιμήσει, ἀμφότεροι οἱ στρατοὶ ἐξηκολούθησαν κατέχοντες τὰς αὐτὰς θέσεις ἐπὶ πολλοὺς μῆνας.

Ἐπειδὴ δὲ ἦν γνωστὸν ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἡγωνίζοντο νὰ καταπείσωσι τοὺς κατοίκους τοῦ Καναδᾶ καὶ τοὺς Ἰνδοὺς νὰ τοὺς συνδράμωσιν ὅπως εἰσβάλωσιν ἐκεῖθεν εἰς τὰς ἐπαρχίας, ἡ Συνέλευσις ἔστειλεν ἐκεῖ στρατεύματα ἅτινα κατέ-

λαβον διάφορα ὀχυρώματα. Ἀλλὰ καὶ ὁ Οὐά-
 σιγχτων ἀπεφάσισε νὰ διευθύνῃ ἀπόσπασμα ἐκ
 τοῦ ἰδίου στρατοῦ εἰς Κουεβέκ, ἀναθεῖς τὴν διοί-
 κησιν αὐτοῦ εἰς τὸν συνταγματάρχην Ἀρνόλδ.
 Ἐδωκε δὲ αὐτῷ ἐντολὴν νὰ διαβῇ διὰ τῆς χώ-
 ρας, οὐχὶ ὥς ἐχθρὸς τῶν κατοίκων τοῦ Κα-
 ναδᾶ, ἀλλ' ὥς φίλος, καὶ νὰ καταστείλῃ μετ'
 αὐστηρότητος πᾶσαν κατ' αὐτῶν ἀπόπειραν
 προσβολῆς, σεβόμενος ἐξαιρέτως τὰς θρησκευ-
 τικὰς τελετάς των. Ἐλεγε δὲ ὅτι· «Ἐνῷ ἀγω-
 νιζόμεθα ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας ἐλευθερίας, πρέ-
 πει νὰ εἴμεθα εἰς ἄκρον προσεκτικοὶ μὴ προσβά-
 λωμεν τὰ δικαιώματα τῆς συνειδήσεως τῶν
 ἄλλων, καὶ νὰ ἀναμιμνησκώμεθα πάντοτε μετ'
 ἀληθοῦς χριστιανικοῦ πνεύματος, ὅτι μόνος ὁ
 Θεὸς εἶναι ὁ δικαστὴς τῶν καρδιῶν ἡμῶν, καὶ
 ὅτι πρὸς μόνον αὐτὸν ὀφείλουσι λόγον.» Ὁ δὲ
 Ἀρνόλδ καὶ ὁ στρατός του, πορευθέντες ἐπὶ
 τριάκοντα δύο ἡμέρας δι' ἐρημίας τρομερᾶς,
 οὔτε οἰκίαν ἀλλ' οὔτε ἄνθρωπον ἀπῆντησαν· καὶ
 διαβάντες ἔλη, καὶ μοχθήσαντες ἐπάνω ὁρέων,
 ἔφθασαν καταπεπονημένοι εἰς Κουεβέκ. Καὶ
 ἤλπιζε μὲν ὁ Ἀρνόλδ νὰ κυριεύσῃ αἰφνιδίως
 τὴν πόλιν ταύτην· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐδόθη εἰδήσις
 περὶ τῆς ἀφίξεώς του, ἀπέτυχεν. Ὁ στρατη-

γός Μοντγομερύ, ὅστις εἶχε κυριεύσει τὸ Μοντρεάλ παρὰ τῶν Ἀγγλῶν, ἦλθε πρὸς τὸν Ἀρνόλδ, καὶ ἠγωνίσθη νὰ καταπείσῃ τὸν φρούραρχον τῆς Κουεβέκ νὰ παραδώσῃ αὐτὸ ἄνευ αἱματοχυσίας· ἀλλ' ὁ ἀξιωματικὸς, ὅστις εἶχε σταλῆ φέρων σημαίαν ἀνακωχῆς, ἐπυροβολήθη, καὶ οὕτω ἀπεφασίσθη ἡ ἐφοδος. Αὕτη ὁμως, εἰ καὶ ἐγένετο μετὰ πολλῆς τόλμης, δὲν ἐπέτυχε, πεσόντος κατ' αὐτὴν καὶ τοῦ γενναίου Μοντγομερύ. Καὶ ὁ μὲν ἀποκλεισμός τῆς Κουεβέκ διετηρήθη ἐπὶ τινα ἔτι χρόνον ἄνευ ἀποτελέσματος· οἱ δὲ Ἀμερικανοὶ ἀξιωματικοί, ἀκούσαντες ὅτι Ἀγγλικὸς στόλος ἐφθασεν, ἐθεώρησαν ἀδύνατον τὴν ἐπιτυχίαν, καὶ ἐπομένως ἔλυσαν τὴν πολιορκίαν. Καὶ ἐπειδὴ πολλαὶ ἀψιμαχίαι ἔπεισαν τοὺς Ἀμερικανοὺς ὅτι ἡ δύναμις των δὲν ἦν ἱκανὴ νὰ κατορθώσῃ ἐν Καναδᾷ, ὅ,τι προσεδόκων, οἱ ἀξιωματικοὶ ἀπεφάσισαν ν' ἀποσυρθῶσι, πρὶν ἢ καταβληθῶσιν ἔτι μᾶλλον οἱ στρατιῶται ὑπὸ ματαίων παθημάτων.

Ἐνῷ δὲ ταῦτα συνέβαινον πρὸς ἄρκτον, αἱ μεσημβριναὶ ἐπαρχίαι δὲν ἦσαν ἡσυχοί. Ὁ διοικητὴς τῆς Βιργινίας, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ πλοίων πολεμικῶν, ἐπειράθη νὰ καύσῃ τὴν πόλιν Ἀμστόνην· ἀλλ' ἀποκρουθεὶς ὑπὸ τοῦ

γενναίου αὐτῆς λαοῦ, συνήθροισε τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς Νορφόλκ. Ἐν τοσούτῳ Ἀμερικανικὸν σύνταγμα τακτικόν, καὶ διακόσιοι στρατιῶται ἐλαφροὶ ἐπορεύθησαν πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως· προσβληθέντες δὲ ὑπὸ τῶν Ἀγγλων, τοὺς ἐβίασαν νὰ ὑποχωρήσωσι, φονεύσαντες πολλοὺς ἐξ αὐτῶν, καὶ μηδενὸς τῶν ἰδίων στρατιωτῶν στερηθέντες. Ὁ διοικητὴς κατέφυγε τότε εἰς πλοῖον, καὶ τὴν νύκτα τῆς 1 Ἰανουαρίου 1776, σφοδρότατον πῦρ διευθύνθη ὑπὸ τῶν πλοίων κατὰ τῆς πόλεως, καὶ συγχρόνως στρατὸς ἀποβιβασθεὶς ἐνέπρησε τὰς οἰκίας. Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν ἐπίστευον κατορθωτὴν τὴν ἄλωσιν τῆς Νορφόλκ ὑπερασπιζομένης καὶ ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικοῦ στόλου, δὲν ἐφρόντισαν νὰ σβέσωσι τὰς φλόγας, ἀλλ' ἀφῆκαν αὐτὰς ν' ἀποτεφρώσωσι τὴν πόλιν. Μετὰ ταῦτα ὁ διοικητὴς ἐξηκολούθησε παραπλέων ἐπὶ τινα χρόνον τὰς ὄχθας τῶν ποταμῶν τῆς Βιργινίας καίων οἰκίας καὶ καταστρέφων ὑποστατικά. Κά-τοιχοι δέ τινες τῶν ὀρίων τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν, κλίνοντες πρὸς τοὺς Ἀγγλους, συνεκρότησαν λόχους· ἀλλὰ συναντηθέντες μετὰ τῶν ἐπαναστατῶν ἐτράπησαν εἰς φυγὴν. Ἐν τοσούτῳ ὁ διοικητὴς τῆς Βορείου Καρολίνης

ἐπέβη εἰς πολεμικὸν πλοῖον κατὰ τὸν ποταμὸν Φόβον, ὁ δὲ στρατηγὸς Κλίντων, ὁ μέλλων νὰ διοικήσῃ τοὺς πρὸς μεσημβρίαν Ἀγγλους, ἔφθασεν εἰς τὴν βόρειον Κορολίναν μετὰ μικρᾶς δυνάμεως· ἀλλ' ἰδὼν ὅτι δὲν ἦν φρόνιμον νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν ἐκεῖ, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Καρολούπολιν, κατὰ τὴν μεσημβρινὴν Καρολίαν. Καὶ ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς οὗτος ἀνεκαλύφθη, πᾶσαι αἱ τάξεις τῶν πολιτῶν ἤρξαντο ἀμέσως νὰ ἐτοιμάζωνται εἰς ἄμυναν. Νέον φρούριον, ὀνομασθὲν ἀκολούθως φρούριον Μούλτρι, εἰς τιμὴν τοῦ διοικητοῦ αὐτοῦ, ἀνηγέρθη μετὰ ταχύτητος ἐπὶ τῆς νήσου Σουλλιβάνης, κειμένης κατὰ τὸ στόμιον τοῦ λιμένος. Περὶ δὲ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου ὁ Ἀγγλικὸς στόλος ἡγχυροβόλησεν ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Καρολουπόλεως, καὶ Ἀμερικανικά τινα στρατεύματα, διοικούμενα ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λή, ἤλθον ἐκ Βιργινίας καὶ τῆς Βορείου Καρολίνης. Αἱ ὁδοὶ τῆς πόλεως ἐχαράκωθησαν, πολῦτιμοι ἀποθῆκαι κατηδαφίσθησαν καὶ πᾶσα δυνατὴ παρασκευὴ πρὸς ὑπεράσπισιν ἐγένετο. Τοῦ δὲ Ἀγγλικοῦ στόλου, συγκεκριμένου ἐκ δύο νηῶν ἀνὰ πεντήκοντα καννόνια ἐχουσῶν, ἐκ τεσσάρων φρεγατῶν καὶ ἰσαρίθμων ἄλλων μικροτέρων πλοίων, ἐναυάρ-

χεί ο Σίρ Πέτρος Πάρκερ, ὅστις τὴν 28 Ἰουνίου, τὴν 10 ὥραν τῆς πρωίας, ἤρξατο νὰ πυροβολῇ κατὰ τοῦ φρουρίου Μούλτρι, ἐξακολουθήσας ἐπὶ τρεῖς ὥρας τὸ πῦρ· ἀλλὰ μετὰ τοσαύτης ἐπιδεξιότητος ἀντεπυροβολεῖτο ὑπὸ τοῦ φρουρίου, ὥστε τὰ πλοῖα κατακερματισθέντα, μόλις περὶ τὴν 9 ἀπεχώρησαν, καὶ τοῦτο μετὰ δυσκολίας. Ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐτραυματίσθησαν, ἐκ μὲν τῶν Ἀγγλων ὑπὲρ τοὺς διακοσίους, ἐκ δὲ τῶν Ἀμερικανῶν δέκα μὲν ἔπεσον, εἴκοσι δὲ καὶ δύο ἐπληγώθησαν.

Οὕτω, μικρὰ δύναμις ἐκ 375 τακτικῶν καὶ εὐαρίθμων ἄλλων ἀτάκτων συγκειμένη, ἐντὸς ἡμιτελοῦς ὀχυρώματος, κατετρόπωτε καὶ ἀπεδίωξεν, ὀλίγον παλοῦσα, ἰσχυρὸν καὶ καλῶς διοικούμενον στόλον· ὥστε ἡδύνατο τῇ ἀληθείᾳ νὰ εἴπῃ μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς Ἀσά· « Κύριε οὐκ ἀδυνατεῖ παρά σοὶ σῶζειν ἐν πολλοῖς καὶ ἐν ὀλίγοις. (Β'. Παραλειπ. ιδ'. 11.) Μετά τινος δὲ ἡμέρας πάντα μὲν τὰ ἀποθάντα Ἀγγλικά στρατεύματα ἐπανῆλθον εἰς τὰ πλοῖα, ἅπας δὲ ὁ στόλος ἀπέπλευσεν ἐκ Νεοεβοράκου, καὶ ἡ πολιτεία τῆς μεσημβρινῆς Καρολίνης ἀπηλλάγη ἀπὸ τῶν κακώσεων ξένου στρατοῦ.

Ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἥς ἠξίωσεν ἡ Θεία πρόνοια

τοὺς κατὰ τὴν μεσημβρίαν Ἀμερικανούς, αὐ-
τοὺς μὲν ἐνεθάρρυνε σφόδρα, τοῦ δὲ Οὐασιγκτῶ-
νος ἀνεπτέρωσε τὰς ἐλπίδας, καθόσον μάλιστα
εἶχε ρίψει αὐτὸν εἰς ἀθυμίαν ἢ εἶδησις τῶν κατὰ
τὴν ἄρκτον ἀποτυχιῶν. Ὁ στρατός του ὁμῶς
μετεβλήθη ὑπερβαλλόντως διαρκοῦντος τοῦ
χειμῶνος· διότι πολλοὶ μὲν τῶν στρατιωτῶν
ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια, ἄλλοι δὲ νεοσύλλεκτοι
ἀνεπλήρωσαν τοὺς ἀναχωρήσαντας· ὥστε, ὅπως
κατορθώσῃ δύναμιν τακτικὴν, ἠναγκάζετο ἀδια-
κόπως νὰ βλέπῃ τὴν ὑπομονὴν του ὑποβαλλο-
μένην εἰς δοκιμασίαν. Ἐξηκολούθει δὲ νὰ φρο-
νῇ ὅτι ἀπόπειρά τις, σκοπὸν ἔχουσα τὴν ἀπὸ
τῆς Βοστόνης ἀποδίωξιν τοῦ ἐχθροῦ, ἤθελεν ἐ-
πιτύχει. Ὅθεν γράφων περὶ τούτου πρὸς τὴν
Συνέλευσιν ἔλεγεν· « Ὅφείλω νὰ ὁμολογήσω
ὅτι συναισθάνομαι παραπολὺ τὸ δυσχερὲς τῆς
θέσεώς μου· διότι, νὰ ὥσι μὲν πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ
προσηλωμένοι ἐπ' ἐμὲ, καὶ νὰ περιμένωσιν ἀνυ-
πομόνως μέγα τι κατόρθωμα, ἐμοῦ δὲ νὰ ἐμ-
ποδίζηται πᾶσα πολεμικὴ πρᾶξις ἐνεκεν ἐλλεί-
ψεως τῶν ἀναγκαίων πόρων πρὸς διεξαγωγὴν
αὐτῆς, δὲν εἶναι βεβαίως εὐχάριστον· καὶ μά-
λιστα ἀφοῦ οἱ τρόποι οὓς ἀδιακόπως μεταχει-
ρίζομαι ἵνα κρύψω τὴν ἀδυναμίαν μου ἀπὸ τῶν

ἐχθρῶν, κρύπτουσιν αὐτήν καὶ ἀπὸ τῶν ἡμετέρων φίλων καὶ ἐπαυξάνουσι τὴν ἀπορίαν των.»

Περὶ τὸ τέλος Φεβρουαρίου, προμηθευθεὶς καὶ ἄλλην πυρίτιδα, ἀπεφάσισε ν' ἀποπειραθῇ τὴν ἐκ Βοστόνης ἀποδιώξιν τοῦ στρατηγοῦ "Αου, καὶ διὰ τοῦτο προσέβαλεν αὐτὸν περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου· πολυάριθμος δὲ μοῖρα Ἀμερικανῶν κατέλαβε τὰ ὑψώματα τοῦ Δόρσεστερ, καὶ ἐν μιᾷ νυκτὶ, εἰ καὶ τὸ ἔδαφος ἦν πεπηγὸς, ἀνήγειρε προμαχῶνας, οἵτινες κατὰ πολὺ ἐφύλασσον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἐχθρικῶν προσβολῶν. Ἦναγκάσθησαν λοιπὸν οἱ Ἀγγλοὶ, ἢ ν' ἀποδιώξωσι τοὺς Ἀμερικανοὺς ἀπὸ τῶν ὑψωμάτων ἐκείνων, ἢ νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν πόλιν· καὶ ἐπειδὴ ἀπεφασίσθη τὸ πρῶτον, στρατὸς ἐπεβιβάσθη εἰς τὰ πλοῖα ἵνα καταβῇ εἰς τὸν λιμένα ἐπὶ τούτῳ. Ἀλλὰ δὲν ἀφῆκεν « ὁ διοικῶν τοὺς ἀνέμους καὶ τὰ κύματα » νὰ ἐπιτύχωσι· διότι ἐξεγείρας τρομερὰν τρικυμίαν διεσχόρπισεν αὐτοὺς, καὶ κατέστησε πάντῃ ἀνικάνους εἰς ἐξακολούθησιν τοῦ ἐπιχειρήματος. Πρὶν δὲ ἡ ἐτοιμασθῶσι νὰ ἐπαναλάβωσιν αὐτὸ, οἱ Ἀμερικανοὶ κατεσκεύασαν τοσοῦτῳ ἰσχυρὰ τὰ ὀχυρωματά των, ὥστε ματαία ἦν πᾶσα ἀπόπειρα κατ' αὐτῶν. Ὑποθέτων ὅτι πολὺς στρατὸς ἦθε-

λεν ἐπιχειρήσει τὴν ἐπίθεσιν, ὁ Οὐάσιγκτων
ἠναγκάσθη νὰ προσβάλῃ τὸν ἐν Βοστόνῃ· ἀλ-
λὰ τὸ σχέδιον τοῦτο δὲν ἐπραγματοποιή-
θη, διότι ὁ Ἄγγλος στρατηγὸς, ἰδὼν ὅτι ἀδύ-
νατον ἦν νὰ χειρωθῶσι τὰ ὑψώματα τοῦ Δόρ-
σεστερ, ἀπεφάσισε νὰ ἀναχωρήσῃ. Ὅτε δὲ ἔ-
μαθεν ὁ Οὐάσιγκτων τοὺς σκοποὺς τοῦ στρα-
τηγοῦ Ἄου, ἐθεώρησε πιθανωτάτην τὴν ἀπὸ
Βοστόνης εἰς Νεοεβόρακον μετάβασίν του, καὶ
ἀμέσως ἔστειλεν ἐκεῖ μέγα μέρος τοῦ στρα-
τοῦ του.

Τὴν δὲ 17 Μαρτίου, ἐπιβάντων τῶν Ἄγ-
γλων εἰς τὰ πλοῖα αὐτῶν, ἀπῆρεν εὐθὺς ἅπας
ὁ στόλος· ἀνεχώρησε δὲ καὶ ὁ λοιπὸς τῶν
Ἀμερικανῶν στρατὸς εἰς Νεοεβόρακον. Ἡ ἀπε-
λευθέρωσις τῆς Βοστόνης ἐγένετο πρόξενος με-
γίστης χαρᾶς. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν ὁ Οὐάσιγκτων
εἰς τὴν πόλιν ταύτην, οἱ κάτοικοι τὸν ὑπεδέχ-
θησαν ὡς ἐλευθερωτὴν αὐτῶν ἀπὸ τῆς τυραν-
νίας· καὶ ἀποταθέντες δημοσίᾳ πρὸς αὐτὸν,
ἀπήγγειλαν τὴν εὐχὴν ταύτην· « Εἶθε προο-
δεύσοις, εὐλογούμενος παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ τι-
μώμενος παρὰ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων ! »
Μεταβάς ἀκολούθως εἰς Ἀλιράξην ὁ στόλος, πα-
ρέμεινεν ἐκεῖ μέχρις Ἰουνίου· ἀνεχώρησε δὲ καὶ

ἐκείθεν, καὶ τὸν Ἰούλιον ἀπεβίβατε τὸν στρα-
τὸν εἰς Νῆσον Στάτην.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1776—1777.

—ooo—

Ὅτε ἤρξατο ὁ πόλεμος οἱ Ἀμερικανοὶ ἐνό-
μιζον αὐτὸν γινόμενον πρὸς ἀπόκρουσιν μόνον
τῆς ἐκ τῶν ἀδίκων νόμων τυραννίας· ἀλλ' ὅτε
ἤκουσαν ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἐμίσθωσαν ξένα στρα-
τεύματα ἵνα τῇ βοήθειᾳ αὐτῶν καθυποτάξωσι
τοὺς Ἀμερικανούς, καὶ ὅτι προσέλαβον καὶ τὴν
συνδρομὴν τοῦ Ἰνδικοῦ πελέκεως, συνέλαβον
πρῶτον τότε τὴν ιδέαν τελείας διαζεύξεως
ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας, καὶ τῆς ἀνακηρύξεως αὐ-
τῶν ὡς λαοῦ ἀνεξαρτήτου. Καὶ κατ' ἀρχὰς
μὲν εὐάριθμοι ἦσαν οἱ τολμηροὶ οἱ προτείναντες,
τοῦτο· μετὰ μικρὸν ὁμῶς ἐγένετο λόγος δημο-
σία, καὶ διεδόθη ἡ ιδέα καθ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας.
Πολλαὶ τῶν ἐπαρχικῶν συνόδων ἐγνωμοδότησαν
ὕπὲρ αὐτῆς, καὶ τὴν 7 Ἰουνίου 1776, γενομέ-
νην ἐπὶ Συνελεύσεως τὴν πρότασιν ὑπὸ τοῦ Ρι-
χάρδου Ἐρρίκου Λή, ὑπεστήριξεν ὁ Ἰωάννης

Ἄδαμς. Ἴδου ἡ ἀπόφασις αὐτολεξεί· « Ἀπεφασίσθη ὅτι αἱ Ἑνωμέναι αὗται Ἀποικίαι εἰσι, καὶ ὀφείλουσι δικαιοματικῶς νὰ ᾧσιν, ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι πολιτεῖαι· καὶ ὅτι πᾶσα πολιτικὴ ἑνωσις αὐτῶν μετὰ τῆς μεγάλῃς Βρετανίας, εἶναι καὶ πρέπει νὰ ᾧναι ἐξ ὀλοκλήρου θαλελυμένη· » Ἡ Συνέλευσις συνεδρίαζε τότε ἐν τῷ ἐν Φιλαδελφίᾳ Βουλευτηρίῳ, καὶ ὁ θάλαμος ὅπου συνήρχετο ὀνομάζεται ἐτι καὶ νῦν, « Αἶθουσα τῆς ἀνεξαρτησίας. »

Μετὰ δὲ πολλὰς σπουδαίας συσκέψεις, αἱ δεκατρεῖς ἀποικίαι συνήνεσαν ἐπὶ τέλους διὰ τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἣτις ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως τὴν 2 Ἰουλίου. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἡ ἐπιτροπὴ, ἣτις παραγγελομένη συνετάξε τὴν διακήρυξιν τῆς Ἀνεξαρτησίας (*), ὑπέβαλεν αὐτὴν, καὶ μετὰ τριήμερον συζήτησιν, καθ' ἣν πολλαὶ τροπολογίαι ἐπηνέχθησαν, ἐπεκυρώθη τὴν 4 Ἰου-

(*) Ἡ μὲν διακήρυξις συνετάχθη ὑπὸ τοῦ Γεφφερσῶνος μετὰ ταῦτα προέδρου τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν· ἡ δὲ πρῶταις περὶ τῆς παρὰ αὐτῆς ὑπεστηρίχθη, ὡς εἶδμεν, ὑπὸ τοῦ Κ. Ι. Ἄδαμς, καὶ αὐτοῦ ὀνομασθέντος μετὰ ταῦτα προέδρου. Ἀμφότεροι οἱ ἐξουχοὶ οὗτοι πατριῶται ἀπέθανον τὴν 4 Ἰουλίου 1826, πενήκοντα ἔτη ἀκριβῶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὑπέγραψαν τὴν διακήρυξιν. (Ὁρᾶ παρὰ ἄρτημα Α'.)

λίου, καὶ ὑπεγράφη παρ' ὅλων τῶν παρόντων μελῶν, πλὴν ἐνὸς φρονοῦντος ὅτι πρόωρος ἦν ἡ ἀπόφασις αὕτη.

Μετὰ τῶν ἄλλων τροπολογιῶν ὅσας ἐπέφερεν ἡ Συνέλευσις εἰς τὸ πρωτότυπον σχέδιον τῆς διακηρύξεως, εὐρίσκονται καὶ αἱ λέξεις αὗται· «Μετὰ βεβαίας πεποιθήσεως εἰς τὴν προστασίαν τῆς θείας προνοίας.» Εἰς δὲ τὴν τελευταίαν περίοδον ἐλέγετο ὅτι· «Πρὸς ὑποστήριξιν τῆς διακηρύξεως ταύτης, ἐγγυώμεθα πρὸς ἀλλήλους τὴν ζωὴν, τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ἱεράν ἡμῶν τιμὴν.» Οὕτω βλέπομεν ὅτι τὸ περίβλεπτον ἐκεῖνο σῶμα ἔσπευδε νὰ ὁμολογήσῃ δι' ἐπιστήμου ἐγγράφου, τοῦ σπουδαιοτάτου πάντων τῶν τῆς ἡμετέρας ἱστορίας, ὅτι ἀνέθηκε τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ εἰς τὴν θείαν εὐλογίαν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιχειρήματος. Ἡ διακήρυξις αὕτη ἐγράφη καὶ ὑπεγράφη πρῶτον μὲν ἐπὶ χάρτου, ἔπειτα δὲ ἐπὶ μεμβράνης, ὑπογραφεῖσα ἐκ νέου τὴν 2 Αὐγούστου. Τότε ὑπέγραψαν αὐτὴν καὶ πολλοὶ ἄλλοι μὴ ὄντες τὴν 4 Ἰουλίου μέλη τῆς Συνελεύσεως, καὶ τινες ἄλλοι οἱ τινες ἀπόντες τότε ἐπέθηκαν τὰς ὑπογραφὰς αὐτῶν μέχρις Ὀκτωβρίου. Πεντήκοντα καὶ ἑξ ὑπογραφαὶ ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ ἐκ μεμβράνης ἀντι-

γράφου, τοῦ φυλαττομένου ἐν τοῖς δημοσίοις γραφείοις τῆς Οὐασιγκτωνίας. Τοσοῦτω δὲ μεγάλη εἶναι ἡ περὶ τῶν ὑπογραψάντων τὸ ἔγγραφον τοῦτο κοινὴ ὑπόληψις, ὥστε ἐδημοσιεύθη βιογραφία ἐνὸς ἐκάστου· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τιμᾶται διαφερόντως παρὰ πάντων τῶν Ἀμερικανῶν· ἡ δὲ ἀξιοσημεῖωτος ἡμέρα τῆς ὑπογραφῆς, πανηγυρίζεται κατ' ἔτος μετὰ πολλῆς θυμηδίας. Καὶ οὕτω πρέπει νὰ γίνηται, οὐχὶ ὅμως μετὰ τῆς πολυταράχου καὶ ἀκολάστου ἐκείνης χαρᾶς, ἥτις περιφρονεῖ καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων τοὺς νόμους. Αἱ μετριοπαθεῖς καὶ ἀθῶαι τέρψεις πρέπει νὰ συγκερῶνται μετ' εὐγνώμονος εὐχαριστίας πρὸς τὴν ἀγαθότητα τοῦ παντοδυνάμου καὶ πολυελέου ἐκείνου ὄντος, τοῦ δίδοντος ἡμῖν τοιαύτας αἰτίας ἀγαλλιάσεως.

Μὴ ἀγωνιζόμενος πλέον διὰ τὴν ἀκύρωσιν νόμων ἀξιοκατακρίτων, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐθνικὴν ὑπαρξιν, ὁ λαὸς ἦν ἠνωμένος καὶ δραστήριος, καὶ νέα τις ὥθησις ἐδόθη καθ' ὅλας τὰς **ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ** μὴ οὔσας πλέον ἀποικίας. Ἐκαστος ἔπρεπε νὰ κηρυχθῇ εἴτε ὑπὲρ εἴτε κατὰ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, καὶ ἡ φωνὴ τοῦ λαοῦ ὑπῆρξε σχεδὸν μία ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας.

Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν διεκηρύχθη ἡ ἀνεξαρτησία, ὁ ἀδελφὸς τοῦ στρατηγοῦ Ἄου ἔφθασεν εἰς νῆσον Στάτην μετὰ πολυαρίθμου στόλου καὶ μετὰ τινος στρατιωτικῆς δυνάμεως, ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων ἡτοιμάσθη ὅσον ἡδύνατο ἵνα ὑπερασπισθῇ τὸ Νεοεβόρακον· ἀλλὰ ταχέως ἐπέισθη ὅτι δὲν ἴσχυε νὰ ἐμποδίσῃ τὰ Ἀγγλικά πλοῖα προτιθέμενα νὰ διαβῶσι τὸν Ὑδσωνα ποταμόν. Ἐνῶ δὲ διετέλει ἀμηχανῶν, ἐπιστολαὶ ἐπέμφοθησαν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ στόλου πρὸς τοὺς βασιλικοὺς διοικητάς, ἀξιοῦσαι νὰ εἰδοποιήσωσι τὸν λαὸν ὅτι εἶχεν ἄδειαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως νὰ συγχωρήσῃ πάντας τοὺς ἐπιστρέφοντας εἰς τὸ ἴδιον κατοῖκον, καὶ ὅτι ὁ καταπεῖθων αὐτοὺς ἵνα πράξωσι τοῦτο θέλει ἀνταμειφθῇ. Καὶ ὁ μὲν Οὐάσιγκτων διεύθυνεν ἀμέσως τὰ ἔγγραφα ταῦτα εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἥ τις ἀπεφάσισε νὰ τὰ δημοσιεύσῃ· συγχρόνως δὲ καὶ ὁ στρατηγὸς Ἄου ἔστειλεν ἀξιωματικὸν εἰς τὴν ξηρὰν, φέροντα σημαίαν εἰρήνης καὶ ἐπιστολὴν πρὸς τὸν «Κύριον Γεώργιον Οὐάσιγκτῶνα.» Οὗτος ὁμως δὲν τὴν ἐδέχθη, ὡς μαρτυροῦσαν καταφρόνησιν πρὸς τοὺς συμπολίτας του, οἵτινες τὸν εἶχον ὀνομάσει « Ἀρχιστράτηγον » τῶν ὅπλων

αὐτῶν. Καὶ δευτέρα δὲ ἐπιστολὴ ἐστάλη, ἐπι-
 γραφομένη πρὸς τὸν Γεώργιον Οὐάσιγκτωνα
 κ. τ. λ. κ. τ. λ., ὁ δὲ κομίσας αὐτὴν ἀξιωματι-
 κὸς εἶπεν ὅτι ἡ προσθήκη κ. τ. λ. κ. τ. λ.
 κ. τ. λ. ἐννοεῖ πᾶν ὅ,τι πρέπει νὰ παρακολουθῇ
 τὸ ὄνομα. Ἀλλ' ὁ Οὐάσιγκτων ἀπεκρίθη ὅτι
 ναὶ μὲν ἐνοεῖτο πᾶν ὅ,τι, ἀλλ' ὅτι ἐνοεῖτο καὶ
 πᾶν ὅ,τι οἱ Ἀγγλοὶ ἤθελον, καὶ ὅτι δὲν ἠδύνατο
 νὰ δεχθῇ ἐπιστολὴν περὶ δημοσίων πραγμά-
 των διευθυνομένην πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς ἰδιώ-
 την. Καὶ ὁ μὲν ἀξιωματικὸς διεβεβαίωσεν ὅτι
 δὲν ὑπῆρχε σκοπὸς περιφρονήσεως, καὶ ὅτι ὁ
 στρατηγὸς Ἄου καὶ ὁ ἀδελφὸς του διωρίσθη-
 σαν ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας « ἵνα κα-
 θησυχάσωσι τὴν διεγερθεῖσαν ἀτυχῇ ἔριδα. » ὁ
 δὲ Οὐάσιγκτων ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἔδωκεν αὐτῷ ἐξ-
 ουσίαν ἢ Συνέλευσις νὰ εἴπη τι περὶ τούτου·
 πλὴν, καθόσον ἔμαθεν, ἐφρόνει ὅτι ὁ στρατηγὸς
 Ἄου καὶ ὁ ἀδελφὸς του εἶχον μόνον τὴν ἄδειαν
 νὰ συγχωρῶσιν· ἀλλὰ « οἱ μὴ πράξαντες πα-
 ράπτωμα δὲν εἶχον ἀνάγκην συγγνώμης, διότι
 οἱ Ἀμερικανοὶ ὑπερασπίζοντο ἀπλῶς ὅ,τι ἐ-
 θεώρουν δικαίωμα αὐτῶν. »

Συνέκειτο δὲ τότε ὁ μὲν Ἀγγλικὸς στρατὸς
 ἐξ εἰκοσιτεσσάρων περίπου χιλιάδων ἀνδρῶν,

ἔχων καὶ ἄφθονα πολεμεφόδια, καὶ στόλον πολυ-
 ἀριθμον ἑτοιμον νὰ τὸν βοηθήσῃ, ὁ δὲ τῶν Ἀμε-
 ρικανῶν, ὅς τις κατεῖχε τρεῖς διαφόρους θέσεις
 καὶ μόλις δὲν ἑστερεῖτο ὀπλων, ἐκ δεκατριῶν
 ὡς ἔγγιστα χιλιάδων. Ὁ Οὐάσιγκτων, ὑποβα-
 λὼν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὴν κατάστασιν ταύ-
 την, προσέθηκεν ἐπὶ τέλους τὰ ἑξῆς· « Καὶ
 ταῦτα μὲν εἰσὶ λυπηρὰ, οὐχ ἥττον ὁμως καὶ
 ἀληθῆ· προσδοκῶ δὲ τὰ βελτίω. Ἀλλ' οἰαδῇ-
 ποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ ἐλλείψεις, θέλω καταβάλει
 πᾶσαν ἐπιμέλειαν ὅπως φθάσω τὸν μέγαν σκο-
 πὸν ὃν ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν. Καθόσον δὲ δύνα-
 μαι νὰ συμπεράνω ἐκ τῆς φαινομένης διαθέ-
 σεως τοῦ στρατοῦ μου, θέλω ἔχει τὴν ὑποστή-
 ρixin αὐτοῦ· ἢ ὑπεροχὴ τῶν ἐχθρῶν, καὶ ἢ
 προσεχῆς προσβολὴ δὲν τὸν ἐφόβισαν. » Καὶ
 μέρος μὲν τοῦ στρατοῦ εὐρίσκετο ἐν Μακρονή-
 σω, τὸ δὲ λοιπὸν ἐν τοῖς νήσοις τοῦ Ἐβορά-
 κου καὶ τοῦ Κυβερνήτου, καὶ ἐν τῷ ἀκρωτη-
 ρίῳ Πώλης. Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, ἀγωνιζόμενος
 μετὰ ζήλου νὰ ἐνθαρρύνῃ τὸν στρατόν του, ἔλε-
 γε· « Δὲν εἶναι ἴσως μακρὰν ὁ καιρὸς ὁ μέλλων
 πιθανῶς ν' ἀποφασίσῃ ἐὰν οἱ Ἀμερικανοὶ πρέ-
 πῃ νὰ γείνωσιν ἐλεύθεροι. Ἡ τύχη ἀγνώστων
 ἑκατομμυρίων ἐξήρτηται, μετὰ Θεόν, ἀπὸ τοῦ

θάβρους καὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ στρατοῦ τούτου. Ἐλπίζωμεν ἐπὶ τὸ δίκαιον τοῦ ἡμετέρου ἀγῶνος καὶ ἐπὶ τὴν βοήθειαν τοῦ ὑψίστου, εἰς οὗ τὰς χεῖρας κεῖται ἡ νίκη, ὅπως ἐνθαβρύνωσι καὶ ἐνισχύσωσιν ἡμᾶς εἰς μεγάλας καὶ εὐγενεῖς πράξεις. »

Τοῦ δὲ στρατηγοῦ Ἄου ἀποβιβάσαντος τὰ στρατεύματα αὐτοῦ εἰς Μακρόνησον τὴν 22 Ἰουλίου. οἱ Ἀμερικανοὶ ἡτοιμάσθησαν νὰ ὑποστῶσι τὴν προσβολήν. Ἀπόσπασμα δὲ ἐξ αὐτῶν, ὅπερ τοποθετηθὲν καταλλήλως ἔμελλε νὰ ἀναγγεῖλῃ τὴν ἔλευσιν τοῦ ἐχθροῦ, περικυκλωθὲν ἠχμαλωτεύθη· καὶ τοῦτο ἔδωκε καιρὸν πρὸς τοὺς Ἀγγλους νὰ προχωρήσωσι δι' ὁδοῦ προσφυστάτης εἰς ἔφοδον, ἥ τις καὶ ἐγένετο μετὰ τοσούτῳ μεγάλης δυνάμεως, καὶ ἐκ τοσούτῳ διαφόρων μερῶν, ὥστε ἀδύνατον ἦν τοῖς Ἀμερικανοῖς ν' ἀντισταθῶσιν εὐδοκίμως, εἰ καὶ ἐπειράθησαν τούτου μετὰ γενναιότητος. Μεταβὰς τότε εἰς Βρούκlyn ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων, εἶδε μετὰ πολλῆς θλίψεως τὴν καταστροφὴν τῶν στρατευμάτων του. Δὲν εἶχε δὲ δύναμιν νὰ βοηθήσῃ αὐτὰ δι' οὐδενὸς ἄλλου τρόπου εἰμὴ διὰ τῶν ἰδίων ἀγώνων του· διότι ἐνόει ὅτι εἰ ἔφερε τὸ ἐπίλοιπον τοῦ στρατοῦ

ἐκ Νεοεβοράκου, ἡ ἀνωτέρα δύναμις τοῦ ἐχθροῦ ἤθελε νικήσει ὅλον αὐτόν, καὶ οὕτως ἡ τύχη τῆς πατρίδος του ἀπεφασίζετο διὰ μιᾶς. Καὶ ὁ μὲν ἐχθρὸς ἐστρατοπέδευσε κατὰ μέτωπον τῶν μενόντων Ἀμερικανῶν, ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, φροντίζων περὶ τῆς σωτηρίας των, ἐνόμισε καλὸν νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τῆς Μακρονήσου. Διέταξε λοιπὸν τὰ σχέδιά του, καὶ ἐπελθούσης τῆς νυκτὸς τῆς 28, ἅπας ὁ στρατὸς καὶ τὰ πολεμεφόδια, ὡς καὶ μέγα μέρος τῶν τροφῶν, καὶ ὅλον τὸ πυροβολικόν, μετεφέρθησαν ἐν ἀσφαλείᾳ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας καὶ διὰ τῶν φροντίδων του εἰς Νεοεβόρακον. Κατὰ συγκατάβασιν τῆς θείας προνοίας, ἡ νύξ ἐκείνη ἦν τοσοῦτω σκοτεινὴ, καὶ ἡ πρωία τοσοῦτω ὀμιχλώδης, ὥστε εἰ καὶ οἱ ἐχθροὶ ἀπεῖχον ὀλίγας ἑκατοστύας μέτρων ἀπὸ τῶν Ἀμερικανῶν, δὲν ἐνόησαν τὴν ἀναχώρησιν τούτων εἰμὴ ἀφοῦ ἔφθασαν ἐκτὸς βολῆς καννονίου. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς μάχης, ὅ ἐστιν ἀπὸ τῆς πρωίας τῆς 27 μέχρι τῆς 29 Ἰουλίου, ὅτε ὁ στρατὸς διαβὰς τὸν ποταμὸν ἐσώθη, ἀνήσυχος ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν δὲν ἔκλεισε τὸν ὀφθαλμόν· ἀλλ' ἔφιππος σχεδὸν πάντοτε, ὠδήγει καὶ συνέτρεχεν αὐτόν. Δὲν ἐσχέρθη δὲ περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ σωτηρίας

ἕως οὗ καὶ ἡ τελευταία λέμβος ἡτοιμάσθη νὰ μακρυνθῇ ἀπὸ τῆς ὄχθης, καὶ τότε μόνον ἐπέβη εἰς αὐτὴν ὁλως περίλυπος.

Τὸ συμβάν τοῦτο ἀπεδειλίασε τοσοῦτον τὰ Ἀμερικανικὰ στρατεύματα, ὥστε, ὡς καὶ αὐτός ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων ἔγραφε πρὸς τὴν Συνέλευσιν, ἡ θέσις των κατέστη « ἀληθῶς δεινοτάτη. » Καὶ μετὰ θλίψεως εἶδεν ὁλόκληρα συντάγματα ἐπιστρέφοντα ἀπηλπισμένα εἰς τὰ ἴδια.

Ἀμα δὲ μετὰ τὴν νίκην, ὁ στρατηγὸς Ἄου ἐμήνυσεν εἰς Φιλαδελφίαν ὅτι, εἰ καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τῆς Συνελεύσεως ὡς μετὰ σώματος, εἶχεν ὁμως πληρεξουσιότητα νὰ δώσῃ τέλος εἰς τὴν διαφορὰν δι' ὅρων εὐνοϊκωτάτων, καὶ ὅτι ἔτοιμος ἦν νὰ λάβῃ συνέντευξιν μετὰ οἵουδήποτε ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων, ἰδιωτικὸν ὁμως φέροντος χαρακτῆρα, καὶ ὅπου ἤθελον οὗτοι προσδιορίσει. Ἡ δὲ Συνέλευσις ἀπεκρίθη, ὅτι ὡς συγκεκριμένη ἐξ ἀντιπροσώπων ἐλευθέρου καὶ ἀνεξαρτήτου λαοῦ, οὐδενὶ τῶν μελῶν αὐτῆς δύναται νὰ ἐπιπιδέξῃ συνέντευξιν μετ' ἐκείνου ἰδιωτικὴν, ἀλλ' ὅτι, ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖ τὴν εἰρήνην, εἶναι πρόθυμος νὰ στείλῃ ἐπιτροπὴν ἵνα ἀκούσῃ παρ'

αὐτοῦ ὁποῖά τινα ἔχει νὰ προτείνῃ. Τρεῖς ἀντιπρόσωποι, ὁ Βενιαμὶν Φραγκλῖνος, ὁ Ἰωάννης Ἀδάμς καὶ ὁ Ἐδουάρδος Ῥυτλέδζ διωρίσθησαν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ἵνα ἐπισκεφθῶσι τὴν Νῆσον Στάτην, ὅπου ὑπεδέχθη αὐτοὺς μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης ὁ Ἀγγλος στρατηγός· ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσαι αἱ προτάσεις βάσιν εἶχον τὸν ὅλως ἀπαράδεκτον ὅρον ὑποταγῆς ἐκ νέου τῶν ἀποικιῶν, ἡ διαπραγματεύσεις διεκόπη.

Ἐκ δὲ τῶν κινημάτων τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου τῶν Ἀγγλων, ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων ὑπέθεσεν ὅτι ἐμελέτων νὰ πολιορκήσωσι τὸ Νεοεβόρακον καὶ νὰ βιάσωσιν αὐτὸν εἰς μάχην. Ἀλλ' ἡ ἀσθενὴς κατάστασις τοῦ στρατοῦ του τὸν ἔπειτεν ὅτι ἡ προσβολὴ αὕτη ἤθελεν ἀποβῆ καταστρεπτικὴ εἰς αὐτὸν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνόμισεν ὀρθὸν ν' ἀποχωρήσῃ ἀπὸ Νεοεβοράκου. Γράφων δὲ πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἔλεγε· « Πανταχόθεν στενά μοι. Ὁ πόλεμος πρέπει νὰ γίνῃ παρ' ἡμῶν ἀμυντικὸς· διὸ ὀφείλομεν εἰς πᾶσαν περίστασιν ν' ἀποφύγωμεν τὴν γενικὴν μάχην, καὶ νὰ μὴ ριψοκινδυνήσωμεν, ἐκτὸς ἂν βιασθῶμεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης εἰς ἣν δὲν πρέπει πώποτε νὰ ἐμπέσωμεν ».

Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ συσκεφθέντες ἀ-

πεφάνθησαν ὅτι προτιμότερον ἦν νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸ Νεοεβόρακον· ὁ δὲ Οὐάσιγκτων ἐνησχολήθη δραστηρίως εἰς τὴν μετακόμισιν τῶν πολεμεφοδίων εἰς μέρος ἀσφαλές. Προέτρεψε δὲ καὶ τοὺς κατοίκους νὰ μεταφέρωσιν ἐκεῖθεν τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα, ὅτε κατὰ πρῶτον ἐφάνη ὁ ἐχθρὸς εἰς τὴν Νῆσον Στάτην.

Ἀναχωρήσαντα δὲ τὰ Ἀμερικανικὰ στρατεύματα ἐκ Νεοεβοράκου, κατέλυσαν εἰς τὴν Βασιλικὴν Γέφυραν, καὶ ὁ ἐχθρὸς κατέλαβε τὴν πόλιν τὴν 14 Σεπτεμβρίου. Ἀλ' ὁ Οὐάσιγκτων ἐθεώρει τὴν θέσιν τοῦ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ εἰς ἄκρον ἐπισφαλῆ, διότι ὁ χρόνος τῆς θητείας τῶν στρατιωτῶν εἶχε σχεδὸν παρελθεῖ, καὶ μικρὰς ἐλπίδας ἔτρεφε περὶ τῆς ταχείας αὐτῶν ἀντικαταστάσεως. Ἐγγραψε λοιπὸν πρὸς τὴν Συνέλευσιν παρακινῶν αὐτὴν νὰ φροντίσῃ ὅλαις δυνάμεσι περὶ τῆς διατηρήσεως τοῦ στρατοῦ. Αἱ πρῶται λέξεις τῆς ἐπιστολῆς του ἀπεδείκνυον τὴν στενοχωρίαν καὶ τὴν μετριοφροσύνην του. « Δανείζομαι, ἔλεγε, παρὰ τῶν καθιερωμένων εἰς τὸν ὕπνον ὥρῶν ὀλίγα λεπτὰ ἵνα ἀνακοινώσω πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὰς σκέψεις μου περὶ διαφορῶν ἀξιολόγων ἀντικειμένων.

Θέλω δὲ πράξει τοῦτο μετὰ τῆς εἰλικρινείας δι' ἧς πρέπει νὰ χαρακτηρίζηται ὁ ἄδολος ἄνθρωπος, καὶ μετὰ τοῦ θάρρους ὅπερ λαμβάνει τις ὁσάκις δίδει ὠφελίμους εἰδήσεις, μὴ φοβούμενος νὰ κατακριθῇ ἐπὶ οἴῃσει ». Ἡ Συνέλευσις ἀναγνοῦσα τὴν διεξοδικὴν καὶ σπουδαιοτάτην ταύτην ἐπιστολήν, ἀπεφάτισε νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς ἐν αὐτῇ συμβουλάς, καὶ διώρισεν εἰδικήν ἐπιτροπὴν ἵνα φροντίσῃ περὶ νέας στρατολογίας.

Ὁ δὲ στρατηγὸς Ἄου, θελήσας νὰ διακόψῃ τὴν συγκαινωνίαν τοῦ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ μετὰ τῶν Πολιτειῶν τῆς Νέας Ἀγγλίας, ἐξεστράτευσε μελετῶν νὰ περικυκλώσῃ τὴν κυριωτέραν μοῖραν τοῦ στρατοῦ τούτου. Ἀλλ' ὁ Οὐάσιγκτων, ἄγρυπνος πάντοτε ἀνέτρεψε τὸ σχέδιόν του. Καὶ πολλαὶ μὲν συμπλοκαὶ ἐγένοντο ἑκατέρωθεν μεταξὺ μικρῶν ἀποσπασμάτων, ἀπέφυγεν ὅμως ἐπιμελῶς τὴν γενικὴν μάχην, ἐκτὸς μόνον κατὰ τινα περιστάσιν ὅτε κατεῖχε θέσεις εὐθέτους ἐπάνω βουνῶν, πλησίον τῶν Λευκῶν πεδιάδων, κατὰ τὴν Πολιτείαν τοῦ Νεοεβοράκου. Ἀλλ' ὁ Ἀγγλὸς στρατηγὸς ἀπέφυγεν αὐτήν, καὶ μεταβαλὼν τὰ σχέδιά του ἀπεσύρθη βραδέως ἀπὸ τοῦ Ἀρκτικοῦ (Ἰδσω-

νος) ποταμοῦ ἵνα εἰσέλθῃ εἰς Νέαں Ἱερσέϋ. Ὁ δὲ Οὐάτιγκτων, ἐννοήσας τὸν σκοπὸν του, ἔγραψε πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Πολιτείας ἐκείνης ἵνα τὸν εἰδοποιήσῃ περὶ αὐτοῦ, ὥς καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Γρήν, κατεσκηνωμένον ἐκεῖ μετὰ τινῶν Ἀμερικανῶν στρατευμάτων, καὶ τοὺς παρεκίνησε νὰ προετοιμασθῶσι κατὰ τὸ δυνατόν εἰς ἄμυναν. Τοποθετήσας δὲ καὶ ἐν τοῖς Ὀρεινοῖς φρουρίοις, κατὰ τὴν πολιτείαν τοῦ Νεοεβοράκου, ὅλα τὰ στρατεύματα ὅσα ἤδυνήθη νὰ συνάξῃ, μετέβη εἰς Νέαں Ἱερσέϋ μετὰ τοῦ εὐαρίθμου στρατοῦ του ἐντὸς τοῦ μηνὸς Νοεμβρίου. Καὶ ὁ μὲν Ἀγγλος στρατηγὸς Κορνουάλλης παρηκολούθει αὐτὸν μετὰ πολυαρίθμου στρατοῦ· ἐκεῖνος δὲ διευθύνθη εἰς Νέαں Βρουνσουηκίαν ὅπου κατέλυσεν. Ἰδὼν δὲ ἐκεῖ μετὰ πολλῆς δυσχερείας τὸν στρατὸν του ἐλαττωθέντα ἔτι πλέον, ἔνεκα τῆς ἀναχωρήσεως πολλῶν στρατιωτῶν ὧν ὁ χρόνος τῆς θητείας εἶχε λήξει, ἀπετάθη ἐκ νέου πρὸς τὸν διοικητὴν ζητῶν ἐπικουρίαν· ἀλλ' οὗτος δὲν εἶχεν ἐξουσίαν νὰ δώσῃ τοιαύτην. Ἐγγράψας δὲ κατεπειγόντως καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Λή διοικοῦντα τὸν πρὸς ἀνατολὰς στρατὸν, ἵνα ἔλθῃ πρὸς αὐτὸν τὸ ταχύτερον. Κατὰ τὴν ἀπευχταίαν

ἐκεῖνην περίστασιν ἔδωκε δείγματα ὅλης τῆς συνέσεως καὶ τῆς σταθερότητός του. Ὁ στρατός του ἐλαττωθεὶς μόλις συνέκειτο ἐκ τριῶν χιλιάδων ἀνδρῶν, οἵτινες καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἀθλίως ἐξωπλισμένοι, πενιχρῶς ἐνδεδυμένοι, πολλοὶ δὲ καὶ ἀνυπόδουτοί· ἐνῶ ὁ καταδιώκων αὐτοὺς ἦν διπλοῦς τὸν ἀριθμὸν καὶ ἐπέκεινα, καλῶς τρεφόμενος καὶ πλήρης θάρρους.

Ἡ διαφορὰ αὕτη μεταξὺ τῆς λαμπρᾶς ἐπιφανείας τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῆς ἐλεεινῆς καταστάσεως τῶν Ἀμερικανῶν, προεμήνυεν ὡς βέβαιον τὸν θρίαμβον τῶν πρώτων.

Θλιβόμενος μὲν ἀλλ' οὐχὶ καταβαλλέμενος ὑπὸ τῶν δυστυχῶν περιστάσεων, ὁ Οὐάσιγκτων οὐδόλως ἔπαυσεν ἐνεργῶν μετὰ δραστηριότητος, καὶ ἐνισχύων τὸν εὐάριθμον αὐτοῦ στρατὸν διὰ λόγων θάρρους, διαβεβαιῶν ὅτι δὲν ἤθελον πέσει εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ. Ἐμείνε δὲ ἐν Νέα Βρουνσουηκίᾳ ἕως οὗ ἐφάνησαν οἱ διώκοντες, καὶ μετὰ ταῦτα διευθυνοεῖς πρὸς τὸν ποταμὸν Δελαουάραν, ἐπέτυχεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ διαβιβάσῃ ἀντικρὺ τὰ πολεμεφόδια καὶ τὰ ὀλίγα σκεύη τοῦ στρατοῦ του, νὰ στείλῃ δὲ καὶ τοὺς ἀσθενεῖς εἰς Φιλαδελφίαν.

Ἀλλὰ καὶ οἱ πολῖται ἀπεφάσιταν νὰ χορη-

γῆσωσι πρὸς τὸν Οὐάσιγκτῶνα πᾶσαν τὴν δυνατὴν βοήθειαν, καὶ χίλιοι πεντακόσιοι ἄνδρες ἀπῆλθον ἀμέσως πρὸς αὐτόν. Ἔστειλε δὲ χιλίους διακοσίους εἰς Πριγκεστόνην, ἐπ' ἐλπίδι ὅτι, φαινόμενος ὅτι βαδίζει πρὸς τὸν ἐχθρὸν, ἤθελεν ἐμποδίσει τὴν πρόοδόν του, καὶ ἐνθαρρύνει οὕτω τοὺς κατοίκους τῆς Νέας Ἱερσέϋ. Ὅτε δὲ ὁ ἐν Φιλαδελφίᾳ στρατὸς ἦλθε πρὸς αὐτὸν ἐξεστράτευσεν εἰς Πριγκεστόνην. Ἀλλ' ἀκούων ὅτι ὁ Κορνούαλλης, λαβὼν νέαν ἀξίαν λόγου ἐπικουρίαν, προσεχώρει διὰ διαφόρων ὁδῶν κατ' αὐτοῦ ἵνα τὸν περιχυκλώσῃ, ἤναγκάσθῃ νὰ ὀπισθοδρομήσῃ καὶ νὰ περάσῃ τὸν Δελαουάραν. Ἐξασφαλίσας δὲ πάσας τὰς λέμβους, καὶ καταστρέψας πάσας τὰς γεφύρας τὰς φερούσας εἰς τὰς πρὸς Ἱερσέϋ ὁχθας, ἐτοποθέτησε καταλλήλως τὸν στρατόν του, ὅπως φυλάξῃ ὅσον ἐνεστί κάλλιον ὅλους τοὺς πόρους.

Μόλις δὲ οἱ Ἀμερικανοὶ διέβησαν τὸν ποταμόν, καὶ ἐφάνη ὁ Ἀγγλικὸς στρατός. Καὶ τὸ μὲν κυριώτερον μέρος αὐτοῦ ἦν ἐν Τρεντόνη, πολλὰ δὲ ἀποσπάσματα περιεφέροντο τῇ δε καχεῖσε, ὥστε καθίστατο πάντῃ ἀδέβαιον πόθεν ἐσκόπουν νὰ περάσωσι τὸν ποταμόν. Ἐν τούτῳ ὁ Οὐάσιγκτων ἔστειλεν ἀξιωματικούς εἰς

Φιλαδελφίαν, παραγγείλας αὐτοὺς νὰ συγκροτήσωσιν ἐκεῖ γραμμαῖς ἀμύνης, καὶ νὰ φροντίσωσι νὰ ἐξασφαλισθῶσι τὰ πολεμεφόδια. "Ἐδωκε δὲ τὴν 8 Δεκεμβρίου καὶ ἰδιαιτέρας ἐπιταγὰς πρὸς πάντας τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ μικροῦ τοῦ στρατοῦ, ὁδηγῶν αὐτοὺς τί νὰ πράξωσιν, ἐάν ποτε ὁ ἐχθρὸς ἀποπειραθῇ νὰ περάσῃ τὸν ποταμόν. Καί τις τῶν ἀξιωματικῶν ἐρωτήσας μετ' ἀπελπισίας· « Καὶ ἕως ποῦ πρέπει νὰ ὑπάγωμεν ὀπισθοδρομοῦντες ; » « Ἔως εἰς Βιργινίαν, » ἀπεκρίθη ὁ Οὐάσιγκτων· « καὶ ἂν ἀκολουθήσωσιν ἡμᾶς καὶ ἐκεῖ, νὰ ἀναβῶμεν εἰς τὰ Ἀλλεγάνεια ὄρη, ὅπου θέλομεν σκεφθῇ τί δυνάμεθα καὶ ἐκεῖ νὰ πράξωμεν.

Ὁ δὲ στρατηγὸς Λή προεχώρει βραδέως μετὰ τοῦ στρατοῦ του, καὶ ἀφρόνως ποιῶν ἐκοιμήθη τρία μίλια μακρὰν αὐτοῦ, ἐν ἐπαύλει εἰκοσι σχεδὸν μίλια ἀπέχουσιν τοῦ ἐχθροῦ. Εἰδοποιηθέντων δὲ περὶ τούτου τῶν Ἀγγλῶν, εἰς τῶν ἱππέων ἀξιωματικῶν ἔστειλε λόχον καλῶς παρεσκευασμένον, ὅστις φθάς εἰς τὴν ἔπαυλιν περιεκύκλωσεν αὐτὴν πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ ὁ Λή. Καὶ συλλαβόντες μετεκόμισαν αὐτὸν εἰς τὸ Ἀγγλικὸν στρατόπεδον, ὅπου ἐθεωρήθη ὡς λιποτάκτης τοῦ Βρεττανικοῦ στρατοῦ. Ὁ δὲ στρα-

τηγὸς Σούλλιβαν, δεύτερος μετὰ τὸν Λή ἀξιωματικὸς, ἐπισπεύσας ἀμέσως τὴν πορείαν τῶν στρατευμάτων, ἔφθασεν ἐντὸς ὀλίγου ὅπου ἦν ὁ Οὐάσιγκτων.

Ἐπειδὴ δὲ πᾶσαι αἱ ἀπόπειραι τῶν Ἀγγλῶν ζητούντων λέμβους ἵνα περάσωσι τὸν ποταμὸν ἀπέτυχον, ὁ στρατηγὸς αὐτῶν ἀπεφάσισεν, ἐπιστάντος ἤδη τοῦ χειμῶνος, νὰ τοὺς φέρῃ εἰς χειμερινὰ καταλύματα. Καί τινες μὲν κατέλυσαν ἐν Πριγκεστόνῃ, οἱ δὲ λοιποὶ ἐν ταῖς κυριωτέραις πόλεσι τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς Νέας Ἱερσέϋ.

Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, ὑποθέτων ὅτι πιθανὸν ἦν νὰ μὴ μείνῃ ὁ Κορνουάλλης εἰς τὰ χειμερινὰ καταλύματα, ἀφοῦ γείνῃ ὁ πάγος ἀποχρῶντως στερεὸς ὅπως διαβῶσιν αὐτὸν τὰ στρατεύματά του, ἐνησχολήθη μετὰ τῆς συνήθους ἐπιμελείας καὶ δραστηριότητός του, εἰς ἀνεύρεσιν τρόπου καταλλήλου ἵνα ἀναχαιτίσῃ τὰς προόδους τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος του. Ἐνῷ δὲ οὗτοι κατεσχέγγουν ἐν ἀνέσει, οἱ Ἀμερικανοὶ ἦσαν ἐκτεθειμένοι εἰς τοὺς χειμερινοὺς ἀνέμους, διότι ὀλίγοι ἠδύναντο νὰ καταλύσωσιν εἰς τὰς ἐπαύλεις ὥς μὴ οὔσας πλησίον πρὸς ἀλλήλας· ἐκεῖνοι δὲ ὅσοι δὲν ἠδύναντο, εἶχον ἀντὶ μὲν κλί-

νης τὸν πάγον, ἀντὶ δὲ προσκεφάλου τοὺς σάκ-
κους των. Βεβαίως πολλοὶ τῶν οὕτω πως ἀ-
ναπαυομένων, κατεύθυνον ἐνθέρμους καὶ ταπει-
νάς προσευχάς πρὸς Θεόν, τὸν χορηγοῦντα τὸ
ἔλεος αὐτοῦ κατὰ λόγον τῶν ἀναγκῶν πάντων
τῶν τιμώντων αὐτόν· καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν
ἣν ἐπηγγείλατο πρὸς τοὺς ἐλπίζοντας ἐπ' αὐ-
τόν, ἐκοιμῶντο ἀβλαβεῖς εἰ καὶ ἐν ὑπαίθρῳ.

Ὅτε δὲ ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων εἶδεν ὅτι ἦ-
σαν διεσχορπισμένα τὰ Ἀγγλικά στρατεύματα,
εἶπεν· «Ἴδού καιρὸς νὰ κόψωμεν τὰ πτερά των,
ἐνῶ εἶναι τόσον ἐξηπλωμένα.» Καὶ ἐπὶ τούτῳ
συνέλαβε τολμηρὸν σχέδιον. Διήρесе τὸν στρα-
τόν του εἰς τρεῖς μοίρας· καὶ ἡ μὲν πρώτη,
συγκειμένη ἐκ δύο χιλιάδων καὶ τετρακοσίων
περίπου ἀνδρῶν, ὑπὸ τὰς ἰδίας του ὁδηγίας,
ἔμελλε νὰ διαβῇ τὸν Δελαουάραν, κατὰ τὸν Πό-
ρον τοῦ Μὰκ Κόγκυ, ἐννέα σχεδὸν μίλια ἄνω-
θεν τῆς Τρεντόνης, καὶ νὰ καταβῇ ὑποδιηρη-
μένη εἰς δύο ἄλλας μοίρας, ἐξ ὧν ἡ μὲν νὰ
διευθυνθῇ διὰ τῆς παρὰ τὸν ποταμὸν ὁδοῦ, ἡ
δὲ διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς Πεννιγκτόνης, αἵτινες καὶ
αἱ δύο ἔφερον εἰς τὴν πόλιν, ἡ μία πρὸς τὴν
δυτικὴν καὶ ἡ ἄλλη πρὸς τὴν βόρειον ἄκραν,
Ἡ δὲ δευτέρα μοῖρα, διοικουμένη ὑπὸ τοῦ

στρατηγοῦ Ἰρβίνου, ἔμελλε νὰ περάσῃ εἰς Πόρον τῆς Τρεντόνης, καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν γέφυραν κάτω τῆς πόλεως, ὅπως προληφθῇ ἡ δι' αὐτῆς φυγὴ τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ ἡ τρίτη, ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Καδουαλάδερ, ἔμελλε νὰ διαβῇ εἰς Βριστόλ, καὶ νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ ἐν Βουρ-λιγκτόνη στρατοῦ.

Προσδιωρίσθη δὲ ἡ νύξ τῶν Χριστουγέννων διὰ τὴν διάβασιν τῶν διαφόρων τούτων μοιρῶν· ἀλλ' ἐνῶ ἐπλησίαζεν ἡ ὥρα, ἔπεσε ῥαγδαία βροχὴ μετὰ χιόνος, καὶ τὸ ψῦχος κατέστη ὀριμύτατον. Ὁ Οὐάσιγκτων, μετὰ τῆς ὑπ' αὐτὸν μοίρας, ἐπάλαιε κατὰ τὸ μέγιστον μέρος τῆς νυκτὸς πρὸς τὸν πάγον, ὅστις ὠθεῖτο μετὰ τρομερωτάτης σφοδρότητος· βροχὴ δὲ καὶ χιὼν ἔπιπτον ἀνάμικτοι καὶ ἀκάθεκτοι, καὶ τὴν τετάρτην ὥραν τῆς πρωίας τῆς 26, δὲν εἶχον εἰσέτι κατορθώσει νὰ φθάσωσιν εἰς τὰς ὄχθας τῆς νέας Ἰερσέϋ. Τότε μία μὲν μοῖρα ἐπορεύθη, κατὰ τὸ σχέδιον, διὰ τῆς παρὰ τὸν ποταμὸν ὁδοῦ, μία δὲ ἄλλη διὰ τῆς ὁδοῦ τῆς Πεννιγκτόνης. Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, φθὰς εἰς Τρεντόνην τὴν 8 ὥραν ἀκριβῶς, ἐπέπεσε κατὰ τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἐντὸς τριῶν λεπτῶν ἤκουσε καὶ τὴν δευτέραν μοῖραν ποιήσασαν τὸ αὐτό.

Ὁ συνταγματάρχης Ῥώλε, ἀρχηγὸς τῶν Ἀγγλῶν, παρέταξε τὸν στρατὸν του κατὰ τῶν Ἀμερικανῶν· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον αὐτὸς μὲν ἐτραυματίσθη καιρίως, ὁ δὲ στρατός του ἐπειράθη νὰ τραπῇ εἰς φυγὴν. Ὁ Οὐάσιγκτων ὁμῶς ἔστειλεν ἀπόσπασμα ἵνα προσβάλλῃ τὸν ἐχθρὸν ὑποχωροῦντα, ὅστις ἰδὼν ὅτι πανταχόθεν ἦν περιεζωσμένος κατέθεσε τὰ ὅπλα.

Ἀλλ' αἱ μοῖραι τοῦ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ αἱ διοικούμεναι ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ἰρβίνου καὶ Καδουαλάδερ, δὲν κατώρθωσαν νὰ διαβῶσι τὸν ποταμὸν μεταξὺ τοῦ παρασυρομένου πάγου· ἐπειδὴ δὲ τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ σχεδίου ὃ ἐμελλόν νὰ ἐνεργήσωσιν ἀπέτυχεν, ὁ Οὐάσιγκτων ἰδὼν ὅτι δὲν ἦν φρόνιμον νὰ μείνῃ μετὰ μικρᾶς δυνάμεως ὅπου πιθανὸν ἦν νὰ τὸν προσβάλῳσιν αἱ συνηνωμέναι δυνάμεις τοῦ ἐχθροῦ, ἐπέστρεψε διὰ τοῦ Δελαουάρα μετὰ τῶν αἰχμαλώτων καὶ τῶν πολεμεφοδίων ἃ εἶχε κυριεύσει. Χίλιοι ἦσαν οἱ αἰχμάλωτοι οὗτοι, ἐνῶ δύο μόνον στρατιῶται Ἀμερικανοὶ ἐφονεύθησαν, καὶ δύο ἢ τρεῖς ὥς καὶ εἰς ἀξιώματιχὸς ἐτραυματίσθησαν.

Ἡ τολμηρὰ αὕτη καὶ τελεσφόρος προσβολὴ κατέπληξε διαφερόντως τὸν Ἀγγλικὸν

στρατόν, διότι ἐνόμιζεν ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ ἦσαν τοσούτῳ ἀσθενεῖς, ὥστε ἀδύνατον ἦν νὰ ἀντισταθῶσιν, εἴ ποτε ἀπεφάσιζον οἱ ἐχθροὶ νὰ ἀφῆσωσι τὰ ἀναπαυτικὰ καταλύματά των ἵνα προσβάλωσιν αὐτούς.

Ὁ δὲ Κορνουάλλης, ὅστις εἶχε μεταβῆ εἰς Νεοεβόρακον, ἐπέστρεψεν ἀμέσως εἰς Νέαν Ἱερσέϋ μετὰ πολλῶν στρατευμάτων, ἵνα ἀνακτήσῃ τὸ μέρος τὸ ἀποσπασθὲν τοσούτῳ ἀπροσδοκῆτως ἀπ' αὐτοῦ. Ἀλλ' ὁ διοικῶν ἐν Βυρλιγκτόνῃ ἀξιωματικὸς ὠδήγησε τὸν στρατόν του εἰς Πριγκεστόνην, καὶ ἡ κατέναντι μοῖρα τῶν Ἀμερικανῶν διαβαῖσα ἐκυρίευσεν τὴν Βυρλιγκτόνην.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Οὐάσιγκτων ἀπεφάσισε νὰ μὴ μείνῃ ἀργός· ὅθεν μεταβάς ἐκ νέου εἰς Τρεντόνην, ἠγωνίσθη νὰ ἀνακτήσῃ μέρος τοῦλάχιστον τῆς Νέας Ἱερσέϋ. Οἱ δὲ Ἀγγλοὶ, συναθροισθέντες μεθ' ὅλων τῶν δυνάμεων αὐτῶν εἰς Πριγκεστόνην, ἀνήγειραν ἐκεῖ ὀχυρά τινα πρὸς ὑπεράσπισιν. Καὶ ὁ Οὐάσιγκτων δὲ συνήθροισεν ὅλα του τὰ στρατεύματα ἐν Τρεντόνῃ, ὅπου ἐπλησίασε τὴν ἐπιούσαν ὁ Ἀγγλικὸς στρατός· καὶ περάσας τὸν Ἀσσυμπίγκειον ποταμίσκον ὅστις ῥέει διὰ τῆς πόλεως, παρέταξε τὸν

στρατόν του πλησίον του. Ὁ δὲ ἐχθρὸς πειραθεὶς νὰ τὸν διαβῇ ἀπεδιώχθη, καὶ κατασκηνώσας ἤναψε τὰ νυκτερινὰ πυρά του.

Ἡ θέσις τοῦ Οὐάσιγκτῶνος ἦν λίαν ἐπικίνδυνος· διότι, εἰ ἔμενεν ὅπως εὐρίσκετο, ἦν σχεδὸν βέβαιος ὅτι ἤθελε προσβληθῇ τὴν αὐγὴν ὑπὸ δυνάμεως πολὺ ἀνωτέρας, ὥστε ἡ καταστροφή τοῦ μικροῦ στρατοῦ του ἦν ἄφευκτος· ἡ δὲ διάβασις τοῦ Δελαουάρα, ἕνεκα τοῦ σωροῦ τῶν πάγων οἵτινες κατέκλυζον αὐτὸν παρasyρόμενοι, ἦν σχεδὸν ἀδύνατος. Ἀλλ' ὁ παντοδύναμος Θεὸς τῶν στρατευμάτων εἶχε δώσει πρὸς αὐτὸν σύνεσιν ἵνα σχεδιάζῃ καὶ δύναιμι ἵνα ἐνεργῇ.

Ἐνῷ δὲ ἔκαιον λαμπρὰ τὰ νυκτερινὰ πυρά τῶν Ἀγγλων, ὁ Οὐάσιγκτων προσέταξε τὸν στρατόν του νὰ ἀνάψῃ καὶ αὐτὸς ἄλλα παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ ποταμίσκου. Αἱ φωτοβόλοι αὐτῶν φλόγες, πυκνούμεναι ὡς νέφος μεταξὺ τῶν δύο στρατοπέδων, ἐφώτιζον συγχρόνως καὶ τοὺς Ἀμερικανούς ὡς στήλη πυρὸς, ἐτοιμαζομένους ἐν σιωπῇ, κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἵνα ἀναχωρήσωσι.

Τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκείνην νύκτα ἐφανερώθη ἰδίως ἡ εὐνοία καὶ ἡ προστασία τῆς θείας

προνοίας· ὅθεν καὶ πολλοὶ εὐσεβεῖς πατέρες, καθήμενοι τὸν μετὰ ταῦτα χρόνον ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν, καὶ κύκλῳ ἔχοντες τὰ τέχνα των, ὑπὲρ ὧν ἡγωνίσθησαν τὴν νύκτα ἐκείνην, διηγοῦντο χαίροντες μετ' ἀπείρου εὐγνωμοσύνης, πῶς τὰ νέφη καὶ οἱ ἄνεμοι προσετάχθησαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου αὐτῶν κυβερνήτου, νὰ βοηθήσωσι λαὸν παλαίοντα ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐλευθερίας.

Ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ὁ ὑγρὸς καιρὸς ἀνέτρεψε τὰς ὁδοὺς. Καὶ ἐνῷ ἔπιπτε βροχὴ λεπτὴ, αἰφνης τὰ νέφη ἀπεδιώχθησαν ὑπὸ σφοδροτάτου δυτικοῦ ἀνέμου τοσοῦτω ψυχροῦ, ὥστε αἱ μὲν ὁδοὶ παγώσασαι ἐγένοντο ὡς λιθόστρωτοι, ὁ δὲ Οὐάσιγκτων καὶ ὁ μικρὸς στρατός του διευθύνθησαν ἡρέμα εἰς Πριγκεστόνην, καὶ ἔφθασαν πλησίον αὐτῆς λίαν πρωί.

Τὴν δὲ παρελθοῦσαν νύκτα τρία Βρετανικὰ συντάγματα κατεσκήνωσαν ἐν Πριγκεστόνῃ· καὶ μικρὸν μέρος αὐτῶν παρατηρήσαντα ὑπὲρ τὸ ἐν μίλιον μακρὰν τὰ ὅπλα τῶν Ἀμερικανῶν ἀστράπτοντα ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου, ἐπανελθόντα ἀμέσως εἰς τὸ στρατόπεδον, ἔδωκαν εἶδησιν, καὶ οὕτω προελήφθη ἡ ὅλως αἰφνιδία αὐτῶν παρουσία. Οἱ

Βρεττανοί, προχωρήσαντες πρὸς τοὺς Ἀμερικανούς, προσέβαλον τὰ ἐλαφρὰ στρατεύματα ἱστάμενα κατὰ μέτωπον· αὐτὰ δὲ ὑπεχώρησαν, καὶ ὁ στρατηγὸς Μέρσερ, ἀνδρεῖος ἀξιωματικὸς ἐκ Βιργινίας, ἐφονεύθη ἐνῶ ἡγωνίζετο νὰ συναθροίσῃ τὸν διασπαρέντα στρατόν. Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, ἐννοήσας ὅτι ἡ ἥττα τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἤθελε καταστρέφει τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος του, ἔδραμε τάχιστα, ἐστάθη μεταξὺ τοῦ ἐχθροῦ καὶ τῶν στρατευμάτων του, καὶ διὰ τῶν προσταγῶν καὶ τοῦ παραδείγματός του ἐπανέφερεν αὐτὰ εἰς τάξιν. Καὶ ἵστατο μὲν μεταξὺ τῶν φονικῶν πυρῶν τῶν δύο στρατῶν, ἀλλ' ἡ ἄσπις τοῦ Κυρίου, περικαλύπτουσα αὐτὸν πανταχόθεν, τὸν διετήρησε σῶον ἀπὸ τῶν ὀπλῶν τῆς καταστροφῆς. Εἰσελθὼν δὲ εἰς Πριγκεστόννην ἐκυρίευσε μετὰ βραχεῖαν μάχην αὐτήν, καὶ συνέλαβε τριακοσίους αἰχμαλώτους. Καί τινα μὲν τῶν Βρεττανικῶν στρατευμάτων κατέφυγον εἰς τὸ Πανεπιστήμιον· ἀλλὰ μετὰ μικρὸν ἐβιάσθησαν ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανικοῦ πυρὸς νὰ παραδοθῶσι καὶ αὐτά.

Μετὰ δὲ τὴν μάχην, ἀξιωματικὸς τις ἐκ τῶν ἐλαφρῶν (οὗ τινος τὴν προσοχὴν δὲν εἴλκυσαν πώποτε εἰς μάτην οἱ ὕδουρμοι ἀνθρώπου πάσχον-

τος, εἴτε φίλου εἴτε ἐχθροῦ,) διαβαίνων μεταξὺ πτωμάτων ἤκουσε στεναγμόν· σταθεὶς δὲ ἵνα ἀκροασθῇ, ἀνεκάλυψε μετὰ μικρόν τὸν στενάξαντα τραυματίαν. Καὶ ἀναλαβὼν ἐλαφρῶς αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὸν ἠρώτησε κατὰ τί ἠδύνατο νὰ τὸν ἀνακουφίσῃ· ἀλλ' ὁ τραυματίας μόλις κατῴρθωσε ν' ἀποκριθῇ. «Κατ' οὐδέν· διότι εἶναι πολλὰ ἀργά.» Μόλις δὲ καὶ μετὰ κόπου εἰπὼν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὡς καὶ τινος ἀξιωματικοῦ Ἀγγλου, προσέθετο· «Λάβε τὸ ὠρολόγιόν μου, καὶ στείλε αὐτὸ πρὸς ἐκεῖνον· λάβε δὲ καὶ τὰ ξυράφιά μου ἀπὸ τοῦ σάκκου μου, καὶ κράτησον αὐτὰ ὡς δῶρον εὐγνώμονος ψυχορῶραγοῦντος.» Εἶπε καὶ ἐκλείσθησαν οἱ ὀφθαλμοί του, καὶ ἡ αἵτησίς του ἐξεπληρώθη ἀκριβῶς. Τὸ δὲ δῶρόν του ἐτηρήθη ἐπιμελῶς, καὶ ἐδεικνύετο μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ λαβόντος αὐτὸ, ὡς εὐάρεστος ἀνάμνησις τῆς ἐμπιστοσύνης ἐχθροῦ ἀποθνήσκοντος.

Αὐτὸς οὗτος ὁ ἀξιωματικὸς, περιγράφων πρὸς τὴν οἰκογένειάν του τὴν ἐν Πριγκεστόνῃ μάχην, ἔλεγεν· «Ἐπεθύμουν νὰ εἶπω ὀλίγα περὶ τῶν πράξεων τοῦ ἀληθῶς μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός, τοῦ στρατηγοῦ Οὐασιγκτῶνος ἀλλ' ἄδυνατῶ νὰ ἐκφράσω ἀκριβῇ ἰδέαν περὶ αὐτοῦ. Δὲν

θέλω πώποτε λησμονήσει τί ἡσθάνθην ὁπότε εἶδον αὐτὸν καταφρονοῦντα πάντας τοὺς κινδύνους τοῦ πεδίου τῆς μάχης, τὴν πολύτιμον ζωὴν του κρεμαμένην ἀπὸ μιᾶς μόνης τριχὸς, καὶ μυρίους θανάτους περικυκλοῦντας αὐτόν. Δὲν ἐσκέφθην τότε περὶ ἑμαυτοῦ. Βεβαίως φροντίζει ἰδίως περὶ αὐτοῦ ὁ Θεός. »

Τὸ ἐν Τρεντόνῃ Βρεττανικὸν στράτευμα ἦν ἔτοιμον νὰ ἐπιπέσῃ τὴν αὐγὴν κατὰ τῶν Ἀμερικανῶν· ἀλλ' ὅτε ἔφθασεν, εἶδεν ὅτι ὅλη ἡ δύναμις αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀποσκευῶν καὶ τῶν πολεμεφοδίων ἀπεχώρησε· καὶ μετ' ὀλίγον ἤκουσε τὸν κρότον τῶν καννονίων των εἰς Πριγκεστόνην, ὃν ἐξέλαβεν, εἰ καὶ ἐν μέσῳ χειμῶνος, ἀντὶ κεραυνοῦ.

Ἀλλὰ καὶ πάλιν ὁ Οὐάσιγκτων εὐρέθη ἐν μέσῳ μεγάλων κινδύνων. Οἱ καταπεπονημένοι στρατιῶται του εἶχον μείνει μίαν νύκτα, τινὲς δὲ καὶ ἰδίῳ, ἄϋπνοι· ἡ δὲ πορεία ὑπῆρξεν ἐπίπονος καὶ δυσχερὴς πρὸς αὐτοὺς, καθόσον οἱ μὲν γυμνοὶ αὐτῶν πόδες ἀφῆκαν καὶ αἷματος ἵχνη, τὸ δὲ ψῦχος ἀπενέκρου τὰ μέλη τῶν ἐλαφρῶς ἐνδεδυμένων. Φοβούμενος τότε μὴ ἐπιπέσῃ κατ' αὐτῶν, οὕτω πως διαχειμένων, ὁ Ἀγγλικὸς στρατὸς, ὅστις οὐ μόνον ἦν πολυαριθμότερος, ἀλλ' οὔτε τοσοῦτους καὶ

τοιούτους κόπους εἶχεν ὑποφέρει, οὔτε στερηθῇ τὴν ἀνάπαυσίν του, παρητήθη τοῦ σχεδίου τῆς εἰς Νέαν Βρουνσουηκίαν μεταβάσεως, καὶ καταστρέψας ὅλας τὰς ἐπὶ τῶν ποταμίων γεφύρας, τὰς μεταξὺ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τῆς Πριγκεστόνης, ἀνεχώρησεν εἰς Πλύκεριν, ὅπου ἀνεπαύθη ὁ στρατός του. Ὁ δὲ Κορνουάλλης, φοβηθεὶς ἔνεκα τῶν ἐν Τρεντόνῃ καὶ Πριγκεστόνῃ συμβάντων, διευθύνθη εἰς Νέαν Βρουνσουηκίαν, καὶ ἐπεχείρησε νὰ φέρῃ τὰ πολεμειφόδιά του εἰς τόπον ἀσφαλέστερον.

Ἡ ἐλεεινὴ κατάστασις τῶν Ἀμερικανῶν, μήτε σκηνάς, μήτε ἐνδύματα, μήτε σκεπάσματα ἔχόντων, ἠνάγκασε τὸν ἀρχηγὸν νὰ φέρῃ αὐτοὺς εἰς καταλύματα χειμερινὰ ἐφ' ὅλον τὸν λοιπὸν χειμῶνα· διὸ διευθύνθη εἰς Μορρίσόπολιν.

Ἐν τοσοῦτῳ αἱ τάξεις τῶν Ἀμερικανῶν ἡραιώθησαν ἔνεκα τῆς τρομερᾶς νόσου εὐλογίας. Ἡ εὐεργετικὴ δαμαλίτις ἦν εἰσέτι ἄγνωστος, καὶ ἡ ἐμβολίασις σπανίως ἐνηργεῖτο κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ὁ δὲ στρατηγὸς Οὐάτιγκτων συνέλαβε τὴν τολμηρὰν μὲν ἀλλὰ συνετὴν ἀπόφασιν τῆς ἐμβολιάσεως παντὸς ἀξιωματικοῦ καὶ στρατιώτου μὴ προσβληθέντος ὑπὸ τῆς νό-

σου. Τοσούτῳ δὲ ἐπέτυχεν, ὥστε ὁ στρατός, μὴ ἐνοχληθεὶς καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἀνάπτυξιν, ἀνέλαβε τὴν ὑγείαν αὐτοῦ ὑπὸ τὴν προστασίαν ἐκείνου ὅστις « ἰᾶται πάσας τὰς νόσους ἡμῶν. »

Αἱ γενόμεναι ἐν Τρεντόνῃ καὶ Πριγκεστόνῃ ἀπροσδόκητοι καὶ ἐπιτυχεῖς προσβολαί, ὑπὸ στρατοῦ ὅστις, ὡς ἐνομίζετο, ἔμελλε νὰ καταστραφῇ, ἔσωσαν τὴν Φιλαδελφίαν τὸν χειμῶνα ἐκεῖνον, καὶ τοσούτῳ ἀνεπτέρωσαν τὸ φρόνημα τῶν Ἀμερικανῶν, ὥστε ἡ δυσκολία τῆς στρατολογίας διὰ τὸ προσεχές ἔαρ, ἡλαττώθη καθ' ὅλας τὰς Πολιτείας.

Συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Οὐάσιγκτῶνος, ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ συλλέξῃ στρατιώτας συγκατατιθεμένους νὰ ὑπηρετήσωσι διαρκοῦντος τοῦ πολέμου. Τοῦτο δὲ ἦν λίαν εὐχάριστον αὐτῷ, διότι εἶχε πάθει πολλὰ ὡς ἐκ τῶν βραχέων ἀπογραφῶν, ὧν ἕνεκα ὁ στρατός του ἡλαττώθη πολλακίς ἐν ὥρᾳ καθ' ἣν εἶχεν ἀνάγκην ἰσχυρᾶς δυνάμεως. Ὅτε δὲ ὁ Ἀμερικανικὸς στρατός ἀπεσύρθη εἰς νέαν Ἱερσεῦ, οἱ κάτοικοι ἦσαν τοσοῦτον βέβαιοι περὶ τῆς καταστροφῆς των, ὥστ' ἐπίστευον ματαίαν πᾶσαν ἄμυναν. Ἀλλ' ὁμῶς μετὰ τὰς ἐν Τρεντόνῃ καὶ Πριγκεστόνῃ ἐπιτυχεῖς συμπλοὰς,

τοσοῦτον ἐνεθαρρύνθησαν, ὥστε συνηθροίσθησαν πολυάριθμοι λόχοι, καὶ ὁ ἐλαφρὸς στρατὸς συνετέλεσε δραστηριώτατα εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ Ἀγγλικοῦ ἐντὸς τῆς Ἀμβού καὶ τῆς Νέας Βρουνσουηκίας ὅπου εἶχε κατασκηνώσει, ὅτε ὁ Οὐάσιγκτων ὠδήγησε τὰ στρατεύματά του εἰς Μορρίσόπολιν. Καθ' ὅλην ταύτην τὴν γενικὴν ἀθυμίαν, ἡ Συνέλευσις ἐνήργησε μετὰ σταθερότητος, ἀναλλοίωτον ἔχουσα ἀπόφασιν νὰ ἀναθέσῃ τὴν ἔκβασιν τοῦ πολέμου εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν, καὶ νὰ μείνῃ πιστὴ εἰς τὴν Ἀνεξαρτησίαν ἣν ἀνεκήρυξεν. Ὑποθέτουσα δὲ ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἤθελεν ἔλθεῖ εἰς Φιλαδελφίαν, μετέβη εἰς Βαλτιμόραν καὶ ἐφρόντισε νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς πολίτας ὅπως ἐγκαρτερήσωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα ὅστις ἐφαίνετο σχεδὸν ἀπηλπισμένος. Προέτρεψε δὲ καὶ τὰς Πολιτείας νὰ προσδιορίσωσιν ἡμέραν ταπεινώσεως καὶ προσευχῆς ἵνα παρακαλέσωσι τὸν Θεὸν νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας των, καὶ νὰ βοηθήσῃ αὐτοὺς εὐμενῶς ἐν ἡμέραις θλίψεων. Καὶ μετ' ὀλίγον ἔλαβον ἀφορμὴν νὰ δοξολογήσωσιν αὐτὸν, διότι ἔδωκεν αὐτοῖς αἰτίαν νὰ αἰσθανθῶσιν ὅτι «καταβαλλόμενοι οὐκ εἰσιν ἀπολλύμενοι.» Ἐφ' ὅλον τὸν χρόνον ἐκεῖνον τοῦ σκότους καὶ τοῦ

γνόφου τοῦ καλύπτοντος τὰς Ὅμοσπόνδους Πολιτείας, ὅτε αἱ καρδίαι πάντων ἦσαν περιλυποὶ, ὁ φέρων τὴν βαρυτέραν εὐθύνην ἡσθάνετο βαθυτάτην λύπην διὰ τὴν τύχην τῆς πατρίδος του. Καί ποτε ὁ πρῶην διοικητὴς τῆς Μασσασουσέτης Βρούκς, τότε δὲ ὑπασπιστὴς τοῦ Οὐάσιγκτῶνος, ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν μετὰ τινα περιοδείαν εἰς τὴν ἰδίαν του πολιτείαν, εὔρεν αὐτὸν καθ' ὑπερβολὴν τεθλιμμένον· καὶ διηγηθεὶς τὴν κατάστασιν τῶν στρατευμάτων, καὶ τὰ ἀδικήματα ὅσα ὑπέφερεν ἡ πατρίς του, ἔχυσε δάκρυα πικρά. «Κύριε, ἀπεκρίνατο ὁ Οὐάσιγκτων, τὴν μόνην μου ἐλπίδα ἔχω εἰς τὸν Θεόν· ἐπίστρεψον εἰς Μασσασουσέτην, καὶ πρᾶξον ὅ,τι δύνασαι ἵνα συλλέξῃς στρατιώτας καὶ χρήματα.» Οὕτω ἡσθάνετο καὶ ὠμίλει ἐκεῖνος ὃν θαυμάζουσι τὰ ἔθνη, ὅστις ἐπίστευεν ὅτι ὑπάρχει Θεὸς ἐν οὐρανοῖς οὐ μόνον ἐκεῖ κυβερνῶν, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ἡ πίστις του δὲν ἦν ματαία· διότι ἐκ μέσου τοῦ ζόφου ἐξῆλθε φῶς ζωογονήσαν τὰς καρδίας τῶν συμπολιτῶν του, καὶ τὸ τεταπεινωμένον φρόνημα τοῦ ἔθνους ἀνεπτερώθη.

Ὅτε δὲ οἱ Ἀμερικανοὶ ἦσαν ἐν Μορρίσπολει ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἦν τοσούτω εὐτελής,

ὥστε ἐδίσταζεν ὁ Οὐάσιγκτων νὰ παρουσιάσῃ αὐτὸν ὡς στρατόν· καὶ ὁμῶς ἔστειλέ τινα μικρὰ ἀποσπάσματα ἵνα φανῶσι κατὰ διαφόρους διευθύνσεις, καὶ τῇ βοηθείᾳ τῶν ἐλαφρῶν στρατευμάτων τῆς Νέας Ἱερσέϋ, κατώρθωσε νὰ σώσῃ τὴν χώραν ἀπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐπλησίαζε τὸ ἔαρ, καὶ νέαι στρατολογίαι ἐγίνοντο, δύσκολον ἦν νὰ συνέλθωσιν ὅπως ἐπεθύμει ὁ ἀρχιστράτηγος· διότι οἱ Ἄγγλοι ἐξουσιάζοντες τὸν ὠκεανόν, ἠδύναντο νὰ προσβάλῃσι πᾶσαν Πολιτείαν τῆς Ὀμοσπονδίας· ὥστε ἐκάστη αὐτῶν ἐπεθύμει νὰ χορηγήσῃ ἰδίως εἰς αὐτὴν ὑπεράσπισις. Τοῦτο δὲ δὲν ἐγίνετο εἰ μὴ διεμερίζοντο τὰ στρατεύματα εἰς μικρὰς μοίρας καὶ ἐτοποθετοῦντο μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων. Ἀλλ' ὁ Οὐάσιγκτων εἶχε τὴν ἀρρενωπὸν ἐκείνην κρίσιν τὴν γινώσκουσαν πῶς νὰ μεταχειρίζηται προσφυῶς καὶ τοὺς ἐλαχίστους πόρους. Ὅθεν ἐβουλεύθη, ἵνα ὑπερασπισθῇ τὰς ἀνατολικὰς Πολιτείας, νὰ ὀχυρώσῃ ὅσον ἔνεστιν ἀσφαλέςτερον τὰ ὀρεινὰ μέρη τοῦ Νεοεβοράκου, οὗτινος ἦν σπουδαιότατον νὰ διαφυλάξῃ τὰ φρούρια, ὡς καὶ τὴν Φιλαδελφίαν ἥτις, κατὰ τὰ φαινόμενα, ἦν ὁ σκοπὸς τοῦ Κορνουάλλη. Ἀφοῦ δὲ ἐτοποθέτησε τὰ στρατεύ-

ματα ἐπὶ τούτῳ, συνεκρότησε τὸ ἴδιόν αὐτοῦ στρατόπεδον εἰς Μιδδλεβρούκ, ἐν Νέα Ἱερσεῦ, ἐξ ἀνδρῶν ὡς ἑγγιστα ἑξακισχιλίων.

Περὶ δὲ τὰς ἀρχάς Ἰουνίου, λαβόντος τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ καὶ νέας ἐπικουρίας ἐκ Νεο-εβοράκου, ὁ ἀρχηγὸς ἐξαπέστειλεν αὐτὸν εἰς διὰφορα μέρη, ὅπως προκαλέσῃ τὸν Οὐασιγκ-κτῶνα ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου εἰς μάχην· ἀλλ' οὗτος ἔχων ἀρκετὴν φρόνησιν δὲν ἐνέπεσεν εἰς κίνδυνον, ὅς τις ἤθελεν ἐπιφέρει σχεδὸν βεβαίαν καταστροφὴν τοῦ εὐαρίθμου στρατοῦ του. Ἐξηκολούθησε λοιπὸν παρατηρῶν ἀγρύπνως τὰ κινήματα τοῦ ἐχθροῦ, προσποιουμένου μὲν ἐνίστασθαι ὅτι ἔμελλε νὰ διευθυνθῇ πρὸς ἄρκτον, χωροῦντος ὁμῶς πρὸς μεσημβρίαν· καὶ κατέχων τὰ ὑψώματα ἀπέναντι τοῦ στρατοπέδου των, ἦν διηνεκῶς ἑτοιμος ν' ἀντικρούσῃ πᾶσαν ἐνδεχομένην προσβολήν. Ἐγραψε δὲ καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Ἀρνόλδ τὴν ἰδέαν του, ὅτι σκοπὸν εἶχεν ὁ ἐχθρὸς νὰ κατὰστρέψῃ τὸν στρατὸν του καὶ νὰ κυριεύσῃ τὴν Φιλαδελφίαν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς θέλει ἀγωνισθῇ ἵνα προλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ πρώτου μέρους τοῦ σχεδίου, καὶ ὅτι ἂν ποτε κινηθῇ πρὸς Φιλαδελφίαν, θέλει τὸν καταδιώξαι ἵνα πράξῃ πᾶν τὸ δυνατόν εἰς παρεμπόδισιν αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ἀγγλος στρατηγός, βλέπων ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποσύρῃ τὸν Οὐάσιγκτῶνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ εἰς Νέαν Ἰερσέϋ, καὶ νὰ μεταφέρῃ τὸν στρατὸν διὰ τοῦ στόλου εἰς τὸν κόλπον τοῦ Χεαπήκου ἢ τοῦ Δελαουάρα. Ἀλλὰ καὶ ὁ Οὐάσιγκτων ὠρεληθεὶς ἐκ τούτου, ἐξεστράτευσεν ἐπίσης ἵνα παρακολουθήσῃ περιεσκεμμένως τὸν ἐχθρόν. Καὶ οὗτοι μὲν εἶχον μεταβῇ εἰς Νήσον Στάτην· ὁ δὲ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ νὰ καταλάβῃ τὰς θέσεις ἃς κατέλιπεν ὁ Οὐάσιγκτων. Οὗτος ὁμως ὁπισθοδρομήσας ἀμέσως, προέλαβε τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σχεδίου. Τότε σύμπεας ὁ Ἀγγλικὸς στρατὸς ἐλθὼν εἰς τὴν Νήσον Στάτην ἐπέβη εἰς τὸν στόλον.

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, Ἀγγλος τις στρατηγὸς Πρεσκῶτ τὸ ὄνομα, ἦν διοικητὴς στρατευμάτων ἐν Ῥοδονήσῳ· ἀξιωματικὸς δέ τις τῶν ἐλαφρῶν Βάρτον καλούμενος, ἐπέρασε μετὰ τοῦ εὐαρίθμου ἀποσπάσματος τοῦ, δέκα μίλια διὰ θαλάσσης, μὴ παρατρηθεὶς ὑπὸ τῶν πολεμίων πλοίων, καὶ ἀποβὰς ἐν μίλιον μακρὰν τοῦ τόπου ὅπου, ὥς ἐγίνωσκεν, ἐκοιμᾶτο ὁ στρατηγὸς Πρεσκῶτ, συνέλαβεν ἀθόρυβως τοὺς σκο-

πούς, ἤχημαλῶτευσεν τὸν στρατηγὸν ἐπὶ τῆς κλίνης του, καὶ τὸν μετέφερεν ἀβλαβῇ εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἡ ἐπιτυχία τοῦ τολμήματος τούτου προεξένησε μεγίστην χαράν· διότι ἤλπιζετο ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἤθελον συγκατατεθῆναι ἀνταλλάξωσι τὸν στρατηγὸν Λή ἀντὶ τοῦ στρατηγοῦ Πρεσχώτ.

Ὅτε δὲ ἐγένετο ἔγνωστὸν ὅτι ὁ Ἀγγλικὸς στόλος ἀπέπλευσεν ἐκ Νεοεβοράκου, ὁ Ἀμερικανικὸς στρατὸς διευθύνθη εἰς Φιλαδελφίαν.

Ἐνῶ δὲ οἱ Ἀγγλοὶ ἐστρατοπέδευον μετ' ἀξιολόγου δυνάμεως ἐν Κουεβέκ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Βουργόυν, ὁ Σίρ Γουλλιέλμος Ἄου ἔγραψε πρὸς αὐτόν, ὅτι εἰ καὶ ἐφαίνετο διευθυνόμενος πρὸς μεσημβρίαν, ἐσχόπει ὅμως νὰ στραφῇ πρὸς Βοστόνην, ἣν εἶχε κατὰ νοῦν νὰ προσβάλλῃ βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ Βουργόυν. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐδόθη πρὸς τὸν στρατηγὸν Πούτναμ ὑπὸ τινος εἰπόντος, ὅτι προσετάχθη νὰ φέρῃ αὐτὴν εἰς Κουεβέκ· ὁ δὲ Πούτναμ τὴν ἔστειλεν ἀμέσως πρὸς τὸν Οὐάσιγκτωνά. Ὅτε δὲ οὗτος ἀνέγνω αὐτήν, ἐξέφρασε τὴν πεποίθησίν του ὅτι ἐγράφη ἐπίτηδες ὅπως πέσῃ εἰς χεῖράς του καὶ τὸν ἀπατήσῃ, καὶ ὅτι ὁ ἐχθρὸς ἤθελεν ἐντὸς ὀλίγου εὐ-

ρεθῇ πλησίον τῆς Φιλαδελφίας· ἀλλὰ γινώσκων ὅτι ὁ πρὸς ἄρκτον Ἀμερικανικὸς στρατὸς ἦν ἀσθενής, ἀπέδειξε τὸν πατριωτισμὸν τῶν αἰσθημάτων του ἐλαττώσας τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δύναμιν ἵνα ἐνισχύσῃ αὐτόν. Ἡ ἀληθὴς ὠφέλεια τῶν συμπολιτῶν του, καὶ οὐχὶ ἡ ἀπόκτησις φήμης, ὑπῆρχεν ὁ κανὼν ὅστις ὠδήγει τὰς πράξεις του ὡς ἀξιωματικοῦ.

Καλέσας δὲ τοὺς ἐλαφροὺς τῆς Μαρυλάνδης, καὶ Πενσυλβανίας καὶ τῆς ἄρκτῶας Βιργινίας, διευθύνθη μετὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ στρατευμάτων πρὸς τὸν ποταμὸν Ἑλκ, εἰς Μαρυλάνδην.

Καί τις τῶν ἀξιωματικῶν, γράφων πρὸς τὴν ἰδίαν οἰκογένειαν τὰ τοῦ στρατοῦ ὅτε διέβη διὰ τῆς Φιλαδελφίας, ἔλεγεν· «Ὅτε ὁ Οὐάσιγκτων, ὁ ἀξιοπρεπέστατος καὶ σεβασμιώτατος τῶν θνητῶν, βαδίζων ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ, διέβαινεν, οἱ τόρως (*) ἔκρυπτον τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔτρεμον, ἐνῶ οἱ φίλοι τῆς ἐλευθερίας ἐφαίνοντο πανταχοῦ κατὰ τὰς ὁδοὺς, καὶ προσηγόρευον μετ' εὐφημιῶν καὶ σεβασμοῦ τὸν μέγαν ἄνδρα. Εἰ πρέπει δὲ νὰ κρίνω περὶ τῶν αἰσθημάτων του, νο-

(*) Τόρως ἐκκαλοῦντο οἱ ἐνκνίσι· εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ φίλοι τοῦ ἀγῶνος τῆς μεγάλης Βρετανίας.

μίζω ὅτι δὲν ἀντήλλαξε τὴν θέσιν του οὔτε ἀνθ' ὅλων ὅσα οἱ βασιλεῖς ἐν τῇ μεγαλοδωρίᾳ αὐτῶν ἤθελον ἐπιδαφιλεύσει».

Ἐν τοσοῦτῳ προχωρῶν πρὸς τὸν Ἐλκ ποταμόν, ἤκουσεν ὅτι ἀπέβαινεν ὁ ἐχθρὸς δύναμιν ἔχων δεκαοκτὼ περίπου χιλιάδων ἀνδρῶν, οἵτινες ἦσαν πλήρεις ὑγείας, θάρρους καὶ καλῶς γεγυμνασμένοι· ἐνῶ ἡ τῶν Ἀμερικανῶν συνέκειτο ἐκ χιλιάδων ὡς ἑγγιστα ἑνδεκα, ἐξ ὧν πολλοὶ ἐστεροῦντο καὶ ὀπλων.

Ἐπιθυμῶν διὰ τοῦτο νὰ τοποθετήσῃ καταλήλως τὸν στρατόν του ἵνα ἀντικρούσῃ τὸν ἰσχυρὸν ἐχθρόν, διευθύνθη εἰς τὸν ποταμίσκον Βρανεδουάιν, ἐν τῇ Πολιτείᾳ Δελαουάρας, καὶ κατέλαβε τὰ πρὸς μεσημβρίαν τοῦ πόρου Σάδην ἐκτεινόμενα ὑψώματα. Ἐγίνωσκεν ὅτι ἡ Φιλαδελφία ἦν ἀδύνατον νὰ σωθῇ ἄνευ μάχης εὐτυχοῦς, καὶ ὅτι ἡ Συνέλευσις ὡς καὶ ἅπας ὁ λαὸς προσεδόκων ὅτι, εἰ μὴ ἀπεπειρᾶτο πρῶτον νὰ ἐμποδίσῃ ἀπὸ τῆς κατακτῆσεώς της τὸν ἐχθρόν, δὲν ἤθελεν ἐγκαταλείψει αὐτήν. Ἐνῶ δὲ προητοιμάζετο διὰ τὴν συμπλοκήν, εἶδῃσιν τις ψευδῆς περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐρχομένων ἐχθρῶν τὸν ἠπάτησε, καὶ οὕτω ἀπέτυχε τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ κατ' αὐτῶν σχεδίου

του. Ὅτε δὲ ἔφθασαν πλησίον, κατέβαλε μεγάλους ἀγῶνας ἵνα ἐνθαρρύνῃ τὰ στρατεύματά του, καὶ τὴν 11 Σεπτεμβρίου συνήρθη μάχη πεισματωδεστάτη. Καὶ ὁ μὲν Σὶρ Γουλλιέλμος Ἄου κατώρθωσε ν' ἀποδιώξῃ τοὺς Ἀμερικανοὺς ἀπὸ τῆς ἐξέως των· οὗτοι ὁμως δὲν ἀπεθαρρύνθησαν τόσον, ὥστε νὰ μὴ συγκροτήσωσι καὶ νέαν μάχην διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Φιλαδελφίας.

Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων ἀφῆκεν αὐτοὺς ν' ἀναπαυθῶσιν ἡμέραν μίαν, καὶ μετὰ ταῦτα διευθύνθησαν διὰ τῆς Λαγκαστρείας ὁδοῦ πρὸς τινα θέσιν πλησίον τοῦ Ξενοδοχείου Οὐάρρεν, εἰκοσιτρία περίπου μίλια ἀπὸ τῆς Φιλαδελφίας. Καὶ ἀκούσας ὅτι ἐπλησίαζεν ὁ ἐχθρὸς, ἡτοιμάσθη νὰ τὸν ἀντικρούσῃ. Τοῦ τρομεροῦ ἔργου τῆς καταστροφῆς εἶχεν ἤδη γενεῖ ἀρχή, ὅτε ὑπολαβὼν ὁμβρὸς πολὺς κατέστη τοσοῦτω ῥαγδαῖος, ὥστε τὰ ὅπλα τῶν Ἀμερικανῶν κατήντησαν μετὰ μικρὸν ἄχρηστα. Ὅθεν ἡ ὑποχώρησις ἐγένετο ἀναγκαιοτάτη· καὶ ἐπειδὴ ὁ Οὐάσιγκτων ἔβλεπεν ὅτι διὰ τὴν κατάστασιν τοῦ στρατοῦ του ἡ νίκη δὲν ἦν εὐκόλος, ἀπεφάσισε ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐναντίον του προσβολήν. Προσέταξε λοιπὸν νὰ μετακομισθῶσι πάντα τὰ ἐν

τῇ πόλει πολεμεφόδια εἰς μέρος ἀσφαλές, ὅπως μὴδ' ἐλαχίστη δημοσία ἰδιοκτησία πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ, ὅς τις ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Κορνούαλλη, εἰσῆλθεν εἰς Φιλαδελφίαν τὴν 26 Σεπτεμβρίου.

Καὶ ἡ μὲν Συνέλευσις ἀπελύθη τὴν 18 Σεπτεμβρίου καὶ συνῆλθε πάλιν τὴν 27 ἐν τῇ κατὰ Πενσυλβανίαν Λαγκαστρία· ὁ δὲ Οὐάσιγκτων ἐτοποθετήθη ἐκεῖθεν τῆς Γερμανουπόλεως, ὅπως προσβάλλῃ τὰ εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο Βρετανικὰ στρατεύματα. Τὴν 30 Ὀκτωβρίου ἐγένετο ἡ ἔφοδος, ἀλλ' ὥς ἐκ τῆς πυκνοτάτης ὁμίχλης καὶ τοῦ σκότους ὁ στρατὸς περιέπεσεν εἰς λάθη, ὥστε ὁ ἀρχηγὸς αὐτοῦ ἄλλο τι δὲν κατώρθωσεν εἰμὴ ἐπιτηδειοτάτην ἀποχώρησιν· διὸ καὶ ἡξιώθη τῶν εὐχαριστήσεων τῆς Συνελεύσεως. Ἡ κυριωτέρα συμπλοκὴ ἐγένετο κατὰ τὴν πρὸς τὸ ἄνω μέρος τῆς Γερμανουπόλεως οἰκίαν τοῦ Χοῦ, ἐν ᾗ καὶ σήμερον ἔτι σώζονται ἵχνη τῆς μάχης.

Αἱ εἰδήσεις τῆς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ταύτης προσβολῆς, καὶ τοι ἀποτυχούσης, ἐκίνησαν τὴν συμπάθειαν τῆς Εὐρώπης ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἄνδρες στρατιωτικοὶ ἠρξάντο νὰ πιστεύωσιν ὅτι τοιαύτην ἐπιδεξιότητα καὶ ἀνδρείαν θέλει ἐπὶ

τέλους στέψει ἡ ἐπιτυχία. Καὶ ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων Ἀμερικανῶν, στρατιωτῶν τε καὶ ἀξιωματικῶν, ὑπῆρξε πολὺ ἀνώτερος τοῦ τῶν Ἀγγλῶν· οὗτοι ὅμως ἐστερήθησαν καὶ τινῶν λογάδων ἀξιωματικῶν. Ἐνα τούτων περιποιεῖτο ἐν Γερμανουπόλει γυνή, ἣ τις ἐφρόντιζε νὰ ἀνακουφίζῃ τὰ παθήματά του· ἀλλ' αὐτὸς αἰσθάνοις ὅτι πᾶσα ἀνθρώπινος βοήθεια ἦν ματαία, εἶπε· «Γύναϊ εὐχοῦ ὑπὲρ ἐμοῦ.» Οὕτω κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, ὅτε ἡ ψυχὴ αἰσθάνεται τί ἀληθῶς εἶναι, καὶ ὅτι ταχέως θέλει παρουσιασθῇ εἰς τὸν θεῖον αὐτῆς Πλάστην καὶ δίκαιον Κριτὴν, τὸ χρέος καὶ ἡ ἀξία τῆς προσευχῆς ἀναγνωρίζονται καὶ εἰς πᾶσαν σχεδὸν κλίνην θανάτου πληροῦνται τὰ λόγια ταῦτα τῆς Γραφῆς· «Εἰσάκουσον προσευχῆς μου, πρὸς σὲ πᾶσα σὰρξ ἤξει. (Ψαλ. ξδ'. 3.)

Ἀμα μετὰ τὴν μάχην τῆς Γερμανουπόλεως ὁ Σίρ Γουλιέλμος Ἄου ἔφερεν ὅλα τὰ στρατεύματα εἰς Φιλαδελφίαν, ἵνα καθαρίσωσι τὸν Δελαουάραν ἀπὸ τῶν ἐν αὐτῷ ἐμβληθέντων φραγμάτων ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν, θελησάντων νὰ ἐμποδίσωσι τὰ πλοιάτων ἀπὸ τῆς εἰς τὴν πόλιν ἀναβάσεως. Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων ἐτοποθέτησε στρατὸν ἐν τῷ φρυγίῳ Μίφφλιν, ἐπὶ τῆς Βορ-

βορονήσου, καὶ ἐν τινι προμαχῶνι ὀλίγα μίλια ἀπέχοντι τῆς Φιλαδελφίας, ἐπὶ τῆς Ἑρυθρᾶς ὁχθης, ἀποτόμου ὑψώματος, οὕτω πως ὀνομασθέντος ἐκ τοῦ χρώματος τῆς ἐπ' αὐτοῦ ἄμμου. Ὁ κόμης Δονόπ, Γερμανὸς ἀξιωματικὸς σταλὲς μετ' ἀποσπάσματος χιλίων περίπου διακοσίων ἀνδρῶν ἐξ Ἑσσης τῆς Γερμανίας, ἵνα προσβάλῃ τὸ φρούριον τῆς Ἑρυθρᾶς ὁχθης διοικουμένης ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Γρήν, ἐφάνη τὴν ἐσπέραν τῆς 22 Ὀκτωβρίου ἔμπροσθεν τοῦ φρουρίου· ὁ δὲ Γρήν μετὰ τῆς ἐκ πεντακοσίων ἀνδρῶν φρουρᾶς αὐτοῦ, τὸν ἐδέχθη γενναίως, καὶ οὕτω ἤ τε ἐπίθεσις καὶ ἡ ἄμυνα ἐγένοντο ζωηρόταται καὶ πεισματώδεις. Φονευθέντος δὲ τοῦ Δονόπ, καὶ τοῦ ὑπαρχηγοῦ συνταγματάρχου Οὐίγγεφόδου πετόντος συγχρόνως, ὁ ἀρχαιότερος τῶν ἐπιζώντων ἀξιωματικῶν ἀπέσυρε τὸν στρατόν του, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Φιλαδελφίαν. Καὶ οἱ μὲν πολιορκηταὶ ἀπώλεσαν τετρακοσίους, οἱ δὲ πολιορκούμενοι τριάκοντα καὶ δύο, πετόντας καὶ τραυματισθέντας. Ἐπὶ ἑξ ἑβδομάδας καὶ ἐπέκεινα ἐξηκολούθει ἀδιάκοπος πάλῃ ὅπως ἐμποδισθῇ ἢ τῶν ἐν Φιλαδελφίᾳ Ἀγγλῶν ἐλευθέρα συγκοινωνία μετὰ τοῦ στόλου των· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἀπέτυχον.

Πολλοὶ ἀξιοματικοὶ ἐγένοντο τραυματαῖαι κατὰ τὴν ἐν Βραδουάνῃ μάχῃ, καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ μαρκέσιος Λαραγέτης. Ὁ γενναῖος οὗτος ξένος, νέος ἔτι, ἔδραμε νὰ χύσῃ τὸ αἷμά του εἰς ὑπεράσπισιν τοῦ ἀγῶνος τούτου ὑπὲρ οὗ διεκινδύνευτε τὰ πάντα, καὶ καταλιπὼν τὴν Γαλλίαν, τὴν πάτριον αὐτοῦ γῆν, ἦλθεν εἰς Ἀμερικὴν, ὅπως ἐκθέσῃ εἰς κίνδυνον τὴν ζωὴν καὶ δαπανήσῃ τὴν περιουσίαν του ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Ἦν δὲ δεκαεπτατής, ὅτε ἀπαρνηθεὶς τὰς νεανικὰς ἡδονὰς ἔσπευσε νὰ ἀναλάβῃ κόπους ἐπικινδύνους. Οἱ ἐν Γαλλίᾳ Ἀμερικανοὶ ἐπίτροποι ἐξέβηκαν εἰλικρινῶς πρὸς αὐτὸν τὴν ἐλπεινὴν κατάστασιν τοῦ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ, καὶ τὰ παθήματα ὅσα ἔμελλε νὰ ὑποφέρῃ. Ἀλλ' ἡ ἐξήγησις αὕτη οὐ μόνον δὲν μετέβαλεν, ἀλλὰ καὶ ἔτι μᾶλλον ἐνίσχυσε τὸν γενναῖον αὐτοῦ σκοπὸν, καὶ σπεύδων ἡτοιμάσθη νὰ διαβῇ τὸν ὠκεανὸν, ἵνα γνωστοποιήσῃ πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὸ σχέδιόν του· ἔφθασε δὲ εἰς Καρολούπολιν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1777 ἔτους. Ἡ Συνέλευσις ὑπεδέχθη εὐγνωμόνως τὸν γενναῖον τοῦτον φίλον τῆς Ἀμερικῆς, δοῦσα αὐτῷ ὑποστρατήγου τίτλον, ὃν ἔφερεν ἔκτοτε κατὰ προτίμησιν καὶ αὐτοῦ τοῦ τίτλου

τοῦ μαρκεσίου. Διὰ δὲ τὴν ἀφιλοκερδῆ διαγωγὴν καὶ τὸν ἀξιέραστον χαρακτῆρά του, ἐφιλιώθη μετ' αὐτοῦ ὁ Οὐάσιγκτων· ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος μόλις γνωρίσας αὐτὸν τὸν ἠγάπησε. Καὶ ἡ φιλία των ὑπῆρξεν εἰλικρινῆς, ἔνθερμος καὶ σταθερά.

Οὕτω, κατὰ τὴν πρώτην ἐκείνην ἐπίσκεψιν τῆς ἡμετέρας πατρίδος, ὁ Λαφαγέτ ἠξιώθη φιλοφρονεστάτης ὑποδεξιώσεως ὡς φίλος τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος· ἡ δὲ ἀπόφασίς του, ἐλθόντος νὰ μετὰσχη τῶν μόχθων καὶ τῶν κινδύνων τῶν Ἀμερικανῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ αὐτῆς, ὑπῆρξε διαρκῆς τε καὶ ἔνθερμος, καὶ οὐχὶ ὁμοία πρὸς λαμπράν τῆς αὐγῆς νεφέλην ταχέως διασκεδαζομένην. Καὶ ὅτε τὸν Αὐγούστον τοῦ 1824 ἔτους ἐπεσκέφθη ἐκ νέου τὴν πατρίδα ἡμῶν, ἵνα ἴδῃ τὴν εὐτυχίαν ἣν ὁ Θεὸς τῶν ἐθνῶν ἐχορήγησεν αὐτῇ, ἡ ἀγαλλίασις καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη μεθ' ὧν τὸν ὑπεδέχθησαν καθ' ὅλας τὰς Ὅμοσπόνδους Πολιτείας, ἀπέδειξαν ὅτι οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν ἐπελάθοντο τῶν μεγαλοψύχων αὐτοῦ ὑπηρεσιῶν. Γέροντες στρατιῶται συνέθλιψαν τὴν φιλικὴν του χεῖρα μετὰ πόθου καὶ χαρᾶς, πλῆθος παιδιῶν συνεπιέσθησαν περὶ αὐτὸν ἵνα ἀξιωθῶσι καὶ βλέμματός του, καὶ ἅπας ὁ λαὸς ὁμόθυμος ἡμιλλᾶτο νὰ δώσῃ

πρὸς αὐτὸν τεκμήριον τοῦ εὐγνώμονος σεβασμοῦ του. Ἀλλὰ καὶ ἡ Συνέλευσις σύμφωνος πρὸς τὰ γενικὰ ταῦτα αἰσθήματα παρεχώρησεν αὐτῷ μεγάλην ἔκτασιν γῆς ἐν τῇ Πολιτείᾳ τῆς Ἀλαβάμης, καὶ πεντήκοντα χιλιάδας ταλλήρων· τὸν προσεκάλεσε δὲ καὶ νὰ κατοικήσῃ ἐν Ἀμερικῇ· ἐπειδὴ ὅμως ἡ πατρίς του διετέλει ἔτι ὑπὸ κυβέρνησιν τυραννικὴν, ἐπανῆλθεν εἰς αὐτὴν ἵνα συντελέσῃ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας. Ἡ διαγωγὴ του κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1830 ἔτους, ὅτε Κάρολος ὁ Γ', βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ἐδιώχθη ἀπὸ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τοῦ τόπου, συνεισέφερε μεγάλως εἰς τὴν ἀναχαίτισιν τῆς ὁρμῆς τοῦ λαοῦ, καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν φρικωδῶν δεινῶν τοῦ ἐμφυλίου πολέμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

1777.

—000—

Ἐνῷ δὲ ἡγωνίζετο ὁ Οὐάσιγκτων κατὰ τὰς μέσας Πολιτείας, γεγονότα πολλοῦ λόγου ἄξια συνέβαινον κατὰ τὰς προσαρκτίους.

Ἡ Βρετανικὴ κυβέρνησις ἐτχεδίασε νὰ στεί-
 λῃ στρατὸν, ὅστις μεταβαίνων διὰ τῶν λι-
 μνῶν ἐκ Καναδᾶ εἰς τὸν Οὐῶντων ποταμὸν,
 νὰ κυριεύσῃ πάντα τὰ Ἀμερικανικὰ φρούρια.
 Ὁ δὲ στρατηγὸς Βουργόυν, διοικητὴς τοῦ στρα-
 τοῦ τούτου, προέτρεψε πολλοὺς Ἰνδοὺς πολε-
 μιστὰς διψῶντας αἷμα καὶ λάφυρα, νὰ συμμα-
 χήσωσι μετ' αὐτοῦ. Ἀλλὰ καὶ στόλος ἦν ἐ-
 τοιμος κατὰ τὰς λίμνας ἵνα τὸν συνδράμῃ. Ὅτε
 δὲ αἱ προπαρασκευαί αὗται ἐγένοντο γνωσταί,
 ὁ λαὸς ἐπλήθθη τρόμου· διότι τὸν φόβον ὃν
 εἰέπνεεν ἡ Ἀγγλικὴ δύναμις, ἐπηύξησε διαρε-
 ρόντως ὁ τῆς μαχαίρας καὶ τοῦ πελέκεως, ἀποῦ
 μάλιστα ὁ στρατηγὸς Βουργόυν ἐξώρμησε διὰ
 δημηγορίας τοὺς θηριώδεις αὐτοῦ συμμάχους,
 τοὺς Ἰνδοὺς, ἀκούσαντας μὲν αὐτὸν μετὰ προτ-
 οχῆς, ἐπιλησθέντας ὁμῶς τῶν συστάσεών του
 περὶ ἀποχῆς ἀπὸ πάτης ὠμότητος, ὅτε ἐφθα-
 σεν ἡ ὥρα τῆς ἱκανοποιήσεως τῶν ἐμφύτων
 αὐτῶν ὀρέξεων.

Τὴν Τικονδερόγαν φρουρουμένην ὑπὸ τοῦ
 στρατηγοῦ Σαὶν Κλαῖρ, ἡτοιμάσθη νὰ προσ-
 βάλλῃ τὴν Ἰ Ἰουλίου ὁ Βουργόυν. Ἦν δὲ ἡ
 δύναμις αὐτοῦ τοσοῦτω ἰσχυρὰ, καὶ τοσοῦτω
 καλῶς ὠργανωμένη, ὥστε ὁ Σαὶν Κλαῖρ, πει-

σθεις ὅτι ἡ ἀντίστασις ἤθελεν ἀφεύκτως ἐπιφέρει τὴν ἐξόντως ὄλων τῶν στρατευμάτων του, ἀπεφάπιτε ν' ἀποσυρθῇ κρυφίως. Ἐδόθησαν λοιπὸν προσταγαὶ ν' ἀναχωρήσωσιν ἀθορύβως καὶ νὰ μὴ πυρπολήσωσι τὸ παραμικρὸν ἀλλ' ἡ τελευταία τῶν προσταγῶν τούτων παρεβιάσθη, καὶ οἰκία τις παρεδόθη εἰς φλόγας, αἵ τινες εἰδοποίησαν τὸν ἐχθρόν. Οὗτ' εἰς δὲ εἰσελθὼν ἀμέσως εἰς τὸ φρούριον, ἔτρεψε τὰ πυροβόλα κατὰ τῶν φευγόντων στρατευμάτων, τὰ κατεδίωξε, καὶ τὰ προτέβαλε μετὰ τοσαύτης ὀρμῆς, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἔπαθεν ἀξίου λόγου ἐλάττωσιν.

Ὁ δὲ στρατηγὸς Σχάϋλερ, ἐρχόμενος ἀπὸ Στιλλουάτερ μετὰ στρατοῦ, ἤκουσε τὴν ὑποχώρησιν τοῦ Σαὶν Κλαῖρ, καὶ κατέβαλε μεγάλους ἀγῶνας ἵνα συναθροίσῃ πλείονας δυνάμεις, ἱκανὰς νὰ ἐμποδίσωσι τὰς προόδους τοῦ ἐχθροῦ. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Σαὶν Κλαῖρ ἐξήττητο καὶ ἀποχωρῶν ἀλλὰ καὶ ἐγγύθεν καταδιωκόμενος, ἕως οὗ ἐπὶ τέλους συνηνώθη μετὰ τοῦ Σχάϋλερ, ἐπανελθόντος μετὰ τῶν στρατευμάτων του εἰς Στιλλουάτερ.

Μαθὼν δὲ ὁ Οὐάσιγκτων τὰ πρὸς ἄρκτον ὀλιβερά συμβάντα, ἔγραψε πρὸς τὸν Σχάϋλερ

ταῦτα· « Τὸ δυστύχημα τοῦτο εἶναι βεβαίως δεινόν· πλὴν εἰ καὶ τὰ πράγματα ἔχουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος σκοτεινὴν καὶ ζοφερὰν τὴν ὄψιν, ἐλπίζω ὅμως ὅτι γενναῖα ἀντίστασις θέλει καταστείλει τὴν πρόοδον τῶν ὅπλων τοῦ Βυργόυν, καὶ ὅτι τὸ ἐκ τῆς ἐπιτυχίας θάρρος του πιθανὸν νὰ παρασύρῃ αὐτὸν εἰς πράξεις ὧν αἱ συνέπειαι θέλουσιν ὠφελήσῃ ἡμᾶς. Δὲν πρέπει δὲ πώποτε ν' ἀπελπιζώμεθα ἢ θέσις ἡμῶν ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἐλεεινὴ, καὶ ὅμως ἐβελτιώθη. Ἐλπίζω ἄρα ὅτι καὶ αὐθις θέλει βελτιωθῇ. Ἐὰν δέ ποτε ἀναφανῶσι νέαι δυσκολίαι, ἀνάγκη νὰ καταβάλωμεν καὶ νέους ἀγῶνας ! »

Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Γικονδερόγας, ὁ Βυργόυν ἔστειλε μέρος τοῦ ἰδίου στρατοῦ εἰς τὸ νεώτερον μέρος τῆς λίμνης εἰς Σκινόπολιν, ὅπου κατέστρεψε τὸν Ἀμερικανικὸν στολίσκον, συνάμα δὲ καὶ μεγίστην ποσότητα πολεμευδίων.

Καὶ τῷ ὄντι ἡ ἐπιτυχία τοῦ Βυργόυν ἔφερε τὸ ἀποτέλεσμα ὃ προσεδόκα ὁ Οὐάτιγκτων· διότι τοσαύτην εἶχεν ἐκεῖνος πεποίθησιν ὅτι ἔμελλε νὰ πράξῃ κατακτήσεις διὰ τοῦ καλῶς διατεταγμένου στρατοῦ του, ὥστε ἀπεφάτισε νὰ διαιρέσῃ αὐτὸν, καὶ νὰ στείλῃ ἀποσπάσματα εἰς διαφόρους διευθύνσεις, ὅπως ἐκπορθή-

σωσι διὰ μιᾶς μέγα μέρος τῆς χώρας. Καὶ λοιπὸν ἔστειλε πενταχοσίους Ἀγγλους καὶ ἑκατὸν Ἰνδοὺς ἵνα κυριεύσωσι τὰ ἐν τῇ πόλει Βεννιγκτονία, κατὰ τὸ Πράσινον Ὄρος, πολεμεφόδια. Ὁ στρατηγὸς ὁμῶς Στάκ προσέβαλε καὶ κατακράτος ἐνίκησε τοὺς στρατιώτας τούτους, ὧν τὸ πλεῖστον μέρος ἀνηρέθησαν ἢ αἰχμαλωτεύθησαν, ὀλίγοι δὲ ἐσώθησαν ἐντὸς τῶν δασῶν. Ἀλλὰ καὶ ἕτερος στρατὸς σταλείς ὑπὸ τοῦ Βουργόυν, ἔφθατε καὶ συνήντησε τοὺς φεύγοντας στρατιώτας του· προσβαλόντες δὲ καὶ τούτους οἱ Ἀμερικανοὶ, τοὺς ἠνάγκασαν νὰ παραιτήσωσι τὰς ἀποσκευὰς καὶ τὸ πυροβολικόν των, καὶ νὰ σωθῶσι φεύγοντες ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς νυκτός.

Κατὰ τὴν συμπλοκὴν ταύτην ἔπεσαν εἰς χεῖρας τῶν Ἀμερικανῶν χίλια τηλεβόλα μετὰ τῆς συσκευῆς αὐτῶν· ἐφονεύθησαν δὲ καὶ ἐτραυματίσθησαν Βρεττανοὶ μὲν ἑπταχόσιοι, Ἀμερικανοὶ δὲ ἑκατόν.

Τὰς αἱματηρὰς ταύτας μάχας δὲν διηγούμεθα ἵνα ἐμπνεύσωμεν ἔρωτα τῶν σκηνῶν αἷτινες πρέπει νὰ προξενῶσι φρίκην εἰς ἡμᾶς, βλέποντας τὰ τρομερὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν. Ἀλλ' εἰς γεγονότα συνδεδεμέ-

να μετὰ τῆς ἡμετέρας ὑπὲρ ἐλευθερίας πάλης· καὶ ἀναμφίβολον ὅτι τοιαύτη ἀξία λόγου ἐπιτυχία ἐπιδόρρυνε μέγας τὰς καρδίας τῶν ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνιζομένων.

Καὶ ὁ μὲν στρατηγὸς Γέτης ἔλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ κατὰ τὴν ἄρκτον στρατοῦ, ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, ἀποστείλας ἀπόσπασμα ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἀκροβολιστῶν, προσέταξεν ὅλα τὰ ἐν τῇ Μασσασουσέτῃ στρατεύματα νὰ συνενωθῶσι μετ' αὐτῶν. Ταύτην λοιπὸν ἔχων τὴν δύναμιν, συνήντησε τὸν Βυργόυν εἰς Στιλλουάτερ, καὶ μάχῃ συνεπλάκῃ σφοδροτάτῃ τὴν 19 Σεπτεμβρίου καθ' ἣν ἡ νίκη ἔμεινεν ἀμφίρροπος. Τότε οἱ Ἰνδοὶ βαρυνθέντες ἐλειποτάκτησαν σωρηδόν, καὶ τοῦτο ἐβοήθησε μέγας τοὺς Ἀμερικανούς.

Ἐνῷ δὲ ὁ Βυργόυν διευθύνετο εἰς Σαρατόγαν, ὁ στρατηγὸς Γέτης τὸν παρηκολούθει. Ὁ Βυργόυν, ὡς εἰ ἤθελε νὰ καταστρέψῃ τὴν χώραν ἣν ἡδυνάτει νὰ κατακτήσῃ, ἔβαλε πῦρ εἰς ὅσας οἰκίας ἀπήντησε καθ' ὁδόν, καὶ ἀπετέφρωσεν αὐτάς· ἀνέτρεψε δὲ καὶ πάσας τὰς γεφύρας, καὶ ἠγωνίζετο νὰ φράξῃ τὴν ὁδὸν ἵν' ἀποκόψῃ τὸν δρόμον τῶν καταδιωκόντων αὐτόν. Ἀλλ' οἱ Ἀμερικανοὶ δὲν ἐβράδυναν νὰ ὑπερκινήσωσι τὰς δυσκολίας ταύτας.

Προλαβὼν τότε ὁ Γέτης τὸν Βυργόυν, κατέλαβε τοιαύτας θέσεις κατὰ τὴν ὁδὸν του, ὥστε περιεκύκλωσε πανταχόθεν τὸν ἐχθρικὸν στρατόν.

Ἵνα ἀφαιρέσῃ δὲ ἀπὸ τῶν Ἑγγλων πᾶσαν ἐλπίδα σωτηρίας διὰ τοῦ Οὔδσωνος, διώρισε στρατεύματα νὰ φυλάξωσιν ὅλους τοὺς πόρους καὶ νὰ τοὺς ὑπερασπισθῶσιν ἕως οὔ φθάσῃ καὶ ὁ στρατός του. Ὁ στρατηγὸς Βυργόυν μετεχειρίσθη πάντα τρόπον ἵνα φύγῃ, ἀλλ' ὁ ῥοῦς τῶν Ὀριάμβων του εἶχεν ἀνακοπῇ. Ἰδὼν δὲ ὅτι ἐξέλιπε πᾶσα σωτηρίας ἐλπίς, προέτεινε νὰ παραδοθῇ. Κατὰ τοὺς ὅρους τῆς συνθήκης ὑπεχρεοῦντο οἱ Βρεττανοὶ στρατιῶται, ἐξερχόμενοι τοῦ στρατοπέδου αὐτῶν, νὰ καταθέσωσι τὰ ὅπλα, πρὸς τούτοις δὲ καὶ νὰ ὑποχρεωθῶσι νὰ μὴ μετάσχῃσι πλέον τοῦ πολέμου, ἀλλὰ μεταβαίνοντες εἰς Βοστόνην ν' ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖθεν εἰς Ἑγγλίαν. Ἡ ἀξιόλογος αὕτη νίκη ἐγένετο τὴν 16 Ὀκτωβρίου, καὶ ἐνέπλησε τὸν λαὸν θαθείας πεποιθήσεως ὅτι εὐνόει αὐτὸν ὁ Θεός, καὶ ὅτι ἡδύνατο νὰ ἐφαρμόσῃ ἐφ' ἑαυτὸν τὴν ἐπαγγελίαν ταύτην· « Ἐν πολέμῳ δὲ ἐκ χειρὸς σιδήρου ῥύσει σε ». (Ἰώβ, Ε', 20.)

Τὸ συμβάν τοῦτο ἔδωκε νέαν μορφήν εἰς τὰ πράγματα κατὰ τὴν Εὐρώπην, καὶ ὁ ἀγὼν τῶν

ἀποικιῶν ἤρξατο νὰ διεγείρῃ αἰσθήματα μεγίστης συμπλοῆας μεταξύ τῶν ἀντιζήλων αὐτῆς ἐθνῶν. Ἦν δὲ σπουδαιοτάτῃ ἡ πρὸς τὰς Πολιτείας συνδρομὴ τῶν ἐθνῶν τούτων, καθόσον ἦσαν ἀσθενέσταται καὶ ἐνδεεῖς χρημάτων εἰς ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου. Ἀλλὰ καὶ αἱ ἐλπίδες τῆς ἐπιτυχίας τοσοῦτῳ ἠϋξήθησαν ἔκτοτε, ὥστε τὰ ἔθνη ἐκεῖνα ἤρξαντο νὰ ἐκζητῶσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ὠφέλειαν, συνδέοντα φιλικὰς σχέσεις μετὰ τόπου οὗ τινος ἦν τόσῳ ἀξιόλογος ἡ ἐμπορία.

Ὅτε ἡ νίκη ἐγένετο γνωστὴ ἐν Πενσυλβανία, τῶν ἀξιωματικῶν τινες τοσοῦτῳ ἐφουσιώθησαν, ὥστε ἐζήτουν ἀνυπόμονοι νὰ ἐπιπέσωσιν ἀμέσως κατὰ τῶν ἐν Φιλαδελφία ἐχθρῶν· καὶ ὁ λαὸς δὲ αὐτὸς ἐνέκρινε τὸ τολμηρὸν τοῦτο σχέδιον. Πολλοί, οἵτινες ἦσαν ἀπλοῖ θεαταί, ἐνῶ οἱ συμπολιταίτων ἐμόχθουν, ἐφαντάζοντο ὅτι ἐγνώριζον κάλλιον τοῦ Οὐάσιγκτωνος πῶς νὰ διευθύνωσι τὰ τοῦ πολέμου· διὸ τὰ πνεύματα ἦσαν εἰς ἄκρον ἐξημμένα.

Ἀλλ' ὁ Οὐάσιγκτων ἐγίνωσκε κάλλιστα καὶ τῶν δύο στρατῶν τὴν κατάστασιν. Ὁ ἀνδρικός αὐτοῦ νοῦς δὲν κατεπλήττετο ὑπὸ τῆς ἰδέας τῶν ἐπαίνων οὓς ἤθελεν ἐλκύσει ἐρ' ἐαυτοῦ διὰ τῆς ἐπιτυχίας, καὶ ἐπέμεινε ἀνθιστάμενος εἰς τὰς

κοινὰς ἀξιώσεις, καθόσον ἡσθάνετο ὅτι ἐνδίδων ἤθελεν ἐκθέτει εἰς κίνδυνον τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος του. Ἡ ἄκαμπτος ἀρετὴ του προεξύλαξε τὸν στρατὸν του διὰ σπουδαιοτέρας ὑπηρεσίας. Διὰ δὲ τῶν ἀκαμάτων αὐτοῦ ἐνεργειῶν, ἦν ἀείποτε δεόντως παρεσκευασμένος εἰς ἀντίκρουσιν τῆς προσβολῆς· εἶχεν ὁμως καὶ ἀπόφασιν νὰ μὴ ἐπιτεθῇ.

Ἐν τοσοῦτῳ ἐγένετο πρὸς αὐτὸν γνωστὸν ὅτι ὁ ἐν τῇ πόλει ἐχθρὸς ἡτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ, καὶ ὅτι, ὡς ἔλεγεν ὁ στρατηγὸς "Αου, ἐσχόπει νὰ τὸν ἀποδιώξῃ ὅπισθεν τῶν ὁρέων.

Ἡ εἰδησις αὕτη ἐδόθη ὑπὸ γυναικὸς, Λυδίας Δάρβρας τὸ ὄνομα, κατοικοῦσας ἐν τῇ ὁδῷ Δευτέρᾳ, κάτωθεν τῆς ὁδοῦ Σπρούς, ἀντικρὺ τοῦ ἀρχηγείου τοῦ στρατηγοῦ "Αου ἐν Φιλαδελφίᾳ. Δύο Ἀγγλοὶ ἀξιωματικοὶ, οἵτινες εἶχον ἐκλέξει ἓνα τῶν ἐνδοτέρων θαλάμων τῆς οἰκίας τῆς ἵνα συνδιαλέγωνται κατ' ἰδίαν καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ ἐκεῖ, εἶπον αὐτῇ τὴν 2 Δεκεμβρίου ὅτι, ἐπειδὴ ἐμελλὸν νὰ ἔλθωσι τὴν ἐβδόμην ὥραν καὶ νὰ μείνωσι πλεόν τοῦ συνήθους, ἐπεθύμουν νὰ κατακλιθῇ αὐτὴ τε καὶ ἡ οἰκογένειά της ἐνωρίς. Ἀλλ' αὐτὴ ὑποπτέυσασα ὅτι σπουδαιοτάτῃ διὰ τοῦς Ἀμερικανοὺς ἐμέλλε νὰ εἶναι ἡ ὁμιλία

των, ἐνέδρευσε καὶ ἤκουσεν ὅτι ὅλα τὰ Βρεττανικὰ στρατεύματα ἔμελλον νὰ ἐκστρατεύωσι τὸ ἑσπέρας τῆς 4, ὅπως ἐπιπέσωσιν αἰφνης κατὰ τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ τοῦ Οὐασιγκτῶνος. Καὶ ἐννοήσασα ὅτι ἀπ' αὐτῆς ἐκρέματο νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν πολλῶν ἐκ τῶν συμπολιτῶν τῆς, ἀπεφάσισε νὰ διακοινώσῃ πρὸς τὸν Οὐασιγκτῶνα τὴν εἴδησιν. Ὅθεν εἰποῦσα πρὸς τὴν οἰκογένειάν τῆς ὅτι ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ εἰς Φραγκφόρδην, εἰς τὸν μύλον ἀφ' οὗ ἐλάμβανε πάντοτε ἄλευρον, δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ τύχῃ τῆς ἀδείας τοῦ στρατηγοῦ Ἄου ὅπως διαβῇ διὰ τοῦ στρατοῦ. Ἀφεῖσα δὲ τὸν σάκκον τῆς ἐν τῷ μύλῳ, ἔδραμεν εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀπαντήσασα γνωστὸν τινα Ἀμερικανὸν ἀξιωματικὸν ὀνόματι Κραίγ, ἐκοινοποίησεν αὐτῷ τὸ μυστικόν, λαβοῦσα ὑπόσχεσιν ὅτι δὲν ἤθελε τὴν προδώσει, διότι ἡ ζωὴ τῆς ἔτρεχε κίνδυνον ἐν μέσῳ τῶν Βρεττανῶν. Καὶ ὁ μὲν Κραίγ εἰδοποίησε πάραυτα τὸν Οὐασιγκτῶνα, ἡ δὲ Λυδία ἐπανῆλθε μετὰ τοῦ ἀλεύρου εἰς τὰ ἴδια.

Ὅτε δὲ ὁ Ἄου ἐξεστράτευσεν τὴν 4 Δεκεμβρίου, εὔρε τὸν Οὐασιγκτῶνα περιμένοντα αὐτόν. Ἀποτυχὼν λοιπὸν κατεσχένωσε τρία μίλια μακρὰν τῶν Ἀμερικανῶν, ἐνῶ ὁ Οὐάσιγκτων, προσ-

δοκῶν ταχεῖαν μάχην, ἡτοιμάσθη.

Καί τινα τῶν ἡμερῶν, μικρὰ ἀποσπάσματα ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν συνῆψαν ἀκροβολισμούς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια· ἄλλη δὲ μία ἡμέρα παρῆλθε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων κατεγίνετο δίδων ὁδηγίας πρὸς πᾶσαν μοῖραν τοῦ στρατοῦ του, καὶ προτρέπων αὐτὰς ν' ἀντισταθῶσι μετὰ θάρρους καὶ ἀταραξίας. Ἀλλ' ὁ στρατηγὸς Ἄου, καταλιπὼν αἰφνης τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ, ἐπέστρεψε πανστρατιᾷ εἰς τὴν πόλιν. Ἡ μετατόπισις δὲ αὕτη ἀπεδείκνυεν ὅτι ἐδίσταζε περὶ τῆς ἐκβάσεως τῆς μάχης, καθόσον οἱ Ἀμερικανοὶ, κατέχοντες θέσιν ἐπικαιρον, ᾔθελον τὸν ἀντικρούσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

1777—1780.

—ooo—

Ἐπειδὴ δὲ τὸ ψῦχος κατέστη δριμύτατον, καὶ τὰ παθήματα τοῦ στρατοῦ ἐνεποίουν μεγίστην ἀνησυχίαν πρὸς τὸν Οὐάσιγκτῶνα, ἐνόμισε καλὸν νὰ ζητήσῃ καταλληλότερα καταλύματα

ἤ τὰ τῶν σκηνῶν. Ἀλλὰ μὴ θεωρῶν ἀσφαλῆ τὴν διαίρεσιν αὐτοῦ, ἀπεφάσισε νὰ τὸν μεταφέρῃ εἰς μέρος καλούμενον Μεταλλουργεῖον τῆς Κοιλάδος, πρὸς τὴν δυτικὴν ἄκραν τῆς Σκούλκιλ, εἰκοσιτέσσαρα περίπου μίλια μακρὰν τῆς Φιλαδελφίας. Κατὰ τὴν πορείαν ταύτην τοῦ στρατοῦ, τὰ ἔχνη τῶν γυμνῶν καὶ καθημαγμένων αὐτῶν ποδῶν ἐνετυποῦντο ἐπὶ τοῦ πεπηγότος ἐδάφους. Καὶ ἀνήγειραν μὲν οἱ ἡμιθανεῖς στρατιῶται καλύβας ἐκ κορμῶν δένδρων ἵνα προσταχθῶσιν ἀπὸ τῶν ὀξυτάτων ἀνέμων· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἐνδυμα αὐτῶν ἦν ἐλαφρὸν, ὅτε κατεκλίνοντο πρὸς ἀνάπαυσιν δὲν εἶχον πῶς νὰ σκεπασθῶσιν ἐπὶ τοῦ ξηροῦ ἐδάφους. Ἀλλὰ καὶ ἡ προμήθεια τῶν τροφίμων ἐγένετο τόσῳ δυσκόλως, ὥστε πολλάκις ἔμενον ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἄνευ ἄρτου ἢ ἄλλης τροφῆς, πλὴν μικροτάτης μερίδος γεωμήλων καὶ καρύων, ἃ τινα συνήθροιζον ὑπὸ τὰ ξηρὰ φύλλα κατὰ τὰ δάση. Καὶ ὁμῶς διετηρεῖτο ἡ συνήθης τάξις τῆς κατασκηνώσεως, καὶ μόνη μεταβολὴ ἐγένετο ἡ τῶν σκηνῶν εἰς καλύβας.

Τὸ 1827 ἔτος, ἐπὶ τῆς θέσεως ἐκείνης ἦσαν συνηγμένοι πολλαὶ χιλιάδες κατοίκων τῆς σήμερον ἐλευθέρας καὶ εὐδαίμονος ταύτης χώρας,

ἵνα πανηγυρίσωσι μετὰ « φωνῆς χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, » τὴν συγκομιδὴν πλουσίου θέρους, χορηγηθέντος πρὸς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ παναγάθου ἐκείνου Θεοῦ, ὃν ὑμνολογεῖ ὁ ψαλμωδὸς λέγων· « Εὐλογήσεις τὸν στέφανον τοῦ ἐνιαιυτοῦ τῆς χρηστότητός σου,—ἐνεδύσαντο οἱ κριοὶ τῶν προβάτων, καὶ αἱ κοιλάδες πληθύνουσι σίτου. » (Ψαλ. ξδ'. 12). Ἡ πανήγυρις αὕτη ἐτελεῖτο κατ' ἔτος.

Ὅποια διαφορὰ μεταξὺ τῆς ἐορτῆς ταύτης τοῦ θέρους καὶ τῆς κατασκηνώσεως ἐντὸς τῶν καλυβῶν! Δύναταί ποτε νὰ ἀναπολήσῃ αὐτὴν ὁ Ἀμερικανὸς, καὶ νὰ μὴ ὁμολογήσῃ εὐγνωμόνως ὅτι ἡ παντοδύναμος χεὶρ τοῦ τὰ πάντα κυβερνῶντος, ὠδήγησε τοὺς φιλοπάτριδας ἐκείνους δι' ἐρήμων καὶ τρομερῶν κακουχιῶν καὶ παθημάτων εἰς ἀπόκτησιν γῆς ἐλευθερίας καὶ εὐδαιμονίας διὰ τὰ τέκνα των, καὶ ἀφοῦ ὁμολογήσῃ τοῦτο, δύναται νὰ μὴ τὸν ἀνυμνήσῃ διὰ τὴν ἀγαθότητά του, « ἀναφέρων εἰς αὐτὸν θυσίαν αἰνέσεως ; » (Εβρ. ιγ'. 15.)

Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Οὐάσιγκτων, ἀκούσας ἑαυτὸν κατακρινόμενον ὅτι ζητεῖ καλύβας διὰ τὰ δεινοπαθοῦντα στρατεύματά του, εἶπεν· « Εἶναι εὐκολώτερον νὰ κατακρίνῃ τις καθήμενος πλησίον

ἑστίας, ἐντὸς θαλάμου ἀναπαυτικοῦ, ἥ νὰ διημερεύῃ ἐπὶ ψυχροῦ καὶ κατεψυγμένου ὄρους, καὶ νὰ διανυκτερεύῃ ὑπὸ τὸν παγετὸν καὶ τὴν χιόνα ἄνευ ἐνδύματος ἢ σκεπάσματος, »

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἀνήσυχοί τινες πολυπράγμονες διέδωκαν ὅτι ὁ Οὐάσιγκτων βαρυνθεὶς ἐσκοπεῖτο νὰ παραιτηθῇ· ἀλλ' αὐτὸς γράφων πρὸς φίλον του ἔλεγε· « Σὲ βεβαιῶ ὅτι οὐδεὶς ποτε μὲ ἤκουσε προφέροντα καὶ λέξιν ἀνιπτομένην παραίτησιν. Εἶπον καὶ λέγω εἰσέτι, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀξιωματικὸς κατὰ τὰς Ὁμοσπόνδους Πολιτείας, ἐπιθυμῶν ζωηρότερον ἐμοῦ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς γλυκύτητας τοῦ οἰκιακοῦ βίου. Ἀλλὰ τὴν διαδήλωσίν μου ταύτην συνοδεύει πάντοτε καὶ τὸ αἶσθημα τοῦτο, ὅτι ἐν ὅσῳ τὸ δημόσιον ἐγκρίνει τὰς ὑπηρεσίας μου, δὲν θέλω καταλείψει τὸν ἀγῶνα· καὶ μόνον ὅταν ἡ φωνὴ αὐτοῦ, οὐχὶ κόμματος, μὲ προσκαλέσῃ νὰ παραιτηθῶ, θέλω πράξῃ τοῦτο μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας, μεθ' ἧς κεκοπιακῶς ὁδοιπόρος ἀποσύρεται ἵνα ἀναπαυθῇ. »

Ἐπειδὴ ἡ πιστοτάτη σύζυγος τοῦ Οὐάσιγκτωνος δὲν εἶχεν οἰκογένειαν ἵνα μεριμνᾷ περὶ αὐτῆς, ἡ οἰκία ἐφαίνετο μαύρη πρὸς αὐτήν, ὅσakis ἦν ἐκεῖνος ἀπὼν καὶ ἐστερεῖτο τῶν ἀνα-

παύσεών του. Ὅσακις δὲ ἦν δυνατόν, διέμενε πλησίον αὐτοῦ ἵνα μετέχῃ τῶν ταλαιπωριῶν του, ἐπιμελουμένη νὰ μετριάξῃ τὰς θλίψεις του διὰ φιλοφρονήσεων, καὶ ἐνισχύουσα αὐτὸν διὰ τῆς εὐσταθοῦς καὶ ἀταράχου πεποιθήσεώς της ὅτι ταχέως θέλουσι λάμψει ἡμέραι εὐτυχέστεραι. Ἡ τροφή του, ἐντὸς τῆς στρατιωτικῆς του καλύβης, ἦν ὁποία καὶ ἡ τῶν στρατιωτῶν· ἀλλὰ καὶ ἡ σύζυγός του συνέτρωγε μετ' αὐτοῦ ξηρὸν ἄρτον καὶ ὀλίγα γεώμηλα· ταῦτα δὲ πράττουσα οἰκεία βουλήσει καὶ διάγουσα εὐθύμως, συνετέλει εἰς ἐνθάρρυνσιν τῶν μικροφύχων καὶ ἐνίσχυσιν τῶν καταβεβλημένων. Κατὰ τὰς ὁδυνηρὰς ἐκείνας σκηναὺς τῆς μακρᾶς πάλης, αἱ Ἀμερικανίδες ἀπέδειξαν ὅτι ἀνεφλέγοντο ὑπὸ φιλοπατρίας πράττουσαι πᾶν τὸ ἐφ' ἑαυταῖς πρὸς βοήθειαν τῶν πατέρων, τῶν υἱῶν, τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν συζύγων ἀγωνιζομένων ὑπὲρ πατρίδος.

Ἐρρόντιζον λοιπὸν ἀνενδότης νὰ προμηθεύωσι πρὸς αὐτοὺς ἐνδύματα, καὶ νὰ τοὺς ἀνακουφίσωσιν ἀπὸ τῆς ἀνησυχίας ἣν ἠσθάνοντο διὰ τὴν ἀσφάλειαν ἑαυτῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν, ἃ τινα ἠναγκάζοντο νὰ καταλιμπάνωσιν ἀπροστάτευτα. Τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα ἐπιστο-

λῆς, γραφείσης τὸν ζοφερὸν Δεκέμβριον τοῦ 1776 ἔτους, ἔστω λεπτὸν δεῖγμα τῶν αἰσθημάτων ἃ τινα ἐξέφραζον ἐν γένει αἱ Ἀμερικανίδες σύζυγοι. «Ὁ τόπος ἐνταῦθα εἶναι ἄνω κάτω. Ὁ ἐλαφρὸς στρατὸς ἀναχωρεῖ τὸ πρῶτον. Καὶ ἐπιθυμῶ μὲν νὰ σὲ γράψω, ἀλλ' ἀγνοῶ ποῦ θέλει σ' εὑρεῖ ἢ ἐπιστολή μου. Εἶθε ὁ Θεὸς διαφυλάττοι τὴν υἱείαν σου καὶ προστατεύοι σε κατὰ τὴν πολύμοχλον ταύτην ἐκστρατείαν! Ὀλίγον φροντίζω περὶ ἐμοῦ, ὅταν ἀναλογίζωμαι τοὺς κινδύνους οὓς καὶ σὺ καὶ τόσοι ἄλλοι γενναῖοι συμπολιταὶ διατρέχετε. Ἀλλὰ δὲν γογγύζω, διότι ὁ Θεὸς προνοεῖ περὶ πάντων. Ἄν μία μόνη μου ἐπιθυμία ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ σὲ φέρῃ ἐνταῦθα, δὲν θέλω πώποτε αἰσθάνθῃ αὐτὴν, ἐνότῳ ἢ πατρὶς ἔχει ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς σου. Μὴ ἀνησύχει δὲ δι' ἐμὲ μήτε διὰ τὰ τέκνα σου· χάρις τῷ Θεῷ κατάρθωσα νὰ καταστείλω τοὺς φόβους μου, καὶ ἐλπίζω εἰς τὴν θείαν του πρόνοιαν ὅτι θέλω σὲ ἀπολαύσει εἰς ἡμέρας εὐτυχεστέρας. Ὑποθέτω δὲ ὅτι ταχέως θέλει συναρθῇ μάχη ὀριστική. Εἶθε ὁ Θεὸς εὐδοκήσοι νὰ χαρίσῃ εἰς ἡμᾶς τὴν νίκην!»

Πολλάκις ἀναγκαζόμεναι αἱ Ἀμερικανίδες

νὰ κρύπτωσιν ἐντὸς ἀχυρώνων καὶ δατῶν ἑαυ-
τάς καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπὸ τῶν λεηλατούν-
των τὴν χώραν Ἀγγλῶν στρατιωτῶν, ἀνέ-
πεμπον ἐκεῖθεν διαπύρους εὐχὰς πρὸς τὸν
πανταχοῦ παρόντα Θεόν, πεποιθῆναι ὅτι θέλει
τάς προστατεύει. Καὶ ὁ Θεὸς ἐπλήρωσεν ἐν
καιρῷ πρὸς αὐτάς τὴν ἐπαγγελίαν του. «Κα-
τοικήσει ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐν πόλει εἰρήνης, καὶ ἐν-
οικήσει πεποιθῶς καὶ ἀναπαύσονται μετὰ πλού-
του.» (Ἡσαΐας λβ'. 18.)

Ἐν τοσούτῳ, ἐνῷ ὁ στρατὸς τοῦ Οὐασιγκτῶ-
νος κατέλυεν ἐν ταῖς ἐκ δένδρων καλύβαις, οὗτος
δὲν ἔμενεν ἀργός, ἀλλὰ μετεχειρίζετο πολλοὺς
καὶ διαφόρους τρόπους εἰς προμήθειαν καὶ νέων
τροφῶν, καὶ ἐνησχολεῖτο εἰς ἀνέυρεσιν εὐστο-
χωτέρων σχεδίων ἵνα ἐνεργηθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀρ-
χηγῶν τοῦ στρατοῦ. Παρεσκεύασε δὲ διὰ πᾶσαν
Πολιτείαν σημείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν στρα-
τευμάτων ὅσα ἀπέμειναν ἐξ ἐκείνων ἃ τινα εἶ-
χον πέμψει, καὶ ἐξητήσατο ἐπιμόνως παρ' αὐ-
τῶν νὰ στείλωσι καὶ ἄλλα. Συνελθοῦσα δὲ
καὶ ἡ Συνέλευσις ἐν Λαγκαστρία, διώρισεν ἐ-
πιτροπὴν ἵνα ἐπισκεφθῇ τὸ στρατόπεδον, ἐνῷ
ἐκεῖνος συνέταξεν ἔχθρην πάντων τῶν περὶ τῆς
περιθάλψεως τοῦ στρατοῦ σχεδίων του.

Ἐνῷ δὲ ταῦτα ἐγίνοντο, ἔλαβεν ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Ἀγγλοῦ διοικητοῦ τοῦ Νεοεβοράκου, περιέχουσαν ἀπόφασιν τῶν Βρεττανικῶν βουλῶν, καθ' ἣν προετείνοντο λόγοι συνδιαλλαγῆς πρὸς τοὺς Ἀμερικανούς. Καὶ ἐδίδοντο μὲν ὑποσχέσεις συγχωρήσεως, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀναγνώρισεως τῆς ἀνεξαρτησίας.

Ὁ διοικητὴς ἐζήτει παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Οὐάσιγκτωνος νὰ γνωστοποιήσῃ τὴν ἀπόφασιν ταύτην πρὸς τὸν στρατόν του· αὐτὸς ὅμως ἔστειλε τὴν ἐπιστολὴν καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ἐγκλειόμενον εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἐκφράζων τὴν ἀπορίαν του διὰ «τὴν παράδοξον αἵτησιν τοῦ διοικητοῦ.» Ἡ δὲ Συνέλευσις ἀπεφάνθη ἀμέσως ν' ἀπορρίψῃ πᾶσα πρότασις τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἂν μὴ ἀναγνωρισθῇ ἡ ἀνεξαρτησία τῆς πατρίδος των, καὶ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἐκοινοποίησεν ὁ Οὐάσιγκτων πρὸς τὸν διοικητὴν ζητήσας νὰ γίνῃ γνωστὴ πρὸς τὸν Ἀγγλικὸν στρατόν.

Ἀλλ' ἵνα καταδείξωμεν ἔτι μᾶλλον τὴν περὶ τούτου σταθεράν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως καὶ τὸν ζῆλον μεθ' οὗ ἐνήργει, ἀναμιμνήσκωμεν ὅτι ὁ πρόεδρος Κ. Λώρενς εἶπεν ἀπαντῶν εἰς ἐπιστολὴν τινα πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ

ἀντικειμένου τούτου. Ὠνόμασε παρὰ φύσιν τὴν εἰκασίαν ὅτι τὸ φρόνημα αὐτῶν ἦν ὀλιγώτερον σταθερὸν ἢ « ὅτε ἦσαν ἐστερημένοι πάσης ξένης συνδρομῆς, μηδεμίαν συμμαχίαν ἐλπίζοντες, ἢ ὅτε, κατὰ τινὰ ἡμέραν γενικῆς νηστείας καὶ ταπεινώσεως, ἐντὸς τῶν ναῶν αὐτῶν καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἀπεφάτισαν νὰ μὴ συνθηκολογήσωσι μετὰ τῆς Μεγάλης Βρεττανίας, ἀν μὴ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν Πολιτειῶν. » Ἄνθρωποι οἵτινες ἀναθέτοντες τὴν πᾶσαν ἐλπίδα εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν, καὶ κατευθύνοντες ταπεινῶς πρὸς αὐτὴν τὴν προσευχὴν των, διαβουλεύονται ἀταράχως περὶ παντὸς πράγματος, δὲν ἀποτρέπονται ἀπὸ τοῦ σκοποῦ των ἕνεκα φόβου ἢ ἐλπίδος κέρδους. Τοιοῦτοι ἦσαν ἐκεῖνοι πρὸς οὓς ὀφείλομεν τὰς ἐλευθερίας ἡμῶν ὑπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ ὃν ἐλάτρευον.

Ἐν τοσούτῳ οἱ ἔχοντες ἐντολὴν παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, ἔστελλον ἀδιακόπως ἐπιστολάς πρὸς διάφορα μέλη τῆς Συνελεύσεως, ὑποσχόμενοι τιμὰς καὶ ἀμοιβὰς εἰάν κατορθώσωσι διαλλαγὴν κατὰ τὰς προτάσεις των, δηλαδὴ νὰ μείνωσιν αἱ Πολιτεῖαι ἀποικίαι τῆς μητροπόλεως. Ἐγένετο δὲ καὶ πρὸς τὸν Ἰω-

σῆφ 'Ρῆδ, ἀντιπρόσωπον τῆς Πενσυλβανίας, πρότασις νὰ λάβῃ τὴν ἀξιολογωτέραν τῶν ἐν Ἀμερικῇ δημοσίων θέσεων ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Βασιλέως, καὶ δέκα χιλιάδας λιρῶν, ἐὰν καταπέισῃ τὴν Συνέλευσιν νὰ δεχθῇ τὰς προτάσεις τῆς Ἀγγλίας· αὐτὸς ὅμως ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἦν «ἄξιος ν' ἀγορασθῇ· ἀλλ' ὅτι καὶ τοιοῦτον ὄντα, ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας δὲν ἦν ἀρκετὰ πλούσιος ἵνα τὸν ἀγοράσῃ.» Καὶ ὅμως οἱ ἔχοντες τὴν ἐντολὴν ταύτην ἐπέμεινον ἔτι ἀγωνιζόμενοι νὰ ἐπιτύχωσι, καὶ ἔπεμπον ἐπιστολάς πρὸς παντοίους ἀνθρώπους εἰς πᾶσαν Πολιτείαν, προτείνοντες συγχώρησιν ἐὰν ἐπιστρέψωσιν εἰς τὸ πρὸς τὸν βασιλέα αὐτῶν καθήκον, καὶ ἀπειλοῦντες νὰ ἐκδικηθῶσιν αὐστηρῶς ἐὰν παρακούσωσιν· ἀλλὰ καὶ ὑποσχέσεις καὶ ἀπειλαὶ ἐπίσης κατεφρονοῦντο.

Κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ χρόνου ἡ Συνέλευσις εἰδοποιήθη παρὰ τῶν ἐν Γαλλίᾳ πρακτόρων αὐτῆς, Σίλα Δὴν, δόκτωρος Φραγκλίνου καὶ Ἀρθούρου Λή, ὅτι κατῴρθωσαν νὰ συνανομολογήσωσι συνθήκην μετὰ τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους. Ἀνέκφρατος εἶναι ἡ ἀγαλλίασις ἣν ἡσθάνθησαν οἱ Ἀμερικανοὶ μαθόντες τὴν εἶδῃσιν ταύτην. Καὶ ὅμως δὲν ἐλησμόνησαν ἐν

μέσω τῆς τοσαύτης χαρᾶς τὸν αὐτὸν ἐκεῖνον Θεὸν πρὸς ὃν κατεύθυνον τὰς ἐνθέρμους εὐχάς των ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως. Διὸ, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Οὐασιγκτῶνος, συνῆλθον ὅλα τὰ τάγματα καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν κατεύθυνον δημοσίᾳ εὐχαριστίας πρὸς τὸν Παντοδύναμον διὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ, καὶ λόγοι κατάλληλοι ἐξεφωνήθησαν.

Ἀλλὰ τὰ παθήματα τῶν τραυματισθέντων εἰς τὸ Μεταλλουργεῖον τῆς Κσιλάδος στρατιωτῶν κατέθλιβον τὴν καρδίαν τοῦ ἀρχηγοῦ, ὅστις ἔγραφε· « Λυποῦμαι εἰλικρινῶς διὰ τὴν δυστυχῆ κατάστασιν τῶν ἐν τοῖς νοσοκομείοις ταιλαιπῶρων συστρατιωτῶν ἡμῶν. Εἴθε ᾗ δύνάμεις μου ἴση πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν μου ὅπως τοὺς ἀνακουφίσω! ἀλλ' αἱ δυσκολίαι καὶ δεινοπάθειαι ἡμῶν εἰσὶ μέγισται, καὶ τοιαῦται μάλιστα ὅποῃαι προσβάλλουσι τὰ αἰσθήματα τῆς φιλανθρωπίας. »

Ἐνῷ δὲ κατεγίνετο οὕτω φιλανθρωπῶς, δραστηρίως καὶ διηνεκῶς εἰς διάφορα καθήκοντα, συκοφάνται ἐτεκταίνοντο κρυφίως ῥαδιουργίας κατ' αὐτοῦ. Ἐπισολαὶ σταλεῖσαι ἀνωνύμως πρὸς διαφόρους ἀντιπροσώπους, περιεῖχον χαμερπεῖς κατ' ἐκείνου κατηγορίας, καὶ πρόέτρεπον ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπ' αὐτοῦ τὴν διοίκησιν τοῦ στρατοῦ.

Ἔλαβε δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιστολὴν τοῦ Πατρικίου Ἑρρίκου, διοικητοῦ τῆς Βιργινίας, ἐσωκλείουσαν ἄλλην ὁμοίαν τῆς ἀνωτέρω, σταλεῖσαν πρὸς αὐτὸν καὶ λέγουσαν· « Ἐνῶ παλαίεις πρὸς τοὺς ἐνόπλους ἐχθροὺς τῆς ἡμετέρας ἐλευθερίας, καὶ χάρις τῷ Θεῷ διέμεινας ἀβλαβῆς, ἐλπίζω ὅτι ἡ πατρίς ἡμῶν δὲν θέλει δώσει πώποτε ἄσυλον εἰς τὸν μοχθηρὸν ἐκείνον ὅστις μηχανᾶται νὰ καταστρέψῃ τὸν ἐνθερμότερον ἡμῶν προστάτην. Ὅφείλω δὲ νὰ σὲ διαβεβαιώσω περὶ τῆς μεγίστης εὐγνωμοσύνης ἣν πᾶσαι αἱ τάξεις τῶν ἀνθρώπων τῆς γενεθλίου σου γῆς αἰσθάνονται πρὸς σέ. Δὲν ἀγαπῶ τὰς ἐπιδείξεις ἐπειδὴ γνωρίζω ὅτι οὔτε σὺ ἀγαπᾷς αὐτάς· ἀλλ' ἡ περίστασις μὲ δικαιολογεῖ. »

Ἀπαντῶν εἰς ταῦτα ὁ Οὐάσιγκτων, ἀφ' οὗ πρῶτον εὐχαρίστησε τὸν φίλον του, προσέθετο· « Τοῦτο σοὶ λέγω πρὸ πάντων, ὅτι ἡ Ἀμερικὴ ἔχει καὶ θέλει ἔχει διὰ παντὸς τοὺς ἐντίμους ἀγῶνάς μου ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς. Καὶ δὲν ἀξιῶ μὲν ὅτι αἱ ὑπηρεσίαι μου ὑπῆρξαν ἀξιολογώταται, ἀλλ' ἡ καρδιά μου μοὶ λέγει ὅτι ὑπῆρξαν αἱ ἀξιολογώτεραι τῶν ὅσας ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἀπονεύμω. » Ἀπῆρτησε δὲ νὰ ὑποβληθῶσιν ὅλα τὰ ἔγγραφα εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὡς

περιέχοντα, ὅπως ἔλεγε, σπουδαίας κατηγορίας.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι αἱ δειναὶ αὗται διαβολαὶ τὸν κατελύπησαν· ἀλλὰ τοιαύτη ἦν ἡ εὐγενὴς αὐτοῦ ψυχὴ, ὥστε δὲν κατεδέχθη καὶ νὰ μεταβάλῃ διαγωγὴν πρὸς ἐκείνους οὓς ὑπέθετε πρωταιτίους. Ἔλεγε δέ· « Οἱ ἐχθροί μου μὲ καταπολεμοῦσιν εὐδοκίμως μὲν ἀλλ' ἀγενῶς· διότι γνωρίζουσιν ὅτι ἂν θελήσω ν' ἀντικρούσω τὰς διαβολὰς των, εἰ καὶ προσβλητικὰς, πρέπει ν' ἀνακαλύψω μυστήρια ἃ τινὰ οὐσιωδέστατον εἶναι νὰ μείνωσιν ἐν τῷ κρυπτῷ. »

Τὸ μόνον ἀποτέλεσμα τῶν προσβολῶν τούτων ὑπῆρξεν ἡ ἀγανάκτησις τοῦ λαοῦ τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν κατὰ τῶν αὐτουργῶν, καὶ ἡ ἐπαύξησις τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ στρατοῦ πρὸς τὸν ἀγαπητὸν αὐτοῦ ἀρχηγόν, ἀφ' οὗ ἤθελον νὰ τὸν ἀποσπάσωσιν οἱ κρύφιοι ἐχθροί του. Διότι εἶχέ τι ὁ χαρακτήρ του τοσοῦτον ἀκαθέκτως προσελκύον τοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ τοὺς στρατιώτας, ὥστε οὔτε συμφοραὶ οὔτε παθήματα ἴσχυον νὰ ἐλαττώσωσι τὸ πρὸς αὐτὸν σέβας· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὡμολόγει πάντοτε μετ' ἐγκωμίων τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀφοσίωσίν των.

Περιγράφων δέ ποτε τὴν διαγωγὴν αὐτῶν ἐντὸς τῆς στρατιωτικῆς καλύβης του, ἔλεγεν·

« Ἐπί τινος ἡμέρας ἡ πείνα ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὑπῆρξε σχεδὸν ἀθεράπευτος· ὅθεν ἀδυνατῶνὰ θαυμάσω ἀποχρώντως τὴν ἀπαράμιλλον πίστιν τῶν στρατιωτῶν, οἳ τινες εἰ καὶ γυμνοὶ καὶ λεμώττοντες καὶ ἐρεθισθέντες εἰς γενικὴν ἀποστασίαν ἢ διασχόρπισιν, διετέλεσαν ἀκλόνητοι. »

Οἱ κάτοικοι τῶν πέριξ μερῶν, γνωρίζοντες τὴν κακὴν κατάστασιν τοῦ στρατοῦ, ἦσαν σφόδρα ἀνήσυχoi. Καὶ τινὰ τῶν ἡμερῶν εἰς ἐξ αὐτῶν, ἐξελθὼν τῆς οἰκίας, ἐνῶ διέβαινεν ὅλως σύννους τὴν ἄκραν δάσους παρὰ τὸ στρατόπεδον, ἤκουσε φωνὴν ταπεινὴν. Σταθεὶς δὲ ὅπως ἀκροασθῇ, εἶδε διὰ μεγάλων δένδρων τὸν Οὐάσιγκτῶνα προσευχόμενον. Διέβη λοιπὸν ἀθορύβως ἵνα μὴ τὸν ταραῇ, καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὰ ἴδια, εἶπε πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ ὅτι βεβαίως οἱ Ἀμερικανοὶ ἤθελον εὐδοκιμήσει, διότι ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν δὲν ἀνέθετε τὰς ἐλπίδας του εἰς τὴν ἰδίαν δύναμιν, ἀλλ' ἐπεκαλεῖτο τὴν βοήθειαν τοῦ ὑψίστου, εἰπόντος· « Ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, καὶ ἐξελοῦμαί σε, καὶ δοξάσεις με. » (Ψαλ. μθ'. 15.)

Γυνὴ δέ τις κατοικοῦσα ἐν τῷ Μεταλλουργείῳ τῆς Κοιλάδος ὅτε ὁ στρατὸς κατέλυεν ἐκεῖ, εἶπε μετὰ τὴν ἀναχώρησίν του πρὸς φίλον ἐπι-

σχεφθέντα αὐτήν, ὅτι, καθ' ἃ παρετήρησε, συν-
ήθειαν εἶχεν ὁ Οὐάσιγκτων ν' ἀπομακρύνηται
ὀλίγον τοῦ στρατοῦ ἵνα λατρεύσῃ τὸν Θεὸν
προσευχόμενος· ἐνῶ πολλοὶ οἵτινες « ἐν ἡμέ-
ρᾳ εὐτυχίας, ἐπιλανθάνονται ἢ ἀμελοῦσι νὰ
λατρεύσωσι τὸν πλάστην αὐτῶν, ἐπικαλοῦνται
αὐτὸν ἐνθέρμως ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως, » αἰσθανό-
μενοι τότε ὅτι μόνη ἡ δύναμις τοῦ ἰσχύει νὰ
τοὺς ἐλευθερώσῃ. Ἀλλὰ δὲν ἔπραττεν οὕτως
ὁ Οὐάσιγκτων, ὅστις σταθερὰν συνήθειαν εἶχε
νὰ προσεύχεται, ὡς ἔλεγέ τις τῶν ἀνεψιῶν
του· « Μίαν τῶν ἡμερῶν, περὶ τὴν πρωίαν, ἀ-
ξιωματικὸς τις ἦλθεν εἰς τὸ κατάλυμα τοῦ στρα-
τηγοῦ κομίζων ἔγγραφα. Καὶ ἐπειδὴ ἐνεχειρί-
ζοντο συνήθως δι' ἐμοῦ, ἔλαβον αὐτὰ καὶ διευ-
θύνθην πρὸς τὸν θάλαμον τοῦ στρατηγοῦ. Ἐνῶ
δὲ διέβαινον τὴν φέρουσαν πρὸς τὴν θύραν τοῦ
πάροδον, ἤκουσα φωνὴν, καὶ σταθεὶς ἀνεγνώρισα
τὴν τοῦ στρατηγοῦ. Ἀκροασθεὶς δὲ μικρὸν ἐν
ῶ πάντα ἐσίγων περὶ ἐμέ, εἶδον ὅτι προσηύχετο
μετὰ πολλῆς κατανύξεως. Ὡς γνωρίζων
δὲ ὅτι τοιαύτη ἦν ἡ συνήθειά του,
ἀνεχώρησα ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὰ ἔγγραφα, ἕως
οὗ ὑπολογίσας ὅτι ἐτελείωσε τὴν προσευχὴν ἐ-
πανῆλθον, καὶ κρούσας τὴν θύραν εἰσέβην. »

Οὕτω, ὑπακούων ἐκεῖνον δὲ ὠνόμαζε, « Θεῖον ἀρχηγόν τῆς μακαρίας ἡμῶν θρησκείας, » καὶ ἀποκρυπτόμενος ἐν τῷ θαλάμῳ του, προσήυχετο « τῷ Πατρὶ τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ. » Καὶ τῷ ὄντι, « ὁ Πατὴρ ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀπέδωκεν αὐτῷ ἐν τῷ φανερῷ. »

Εἰ καὶ τὰ παθήματα τῶν Ἀμερικανῶν, ἐνῶ κατεσχέηνουν εἰς τὸ Μεταλλουργεῖον τῆς Κοιλάδος, ἦσαν δεινότητα, μετὰ ταῦτα ὅμως, ἐκεῖνοι οἵτινες, ἀγωνισθέντες καὶ μοχθήσαντες, ἀπέλαυον τῶν ἀγαθῶν τῆς ἀνεξαρτησίας ὑπὲρ ἧς τοσαῦτα ὑπέστησαν, ἠσθάνοντο ὅτι ἐδοκιμάσθησαν ὑπὸ τοῦ πλάστου αὐτῶν, « ἵνα ἐκπειράσῃ αὐτοὺς, » καὶ « ἵνα εὖ ποιήσῃ αὐτοὺς ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν. » (Δευτ. ἡ. 16.)

Παρελθόντος δὲ τοῦ ζοφεροῦ χειμῶνος, ὁ Οὐάσιγκτων ἠτοιμάσθη τὸ κατὰ δύναμιν διὰ τὴν θερινὴν ἐκστρατείαν· ἀλλὰ πάντα τὰ περὶ αὐξήσεως τοῦ στρατοῦ σχέδιά του ἀπέτυχον. Κατὰ θεῖαν ὅμως εὐδοκίαν ὁ ἐχθρὸς δὲν προσέβαλε τὰς καλύβας των· διότι ἤθελον βιασθῆ, δι' ἑλ-
λειψιν τροφῶν, νὰ ἐγκαταλείψωσιν αὐτάς, ἕνεκα δὲ τῆς κακῆς καταστάσεως τοῦ ἱματισμοῦ των δὲν ἤθελον κατορθῶσαι νὰ μείνωσιν ἐν ὑπαίθρῳ. Τὸν δὲ Φεβρουάριον, τρεῖς χιλιάδες καὶ ἐπέκεινα

ἀνδρῶν κατέστησαν ἀνίκανοι δι' ἔλλειψιν ἐνδυμάτων· καὶ μόλις πέντε χιλιάδες ἠδύναντο ν' ἀντισταθῶσιν εἰς στρατὸν καλῶς ἐνδεδυμένον, καλῶς τρεφόμενον καὶ πλήρη θάρρους. Ἀλλ' ἡ βουλή τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ « διεσκεδάσθη »· ἄλλως οἱ ἀσθενεῖς Ἀμερικανοὶ ἤθελον καταβληθῇ.

Τὸ δὲ ἔαρ ὁ στρατηγὸς Λαφαγέτ, ἵνα περιορίσῃ ὅτῳ τὸ δυνατόν τοὺς ἐρχομένους ἐκ τῆς πόλεως ὅπως προμηθευθῶσι τροφάς, καὶ συγκροτήσῃ φρουράν χάριν τῆς ἀσφαλείας τοῦ κατὰ τὸ Μεταλλουργεῖον τῆς Κοιλάδος στρατοῦ, κανέσκήνωσε μετὰ δύο χιλιάδων ἀνδρῶν εἰς Ξηρὸν Ὅρος, ὀκτῶ ἕως δέκα μίλια μακρὰν τοῦ μετώπου τοῦ στρατοῦ. Ὅτε δὲ ὁ Ἀγγλος ἀρχηγὸς εἰδοποιήθη περὶ τούτου, διέταξε τὸν στρατηγὸν Γράντ νὰ προχωρήσῃ διὰ νυκτὸς ἀθορύβως μετὰ πέντε χιλιάδων ἀνδρῶν, καὶ νὰ τοποθετηθῇ μεταξὺ Λαφαγέτ καὶ Οὐασιγκτῶνος. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ἀπόσπασμα τῶν ἐλαφρῶν στρατιωτῶν, τὸ προσταχθὲν νὰ φυλάττῃ τὰς ὁδοὺς κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἤλλαξε τὴν θέσιν του ἄνευ τῆς εἰδήσεως τοῦ Λαφαγέτ, ἡ μεγάλη αὐτῇ δύναμις τοῦ ἐχθροῦ τοσοῦτον ἐπλησίασε τὴν 20 Μαΐου 1778 περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ὥστε πᾶσα ἀποχώρησις καθίστατο ἀδύνατος.

Καὶ λοιπὸν παραλαβὼν ἀμέσως μικράν τινα δύναμιν προέβη πρὸς τὸν ἐχθρὸν, προστάξας τὸν ἐπίλοιπον στρατὸν νὰ διευθυνθῇ ὅσον τάχιον εἰς τὸν Σχουλκίλ, ἐνῶ αὐτὸς προχωρῶν ἐπλησίαζε συγχρόνως καὶ πρὸς τὸν ποταμόν. Ὁ δὲ στρατηγὸς Γράντ σταθεὶς τότε παρεσκευάζετο εἰς μάχην· ἀλλ' ὁ Λαφαγέτ, ἐπιτάξας στρατιωτικόν τι σῶμα νὰ προσελκύσῃ τὴν προσοχὴν ἐκείνων οἵτινες εἶχον τοποθετηθῇ ἵνα προφυλάξωσι τὸν πόρον τοῦ ποταμοῦ, διέβη τόσῳ ταχέως αὐτὸν μεθ' ὅλων τῶν στρατευμάτων του, ὥστε κατέλαβε τὰ ὑψώματα πρὶν ἢ φθάσωσιν οἱ ἐναντίοι εἰς τὸν πόρον. Τότε ὁ ἐχθρὸς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, μὴ κατορθώσας νὰ ἐκτελέσῃ τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐστάλη.

Ἐν τοσοῦτῳ μαθοῦσα ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις τὴν μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς συνθήκην, ἐφοβήθη μὴ ἡ Γαλλία πέμψῃ στόλον, καὶ τότε ἡ θέσις τῆς Φιλαδελφίας κατασταθῇ ἐπικίνδυνος πρὸς τὸν στρατὸν τῆς. Ὁ Σίρ Ἐρρίκος Κλίντων, ἀντικαταστήσας τὸν Σίρ Οὐίλιαμ Ἄου, προσετάχθη νὰ ἀποσύρῃ τὰ στρατεύματα ἀπὸ τῆς πόλεως. Τοῦτο δὲ ἀκούσας ὁ στρατηγὸς Θυάσιγκτων ἐσχεδίασε τί ἔπρεπε νὰ πράξῃ· βουλόμενος νὰ προλάβῃ τὴν διάβασιν τοῦ

ἐχθροῦ διὰ τῆς Νέας Ἱερσέϋ, παρήγγειλε τὰ ἐλαφρὰ στρατεύματα νὰ καταστρέψωσι τὰς γεφύρας, καὶ νὰ φράξωσιν ὅσον τὸ δυνατόν τὰς ὁδούς· ἠτοίμασε δὲ καὶ τὸν ἴδιον αὐτοῦ στρατὸν ἵνα κινηθῇ ἅμα μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ ἐχθροῦ ἐκ τῆς πόλεως.

Τὴν δὲ 18 Ἰουνίου 1778 μετέβησαν οἱ Ἀγγλοι εἰς τὸ ἀκρωτήριο Γλούσεστερ κατὰ τὴν Νέαν Ἱερσέϋ, καὶ διευθύνθησαν βραδέως διὰ τῆς Ἀδδονφὴλδ πρὸς τὴν Ἀλεντόπολιν. Καὶ ὁ πολυάριθμος αὐτῶν στρατὸς μετὰ τῶν ἀποσκευῶν του ἐσχημάτιζε γραμμὴν πολλῶν μιλίων μῆκος ἔχουσαν.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Οὐάσιγκτων ἐξεκίνησε τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ διευθύνθη διὰ Πενσυλβανίας εἰς Πόρον Κόρυελ, ὅπου ἐκτίσθη μετὰ ταῦτα ἡ πόλις τῆς Νέας Ἑλπίδος. Ἐκεῖ δὲ διαβάς τὸν Δελαουάραν, προήλασε μέχρι Κίγκστωνος κατὰ τὴν Νέαν Ἱερσέϋ, ἐνῶ ὁ Ἀγγλικὸς στρατὸς ἀπῆρεν εἰς Μομμοῦθ ὅπου ὁ Οὐάσιγκτων ἀπεφάσισε νὰ τὸν προσβάλῃ. Καὶ δοὺς ἐπὶ τούτῳ ἐπιταγὰς πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς του, ἐπορεύθη εἰς Μομμοῦθ, ὅπου ἀπῆντησε τὸν ἐχθρὸν τὴν 28 Ἰουνίου. Καὶ σφοδρότατος μὲν ἦν ὁ καύσων τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ σφοδρότερα ἦσαν

τὰ ἀχαλίνωτα πάθη τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· διότι τὸ τρομερὸν ἔργον τῆς μάχης ἤρξατο καὶ ἐξηκολούθησε μέχρις ὅτου ἐκρύβησαν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου, καὶ ἡ σκοτεινὴ καὶ δροσερὰ σκιὰ τῆς νυκτός, ἐξαπλωθεῖσα ἐπὶ τῆς φοβεραῆς ἐκείνης σκηνῆς, ἀνεχαίτιτε τὴν αἵματοχυτίαν.

Καὶ ὁ μὲν Ἀμερικανικὸς στρατὸς ἀνεπαύθη φέρων τὰ ὄπλα· ὁ δὲ Οὐάσιγκτων ἔπεσε παρὰ τὴν ρίζαν δένδρου, ὅπως λάβῃ μικρὰν ἀναψυχήν μετὰ τοὺς κόπους τῆς ἐπιπόνου ἐκείνης ἡμέρας, ὑποθέτων ὅτι ἡ αὐγὴ ἤθελεν εἶσθαι τὸ σημεῖον τῆς ἀνανεώσεως τῆς μάχης. Ἀλλ' οἱ Ἀγγλοὶ ἀνεχώρησαν τὴν νύκτα ἐν σιωπῇ, καὶ ἡ ἡμέρα ἐφώτισε τὰς ὀδυνηρὰς σκηνὰς τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀνθρώπους, λέγω, στερηθέντας ζωῆς, καὶ ὄλων τῶν ἐλπίδων αὐτῆς παρὰ τῶν ὁμοφύλων αὐτῶν, ἢ τραυματίας βασανιζομένους. Ἀγάλλεται ὁ ἀληθοῦς χριστιανὸς ἀναπολῶν ὅτι, κατὰ τὴν θείαν ἐπαγγελίαν, ἐλεύσεται ἡμέρα καθ' ἣν « ὁ ἰσχυρὸς Θεὸς » ἐνεργῶν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὡς « ἄρχων εἰρήνης » θέλει ὑποβάλλει πάσας τὰς καρδίας εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ Εὐαγγελίου, ὥστε « οὐκέτι οὐ μὴ ἄρῃ ἔθνος ἐπ' ἔθνος βροφαίαν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν. » (Μιχαῖος. δ'. 3.)

Καὶ ἀμφοτέρωθεν τὰ μέρη ἡξίουσαν τὴν νίκην. Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, ἰδὼν ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ ἤθελον καταλάβει θέσιν εὐθετον πρὶν ἢ προφθάσῃ νὰ τοὺς προλάβῃ, ἀπεφάσισε νὰ μὴ πράξῃ τοιαύτην ἀπόπειραν. Ἐξεστράτευσε λοιπὸν πρὸς τὸν ἀρκτικὸν ποταμὸν, ἐνῶ ὁ ἐχθρὸς διαβάς διευδύνετο εἰς Νεοεβόρακον.

Δὲν εἶχε δὲ φθάσει ἔτι εἰς τὸ μέρος ὅπου ἐσκόπευε νὰ καταστρατοπεδεύσῃ, ὅτε ἔλαβεν ἐπιστολὴν τῆς Συνελεύσεως ἀναγγέλλουσαν ὅτι ὁ Γαλλικὸς στόλος ἤλθεν εἰς τὰ παράλια τῆς Βιργινίας, καὶ προτρέπουσαν αὐτὸν νὰ παρασκευάσῃ ἀμέσως σχέδιον, εἰς οὗ τὴν ἐκτέλεσιν νὰ τὸν συνδράμῃ ὁ στόλος. Καὶ ὁ μὲν ναύαρχος προέτεινε νὰ προσβάλῃ τοὺς Ἀγγλοὺς εἰς Νέον Λιμένα, κατὰ τὴν Ῥοδόνησον, ὁ δὲ Οὐάσιγκτων συναινέσας προητοιμάσθη. Ἀλλὰ καὶ τὰ Ἀμερικανικὰ στρατεύματα, διοικούμενα ὑπὸ τοῦ Σύλλιβαν, ἐτοιμασθέντα ἐν τάχει ἵνα πολιορκήσωσι τὴν πόλιν, ἐπερίμεναν ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τὴν ἐπικουρίαν τοῦ Γαλλικοῦ στόλου. Θαρρῶν δὲ ὁ Σύλλιβαν ὅτι ἦν πλησίον, ἐπεχείρησε τὴν πολιορκίαν. Καὶ ἐφάνη μὲν ὁ στόλος μετὰ τινὰς ἡμέρας, μετέβη ὅμως εἰς συνάντησιν τοῦ Ἀγγλικοῦ ἀναχωρήσαντος ἐκ Νεο-

εβοράκου. Παρεσκευάζοντο δὲ εἰς μάχην, ὅτε σφοδροτάτη τρικυμία τοὺς διεχώρισε βλάψασα καὶ πολλὰ τῶν πλοίων. Ὁ Ἀγγλικὸς στόλος ἐπανῆλθε τότε εἰς Νεοεβόρακον, καὶ ὁ Γάλλος ναύαρχος Δ' Ἐσταὶν εἰδοποίησε τὸν στρατηγὸν Σύλλιβαν, ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Νέον Λιμένα, ἀλλ' ὅτι ἐσχόπευε νὰ μεταβῇ εἰς Βοστόνην ἵνα ἐπισκευάσῃ τὰ πλοῖά του.

Καὶ ὁ μὲν Σύλλιβαν ἐλυπήθη καιρίως διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὡς ὑποχρεοῦσαν αὐτὸν νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν, ἧς τὴν αἰσίαν ἔχθασιν ἤλπιζε μετὰ πεποιθήσεως εἰ ἐβοηθεῖτο καὶ ὑπὸ τοῦ στόλου· ὁ δὲ Λαφαγέτ, ἀπελθὼν πρὸς τὸν ναύαρχον, ἠγωνίσθη νὰ τὸν καταπείσῃ νὰ μείνῃ· ἀλλὰ μάταιοι ὑπῆρξαν οἱ ἀγῶνές του. Δοὺς τότε ὁ Σύλλιβαν ἐπιταγὰς πρὸς τὸν στρατόν του, εἶπεν ὅτι ἔπρεπε « νὰ φροντίσωσι νὰ πράξωσι μόνοι ὅ,τι οἱ φίλοι των Γάλλοι ἠρνήθησαν νὰ πράξωσι μετ' αὐτῶν. » Ἀλλ' ἰδὼν ὅτι ματαία ἦν ἡ ἐξακολούθησις τῆς πολιορκίας, ἀνεχώρησεν ἐκ Νέου Λιμένος. Παρηκολούθησαν δὲ αὐτὸν οἱ Ἀγγλοὶ, καὶ μετὰ μάχην βραχεῖαν μὲν ἀλλ' αἵματηράν συγκροτηθεῖσαν τὴν 29 Αὐγούστου, μετέβη εἰς τὴν Ἑπείρον. Τὴν ἐπιοῦσαν πολυάριθμος δύναμις καὶ πολλὰ Ἀγγλικά πλοῖα

ἔφθασαν εἰς Νέον Λιμένα, ὥστε εἰ ἔμενεν ἐκεῖ
μίαν ἔτι ἡμέραν, ὁ στρατός του ἤθελε κατα-
στραφῇ ἢ αἰχμαλωτευθῇ. Ὁ Γάλλος ναύαρ-
χος προσεβλήθη καθ' ὑπερβολὴν ὑπὸ τῶν λό-
γων τοῦ στρατηγοῦ Σύλλιβαν, ὁ δὲ λαὸς τῆς
Βοστόνης τοσοῦτον δυσηρεστήθη διὰ τὴν δια-
γωγὴν τοῦ ναυάρχου, ὥστε φόβος ἦν μὴ δὲν συν-
τρέξῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἐπισκευὴν τῶν πλοίων του.

Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Οὐάσιγκτων, ὡς πατὴρ φρον-
τίζων ἀγρύπνως ὑπὲρ τῶν ἰδίων τέκνων, ἐμε-
ρίμνα πῶς νὰ προλάβῃ πᾶσαν περίστασιν δυνα-
μένην νὰ βλάψῃ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος
του· διὸ καὶ τὸ συμβὰν τοῦτο τὸν κατελύπησεν.
Ἐφρόντισε λοιπὸν νὰ καταπραύνη τὰ προσ-
βληθέντα μέρη, καὶ εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τῆς συν-
διαλλαγῆς τὸν ἐβοήθησεν ὁ εὐγενὴς Λαφαγέτ,
ὅστις ἦν ἐπίσης προσφιλὴς πρὸς τε τοὺς συμ-
πολίτας αὐτοῦ καὶ πρὸς τοὺς Ἀμερικανούς. Με-
τά τινα δὲ ἀλληλογραφίαν μεταξὺ τοῦ Οὐάσιγκ-
κτῶνος καὶ τοῦ ναυάρχου, ἐπανελήφθησαν αἱ φι-
λικαὶ σχέσεις.

Μετά δὲ τὴν ἐπισκευὴν αὐτοῦ ὁ Ἀγγλικὸς
στόλος ἀπέπλευσεν εἰς Βοστόνην ἵνα πολιορκή-
σῃ τὸν Γαλλικόν· ἀλλὰ καὶ νέα θύελλα ἐδίωξεν
αὐτὸν πρὸς τὸ πέλαγος, καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς

Νοεμβρίου ὁ Γαλλικὸς, ἀναχωρήσας ἐκ Βοστόνης, διευθύνθη εἰς τὰς δυτικὰς Ἰνδίας.

Ἐν τοσούτῳ, ἐπειδὴ ἐφαίνετο πιθανὸν νὰ ἐκτραγῇ πόλεμος κατὰ τὴν Εὐρώπην, εἰς ὃν ἔμελλε νὰ περιπλεχθῇ καὶ ἡ Γαλλία, ὁ Λαφαγέτ ἠθέλησε νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα. Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων ἐγνωμοδότησε πρὸς τὴν Συνέλευσιν νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ ἀντὶ παραιτήσεως ἄδειαν ἀπουσίας δι' ὅσον χρόνον ἐπεθύμει. Συγκατατεθείσης δὲ προθύμως τῆς Συνελεύσεως, ὁ Λαφαγέτ ἐπανῆλθεν εἰς Γαλλίαν. Μέρος τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ ἐστάλη διὰ τοῦ Μοιράρχου Ἀὐδ Πάρκερ εἰς τὰς μεσημβρινὰς Πολιτείας· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἦν ἐλπίς νὰ γίνῃ τι κατὰ τὰς ἀρκτικάς ἢ μεσαίας ἐν ὥρᾳ χειμῶνος, ὁ Οὐάσιγκτων ἐτοποθέτησε τὸν στρατόν του ἐντὸς τῶν καλυβῶν, τὸ σύνολον μὲν αὐτοῦ ἐν Κοννεκτικούτῃ, μέρος δὲ κατ' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Οὐδσωνος ποταμοῦ, καὶ περὶ τὸ Δυτικὸν Ἀκρωτήριον καὶ τὴν Μίδδλε Βρούκ.

Ἡ δὲ Συνέλευσις προετοιμάζουσα τὴν προσεχῇ ἐκστρατείαν, ἦν ὀλιγώτερον δραστηρία ἢ ὅσον ἐνόμιζεν ἀναγκαῖον ὁ ἀνήσυχος Οὐάσιγκτων· διότι ἤλπιζεν ὅτι ἡ μετὰ τῆς Γαλλίας

συμμαχία, ἤθελε μεγάλως συντελέσει εἰς τὸ ταχὺ τέλος τοῦ πολέμου. Καὶ αὐτὸς μὲν κατέβαλε πᾶσαν φροντίδα μὴ ἡ ψευδὴς αὕτη προσδοκία βλάβῃ τὸν ἀγῶνα, ὃν ἐπεθύμει τοσοῦτον νὰ προάξῃ· ἡ δὲ φρόνησις καὶ ἡ ὑγιὲς αὐτοῦ κρίσις προέβλεπον τὰς ὀλεθρίας συνεπείας ὅσας ἤθελεν ἐπιφέρει ἡ περὶ τὴν παρασκευὴν τῶν πρὸς ἄμυναν ἀδράνεια. Ὁ σταλὲς εἰς Γεωργίαν Ἀγγλικὸς στρατὸς, ὁ διοικούμενος ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Προβόστ καὶ τοῦ συνταγματάρχου Κάμπελ, κατῴρωσε νὰ κατακτήσῃ ἅπασαν τὴν Πολιτείαν· ὥστε πιθανὸν ἦν νὰ ἀποπειραθῶσιν οἱ νικηταὶ τὴν ἐκπόρθησιν καὶ τῶν ἄλλων μεσημβρινῶν Πολιτειῶν. Γράφων δὲ περὶ τούτου ὁ Οὐάσιγκτων, καὶ προτρέπων νὰ διπλασιασθῶσιν οἱ ἀγῶνες χάριν στρατολογίας ὅτι πλείστων στρατευμάτων, ἔλεγεν· « Εἶδον, ἀλλ' οὐδόλως δειλιάσας, τὰς ὥρας ἃς ἡ Ἀμερικὴ ὠνόμασε κινδυνωδестаτάς· ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅμως τῶν ἐχθροπραξιῶν οὐδεμίαν εἶδον ἡμέραν καθ' ἣν νὰ μοὶ ἐφάνησαν αἱ ἐλευθερίαι τῆς διατρέχουσαι τοσοῦτον μέγαν κίνδυνον ὅποῖον σήμερον. » Περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀναθεωρῶν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἔτους ἐν τινὶ πρὸς φίλον ἐπιστολῇ, προσέθετε ταῦτα. « Ἡ Χ εἰ ρ τ ῆ ς

Θείας προνοίας το σούτω καταφαίνεται εἰς πάντα ταῦτα, ὥστε πρέπει νὰ ᾔηναί τις χείρων καὶ τῶν ἀπίστων, καὶ μοχθηρότερος τῶν μοχθηρῶν, ὥστε ἀγνωμονῶν νὰ μὴ ὁμολογήσῃ τὰς εὐεργεσίας της. »

Ἀλλὰ περίστασις τις ἐπισυμβᾶσα εἰς τὸν στρατόν του, ἐπηύξησε τὰς φροντίδας του. Οἱ κατὰ τὰ ὅρια τῶν Πολιτειῶν Ἰνδοί, ἐπεχείρησαν τὸν βάρβαρον αὐτῶν πόλεμον συμμαχήσαντες μετὰ τινων ἐκ τῶν ἐπίσης βαρβάρων λευκῶν ἀποίκων.

Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ στείλῃ ἐκεῖ στρατὸν ἵνα προστατεύσῃ τοὺς πάσχοντας κατοίκους, δοὺς ἀναλόγους ἐπιταγὰς πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς τοὺς μέλλοντας νὰ διοικήσωσιν αὐτόν. Ἀλλ' οἱ ἀξιωματικοὶ τινος τῶν σωμάτων, συνεφώνησαν νὰ μὴ ἐκστρατεύσωσιν ἕως οὔ ἡ Συνέλευσις ἀποτίσῃ πάντα τὰ πρὸς αὐτοὺς ὀφειλόμενα· εἰδὲ μὴ ἐγίνετο δεκτὴ ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἡ αἴτησίς των, νὰ παραιτηθῶσι.

Τοῦτο μαθὼν ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ἐλυπήθη εἰς ἄκρον. Ἐγνώριζε μὲν τὰ παρακινήσαντα αὐτοὺς εἰς τοιαύτην ἀπόφασιν παθήματα, ἀλλ' ἐφοβεῖτο τὰς κακὰς συνεπείας της· ὅθεν γράψας

ἀμέσως πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς καὶ ὡς φίλος καὶ ὡς ἀρχηγός, εἶπεν·

« Ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ καρτερίᾳ τοῦ στρατοῦ ὑπῆρξαν κατὰ πᾶσαν δυσυχῇ περιστάσιν τοιαῦται, ὥς πρὸς αὐτὸν μὲν περιῆψαν μεγίστην τιμὴν ἐσωτερικῶς τε καὶ ἐξωτερικῶς, πρὸς ἐμὲ δὲ ἐνέπνευσαν ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ, παραμυθήσασαί με ἐν μέσῳ τῆς ἀμηχανίας καὶ τῶν δυσυχημάτων εἰς ἃ ὑπόκεινται ἐξ ἀνάγκης τὰ ἡμέτερα πράγματα κατὰ τὸν δεινότατον τοῦτον ἄγῳνα. Σήμερον δὲ ὅτε τοσοῦτον προέβημεν εἰς τὸ τέρμα πρὸς ὃ ἀποβλέπομεν καὶ εἰς ὃ θέλομεν φθάσει ἀναμφιβόλως ἂν μὴ ἐγκαταλείψωμεν λειποτακτοῦντες αἰσχυρῶς τὰ ἴδια ἡμῶν συμφέροντα, πᾶσα ὁποιαδήποτε μεταβολὴ διαγωγῆς ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀπευχταίαν μεταβολὴν ἀρχῶν, καὶ λήθην τῶν ιδίων καθηκόντων πρὸς τε ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πατρίδα. Ἡ ὑπηρεσία εἰς ἣν ἐκλήθη τὸ σύνταγμα δὲν ἐπιδέχεται ἀναβολῆς. Εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι δὲν ἀπατῶμαι προσδοκῶν ταχεῖαν καὶ πρόθυμον ὑποταγὴν. » Τὸ λοιπὸν τῆς ἐπιστολῆς περιεῖχε διαβεβαιώσεις περὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς ἐνθέρμου συμπαθείας του, καὶ περὶ τῶν μεριμνῶν ὅσας κατέβαλλεν ἀνενδότως χάριν αὐτῶν εἰς προμήθειαν πάσης δυνατῆς ἀνακουφίσεως.

Οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι ἐλυποῦντο μὲν εἰλικρινῶς διότι τὸν δυσηρέστησαν, ἀλλ' ὅτι ἡ στέρησις παντὸς πόρου πρὸς διατροφήν τῶν ἰδίων οἰκογενειῶν τοὺς παρέσυρεν εἰς τὴν ἀπόφασιν ἐκείνην. Τὸν ἐβεβαίωσαν ὁμῶς ὅτι δὲν εἶχον σκοπὸν νὰ παρακούσωσι τὰς ἐπιταγὰς του, καὶ ὅτι ἔτρεφον « μέγα σέβας πρὸ τὴν ἱκανότητα καὶ τὰς ἀρετὰς του. » Ἐξεστράτευσαν λοιπὸν τὸν ὠρισμένον χρόνον, καὶ ἐκεῖνος, πιστὸς εἰς τὸν λόγον του, τοσοῦτῳ ἐνθέρμους παρατηρήσεις ὑπέβαλεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὥς τε κατὰ μέγα μέρος ἐπέτυχε.

Πληροφορηθεῖς δὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος ὅτι οἱ ἐν Νεοεβοράκῳ Ἀγγλοὶ ἡτοιμάζοντο εἰς ἐκστρατείαν, ὑπωπτεύθη μὴ ἀποπειραθῶσι νὰ ἐκπορθήσωσι τὰ παρὰ τὸν Οὔδσωνα φρούρια. Πρὸς τὴν ἀρχὴν τῶν ὁρεινῶν μερῶν δι' ὧν ῥέει ὁ ποταμὸς, οἱ Ἀμερικανοὶ εἶχον οἰκοδομήσει φρούριον ὀνομάσαντες αὐτὸ Λαφαγέτ. Ἐκεῖτο δὲ παρὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ Οὔδσωνος, ἀπέναντι λόφου ὑψηλοῦ, Πέτρινον Ἀκρωτήριον καλουμένου. Ἐνταῦθα ἐπεχείρησαν νὰ ἀνεγείρῳσιν ὀχυρά. Ἀλλὰ πρὶν ἢ τελειώσωσιν αὐτὰ, πολυάριθμος δύναμις σταλεῖσα ἐκ Νεοεβοράκου κατὰ τῶν ἐργαζομένων. τοὺς ἠνάγκασε ν' ἀποχωρήσωσι. Τό-

τε οἱ Ἀγγλοὶ ἐπυροβόλησαν ἐκ τοῦ Πετρίνου Ἀκρωτηρίου κατὰ τοῦ φρουρίου Λαφαγέτ, ἐνῶ τὰ πλοῖά των ἡτοιμάζοντο νὰ τὸ προσβάλωσιν ἐκ τοῦ ποταμοῦ· ὁ δὲ φρούραρχος, ἵνα προλάβῃ τὴν ἐντελῇ καταστροφὴν τοῦ ἐν αὐτῷ στρατοῦ, παρέδωκε τὸ φρούριον, ἐνῶ ὁ ἐχθρὸς, ἀποτελειώσας τὰ ἐπὶ τοῦ Πετρίνου Ἀκρωτηρίου ὀχυρώματα, ἐτοποθέτησεν ἐντὸς αὐτῶν στρατιώτας πρὸς ἄμυναν. Μοῖρα δέ τις τοῦ ἐχθρικοῦ στατοῦ διευθύνθη εἰς Κοννεκτικούτην, ὅπου ἡ ἐλαφρὰ δύναμις συναθροισθεῖσα ἀμέσως ἀντεστάθῃ γενναίως· συγκρινομένη ὁμῶς πρὸς τὴν τοῦ ἐχθροῦ ἦν ἀσθενής. Ὁ διοικητὴς τοῦ Νεοεβοράκου στρατηγὸς Τράγιων, προσέταξε νὰ καύσῃ τὰς πόλεις εἰπὼν ὅτι ἔπραττε τοῦτο, « ἵνα ἐκδικηθῇ τὸ πῦρ τῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν πυροβολούντων ἀνταρτῶν, καὶ νὰ καλύψῃ τὴν ὑποχώρησιν. »

Κατὰ τὸ θέρος τοῦ ἔτους τούτου ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων ἀπεφάσισε νὰ καταργήσῃ τὸ ἔθος τῶν βεβήλων βλασφημιῶν τὸ ἐπικρατοῦν παρὰ τῷ στρατῷ . Διὸ καὶ ἐξέδοτο τὸ ἐπόμενον πρόσταγμα, καταδεικνύον ἐναργῶς τὰς περὶ τῆς βαναύσου καὶ ἀσεβοῦς ταύτης συνηθείας σκέψεις του.

« Ἐκ τοῦ Ἀρχηγείου.

» Πέμπτη, 29 Ἰουλίου, 1779.

» Πολλαὶ ὀριστικαὶ ἐπιταγαὶ ἐξεδόθησαν κατὰ τῆς μωρᾶς καὶ ἀποτροπαίου συνηθείας τοῦ βλασφημεῖν. Καὶ ὁμως μετὰ πολλῆς λύπης παρατηρεῖ ὁ στρατηγὸς ὅτι αὕτη ἐπικρατεῖ εἴπερ ποτε, τὰ δὲ αἰσθήματά του προσβάλλονται ἀδιακόπως ὑπὸ τῶν βλασφημιῶν καὶ τῶν ἁρῶν τῶν στρατιωτῶν. Ὅσακις τύχη νὰ τοὺς ἀκούσῃ, τὸ ὄνομα τοῦ ὄντος ἐκεῖνου οὔτινος ἢ εὐεργητικῇ ἀγαθότης ἐπιτρέπει ἡμῖν ν' ἀπολαύωμεν τῶν ἀγαθῶν τοῦ βίου, βλασφημεῖται καὶ μολύνεται ἀναιδῶς καὶ βεβήλως. Χάριν λοιπὸν τῆς θρησκείας, τῆς κοσμιότητος καὶ τῆς τάξεως, ὁ στρατηγὸς ἐλπίζει καὶ πιστεύει ὅτι οἱ πάντες βαθμοῦ ἀξιωματικοί, διὰ τῆς ἐπιρροῆς καὶ τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν, θέλουσι καταστείλει τὸ ἄσκοπον καὶ ἐπονείδιστον καὶ αἰσχρὸν τοῦτο ἐλάττωμα. Εἰ ἐλάβανον οἱ ἀξιωματικοὶ ὡς κανόνα ἀπαράβατον τὸ ἐπιπλήττειν καὶ τιμωρεῖν τοὺς στρατιώτας διὰ τὰς τοιαύτας παρεκτροπὰς, ἐπετυγχάνομεν βεβαίως τοῦ ποθητοῦ ἀποτελέσματος. »

Μόλις δὲ μαθὼν ὁ Οὐάσιγκτων τὴν εἰς Κοννε-

κτικούτην εἰσβολὴν τοῦ ἐχθροῦ, ἔστειλε στρατὸν πρὸς βοήθειαν τῆς ἐλαφρᾶς δυνάμεως τῆς Πολιτείας ταύτης· ἀλλὰ πρὶν ἢ συντελέσῃ εἰς τοῦτο, οἱ Ἄγγλοι ἀνεκλήθησαν εἰς Νεοεβόρακον, χάρις εἰς τὴν δραστηριότητα τῶν Ἀμερικανῶν κατὰ τὰ Ἀϊγλάνδεια ὅρη.

Ἀπεφάσισε δὲ καὶ ν' ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τῆς ἀνακτήσεως τοῦ Πετρίνου Ἀκρωτηρίου, φρονῶν ὅτι εἰ ἐπετύγχανεν ἤθελεν ἀποτρέφει τὸν ἐχθρὸν τοῦ καταστρεπτικοῦ αὐτοῦ ἔργου τοῦ καίειν τὰς παραλίους πόλεις. Ὁ ἐπὶ τούτῳ ἐκλεχθεὶς στρατὸς ὠδηγεῖτο ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Οὐέυν. Ἐβάδισαν δὲ δεκατέσσαρα μίλια ἐπὶ τραχείας καὶ ὀρεινῆς χώρας, μεσοῦντος τοῦ Ἰουλίου, καὶ μετὰ ταῦτα διέβησαν μακρὸν ἔλος. Καὶ κατορθώσαντες νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὸ φρούριον ἐν ἡσυχίᾳ διὰ νυκτὸς, ἐφώρμησαν κατ' αὐτοῦ προτείνοντες λόγχας μετὰ τοσαύτης γενναιότητος, ὥστε τὸ ἐκυρίευσαν οὔτε κἂν ἅπαξ πυροβολήσαντες.

Κατὰ τὰς προσδοκίας τοῦ στρατηγοῦ Οὐάσιγκτωνος, ἡ ἐπιτυχία αὕτη ἐβίασε τὸν Ἄγγλον στρατηγὸν νὰ μετακαλέσῃ ἐκ Κοννεκτικούτης τὸν στρατὸν του, καὶ ἀπεφάσισε νὰ μεταχειρισθῇ πάσας τὰς δυνάμεις του, κατὰ τὴν ξηρὰν καὶ θάλασσαν, ἵνα ἀνακτήσῃ τὸ φρούριον

Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, εἰδὼς ὅτι ἤθελε βεβαίως ἐπιτύχει, δὲν ἠθέλησε νὰ ἐκθέσῃ τὸν στρατὸν του εἰς κίνδυνον, ἀλλ' ἀνακαλέσας ἀπὸ τοῦ Πετρίνου Ἀκρωτηρίου ἐτοποθέτησεν αὐτὸν ἐν τῷ Δυτικῷ Ἀκρωτηρίῳ, ὅπου ἔστησε τὸ γενικόν του στρατόπεδον. Μικρὸν δὲ μετὰ ταῦτα, εἰς τῶν ἀξιωματικῶν, ὁ ταγματάρχης Λή, ἐσχεδίασε νὰ ἐπιπέσῃ αἰφνιδίως κατὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ Πάϋλετ Ἀκρωτηρίου Ἀγγλικοῦ στρατοῦ, καὶ ἐπέτυχεν αἰχμαλωτεύσας καὶ μέγαν ἀριθμὸν ἐχθρῶν.

Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Γαλλικὸς στόλος ἐπανελθὼν ἐκ τῶν Δυτικῶν Ἰνδιῶν, ἔφθασεν εἰς τὰ παράλια τῆς Γεωργίας, καὶ βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Ἀμερικανικῶν στρατευμάτων, τῶν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λίγκολν διοικουμένων, προσέβαλεν, εἰ καὶ ἐπὶ ματαίῳ, τοὺς Ἀγγλοὺς ἐξουσιάζοντας τὴν Σαβαννά. Τότε ὁ στόλος ἀνεχώρησε καὶ αὐθις ἐκ τῆς Ἀμερικῆς.

Κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην τοῦ χρόνου, ὁ πόλεμος ἐξηπλώθη ἀνὰ πάντα σχεδὸν τὸν τόπον. Καὶ ὁ μὲν στρατηγὸς Σύλλιβαν ἐστάλη κατὰ τῶν Ἰνδιῶν ἐπὶ τῶν ὀρίων, ὁ δὲ Ἀγγλικὸς εἰσηλθεν εἰς τὰ νεωστὶ συνοικισθέντα μέρη τῆς Μασσασουσέτης, καὶ μεγίστη ἄλλη δύναμις ἐνησχολεῖτο κατὰ τὴν μεσημβρίαν.

Παρελθόντος δὲ τοῦ Δεκεμβρίου, ὁ Οὐάσιγκ-

κτων διήρесе τὸν στρατόν του εἰς δύο στρατόπεδα ἔχοντα καλύβας, μίαν μὲν μοῖραν τοποθετήσας κατὰ τὸ Δυτικὸν Ἀκρωτήριο πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἐπὶ τοῦ Ἀρκτώου ποταμοῦ θέσεων, ἄλλην δὲ παρὰ τὴν Μορρίσόπολιν ἐν Νέα Ἱερσεῦ.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν εὔρεσιν τῶν χειμερινῶν καταλυμάτων ἦν πάντοτε ἀνήσυχος, διότι ὁ στρατὸς ἐστερεῖτο τροφῶν, καὶ τοσοῦτο μάλιστα ὥστε ἔγραψε πρὸς τὴν Συνέλευσιν ὅτι ἐθεώρει ἀδύνατον νὰ τὸν κρατήσῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ, διότι ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ τρώωσι « πᾶν εἶδος ἱποφορβῆς πλὴν χόρτου. » Καὶ ὁμως προσέθετεν « ὑπομένουσι τὴν πείναν μετὰ καρτερίας ἡρωϊκῆς, καὶ οὐδεμία στάσις συνέβη. »

Ἐν τοσοῦτῳ πολυάριθμος δύναμις διοικουμένη ὑπὸ τοῦ Σίρ Ἐρρίκου Κλίντωνος σαλεῖσα ἐκ Νεοβοράκου πρὸς τὰς μεσημβρινὰς Πολιτείας, ἐνήργησε δραστηρίως ἐν διαστήματι τοῦ χειμῶνος. Στρατὸς καὶ στόλος προσέβαλον τὴν Καρολούπολιν, ἀντισταθεῖσαν γενναίως ὑπὸ τὸν Λίγκολν ἔχοντα εὐάριθμον δύναμιν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ τῶν ἐχθρῶν ἦν ἀνωτέρα, ὁ Λίγκολν ἐβιάσθη νὰ παραδοθῇ. Οἱ στρατιῶται ὥς καὶ οἱ συντελέσαντες εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Καρολουπόλεως πολῖται ἐθεωρήθησαν ὡς αἰχμάλωτοι.

Ἐν ταύτῃ δὲ τῇ ἐπιτυχίᾳ θεμελιούμενος ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀγγλῶν, ἐπίστευσεν ὅτι ταχέως ἔμελλε νὰ ὑποτάξῃ τὰς μεσημβρινὰς Πολιτείας. Καὶ ἀφείς ἐκεῖ μίαν μοῖραν στρατοῦ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Κορνουάλλην, ἐπανῆλθε μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς Νεοεβόρακον.

Ὁ δὲ Κορνουάλλης ἐξηκολούθει εὐδοχιμῶν, καὶ ἀποταθεὶς πρὸς τοὺς κατοίκους τῆς Καρολίνης τοὺς παρεκίνει νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Κυβέρνησιν· ἀλλὰ πολλοὶ τῶν πλουσιωτέρων κατοίκων, καταλιπόντες τὰς ἰδιοκτησίας των, προετίμησαν νὰ καταδικασθῶσιν ἐκουσίως εἰς ἐξορίαν, ἢ, δεχόμεναι τὰς γενομένας προτάσεις, νὰ μείνωσιν.

Ἐν τοσούτῳ ὁ μικρὸς τῶν Ἀμερικανῶν στρατὸς ἠγωνίζετο γενναίως καὶ δραστηρίως νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πρόοδον τοῦ ἐχθροῦ, καὶ πολλάκις ἐπετύγχανεν· ἀλλ' ὁ Κορνουάλλης, λαβὼν καὶ νέαν ἐπικουρίαν ἐκ Νεοεβοράκου, ἐξεστράτευσεν καταβαλὼν πᾶσαν ἀντίστασιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

1780.

— 000 —

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1780 ἔτους ὁ Οὐάσιγκτων ἑταλαντεύετο μεταξὺ περιστάσεων δεινοτάτων· ἀλλ' εἰ καὶ « ἐπορεύετο ἐν μέσῳ θλίψεων, » δὲν τὸν ἐλησμόνει ὁμῶς ὁ Θεός. "Οθεν ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ τοὺς λόγους τούτους τῆς ἐλπίδος·

« Ζήσεις με· ἐπ' ὀργὴν ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖράς σου, καὶ ἔσωσέ με ἡ δεξιὰ σου » (Ψαλ. ΡΑΖ. 7).

Ἡ δυσκολία περὶ τὴν προμήθειαν τῶν τροφῶν, καὶ ἡ ἀβεβαιότης τῆς ἀποτίσεως καὶ αὐτοῦ τοῦ εὐτελοῦς μισθοῦ τῶν στρατιωτῶν, τοὺς ἀπῆλπιζεν εἰς ἄκρον, ὥστε ἡ ὑπομονὴ τινων καὶ ἐξέλιπε. Δύο δὲ συντάγματα ἐκήρυξαν ὅτι ἀπόφασιν εἶχον νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὰ ἴδια, καὶ μετὰ δυσκολίας ἀποτραπέντα κατεπείσθησαν νὰ ἐγκαρτερήσωσιν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτῶν. Ἡ ἀξία τοῦ χαρτονομίσματος δι' οὗ μόνου ἀπέτιεν ἡ Συνέλευσις τοὺς μισθοὺς αὐτῶν, ἡλαττοῦτο ἡμέρα τῇ ἡμέρα, καὶ ὅτε τὸ

ἐλάμβανον, εἰς μὲν στρατιώτην, οὔτε τέσσαρα μηνιαῖα ἤρχουν ἔν' ἀγοράσῃ ἔν μέτρον σίτου διὰ τὴν οἰκογένειάν του, εἰς δὲ ἀξίωματικόν, ὁ μισθὸς αὐτοῦ οὔτε εἰς ἀγορὰν ὑποδημάτων ἤρκει.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀναφανεῖσα δυσαρέσκεια ἐν τῷ στρατῷ ἐγένετο γνωστὴ πρὸς τὸν ἐν Νεοεβοράκῳ Ἀγγλὸν διοικητὴν, ἔστειλε κρυφίως εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν στρατόπεδον ἔγγραφον, περιέχον ἐπιτηδεΐας εἰσηγήσεις ἵνα καταπείσῃ τοὺς δυσηρεστημένους νὰ ἐγκαταλείψωσι τὸν ἀγῶνα δι' ὃν τοσαῦτα ὑπέμενον. Νομίζων προσέτι ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν περιχώρων ἀπέκαμον ἐφοδιάζοντες τὸν στρατὸν, ὅτι οὐδεμίαν ἤθελεν ἀντιτάξαι ἀντίστασιν ὁ λαὸς, καὶ ὅτι καὶ Ἀμερικανοὶ τινες στρατιῶται ἤθελον ἐνωθῇ μετὰ τῶν Ἀγγλῶν, ἔστειλε πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ στρατηγοῦ Κουφάουσεν.

Ἀποβάντες δὲ διὰ νυκτὸς εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἐλισαβετοπόλεως, κατὰ τὴν Νέαν Ἱερσέϋ, διευθύνθησαν τὴν ἐπομένην πρωίαν εἰς Σπριγκφίλδ· ἀλλ' ἐντὸς ὀλίγου ἐπείσθησαν ὅτι ἐλάνθαν ἄσθησαν πιστεύσαντες ὅτι ἤθελον ὑποδεχθῇ αὐτοὺς φιλοφρόνως οἱ κάτοικοι καὶ ὁ στρατός· διότι μόλις ἐφάνησαν, καὶ συναθροισθεὶς ὁ ἐλαφρὸς στρατός, εἰ καὶ ἀνίκανος διὰ τὸ εὐάριθμον

αὐτοῦ εἰς ἀντίστασιν ὅπουδῆποτε καὶ ἂν ἐτοπο-
θετεῖτο, διέμενεν ἄγρυπνος, καὶ προσέβαλλεν
ἀτάκτως αὐτὸν πανταχοῦ ὅπου ἦν δευατὸν νὰ τὸ
πράξῃ.

Ἐν τούτοις ἀκμαία τις κωμόπολις, Ἀγροὶ
τῆς Κοννεκτικούτης καλουμένη, ἀπετεφρώθη
κατακράτος· καὶ ἡ σύζυγος τοῦ ἐφημερίου ἧτις
ἐκάθητο ἐν τῇ οἰκίᾳ της, ἐπυροβολήθη ὑπὸ στρα-
τιώτου ἰδόντος αὐτὴν διὰ τοῦ παραθύρου. Καὶ
κατεκρίθη μὲν ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ του ἡ θηριώ-
δης αὕτη πράξις, ἅπας ὅμως ὁ λαὸς ἠγέρθη εἰς
ἀντίστασιν.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν οἱ Ἀγγλοὶ ἀνεχώ-
ρησαν ἐξ Ἑλισαβετοπόλεως, ὁ Οὐάσιγκτων ἐξ-
εστράτευσεν ἵνα συναντηθῇ μετ' αὐτῶν πλησίον
τοῦ Σπριγκφίλδ, ὅπου καὶ ἡτοιμάσθη εἰς συμπλο-
κὴν· ἀλλ' ὁ ἐχθρὸς ἀπεχώρησε τὴν νύκτα ἐκεῖ ὅπου
εἶχεν ἀποβῆ. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ μεταβῇ
χάριν ὑπερασπίσεως τῶν φρουρίων εἰς τὰ ὄρει-
νὰ μέρη, περὶ ἃ ἐπωφθαλμίου, ὡς ἐνόμιζεν, οἱ
Ἀγγλοὶ· ἀλλὰ μόλις ἀνεχώρησε, καὶ ὁ ἐχθρὸς
ἐλθὼν εἰς Σπριγκφίλδ ἐπυρπόλησεν αὐτὴν, καὶ
τοι ἀντιπαλαίσαντος τοῦ στρατηγοῦ Γρήν, ὃν
εἶχεν ἀφήσει ἐκεῖ ὁ Οὐάσιγκτων μετὰ χιλίων ἀν-
δρῶν. Καὶ ὁ μὲν στρατὸς τοῦ Γρήν κατεσκή-

νωσε κατὰ τὰ ὑψώματα, ὅθεν ἡδύνατο νὰ ἐνο-
χλῇ τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ προλαμβάνῃ τὴν πρόο-
δόν του, ὁ δὲ Σίρ Ἑρρίκος Κλίντων ἐπανῆλθεν
εἰς τὴν Στάτην Νῆσον.

Ὁ δὲ στρατηγὸς Λαφαγέτ ἐπανελθὼν εἰς Γαλ-
λίαν, ἔτυχεν εὐνοϊκωτάτης ὑποδοχῆς· καὶ ὁ εἰ-
λικρινὴς καὶ πιστὸς οὗτος φίλος τῶν Ἀμερικα-
νῶν μετεχειρίσθη πᾶσαν τὴν ἐπιβρότην αὐτοῦ ζη-
τῶν νὰ πείσῃ τὴν Γαλλικὴν κυβέρνησιν ἵνα στεί-
λῃ πρὸς αὐτοὺς συνδρομήν. Ἐπειδὴ δὲ οἱ μὲν ἀγῶ-
νές του ἐπέτυχον, ἡ δὲ πατρίς αὐτοῦ δὲν εἶχε
πλέον ἀνάγκην τῶν ὑπηρεσιῶν του, ἐπανῆλθεν
εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἵνα φέρῃ τὴν εἶδησιν, ὅτι Γαλ-
λικὸς στόλος ἔμελλε νὰ ἐκπλεύσῃ μετ' οὐ πολὺ
εἰς τὰς Ὀμοσπόνδους Πολιτείας.

Ἐδέχθη δὲ ὁ Οὐάσιγκτων, τὸν φίλον αὐτοῦ
Λαφαγέτ μετὰ χαρᾶς καὶ ἀγάπης, ἀποφασίσαν-
τα μάλιστα νὰ μείνῃ ἐν Ἀμερικῇ καὶ νὰ συμ-
μεθέξῃ καὶ αὐθις τῶν στρατιωτικῶν μόχθων καὶ
τῶν κινδύνων τοῦ φίλου του. Ἀλλὰ καὶ ἡ Συνέ-
λευσις τὸν ὑπεδέχθη φιλοφρόνως, καὶ ἐπεχείρη-
σεν ἀμέσως δραστηριωτάτας προπαρασκευᾶς
διὰ τὴν προσεχῇ ἐκστρατείαν, ἐλπίζουσα ὅτι ἡ-
θελεν εἶσθαι ἡ τελευταία· ἐπὶ τούτῳ δὲ προσε-
κάλεσε τὰς Πολιτείας νὰ ἐπιχειρήσωσι καὶ νέαν

στρατολογίαν, καὶ ἵνα συνεργήσωσιν εἰς τοῦτο προθυμώτερον. Καὶ ἐγένετο μὲν δεκτὴ ἡ πρόσκλησις, ἀλλ' ἡ προσδοκωμένη βοήθεια ἐδόθη βραδέως. Ἀριθμὸς τις πολιτῶν τῆς Φιλαδελφίας συνεσχέφθησαν κατὰ τίνα τρόπον ἡδύναντο νὰ συνδράμωσιν ἀποτελεσματικώτερον τὸν ἀγῶνα. Τὸ ἐφεξῆς ἀπόσπασμα τῆς ἀποφάσεως αὐτῶν, ἀποδεικνύει τὸ σχέδιόν των· « Ἡμεῖς οἱ ὑποφαινόμενοι, βαθέως συναισθανόμενοι ὁποίαν διαγωγὴν πρέπει νὰ τηρήσωμεν κατὰ τὴν παροῦσαν περίστασιν πρὸς ἐξακουλούθησιν τοῦ πολέμου, ἐκ τῆς ἐκβάσεως οὔτινος ἐξήρτηται καὶ ἡ ἡμετέρα καὶ ἡ τῶν ἀπογόνων ἡμῶν ἐλευθερία, καὶ ἡ ἐλευθερία καὶ ἀνεξαρτησία τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, ὑποθηκεύομεν ἕκαστος ἡμῶν κατ' ἰδίαν τὰς ἡμετέρας ἰδιοκτησίας, προσεπιχορηγοῦντες καὶ τὴν ἡμετέραν ἐγγύησιν διὰ τὰς χρηματικὰς ποσότητας τὰς σημειούμενας καὶ προσδιοριζόμενας μετὰ τὰ ὀνόματα ἡμῶν, ὅπως συγχροτηθῇ τράπεζα, σκοπὸν ἔχουσα νὰ χορηγῇ τροφὰς εἰς τὰ στρατεύματα τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν. » Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη τράπεζα τῶν Πολιτειῶν τούτων, τὸ δὲ ὅλον τῶν συνδρομῶν ἀνέβη εἰς τριακοσίας χιλιάδας λιρῶν. Ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἔστειλον ἰδιαιτέρως

βοηθήματα πρὸς τὸν πάσχοντα στρατὸν· καὶ ὁμῶς οὔτε ταῦτα ἤρχουν εἰς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν του. Ὡστε περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων ἔγραψε πρὸς τὴν Συνέλευσιν προτρέπων αὐτὴν νὰ καταβάλῃ καὶ νέας φροντίδας, καὶ καταδεικνύων τὴν μεγίστην ἀνάγκην καὶ ἄλλων βοηθειῶν.

Ἡ κατάστασις τοῦ στρατοῦ τὸν κατέθλιβεν· ἡσθάνετο πόσον οἱ ἀξιωματικοὶ του ἤθελον θεωρῆσαι τὴν φιλοτιμίαν αὐτῶν προσβεβλημένην, εὕρισκόμενοι πλησίον τῶν καλῶς τρεφομένων καὶ καλῶς ἐνδεδυμένων Γαλλικῶν στρατευμάτων, ἃ τινὰ ἐμελλον νὰ φθάσωσιν ἐντὸς ὀλίγου. Γράφων δὲ περὶ τούτου πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἔλεγεν· « Ἡ στέρησις ἐνδυμάτων εἶναι ἐν πάσῃ περιστάσει καθ' ὑπερβολὴν προσβλητικὴ εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, καὶ λύπης πρόξενος εἰς ἡμᾶς· ἀλλ' αὕτη θέλει κατασταθῇ ἔτι προσβλητικωτέρα ὅταν συμπράξωμεν μετὰ τῶν ἡμετέρων συμμάχων. Εἶναι ἄρα εὐκταῖον νὰ χορηγηθῶσι βοηθήματά τινὰ πρὸς ἐνδυμασίαν τῶν ἀξιωματικῶν, διότι ὑπάρχουσι πλεῖστοι ὧν ἡ κατάστασις εἶναι εἰσέτι ἐλεεινή. Καλὸν λοιπὸν καὶ δι' αὐτοὺς καὶ διὰ τὸ δημόσιον νὰ γείνη τοῦτο. Ὅταν οἱ ἡμέτεροι φίλοι ἔλθωσι νὰ συμ-

πολεμήσωσι μεθ' ἡμῶν, δὲν θέλουσι δυνηθῇ οἱ ἀ-
ξιοματικοὶ ἐκεῖνοι νὰ συνεκπληρώσωσιν ἀπὸ
κοινοῦ τὰ χρέη των· ἀλλὰ καὶ ἂν δυνηθῶσι,
θέλουσιν ἀπολαύσει ἐλαχίστης τιμῆς ὡς ἐκ τοῦ
ἐξωτερικοῦ των. »

Ἡ περιγραφὴ αὕτη τῆς καταστάσεως τοῦ Ἀ-
μερικανοῦ στρατοῦ, ἀποδεικνύει τὴν δύναμιν τοῦ
πατριωτισμοῦ των. Καὶ ἔπασχον μὲν δεινῶς,
ἀλλ' οὐδεμίᾳ ταλαιπωρίᾳ ἴσχυε νὰ καταφέρῃ αὐ-
τοὺς εἰς τὴν ἐγκατάλειψιν ἀγῶνος, καθ' ὃν ἐνό-
μιζον ὅτι ἐνήργουν ἀρχὰς ἀρετῆς. Ναὶ μὲν αἱ
νίκαι ἐδόξαζον αὐτούς· ἀλλ' ἡ ἐπίμονος καρτερία
μεθ' ἧς ὑπέμενον διαφόρους δοκιμασίας, εἶναι ἀ-
ξία μνήμης καὶ θαυμασμοῦ, πλέον καὶ αὐτῆς
τῆς κατὰ τὰς μάχας ἀνδρίας των.

Ἀλλὰ καὶ αἱ Ἀμερικανίδες δὲν ἔμενον ἀργαὶ
κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας τῆς ἀνάγκης· διότι προη-
τοίμαζον ἐνδύματα διὰ τοὺς ἀπόρους στρατιώτας,
καὶ πολλάκις ὑπεβάλλοντο ἐκουσίως εἰς στερή-
σεις ἵνα ρίψωσι τὸν ὀβολὸν αὐτῶν ὑπὲρ τῶν στρα-
τιωτῶν.

Εἶχε δὲ καὶ ἄλλην αἰτίαν ἀνησυχίας ὁ Οὐά-
σιγκτων· ἡγνόει τίς ὡς ἔγγιστα ὁ ἀριθμὸς τῶν
στρατιωτῶν οὓς ἔμελλε νὰ στείλῃ πρὸς αὐτὸν
ἐκάστη Πολιτεία, ἐνῶ ὅπως καταρτίσῃ τὰ σχέ-

διά του καθ' ἃ ἐμελλε νὰ συμπράξῃ μετὰ τοῦ Γαλλικοῦ στόλου, οὐσιωδέστατον ἦν νὰ τὸ γνωρίζῃ. Γράφων δὲ περὶ τούτου πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἔλεγε· «Τὸ συμφέρον τῶν Πολιτειῶν, ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὑπόληψις τῶν ἡμετέρων συμβουλίων, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ πρὸς τοὺς συμμάχους ἡμῶν εὐγνωμοσύνη, πάντα ταῦτα ἀπαιτοῦσι νὰ βεβαιώσω καὶ νὰ πληροφορήσω αὐτοὺς, τί δυνάμεθα ἢ τί δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιχειρισθῶμεν· ἡ ἀναβολὴ ἐνδέχεται νὰ ἀνατρέψῃ πάσας ἡμῶν τὰς ἐλπίδας. » Οὐχ ἤττον ὁμως κατὰ τὴν δεινὴν ταύτην θέσιν τῆς ἀβεβαιότητος, ἐξηκολούθει ἐκπληρῶν μετὰ τῆς αὐτῆς δραστηριότητος τὰ καθήκοντά του, ἐνῶ ἄλλοι, ἐπίσης ἔχοντες συμφέρον νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἄγων, παρημέλουν αὐτά. Ἐν-ησχολήθη εἰς τὴν κατάρτισιν διαφόρων σχεδίων, ἐλπίζων νὰ τύχῃ τῆς ἀναγκαίας συνδρομῆς ἵνα ἐκτελέσῃ αὐτά, καὶ πρὸ πάντων ἵνα κατακτήσῃ τὸ Νεοεβόρακον, τὸ ὀρμητήριον τοῦτο τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος του· εἰ δὲ καὶ ἀσθενὴς ἦν ἡ ἐλπίς τῆς ἐπιτυχίας, ἡσπάζετο ὁμως αὐτήν.

Ἀκούσας δὲ τὸν Ἰούλιον ὅτι ὁ Γαλλικὸς στόλος ἔφθασεν εἰς Ῥοδόνησον, ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ γείνη ἀμέσως δεκτὸν ὀριστικόν τι σχέ-

διον εἰς ὃ νὰ συμπράξῃ καὶ ὁ στόλος οὗτος. Καὶ ἐπειδὴ ἐνεκρίθη τὸ κατὰ τοῦ Νεοεβοράκου προσφιλὲς σχέδιόν του, ἔγραψε πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὴν ἀπόφασιν. Ὁ δὲ στρατηγὸς Λαφαγέτ διεβίβασεν αὐτὸ πρὸς τὸν Γάλλον ναύαρχον, καὶ προσδιωρίσθη ἡμέρα τις τοῦ Αὐγούστου, καθ' ἣν ὁ μὲν στόλος ἔμελλε ν' ἀποπλεύσῃ εἰς Νεοεβόρακον, ὁ δὲ Ἀμερικανικὸς στρατὸς νὰ συνέλθῃ εἰς Μορρίσιάναν, ἵνα προσλάβῃ καὶ τοῦ στόλου τὴν βοήθειαν κατὰ τὴν μελετωμένην ἔφοδον. Ἀλλὰ πρὶν ἢ φθάσῃ ἡ ὠρισμένη ἡμέρα, Βρετανικὸς στόλος ἦλθεν ἐξ Ἀγγλίας, καὶ προστεθεὶς εἰς τὸν ἐν Νεοεβοράκῳ, συνεκρότησε δύναμιν πολὺ ἀνωτέραν τῆς τοῦ Γαλλικοῦ, ὃν τινα, εὐρισκόμενον ὀπισθεν τοῦ Νέου Λιμένος, ἀπεφάσισε νὰ προσβάλῃ ἀμέσως, ἐνῷ ὁ Σίρ Ἐρβῆκος Κλίντων ἔμελλε νὰ ἐπιπέσῃ διὰ ξηρᾶς κατὰ τῆς πόλεως.

Μαθὼν ταῦτα ὁ Οὐάσιγκτων, εἰδοποίησε τὸν Γάλλον ναύαρχον, καὶ ἀπεφάσισε νὰ δοκιμάσῃ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῶν στρατευμάτων ἅτινα ἔμελλον νὰ ἀναχωρήσωσιν ἐκ Νεοεβοράκου, τὴν ἐκπόρθῃσιν τούτου. Προσθεὶς δὲ εἰς τὸν στρατόν του καὶ ὅσους ἄλλους ἠδύνατο νὰ παραλάβῃ ἀκινδύνως ἐκ τῶν εἰς τὸ Δυτικὸν Ἀκρω-

τήριον, ἐξεστράτευσε μετὰ σπουδῆς εἰς Νεοε-
βόρακον· ἀλλ' αἰφνης ἐπανῆλθεν ὁ Σίρ 'Ερρί-
κος Κλίντων· διότι ἀκούσας ὅτι ὁ Νέος Λιμὴν
ἦν καλῶς ὠχυρωμένος, κατέλιπε τὸ κατ' αὐτοῦ
σχέδιόν του. Ὁ Οὐάσιγκτων καὶ ὁ στρατός του,
ἐλυπήθησαν τότε καθ' ὑπερβολὴν, διότι ἐγνώρι-
ζον ὅτι τολμηρὰ ἦν πᾶσα κατὰ τῆς πόλεως ἑ-
φοδος ἄνευ τῆς συνδρομῆς στόλου, ἐνῶ τόσον
καλῶς ἐφυλάττετο ὑπὸ τοιούτου. Ἀλλὰ προσ-
δοκῶν πάντοτε τοιαύτην, ἔγραψε πρὸς τὸν Γάλ-
λον ναύαρχον. Μετὰ διεξοδικὴν ὁμῶς ἀλληλο-
γραφίαν, εἶδον ὅτι ἡ ἐπιχείρησις ἤθελεν ἀποβῆ εὐ-
στοχωτέρα εἰ ἀνεκοίνουν πρὸς ἀλλήλους τὰς
ιδέας των διὰ ζώσης. Ὅθεν ὁ Οὐάσιγκτων ἦλθεν
εἰς τὴν ἐν Κοννεκτικούτῃ Ἀροφόρδην ἵνα ἶδῃ
τὸν ναύαρχον τὴν 21 Σεπτεμβρίου.

Ἐνῶ δὲ ἦν ἀπὼν, τὸ ἄγριον ἀλλὰ πανοῦργον
πάθος τῆς ἐκδικήσεως, συνεῖχε τὴν καρδίαν Ἀ-
μερικανοῦ τινος, μελετῶντος συνωμοσίαν προ-
δοσίας. Ὅτε οἱ Ἀγγλοὶ ἀνεχώρησαν ἐκ Φιλα-
δελφίας, ὁ στρατηγὸς Ἀρνόλδ ἀνέλαβε τὴν
διοίκησιν αὐτῆς, διότι ἦν θέσις ὅπου ἡδύνατο ν' ἀ-
πολαύῃ τῆς ἀναπαύσεως ἣν ἀπῆτει ἡ θερα-
πεία τῶν τραυμάτων ἅτινα ἔλαβεν ἐν Καναδᾷ.
Ἐτιμᾶτο δὲ μεγάλως διὰ τὴν γενναιότητα καὶ

τὴν στρατιωτικὴν αὐτοῦ ἐμπειρίαν, καὶ οἱ συμπολιταὶ τοῦ ἐπεθύμουν νὰ τὸν ἴδωσιν ἀναλαμβάνοντα τὴν ὑγείαν του, καὶ μετέχοντα ἐκ νέου τοῦ πολέμου. Καὶ ἀνέλαβε μὲν ταχέως τὴν σωματικὴν ῥώμην, ἐξησθένησεν ὁμως ἡ διάνοιά του· καὶ αὐτὸς ὅστις ὑπέμεινε μετὰ καρτερίας τοσοῦτους μόχθους, καὶ ἐφέρετο ὡς ἄλλος ἥρως κατὰ τὰς μάχας, ἡττηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀνέτου καὶ ἀπόνου βίου, κατέστη ἀδύνατος ν' ἀντισταθῇ πρὸς τὸν πειρασμὸν τοῦ πρᾶξαι τὸ κακόν. Γνωστὸν ὅτι μία τῶν πολλῶν τρίβων αἵτινες φέρουσιν εἰς τὴν εὐρύχωρον ὁδὸν τὴν ἀπάγουσαν εἰς τὴν ἀπώλειαν, ὀνομάζεται τρίβος ἡ δονητής. Καὶ ὁ Ἀρνόλδ λοιπὸν ὅστις ἐμόχθησεν ἐν μέσῳ κινδύνων, καὶ ἠγωνίσθη ὑπὲρ ἐλευθερίας μετὰ γενναιότητος καὶ ζήλου, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πονηρὰν ταύτην ὁδὸν, καὶ κατέστη ἐντὸς ὀλίγου δοῦλος τῶν ἰδίων παθῶν. Ἐνῶ δὲ οἱ ἀρχαῖοι αὐτοῦ σύντροφοι κατὰ τὰ πεδία τῆς μάχης, ἐξηκολούθουν ἀμυνόμενοι καρτερικῶς περὶ πατρίδος, καὶ κατετρύχοντο ὑπὸ τῆς πείνης καὶ τῆς γυμνότητος, αὐτὸς ἐκυλίετο εἰς ἀσωτίας, καὶ κατανήλισκεν ὁλόκληρον περιουσίαν χάριν τῆς ματαιότητός του. Ὅθεν ὑποπεσὼν εἰς χρέη, μετεχειρίζετο ἀτίμως πάντα δυνατόν

τρόπον ἵνα σφετερισθῇ τὰ ἀλλότρια. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους, γενομένης τῆς κακῆς αὐτοῦ διαγωγῆς γνωστῆς εἰς τὴν Συνέλευσιν, διωρίσθη συμβούλιον στρατιωτικὸν ἵνα ἐξετάσῃ τὰς ἐναντίον του κατηγορίας.

Οἱ κατήγοροι αὐτοῦ δὲν ἐδυσκολεύθησαν ν' ἀποδείξωσιν ὅσα εἶπον, καὶ τὸ συμβούλιον ἀπεφάσισε νὰ ἐπιβάλῃ αὐτῷ ποινὴν ἐπιπλήξεως διὰ τοῦ στρατηγοῦ Οὐασιγκτῶνος, ποινὴν ἣν ἐκεῖνος ἐθεώρει αὐστηροτάτην. Ἦκουσε λοιπὸν τὴν ἐπίπληξιν τῆς ἀκάμπτου ἀρετῆς μετὰ μεγίστης ἀγανακτήσεως. Ἀλλὰ τοσοῦτῳ εἶχε σκληρυνθῇ ἡ καρδία του ὑπὸ τοῦ ἐλαττώματος, ὥστε οὐδ' αὐτὴ ἡ πεποίθις ὅτι ἐτιμωρήθη ἀξίως ὧν ἔπραξεν, ἴσχυσε νὰ τὸν φέρῃ εἰς μετάνοιαν. Ὅθεν κατέβαλε πάσας τὰς δυνάμεις του εἰς ἀνεύρεσιν σχεδίου ἐκδικήσεως κατὰ τῶν ἀξιωματικῶν τῶν ὑπογραφάντων τὴν κατ' αὐτοῦ ἀπόφασιν, καὶ κατὰ τοῦ ἐπιπλήξαντος αὐτὸν ἐντίμου καὶ εὐγενοῦς ἀνδρός.

Καὶ λοιπὸν ἡ διεφθαρμένη αὐτοῦ ψυχὴ κατέφυγεν ἀδιστάκτως εἰς τὴν ἀπάτην, καὶ προέτεινεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ αὐθις ἐπωφελῶς τὴν πατρίδα. Ἐξέφρασε δὲ τοσάκις καὶ μετὰ τοσαύτης φαινομένης εἰλικρινείας

τὴν ἐπιθυμίαν ταύτην, ὥστε ὁ Οὐάσιγκτων προσέφερεν αὐτῷ τὴν διοίκησιν μοίρας στρατιωτικῆς, ὅτε, ἀπόντος τοῦ Σίρ Ἑρρίκου Κλίντωνος, ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τοῦ Νεοεβοράκου. Ἀλλ' ὁ Ἀρνόλδ ἀπεκρίθη ὅτι τοσούτω τὸν ἐξησθένεισαν τὰ τραύματά του, ὥστε ἀναγκάζεται νὰ μὴ δεχθῇ ὑπηρεσίαν ἐνεργόν. Ὁ Οὐάσιγκτων, εἰ καὶ ἠπόρησεν ἰδὼν αὐτὸν μὴ σπεύδοντα νὰ δράξῃ τῆς εὐκαιρίας ἵνα ἀνακτήσῃ τὴν κοινὴν γνώμην, δὲν ὑπωπτεύθη ὁμως τοὺς μνησικάκους σκοπούς του.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Πολιτεία τοῦ Νεοεβοράκου εἶχε πρὸ παντὸς ἄλλου ἀνάγκην νὰ ἀσφαλίσῃ τὸ Δυτικὸν Ἀκρωτήριο, τινὲς τῶν ἐγκριτοτέρων αὐτῆς κατοίκων, τιμῶντες μεγάλως τὴν στρατιωτικὴν ἐμπειρίαν τοῦ Ἀρνόλδ, καὶ φρονοῦντες ὅτι ἦν πιστὸς καὶ ἀφωσιωμένος εἰς τὴν πατρίδα του, παρεκάλεσαν τὸν Οὐάσιγκτῶνα νὰ τὸν διορίσῃ ἐκεῖ, ὡς δυνάμενον νὰ ὠφελήσῃ μὲν, νὰ μὴ ἐκτεθῇ δὲ καὶ εἰς κόπους σωματικούς. Τὴν θέσιν ταύτην ἐπιθυμῶν καὶ αὐτὸς ὁ Ἀρνόλδ, ἔγραψε πρὸς τὸν Οὐάσιγκτῶνα, καὶ ἐλθὼν μόνος εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐπανάλαβεν ἐπιμόνως τὴν αἵτησίν του. Οὗτος δὲ, πιστεύσας εἰς τὰς ὑποσχέσεις του, καὶ φρονῶν ὅτι ἱκανώ-

τατος ἦν νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ στρατιωτικὰ καθήκοντα τοιαύτης θέσεως, ἔδωκεν αὐτῷ τὴν διοίκησιν. Καὶ ὁ Ἀρνόλδ πλησθεὶς χαρᾶς διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιβούλου σχεδίου του, εἰδοποίησε τὸν Σὶρ Ἐρρίκον Κλίντωνα ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ καθήκόν του ὡς Ἀγγλος ὑπήκοος, καὶ ὅτι ἀπετήσας τὸν πρὸς τὸν βασιλέα του ὄρκον μετεμελεῖτο. Ὁ ἀληθῶς μετανοῶν ἐπιθυμεῖ νὰ εὐεργετήσῃ ἐκείνους πρὸς οὓς ἔσφαλεν. Οὕτω καὶ ὁ Ἀρνόλδ, θέλων νὰ δείξῃ ὅτι εἰλικρινὴς ἦν ἡ ὁμολογία του, προέτεινε νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο ἵνα καθυποτάξῃ ἐκ νέου τὴν πατρίδα του.

Ἐλθὼν δὲ εἰς τὸ Δυτικὸν Ἀκρωτήριον ἔγραψε πρὸς τὸν Σὶρ Ἐρρίκον ὅτι ἐσχόπει νὰ διατάξῃ τὸν ἐκεῖ κατεσκηνωμένον στρατὸν οὕτω πῶς ὥστε, ἅμα προσβληθεὶς νὰ αἰχμαλωτευθῇ ἢ καὶ νὰ ἐξολοθρευθῇ κατὰ κράτος. Βεβαίως ὁ Ἀγγλος στρατηγὸς κατεφρόνησε τὸν προδότην, καὶ ἠπίστησε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀπεστράφη τὴν χρῆσιν τοιοῦτου ἀνάνδρου τρόπου εἰς ὑποταγὴν τῶν Ἀμερικανῶν· ἀλλὰ τοσοῦτον περιπόθητος ἦν ἡ κατάρκτησις τοῦ Δυτικοῦ Ἀκρωτηρίου, ὥστ' ἐδέχθη χαίρων τὴν ἀγενῆ πρότασιν, καὶ ἀπεκρίθη ὅτι ἔμελλε νὰ διορίσῃ ἀξιωματικὸν ἵνα συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Ἀρνόλδ.

Ἐξελέχθη δὲ διὰ τὸ ἀποτρόπαιον τοῦτο ἔργον ὁ ταγματάρχης Ἀνδρὲς, νέος ἐλευθεροπρεπῶς ἀνατεθραμμένος, ἔχων τὸ ἦθος τοσοῦτω εἰλικρινὲς καὶ ἐπαγωγόν, ὥστε ἐτιμᾶτο παρ' ὅλων ὅσοι τὸν ἐπλησίαζον. Γενναῖος ὢν καὶ πιστὸς ἀξιωματικὸς, ἠγαπᾶτο παρὰ τοῦ στρατοῦ· οἱ δὲ φίλοι του ἦσαν ἀφωσιωμένοι αὐτῷ, καὶ εἶχον ἄκραν πεποιθήσιν εἰς τὴν ἰσχὺν τῶν ἐναρέτων ἀρχῶν του. Καὶ ὁμως τὰ θεμέλια τῶν ἀρχῶν τούτων ἦσαν σαθρά· διότι ἐστηρίζοντο ἐπὶ τοῦ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς αὐτὸς ἐνόμιζε, καθήκοντος καὶ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ πρὸς τὸν Θεόν. Καὶ ὅτε ὁ Σὶρ Ἐρρίκος Κλίντων ἐκοινοποίησεν αὐτῷ τὸν σκοπὸν πρὸς ὃν ἐμελέτα νὰ τὸν μεταχειρισθῇ, συγκατετέθη νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὄργανον ἐπιβουλῆς καὶ προδοσίας, καὶ οὕτως ἐστερήθη τῆς περὶ τῆς ἀκεραιότητος τοῦ χαρακτῆρός του κοινῆς δόξης.

Εἰ καὶ πολλαὶ ἐπιστολαὶ ἐγγράφησαν ὑπὸ τοῦ Ἀρνόλδ πρὸς τὸν Ἀνδρὲ καὶ ἐναλλάξ, φέρουσαι τὰς ψευδωνύμους ὑπογραφὰς Γουστάβου καὶ Ἀνδερσῶνος, δὲν ἦν ὁμως δυνατόν νὰ διακοινωθῇ ἀσφαλῶς τὸ σχέδιον τῆς προδοσίας ἄνευ προσωπικῆς συνεντεύξεως. Ἔστειλε λοιπὸν ὁ Ἀρνόλδ διαβατήριον ἢ ἐγγραφὸν ἄδειαν πρὸς

τὸν Ἀνδρὲ ἵνα ἔλθῃ ὥς τις ἔχων ὑποθέσεις, ἐκείθεν τῆς φρουρᾶς τοῦ Δυτικοῦ Ἀκρωτηρίου, εἰς οἰκίαν πλησίον τῆς προφυλακῆς, ὅπου ὑπεσχέθη νὰ τὸν συναντήσῃ· ἐν δὲ τῷ διαβατηρίῳ ὠνομάζετο Ἰωάννης Ἀνδερσων. Καὶ συγχρόνως Ἀγγλικὸν πολεμικὸν πλοῖον, Γύψ καλούμενον, ἐστάλη εἰς Οὔδσωνα ἵνα παραλάβῃ αὐτὸν ὅσω τὸ δυνατόν πλησιέστερον εἰς τὸ Δυτικὸν Ἀκρωτήριον, φροντίζον νὰ μὴ διεγείρῃ ὑποψίας. Μεταφερθεῖς δὲ διὰ πλοιαρίου εἰς τὴν ὄχθην, ἐφθασεν ἐν ἀσφαλείᾳ εἰς τὴν ὀρισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀρνόλδ θέσιν. Καὶ εἶχον μὲν ἐκλέξει τὴν νύκτα ἵνα κρύψωσιν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν ἀνθρώπων τὰς πλεκτάνας τῆς προδοσίας· ἀλλ' ὁ « παντεπόπτης ὀφθαλμὸς » εἰς ὃν « τὸ σκότος ἐστὶν ὡς μεσημβρία, » προσηλῶθη ἐπὶ τὸν παρεκτραπέντα καὶ πλανώμενον Ἀνδρέ. Καὶ δύναμις, ἣν οὐδεμία ἀνθρωπίνη ἰσχὺς ἢ φρόνησις δύναται ν' ἀποκρούσῃ, ἡτοίμασε τρομερὰν ποιήν κατ' αὐτοῦ παρεκτραπέντος τῆς πρὸς τὴν ἀρετὴν φερούσης ὁδοῦ.

Εἰ καὶ κατέτριψαν τὴν νύκτα εἰς συνομιλίαν σπουδαιοτάτας, δὲν κατώρθωσαν ὅμως νὰ διαθέσωσιν ὅλα τὰ τῆς συνωμοσίας πρὸ τῆς αὐγῆς. Καὶ ὁ μὲν Ἀνδρὲ δὲν εἶχεν ἐλπίδας νὰ ἐ-

πανέλθῃ ἀσφαλῶς εἰς τὸ πλοῖον ἐν καιρῷ ἡμέρας, ὁ δὲ Ἀρνόλδ, βεβαιώσας ὅτι δυνατόν ἦν νὰ κρυφθῇ μέχρι τῆς νυκτός, τὸν ἐκράτησεν ἐν-τὸς τῶν φυλακῶν, καὶ ἔμεινε μετ' αὐτοῦ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἐν τῷ φρουρίῳ παρατηρήσαντες τὸν Γύπα ἐπυροβόλησαν κατ' αὐτοῦ, ὁ πλοίαρχος ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον ν' ἀποχωρήσῃ πολὺ μακρὰν πρὸς τὸ κάτω μέρος τοῦ ποταμοῦ. Ὅτε δὲ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἀφῆκε τὸν οὐρανόν, καὶ ἦλθεν ἡ ὥρα τοῦ σκότους ἦν ἀναμφιβόλως περιέμενε μετὰ πολλῆς ἀνυπομονησίας, ὁ Ἀνδρὲ, ἐξελθὼν ἐκ τοῦ τόπου ὅπου ἦν κεκρυμμένος, ἔσπευδε νὰ μεταβῇ εἰς τὸ πλοῖον ἐξ οὗ ἀπέβη τὴν παρελθοῦσαν νύκτα· ἀλλ' αὐτὸ ἦν τόσῳ μακρὰν, ὥστε οὐδένα κυβερνήτην λέμβου ἠδυνήθη νὰ καταπείσῃ ἵνα τὸν μεταφέρῃ μέχρις αὐτοῦ· καὶ ὁ Ἀρνόλδ δὲ αὐτὸς δὲν ἐτόλμα νὰ παρακινήσῃ τοὺς ἀρνούμενους

Ἐν τοιαύτῃ ὀλιβερά ἀμηχανίᾳ εὕρισκόμενος, ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους νὰ μεταβῇ διὰ ξηρᾶς εἰς Νεοεβόρακον. Καὶ ἐπειδὴ τὸ ἐπιχείρημα ἦν ἐπικίνδυνον, διότι πολλὰ στρατιωτικὰ ἀποσπάσματα παρεφύλαττον τὰς ἀπὸ τῶν Ὀρεινῶν μερῶν μέχρι τῆς πόλεως ταύτης ὁδοῦς, ὁ Ἀρ-

νόλδ ἐπέμεινε ν' ἀλλάξῃ τὸ ἔνδυμά του καὶ νὰ φορέσῃ ἀπλούστερον. Ἐδῶκε δὲ καὶ διαβατήριον αὐτῷ παραγγέλλον πρὸς τὰς φυλακὰς καὶ τὰ στρατεύματα, « νὰ ἐπιτρέψωσι πρὸς τὸν Ἰωάννην Ἀνδερσῶνα νὰ μεταβῇ εἰς τὰς Λευκὰς Πεδιάδας χάριν σπουδαιότητος ὑποθέσεως.

Τοῦτο ἔχων τὸ διαβατήριον διέβη ἐν ἀσφαλείᾳ δι' ὅλων τῶν φυλακῶν προέβαινε δὲ ἀφόβως, ὅτε πλησίον τῆς Ταβρύρουπόλεως νέος τις ὁρμήσας ἐκ τινος ὀρυμῶνος παρακειμένου, ἤρπασε τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου του. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν πρώτην ἐνέργειαν τῆς ἐπιβουλῆς ἡ ἄδολος ψυχὴ εἶναι συνήθως δειλὴ, καὶ ὁ Ἄνδρὲ, εἰ καὶ γενναῖος ὅτε ἐπολιτεύετο εἰλικρινῶς, κατέστη ἄνανδρος ὅτε συνησθάνθη ὅτι ἐπραττεν ἐπιβούλως. Ἐπιλησθεὶς λοιπὸν τοῦ διαβατηρίου του κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τῆς ἀνάγκης, ἠρώτησε τὸν νέον μετὰ ἡθους περιφόβου πόθεν ᾔην. « Ἀπὸ κάτω, » ἀπεκρίθη ὁ νέος. Ὑπολαβὼν τότε ὁ Ἄνδρὲ ὅτι ἐνόει τὸ Νεοεβόραχον, εἶπεν ἀμέσως « Καὶ ἐγὼ ὁμοίως, » προσθεὶς ὅτι ᾔην Ἀγγλος ἀξιωματικὸς, ἀπερχόμενος ἕνεκα σπουδαιότητος ὑποθέσεως, καὶ παρακαλέσας νὰ μὴ τὸν ἐμποδίσῃ. Ἐν τοσοῦτῳ ἦλθον καὶ δύο ἄλλοι νέοι ἐκ τοῦ δάτους, καὶ τότε μόνον ἐνόησεν ὁ Ἄν-

δρὲ ὅτι καὶ οἱ τρεῖς ἦσαν Ἀμερικανοί. Ὠνομάζοντο δὲ Δαυῖδ, Οὐίλλιαμς, Ἰωάννης Πώλδιγκ καὶ Ἰσαάκ Βάνουερτ, πρὸς οὓς προσέφερε τὸ πολύτιμον ὥρολόγιόν του, τὸ βαλάντιόν του πλήρες χρυσίου, καὶ ὑπόσχεσιν πλουσίας ἀμοιβῆς παρὰ τοῦ Ἀγγλοῦ στρατηγοῦ, εἰ ἐπέτρεπον αὐτῷ ν' ἀναχωρήσῃ.

Ἀλλ' ὅλαι του αἱ προσφοραὶ ἀπερρίφθησαν, καὶ αὐτὸς ὑπεχρεώθη νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἐρεῦνας. Καὶ τὰ μὲν ἔγγραφα τοῦ Ἀρνόλδ, εὑρεθέντα ἐντὸς τῶν ὑποδημάτων του, ἐλήφθησαν ὑπὸ τῶν συλλαβόντων αὐτόν, οὗτος δὲ παρεδόθη εἰς ἀξιωματικόν τινα καλούμενον Ἰάμεσῶνα. Ὁ Ἄνδρὲ, περὶ πολλοῦ ποιούμενος τὴν σωτηρίαν τοῦ Ἀρνόλδ, εἶπε πρὸς τὸν φύλακά του ὅτι ὠνομάζετο Ἰωάννης Ἀνδερσων, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ στείλῃ ἀμέσως εἰς τὸ Δυτικὸν Ἀκρωτήριον, ἵνα εἰδοποιήσῃ τὸν στρατηγὸν Ἀρνόλδ ὅτι εὐρίσκετο ἐκεῖ. Ὁ δὲ Ἰάμεσων, μὴ πιστεύων ὅτι ὁ Ἀρνόλδ ἦν συνένοχος προδοσίας, ἐνέδωκεν ἀμέσως εἰς τὴν αἴτησιν. Ἀλλ' ὅτε ὁ Ἄνδρὲ ὑπελόγισεν ὅτι ἐδόθη ἱκανὸς καιρὸς τῷ Ἀρνόλδ ἵνα φύγῃ, ἐφανέρωσεν ἐκ νέου τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρά του. Ὁ Ἰάμεσων ἔστειλε τότε ταχυδρόμον πρὸς τὸν Οὐάσιγκτῶνα, ὡς καὶ τὰ εὐ-

ρεθέντα ἐντὸς τῶν ὑποδημάτων τοῦ Ἀνδρὲ ἔγγραφα· ἔγραψε δὲ καὶ οὗτος πρὸς αὐτὸν ἔκθεσιν τοῦ τρόπου καθ' ὃν συνελήφθη, καὶ τὸν λόγον δι' ὃν ἀνέλαβεν ἀλλότριον χαρακτῆρα.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Οὐάσιγκτων ἐπανήρχετο τότε ἐξ Ἀρτφόρδης, ὁ ταχυδρόμος πορευθεὶς δι' ἄλλης ὁδοῦ δὲν τὸν ἀπήντησε. Καὶ εἶχε μὲν εἰδοποιήσει τὸν Ἀρνόλδ ὅτι ἔμελλε νὰ φθάσῃ εἰς τὸ Δυτικὸν Ἀκρωτήριον περὶ τὸ πρόγευμα· ὡς θελήσας ὁμῶς νὰ ἐξετάσῃ ἀξιόλογά τινα στενὰ τῶν ὁρέων, ἐβράδυνε πλέον τῶν ὑπολογισμῶν του. Ἀξιωματικοὶ τινες, ἐπιθυμοῦντες νὰ ἴδωσι τὸν ἀγαπητὸν αὐτῶν ἀρχηγόν, προεγεύοντο μετὰ τοῦ Ἀρνόλδ ὅτε ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Ἰαμεσῶνος ἀναγγέλλοντος τὴν σύλληψιν τοῦ Ἰωάννου Ἀνδερσῶνος. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐπιδεικνύων ἀταραξίαν ἐξῆλθε τοῦ ἐστιατορίου· ἡ σύζυγός του ὁμῶς παρατηρήσασα ἀλλοιώσιν τινα τοῦ ἥθους του τὸν παρηκολούθησε. Παραστήσας αὐτῇ μετὰ πολλῆς συντομίας τὸν κίνδυνον, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἐστιατώριον, καὶ προφασισθεὶς ὅτι λαθὼν δὲν ἔδωκεν ἀναγκαιοτάτας τινὰς ἐπιταγὰς ἀφορώσας τὴν ὑποδοχὴν τοῦ ἀρχιστρατήγου, ἐζήτησε συγγνώμην παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν διότι ἀπεχωρίζετο ἀπ' αὐτῶν μετὰ τοσαύτης σπουδῆς,

ἵνα ὑπάγῃ ἀμέσως εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τούτου. Καταβάς δὲ μετὰ ταχύτητος εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ, προσέταξε λοχίαν τινὰ καὶ ἕξ ἀνδρας νὰ ἐπιβῶσιν εἰς λέμβον, καὶ νὰ τὸν φέρωσιν ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὸν Γύπα, ἡ γκυροβολημένον ἔτι ὄντα κάτω τοῦ φρουρίου. Καὶ ὁ μὲν λοχίας, νομίζων ὅτι ὁ Ἀρνόλδ μετέβαινε φέρων σημαίαν ἀνακωχῆς, ἵνα διαπραγματευθῇ περὶ πραγμάτων σπουδαίων ἀφορώντων τὸν Ἀμερικανικὸν ἀγῶνα, ἔσπευσε νὰ ὑπακούσῃ καὶ νὰ μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· ὅτε δὲ ὁ Ἀρνόλδ εἶδεν ἑαυτὸν ἐν ἀσφαλείᾳ, εἶπε πρὸς τὸν λοχίαν ὅτι δὲν ἐμελέτα πλέον νὰ ἐπανεέλθῃ, ὡς ἀποφασίσας νὰ ὑπηρετήσῃ τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας· ἡγωνίσθη μάλιστα νὰ καταπείσῃ καὶ αὐτὸν νὰ τὸν μιμηθῇ. « Ὁ λοχίας ὁμῶς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀπεκρίθησαν ὅτι « Εἰ ὁ στρατηγὸς Ἀρνόλδ ἡγάπα τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας, ἦν κύριος νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ· αὐτοὶ ὁμῶς, ἀγαπῶντες κάλλιον τὴν ἰδίαν πατρίδα, ἐπεθύμουν νὰ ζήσωσιν ἢ ν' ἀποθάνωσιν ἀγωνιζόμενοι περὶ τῆς ἀνεξαρτησίας της. » Τότε προέτεινεν ὁ Ἀρνόλδ πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ Γυπὸς νὰ κρατήσῃ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους ὡς αἰχμαλώτους· ἀλλ' αὐτὸς δὲν συνήνεσεν εἰς τοιαύτην ἄτοπον πρᾶξιν.

Πρὶν δὲ ἡ φθάσῃ ὁ Οὐάσιγκτων εἰς τὸ Δυτικὸν Ἀκρωτήριον, τὸ σχέδιον τῆς προδοσίας ἐγένετο γνωστόν· ἀλλὰ δὲν ἦν πλέον καιρὸς νὰ συλληφθῇ ὁ προδότης. Ζητήσας νὰ ἴδῃ τὴν Κυρίαν Ἀρνόλδ, εὔρηκεν αὐτὴν ἀπηλπισμένην. Τοσούτῳ δὲ σφοδρὰ ἦν ἡ λύπη της, ὥστε ἐνόμιζε ματαίαν πᾶσαν παραμυθίαν. Διεβεδαίωσε μόνον αὐτὴν παρακαλέσασαν νὰ μείνῃ ἀβλαβής, ὅτι καὶ τιμῆς καὶ πάσης ἄλλης φιλοφροσύνης θέλει ἀπολαύει. Καὶ παραδοὺς αὐτὴν εἰς τὰς φροντίδας τῶν θεραπαινίδων της, μετεκαλέσατο ἀξιωματικὸν ὅλως ἀφωσιωμένον τῷ Ἀρνόλδ, φρουροῦντα μίαν τῶν ἀξιολογωτέρων θέσεων τῶν Ὀρεινῶν μερῶν. Ὅτε δὲ ἦλθεν, εἶπε πρὸς αὐτόν· « Συνταγματάρχᾳ, ἡπατήθημεν· ὁ Ἀρνόλδ εἶναι προδότης. Πιθανὸν νὰ προσβληθῇ ἀπόψε ἡ θέσις σου· ἐπ'ἀνελθε λοιπὸν ἄνευ ἀναβολῆς, καὶ ὑπερασπίσθητι αὐτὴν ἀνδρείως, ὅπως φρονῶ ὅτι καὶ σὺ θέλεις. » Ἡ γενναία αὕτη ἐμπιστοσύνη τοσούτῳ συνεκίνησε τὴν καρδίαν τοῦ ἀξιωματικοῦ, ὥστε δὲν ἠδυνήθη ἐπὶ τινος στιγμᾶς ν' ἀποκριθῇ· ἀλλ' ὅτε κατώρθωτε νὰ ἀναλάβῃ τὸν λόγον εἶπεν· « Ἡ ἐσχότης σου ἀντήμειψεν ὑπὲρ τὸ δέον ὅ,τι ἐπραῖξα, ἢ ὅτι δύναμαί ποτε νὰ πράξω ὑπὲρ τῆς πατρίδος. »

Ὁ δὲ Ἀρνόλδ ἔγραψε πρὸς τὸν Οὐασιγκτῶνα διὰ τῆς λέμβου ἣτις ἔφερεν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· ἀλλὰ τοιαύτη ἦν ἡ θρασύτης τῆς ἐπιστολῆς, ὥστε ἀνέβη ἐρύθημα εἰς τὰς παρειάς τοῦ στρατηγοῦ. Καὶ ὁμῶς αἱ πρῶται λέξεις ἅς ἀπήγγειλε μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, ὑπηγορεύθησαν ὑπὸ τῶν εὐμενῶν αἰσθημάτων τῆς καρδίας του· διότι παρήγγειλε νὰ καθησυχάσῃ τοὺς φόβους τῆς Κυρίας Ἀρνόλδ, εἰδοποιοῦντες αὐτὴν ὅτι ὁ σύζυγός της εὐρίσκετο ἐν ἀσφαλείᾳ, καὶ ὅτι δὲν καταδιώκεται πλέον. Καὶ ἐγένοντο μὲν προετοιμασίαι πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Δυτικοῦ Ἀκρωτηρίου μὴ ποτε προσβάλλῃ αὐτὸ ὁ ἐχθρός· ἀλλ' ὁ Σίρ Ἑρρίκος Κλίντων, μὴ ἔχων πλέον βοηθὸν τὴν προδοσίαν τοῦ διοικητοῦ αὐτοῦ, δὲν ἐτόλμησε τοιαύτην ἀπόπειραν.

Ὅτε δὲ ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ὀρισθῶσι τὰ περὶ τῆς τύχης τοῦ Ἀνδρέ, οἱ γενικοὶ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ συνῆλθον ἵνα ἀνακρίνωσιν αὐτὸν, καὶ ἵνα, ἐρευνήσαντες περὶ ὅλων τῶν περιστάσεων ὅσαι σχέσιν εἶχον πρὸς τὴν στυγεράν συνωμοσίαν, ἀποφασίσωσιν εἰ ἔπρεπε νὰ θεωρηθῇ ὡς κατὰ σκοπὸς. Τὸν μετεχειρίσθησαν δὲ μετὰ μεγίστης φιλοφροσύνης, εἰπόντες ὅτι κύριος ἦν νὰ μὴ ἀπαντήσῃ εἰς ἐρωτήσεις δικαιολογούσας τὴν

καταδίκην του· ἀλλ' αὐτὸς, σκεφθεὶς βεβαίως σπουδαιότερον, καὶ μὴ συγκατανεύων νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐκουσίως τὸ ἔργον τῆς ἀπάτης, ὡμολόγησε τὴν ἐνοχλήν του, ὥστε κατέστη περιττὴ πᾶσα ἄλλη ἐξέτασις μαρτύρων.

Καὶ ὁμῶς ἐλπίζοντες νὰ ἐφεύρωσι δικαιολογημὰ τι ὑπὲρ αὐτοῦ, εἶπον ὅτι ἦλθεν εἰς τὸ Δυτικὸν Ἀκρωτήριο φέρων σημαίαν εἰρήνης. Ἐρωτηθεὶς δὲ ἂν εἶναι ἀληθές, ἀπεκρίθη· « Εἰ ἡρχόμην φέρων σημαίαν, ἤθελον ἐπιστρέφει μετ' αὐτῆς. » Ἀμερικανὸς τις ἀξιωματικὸς, νομίζων ἔτι δυνατὸν νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τῆς καταδίκης, εἶπεν ὅτι ἴσως ἦν δυνατὸν ν' ανταλλαχθῇ πρὸς τὸν Ἀρνόλδ. Ἀλλ' ὁ Ἀνδρὲ ἀπεκρίνατο· « Ποτέ! τοιαύτη πρότασις δὲν θέλει πώποτε γενεῖ παρ' ἐμοῦ. » Ὅλαι δὲ αἱ περιστάσεις ὅσας ὡμολόγησε, κατέπεισαν τοὺς ἀξιωματικοὺς ὅτι εἶχε χαρακτῆρα κατασκόπου· καί, ὡς γνωστὸν, θανατικὴ εἶναι ἡ ποινὴ ἣν οἱ αὐστηροὶ νόμοι τοῦ πολέμου ἐπιβάλλουσιν εἰς τοὺς τοιούτους.

Ἐν τοσοῦτῳ γενικὴ ἦν ἡ λύπη διὰ τὸ φοβερὸν καὶ ἀποτρόπαιον τέλος τοῦ βίου εἰς ὃ κατεδίκασεν ἑαυτὸν ὁ νέος ἀξιωματικὸς, παρεκτραπείς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς εὐθύτητος. Ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων ἐξέθεσεν ἐν ἰδιαιτέρᾳ ἐπι-

στολῇ τὴν περὶ τοῦ χαρακτηῆρος τοῦ Ἀνδρὲ εὐ-
μενῇ δόξαν του, καὶ ἴσως ποτὲ δὲν ἐξεπλήρωσε
μετὰ τοσαύτης θλίψεως δυσάρεστον χρέος, ὅ-
σον ὅτε ὑπέγραψε τὴν θανατικὴν ἀπόφασιν ἣ
τις ἐξετελέσθη μετ' ὀλίγον, ἀπαγχονισθέντος
τοῦ Ἀνδρὲ, κατὰ τὰς στρατιωτικὰς διατάξεις. Ὁ
Ἀρνόλδ ἐγράψε πολλὰς περὶ τούτου ἐπιστολάς
πρὸς τὸν Οὐασιγκτῶνα, ἀλλ' οὗτος εἰς οὐδεμίαν
ἀπεκρίθη· προσέταξε μόνον ν' ἀποσταλῶσιν
αὐτῷ, ὅντι ἐν Νεοεβοράκῳ, τὰ σκεύη καὶ ἐπιπλα-
ῶς καὶ ἡ σύζυγός του, μεταφερθεῖσα ἐκεῖ μετὰ
πολλῆς περιποιήσεως.

Τοσοῦτον εὐκόλως λησμονοῦμεν τὸ ἄμετρον
καὶ θαυμαστὸν τῆς ἰσχύος τοῦ Θεοῦ, ὥστε πιστεύ-
ομεν καὶ ὁμιλοῦμεν περὶ τῶν γεγονότων ἅτινα
θεωροῦμεν μικρά, ὡς εἰ μὴ διευθύνοντο παρ' αὐ-
τοῦ· ἀλλὰ μωρὰ εἶναι ἡ δόξα ὅτι πάντα συμ-
βαίνουσι « κατὰ τύχην, » ἢ « ἐκ περιστάσεως »,
ἐκτὸς μόνον ἂν διὰ τῶν λέξεων τύχη καὶ πε-
ρίστασις, ἐννοῶμεν τὰ μυστηριώδη ἔργα
τῆς θείας δυνάμεως, ἣτις κυβερνᾷ ἐπίσης καὶ τὰ
ἐλάχιστα καὶ τὰ μέγιστα γεγονότα. Καθ' ὅλας
τὰς περιστάσεις τὰς ἐχούσας σχέσιν πρὸς τὴν
συνωμοσίαν τοῦ Ἀρνόλδ, βλέπομεν τὴν θεί-
αν πρόνοιαν ἀνατρέπουσαν διὰ μικρῶν τὰς σο-

φωτέρας βουλὰς τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι· « Ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου βουλεύεται τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· ἀλλ' ὁ Κύριος διευθύνει τὰ βήματα αὐτοῦ. » (Παροιμ. ις'. 9.)

Ἡ ἀποτυχοῦσα ἐπιβουλὴ τοῦ Ἀρνόλδ κατέστη, χάρις τῷ κυβερνήτῃ τοῦ παντός, ὠφελιμωτάτῃ εἰς τὴν πατρίδα του· διότι πέμψας πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς καὶ τοὺς στρατιώτας τοῦ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ ἐπιστολὰς ἵνα καταπείσῃ αὐτοὺς νὰ μιμηθῶσι τὸ παράδειγμά του, ἐζήτην νὰ τοὺς βεβαιώσῃ ὅτι ἂν ὑπακούσωσι θέλουσιν ἀνταμειφθῇ γενναίως. Ἀλλὰ τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ὑπέρποτε ἐνθερμότερα συνένωσις τῶν Ἀμερικανῶν· ἡ δὲ ἀγανάκτησις ἣν ἡσθάνοντο παρώτρυνεν αὐτοὺς εἰς νέους ἀγῶνας, ἵν' ἀποδείξωσιν ὅτι ἀπόφασιν εἶχον νὰ ἐγκαρτερήσωσιν εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς ἰδίας πατρίδος, καὶ ὅτι καταφρονοῦσι τὸν ἀπαρνηθέντα τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα.

Ὁ Ἀρνόλδ ὑπῆρξεν ὁ μόνος Ἀμερικανὸς ἀξιωματικὸς ὅστις, καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου, ἐγένετο ἄξιος τοῦ ὀνόματος τοῦ προδότου, καὶ οὐχὶ ἀδίκως· διότι οὐ μόνον προσῆλθεν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος του, ἀλλὰ καὶ δραστηρίως ἠγωνίζετο νὰ σχεδιάζῃ καὶ νὰ

ἐκτελῇ ἔργα ὀλέθρια εἰς αὐτήν, καὶ ἐπιβλαβῇ πρὸς τοὺς συμπολίτας τοῦ. Πάντες ὁμως οἱ ἄγῳνες αὐτοῦ ἀπέβαινον ὠφέλιμοι πρὸς ἐκείνους καθ' ὧν ἐγίνοντο.

Ἡ πρὸς τὸν Σίρ Ἑρρέικον Κλίντωνα δοθεῖσα παρ' αὐτοῦ περιγραφὴ τῆς ἀσθενοῦς καὶ ἀξιοδακρύτου καταστάσεως τοῦ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ, ἐνέπνευσεν αὐτῷ τοιαύτην πίστιν καὶ πεποίθησιν εἰς τὴν ἰδίαν του δύναμιν, ὥστε πολλάκις αὐταὶ ἐγένοντο πρόξενοι ὠφελείας πρὸς τὸν στρατὸν τοῦτον. Ἑρρέεθῃ ὅτι «ὅστις ἐσχέφθη περὶ τῶν πιθανῶν συνεπειῶν τῆς συνωμοσίας ταύτης, εἴποτε εὐδοκίμει, καθὼς καὶ περὶ τῶν τυχαίων περιστάσεων δι' ὧν ἀνεκαλύφθη καὶ κατεστράφη, ἡσθάνθη βεβαίως τρόμον καὶ ἑκπληξιν· ἐνῶ οἱ εὐσεβεῖς εἶδον τὴν χεῖρα τῆς θείας προνοίας ὁδηγοῦσαν τὴν Ἀμερικὴν εἰς τὴν ἀνεξαρτησίαν της.»

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

1780—1781.

—ooo—

Κατὰ τὴν μετὰ τοῦ Γάλλου ναυάρχου ἐν Ἀρτφόρδῃ συνέντευξίν του, ὁ στρατηγὸς Οὐά-

σιγκτων ἐπέισθη ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψῃ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τοῦ χρόνου τὸ προσφιλὲς σχέδιον τῆς ἐφόδου κατὰ τοῦ Νεοεβοράκου, καθόσον μάλιστα ὁ ναύαρχος ἔλεγεν ὅτι προσεδόκα αὐξήσιν τοῦ στόλου, καὶ ὅτι πρὶν αὐτῆς δὲν εἶχεν, ὡς ἐνόμιζε, δύναμιν ἱκανήν· ἂν τιπαρατάξῃ πρὸς τὸν Ἀγγλικὸν στόλον μετὰ τινος ἐλπίδος ἐπιτυχίας. Οἱ δύο στρατοὶ ἐξηκολούθησαν ἀπλῶς παρατηροῦντες ἀλλήλους, ἕως οὗ ἔφθασεν ἡ ὥρα τῆς μεταβάσεως αὐτῶν εἰς τὰ χειμερινὰ καταλύματα. Καὶ οἱ μὲν Ἀμερικανοὶ ἦσαν τότε κατεσκηνωμένοι πλησίον τῆς Μορρίσοπόλεως, παρὰ τὰ σύνορα τοῦ Νεοεβοράκου καὶ τῆς νέας Ἰερσέυ· τὰ δὲ ἀνήκοντα εἰς τὴν Πολιτείαν τῆς Νέας Ἀγγλίας στρατεύματα κατέλυον ἐν τῷ Δυτικῷ Ἀκρωτηρίῳ, καὶ παρ' ἀμφοτέρας τὰς ὄχθας τοῦ Οὐδσωνος.

Ἡ τοποθεσία τοῦ Δυτικοῦ Ἀκρωτηρίου, καὶ τὰ περὶ χωρὰ αὐτῆς, ἔχουσιν ἀγρίαν μὲν ἀλλ' ὠραιότητα τὴν ὅψιν· κατεστάθησαν δὲ καὶ περιεργότατα ἀφοῦ ὁ Οὐάσιγκτων διεχεύμαζεν ἐκεῖ κατὰ τὴν πολυχύμαντον ἐκείνην περίοδον τῆς ἐπαναστάσεως. Ἐξακοσίους περίπου πόδας ὑπεράνω τοῦ Οὐδσωνος, κεῖνται τὰ ἐρείπια τοῦ φρουρίου, δεσπόζοντος κατὰ μῆκος τὸν ποταμὸν, ὡς

καί τι στενὸν τοῦ ὄρους. Οἱ μέγιστοι λίθοι ἐξ ὧν κατεσκευάσθη τὸ φρούριον, ἀνεβιδάσθησαν, ὡς λέγεται, διὰ τοῦ ἀποτόμου κρημνοῦ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων. Σώζονται δὲ ἐπὶ τινῶν λόφων καὶ ἐρείπια τῶν καλυβῶν τοῦ στρατοῦ, καὶ ἔκ τινος ὑψώματος ἀναβρύει ψυχρότατον καὶ διαυγέστατον ὕδωρ, σκιαζόμενον ὑπὸ δένδρων καὶ καλούμενον « Κρήνη τοῦ Οὐάσιγκτῶνος. » Οἱ γέροντες τῆς πέριξ χώρας, οἱ ἐνθυμούμενοι τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ ὑπερασπισταὶ αὐτῶν ἐστρατοπέδευον ἐκεῖ, ἔχαιρον μετὰ ταῦτα ὁδηγοῦντες τοὺς ξένους εἰς τὴν κρήνην, ἥς τὸ δροσερὸν ὕδωρ μετεχειρίζετο καθ' ἑκάστην ὁ σεβαστὸς αὐτῶν πρόμαχος. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ χειμὼν ἦν τοσοῦτῳ δριμύς, ὥστε ἐθεωρεῖτο ἀδύνατον νὰ ἐκστρατεύσωσι διαρκοῦντος αὐτοῦ ἄνδρες σχεδὸν γυμνοί. Ἐνῷ δὲ διεχέιμαζον εἰς καταλύματα χειμερινά, καὶ ὁ ἀκάματος Οὐάσιγκτων κατεγίνετο εἰς προπαρασκευὰς ἵνα ἐκστρατεύσωσι τὸ ταχύτερον, ὁ φθοροποιὸς πόλεμος διεδόθη καὶ κατὰ τὰς μεσημβρινὰς Πολιτείας. Ὁ στρατηγὸς Κορνούαλλης, ὅστις εἶχε μείνει ἐκεῖ μετὰ στρατοῦ, προσέβαλε τὴν 16 Αὐγούστου τοὺς Ἀμερικανούς ἐν Κάμδεν, καὶ κατὰ κράτος σχεδὸν τοὺς κατέστρεψεν. Ὅθεν ἐθεώρει ἔκτοτε τὴν Μεσημβρινὴν Καρο-

λίαν ὡς Πολιτείαν κατακτηθεῖσαν, καὶ ὅλους τοὺς ἀγῶνας ὅσους ποτὲ κατέβαλεν ἵνα ἀντισθῇ εἰς αὐτὸν, τοὺς ὠνόμαζε « πράξεις ἐπαναστατικὰς, » καὶ προσέταττε νὰ καταστρέφωνται μὲν αἱ ἰδιοκτησίαι πάντων τῶν ἀνθισταμένων εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, τούτους δὲ νὰ μεταχειρίζονται μετὰ μεγίστης αὐστηρότητος.

Ἐπειδὴ δὲ τῶν Ἀμερικανῶν τινες ἠνώθησαν μετὰ τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ, ὁ δὲ Κορνούαλης ἀκούσας ὅτι ἦσαν καὶ ἄλλοι πρὸς δυσμὰς τῆς Πολιτείας τῆς Ἀρκτῶας Καρολίνης θέλοντες νὰ πράξωσι τὸ αὐτὸ, ἔστειλε τὸν ταγματάρχην Φεργουσῶνα μετὰ στρατεύματος ἵνα ἐνωθῇ μετ' αὐτοῦ, ἀντικρούσῃ δὲ καὶ προσβάλῃ πάντας τοὺς μένοντας πιστοὺς εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα.

Ὁ δὲ Ἀμερικανὸς συνταγματάρχης Κλάρκ, ὅστις εἶχεν ἐγκαταλείψει τὴν ἐν Γεωργίᾳ οἰκίαν του ὅτε οἱ Ἀγγλοὶ ἐκυρίευσαν τὴν Πολιτείαν ταύτην, συνήθροισε μικρὸν σῶμα καὶ ἐπέπεσε κατὰ τῆς πόλεως Αὐγούστης· ἀλλ' ὁ ἐκεῖ Ἀγγλικὸς στρατὸς ἔλαβεν ἀμέσως βοήθειαν, καὶ ὁ συνταγματάρχης Κλάρκ ἀπεχώρησεν εἰς τὰ ὄρη. Ὁ δὲ Φέργουσον ἀκούσας τοῦτο, ἀπεφάσισε νὰ ἐμ-

ποδίση καὶ αὐτὸν καὶ τὸ μικρὸν μὲν ἀλλὰ γενναῖον σῶμά του. Τολμηροὶ τινες ὁμῶς ὀρεινοὶ ἐκ τῶν δυτικῶν μερῶν τῆς Βιργινίας καὶ τῆς Ἀρκτώας Καρολίνης, συνελθόντες ἐν τάχει, καὶ συνενωθέντες καὶ μετὰ τινων ἄλλων ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Καρολίνης, ἐπορεύθησαν ταχέως πρὸς τὸν Φεργουσῶνα, ἐστρατοπεδευμένον ὄντα ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ Βασιλέως, καὶ τὸν προσέβαλον μετὰ τοσαύτης ἀνδρείας, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου ὁ στρατός του ἡττήθη κατὰ κράτος. Καὶ ὁ μὲν Φέργουσων ἐφονεύθη, τριακόσιοι δὲ ἐκ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἔπεσαν ἢ ἐτραυματίσθησαν, καὶ ὀκτακόσιοι ἐγένοντο αἰχμάλωτοι, ἐνῶ χίλια τηλεβόλα μετὰ τῶν ἀποσκευῶν αὐτῶν ἔπεσαν εἰς χεῖρας των. Μέγα ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συμπλοκῆς ταύτης· διότι οἱ δυσηρεστημένοι Ἀμερικανοὶ δραπετεύσαντες δὲν ἐπανῆλθον πρὸς τὸν Κορνουάλλην, καὶ ἡ ζημία αὕτη τὸν ὑπεχρέωσεν ἀποχωρήσει ἐκ τῆς Ἀρκτώας Καρολίνης ὅπου ἤλπιζε τελείαν ἐπιτυχίαν.

Διευθύνθη δὲ μετὰ τοῦ στρατοῦ εἰς Κάμηδην ἵνα περιμεῖνῃ καὶ νέα στρατεύματα ἐκ Νεοεβοράκου μέλλοντα νὰ σταλῶσιν ὑπὸ τοῦ Σίρ Ἐρρίκου Κλίντωνος. Καὶ ἐνῶ ἦν ἐστρατοπεδευμένος ἐκεῖ πλησίον, ἠναγκάσθη νὰ στείλῃ ἀπο-

σπάσματα ἵνα κατατρέψωσιν Ἀμερικανόν τινα ἀξιοματικὸν καλούμενον Μαρίωνα, ὁδηγοῦντα εὐαρίθμους μὲν ἀνδρείους, οἵτινες κρυπτόμενοι μεταξὺ βάλτων καὶ δρυμώνων ἐξήρχοντο ὁσάκις ἦν εὐκαιρία, καὶ ἐπιπίπτοντες κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς πατρίδος, ὑπερασπίζοντο τὰς ἐγκαταλειμένας οἰκογενείας ἀφ' ὧν οἱ ἐχθροὶ ἤρπαζον τροφάς. Ἀνέχδοτόν τι τοῦ Μαρίωνος ἀποδεικνύει τοὺς ἀληθεῖς πατριωτικοὺς λόγους δι' οὓς ὑπέφερε μετὰ μεγαλοψυχίας καὶ ὑπομονῆς τοὺς κινδύνους καὶ τὰ παθήματα εἰς ἃ ἦν ἐκτεθειμένος, ἐγκαρτερῶν εἰς τὴν κατὰ τοῦ Κορνουάλλη ἀντίστασίν του.

Ἀξιοματικὸς τις Ἀγγλος ἦλθε φέρων προτάσεις ἀνταλλαγῆς αἰχμαλώτων· καὶ ἐδέχθη μὲν αὐτὸν φιλοφρόνως· ἀφοῦ δὲ ἐκανονίσθησαν τὰ περὶ τούτου, τὸν προσεκάλεσε νὰ γευθῇ μετ' αὐτοῦ. Ἀκούσας τοῦτο ὁ ἀξιοματικὸς ἐθαύμασε, διότι οὐδαμοῦ ἐκεῖ πλησίον ἐφαίνοντο ἐδέσματα οὔτε καὶ τόπος εἰς παρασκευὴν αὐτῶν. Ὀλίγοι τινὲς μόνον ἡλιοκαεῖς στρατιῶται ἐκάθηντο ἐπὶ κορμῶν δένδρων, ἔχοντες πλησίον τὰς πυριτοθήκας των.

Ὁ ἀξιοματικὸς ἀπεκρίθη ὅτι ἐδέχετο τὴν πρόσκλησιν, περιέργειαν ἔχων ἀναμφιβόλως νὰ ἴδῃ

πόθεν ἤθελεν ἔλθει τὸ γεῦμα. « Θωμᾶ, ἔκραξεν ὁ Μαρίων πρὸς τινα τῶν ἀνθρώπων του, φέρε τὸ γεῦμα. » Καὶ ὁ Θωμᾶς λαβὼν πεύκης κλαδίον ἐξέβαλε γεώμηλά τινα ἐκ σωροῦ τέφρας ὑφ' ἣν εἶχον τεθῆ ἵνα ἐψηθῶσι. Καὶ πρῶτον μὲν τὰ ἐκαθάρισε φυσήσας τὴν ἐπ' αὐτῶν κόνιν, καὶ ἀπομάξας διὰ τῆς χειρίδος τοῦ ἀγροίκου ὑποκαμίσου του, ἔπειτα δὲ ἐπισωρεύσας αὐτὰ ἐπὶ φλοιοῦ δένδρου, τὰ παρέθηκε μεταξὺ τοῦ Ἀγγλου καὶ τοῦ Μαρίωνος, ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τῆς πεύκης ἐφ' οὗ ἐκάθηντο. Καὶ ὁ μὲν ξένος ἀξιωματικὸς ἔλαβεν ἓν γεώμηλον, καὶ ἐνῶ ἔτρωγεν αὐτὸ ἀνεκάγχασεν· ὁ δὲ Μαρίων τὸν ἠτένισεν ἐκθαμβος. « Συγχώρησόν με, εἶπεν ὁ Ἀγγλος· ἐσυλλογιζόμην τί ἤθελον πράξει οἱ ἀδελφοί μου εἰ ἔδιδε πρὸς αὐτοὺς ἡ Κυβέρνησις τοιαῦτα γεύματα· δὲν ἀμφιβάλλω ὅμως ὅτι ἐν γένει γεύεσθε καλῆτερα. — Χειρότερα, ἀπεκρίθη ὁ Μαρίων, διότι πολλάκις δὲν ἔχομεν ἀρκετὰ γεώμηλα ἵνα κἂν μὴ λιμώττωμεν. — Ἐπειδὴ λοιπὸν στερεῖσθε τροφῶν, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ἐπανελάβεν ὁ ἀξιωματικὸς, ὅτι ἔχετε καλὸν μισθόν. — Οὔτε λεπτὸν, ἀπεκρίθη ὁ Μαρίων. — Λοιπὸν δὲν ἐννοῶ, ἀνεφώνησεν ἐκεῖνος, πῶς ἀντέχετε. — Τὰ τοιαῦτα ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ αἰσθήματος, ἀπεκρίθη

ὁ Μαρίων, καὶ διὰ τοῦτο εἶμαι εὐτυχής· προτιμῶ νὰ πολεμῶ ἵν' ἀποκτήσω τὴν μακαρίαν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος μου καὶ νὰ τρώγω ρίζας, ἢ ν' ἀπαρνηθῶ τὸν ἀγῶνα, καὶ νὰ κερδήσω ὅλα τὰ πλούτη τοῦ Σολομῶντος. »

Ὅτε δὲ ὁ Ἀγγλος ἐπανῆλθε πρὸς τὸν ἀρχηγόν του, ἠρωτήθη παρὰ τούτου διὰ τί ἐφαίνετο τοσοῦτον σύννους. Καὶ ἐκεῖνος ἔχω λόγον νὰ φαίνωμαι τοιοῦτος. — Διατί; ἠρώτησεν ὁ ἀρχηγὸς περίφοβος· μὴ ἐνίκησε τὸν Σίρ Ἐρρίκον Κλίντωνα ὁ Οὐάσιγκτων; — Ὅχι, κύριε· ἀλλὰ χειρότερα. Εἶδον ἓνα Ἀμερικανὸν στρατηγὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους του χωρὶς μισθοῦ καὶ σχεδὸν χωρὶς ἐνδυμάτων, τρώγοντας ρίζας καὶ πίνοντας νερόν, καὶ ταῦτα πάντα διὰ τὴν ἐλευθερίαν. Ποίαν ἐλπίδα ἐπιτυχίας ἔχομεν πολεμοῦντες πρὸς τοιοῦτους ἄνδρας; »

Ὁ δὲ Κορνουάλλης μετεχειρίσθη δραστηριωτατόν τινα ἀξιωματικόν, τὸν συνταγματάρχην Τάρλτωνα, ἵνα σύρῃ τὸν Μαρίωνα καὶ τοὺς εὐαρίθμους ὁπαδοὺς του ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς ἀσύλου των· ἀλλ' ἀποτυχὼν, ἔχυσε ὅλην τὴν ὀργὴν του κατὰ τῶν περιχώρων, γυμνώσας τοὺς κατόικους. Ἐπαυσε δὲ ὅτε ἤκουσεν ὅτι ἐφάνη ὁ Ἀμερικανὸς στρατηγὸς Σούμτερ ὅστις, διοικῶν

σῶμα στρατιωτῶν ἐλαφρῶν, ἐπλησίαζεν ἀπὸ τοῦ ἀντικρὺ μέρους. Ὁ Σούμτερ ἦν ἐνεργητικώτατος ἀξιωματικός· καὶ ὁ Κορνουάλλης, ὅστις ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε νικηθῆ κατὰ κράτος, ἐθαύμασεν ἀκούσας ὅτι ἤρχετο καὶ πάλιν ὁδηγῶν ἀξιόμαχον δύναμιν.

Ἀποφασίσας λοιπὸν ἀμέτῳς νὰ τὸν προσβάλη ἐντὸς τοῦ στρατοπέδου, παρὰ τὸν Πλατὺν ποταμόν, ἔστειλεν ἐπὶ τούτῳ ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ στρατοῦ του, διοικούμενον ὑπὸ τοῦ ταγματάρχου Οὐέμος, ὃ περ ἐλθὼν πολλὰς ὥρας πρὸ τῆς αὐγῆς ἐπέπεσε μεθ' ὁρμῆς· ἀλλ' ὁ Σούμτερ ἐπανεφέρε ταχέως τοὺς στρατιώτας του εἰς τάξιν, καὶ ἐπολέμησαν τοσοῦτῳ γενναίως, ὥστε οἱ ἐχθροὶ ἐδιάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσι, φονευθέντος καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ των. Καὶ ὁ μὲν Σούμτερ ἤλλαξε τότε θέσιν, ὁ δὲ Κορνουάλλης ἔστειλε τὸν Τάρλτωνα ἵνα ἀκολουθήσῃ καὶ προσβάλη αὐτόν.

Ὁ Σούμτερ κατεῖχε μετὰ τῶν στρατευμάτων τοῦ ἀπότομόν τινα λόφον, πλησίον τοῦ ποταμοῦ Τίγρεως, ὅτε ὁ Τάρλτων ἐπέπεσεν ἀκάθεκτος κατ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ μετὰ μικρὸν κατεσπευσμένως καὶ ἀτάκτως, ἀφείδς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης διακοσίους ὡς ἑγγιστα νεκροὺς καὶ τραυματίας. Ἐκ δὲ τῶν

Ἀμερικανῶν τρεῖς μὲν ἐφονεύθησαν τέσσαρες δὲ ἐπληγώθησαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ στρατηγὸς Σούμτερ ἐτραυματίσθη δεινῶς, καὶ γνωρίζων ὅτι πιθανὸν ἦν νὰ στείλῃ κατ' αὐτοῦ ὁ Κορνούαλης ἰσχυροτάτην δύναμιν, ἐθεώρησε συνετὸν νὰ διασκορπίσῃ τοὺς στρατιώτας του, καὶ νὰ προσκαλέσῃ αὐτοὺς ἐκ νέου ἅμα μετὰ τὴν θεραπείαν του· διότι τοιοῦτο ἦν τὸ πνεῦμα τὸ ζωογονοῦν τοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀθλοῦντας, ὥστε δὲν ἦν φόβος λειποταξίας. Ἀπερχόμενοι δὲ εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ἰδίων οἰκιῶν καὶ οἰκογενειῶν, ἦσαν ἔτοιμοι νὰ ἐπανεέλθωσιν ἅμα θεωρηθείσης ἀναγκαίας τῆς ὑπηρεσίας των.

Ὁ δὲ πρὸς μεσημβρίαν τακτικὸς στρατὸς ἦν εἰς ἄκρον εὐάριθμος, καὶ ἡ κατάστασις του περιγράφεται κάλλιστα ὑπὸ τοῦ Οὐάσιγκτῶνος ἐν τινι πρὸς φίλον ἐπιστολῇ, ὅτε διώρισε τὸν στρατηγὸν Γρήν ἵνα ἀναλάβῃ τὴν διοίκησίν του. Ἐγγραφε δὲ ταῦτα· « Κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου, ἀξιωματικὸς κατάλληλος διωρίσθη διοικητὴς τοῦ πρὸς μεσημβρίαν στρατοῦ· φρονῶ δὲ ὅτι ἔδωκα πρὸς ὑμᾶς ἄξιον ἀρχηγόν· ἀλλὰ τί δύναται στρατηγὸς ἄνευ στρατιωτῶν, ἄνευ ὀπλῶν, ἄνευ ἐνδυμάτων, ἄνευ προλεμεφοδίων καὶ ἄνευ τροφῶν ; »

Τὸν δὲ Δεκέμβριον ἔφθασεν ὁ στρατηγὸς Γρηγόριος εἰς τὴν κατὰ τὴν μεσημβρινὴν Καρολίαν Καρλόταν ὅπου κατέλυεν ὁ στρατός· ἅπας δὲ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπ' αὐτὸν στρατευμάτων μόλις ἀνέβαινεν εἰς δύο χιλιάδας ἀνδρῶν, τὸ πλεῖστον ἐλαφρῶν. Καὶ διαιρέσας αὐτὸν εἰς μοίρας δύο, τὴν μὲν ἔδωκε τῷ στρατηγῷ Μόργαν, ἐπιτάξας αὐτὸν νὰ ἐκστρατεύσῃ πρὸς τὸ μεσημβρινὸν μέρος τοῦ Καταούβα ποταμοῦ, ἐκεῖνος δὲ διευθύνθη πρὸς τὸν ποταμὸν Πέδην, ἵνα κατασκηνώσῃ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν ὁχθὴν αὐτοῦ.

Οὕτω πῶς τοποθετηθεῖσῶν τῶν δύο μοιρῶν, ἐπειδὴ ὁ στρατὸς τοῦ Κορνουάλλη εὐρέθη μεταξὺ αὐτῶν, ἀπεφάσισε νὰ προσβάλλῃ τὴν μίαν· ἀλλ' ἐπεθύμει ν' ἀφήσῃ ὅσον ἔνεστιν ἀβέβαιον κατ' ὁποτέρας ἐσχόπει νὰ ἐπιτεθῇ. Ἐν τοσοῦτῳ νέα στρατεύματα στελλόμενα ἐκ Νεοεβοράκου διευθύνοντο εἰς Κάμδεν. Ὁ δὲ Κορνουάλλης ἐκστρατεύσας πρὸς τὴν Ἀρκτῶαν Καρολίαν, παρήγγειλε ταῦτα μὲν νὰ μεταβῶσι πρὸς συνάντησίν του εἰς Καταούβαν, τὸν δὲ Τάρλτωνα νὰ ἐπιπέσῃ ταχέως μετὰ πολυαρίθμου στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος κατὰ τοῦ Μόργαν, « ἵν' ἀπωθήσῃ αὐτὸν μέχρις ἐσχάτων, καὶ κατὰ πᾶσαν περίστασιν νὰ τὸν ἀποδιώξῃ πέραν τοῦ

Πλατέως ποταμοῦ». Τοιαῦτα δὲ διατάττων ἤλπιζεν ὅτι εἰ διέφευγε τὸν Τάρλτωνα, ἤθελεν ἀπαντηθῆ καὶ καταστραφῆ ὑπὸ τοῦ κυρίου σώματος τοῦ στρατοῦ.

Ἄλλ' ἐξογκωθέντων αἴφνης τῶν ποταμῶν οὓς ἐμελλε νὰ περάσῃ ὁ στρατὸς, ἡργοπόρησαν πλέον ἢ ὅσον ὑπελογίζετο ὁ Κορνούαλλης νὰ φθάσωσι τὰ νέα στρατεύματα εἰς τὸ ὀρισθὲν μέρος. Ὁ δὲ Τάρλτων, γενόμενος δραστηριώτερος, κατέφθασε μετὰ τοῦ στρατεύματος τὸν Μόργαν, πρὶν ἢ ἔλθῃ ὁ Κορνούαλλης εἰς τὴν θέσιν ὅπου ἐσχόπει οὗτος νὰ τὸν παρεμποδίσῃ εἰ ἐβιάζετο νὰ ὑποχωρήσῃ.

Ἀκούσας δὲ ὁ Μόργαν τὰ κινήματα ταῦτα τοῦ ἐχθροῦ, καὶ εἰδὼς ὅτι ἡ θέσις του ἦν ἀκροσφαλῆς, διέβη τὸν Πακολέταν ποταμὸν, καὶ ἐλθὼν ἐτοποθέτησε τοὺς στρατιώτας του παρὰ τὸν πόρον ἵνα ὑπερασπίσωσιν αὐτόν· μαθὼν ὅμως μετὰ μικρὸν ὅτι οἱ καταδιώκοντες αὐτόν ἐπέρασαν τὸν ποταμὸν ἐξ μίλια ὑψηλότερον, ἀπεχώρησεν εἰς τι μέρος μεταξὺ τῶν πευκῶν, ὀνομαζόμενον Κάουπενς. Καὶ καταλύσας ἐκεῖ συνεβουλεύθη τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ μικροῦ στρατοῦ του περὶ τοῦ πραχτέου· ἀπεφάσισαν δὲ νὰ ἐγκαρτερήσωσιν ἐκεῖ καὶ νὰ περιμείνωσι τὴν ἐ-

φοδον τῶν ἐχθρῶν. Ἐτοποθέτησαν λοιπὸν τὸν στρατὸν ἐπὶ ἀνωφεροῦς τινος μέρους, ἐν μέσῳ δάσους ἀραιοῦ, καὶ ἀνέμεινον μετὰ θάρρους τοὺς πολεμίους, οἳτινες φανέντες μετὰ μικρὸν ἐβάδιζον ἔχοντες πλήρη πεποίθησιν ὅτι ἐμελλον νὰ νικήσωσι. Καὶ ταῦτα μὲν ἐγένοντο τὴν 17 Ἰανουαρίου 1781.

Ὁ δὲ Μόργαν καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ διέταξαν τὰ δέοντα μετὰ τοσαύτης ἀταράχου κρίσεως, καὶ μετὰ τοσαύτης ὑποταγῆς καὶ προθυμίας ὑπήκουσαν οἱ στρατιῶται, ὥστε ὁ Γάρλτων καὶ ὁ πλήρης θάρρους στρατὸς τοῦ ἡττηθέντες, ἐδιάσθησαν νὰ φύγωσι, καταδιωχόμενοι ἐγγύθεν ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν, αἰχμαλωτευσάντων πεντακοσίους μὲν στρατιώτας, εἴκοσιπέντε δὲ ἀξιωματικούς. Ἐκυρίευσαν δὲ καὶ ὀκτακόσια πυροβόλα, τριακονταπέντε ἀμάξας φορτηγούς καὶ ἵππους ἑκατόν. Ἐκ δὲ τῶν Ἀμερικανῶν ἐφονεύθησαν καὶ ἐτραυματίσθησαν ὀγδοήκοντα περίπου ἄνδρες. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ παρευρέθη καὶ ὁ ἀντισυνταγματάρχης Οὐάσιγκτων, ὅστις ὅτε ἦν λοχαγὸς ἐπολέμησεν ἀνδρείως ἐν Τρεντῶνι. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ θέρμῃ τῆς καταδιώξεως ἐμακρύνθη ἀπὸ τοῦ στρατοῦ, τρεῖς Ἀγγλοὶ ἀξιωματικοὶ ὧν εἷς καὶ ὁ Γάρλτων, ἰδόντες αὐ-

τὸν, ἐπ'ανῆλθον ἐν τάχει καὶ τὸν προσέβαλον. Καὶ εἷς μὲν κατέφερε τὸ ξίφος κατ' αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπιλοχίας τις δραμῶν εἰς βοήθειάν του, τὸ ἀπέκρουσε. Συγχρόνως δὲ τὸν προσέβαλε καὶ ὁ δεύτερος ἀξιωματικός· ἀλλὰ παῖς τις, τοσοῦτ' ὦν μικρὸς ὥστε οὔτε ξίφος ἠδύνατο νὰ κρατήσῃ, ἐτραυμάτισε τὸν ἀξιωματικὸν τοῦτον διὰ τοῦ πιστολίου του, καὶ οὕτω ἔσωσε τὸν Οὐασιγκτῶνα, παλαίοντα πρὸς τὸν Τάρλτωνα. Ἰδὼν λοιπὸν οὗτος ὅτι ἀδύνατον ἦν νὰ ὑπερισχύσῃ, ἐτράπη εἰς φυγὴν, καὶ κενώσας πυροβόλον ἐτραυμάτισε μὲν τὸν ἵππον τοῦ συνταγματάρχου, αὐτὸν δὲ οὐχί.

Κατὰ τὴν μονομαχίαν ταύτην ἐπλήρωσεν ὁ Οὐάσιγκτων τὴν χειρὰ τοῦ Τάρλτωνος· λέγεται δὲ ὅτι εἰπὼν οὗτος μετὰ ταῦτα εἰς Ἀμερικανίδα ἐν Καρολουπόλεως· «φαίνεται ὅτι ἔχετε μεγάλην ιδέαν περὶ τοῦ συνταγματάρχου Οὐασιγκτῶνος· καὶ ὁμως, ὡς μοὶ εἶπον, εἶναι τόσῳ ἀμαθής, ὥστε μόλις τὸ ὄνομά του δύναται νὰ χαράξῃ, » ἤκουσεν εἰς ἀπάντησιν τῆς σκαιᾶς ταύτης παρατηρήσεως ὅτι, « πιθανὸν τοῦτο· ἀλλὰ κανεὶς κάλλιον ὑμῶν, συνταγματάρχα, δὲν δύναται νὰ μαρτυρήσῃ ὅτι γνωρίζει νὰ χαράτῃ τὸ σημεῖόν του ».

Ὁ δὲ ἰαρχλτων ἀναχωρήσας μετα σπουδῆς ἐκ Κάρουπενς, ἔφθασεν ὅπου κατέλυεν ὁ στρατὸς τοῦ Κορνούαλλη, εἰκοσιπέντε περίπου μίλια μακράν.

Ἡ νίκη αὕτη ἦν σπουδαιοτάτη πρὸς τὸν Ἀμερικανικὸν ἀγῶνα· διότι, καταστρεφόμενου τοῦ στρατοῦ τοῦ Μόργαν, ὁ Κορνούαλλης ἐπέπιπτε πιθανῶς κατὰ τοῦ Γρήν μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν δυνάμεων καὶ μετ' ἐπιτυχίας ἀναμφιβόλου, ἐπειδὴ τὰ στρατεύματά του ἦσαν πολυάριθμα, καὶ τότε πᾶσαι αἱ μεσημβριναὶ Πολιτεῖαι ἐκυριεύοντο ὑπ' αὐτοῦ.

Τὴν ἐπαύριον μετὰ τὴν μάχην, τὰ στρατεύματα ἅτινα προσέταξεν ὁ Κορνούαλλης νὰ ἔλθωσι πρὸς αὐτὸν, ἔφθασαν, καὶ τὴν αὐγὴν τῆς ἐπιούσης ἐξεστράτευσεν πανστρατιᾷ, ἀπόφασιν ἔχων νὰ προσβάλλῃ τὸν Μόργαν μετὰ δυνάμεως ἥτις βεβαίως ἔμελλε νὰ τὸν καταστρέψῃ.

Ὁ δὲ στρατηγὸς Μόργαν, διευθυνθεὶς ταχέως πρὸς τὸν Καταούβαν ποταμὸν, διέβη αὐτὸν πρὸ δύο μόνων ὥρων πρὶν ἢ φθάσῃ ὁ Ἀγγλικὸς στρατὸς εἰς τὰς ὄχθας αὐτοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ἤγγιζεν ἡ νύξ, ὁ Κορνούαλλης δὲν ἀπεφάσισε νὰ τὸν περάσῃ καὶ αὐτὸς πρὸ τῆς ἡμέρας· ἀλλ' ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἡ εὐμενὴς ἐκείνη χεὶρ, ἥτις ὠδήγει τοὺς Ἀμερικανοὺς εἰς τὴν ἀνεξαρ-

τησίαν διὰ δοκιμασιῶν, ἔθεσε μεταξὺ τοῦ Κορ-
νουάλλη καὶ τοῦ στρατοῦ ὃν ἤλπιζε νὰ κατα-
στρέψῃ, φραγμὸν ὃν πᾶσα ἡ δύναμις καὶ πᾶσα
ἡ σύνεσις αὐτοῦ δὲν ἦσαν ἱκαναὶ νὰ ὑπερπηδῇ-
σωσιν. Ἐπεσε δὲ καὶ βροχὴ δι' ὅλης τῆς νυ-
κτός, ἀλλὰ τόσῳ λεπτῇ ὥστε ἐθεωρεῖτο ἀπί-
θανος ἡ αὕξησις τοῦ βάρους τοῦ ποταμοῦ· καὶ
ὅμως ἐπὶ δύο ἡμέρας κατέστη ἀδιάβατος.

Ἡ κατὰ θείαν πρόνοιαν αὕτη ἀργοπορία τῶν
καταδιωκόντων αὐτὸν, ἔδωκε καιρὸν τῷ Μόργαν
νὰ ἐξασφαλίσῃ τοὺς αἰχμαλώτους καθὼς καὶ τὰ
κυριευθέντα ὅπλα καὶ πολεμεφόδια, καὶ νὰ ἀνακου-
φίσῃ ἀπὸ τοῦ κόπου τὸν κεκμηκότα στρατὸν του.

Ὁ δὲ στρατηγὸς Γρήν, ἀκούσας τὴν ἐν Κά-
σουπενς μάχην, ἐθεώρησε σπουδαιότατον νὰ συν-
ενώσῃ τὰς δύο μοίρας τοῦ στρατοῦ του· καὶ
διὰ τοῦτο, καθὼς καὶ ἵνα βοηθήτῃ τὸν Μόργαν
διὰ τῶν συμβουλῶν του, διευθύνθη σπουδάζων
πρὸς αὐτὸν, ἀφείς τὴν ἄλλην μοῖραν ὑπὸ τὴν
διοίκησιν τοῦ στρατηγοῦ Ὑγερ.

Ὅτε δὲ κατέβησαν ἀρκούντως τὰ ὕδατα,
ὁ Κορνουάλλης διέβη τὸν Καταούβαν, ἐξηκο-
λούθησε καταδιώκων μετὰ σπουδῆς τοὺς Ἀμε-
ρικανοὺς διευθυνομένους πρὸς τὸν ποταμὸν
Ἰάδκην, ὃν καὶ ἐπέρασεν τὴν 2 Φεβρουαρίου οἱ

μὲν ἐπὶ σχεδιῶν, οἱ δὲ πεζοί, φροντίσαντες νὰ ἐξασφαλίσωσιν ὅλας τὰς σχεδίας ἵνα μὴ μεταχειρισθῶσιν αὐτὰς οἱ ἐλθόντες ἤδη εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην ἐχθροί των. Ἀλλὰ καὶ πάλιν τὰ ὕδατα ἤλθον εἰς βοήθειαν τῶν Ἀμερικανῶν· διότι πρὶν ἢ ἐτοιμάσωσιν οἱ ἐχθροὶ λέμβους ἢ σχεδίας ἵνα διαβῶσι τὸν Ὑάδκην, ὑετὸς πολὺς καὶ ἄνεμος σφοδρὸς κατέστησαν ἐπικίνδυνον πᾶσαν ἀπόπειραν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ποταμὸς ἐξωγχοῦτο ἀδιακόπως, ὁ Κορνούαλλης ὑπεχρεώθη νὰ μεταβῇ πρὸς τὰς πηγὰς του, ὅπου ἦν ὀλιγώτερον βαθὺς, πρὶν ἢ τολμήσῃ νὰ τὸν περάσῃ.

Περιώνυμός τις ἱστορικὸς τῆς Ἀμερικανικῆς ἐπαναστάσεως λέγει ταῦτα· « Ἡ δευτέρα αὕτη θαυμασία διάσωσις ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν Ἀμερικανῶν ὡς νέα ἀπόδειξις ὅτι τὸν ἀγῶνα αὐτῶν εὐνόει ὁ Θεός· τοσοῦτον δὲ ἐπηύξησε τὰ θρησκευτικὰ αἰσθήματα τοῦ εὐσεβοῦς μέρους τῶν κατοίκων ἢ ἰδέα, ὅτι ἐνῶ αὐτοὶ δις κατὰ συνέχειαν διέβησαν τὸν ποταμὸν, ὁ ἐχθρὸς καὶ τοὶ ὀλίγον ἀπέχων δὲν τὸ κατώρθωσεν, ὥστε ἐνισχύθησαν ἔτι μᾶλλον οἱ ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀγῶνές των » (α).

(α) Ῥημασί.

Ἡ ἀργοπορία αὕτη συνετέλεσεν ὅπως μεταβῇ ὁ στρατηγὸς Γρῆν εἰς τὸ ἐν Γυλφὸρδ Δικαστήριον, ὅπου ἔφθασε καὶ ἡ ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Ὑγερ μοῖρα.

Ὅτε δὲ εἶδεν ὁ Κορνούαλλης ὅτι δὲν ἦν δυνατόν νὰ προλάβῃ τὴν συνένωσιν τῶν δύο τούτων μοιρῶν, ἀπεφάσισε νὰ δοκιμάσῃ νὰ παρεμβῇ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Βιργινίας ὅπως τὸν βιάσῃ εἰς πόλεμον, πρὶν ἢ προφθάσῃ ἡ ἐπικουρία, ἥτις ἐτοιμαζομένη κατὰ τὴν Πολιτείαν ἐκείνην ἔμελλε νὰ σταλῇ πρὸς αὐτούς.

Γινώσκων ὁ στρατηγὸς Γρῆν ὅτι μάχῃ μετὰ τοσούτῳ ἰσχυροῦ ἐχθροῦ ἤθελεν ἀποβῇ ὀλεθρία, κατέβαλε πάντα ἀγῶνα ἵνα μεταφέρῃ μετὰ σπουδῆς τὸν στρατὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν ποταμὸν Δάν, ἐλπίζων νὰ εἰσέλθῃ εἰς Βιργινίαν πρὸ τοῦ Κορνούαλλη. Μετὰ πολλὰς δὲ δυσκολίας, καὶ ἀφοῦ διέτρεξε τετραράκοντα μίλια ἐντὸς εἰκοσιτεσσάρων ὥρῶν, κατῴρθωτε νὰ διαβιβάσῃ αὐτὸν σῶρον διὰ τοῦ ποταμοῦ. Μόλις ἡ τελευταία λέμβος δὲ ἦς διέβαινον ἤγγισε τὴν βόρειον ὄχθην, καὶ ὁ στρατὸς τοῦ Κορνούαλλη ἐφάνη εἰς τὴν ἀπέναντι.

Ὁ δὲ Γρῆν ὑπεχώρησε μετὰ τῆς εὐαρίθμου αὐτοῦ δυνάμεως διακόσια μίλια καὶ ἐπέκεινα, μηδὲνα στερηθεὶς στρατιώτην. Ἦν δὲ τότε χει-

μών· ὁ καιρὸς ἦν ψυχρὸς καὶ ὑγρὸς, αἱ ὁδοὶ καταβεβορβορωμένα· ἢ πεπαγωμένα, καὶ ὁ στρατὸς σχεδὸν γυμνὸς καὶ ἀνυπόδητος, μὴ ἔχων πολλάκις ἄλλην τροφὴν εἰμὴ σῖτον τετριμμένον ἐπὶ ἀγγείων κασσιτερίνων τρυπωμένων ἐπ' αὐτῷ τῷ σκοπῷ. Καὶ τοῦ Κορνουάλλη δὲ ὁ στρατὸς διέβη διὰ τῶν αὐτῶν ὁδῶν, ἀλλὰ καλῶς ἐνδεδυμένος, καὶ τροφὰς ἔχων ἐνδυναμωτικὰς. Ἐμποδισθεῖς ὁμως ὑπὸ τῶν ἐξογκωθέντων ὑδάτων δὲν κατέφθασε τοὺς Ἀμερικανούς· τοσαῦτα δὲ ἐμπόδια ἀπήντησε μετὰ τὴν ἀσφαλῆ τούτων διάβασιν, ὥστε ἡ θεία πρόνοια ἐφανερώθη προδῆλως εἰς ταύτας τὰς ἀργοπορίας, καὶ ὁ Γρῆν ὡς καὶ ὁ ἀσθενὴς αὐτοῦ στρατὸς, ἔλαβον ἀφορμὰς νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν Θεὸν τὸν διὰ τοιούτων θαυμάτων σώσαντα αὐτοὺς ἀπὸ ἰσχυροτάτου πολεμίου.

Ὅτε δὲ ὁ Ἀμερικανικὸς στρατὸς εἰσῆλθεν εἰς Βιργινίαν, ὁ Κορνουάλλης ἀναστείλας τὴν καταδίωξιν διευθύνθη βραδέως εἰς Χιλλόπολιν πρωτεύουσαν τότε τῆς Βαρείου Καρολίνης. Καὶ ἀνυψώσας ἐκεῖ τὴν σημαίαν τοῦ βασιλέως τῆς Ἀγγλίας, προσεκάλεσε πάντας τοὺς κατοίκους τῆς Πολιτείας νὰ τὸν συνδράμωσιν ἵνα ἐπαναφέρῃ τὴν πρώτην κυβέρνησιν.

Ἄλλ' ὁ στρατηγὸς Γρήν, ἔχων ἀπόφασιν νᾶ μὴ τὸν ἀφήσῃ νᾶ κυριεύσῃ ἐξ ὀλοκλήρου τὴν Πολιτείαν ἐκείνην, παρέλαβεν ἑκατοστυίας τινὰς ἀνδρῶν εἰς ἐπικουρίαν τοῦ στρατοῦ του, καὶ διαβάς ἐκ νέου τὸν ποταμὸν Δὰν ἐξεστράτευσε βραδέως πρὸς Χιλλόπολιν. Καὶ εἶχον μὲν ζητηθῇ παρ' ὅλων τῶν περιχώρων τροφαὶ διὰ τὸν Ἀγγλικὸν στρατόν· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἰδὼν ὁ Κορνούαλλης ὅτι ἀδύνατον νᾶ πορισθῇ ἐκεῖ τὰ ἀναγκαῖα, ἀπεφάσισε νᾶ μεταβῇ εἰς ἄλλην θέσιν. Ὅτε δὲ ἀνεχώρησε προέβη καὶ ὁ Γρήν, ἀλλὰ φροντίζων νᾶ μὴ φέρῃ τὸν στρατὸν εἰς μέρος ὅπου ἤθελεν ἀναγκασθῇ νᾶ ἔλθῃ εἰς χεῖρας, πρὶν ἢ φθάσῃ καὶ ἡ ἐκ Βιργινίας περιμενομένη ἄλλη βοήθεια. Ἐλθούσης δὲ ταύτης ἀπεφάσισε νᾶ συνάψῃ μάχην, καὶ διευθύνθη ἐπὶ τούτου εἰς Γυλφὸρδ ἵνα ἀπαντήσῃ τὸν Κορνούαλλον. Καὶ τωόντι τὴν 15 Μαρτίου συνεκροτήθη μάχη πεισματωδεστάτη, καὶ ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τινα χρόνον, ἀξιούντων τὴν νίκην ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Ἀλλὰ μετὰ σημαντικωτάτην φθοράν, ὁ μὲν Κορνούαλλης ὑπερίσχυσεν, ὁ δὲ Γρήν ἀπεκρούσθη δώδεκα μίλια μακρὰν, ὅπου ἤτοιμάσθη ν' ἀντικρούσῃ νέαν ἐπίθεσιν, ἥτις, ὥς ὑπέθετεν, ἔμελλε νᾶ γίνῃ μετ' ὀλίγον. Ἀλλ' ὁ Κορνούαλλης δὲν ἀ-

πεπειράθη αὐτήν· διότι, εἰ καὶ ἐκέρδησε τὴν μά-
χην, τοσοῦτον ἀριθμὸν ἀνδρῶν εἶχεν ἀπολέσει,
καὶ τόσῳ ἀδύνατον ἦν νὰ πορισθῇ ζωοτροφίας,
ὥστ' ἐβιάσθη ν' ἀπέλθῃ εἰς Οὐίλμιγκτόνην ὅπου
ἤλπιζε νὰ εὕρῃ τοιαύτας. Φθὰς δ' ἐκεῖ ἐκήρυξεν
ὅτι ἐνίκησε μεγίστην νίκην, καὶ προσέταξε νὰ
γείνη γενικὴ φωτοχυσία.

Κυρία τις καλουμένη Ἐϋονάρδ (ἥς τινος ὁ σύ-
ζυγος εἶχε φυλαχισθῇ ὡς ἀποστάτης ἐπὶ πλοίου
ἐν Ἀγίῳ Αὐγουστίνῳ ἀφοῦ οἱ Ἕλληες ἐκυ-
ρίευσαν τὴν Καρολούπολιν), ἐκλείσε τὰ πα-
ράθυρα τῆς οἰκίας της ὅτε ἤκουσε τοῦ Κορ-
νουάλλη τὴν προσταγὴν. Ἀξιωματικὸς δέ τις
Ἕλληος ἐλθὼν ἠρώτησε· « Πῶς τολμᾷς νὰ πα-
ρακούσης τὴν δοθεῖσαν προσταγὴν; Διὰ τί δὲν
ἔχεις φωτοχυσίαν; » Καὶ ἐκείνη ἀπεκρίθη· « Εἶ-
ναι δυνατόν νὰ αἰσθανθῶ χαράν; Δύναμαι νὰ ἐ-
ορτάσω τὴν νίκην τοῦ ὑμετέρου στρατοῦ, ἐνῶ
εἶναι ὁ σύζυγός μου εἰς τὴν φυλακὴν; » Ὁ δὲ
ἀξιωματικὸς ἐπανέλαβεν· « Αἱ τελευταῖαι ἐλπί-
δες τῆς ἀποστασίας ἐπνίγησαν μετὰ τὴν ἥτ-
ταν τοῦ Γρήν, καὶ πρέπει νὰ ἀνάψῃς φῶτα.—
Οὔτε ἐν, ἀπεκρίθη ἡ Κ. Ἐϋονάρδ, θὰ τεθῇ τῇ
ἀδείᾳ μου εἰς τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας μου.—
Λοιπὸν, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς, θὰ ἐπιστρέψω φέ-

ρων στρατιώτας, καὶ πρὸ τοῦ μεσονυκτίου θὰ κατεδαφίσω αὐτήν. — Δύναμιν μὲν τοιαύτην ἔχεις, ἀπεκρίθη ἐκείνη, καὶ φαίνεσαι εὐδιάθετος νὰ τὴν μεταχειρισθῇς· ἀλλὰ δύναμιν νὰ βιάσῃς τὴν θέλησίν μου θεβαίως δὲν ἔχεις· ὥστε δὲν θέλω ἀνάψει φῶτα. » Τότε ὁ ἀξιωματικὸς ἀνεχώρησεν, ἀλλὰ δὲν ἐπανῆλθε νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἀπάνθρωπον ἀπειλήν.

Ὁ δὲ Κορνούλλης ἐξεστράτευεν εἰς Βιργινίαν. Καί τινες τῶν κατοίκων τῆς Ἀρκτώας Καρολίνης, ἀρνηθέντες τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνα, ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ· διὸ ἡ ἐκ τῆς Πολιτείας των ἀναχώρησίς του τοὺς κατελύπησεν· ἀλλὰ πρὸς πάντας τοὺς ἐμμένοντας σταθερῶς εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας ἀπόφασιν, ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τῆς παρουσίας ἐκείνων οἷτινες σκοπὸν εἶχον νὰ τοὺς καθυποτάξωσι, προεξένησε μερίστην χαρὰν· τὸ ὄνομα τοῦ Τάρλτωνος ἠκούετο μετὰ τρόμου, διότι ἐφέρετο πάντοτε αὐστηρῶς, εἴτε καταστρέφων τὰς ἰδιοκτησίας τῶν πιστῶν Ἀμερικανῶν, εἴτε τιμωρῶν αὐτοὺς ὡςάκις παρουσιάζετο εὐκαιρία. Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν, καταπτοηθέντες ἐπὶ μικρὸν, ἔδειξαν προαίρεσιν νὰ ὑποταχθῶσιν· ἀλλ' ἀκολούθως μετενόησαν καὶ ἀ-

πεφάσισαν νὰ ὑπερασπισθῶσιν ἑαυτούς· πρὸς τούτους λοιπὸν ὁ Τάρλτων ἐφέρετο πάντοτε ἀδυσωπήτως. Νέος τις πράξας οὕτω πως, συνελήφθη μετὰ τινα χρόνον αἰχμάλωτος· ὁ δὲ Τάρλτων προσέταξεν, ἀπαγχονίσαντες ἀμέσως αὐτὸν, νὰ τὸν κρεμάσωσι παρὰ τὴν ὁδὸν, θέτοντες ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν· « Ἐοικαῖτα θέλει πάθει καὶ ὅστις τολμήσει νὰ τὸν λάβῃ ἐντεῦθεν. » Ἡ ἀδελφὴ ὅμως τοῦ φονευθέντος ἐτόλμησε νὰ καταφρονήσῃ τὴν ἀπειλήν· καὶ θώρακα φέρουσα τὴν σταθερότητα τῆς γυναικείας ἀφοσιώσεως καὶ τὴν ἐκ ταύτης στοργὴν, καὶ καιροφυλακτήσασα ἵνα μὴ εὑρεθῆς τις ἐκεῖ πλησίον ἐμποδίσῃ τὸ θλιβερὸν καὶ ἐπικίνδυνον ἔργον τῆς, κατώρθωσε νὰ παραλάβῃ τὸ σῶμα τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς ἀδελφοῦ καὶ νὰ τὸ ἐνταφιάσῃ.

Ἐνῶ δὲ οἱ κάτοικοι τῶν μεσημβρινωτέρων Πολιτειῶν ἔπασχον, καὶ αὐτοὶ οἱ τῆς Βιργινίας δὲν ἔζων ἐν εἰρήνῃ· διότι ὁ φιλέκδικος Ἀρνόλδ, ὀνομασθεὶς στρατηγὸς τῶν Ἀγγλων, προσετάχθη νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν γενέθλιον χώραν τοῦ Οὐάσιγκτῶνος. Περὶ τὰς ἀρχὰς λοιπὸν Ἰανουαρίου προσέβαλε τὴν Ῥιχμόνδην, καὶ κυριεύσας αὐτήν, κατέστρεψε τὰ ἐν αὐτῇ πολευερδία.

Ἐπειδὴ δὲ ἀθηνευστάτη ἦν ἡ ἀντίστασις, ἐδρά-
ξατο πάσης εὐκαιρίας ἵνα βλάβῃ τοὺς συμπο-
λίτας του, εὐχαριστῶν οὕτω τὴν ἐπιθυμίαν του.

Πάντα συνέτρεξαν κατὰ τὸν ἀπευκταῖον ἐκεῖ-
νον χειμῶνα ἵνα ἀπελπίσωσι τοὺς Ἀμερικανοὺς
καὶ ἐπαυξήσωσι τὰς φροντίδας τοῦ Οὐάσιγκτῶ-
νος· οὐδεμία φωνὴ χαρᾶς ἤκούετο ὅπως προσα-
γορεύσῃ τὸ νέον ἔτος 1781· προοιμιάσθη μά-
λιστα διὰ γεγονότος ἀπειλήσαντος τὸν ὀλεθρον
τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος. Ἡ μοῖρα τοῦ στρα-
τοῦ, ἡ καταλύσασα παρὰ τὴν Μορρίσόπολιν
καὶ Νέαν Ἰερσέϋ, ἐπασχε τοιαύτην στέρησιν ἐν-
δυμάτων καὶ τροφῶν, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ μετα-
βῇ εἰς Φιλαδελφίαν, καὶ νὰ θιάσῃ τὴν Συνέλευ-
σιν νὰ χορηγήσῃ πρὸς αὐτὴν βοηθήματα, ἢ ἄλ-
λως νὰ τὴν ἀπειλήσῃ ὅτι δὲν ἤθελε πλέον ὑ-
πηρετήσῃ. Εἰς μάτην ὁ ἀρχηγὸς αὐτῆς ἠγωνί-
σθη νὰ τὴν ἐμποδίσῃ· αὐτὴ διευθύνθη εἰς Πριγκε-
στόνην. Τρεῖς ἀξιωματικοὶ εἰς οὓς ἦσαν ἀφωσιω-
μένοι οἱ στρατιῶται, τοὺς παρηκολούθησαν εἰς
τὸ μέρος ὅπου κατέλυσαν ἵνα διανυκτερεύσωσι,
καὶ τοὺς κατέπεισαν νὰ στείλωσιν ἐξ ἐκάστου
συντάγματος ἀνὰ ἓνα λοχίαν ὅπως τοὺς ἀντι-
προσωπεύσωσι καὶ εἴπωσι τὰ παράπονά των, καὶ
τί ἐσχόπουν νὰ ζητήσωσι παρὰ τῆς Συνελεύσε-

ως. Καὶ ἐπειδὴ ὑπήκουσαν, ὁ διοικητὴς αὐτῶν. Οὐέυν ὑπεσχέθη ὅτι αἱ ἐπιθυμίαι των ἐμελλον. νὰ γίνωσι γνωσταὶ εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν· διὸ παρεκίνησεν αὐτοὺς νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὰ καθήκοντά των. Τὴν ἐπο-
χὴν ἐκείνην ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων ἦν ἐν Νέα Οὐϊνδσόρρη πρὸς τὸν ἀρκτικὸν ποταμὸν, ὁ δὲ Οὐέυν εἰδοποίησεν ἀμέσως αὐτὸν περὶ τῆς ἐπι-
φόβου ταύτης στάσεως καὶ περὶ τῶν αἰτήσεων τῶν στασιαστῶν. Καὶ ἐλυπήθη μὲν εἰς ἄκρον μαθὼν τὴν διαγωγὴν ταύτην· ἀλλ' ὡς ἐννοῶν ὅτι εἶχον βασίμους λόγους παραπόνων, δὲν ἐ-
νόμισε καλὸν νὰ ὑπάγῃ πρὸς αὐτοὺς, φοβούμε-
νος μὴ τὸν παρακούσῃ καὶ κατασταθῶσιν οὕ-
τω ἄξιοι τιμωρίας· ἐνῶ ἄλλως εἰ ἐδείκνυον διά-
θεσιν νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὰ καθήκοντά των, ἡ τιμωρία ἤθελε προληφθῇ. Προέβλεψε δὲ περὶ παντὸς τρόπου ἱκανοῦ νὰ καθυποτάξῃ αὐτοὺς εἴ ποτε ἐγίνοντο τολμηρότεροι, καὶ παρήγγειλε τὸν Οὐέυν νὰ εἰδοποιήσῃ τὴν Συνέλευσιν περὶ τῶν διατρεξάντων, ἵνα διορθώσῃ τὴν ὑπόθεσιν ἄνευ τῆς μεσολαβήσεώς του.

Ἡ δὲ Συνέλευσις διώρισεν ἐπιτροπὴν ἵνα ἐ-
πισκεφθῇ τὸ στρατόπεδον τῶν στασιαστῶν, καὶ διεβίβασε προτάσεις ἃς ἐδέχθησαν ἐπὶ τέλους.

Καὶ ἐπειδὴ ὁ χρόνος τῆς θητείας τῶν πλείστων εἶχε παρελθεῖ, ἔλαβον τὰς ἀφέσεις των, καὶ οὕτω ὁ στρατὸς ἡλαττώθη κατὰ πολὺ.

Ὅτε δὲ ὁ Σίρ Ἑρρίκος Κλίντων ἤκουσε τὴν στάσιν, ἐπεμψεν ἀμέσως ἀνθρώπους νὰ διαβεβαιώσωσι κρυφίως τοὺς στασιαστὰς ὅτι τοὺς ἐδέχετο προθύμως, ἐθεράπευε τὰς ἀνάγκας των, καὶ ἔστελλε πολλὴν δύναμιν ἐκ Νεοεβοράκου ἵνα συνοδεύσῃ αὐτοὺς χάριν ἀσφαλείας. Ἀλλ' ἠπατᾶτο ὡς πρὸς τὰ αἰσθήματα τῶν Ἀμερικανῶν στρατιωτῶν. Naί μὲν, κατὰ τὴν ἀκμὴν τῶν παθημάτων αὐτῶν, ἐνέδωκαν εἰς τὴν τολμηρὰν συμβουλὴν φιλοταράχων τινῶν πνευμάτων· ἀλλ' οὐδὲ καὶ λογισμὸς ἀνέβη εἰς τὰς κεφαλὰς των νὰ γίνωσιν ἐχθροὶ τῆς ἰδίας πατρίδος. Συνέλαβον λοιπὸν τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Σίρ Ἑρρίκου, καὶ ἐγνωστοποίησαν τῷ Οὐέϋν τὰς προτάσεις του, βεβαιώσαντες συγχρόνως αὐτὸν ὅτι τὰς ἀπέβαλον μετὰ καταρρονήσεως. Καὶ ἡ μὲν ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως ἀντήμειψε τοὺς αἰχμαλωτεύσαντας τοὺς ἀπεσταλμένους τοῦ Σίρ Ἑρρίκου· ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἐδέχθησαν εἰπόντες « ὅτι ἔπραξαν ἀπλῶς τὸ χρέος των, καὶ ὅτι διὰ τὴν πρᾶξίν των ἐπεθύμουν μόνον τὴν ἀπονομιμασίαν τῆς πατρίδος, ὑπὲρ ἧς τοσούτοι

καὶ ἐπολέμησαν] καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμα αὐτῶν. »

Ἡ στάσις αὕτη ἐχρησίμευσε πρὸς τὸν Οὐασιγκτῶνα ὅπως ἀποδείξῃ εἰς τε τὴν Συνέλευσιν καὶ τὰς Πολιτείας, τὴν ἀνάγκην συντονωτέρας ἐνεργείας, ἵνα προμηθεύσῃσι τῷ στρατῷ ἐνδύματα καὶ τροφὴν ὑγιᾶ. Παρέστησε δὲ τοσοῦτω περιπαθῶς τὰς κακουχίας των, ὥστε ἀγῶνες κατεβλήθησαν ἐν πάσῃ Πολιτείᾳ ἵνα συνδράμωσιν εἰς ἀνακούφισιν αὐτῶν. Καὶ εἰ καὶ μικρὰ ἦν ἡ βοήθεια, εὐχαρίστει ὁμως τοὺς πάσχοντας ἡ ἀπόδειξις αὐτῆς, ὅτι δὲν τοὺς ἐλησπόνουν οἱ συμπολιταὶ των.

Ἀφοῦ δὲ ἡ Συνέλευσις ἱκανοποίησε τὸν δυσηρεστημένον στρατὸν, ἐπεχείρησε νὰ κατορθώσῃ τὴν συνένωσιν διαφόρων Πολιτειῶν, ἵνα συνδράμωσι πρὸς ἐξακολούθησιν τοῦ πολέμου μετ' ὀλιγωτέρας δυσκολίας καὶ δαπάνης. « Ἄρθρα Ὀμοσπονδίας » συνετάχθησαν, καὶ τὸν Φεβρουάριον ἐγένοντο δεκτὰ παρ' ὅλων τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως· ἡ δὲ εἰδησις τοῦ ὀμοσπονδικοῦ τούτου δεσμοῦ εὐχαρίστησε κοινῶς πάντας.

Ἐν τοσοῦτῳ πᾶσαι αἱ ἐκ τῶν μεσημβρινῶν Πολιτειῶν ἐλθοῦσαι πληροφορίαι, κατέδειξαν πρὸς τὸν Οὐασιγκτῶνα τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκεῖσε ἀποσολῆς καὶ ἄλλου στρατοῦ. Ὁ Γαλλικὸς στόλος

ἐπολιορκεῖτο ἐν Νέῳ Λιμένι ὑπὸ Ἀγγλικοῦ· ἀλλὰ σφοδρὰ τρίκυμία ἐπέφερε βλάβην εἰς πολλὰ τῶν Ἀγγλῶν πλοῖα. Ἐπειδὴ δὲ ἐβιάσθησαν ἐκ τούτου ν' ἀναχωρήσωσιν, ὁ Γάλλος ναύαρχος εὗρεν εὐκαιρίαν νὰ στείλῃ τινὰ τῶν πλοίων του εἰς Σεζαπήκην. Τοῦτο μαθὼν ὁ Οὐάσιγκτων ἀπεφάσισε νὰ πέμψῃ ἀμέσως στρατὸν εἰς Βιργινίαν, ἐλπίζων βοήθειαν ἐκ τῶν Γαλλικῶν πλοίων ἵνα προσβάλῃ λιμένας τινὰς κατεχομένους ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν· ταῦτα ὁμῶς ἐπανῆλθον εἰς Νέον Λιμένα, καὶ καθ' ὁδὸν κατέσχον φρεγάταν Ἀγγλικήν. Καὶ ἐματαιώθησαν μὲν αἱ ἐλπίδες τοῦ Οὐάσιγκτωνος, καθόσον ἀπέβλεπον τὴν ἐξ αὐτῶν προσδοκωμένην βοήθειαν κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην· ἔστειλεν ὁμῶς εἰς Βιργινίαν στρατὸν ὑπὸ τὸν Λαφαγέτ, καὶ αὐτὸς ἦλθεν εἰς Νέον Λιμένα ἵνα κοινοποιήσῃ πρὸς τὸν Γάλλον ναύαρχον σχέδιόν τι καθ' ὃ προέκειτο νὰ τὸν βοηθήσωσι τὰ πλοῖα. Ὁ ναύαρχος ἐδέχθη τὰς προτάσεις, καὶ ἔστειλε μοῖραν τοῦ στόλου, ἣτις ἀπαντήσασα τὸν Ἀγγλικόν, συνεκρότησε πεισματώδη μάχην, μεθ' ἣν ἐπανῆλθεν εἰς Νέον Λιμένα.

Μέρος δὲ τοῦ στρατοῦ, ὅστις ὑπὸ τὸν Λαφαγέτ διευθύνετο πρὸς μεσημβρίαν, δυσηρεστήθη, καὶ, ὡς ἀνεκάλυψεν ὁ στρατηγός, καθ' ἐ-

κάστην ἐλειποτάκτουν στρατιῶται. Συγκαλέσας λοιπὸν πάντας τοὺς μέιναντας εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὅτι δὲν ἤθελε νὰ τοὺς ἀπατήσῃ ὡς πρὸς τὰς δυσκολίας καὶ τοὺς κινδύνους εἰς οὓς ἐμελλον νὰ ἐκτεθῶσι, διότι ἦσαν πολλοί· ὅτι ὅμως ἦν ἐλεύθερος ὅστις δὲν ἠσθάνετο τὴν θέλησιν νὰ ριψοκινδυνήσῃ νὰ τὸ εἴπῃ, καὶ ἤθελε λάβει τὴν ἄδειαν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν στρατὸν τὸν καταλύοντα ἐν Νέα Ἱερσέϋ. Ἡ εἰλικρινὴς καὶ γενναία αὕτη διαγωγὴ ἀνέστειλε τὴν λειποταξίαν, αἰσχυνομένων τῶν στρατιωτῶν νὰ καταλείψωσι τοιοῦτον ἀξιόλογον ἀρχηγόν. Ἐν Βαλτιμόρα ἠγόρασεν ἐξ ἰδίων διάφορα εἶδη ἀναγκαῖα διὰ τοὺς στρατιώτας του, αἱ δὲ γυναῖκες τῆς πόλεως ἐνησχολήθησαν ἀμέσως νὰ ἐτοιμάσωσι θερινὰ ἐνδύματα δι' αὐτούς.

Ἐν τοσούτῳ πολυάριθμος δύναμις ἐστάλη ἐκ Νεοεβοράκου πρὸς τὸν Ἀρνόλδ, καὶ ὁ Κορνουάλλης ἐξεστράτευσεν ταχέως ἵνα προφθάσῃ αὐτὸν καὶ λάβῃ τὴν διοίκησιν ὅλου τοῦ στρατοῦ. Ἦν δὲ βέβαιος ὅτι τοιαύτην ἔχων δύναμιν, ἤθελεν ἐντὸς ὀλίγου κατατροπώσει τὸν μικρὸν τοῦ Λαφαγέτ στρατὸν, ὃν τινα ἐπανελθόντα, ὡς ἐλέγετο, εἰς Βιργινίαν, ἐπεθύμει νὰ προσβάλλῃ τὸ ταχύτερον.

Ἄλλὰ καὶ ὁ Λαφαγέτ ἐπεθύμει νὰ ἐπιτεθῇ κατὰ τοῦ Κορνουάλλη, ἕως οὔ αὐξηθῶσι προσεχῶς αἱ δυνάμεις του διὰ τινων ἄλλων διοικουμένων ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ουέϋν. Ὁ Κορνουάλλης ὁμῶς μαθὼν τοῦτο ἀπεφάσισε ν' ἀποκρούσῃ τὴν ἐπικουρίαν ταύτην· τοσαύτην δὲ πεποίθῃσιν εἶχε περὶ τῆς ἐπιτυχίας, ὥστε ἔγραψε, καταφρονῶν τὴν νεότητά τοῦ Λαφαγέτ, ἐν ἐπιστολῇ περιπεσούσῃ εἰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ ταῦτα· «Τὸ παιδίον δὲν θέλει μὲ διαφύγει. » Ἄλλὰ τὸ παιδίον ἐξεστράτευσεν μετὰ τοσαύτης συνέσεως καὶ ταχύτητος, ὥστε δὲν ἐβράδυνε νὰ πεισθῇ ὁ εὐπιστος ἐχθρὸς του ὅτι οὔτε τὸ νὰ προφθάσῃ, οὔτε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν συνένωσιν αὐτοῦ μετὰ τοῦ προσδωχμένου στρατοῦ ἡδύνατο· ὅθεν, παραιτηθεὶς τῆς καταδιώξεως, ἀπεφάσισε νὰ περιμείνῃ τὴν ἀπάντησιν.

Λαβὼν δὲ ὁ Λαφαγέτ τὴν νέαν ἐπικουρίαν ἐπανῆλθε, καὶ ἔφθασεν ἐντὸς ὀλίγου μιλίας τινα μακρὰν τοῦ στρατοπέδου τοῦ Κορνουάλλη· οὗτος δὲ, ὑποπτευθεὶς ὅτι ἐσκόπει νὰ δώσῃ πολεμefόδια σαλέντα εἰς τὸ ἐν Ἀλθερμάλ δικασήριον διὰ τοῦ Ἰακώβου ποταμοῦ, ἐτοποθέτησεν στρατὸν ἵνα προσβάλλῃ αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδὸν δι' ἧς, ὥς ὑπέθετεν, ἔμελλε νὰ διαβῇ. Ἄλλ' ὁ Λαφαγέτ

ἐννοήσας τοῦτο, ἤνοιξε διὰ νυκτὸς ἀρχαίαν τινὰ ὁδὸν πρὸ πολλοῦ ἄχρηστον, καὶ μετέβη ἡσύχως εἰς τὴν θέσιν ὅπου ἐπεθύμει νὰ φθάσῃ. Τὴν δὲ αὐγὴν, ἐνῷ ὁ Κορνούαλλης ἐνόμιζεν ὅτι τὸν εἶχεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του, εἶδεν ἀδημονῶν ὅτι διασωθεὶς ἐτοποθετήθη εἰς μέρος ὅπερ δὲν ἤλπιζε νὰ προσβάλλῃ ἐπιτυχῶς, ὑποθέσας ἴσως καὶ πολυαριθμότερον τὸν Ἀμερικανικὸν στρατόν. Ὅθεν παραιτηθεὶς τοῦ σκοποῦ ὃν εἶχεν ἵνα ἐκβιάσῃ αὐτὸν εἰς μάχην, διευθύνθη εἰς Γουλλιελμούπολιν. Ὁ δὲ Λαφαγέτ, παρακολουθήσας αὐτὸν μετὰ πολλῆς περισκέψεως, προσέβαλε μὲν ἀποσπάσματα τινὰ περιερχόμενα κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα, ἀπέφυγεν ὁμως τὸν κίνδυνον τῆς συμπλοκῆς μετὰ παντὸς τοῦ στρατοῦ.

Κατὰ δὲ τὴν διὰ τῆς Βιργινίας ἐσπευσμένην αὐτῶν πορείαν οἱ Ἀγγλοὶ κατέστρεψαν πάσας τὰς καθ' ὁδὸν ἰδιοκτησίας, τὰς τε ἰδιωτικὰς καὶ τὰς δημοσίας, ἐνῷ τὰ πλοῖα αὐτῶν παραπλέοντα τοὺς ποταμούς, ἐδῆώσαν τοὺς παρὰ τὰς ὄχθας ἀγρούς. Ἐνῷ δὲ τοιαῦτα ἔπραττον κατὰ τὸν Ποτομάκην, γράψαντες πρὸς τὸν ἐπιστάτην τοῦ κτήματος τοῦ Οὐάσιγκτῶνος, ἐζήτησαν τροφάς, καὶ ἠπέιλουν ὅτι εἰ μὴ ἐδίδοντο, ἤθελον κατεδαφίσει ἀμέσως τὰς οἰκοδομὰς καὶ ἐρημώ-

σει τοὺς ἀγρούς. Καὶ ὁ ἐπιστάτης γενόμενος ἐντρομος, ἦλθεν εἰς τὰ πλοῖα φέρων καὶ νεωπάς τινας τροφάς ἵνα παρακαλέσῃ νὰ μὴ πυρποληθῇ ἡ οἰκία.

Ἀκούσας τοῦτο ὁ Οὐάσιγκτων, ἔγραψε πρὸς τὸν πράξαντα τὸ ἀτόπημα τοῦτο τὰ ἑξῆς· «Ἐλυπήθην μαθὼν τὰς ζημίας σου· ἀλλ' ἐλυπήθην ἔτι μᾶλλον διότι μετέβης εἰς τὰ πλοῖα τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἔδωκας αὐτῷ τροφάς. "Ἢθελον δυσαρестηθῇ πολὺ ὀλιγώτερον ἢν ἤκουον, ὅτι μὴ συγκατατεθέντος σου εἰς τὴν ἀπαίτησίν των, ἔκαυσαν τὴν οἰκίαν καὶ ἡρῆμωσαν τὸν ἀγρόν μου. Ἐπρεπε νὰ θεωρήσῃς σεαυτὸν ὡς ἀντιπρόσωπόν μου, καὶ νὰ σκεφθῇς περὶ τοῦ κακοῦ παραδείγματος τῆς μετὰ τοῦ ἐχθροῦ συγκοινωνίας σου, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν προσφορᾶς τροφῶν ἵνα προλάβῃς καταστροφὴν. »

Ὁ δὲ Λαφαγέτ ἐνεργῶν μετὰ μεγίστης φρονήσεως, μετεχειρίσθη πάντα τρόπον ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν δῆλωσιν τῆς χώρας ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ· ἀλλ' ἡ δύναμίς του, εὐτελεστάτη οὔσα, δὲν ἴσχυεν' ἀντιπαραταχθῇ πρὸς ἅπαντα τὸν ἐχθρικὸν στρατόν· ὥστε ᾗχθετο νὰ ἔλθῃ εἰς Βιργινίαν ὁ Οὐάσιγκτων ἵνα βοηθήσῃ καὶ ἐλευθερώτῃ ἀπὸ τῶν καταστρεπτικῶν πολέμων τὴν γενέθλιον αὐ-

τοῦ γῆν. Ἀλλὰ καὶ ἡ κυβέρνησις τῆς Πολιτείας ἐπέθυμει τοῦτο καὶ τὸ ἐζήτει. Ὁ Οὐάσιγκτων ὁμῶς θεωρῶν τὴν Ἀμερικὴν ὡς ἰδίαν αὐτοῦ πατρίδα, καὶ σκοπὸν κύριον ἔχων τὴν σωτηρίαν τῆς χώρας ἀπάσης, δὲν συγκατατίθετο, ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς του ἀγάπης, νὰ μεταβάλῃ τὰ σχέδια ὅσα ἐνόμιζε πιθανὰ νὰ ὠφελήσωσι τὰς τε βορείους, καὶ τὰς μέσας, ὡς καὶ τὰς μεσημβρινὰς Πολιτείας. Ὅτε δὲ ἤρχισε τὸ νέον ἔτος, ζοφερὸν σκότος κατέκλυπτε πάσας ταύτας. Ὁ ἐχθρὸς παρεσκευάζετο εἰς Καναδὰ ἵνα ἐκστρατεύσῃ εἰς τὸ φρούριον Πίτ· καὶ, ὡς ἐλέγετο, εἶχε συναθροίσει τρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν ἐπὶ τῶν ἐν ταῖς λίμναις πλοίων, ἵνα προσβάλῃ αὐτὸν ἐκεῖθεν.

Ἐν τοσοῦτῳ πολυάριθμοι συμμορίαι τρομερῶν Ἰνδῶν, συνένωθεῖσαι ἠπέλουν πάντα τὰ δυτικὰ ὅρια διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῶν θηριωδῶν αὐτῶν ἐφόδων. Οὐ μόνον δὲ δὲν συνεκροτήθη ὁ νέος στρατὸς ὃν περιέμενεν ὁ Οὐάσιγκτων ἐκ τῶν διαφόρων Πολιτειῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ πρὸ πολλοῦ στρατευόμενοι εἶχον καταβληθῇ ὑπὸ τῶν κόπων καὶ τῆς ἀπορίας τῶν ἀναγκαίων τροφῶν καὶ ἐνδυμάτων.

Ὅσάκις αἰτιὸν τι γεγονὸς ἀνεζωπύρει τὰς

ἐλπίδας τῆς πατρίδος του, ὁ Οὐάσιγκτων ἔχαιρε μὲν ἀταράχως ἀλλὰ καὶ δὲν παρεδίδοτο εἰς ψευδεῖς ἀσφαλείας ιδέας. Καὶ ὅτε οἱ συμπολιταὶ του ἀπηλπίζοντο, αὐτὸς ἐπίστευεν ὅτι αἱ λαμπραὶ ἀκτῖνες τῆς θείας εὐνοίας ἔμελλον νὰ διασκεδάσωσι τὰ νέφη, καὶ τόσῳ πλέον ἐφαίνετο γενναῖος καὶ ἄτρομος, ὅσον οἱ ἄλλοι ἦσαν κατηφεῖς καὶ περιδειλοὶ. Ἐξηκολούθει δὲ νὰ πιστεύῃ ὅτι ἡ κυρίευσις τοῦ Νεοεβοράκου ἦν ὑπὲρ πᾶν ἄλλο ἐπιχείρημα ὠφελιμωτέρα, καὶ διὰ τοῦτο παρεσκευάζετο μετὰ πλείστης ὁσῆς ἐπιμελείας.

Καὶ λοιπὸν, καταρτίσας σχέδιον, ἐκοινοποίησεν αὐτὸ πρὸς τὸν ἐν Νέῳ Λιμένι Γάλλον ναύαρχον, ὑποσχεθέντα νὰ τὸν συνδράμῃ εἰς τὴν ἐκτέλεσίν του· προέτρεψε δὲ ἐνθέρμως καὶ τὰς Πολιτείας νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν ἀποστολὴν τῶν στρατευμάτων ἅτινα εἶχον ὑποσχεθῇ. Καὶ ὅ,τι μὲν ἐξήρτητο ἐκ τῶν ιδίων αὐτοῦ φροντίδων, ἐνηργήθη μετὰ δραστηριότητος καὶ καρτερίας· ἀλλ' ὁ περιμενόμενος στρατὸς ἠργοπόρησε, καὶ ὅτε ἔφθασεν, ἐνῶ ἦν ἕτοιμος νὰ ἐκτελέσῃ τὸ προσφιλὲς σχέδιόν του, ὁ Γάλλος ναύαρχος ἔγραψεν αὐτῷ, ὅτι μὴ τολμῶν νὰ φέρῃ τὰ μεγάλα πλοῖά του εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νεοεβοράκου,

ἀπεφάσισε ν' ἀποπλεύσῃ εἰς Σεζαπήκ· ὅτι ὁμῶς δὲν ἤθελε διατρίψει πολὺ ἐκεῖ, ὡς ἐπιταχθεὶς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεώς του νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰς Δυτικὰς Ἰνδίας.

Ἡ ἀπάντησις αὕτῃ κατελύπησε τὸν Οὐάσιγκτωνά, ματαιώσασα τὰς περὶ τῆς συνδρομῆς τοῦ στόλου ἐλπίδας του, καὶ ἀναγκάσασα αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ σχεδίου ὃ ἦν ἕτοιμος νὰ ἐκτελέσῃ, καὶ οὐ τινος προσεδόκα αἰσίαν τὴν ἔκβασιν, ὅπως ἀπαλλάξῃ τὴν πάσχουσαν πατρίδα του ἀπὸ τῶν πολεμίων.

Πᾶς ὁ παρατηρῶν μετ' εὐσεβείας τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, γνωρίζει ὅτι αἱ ἀξιολογώτεραι ἡμῶν εὐτυχίαι κρύπτονται πολλάκις ὀπισθεν τῆς ἀπελπισίας, ὡς τὰ εὐώδη ἄνθη ἐντὸς ἀόσμων καλύκων. Τούτου δὲ πεῖραν ἔλαβεν ὁ Οὐάσιγκτων ἐκ τῶν σπουδαίων ἀποτελεσμάτων τῶν προκυφάντων ἐκ τῆς ἀνάγκης εἰς ἣν εὐρέθη ν' ἀποχαιρετίσῃ πᾶσαν ἐλπίδα συνδρομῆς εἰς τὸ προσφιλὲς σχέδιόν του, τὴν κατὰ τοῦ Νεοεβοράκου, λέγομεν, ἔφοδον. Ἐβιάσθη λοιπὸν ἀκουσίως νὰ παρασκευάσῃ ἄλλο, ἀποθὰν πολὺ ὠφελιμώτερον τοῦ πρώτου εἰς τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος.

Ὁ Κ. Πέτερς (μετὰ ταῦτα δικαστῆς), εἰς τῶν

ἐπιμελητῶν, εὐρισχόμενος ἐν τῷ στρατοπέδῳ ὅτε ἔφθασεν ἡ ἐπιστολὴ τοῦ ναυάρχου, εἶπεν ὅτι ὁ Οὐάσιγκτων καταληφθεὶς ὑπὸ μεγίστης ἀγανακτήσεως τὴν ἔδωκεν αὐτῷ ἵνα τὴν ἀναγνώσῃ, ὅτι ἐξῆλθεν ἐπὶ μικρὸν τοῦ δωματίου, καὶ ὅτι ἐπαυελθόντα τὸν ἐθαύμασεν, ὥς πολλάκις συνέβη τοῦτο, πόσον ἐντελῶς κατεξουσίατε τῆς ὀξυθύμου αὐτοῦ φύσεως· διότι ἦν γαλήνιος ὥς εἰ μὴ συνέβη μηδὲν ἱκανὸν νὰ τὸν ταραῇ, καὶ ἀμέσως ἐνέκυψεν εἰς τὴν παρασκευὴν νέου σχεδίου, μὴ θέλων νὰ καταναλώσῃ εἰς μάτην τὰς πολυτίμους ὥρας του. Ἀπεφάτισε λοιπὸν νὰ ἐκστρατεύσῃ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον καὶ μυστικώτερον εἰς Βιργινίαν, πρὶν ἢ ὁ Σίρ Ἐρρίκος Κλίντων ὑποπτευθεὶς τὸν σκοπὸν τοῦ στείλῃ βοήθειαν εἰς τὸν Κορνουάλλην.

Εἰδοποιήσας δὲ τὸν Κ. Πέτερς καὶ τὸν Κ. Ῥοβέρτον Μόρρις, τὸν ἄλλον ἐπιμελητὴν, ὄντα εἰς τὸ στρατόπεδον, ὅτι παρεσκεύασε νέον σχέδιον, ἠρώτησεν αὐτοὺς, « τί δύνασθε νὰ πράξητε ὑπὲρ ἡμῶν κατὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην τῶν περιστάσεων ; » Ὁ δὲ Κ. Πέτερς ἀπεκρίθη· « Γνωστοποιήσατέ μοι τὸ ὅλον τῶν ἀναγκῶν καὶ θέλω πράξει τὸ πᾶν διὰ χρημάτων· οὐδὲν δὲ ἄνευ αὐτῶν. Καὶ ἐπειδὴ λέγων ταῦτα ἠτένιζε τὸν Κ.

Μόρρις, οὗτος εἶπε· « Σ' ἐννοῶ· πρέπει νὰ λάβω καιρὸν ὅπως παρατηρήσω καὶ σκεφθῶ. » Γνωστὴ ἦν πρὸς αὐτοὺς ἡ δυσκολία τῆς εὐρέσεως χρημάτων, καὶ ὅτε ἀνεχώρησαν ἐκ Φιλαδελφίας, τοσοῦτῳ ἐνδεὲς ἦν τὸ ταμεῖον, ὥστε ὁ Κ. Πέτερς δὲν ἐτόλμα νὰ λάβῃ ὅσα ἐχρειάζοντο ἵν' ἀποτίσῃ τὴν δαπάνην τῆς μεταβάσεώς του εἰς τὸ στρατόπεδον. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ἐνητχολήθη ἐπιμελῶς εἰς τὴν προετοιμασίαν τῶν ζητηθέντων ὑπὸ τοῦ Οὐάσιγκτωνος ὡς ἀναγκαίαν.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, διακόσια σχεδὸν κανόνια καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα πολεμεφόδια ἐτοιμασθέντα ἐστάλησαν εἰς Βιργινίαν· πᾶσα δὲ ἡ δι' αὐτὰ καὶ ἡ διὰ τὰς τροφὰς καὶ τοὺς μισθοὺς τῶν στρατευμάτων δαπάνη, ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Κ. Μόρρις, ἐκδόντος ὁμολογίας δι' ὧν ὑπέσχετο τὴν ἀπότισιν ἐνὸς ἑκατομμυρίου καὶ τετρακοσίων χιλιάδων ταλλήρων, ἧτις καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα.

Ὁ δὲ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων, ἀναγγείλας πρὸς τὸν Λαφαγέτ ὅτι ἔμελλε νὰ μεταβῇ εἰς Βιργινίαν, τὸν παρεκάλεσε νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι ἡδύνατο ὅπως προλάβῃ τὴν αἰφνιδίαν τοῦ Κορνιούαλλι ἀποχώρησιν εἰς Καρολούπολιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ II'.

1781.

— 000 —

Κατὰ δὲ τὴν μεσημβρινὴν Καρολίαν καὶ τὴν Γεωργίαν δραστηριωτάτῃ ὑπῆρξεν ἡ ἐκστρατεία τοῦ 1781 ἔτους· σειρὰ ὀχυρωμάτων συνεκροτήθη ὑπὸ τῶν Ἑγγλων ἀπὸ Καρολουπόλεως μέχρι Αὐγούστης, καὶ οἱ στρατηγοὶ Σούμπτερ καὶ Μαρίων ἀνθίσταντο μετ' εὐαρίθμων ἐλαφρῶν, μετὰ τοσαύτης ταχύτητος μετατοπιζόμενοι, ὥστε ὁ Ἑγγλος στρατηγὸς δὲν ἐπετύγγανε νὰ τοὺς κατατροπώσῃ. Ὁ στρατηγὸς Γρήν συνέλαβε τότε τὴν τολμηρὰν ιδέαν νὰ ἀνακτήσῃ τὴν Γεωργίαν. Καὶ εἶχε μὲν χιλίους καὶ ὀκτακοσίους ὡς ἔγγιστα στρατιώτας, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐλπίδα προμηθείας τροφῶν· καὶ ὅμως ἐθεώρει συμφέρον εἰς τὴν πατρίδα τὸ ἐπιχείρημα. Ἀποστείλας λοιπὸν τὸν συνταγματάρχην Λή μετ' ἀποσπάσματος ἵνα ἐνωθῇ μετὰ τοῦ Μαρίωνος, ἐζήτησε παρὰ τοῦ στρατηγοῦ Πίκενς νὰ συναθροίσῃ τοὺς δυτικούς ἐλαφροὺς τῆς μεσημβρινῆς Καρολίνης, καὶ νὰ πολιορκήσῃ τὸ φρούριον Ἐννενηκονταῆξ καὶ τὴν Αὐγούστην, ἐνῶ αὐτὸς ἐξεστράτευεν ἐκ

τοῦ κατὰ τὸν Βαθὺν ποταμὸν στρατοπέδου εἰς Κάμδην, ὅπου ἔφθασε τὴν 19 Ἀπριλίου. Ἀδυνατῶν δὲ νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῶν ὀχυρωμάτων ἢ καὶ νὰ τὰ ἀποκλείσῃ, κατεσκήνωσε παρὰ τὴν Κάμδην, προσδοκῶν καί τινα ἐπικουρίαν ἐλαφρῶν. Τὴν δὲ 25 Ἀπριλίου μετέφερε τὸν στρατὸν εἰς τὸν λόφον Ὀπκίρην, ἐν μίλιον περίπου μακρὰν τῆς Κάμδης, ὅπου ὁ Ἀγγλος στρατηγὸς Ῥώδον ἐκινήθη κατ' αὐτοῦ. Καί τοι ἀπροσδοκήτου οὔσης τῆς προσβολῆς, οἱ Ἀμερικανοὶ ἠτοιμάσθησαν ν' ἀντισταθῶσι, καὶ μάλιστα ὁ Γρήν ἤλπιζεν ἐπιτυχίαν, ὅτε αἱ ἐλπίδες του ἐματαιώθησαν διαταραχθέντος ἐνὸς τῶν συνταγμάτων. Ὁ δὲ Ἀγγλος ἀρχηγὸς ὠφελήθη μετὰ τοσαύτης δραστηριότητος ἀπὸ τῆς ἀταξίας ταύτης, ὥστε ὁ Γρήν ἐνόησεν εὐθὺς ὅτι ἵνα σώσῃ τὸν στρατὸν τοῦ ἀπὸ παντελοῦς ὀλέθρου, ἔπρεπε νὰ ἐνδώσῃ, ὡς καὶ ἔπραξεν, ἀποχωρήσας τέσσαρα περίπου μίλια μακρὰν τοῦ πεδίου τῆς μάχης. Κατεδιώχθη δὲ ἐπὶ τρία μίλια μόνον.

Ὁ δὲ συνταγματάρχης Λή συνηνώθη μετὰ τοῦ στρατηγοῦ Μαρίωνος, κατὰ τὴν μεσημβρινὴν Κορολίαν, καὶ προσβαλόντες ἀμφοτέρωι τὸ φρούριον Οὐάτσων, κατὰ τὸν Σάντην ποταμὸν, ἠνάγκασαν τὴν φρουρὰν νὰ παραδοθῇ.

Παρά τὴν συμβολὴν τοῦ ποταμοῦ Κογκάρη μετὰ τοῦ Οὐατερῆ, ὑπῆρχεν ἐπὶ ὑψώματος οἰκία ἀνήκουσα τῇ Κ. Μοτ, ὅπου ἐφύλαττε φρουρὰ Ἀγγλική. Ἡ θέσις αὕτη ἦν λίαν ἐπικαιρος, διότι ὅλα τὰ ἐφόδια τοῦ ἐν Κάμδῃ στρατοῦ ἦσαν ἐκεῖ ἀποτεθειμένα, καὶ ὀχυρώματα περιέβαλλον τὴν οἰκίαν. Ὁ Μαρίων ὁμῶς καὶ ὁ Λή, ἀποφασίζαντες ν' ἀποδιώξωσι τὴν φρουράν, εἰδοποίησαν τὴν Κ. Μοτ ἐκεῖ πλησίον διαμένουσαν, ὅτι ἵνα κατορθωθῇ ὁ σκοπὸς οὗτος ἔπρεπε νὰ καταστραφῇ ἐξ ὀλοκλήρου ἡ οἰκία τῆς· ἐκείνη δὲ ἀπεκρίθη· « Ἡ θυσία τῆς ἰδιοκτησίας μου εἶναι μηδέν· καὶ εὐχαρίστως θέλω ἰδεῖ τὴν καταστροφὴν τῆς, ἂν συντελῇ κατὰ τι εἰς τὸ καλὸν τῆς πατρίδος μου.» Ἐδωκε δὲ συγχρόνως τῷ Λή Ἰνδικὸν τόξον καὶ βέλη, φυλασσόμενα ὑπὸ τῆς οἰκογενείας τῆς ὡς ἀντικείμενα περίεργα, καὶ δι' αὐτῶν ἐξηκοντίσθησαν δαυλοὶ ἀνημμένοι κατὰ τῆς οἰκίας ἥτις ἐνεπρήσθη, καὶ οὕτω ἐδιώχθη ἀπ' αὐτῆς ὁ ἐχθρός. Ὁ Λή ἐξεστράτευσε τότε ἐναντίον τοῦ φρουρίου Γραμβὺ ἐπὶ τοῦ Κογκάρη, ἀντικρὺ τῆς θέσεως ὅπου μετὰ ταῦτα ἀνηγέρθη ἡ Κολομβία, καὶ ἐβίασε τὴν ἐκ τριακοσίων καὶ πεντήκοντα ἀνδρῶν φρουράν νὰ παραδοθῇ, ἐνῶ ὁ Μαρίων διευθύνθη πρὸς Γεωργιούπολιν, ἐπὶ

τοῦ Μέλανος ποταμοῦ, καὶ ἐκυρίευσεν αὐτήν.

Τὸν δὲ Ἰούλιον, σφοδροτάτου ὄντος τοῦ καύσωνος, ἤναγκάσθη ὁ Γρῆν νὰ φέρῃ τὸν στρατὸν εἰς τόπον ἀναψυχῆς εἰς τοὺς ὑψηλοὺς λόφους τοῦ Σαντῆ, ὅπου ἤλθον καὶ νέαι ἐπικουρίαι ἐκ τῆς ἀρχαίας Καρολίνης. Καὶ τὸν Αὐγουστον, ἀποφασίσας νὰ συμπλακῇ ἐκ νέου μετὰ τῶν Ἀγγλων, μετέβη τὴν 22 εἰς τὸν Κογκάρην, ὅπου ἤλθε καὶ ὁ στρατηγὸς Πίκενς μετὰ τῶν ἐλαφρῶν, καὶ ἄλλη τις δύναμις ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Καρολίνης. Οἱ δὲ Ἀγγλοι, ἀκούσαντες τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ, μετέβησαν εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Σαντῆ Βρύσιν τοῦ Ἐντῶ, καὶ ἐκεῖ συνεκροτήθη τὴν 8 Σεπτεμβρίου πεισματώδης μάχη, διαρκέσασα ἰκανὸν χρόνον, ἀγωνισθέντων ἑκατέρωθεν μετὰ πολλοῦ ζήλου καὶ τόλμης· ἀλλ' ἐπὶ τέλους κατέπαυσεν ἡ συμπλοκή, καὶ ἀμφοτέρα τὰ μέρη ἀνύψωσαν τρόπαια. Τὸν δὲ Νοέμβριον οἱ Ἀγγλοι ἀπεχώρησαν εἰς τὸν Ἰσθμὸν Καρολουπόλεως καὶ εἰς τὰς ἐν τῷ λιμένι νήσους.

Ὅτε δὲ ὁ Γρῆν εἰσῆλθεν εἰς τὴν μεσημβρινὴν Καρολίαν, εὗρεν αὐτὴν κατὰ κράτος ἐκπορθηθεῖσαν, καὶ ὑπερασπιζομένην ὑπὸ τακτικοῦ στρατοῦ. Ἀλλὰ δι' ἐπιχειρημάτων γενναίων καὶ συνετῶν ἀνέκτητε τὰς μεσημβρινὰς Πολιτείας,

καὶ περὶ τὰ τέλη τοῦ 1781 ἔτους διετέλουν ὅ-
λαι ἐκ νέου ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτῶν κυβέρνησιν. Ἡ
αὐστηρότης μεθ' ἧς οἱ Ἀγγλοὶ ἐνήργουν τὴν ἐξ-
ουσίαν αὐτῶν ἐπ' ἐκείνων οἷτινες ἐφαίνοντο δια-
τεθειμένοι ν' ἀντισταθῶσι, κατέστησε τὸν πόλε-
μον ὀλεθριώτερον πρὸς τοὺς κατοίκους τῶν με-
σημβρινῶν Πολιτειῶν, ἢ ὁποιουδήποτε ἄλλου
μέρους τῆς Ἀμερικῆς.

Ἐν τοσοῦτῳ τὰ πρὸς ἄρκτον γινόμενα προ-
έβαινον ἐπὶ τὸ κρεῖττον καθόσον καὶ τὸ θέρος προ-
έβαινε. Τοιαῦτα δὲ ὑπῆρξαν τὰ κινήματα τοῦ
Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ, ὥστε ὁ ἐν Νεοεβοράκῳ
ἐχθρὸς ἐπίστευεν ὅτι ὁ Οὐάσιγκτων προητοιμά-
ζετο νὰ προσβάλῃ τὴν θέσιν ἐκείνην· ἀλλὰ καὶ
ὁ Σὶρ Ἐρρίκος Κλίντων δὲν ὑπωπτεύθη ὅτι ἔ-
μελλε νὰ διευθυνθῇ εἰς Βιργινίαν, εἰμὴ ἀφοῦ ὁ
στρατὸς ἐπέρασε τὸν Δελαουάραν ποταμόν· δὲν
ἦν ὁμῶς πλέον καιρὸς νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πρόοδον
τοῦ δραστηρίου ἐκείνου στρατοῦ.

Ἐλπίζων δὲ νὰ κατορθώσῃ τὸν Οὐάσιγκτων
νὰ ἐπανέλθῃ ὅπως ὑπερασπισθῇ τὴν Κοννεκτι-
κούτην, ὁ Σὶρ Ἐρρίκος ἔστειλεν ἐκεῖσε ἐπὶ
πλοίων φορτηγῶν ἰσχυρὸν ἀπόσπασμα στρατιω-
τῶν ὁδηγούμενον ὑπὸ τοῦ Ἀρνόλδ, ἐπανελ-
θόντος ἐκ Βιργινίας.

Τὸ κίνημα τοῦτο τοῦ ἐχθροῦ δὲν ἴσχυσε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πορείαν τοῦ Οὐασιγκτῶνος, χωρήσαντος πρὸς τὴν Βιργινίαν μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς ταχύτητος. Φθάς δὲ εἰς Τσέστερ κατὰ τὰς ἀρχὰς Σεπτεμβρίου, ἤκουσεν ἀσμένως ὅτι ὁ Γαλλικὸς στόλος ἦν ἐν τῷ κόλπῳ Σεξαπήκ. Καὶ ἐπιτάξας τοὺς ἀξιωματικούς του νὰ ἐκστρατεύσωσιν ὅσον τάχιστα, ἦλθε μόνος νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν ναύαρχον, καὶ νὰ προτείνῃ αὐτῷ σχέδιον ἐφόδου κατὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Κορνούαλλη, εἰς ὃ ὑπεσχέθη νὰ τὸν συνδράμῃ.

Μαθὼν δὲ ὁ Κορνούαλλης τὴν εἰς τὸν κόλπον Σεξαπήκ ἐμφάνισιν τοῦ Γαλλικοῦ στόλου, ἀπέσυρεν ὅλον συνάμα τὸν στρατὸν εἰς Ἐβοράκωπολιν, καὶ μετὰ μεγίστης δραστηριότητος καὶ κόπου ἀνήγειρεν ὀχυρώματα χάριν ἀμύνης.

Ἡ πόλις κεῖται ἐπὶ γλώσσης γῆς ὀκτὼ περίπου μίλια πλατείας, μεταξὺ τῶν ποταμῶν Ἰακώβου καὶ Ἐβοράκου. Κατέναντι δὲ τῆς πόλεως, πρὸς τὸ βόρειον μέρος τοῦ τελευταίου τῶν ποταμῶν τούτων, φαίνεται τὸ ἀκρωτήριον Γλώσσεστερ, τοσοῦτον προεξέχον εἰς τὸν ποταμὸν, ὥστε μόλις ἐνὸς μιλίου πλάτος ἔχει κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο. Τοῦτο λοιπὸν τὸ ἀκρωτήριον ἐρύλασεν ὁ συνταγματάρχης Τάρλτων

μετὰ ἐπτακοσίων ἀνδρῶν. Αἱ μεσημβριναὶ ὄχθαι τοῦ ποταμοῦ εἰσὶν ὑψηλαί, ἐπ' αὐτῶν δὲ εἵχε κατεσκευάσει καννονοστάσια ὁ ἀπό τινος διαμένων ἐκεῖ στρατὸς τῆς Βιργινίας. Καὶ ἐνίσχυσε μὲν ὁ Κορνούλλης τὰ καννονοστάσια ταῦτα· ἀλλὰ τὸ κύριον σῶμα τοῦ στρατοῦ ἦν κατεσκηνωμένον περὶ τὴν Ἐβορακόπολιν, ἐντὸς σειρᾶς ὀχυρωμάτων ἀνεγερθέντων ἀμύνης ἕνεκα.

Τὴν δὲ μεταξὺ Ἐβορακοπόλεως καὶ τοῦ ἀκρωτηρίου Γλώττεστερ συγχωινωνίαν, προεστάτευον τὰ παρὰ τὴν ὄχθην καννονοστάσια, ὥς καὶ πολλὰ Βρεττανικὰ πλοῖα προσορμιζόμενα ἐν ἀσφαλείᾳ ἐντὸς τοῦ εὐρυχώρου καὶ βαθέως Ἐβοράκου ποταμοῦ.

Τὴν δὲ 25 Σεπτεμβρίου ἡ τελευταία μοῖρα τοῦ ὑπὸ τὸν Οὐάσιγκτῶνα στρατοῦ ἀπεβιβάσθη πλησίον τῆς Γουλλιελμουπόλεως παρὰ τὸν Ἰάκωβον ποταμὸν, ὅπου ἔμεινε δύο ἡμέρας ἵνα ἀναπαυθῇ, καὶ τὴν 28 ἀνεχώρησεν εἰς Ἐβορακόπολιν. Καὶ συγχρόνως ἀπόσπασμα Γαλλικοῦ καὶ Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ προτετάχθη νὰ παρατηρῇ καὶ περιστέλλῃ τὸν Τάρλτωνα, ἐνῶ τὸ κύριον σῶμα τοῦ στρατοῦ, καταβὰν παρὰ τὴν μεσημβρινὴν ὄχθην τοῦ Ἐβοράκου ποταμοῦ πρὸς τὴν Ἐβορακόπολιν, ἐνησχολήθη δι' ὅλης

τῆς ἐπιούσης εἰς προετοιμασίαν τῆς πολιορκίας.

Ἦλθε δὲ καὶ ὁ Λαφαγέτ μετὰ στρατοῦ.

Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων ἀνέπτυξέ τὴν στρατιωτικὴν του ἐμπειρίαν καὶ τὴν ὀρθὴν του κρίσιν, διατάξας πάσας τὰς κινήσεις ὅσαι ἔπρεπε νὰ γίνωσι, καὶ ἐνεργήσας τὰ τῆς πολιορκίας μετὰ μεγίστης ταχύτητος.

Ὅτε τὰ μὲν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν ἀνεγερθέντα ὀλίγον μακρὰν τῆς πόλεως ὀχυρώματα κατεστράφησαν, οὗτοι δὲ ἀπεχώρησαν ἵνα σωθῶσιν ἐντὸς τῶν χαρακωμάτων ἅτινα κατεσκεύασαν ἀμέσως περὶ αὐτήν, ὁ Κορνούαλλης βλέπων ἑαυτὸν τοσούτῳ στενοχωρηθέντα, ἀπεφάσισε νὰ φύγῃ, καὶ τὴν νύκτα κατώρθωσε νὰ στείλῃ πολλὰς λέμβους πλήρεις στρατευμάτων διὰ τοῦ Ἐβοράκου ποταμοῦ εἰς τὸ Ἀκρωτήριο Γλώσσεστερ. Ὅτε ὁμῶς ἀπεβιβάσθησαν, σροδρὰ θύελλα ἐκραγεῖσα αἴφνης, παρέσυρε τὰς λέμβους κάτω τοῦ ποταμοῦ· καὶ πρὶν ἢ κατορθώσῃ νὰ τὰς ἀνακτήσῃ, ἀνέτειλεν ἡ αὐγὴ, καὶ ἠναγκάσθησαν νὰ φέρωσιν ὀπίσω τὸν ἀποβιβασθέντα εὐάριθμον στρατὸν, διότι ἀδύνατον ἦν νὰ μετακομισθῇ καὶ ὁ λοιπὸς ἐν ὧρᾳ ἡμέρας, ὅτε τὸ κίνημα ἤθελε φανερωθῇ πρὸς τοὺς παρὰ τὸ Γλώσσεστερ Ἀμερικανούς.

Ἀποτυχῶν δὲ οὕτω, καὶ ἀποβαλὼν πᾶσαν ἄλλην ἐλπίδα περὶ τῆς σωτηρίας τοῦ στρατοῦ, ἔγραψε πρὸς τὸν Οὐασιγκτῶνα ἐξαιτούμενος τὴν κατάπαυσιν πάσης ἐχθροπραξίας ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, καὶ ὑποσχόμενος νὰ τὸν πληροφορήσῃ ἐντὸς αὐτῶν περὶ τῶν ὄρων καθ' οὓς ἤθελε παραδοθῇ. Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων ἀπεκρίθη ὅτι ἐπιθυμῶν ἐνθέρμως τὸ τέλος τῆς αἱματοχυσίας, ἣν πρόθυμος ν' ἀκούσῃ πᾶσαν εὐλογον πρότασιν· καὶ διὰ τοῦτο ἡξίου νὰ σταλῶσιν ἀμέσως αἱ προτάσεις γραπταί, ὅπως ἀποφασίσῃ ἄνευ ἀναβολῆς εἰ ἦσαν παραδεκταί.

Δὲν συγκατετέθη ὁμως εἰς τινας ἐξ αὐτῶν· διὸ γράψας τοὺς ὅρους καθ' οὓς ἀπῆτει νὰ παραδοθῇ ὁ ἐχθρὸς, διεδήλωσεν ὅτι δὲν μεταβάλλει αὐτούς. Ἰδοὺ δὲ ὅποιοι ἦσαν· ἅπας ὁ στρατὸς μετὰ τῶν ὅπλων καὶ τῶν πολεμεφοδίων, πάντα τὰ πλοῖα καὶ οἱ ναῦται νὰ παραδοθῶσιν, ὁ μὲν στρατὸς εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἡ δὲ ναυτικὴ δύναμις εἰς τοὺς Γάλλους. Οἱ στρατιῶται μετὰ τινων ἀξιωματικῶν νὰ μείνωσιν ἐν τῇ Ἀμερικῇ, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ἀξιωματικῶν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Εὐρώπην, ὑποσχεθέντες πρῶτον ὅτι δὲν θέλουσι πλέον λάβει τὰ ὅπλα κατὰ τῶν Ἀμερικανῶν. Νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὸν Κορνουάλ-

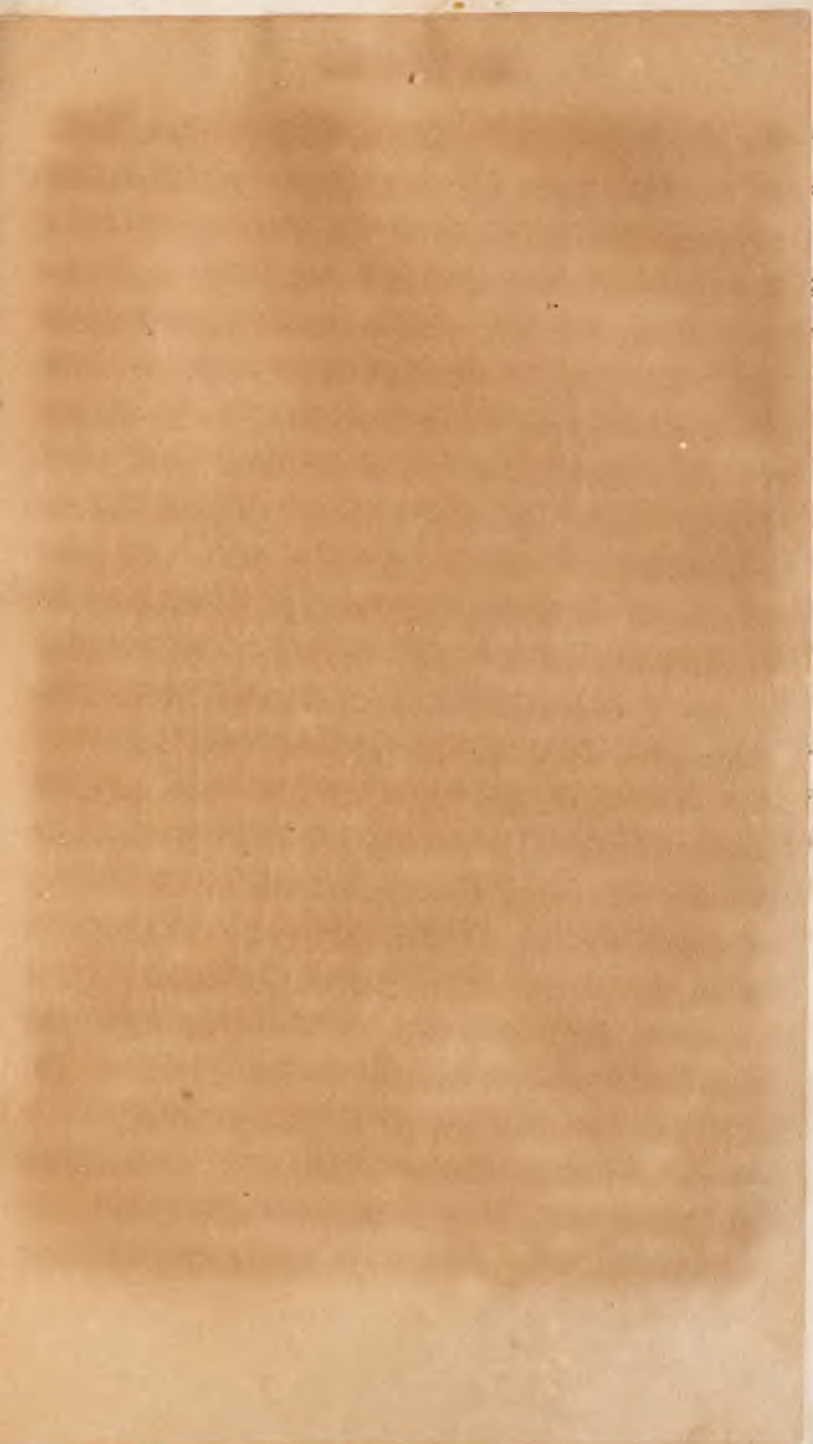
λη νὰ πέμψη ἀνεξετάστως πλοῖον εἰς Νεοεβό-
ρακον ἵνα μεταφέρῃ ὅσα ἔγγραφα θέλει. Δεχ-
θέντος δὲ τοῦ Ἀγγλου στρατηγοῦ τοὺς ὅρους
τούτους, τὴν 19 Ὀκτωβρίου τοῦ 1781 ἔτους,
ἅπας ὁ στρατὸς αὐτοῦ, ὁ τοσοῦτον χρόνον αἵ-
τιος τῆς δυστυχίας καὶ τοῦ τρόμου τῶν με-
σημβρινῶν Πολιτειῶν, ἐξῆλθεν αἰχμάλωτος ἐκ
τῆς Ἐβορακοπόλεως. Προσετάχθη δὲ ὑπὸ τοῦ
Οὐάσιγκτῶνος ὁ στρατηγὸς Λιγκόλν νὰ δεχθῇ
τὴν ὑποταγὴν τῶν αἰχμαλωτισθέντων, καθ' ὃν
τρόπον καὶ ὁ Κορνούαλλης ἐδέχθη ἐν Καρολου-
πόλει τὴν ὑποταγὴν αὐτοῦ καὶ τὴν τοῦ Ἀμε-
ρικανικοῦ στρατοῦ τὴν 12 Μαΐου 1780.

Ἐνῷ δὲ ὁ στρατὸς τοῦ Κορνούαλλη ἐξήρχε-
το τῆς πόλεως συνεπτυγμένης ἔχων τὰς ση-
μαίας, καὶ τῶν τυμπάνων κρουόντων τὸν λυπη-
ρὸν ἦχον τῆς ἥττης, ὁ Οὐάσιγκτων ἔλεγε
πρὸς τοὺς ἰδίους στρατιώτας· « Γενναῖοι συ-
στρατιῶται! Προσέξτε μὴ παρασυρόμενοι ὑ-
πὸ τῆς μέθης τοῦ θριάμβου, ἐξυβρίσητε ἐ-
χθρὸν πεπτωκότα· μὴ ἀλαλαγμοὶ καὶ κραυ-
γαὶ χαρᾶς αὐξήσωσι τὴν αἰσχύνην του. Ἀρ-
κετὴ ἱκανοποίησις πρὸς ἡμᾶς ὅτι γινόμεθα μάρ-
τυρες τῆς ταπεινώσεώς του. Οἱ μεταγενέστε-
ροι θέλουσιν ἐπευφημήσει ἀνθ' ἡμῶν. »

Τὴν δὲ ἐπιούσαν τῆς παραδόσεως προσέταξε νὰ ἐλευθερωθῶσι πάντες οἱ κρατούμενοι ὑπὸ φύλαξιν· καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπιταγῆς ἐδίδετο ἡ ὁδηγία αὕτη. « Θεία δοξολογία νὰ ψαλῇ αὐριον κατὰ τὰς διαφόρους μοίρας τοῦ στρατοῦ· διὸ ὁ ἀρχιστράτηγος παραγγέλλει πρὸς πάντας τοὺς μὴ ἔχοντας ὑπηρεσίαν στρατιώτας νὰ παρασταθῶσιν εἰς αὐτὴν μετὰ σεμνότητος καὶ συντριβῆς καρδίας, ὁποίας ἀπαιτεῖ ἡ ἀνάμνησις τῆς θαυμασίας καὶ ἰδιαζούσης μεσολαβήσεως τῆς θείας προνοίας ὑπὲρ ἡμῶν! »

Ἡ αἰχμαλωσία στρατοῦ τρομεροῦ, ἐξασκήσαντος τὴν καταστρεπτικὴν δύναμιν του εἰς περιφέρειαν χιλίων ἑκατὸν καὶ ἐπέκεινα милίων τῆς πατρίδος τῶν Ἀμερικανῶν, ἐνέπληξε τούτους μεγίστης χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης. Καὶ ὅτε ἡ εἰδησις τῆς αἰχμαλωσίας ταύτης ἔφθασεν εἰς «Φιλαδελφίαν», καθέδραν τότε τῆς κυζερνήσεως, ἐν μέσῳ νυκτὸς βαθείας, γηραιός τις νυκτοφύλαξ ἀκούσας αὐτὴν, τοσούτῳ ἐκυριεύθη ὑπὸ χαρᾶς, ὥστε περιερχόμενος βήματι ταχεῖ ἔφαλλε μεγαλοφώνως· « Περσμένη μία ὥρα, καὶ ὁ Κορνουάλλης ἡχμαλωτίσθη! »

Ἀλλὰ καὶ ἡ Συνέλευσις ἔμαθε μετ' ἀγαλλιάσεως τὸ γεγονός, καὶ ἐλθοῦσα ὁμοθυμαδὸν εἰς

y

e

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

.

Ουάσιγτων ἐπισκέπτεται τὴν μητέρα του.

τόπον λατρείας, εὐχαρίστησε τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῆς ἀπὸ ἐχθροῦ ἰσχυροῦ. Ἐξέδωκε δὲ καὶ προκήρυξιν προσκαλοῦσαν· « Νὰ τηρῇται θρησκευτικῶς καθ' ὅλας τὰς Ὁμοσπόνδους Πολιτείας ἡ 13 Δεκεμβρίου, ὡς ἡμέρα εὐχαριστίας καὶ δεήσεως. »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

1781—1787.

— 000 —

Προνοήσας δὲ ὁ Οὐάσιγκτων περὶ πάντων ὅσα διὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Κορνουάλλη κατέστησαν ἀναγκαῖα, ἐπανῆλθε πρὶν ἢ ἀναχωρήσῃ ἐξ Ἐβορακοπόλεως εἰς ἐπίσκεψιν τῆς σεβασμίας καὶ γηραιᾶς μητρὸς του, ἣν πρὸ ἑξ ἐτῶν δὲν εἶχεν ἰδεῖ. Ταύτην εἶχε μεταφέρει περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ πολέμου εἰς Φρεδερικούπολιν, ἐλπίζων ὅτι θέλει ζῆ ἔχεῖ μακρὰν κινδύνων καὶ ἐν ἀνέσει. Καὶ ἐπειδὴ ἔκτοτε καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἢ μᾶλλον καθ' ἐκάστην ὥραν, ἡ πατρίς ἐλάμβανεν ἀνάγκην τῶν ὑπηρεσιῶν του, δὲν εἶχεν εὐρεῖ καιρὸν νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν τόπον τῆς γεν-

νήσεώς του. Ἐφρόντιζε δὲ νὰ στέλλῃ πάντοτε πρὸς ἐκείνην πληροφορίας περὶ τε ἑαυτοῦ καὶ περὶ τῶν δημοσίων, ἃς ἐδέχετο μετὰ πεποιθήσεως εἰς τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ, πεποιθήσεως διαφυλαττούσης αὐτὴν ἀτάραχον ὁσάκις ἐμάνθανε Ὀλιβεράς εἰδήσεις, ὁποῖαι συνεχῶς περιείρχοντο εἰς τὰς ἀχοάς της. Ὅθεν ὅτε ἤκουσε τὴν κατ'ἄτον Δεκέμβριον τοῦ 1777 ἔτους ἐπιτυχίαν τοῦ υἱοῦ της διαβάντος τὸν Δελαουάραν καὶ ἐκστρατεύσαντος εἰς Πριγκεζόνην, εἶπε· «Φαίνεται ὅτι ὁ Γεώργιος ἔπραξε καλὰ ὑπὲρ τῆς πατρίδος του.» Καὶ ὅτε οἱ γείτονές της, συνερχόμενοι περὶ αὐτὴν, ἐπεδείκνυον ἐπιστολὰς πλήρεις ἐγκωμίων ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ της, ἐκείνη ἔλεγεν· «Εἶναι ὑπερβολικὴ κολακεία· ὁ Γεώργιος δὲν θέλει λησμονήσῃ τὰ μαθήματα ὅσα ἐδίδαξα πρὸς αὐτὸν βρέφος ἔτι ὄντα· δὲν θέλει λησμονήσῃ εἰς ἑαυτὸν, εἰ καὶ κατέστη ὑποκείμενον τοσοῦτων ἐπαίνων.

Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, γινώσκων ὅτι ἡ μήτηρ του δὲν ἤθελεν εὐχαριστηθῇ βλέπουσα αὐτὸν συνοδευόμενον ὑπὸ πολλῶν, ἡ γινομένης τῆς ἐλεύσεώς του γνωστῆς δι' ὁποιοδῆποτε εἰδους πομπῆς, ἀφῆκε τοὺς μετ' ἑαυτοῦ ἐρχομένους ἀξιωματικούς, καὶ τεξεύσας ἦλθε μόνος εἰς τὴν

σχολουμένην εἰς ἔργα ὠφέλιμα. Καὶ ἐκείνη ἐναγκαλισθεῖσα τὸν υἱὸν τῆς τὸν ἐκάλεσε δι' ὀνόματος περιπαθοῦς ὁποῖον, ὡς ἐνεθυμήθη κάλλιστα, ἔδιδεν αὐτῷ ὅτε ἦν παιδίον ὁσάχης ἐγίνετο ἄξιος τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς. Καὶ τὸν ἠρώτησε μὲν μετὰ σπουδῆς περὶ τῆς ὑγείας του, ἀναπολήσασα ἀρχαίους χρόνους καὶ φίλους, ἀλλ' οὐδὲ λέξιν ἀπήγγειλε περὶ τῆς φήμης του, οὔτε περὶ τῶν ἐπαίνων τῶν διδομένων εἰς τὴν πατριωτικὴν του διαγωγὴν.

Ἄφεις δὲ τὴν σεβασμίαν μητέρα του, ἦλθεν εἰς τὴν πρὸ πολλοῦ ἐγκαταλειφθεῖσαν οἰκίαν του ὅπου ἦν τότε καὶ ἡ σύζυγός του. Συνέζη δὲ αὕτη μετὰ τοῦ ἀνδρός τῆς καθ' ἕκαστον χειμῶνα, καὶ ἔλεγε συνήθως ὅτι « ἤκουσε τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον καννόνιον ἐκάστης ἐκστρατείας. »

Ὅσάχης δὲ ἐπετύγχανεν ἐπιχείρημά τι τοῦ Οὐασιγκτῶνος, κατέβαλλεν οὗτος προθύμως νέους ἀγῶνας ἵνα συμπληρώσῃ τὴν ἐπιτυχίαν, καὶ ἔγραφε τῷ στρατηγῷ Γρήν· « Θέλω φροντίσει νὰ προτρέψω τὴν Συνέλευσιν ἵνα καταστήσῃ ἐντελεστέραν τὴν τελευταίαν ἡμῶν ἐπιτυχίαν, προνοοῦσα δραστηριώτερον καὶ ἀποτελεσματικώτερον περὶ ἐκστρατείας γενησομένης ταχύτερον καὶ ὀριστικῶς τὸ προσεχὲς ἔτος. »

Ἐλθὼν δὲ εἰς Φιλαδελφίαν εἶδεν ἐκπληρουμένας τὰς εὐχὰς του· διότι τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1781 ἔτους, ἡ Συνέλευσις ἐξέδωκε ψηφίσματα τοσοῦτω εὐχαριστήσαντα αὐτὸν, ὥστε ἔγραψεν εἰς τὰς Πολιτείας νὰ συναινέσωσιν ἀμέσως καὶ μετὰ πίστεως εἰς τὰ ψηφίσματα ταῦτα. Καὶ ὁ μὲν στρατὸς ἐσκήνωσεν εἰς χειμερινὰ καταλύματα, ἐκεῖνος δὲ ἐνησχολήθη ἀνενδότως εἰς τὴν προετοιμασίαν τῶν ἔργων τοῦ προσεχοῦς ἔαρος.

Κατὰ δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1782 ἔτους, οὔτε ὁβολὸς ὑπῆρχεν ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ, καὶ ὡς ἐκ τῆς βραδύτητος περὶ τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων, ὁ Οὐάσιγκτων ἐνόησεν ὅτι ἐπὶ πολλοὺς μῆνας δὲν ἦν ἐλπίς βοηθείας. Ὁ Κ. Ῥοβέρτος Μόρρις, ἀνώτατος ἐπιμελητῆς, γράφων περὶ τῆς χρηματικῆς ταύτης ἀπορίας πρὸς τὸν Οὐάσιγκτῶνα, ἔλεγε· « Τὴν εἰλικρινῇ ταύτην περιγραφὴν τῆς θέσεως καὶ τῶν αἰσθημάτων μου ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν ἀγάπην σου, διότι ὡς αἰσθανθεὶς καὶ παθὼν πάντοτε τόσῳ πολὺ, θέλεις συλλυπηθῇ μετ' ἐμοῦ. »

Ἐνῶ δὲ κατεγίνετο πάσαις δυνάμεσιν εἰς τὴν ταχίστην σύναξιν τῶν ἀναγκαίων χρημάτων διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ στρατοῦ, εἰδήσεις ἦλ-

θεν ἐξ Ἀγγλίας ὅτι λόγος ἐγένετο εἰς τὰς Βουλὰς ἵνα στείλωσι προτάσεις εἰρήνης. Ἀλλ' αὐτὸς φρονῶν ἀπίθανον τὴν παραδοχὴν τῆς προτάσεως ταύτης ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως, ἐφρόντισε νὰ προειδοποιήσῃ τοὺς συμπολίτας του μὴ ἀπατηθῶσιν ὑπὸ ψευδῶν ἐλπίδων. Ἐν τοσοῦτῳ κατὰ τὰς ἀρχὰς Μαΐου, Ἀγγλος ἀξιωματικὸς, ὁ Κύριος Γκάϊ Κάρλτων, ἐλθὼν εἰς Νεοεβόρακον ἔγραψε πρὸς τὸν στρατηγὸν Οὐάσιγκτῶνα καὶ πρὸς τὴν Συνέλευσιν, ὅτι αἱ Βουλαὶ ἀπεφάσισαν νὰ προτείνωσιν εἰρήνην ἢ ἀναχωχὴν μετὰ τῶν ἐν ἐπαναστάσει ἀποικιῶν τῆς ἀρκτώας Ἀμερικῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἔλεγεν εἰ εἶχεν ἐξουσίαν νὰ προτείνῃ ἄλλους ὁρους πλὴν τῶν προηγουμένων, ἡ Συνέλευσις οὔτε πρὸς αὐτὸν οὔτε πρὸς τὸν ναύαρχον Διγβύ, στίτινες, ὡς ἐπληροφόρησαν αὐτὴν, εἶχον παραγγελίαν νὰ γνωστοποιήσωσιν αὐτοπροσώπως τὰς ἀποφάσεις τῶν Βουλῶν, ἔδωκε διαβατήριον.

Τὸν δὲ Αὐγούστον ὁ Σὶρ Γκάϊ Κάρλτων εἰδοποίησε τὸν Οὐάσιγκτῶνα ὅτι αἱ Ἀγγλικαὶ Βουλαὶ ἔστειλον πρεσβευτὴν εἰς Παρισίους ἐξουσίαν ἔχοντα νὰ διαπραγματευθῇ μετὰ τῶν ἐμπολέμων μερῶν, ὅτι σχέψις ἐγένετο περὶ γενι-

κῆς εἰρήνης, καὶ ὅτι ὁ πρεσβευτὴς εἶχεν ἐπι-
ταγὰς νὰ προτείνῃ κατὰ πρῶτον τὴν ἀναγνώ-
ρισιν τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν « Δεκατριῶν Ἑ-
παρχιῶν ».

Τὰς περὶ εἰρήνης ταύτας προτάσεις δεχθέν-
τες οἱ ἐν Παρισίοις ἐπίτροποι τῶν Ἀμερικανῶν,
Ἰωάννης Ἀδαμς, Βενιαμὶν Φραγκλῆνος, Ἰωάν-
νης Γεϊ, καὶ Ἑρβῆκος Λώρενς, συνέταξαν συν-
θήκην ἱκανοποιοῦσαν πᾶσαν εὐλογον αἵτησιν
τῆς Ἀμερικῆς. Καὶ ὑπεγράφη μὲν αὕτη τὴν
30 Νοεμβρίου τοῦ 1782 ἔτους, δὲν ἔμελλε δὲ
νὰ θεωρηθῇ ὡς ὅλως τετελεσμένη ἕως οὗ συν-
ταχθῇ τοιαύτη καὶ μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ
τῆς Γαλλίας, ὅπερ καὶ ἐγένετο τὴν 20 Ἰανου-
αρίου 1783.

Ἐλπίζων ἐν τοσούτῳ ὁ Ἀμερικανικὸς στρα-
τὸς ν' ἀπαλλαχθῇ ἐντὸς ὀλίγου τῆς ὑπηρεσίας,
ἀπῆρτησε τοὺς ὑστερίζοντας μισθοὺς, οὓς ἔπρε-
πεν ἀναγκαίως νὰ λάβωσιν ἵνα εὐκολύνωσι τὴν
ἐπάνοδον εἰς τὰς ἰδίας οἰκογενείας. Ἀναφορὰ
δὲ εἰς ἄκρον δολία περιεφέρετο μεταξὺ τοῦ κα-
τὰ τὸν Οὐδσωνα στρατοῦ, σκοπὸν ἔχουσα νὰ
πέισῃ αὐτὸν νὰ ἐκδιᾷσῃ τὴν Κυβέρνησιν διὰ πα-
ρατόλμου πράξεως ὅπως δεχθῇ τὴν περὶ ἀπο-
τίσεως τῶν μισθῶν αἵτησιν· συνωδεύετο δὲ καὶ

ὕπὸ προσκλήσεως πρὸς πάντας τοὺς ἀξιωματικούς ἵνα συνέλθωσι τὴν ἐπιούσαν καὶ συσκεφθῶσι.

Τὸν δὲ Οὐασιγκτῶνα ὄντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ, δὲν ἐγκατέλιπον κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην ὥραν οὔτε ἡ σταθερότης οὔτε ἡ σύνεσις αὐτοῦ. Καὶ ποιησάμενος μνειάν τῆς ἀναφορᾶς ἐν ταῖς γενικαῖς αὐτοῦ ἐπιταγαῖς, ἐξέφρασε τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἡ φρόνησις τῶν ἀξιωματικῶν ἤθελεν ἀποτρέψει αὐτοὺς, « πάσης συγκαταθέσεως εἰς τοιαύτην ἄτακτον πρόσκλησιν. » Προσεκάλεσε δὲ αὐτοὺς νὰ συνέλθωσιν ἄλλην ἡμέραν ἵνα συσκεφθῶσιν, ὡς ἔλεγε, ποίαν ὁδὸν πρέπει νὰ βαδίσωσιν.

Ἀλλὰ πρὶν ἢ φθάσῃ ἡ ἡμέρα αὕτη, συνδιαλεχθεῖς κατ' ἰδίαν μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν, κατώρθωσε διὰ τῆς ἐπιρροῆς του νὰ δεχθῶσι τὰς προτάσεις ἃς ἔμελλε νὰ προβάλῃ. Ὅτε δὲ συνήχθησαν, ὠμίλησε μετὰ πολλῆς πραότητος καὶ ἀγάπης, παρακαλέσας αὐτοὺς νὰ καταφρονήσωσι τὰς ἐνεργείας ὅσαι ἐγίνοντο ἵνα τοὺς παρασύρῳσι εἰς πράξεις ἀτόπους, καὶ τοὺς διεβεβαίωσε περὶ τῆς πεποιθήσεως ἣν εἶχεν ὅτι ἡ Συνέλευσις ἔμελλε νὰ φανῇ δικαία πρὸς αὐτούς.

Ἡ ὁμιλία αὕτη, γενομένη ὑπ' ἀνδρὸς προσφιλοῦς, εἰς ὃν ᾔσαν συνειδησμένοι νὰ ὑποτάσ-

σιωνται, ἔχοντες πᾶσαν πεποίθησιν εἰς τε τὴν
φρόνησιν καὶ τὴν εὐνοϊάν του, ἐνήργησεν ἀμέ-
σως ἐπὶ τοῦ στρατοῦ· καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ πα-
ρεδέχθησαν ἀποφάσεις αἵτινες εὐχαρίστησαν τὸν
ἀρχηγόν, ἀποδείξασαι συγχρόνως σέβας πρὸς
τὴν γνώμην του. Ἐρρέθη ὅτι « εἰς οὐδεμίαν ἴ-
σως περίστασιν αἱ Ὀμόσπονδοι Πολιτεῖαι ἔλα-
βον ἄνωθεν ἀξιολογωτέραν βοήθειαν διὰ τῶν
χειρῶν τοῦ Οὐασιγκτῶνος, εἰμὴ κατὰ τὸ τέλος
τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης ὑποθέσεως. » Καὶ
τῶνόντι ἡ διαγωγή του ἀπέδειξε καὶ αὖθις τὴν ἀ-
γαθότητα τῆς καρδίας, τὴν εὐθύτητα τῆς κρίσεως
καὶ τὴν ἀγνότητα τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρω-
τός του. Ἀναγγεῖλας πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὰ
συμβάντα, παρεκάλεσεν αὐτὴν ἐνθέρμως νὰ εἰσ-
ακούσῃ ἄνευ ἀναβολῆς τῶν δικαίων αἰτήσεων
τοῦ στρατοῦ, καὶ οὐ μόνον περὶ τῆς ἀποτίσεως
τῶν μισθῶν τῶν ἀξιωματικῶν νὰ προνοήσῃ, ἀλλὰ
καὶ περὶ ἄνωτέρας ἀμοιβῆς. Ἐλεγε δέ· « Ἐὰν οἱ
ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ (ὥς ἐπίτηδες διεθρυλ-
λήθῃ ἵνα ἐξαφθῶσι τὰ πάθη των), πάθωσι μό-
νοι ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως, ἐὰν ἀναχωροῦντες ἀπὸ
τοῦ στρατοπέδου γηράσωσιν ἐν πενίᾳ, ταλαι-
πωρία καὶ ἐξουθενώσῃ, ζῶντες τὸ ἐπίλοιπον
τοῦ βίου αὐτῶν ἀπὸ ἐλεημοσύνης, ἐνῶ κατη-

νάλωσαν τὸν χρόνον τῆς νεότητος εἰς ἔργον τιμῆς, τότε θέλω μάθει ὁποῖα ἡ ἀχαριστία· τότε πραγματοποιηθήσεται περίστασις ἣτις θέλει πληροῖ πικρίας πᾶσαν στιγμὴν τῆς μελλούσης ζωῆς μου. »

Ἡ Συνέλευσις, λαβοῦσα ἀναφορὰν τῶν ἀξιωματικῶν, ἀπεφάσισε νὰ δώσῃ αὐτοῖς, πλὴν τῶν ὀφειλομένων, καὶ πενταετεῖς ἄλλους μισθοὺς ὀλοκλήρους· ὡμολόγησεν ὁμῶς συγχρόνως ὅτι πρὶν ἢ συναχθῶσι τὰ πρὸς τοῦτο χρήματα ἔμελλε νὰ παρέλθῃ ἱκανὸς χρόνος. Ἡ ὑπόσχεσις αὕτη εὐχαρίστησε τοὺς ἀξιωματικούς, καὶ ἐντὸς τοῦ θέρους μέγας ἀριθμὸς στρατευμάτων ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια.

Ὅλίγοι δέ τινες τῶν ἐν Λαγκαστρίᾳ νεοσυλλέκτων, μεταβάντες εἰς Φιλαδελφίαν, καὶ τοποθετήσαντες φρουρὰς παρὰ τὰς πύλας τοῦ Βουλευτηρίου ὅπου συνεδρίαζεν ἡ Συνέλευσις, ἠπέιλησαν νὰ προσβάλωσιν αὐτὴν εἰμὴ αἱ περὶ μισθῶν αἰτήσεις ἐγίνοντο δεκταὶ ἐντὸς εἴκοσι λεπτῶν τῆς ὥρας. Καὶ δὲν ἐξετέλεσαν μὲν τὴν ἀπειλὴν, ἐκράτησαν ὁμῶς τὴν Συνέλευσιν οὕτω πῶς δεσμίαν ἐπὶ τρεῖς ὥρας.

Τὴν προσβολὴν ταύτην μαθὼν ὁ Οὐάσιγκτων, ἔστειλε χιλίους πενταχοσίους ἄνδρας ἵνα κα-

θυποτάξωκ τοὺς στασιαστάς· ἀλλ' εἶχον ἤδη διαλυθῇ πρὸ τῆς ἀφίξεως τῆς δυνάμεως ταύτης ἄνευ αἵματοχυσίας. Ἐγράψε δὲ καὶ πρὸς τὴν Συνέλευσιν εἰπὼν, ὅτι ἡσθάνετο βαθεῖαν λύπην διὰ τὴν γενομένην αὐτῇ ὕβριν ὑπὸ « ἐφημέρων στρατιωτῶν, » καὶ παρέβαλε τὴν διαγωγὴν τούτων πρὸς τὴν τῶν στρατιωτῶν, οἵτινες ὑπέφεραν « τὴν θερμὴν καὶ τὸ βάρος τοῦ πολέμου, τῶν ἀρχαίων τούτων στρατιωτῶν », προσέθετεν, « οἵτινες ὑπέμειναν καὶ γύμνωσιν καὶ πείναν καὶ ψύχος, καὶ ἔπαθον, καὶ ἔχυσαν τὸ αἷμα αὐτῶν ἀγογγύστως, καὶ ἐν μεγίστῃ εὐταξίᾳ ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἴδια μὴ τακτοποιήσαντες τοὺς λογαριασμούς των, μηδὲ ὁβολὸν ἔχοντες εἰς τὸ βαλάντιόν των· τόσῳ δὲ μᾶλλον θαυμάζομεν τὰς ἀρετὰς τούτων, ὅσῳ φρίσσοντες ἀποστρεφόμεθα τὴν διαγωγὴν ἐκείνων. »

Ἡ δὲ Συνέλευσις διακόψασα μετὰ τὴν προσβολὴν ταύτην τὰς συνεδριάσεις, συνῆλθεν ἐν Πριγκεστόνῃ κατὰ τὴν Νέαν Ἱερσέῦ περὶ τὰ τέλη Ἰουνίου 1783. Συνεδρίασε δὲ ἐκεῖ τρεῖς περίπου μῆνας ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέβαλε τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἵνα συνέλθῃ εἰς Ἀννόπολιν κατὰ τὴν Μαρυλάνδην.

Ὁ σπόρος τῆς ἐλευθερίας ὅστις ἐσπάρη μὲν

ἐν ἀσθενείᾳ, ἐτηρήθη δὲ μετὰ μόχθων ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη, προήγαγε πλούσιον καρπὸν, τὰ καλὰ, λέγομεν τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ εἰρήνης διαδοθέντα ἐν τάχει καθ' ὅλας τὰς Ὁμοσπόνδους Πολιτείας. Τότε πᾶσα Ἀμερικανικὴ καρδία ἔλεγεν εὐλόγως καὶ μετὰ βαθείας εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Μέγαν Κυβερνήτην τοῦ παντός ταῦτα· « Σὺ ὁ σῶζων τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ, ἐκ τῶν ἀνθεστηκότων τῇ δεξιᾷ σου, σὺ ὑπῆρχες βοηθός. »

Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, διακηρύξας τὴν 19 Ἀπριλίου πρὸς τὸν στρατὸν τὴν εἰδῆσιν τῆς γενικῆς εἰρήνης, εἶπε καὶ ταῦτα· « Εἰς τοιαύτην εὐτυχῇ ἡμέραν, πρόδρομον οὖσαν τῆς εἰρήνης, ἡμέραν συμπληροῦσαν τὰ ὀκτὼ ἔτη τοῦ πολέμου, ἀχαριστία ἤθελεν εἶσθαι νὰ μὴ χαρῶμεν, ἀναισθησία νὰ μὴ μετὰσχῶμεν τῆς γενικῆς εὐδαιμονίας. » Καὶ προσέταξε τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰ τάγματα εἰς ἃ ἀνῆκον, « νὰ εὐχαριστήσωσι τὸν παντοδύναμον δι' ὅλας τὰς χάριτας αὐτοῦ, καὶ ἰδίως διότι καθυπέταξε τὴν ὀργὴν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ δόξαν, καὶ κατέπαυσε μεταξὺ τῶν ἐθνῶν τὴν λύσαν τοῦ πολέμου. » Ὅτε δὲ τὴν 2 Νοεμβρίου ἀπέλυσε τὸν στρατὸν, ἔδωκεν αὐτῷ σπουδαίας καὶ φιλικῆς συμβουλᾶς ὡς πρὸς τὸ μέλλον πολίτευ-

μά του, καὶ τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι ἤθελε μὲν τὸν συστήσει εἰς τὴν εὐγνώμονα πατρίδα του, ἀλλὰ καὶ πρὸς «τὸν Θεὸν τῶν στρατευμάτων» ἐν ταῖς προσευχαῖς αὐτοῦ. Καὶ ἐπιθυμῶν ἐνθέρμως νὰ ἐξακολουθῶσιν οἱ συμπολιταὶ του ἀπολαύοντες τῆς εὐνοίας τοῦ Οὐρανοῦ, ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς διοικητὰς τῶν Πολιτειῶν, προτρέπων νὰ θεωρῶσι τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, ὡς «τὴν διαθήκην ἀνδρὸς ἐπιθυμήσαντος ἀείποτε μετὰ πολλοῦ ζήλου νὰ φανῇ ὠφέλιμος εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, καὶ ὅστις δὲν θέλει παύσει ἐπικαλούμενος καὶ ἐν τῷ ἀφανεῖ αὐτοῦ βίῳ τὴν θεῖαν εὐλογίαν ὑπὲρ αὐτῆς.» Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, περιέχουσα ἀξιολόγους καὶ σοφὰς νοουθεσίας, διελάμβανε περὶ τὸ τέλος καὶ ταῦτα· «Ἡ ἐνθερμοτέρα μου πρὸς Θεὸν εὐχὴ θέλει εἶσθαι ἀπὸ τοῦδε, νὰ ἔχη ὑμᾶς καὶ τὸν τόπον ὃν διοικεῖτε ὑπὸ τὴν ἁγίαν του σκέπην, καὶ νὰ νεύσῃ εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων ὅπως δεικνύωσιν ὑποταγὴν καὶ ὑπακοὴν εἰς τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἔχωσι πρὸς ἀλλήλους ἀδελφικὴν ἀγάπην καὶ συμπάθειαν, ἐν γένει μὲν πρὸς τοὺς συμπολίτας αὐτῶν, τοὺς κατοίκους τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, ἰδίως δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς των τοὺς ἀγωνισθέντας καὶ πολεμήσαντας· καὶ τέλος νὰ

καθοδηγῇ ἡμᾶς εἰς τὸ πράττειν τὸ δίκαιον, καὶ ἀγαπᾶν τὸ ἔλεος, καὶ πολιτεύεσθαι μετὰ τῆς ἀγαθότητος, τῆς ταπεινωσύνης καὶ τῆς πραότητος, αἵτινες εἰσὶ προσόντα τοῦ θεοῦ ἀρχηγοῦ τῆς μακαρίας ἡμῶν θρησκείας. Μὴ ἐλπίσωμεν δὲ ὅτι ἄνευ τῆς εὐσεβοῦς ἡμιμήσεως τῶν παραδειγμάτων τούτων, θέλομέν ποτε κατασταθῇ ἔθνος εὐτυχές.»

Τὸν δὲ Νοέμβριον, πάντα μὲν τὰ Ἀγγλικά στρατεύματα ἀνεχώρησαν ἀπὸ Νεοεβοράκου, ὁ δὲ Οὐάσιγκτων εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην συνοδευόμενος ὑπὸ τε τοῦ στρατηγοῦ Κλίντωνος καὶ τινων Ἀμερικανῶν ἀξιωματικῶν. Τότε πολλοὶ Ἀμερικανοὶ ἐξ ἀπωτάτων μερῶν, ἐλθόντες ἐπίτηδες ἐνταῦθα, ἐξέφρασαν δημοσίᾳ μετὰ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν τὴν χαρὰν των ἣν δὲ μετὰ τούτων καὶ ὁ ἀνεψιὸς τοῦ Οὐάσιγκτωνος Βούσροδ Οὐάσιγκτων, τότε μὲν νέος, ἔπειτα δὲ ἔσχατος καὶ τὰ μέγιστα τιμώμενος δικαστῆς τοῦ Ἀνωτάτου δικαστηρίου τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, ὅστις ἐκοινοποίησε φιλικῶς διὰ τὴν βιογραφίαν ταύτην τὸ ἐπόμενον ἀνέκδοτον, σχεσιν ἔχον πρὸς τὴν ἐπίσκεψιν ἐκείνην, δι' ἐπιστολῆς γραφείσης ἐν τῷ Ὁρει Βέρνον τὴν 1 Ἰουνίου 1829. « Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1782 ἔτους ἐ-

στάλην ὑπὸ τοῦ πατρός μου ἵνα σπουδάσω τὴν νομικὴν εἰς Φιλαδελφίαν, ὅπου εὐτυχῶς ἀπῆν-
τησα τὸν στρατηγὸν Οὐασιγκτῶνα. Ἡμέρας δέ
τινας μετὰ τὴν ἀφίξίν μου, ἀφοῦ πρῶτον μὲ ἀπο-
κατέστησεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Κ. Οὐίλσωνος,
καὶ μὲ ἀνέθεσεν εἰς τὴν προστασίαν καὶ τὰς
εὐμενεῖς φροντίδας τῶν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ φί-
λων του, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Πολιτείαν τοῦ Νεο-
εβοράκου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ ἀκολού-
θως, δὲν ἐνθυμοῦμαι, μοὶ ἔγραψε νὰ ἐξετάσω
περὶ εἰδους τινὸς ὑφάσματος, ὃ περιγράφων
λεπτομερῶς ἔλεγεν ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἀγοράσῃ,
καὶ νὰ τὸν πληροφορήσω δι' ἐπιστολῆς περὶ
τῆς τιμῆς καὶ ποῦ ἡδύνατο νὰ τὸ προμηθευθῇ.
Καὶ ὑπεσχέθην μὲν προθύμως νὰ φροντίσω περὶ
τῆς αἰτήσεώς του, διότι ἐσκόπευον βεβαίως νὰ
ἐκπληρώσω ἐγκαίρως καὶ εὐσυνειδήτως τὴν ὑπό-
σχεσιν· ἀλλ' ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀνέβαλον
αὐτὴν, ἕως οὗ ἡ ἐλυσμόνησα παντάπασιν τὸ πρᾶγ-
μα, ἢ τοσοῦτω σπανίως ἐσκεπτόμην περὶ αὐτοῦ,
ὥστε μόλις ἀμυδρὰ ἰδέα ἐσώζετο ἐν τῇ μνήμῃ
μου. Ὅτε δὲ ἐπλησίαζεν ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἔ-
μελλε νὰ ἐορτασθῇ ἐν Νεοεβοράκῳ ἡ κένω-
σις τῆς πόλεως ταύτης ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν
στρατευμάτων, ὁ στρατηγὸς μοὶ ἔδωκε δι' ἐπι-

στολῆς ἄδειαν νὰ παρευρεθῶ εἰς τὴν τελετὴν, προσεπιστείλας καὶ χρήματα διὰ τὰς δαπάνας μου. Καὶ ἐλθόντα εἰς Νεοεδόρακον μ' ἐκάλεσεν εἰς τὸ κατάλυμά του, καὶ μὲ ὑπεδέχθη μετὰ τῆς ἀρχαίας εὐμενείας. Μετὰ δέ τινα γενικὴν συνομιλίαν μὲ ἠρώτησεν εἰ ἐξατέλεσα τὴν περὶ τοῦ ὑφάσματος αἵτησίν του, καὶ ποῖον ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐρευνῶν μου. Ἀδύνατον εἶναι νὰ περιγράψω, ὡς εὐκόλον νὰ τὸ ἐννοήσῃ τις, τὰ αἰσθήματά μου κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην. Δὲν εἶχον ποίαν πρόφασιν νὰ προτείνω· ἅμα δὲ δυνηθεὶς νὰ ὁμιλήσω ὡμολόγησα τὴν ἔλλειψίν μου. Τότε δείξας ἱλαρότητα ἧς δὲν ἤμην ἄξιος, ἀλλὰ καὶ ἥθος ὁποῖον δὲν ἐλησμόνησα πώποτε, εἶπεν· « Ἐνθυμοῦ, νέε, νὰ μὴ ὑπόσχῃσαι πώποτε τοῦ λοιποῦ μήτε εὐτελὲς πρᾶγμα, οὐτινος τὴν φύσιν καὶ τὴν ἔκτασιν δὲν κατεμέτρησας δεόντως. Ἀφοῦ ὅμως ὑποσχεθῆς, φρόντισον παντὶ σθένει νὰ ἐκπληρώσῃς εἰ δυνατόν τὴν ὑπόσχεσίν σου.» Καὶ μὲ ἀπέπεμψε μηδεμίαν ἄλλην ἐπίκληξιν ἢ παρατήρησιν προσθεῖς.

Ἐμείνε δὲ ἐν Νεοεβαράκῳ μέχρι Δεκεμβρίου. καὶ ὅτε ἔφθασεν ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ἀπεφάσισε νὰ ἀναχωρήσῃ, οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ συνήλθον ἵνα τὸν ἀποχαιρετίσωσιν. Εἰσελθὼν δὲ ὁ

προσφιλῆς αὐτῶν ἀρχηγὸς εἰς τὴν αἵθουσαν ὅπου ἦσαν συνηγμένοι, δὲν ἡδυνήθη νὰ ὁμιλήσῃ ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον· ἀλλ' ἀφοῦ κατεσίγασε τὰ ἐν-θερμα αἰσθήματά του, εἶπε· « Καρδίαν ἔχων πλήρη ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης χωρίζομαι ἀφ' ὑμῶν· εὐχομαι δὲ ἐγκαρδίως νὰ ᾧσιν αἱ τελευταῖαι ὑμῶν ἡμέραι τόσῳ εὐδαίμονες καὶ εὐτυχεῖς, ὅσῳ ἐντιμοὶ ὑπῆρξαν αἱ πρῶται! Δὲν δύναμαι νὰ ὑπάγω πρὸς ἕκαστον ὑμῶν ἵνα τὸν ἀποχαιρετίσω· θέλω ὅμως ὑποχρεωθῇ ἐὰν ἕκαστος ὑμῶν ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ καὶ μὲ δώσῃ τὴν χειρὰ του.» Ὁ στρατηγὸς Νόξ, πλησιέστερον ὢν αὐτοῦ, στραφείς ἀμέσως ἔλαβε τὴν χειρὰ του καὶ αὐτὸς τὸν ἐνηγκαλίσθη, ὡς ἐνηγκαλίσθη ἐπίσης φιλοφρόνως καὶ πάντας τοὺς λοιπούς. Δάκρυα δὲ ἐγκάρδια ἀνέβλυσαν εἰς ὅλων τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ οὐδὲ λέξιν ἡδύναντο νὰ προσφέρωσιν ὥστε βαθεῖα ἦν ἡ σιωπὴ τῆς περιπαθοῦς ἐκείνης σκηνῆς. Καὶ ὁ μὲν Οὐάσιγκτων ἐξῆλθε τῆς αἵθουσας, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ τὸν παρηκολούθησαν ἀθορύβως καὶ μετ' ἡθους μελαγχολικοῦ μέχρι τῆς λέμβου δι' ἧς ἔμελλε νὰ ἀναχωρήσῃ. Σταθεὶς δὲ ἐντὸς αὐτῆς ἐστράφη πρὸς τὴν ὄχθην, καὶ ἔσεισε διὰ τῆς χειρὸς τὸν πῖλον ἀλλ' ἐν σιωπῇ· ἀλλὰ καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ ἀνταπέδω-

καν τὸν αὐτὸν ἀσπασμὸν, προσηλώσαντες τὰ βλέμματα εἰς τὸν ἀγαπητὸν αὐτῶν ἀρχηγὸν ἕως οὗ τὸν διέκρινον. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπανήλθον κατηφεῖς εἰς τὸ μέρος τῆς συναθροίσεως.

Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων δὲν ἠδύνατο νὰ ἡσυχάσῃ ἕως οὗ ἐκπληρώσῃ ὅλα τὰ καθήκοντα ὅσα ὑπηγόρευεν ἡ εὐθεΐα του κρίσις· διὸ μετέβη εἰς Φιλαδελφίαν ἵνα δώσῃ λόγον τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐδαπάνησε τὰ δημόσια χρήματα. Πάντες οἱ λογαριασμοὶ ἦσαν γεγραμμένοι τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ χειρὶ, καὶ πᾶσα ἐγγραφὴ ἦν ἐπίσης ἐν τάξει κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥστε ἄνευ οὐδεμιᾶς δυσκολίας συμπαραβλήθησαν μετὰ τῶν συνημμένων ἀποδείξεων. Οὐδεμίαν δὲ ἐστημείωσεν ἀντιμισθίαν διὰ τὰς ὑπηρεσίας του, ἐνῶ ἐδαπάνησεν ἀξίαν λόγου ποσότητα ἐξ ἰδίων. Ἡ τάξις καὶ ἡ λεπτομέρεια μεθ' ὧν κατέγραφε πᾶν ποσὸν ληφθὲν καὶ δαπανηθὲν ἐπὶ ὀκτῶ ἔτη, καὶ ἡ ἀκρίβεια μεθ' ἧς ἐφρόντιζεν ἐν μέσῳ τοσούτων ἐργασιῶν νὰ δαπανῶνται τὰ δημόσια χρήματα ὅσον ἔνεστιν οἰκονομικώτερον καὶ ἐπωφελέστερον, ἀπέδειξαν ὅτι δικαίως ἔπρεπε ν' ἀποδοθῇ αὐτῷ ὁ τίτλος τοῦ τιμίου ἀνθρώπου. Καὶ βεβαίως πάντες οἱ ἄλλοι τίτλοι του δὲν ἦθελον ἔχει τὴν ἐλαχίστην ἀξίαν, εἰ μὴ ἐγίνετο

ἄξιος τῆς ἐπικλήσεως ταύτης. Ἐκ Φιλαδελφίας μετέβη εἰς Ἀννόπολιν ὅπου συνεδρίαζεν ἡ Συνέλευσις, καὶ καταθεῖς τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐξουσίαν ὡς μὴ δυνάμενος νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὴν καὶ περαιτέρω πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδος του, ἀπέδειξεν ὅτι ἦν πατριώτης. Ἡ Συνέλευσις προσδιώρισε τὴν 23 Δεκεμβρίου ἵνα δεχθῇ τὴν παραίτησίν του, καὶ πλῆθος θεατῶν παρεστάθησαν εἰς τὴν κατανυκτικὴν ἐκείνην τελετήν· τὸν ὑπεδέχθη δὲ ἡ Συνέλευσις ὡς « θεμελιωτὴν καὶ φύλακα τῆς Πολιτείας. » Αἰσθανόμενοι οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους τὸ μέγεθος τῶν εὐτυχημάτων τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς εἰρήνης ἅτινα ἐπεδαψίλευσε πρὸς αὐτοὺς διὰ τοῦ Θυασιγκτῶνος ὁ μέγας Κυβερνήτης τῆς οἰκουμένης, ἠτένιζον αὐτὸν παραιτούμενον μετὰ θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης· οἱ ὀφθαλμοὶ σχεδὸν πάντων, ἀναπολούντων τὰς σκηνὰς τῶν δυστυχημάτων καὶ τῶν κινδύνων ὧν μετέσχον μετ' αὐτοῦ, ἦσαν δεδακρυσμένοι. Ἀνεγερθεὶς δὲ τότε μετ' ἄξιοπρεπείας ἀλλὰ καὶ μετριοῦρουσνης, ἀπετάθη πρὸς τὸν στρατηγὸν Μίφφλιν, τὸν πρόεδρον τῆς συνελεύσεως, καὶ εἶπε· « Καταθέτω εὐχαρίστως τὴν ἐξουσίαν ἣν ἀνέλαβον, δυσπιστῶν εἰς τὴν περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν ἔργου

τοσοῦτω δυσχεροῦς ἱκανότητά μου, ἣν ὁμῶς
ἀνεπλήρου ἡ πίστις εἰς τε τὸ δίκαιον τοῦ ἡμε-
τέρου ἀγῶνος, τὴν συνδρομὴν τῆς ἀνωτάτης
ἐξουσίας τῆς Ὁμοσπονδίας, καὶ τὴν προστασίαν
τοῦ οὐρανοῦ. Τὸ εὐτυχές τέλος τοῦ πολέμου
ἐδικαίωσε τὰς ἐνθέρμους ἡμῶν προσδοκίας πρὸς
τε τὴν μεσολάβησιν τῆς θείας προνοίας καὶ τὴν
βοήθειαν ἣν μοι ἐχορήγησαν οἱ συμπολιταί μου·
αὐξάνει δὲ ἡ εὐγνωμοσύνη μου καθόσον ἀνα-
πολῶ τὸν τρομερὸν ἀγῶνα . . . Θεωρῶ ἀπα-
ραίτητον χρέος μου κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς
τελευταίας ταύτης πράξεως τοῦ δημοσίου βίου
μου, νὰ ἀναθέσω τὰ συμφέροντα τῆς φιλτάτης
ἡμῶν πατρίδος εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Παντο-
δυνάμου Θεοῦ, ὡς καὶ τοὺς κυβερνῶντας αὐτὴν
εἰς τὴν ἀγίαν του σκέπην. Ἀποπερατώσας τὸ
ἀνατεθέν μοι ἔργον, ἀποχωρῶ ἐκ τοῦ μεγά-
λου θεάτρου τῆς ἐνεργείας, καὶ ἀπονέμων τὰς
φιλικὰς μου προσαγορεύσεις πρὸς τὸ σεβαστὸν
τοῦτο σῶμα, ὑφ' ὃ ὑπηρέτησα τοσοῦτον χρό-
νον, προσφέρω τὴν παραίτησίν μου, καὶ ἀποχω-
ρίζομαι ἀπὸ πασῶν τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ δημο-
σίου βίου. » Ἐνεχείρισε δὲ τότε τὴν παραίτη-
σίν του τῷ Προέδρῳ, ὅστις λαβὼν αὐτὴν ἀπε-
κρίθη ἐν ὀνόματι τῆς Συνελεύσεως ταῦτα· « Ὑ-

περασπισθεῖς τὴν σημαίαν τῆς ἐλευθερίας κατὰ τὸν νέον τοῦτον κόσμον, δοὺς μάθημα ὠφέλιμον πρὸς τε τοὺς δυναστεύοντας καὶ τοὺς δυναστευομένους, ἀποχωρεῖς ἐκ τοῦ μεγάλου θεάτρου τῆς ἐνεργείας, κομίζων τὰς εὐλογίας τῶν συμπολιτῶν σου· ἀλλ' ἡ δόξα τῶν ἀρετῶν σου δὲν περατοῦται μετὰ τῆς στρατιωτικῆς σου διοικήσεως· ἐξ ἐναντίας θέλει ἀναπτεροῖ τὸ φρόνημα καὶ τῶν ἀπωτάτων γενεῶν. Συνενοῦμαι μετὰ σοῦ ἵνα ἀναθέσωμεν τὰ συμφέροντα τῆς φιλτάτης πατρίδος εἰς τὴν προστασίαν τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ, παρακαλοῦντες αὐτὸν νὰ νεύσῃ εἰς τὴν καρδίαν καὶ τὸν νοῦν τῶν πολιτῶν, ὅπως ὠφελοῦμενοι ἀπὸ τῆς χορηγουμένης αὐτοῖς εὐκαιρίας γίνωσιν ἔθνος εὐτυχές καὶ σεβαστόν. Ὑπὲρ σοῦ δὲ, ἀποτείνομεν πρὸς Αὐτὸν ἐνθερμοτάτας εὐχάς, ὅπως διατηρήσῃ μὲν μετὰ πάσης τῆς φροντίδος αὐτοῦ ζωὴν τόσῳ προσφιλεῖ, καταστήσῃ δὲ τὰς ἡμέρας σου εὐτυχεῖς ὅσω ὑπῆρξαν ἐνδοξοὶ, καὶ χορηγήσῃ σοι ἐπὶ τέλους τὴν ἀμοιβὴν ἐκείνην ἣν ὁ κόσμος οὗτος ἀδυνατεῖ νὰ δώσῃ.»

Ἡ ἱστορία δὲν παριστάνει θέαμα ὠραιότερον ἢ τὸ τοῦ εὐδοκιμήσαντος ἥρωος, ὅστις μετὰ διεξοδικὸν πόλεμον παραιτεῖται τῆς ἐξουσίας

του, ὥς καὶ τὸ τοῦ ἔθνους, τοῦ κατακτήσαν-
τος πρὸ μικροῦ τὴν ἀνεξαρτησίαν του, καὶ συν-
ενουμένου μετ' ἐκείνου κατὰ τὴν ἐπίσημον πρᾶξιν
τῆς διαλύσεως τῆς στρατιωτικῆς του καταστά-
σεως, ἵνα ἀποτείνωσιν ἀπὸ κοῖνου δοξολογίαν
πρὸς τὸν Θεὸν ἕνεκα τῆς φιλαγάθου αὐτοῦ προ-
νοίας, καὶ ἀναθέσωσιν ἀλλήλους εἰς τὴν προ-
στασίαν του ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, καὶ εἰς τὴν εὐ-
νοιάν του ἐν τῇ αἰωνιότητι.

Οὕτω ἀπεκδυθεὶς ὁ Οὐάσιγκτων τοῦ τίτλου
τοῦ « Ἀρχιστρατήγου » ἀνέλαβε τὸν τοῦ ἀπλοῦ
πολίτου, καὶ ἀπεχώρησεν εἰς τὴν εἰρηνικὴν του
οἰκίαν. Τὴν δὲ εὐχαρίστησιν ἣν ἡσθάνθη πράξας
τοῦτο, διηρμήνευσε δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν φί-
λον του Λαφαγέτ, ἐπανελθόντα εἰς Γαλλίαν
μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Κορνουάλλη. Ἴδου τί
ἔγραφεν αὐτῷ· « Τέλος πάντων ἰδοὺ ἐγὼ ἀπλοῦς
πολίτης, εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ποταμάκη, « ὑπο-
κάτω ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω συκῆς μου, » ἀπηλ-
λαγμένος ἀπὸ τοῦ θορύβου τῶν στρατοπέδων
καὶ τῶν μεριμνῶν τοῦ δημοσίου βίου. Δὲν παρή-
τησα μόνον πᾶσαν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ἀλλὰ καὶ
πάντα τὰ ἐγκόσμια, καὶ θέλω βλέπει τὸν μεμο-
νωμένον περίπατον, καὶ βαδίζει εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ
ιδιωτικοῦ βίου μετ' ἐγκαρδίου εὐχαριστήσεως. »

Ἄλλὰ καὶ πρὸς τὸν στρατηγὸν Νόξ ἔγραψε ταῦτα· « Αἰσθάνομαι σήμερον ὅ,τι καὶ ὁ κεκοπι-
ακῶς ὁδοιπὸρος, ὅστις μετὰ μακρὸν καὶ ἐπίπο-
νον δρόμον, καθ' ὃν φέρει βαρὺ φορτίον ἐπὶ τῶν
ὤμων, ἀποβάλλει αὐτὸ φθὰς εἰς τὸ μέρος ὅπου
διευθύνετο, καὶ βλέπων ἐκ τοῦ δώματός του
παρατηρεῖ χαίρων τὰ βάραθρα ἐξ ὧν ἐσώθη, τοὺς
βορβόρους οἵτινες ἔκειντο κατὰ τὴν ὁδὸν του,
καὶ εἰς οὓς δὲν ἐνέπεσε τῇ βοηθείᾳ τοῦ παντο-
δυνάμου Ὁδηγοῦ καὶ Διανομέως τῶν ἀνθρωπί-
νων συμβαμάτων. »

Πολλοὺς μῆνας μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς
τὰ ἴδια, ἐξηκολούθει λαμβάνων καθ' ἑκάστην
σχεδὸν ἀναφορὰς ἐξ ὅλων τῶν Πολιτειῶν, ἐρμη-
νεύουσας τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν
συμπολιτῶν του. Ἦν δὲ ἄξιός αὐτῶν, καὶ βε-
βαίως εὐχαριστεῖτο· καὶ ὅμως τὰ ἐγκώμια τῶν
ἀνθρώπων δὲν διέφθειραν τὴν μετριοφροσύνην
του. Ἐπὶ τινα χρόνον ἐγειρόμενος τὸ πρωὶ ἔλη-
σμόνει ὅτι εὕρισκετο ἐν τῇ εἰρηνικῇ οἰκίᾳ του,
καὶ, ὡς συνείθιζεν ἄλλοτε νὰ πράττῃ, ἐσχέπτετο
ὁποίας ἐπιταγὰς νὰ δώσῃ πρὸς τὸν στρατόν του,
ἢ ὁποίας δημοσίας ὑποθέσεις νὰ θεωρήσῃ τὴν
ἡμέραν ἐκείνην. Ἀλλὰ ταχέως ἐνησχολήθη εἰς
τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν του, συντρέχων καὶ

τοὺς γείτονάς του ὅπως βελτιώσωσι καὶ αὐτοὶ τοὺς ἰδίους ἀγρούς. Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἔγραψεν εἰς Ἀγγλίαν ἵνα πληροφορηθῇ περὶ τῶν βελτιώσεων ὅσαι ἐγένοντο ἐκεῖ ὑπὲρ τῆς γεωργίας.

Ἀφοῦ δὲ ἔπαυσαν οἱ Ἀγγλοὶ νὰ ἐνεργῶσιν ὥς ἐχθροὶ τῆς πατρίδος του, ἔπαυσε καὶ ὁ Οὐάσιγκτων τρέφων αἰσθήματα μνησικαχίας· ἡ εὐγενὴς ψυχὴ του ἀνεγνώριζε τὸ φυσικὸν μεγαλεῖον καὶ τὴν χρησιμότητα αὐτῶν, καὶ ἡ καρδιά του ἐτίμα τὰς ἀρετὰς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τοῦ ἔθνους τούτου, οἵτινες ἀφιέρωσαν τὴν ἰδίαν ζωὴν εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν προσκαίρων καὶ αἰωνίων συμφερόντων τῶν ἰδίων συμπολιτῶν.

Ἐπισκερθεὶς δὲ καὶ τὰ μέρη τῆς πατρίδος του ὅσα δὲν ἐγνώριζε, καὶ ἐπανελθὼν εἶπεν ὅτι ἔλαβε νέας ἀφορμὰς νὰ ὁμολογήσῃ « τὴν ἀγαθότητα τῆς Προνοίας ἐκείνης ἣτις ἐπεδαψίλευσε τὰς χάριτας αὐτῆς ἐφ' ἡμᾶς τοσούτῳ πλουσιοπαρόχως. » Ἐπιθυμῶν νὰ μὴ παραβλεφθῶσι τὰ εὐμενῆ ταῦτα δῶρα, ἐσκέφθη νὰ καταστήσῃ μᾶλλον εὐπλότους τοὺς διὰ τῆς πατρίδος του διερχομένους μεγάλους ποταμούς. Ἐλεγε δὲ ὅτι θεωρεῖ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐσωτερικῆς ποταμοπλοίας ὥς « τρόπον καταλληλότετον ἵνα ἐμπεδωθῇ ἡ συνένωσις τῶν Πολιτειῶν. » Κατὰ

τὰ σχέδιά του ἢ ποταμοπλοία τῶν ἀνατολικῶν ποταμῶν ἔπρεπε νὰ ἐπεκταθῇ ἵνα συγκοινωνῶσι μετὰ τῶν δυτικῶν, οἵτινες νὰ ἀνοιχθῶσιν ἀπὸ τοῦ Ὁίου μέχρι τῆς λίμνης Ὑγρῆ. Ταῦτα πάντα ἐξετελέσθησαν μετὰ τῶν θάνατόν του· τὰ δὲ καθ' ἐκάστην πολλαπλασιαζόμενα ὠφελήματα ἀπεδείκνυον τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν σύνεσιν τοῦ ἀνδρός. Συνεκρότησε δὲ καὶ δύο ἑταιρείας ἵνα βελτιώσωσι τοὺς ποταμούς Ἰάκωβον καὶ Ποτομάκην, εἰς ἃς τὸ νομοθετικὸν σῶμα Βιργινίας ἐγένετο μέτοχον ἴσου ἀριθμοῦ μερίδων διὰ τε τὸν Οὐασιγκτῶνα καὶ διὰ τὴν Πολιτείαν αὐτὴν. Ἀλλ' οὗτος πληροφορηθεὶς τὸ γενόμενον, διεβεβαίωσε τὸ σῶμα ὅτι ἤθελεν ἀφένκτως ἀπορρίψει τὴν προσφορὰν, ὥς ἐμμένων ἀμεταθέτως εἰς τὴν ἀπόφασιν ἣν ἔλαβεν ἀφότου τὸ πρῶτον ἐπεφορτίσθη δημοσίαν ὑπηρεσίαν, «νὰ κλείσῃ τὴν χεῖρά του εἰς πᾶσαν χρηματικὴν ἀμοιβήν. » Προέτεινε δὲ νὰ δοθῶσιν αἱ δι' αὐτὸν ὠρισμέναι μετοχαὶ εἰς δημόσιον κατάστημα, ὥς καὶ ἐδόθησαν εἰς δύο σχολεῖα, τὸ μὲν παρὰ τὸν Ποτομάκην, τὸ δὲ παρὰ τὸν Ἰάκωβον ποταμόν.

Ὁ δὲ Λαφαγέτ διασχίσας καὶ αὖθις τὸν Ὠκεανόν, ἐπεσχέφθη τὸ Ὄρος Βέρνον ὅπου διέτριψεν ἐπὶ τινα χρόνον συνευφραινόμενος μετὰ

τοῦ φίλου Οὐασιγκτῶνος. Ἄλλ' αἱ ὥραι αὐται τῆς φιλικῆς συνεντεύξεως ἦσαν ὀλίγαι, ὡς ἀναγκασθέντων καὶ τῶν δύο νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς νέας πολιτικὰς φροντίδας. Ὁ Λαφαγέτ, πρὶν ἢ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐπεσκέφθη τὴν μητέρα τοῦ φίλου του ἵνα τὴν ἀποχαιρετίσῃ καὶ ζητήσῃ τὴν εὐχὴν αὐτῆς. Αὕτη δὲ ὑποδεχθεῖσα τὸν γενναῖον Γάλλον μετ' εὐμενείας, ὠμίλησε περὶ τῶν προσδοκιῶν τῆς πατρίδος, καὶ περὶ τῆς διαγωγῆς τοῦ ἐναρέτου υἱοῦ της, ὃν ὁ Λαφαγέτ ἐπήνεσε μεθ' ὅλης τῆς ζέσεως τῆς ἐνθέρμου ἀγάπης του.

Ἐκείνη δὲ ἀκούσασα ἡσύχως αὐτὸν ἀπεκρίθη·
« Δὲν θαυμάζω διὰ τὰ πραχθέντα ὑπὸ τοῦ Γεωργίου, διότι ἦν πάντοτε καλὸν παιδίον. »

Ἀπὸ τῆς σεβασμίας ταύτης γυναικὸς ἀποχωριζόμενος ὁ Λαφαγέτ, ζητήσας ἔλαβε τὴν εὐχὴν της, καὶ τὴν ἀπεχαιρέτισε τὸ τελευταῖον. Ἀποχωριζόμενος δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ φίλου του, ἐξέφρασε τὴν ζωηρὰν ἐλπίδα ὅτι ἤθελον καὶ αὖθις συναντηθῆ. Ὅτε ὁμῶς ἐπεσκέφθη ἐκ νέου τὴν Ἀμερικὴν, τὸν ὑπεδέχθησαν μὲν ὡς « Ξένον τοῦ ἔθνους », ἀλλὰ μὴ ἰδὼν καὶ τὸν Οὐασιγκτῶνα ὑποδεχόμενον αὐτὸν μετὰ μειδιάματος εἰς τὸ

Ὁρος Βέρνον, διευθύνθη εἰς τὸ μνημῆμα τοῦ ἵνα χύσῃ δάκρυα θλίψεως.

Ἐπιθυμῶν δὲ περιπαθῶς ὁ Λαφαγέτ νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ πατρίς τοῦ ἀπὸ τῆς καταδυναστευούσης αὐτὴν τυραννικῆς κυβερνήσεως, ἡσθάνθη μεγίστην χαρὰν ἀκούσας τὴν γενομένην ἐν Γαλλίᾳ ἐπανάστασιν· ἀλλ' ἡ καρδιά τοῦ κατεθλίβη βεβαίως διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν διευθύνετο· διότι ἐνῶ ἔπρεπε νὰ κασαστρέψωσιν, ὥς ἐπεχείρησαν, τὴν τυραννίαν τῶν ἀνθρώπων, συνέτριψαν τὸν χαλινὸν τῆς ἠθικῆς, καὶ τὰ ἀνθρώπινα πάθη ἐμάνησαν ἀχαλίνωτα. Αἱ συναίπειαι ἄρα ὑπῆρξαν τρομεραί· οἱ εὐγενέστεροι δεσμοὶ τῆς φύσεως κατεφρονήθησαν, αἱ ἀλήθειαι τῆς θρησκείας παρεγνωρίσθησαν, καὶ ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ κατηργήθη. Καὶ ἐνῶ ἡ Ἀμερικὴ, ἥτις ἀπέβλεπεν εἰς τὴν θείαν εὐλογίαν ἵνα τύχη τῆς ἐλευθερίας ἔλαβεν αὐτὴν, ἡ Γαλλία μένει ἔκτοτε κυμαινομένη καὶ δυστυχῆς, γινομένη συνεχῶς θέατρον ἐμφυλίων σπαραγμῶν καὶ αἱματοχυσίας.

Νέοι Ἀμερικανοί! καθόσον ἀνδρίζεσθε καὶ ἀπολαύετε τῆς μεγίστης μακαριότητος τοῦ εἶναι ἐλεύθεροι ἀπὸ παντὸς ἀδίκου καὶ τυραννικοῦ νόμου τῶν ἀνθρώπων, προσέχετε μὴ ἐπιθυμήσητε νὰ ἐλευθερωθῇτε καὶ ἀπὸ τῶν δικαίων καὶ εὐθυ-

τάτων νόμων τοῦ Πλάστου ὑμῶν, φοβούμενοι μὴ ἐλκύσητε ἐφ' ὑμᾶς ὡς ἔθνος τὴν ὀργὴν ἐκείνου οὕτινος « ἡ βασιλεία βασιλεία αἰώνιος, » καὶ « ἡ δεσποτεία ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ », καὶ εἰπόντος πρὸς τοὺς μὴ ὑπακούοντας αὐτῷ· « Ἴδοὺ, ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον κακὰ, τὸν καρπὸν ἀποστροφῆς αὐτῶν, ὅτι τῶν λόγων μου οὐ προσέσχον, καὶ τὸν νόμον μου ἀπώσαντο. »

Ἐνῷ δὲ ἀπολαύετε ἐκείνου ὅπερ ὀνομάζετε ἐλευθερίαν συνειδήσεως, ἀναπολεῖτε καὶ τὴν διαβεβαίωσιν ἐκείνου ὅστις « ἐδίδασκεν ὡς ἐξουσίαν ἔχων· « Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας· » « Ἐὰν ὁ Χριστὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1787 — 1789.

—οοο—

Ἄφου δὲ οἱ Ἀμερικανοὶ ἀπέκτρησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν, οἱ περὶ τῶν δημοσίων πραγμάτων μεριμνῶντες ἐπείσθησαν μετὰ μικρὸν, ὅτι « τὰ ἄρθρα τῆς Ὁμοσπονδίας » ἅτινα συνέδεον τὰς Πολιτείας ἐπὶ τοῦ πολέμου, δὲν συνέδεον ταύτας ἐρῥύθμως, ὅπως διατελῶσιν ἐν ἁρμονίᾳ ὑπὸ τὴν αὐτὴν Κυβέρνησιν.

Ἡ Συνέλευσις, ἣτις εἶχε δανεισθῇ χρήματα παρὰ τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους ἐπὶ τοῦ πολέμου, ἦν δὲ καὶ ὀφειλέτις πρὸς τε τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ στρατοῦ καὶ πρὸς ἄλλους Ἀμερικανούς, ἡδυνάτει ν' ἀποτίσῃ καὶ αὐτὸν τὸν τόχον, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιβάλῃ φόρους, ἢ νὰ εἰσπράξῃ δικαιώματα ἐπὶ τῶν εἰσερχομένων.

Ἐλησμονήθη δὲ ταχέως καὶ ἡ γνώμη ἣν ἔδωκεν ὁ Οὐάσιγκτων κατὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου, εἰπὼν πρὸς τοὺς συμπολίτας του· « Ἡ ὁδὸς τοῦ καθήκοντος κεῖται φανερά ἐμπροσθεν ἡμῶν. Ὡς ἔθνος, ἐσμὲν δίκαιοι, ἐκπληρώσωμεν τὰς δημοσίους ὑποχρεώσεις ἅς ἡ Συν-

ἐλευσις εἶχεν ἀναντιρρήτως τὸ δικαίωμα νὰ ἀναλάβῃ ἵνα προάξῃ τὸν πόλεμον, μετὰ τῆς αὐτῆς τιμιότητος ἣτις ὑποχρεοῖ ἡμᾶς νὰ ἐκπληρῶμεν τὰς ἰδιωτικὰς ἡμῶν ὑποχρεώσεις. »

Παρατηρῶν δὲ μετὰ πόθου ἐκ τοῦ ἡσυχαστηρίου αὐτοῦ τὴν διαγωγὴν τῶν συμπολιτῶν του, ἤρχισε νὰ φοβῆται μὴ καταιτχυνθῶσιν ὡς ἔθνος. Ὅθεν ἔγραψε πρὸς τοὺς συνετωτέρους τῶν Ἀμερικανῶν πατριωτῶν, οἵτινες μετεχειρίσθησαν πᾶσαν αὐτῶν τὴν ἐπιβρόχην ἵνα πείσωσι τὸν λαὸν ὅτι ἦν ἀναγκαῖον διὰ τε τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πατρίδος, νὰ παραχωρηθῇ μείζων ἐξουσία εἰς τὴν Συνέλευσιν, καὶ νὰ ἐνισχυθῶσιν οἱ δεσμοὶ τῆς Συμπολιτείας. Πολλὰ καὶ διάφοροι ἦσαν αἱ περὶ τούτου γνώμαι· ἀλλ' ἐπὶ τέλους πᾶσαι αἱ Πολιτεῖαι, πλην τῆς Ῥοδονείου, συγκατετέθησαν νὰ ἐκλέξωσιν ἀντιπροσώπους ἵνα συγκροτήσωσι σύνοδον συντακτικὴν, μέλλουσαν νὰ σχεδιάσῃ καταλληλότερον εἶδος ἐθνικῆς κυβερνήσεως. Ἡ Βιργινία πρώτη ὠνόμασε μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς καὶ τὸν Οὐασιγκτῶνα.

Τὴν δευτέραν Δευτέραν τοῦ Μαΐου 1787, ἡ Σύνοδος συνελθοῦσα εἰς Φιλαδελφίαν, ἐξελέξατο πρόεδρόν τῆς τὸν Οὐασιγκτῶνα· μετὰ μακρὰν δὲ καὶ σπουδαίαν σύσκεψιν, συνετάχθη τὸ πολί-

τευμα ἐκεῖνο ὅρ' ὃ κατεστάθησαν τῇ χάριτι τῆς
θείας Προνοίας, αἱ μὲν Ὀμόσπονδοι Πολιτεῖαι
τόσῳ εὐδαίμονες, τὸ δὲ Ἀμερικανικὸν ἔθνος
τόσῳ εὐτυχές καὶ σεβαστόν. Ἄλλ' αἱ γινῶμαι
τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Συνόδου ἐφαίνοντο το-
σοῦτῳ ἀντιφατικαὶ ὥς πρὸς τινὰ μέρη τοῦ συν-
τάγματος, ὥστε ἦν φόβος μὴ δὲν δεχθῶσι σχέ-
διον κατάλληλον εἰς πάσας τὰς Πολιτείας. Καὶ
λοιπὸν αἱ συζητήσεις ἐγίνοντο θερμότεραι, ὅτε ὁ
διδάκτωρ Φραγκλῆνος ἐζήτησε μετὰ τῆς συνή-
θους φρονήσεως καὶ ἀταραξίας, νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν
ἁρμονίαν, προτείνας τριήμερον ἀναβολὴν ἵνα σκε-
φθῶσιν ὠριμώτερον. Ἐπέρανε δὲ τὸν λόγον εἰ-
πὼν ταῦτα·

« Ἡ μικρὰ πρόοδος ἣτις ἐγένετο μετ' ἀδιά-
κοπον συνεδρίασιν καὶ ἐνδελεχῇ σύσκεψιν ἐπὶ τέσ-
σaras ἢ πέντε ἐβδομάδας, αἱ διάφοροι ἡμῶν γινῶ-
μαι ἐπὶ πάντων σχεδὸν τῶν ζητημάτων, διχοψη-
φίας συμβάσης ἐπὶ πολλῶν τῶν ζητημάτων τού-
των, εἰσὶ νομίζω λυπηρὰ ἀπόδειξις τῆς ἀτελείας
τοῦ ἀνθρωπίνου νοός. Ἡμεῖς τῷ ὄντι αἰσθα-
νόμεθα, ὥς φαίνεται, τὴν ἑλλειψιν ἣν ἔχομεν
πολιτικῆς συνέσεως, διότι ὅλοι ἐπρέξαμεν εἰς ἀ-
ναζήτησιν αὐτῆς. Ἀνεδράμομεν εἰς τὴν ἀρχαίαν
ἱστορίαν ἐπιζητοῦντες παραδείγματα κυβερνήσε-

ως, καὶ ἐρευνῶντες περὶ τῶν διαφορῶν εἰδῶν τῶν Πολιτειῶν ἐκείνων αἵτινες, ὅτε συνεκροτήθησαν κατ' ἀρχάς, ὡς ἐμπεριέχουσαι τὰ σπέρματα τῆς ἰδίας αὐτῶν διαλύσεως δὲν ὑπάρχουσι πρὸ πολλοῦ, καὶ ἐπεθεωρήσαμεν τὰ νέα κράτη καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην· ἀλλ' οὐδὲν τῶν πολιτευμάτων αὐτῆς εὕρομεν κατάλληλον εἰς ἡμᾶς.

» Εἰς τοιαύτην θέσιν εὕρισκομένης τῆς Συνελεύσεως, ψηλαφούσης ἐν τῷ σκότει ἵνα εὕρῃ τὴν πολιτικὴν ἀλήθειαν, καὶ μόλις διακρινούσης αὐτὴν παριστανομένην πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, διὰ τί, κύριοι, δὲν παρεκαλέσαμεν ἄχρι τοῦδε ταπεινῶς τὸν Πατέρα τοῦ Φωτὸς ὅπως φωτίσῃ τὸν νοῦν ἡμῶν; Κατὰ τὰς ἀρχάς τοῦ μετὰ τῆς Βρεττανίας πολέμου, ὅτε ἐπέκειτο ἐπὶ τῶν κεφαλῶν ἡμῶν ὁ κίνδυνος, κατευθύναμεν καθ' ἐκάστην προσευχάς, ἐν ταύτῃ τῇ αἰθούσῃ, ἐπικαλούμενοι τὴν θείαν προστασίαν. Αἱ εὐχαὶ ἡμῶν, Κύριε, εἰσηκούσθησαν καὶ ἀντημεΐφθησαν μετὰ συγκαταβάσεως. Πάντες ὅσοι ἠγωνίσθημεν, εἶδομεν πολλάκις τὴν θείαν πρόνοιαν μεριμνῶσαν ὑπὲρ ἡμῶν. Εἰς τὴν εὐμενῇ ταύτῃ πρόνοιαν ὀφείλομεν αὐτὸ τοῦτο τὸ εὐτύχημα τοῦ συσκέπτεσθαι ἐν εἰρήνῃ περὶ τῶν θεμελίων τῆς μελλούσης ἡμῶν ἐθνικῆς εὐδαι-

μονίας. Ἐλησμονήσαμεν λοιπὸν τὸν παντοδύναμον τοῦτον φίλον; ἢ νομίζομεν ὅτι δὲν ἔχομεν πλέον ἀνάγκην τῆς βοηθείας του; Νεώτερος ἤμην, Κύριε, καὶ ἐγήρασα· καὶ ὅσω γηράσκω τόσω πείθομαι περὶ τῆς ἀληθείας ταύτης, ὅτι ὁ Θεὸς κυβεῖν ἅ τὰ ἀνθρώπινα. Καὶ ἀφοῦ οὔτε στρουθίον πίπτει ἐπὶ τῆς γῆς ἄνευ τῆς εἰδήσεώς του, εἶναι δυνατόν νὰ ἀνεγερθῇ κράτος ἄνευ τῆς βοηθείας του; Βεβαιούμεθα, Κύριε, ὑπὸ τῶν ἱερῶν Γραφῶν ὅτι «ἐὰν μὴ Κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον, εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες.» Τὸ κατ' ἐμὲ πιστεύω τοῦτο ἀδιστάκτως· πιστεύω δὲ καὶ ὅτι ἄνευ τῆς συνδρομῆς του θέλομεν ἐπιτύχει κατὰ τὴν πολιτικὴν ταύτην οἰκοδομὴν ὅσω καὶ οἱ κτίσται τῆς Βαβέλ. Θέλομεν διαιρεθῇ ὑπὸ μικρῶν, κομματικῶν καὶ τοπικῶν συμφερόντων, τὰ σχέδια ἡμῶν θέλουσι διαταραχθῇ, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ θέλομεν καταστῇ τὸ ὄνειδος καὶ ἡ παροιμία τῶν μεταγενεστέρων γενεῶν. Καὶ τὸ δεινότερον, τὸ ἀνθρώπινον γένος, παραδειγματιζόμενον ἐκ τῆς ἀτυχοῦς ταύτης περιστάσεως, θέλει πιστεύσει ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ συστήσῃ κυβέρνησιν διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ φρονήσεως, καὶ οὕτω θέλει ἀναθέτει τὰ περὶ τούτου εἰς τὴν τύχην τοῦ πολέμου καὶ τὴν κα-

τάκτησιν. Παρακαλῶ λοιπὸν νὰ μοί. ἐπιτρέψη-
τε νὰ προτείνω τὸ ἑξῆς·

Καθ' ἐκάστην πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργα-
σιῶν τῆς Συνελεύσεως, ν' ἀποτείνωνται εὐχαί
πρὸς τὸν Οὐρανόν, δι' ὧν νὰ ἐπικαλώμεθα τὴν
συνδρομὴν καὶ τὰς εὐλογίας του ἐπὶ τῶν συζη-
τήσεων. Εἷς δὲ ἢ καὶ πλείονες ἱερεῖς τῆς πό-
λεως ταύτης νὰ τελῶσι τὴν δοξολογίαν. »

Εἷς μόνος ἀντιπρόσωπος ἀντέτεινεν εἰς τὴν
πρότασιν· καὶ τις τῶν παρόντων διηγεῖται ὅτι
ἐνῷ ἀνθίστατο ἐκεῖνος, ὁ Οὐάσιγκτων προσή-
λωσεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ βλέμμα μετ' ἀπορίας καὶ
ἀγανακτήσεως. Ἐπειδὴ δὲ οὐδεὶς συγκατέβη
νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐνστασιν, ἡ πρότασις
ἐγένετο δεκτὴ παρὰ πάντων τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ
καὶ ἡ ἀναβολή, κατὰ τὴν πρότασιν του, ἐγένετο
ἐπίσης δεκτὴ· καὶ ὅτε ἡ Σύνοδος συνελοῦσα
ἐκ νέου ἤρξατο ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ὁ Φραγ-
κλῖνος εἶπεν ὅτι καὶ ἀναγκαῖον καὶ δίκαιον ἦν νὰ
γείνωσιν ἀμοιβαῖαι παραχωρήσεις παρ' ὅλων τῶν
μερῶν τῆς Συμπολιτείας. Ἡ πρότασις αὕτη
ἤσκηκούςθη, καὶ τὸ σπουδαιότατον ἔργον δι' ὃ
ἦσαν τοσούτῳ ἐξημμένοι ὅτε ἀπελύθη ἡ Σύνο-
δος, ἐτελείωσεν ἐν συντόμῳ, ὁλόκληρον δὲ τὸ
πολίτευμα ἐνεκρίθη ἐπὶ τέλους. Ὁ λαὸς διετή-

ρησε τοῦτα, τὸ ἐκλεκτὸν αὐτοῦ πολίτευμα, ἐπέ-
κεινα τῶν πεντήκοντα ἐτῶν (α), καὶ εἶδε τὴν
εὐτυχίαν, τὴν εὐδαιμονίαν καὶ τὸ ὄνομά του
συναυξόμενα μετὰ τῆς αὐξήσεως αὐτοῦ, καὶ
συνενισχυόμενα μετὰ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Πόσον
σταθερῶς πρέπει ν' ἀγαπᾷ ἕκαστος Ἀμερι-
κανὸς ἔνωσιν εὐλογηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῶν
ἐθνῶν, καὶ νὰ εὐχεται ἐνθέρμως ὅπως « ἡ ση-
μαία τῆς δημοκρατίας, γνωστὴ σήμερον καὶ
τιμωμένη ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν, ἐξακολουθήσῃ νὰ
κυμαίνεται κατὰ τε θάλασσαν καὶ ξηρὰν, νὰ μὴ
φθορῇ δὲ μήτε νὰ μιανθῇ μηδεμία κεραία αὐτῆς,
μηδὲ εἰς μόνος ἀστὴρ ν' ἀμαυρωθῇ. »

Τὸ πολίτευμα ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώ-
πων δώδεκα Πολιτειῶν τὴν 17 Σεπτεμβρίου
1787, καὶ ὅτε ἐδημοσιεύθη ἅπας ὁ λαὸς ἦν μιᾶς
καὶ τῆς αὐτῆς γνώμης, ὅτι ὁ ἀξιώτερος πάντων
ὅπως γίνῃ πρόεδρος τῶν Ὁμοσπόνδων Πολι-
τειῶν ἦν ὁ Οὐάσιγκτων. Εἰς δὲ τῶν φίλων αὐτοῦ,
ὁ συνταγματάρχης Λή, ἀκούσας τὰς ὁμοφώ-
νους εὐχὰς τῶν συμπολιτῶν του, ἔγραψεν αὐτῷ
ἵνα τὸν καθικετεύσῃ νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν
πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν βίον ἔρωτά του, νὰ ἐπικρατή-
σῃ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπανόδου αὐτοῦ εἰς τὰ δη-

(α) Τὸ ἑξήκостον ἔκτοντος ἐτελείωσε τὸ 1836. Σ. Μ.

μόσια· προσέθετε δὲ καὶ ταῦτα· « Ἄν ἡ αὐτὴ ἐπιτυχία δι' ἧς διεκρίθης ἄχρι τοῦδε, στέψη καὶ κατὰ τὴν σπουδαιοτάτην ταύτην περίστασιν τοὺς ἀγῶνάς σου, ἔσο βέβαιος ὅτι κατηνάλωσας τοσούτῳ ἐπαξίως τὸν βίον σου, ὅσῳ σπανίως ἡ θεία πρόνοια ἐπιτρέπει τοῦτο εἰς θνητόν. »

Γενομένων δὲ ἐκλογῶν καθ' ὅλας τὰς Ὁμοσπόνδους Πολιτείας, ἐφάνη ὅτε ἐμετρήσθησαν ὑπὸ τῆς Γερουσίας αἱ ψῆφοι, ὅτι ἐξελέχθη παμφηρεὶς ὁ Οὐάσιγκτων.

Καὶ λοιπὸν, τὴν 14 Ἀπριλίου 1789, ἡ Συνέλευσις ἀνήγγειλεν αὐτῷ τὸ πεντηχοσὸν ἑβδομον ἔτος τῆς ἡλικίας του ἄγοντι τότε, τὸν διορισμὸν του, ὃν ἐδέχθη ἐπειδὴ ἐκαλεῖτο ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του ἵνα τοὺς ὑπηρετήσῃ. Τότε γράφων πρὸς τινὰ τῶν οἰκείων τὰ αἰσθήματά του, ἅτινα ἐδείκνυον τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τὴν μετριοφροσύνην του ἔλεγε· « Δὲν θέλω περὶ τὴν δύσιν τοῦ βίου μου, καταναλωθέντος σχεδὸν μετὰξὺ μεριμνῶν δημοσίων, ν' ἀνταλλάξω τὸ εἰρηνικόν μου καταγώγιον πρὸς ὠκεανὸν δυσκολιῶν, μὴ ἔχων πολιτικὴν ἐμπειρίαν, ἱκανότητα καὶ κλίσιν, προσόντα ἀναγκαῖα εἰς τὸν κρατοῦντα τὸ πηδάλιον. Ἐννοῶ ὅτι ἐκθέτω εἰς κίνδυνον τὴν τε ψῆφον τοῦ λαοῦ καὶ τὸ ἴδιόν μου ὄνομα κατὰ

τοῦτον τὸν πλοῦν· ἀλλ' ὁποῖον θέλει εἶσθαι τὸ κέρδος, ὁ Θεὸς μόνος δύναται νὰ τὸ προείπῃ· ἀκεραιότητα καὶ σταθερότητα, ταῦτα μόνον ὑπόσχομαι. Αὗται, εἴτε μακρὸς, εἴτε σύντομος ὑπάρξῃ ὁ πλοῦς μου, δὲν θέλουσι πώποτε μὲ ἐγκαταλείψει, καὶ ἂν πάντες μ' ἐγκαταλείψωσι· διότι ὁ κόσμος δὲν ἰσχύει νὰ μὲ στερήσῃ τῶν παραμυθιῶν αἵτινες πηγάζουσιν ἐξ ἐκεῖνων καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις.»

Ἐπισκεφθεὶς δὲ τὴν σεβασμίαν μητέρα του ἵνα ἀναγγεῖλῃ αὐτῇ τὸν διορισμόν του, ἔδοκίμασε νὰ τὴν καταπείσῃ νὰ μείνῃ ἐν τῷ Ὁρει Βέρνον, ὡς ἐν τῷ τελευταίῳ ἀσύλῳ τοῦ βίου της· αὕτη ὅμως δὲν συγκατετέθη ν' ἀφήσῃ τὴν ταπεινὴν οἰκίαν της, ἣν ἡγάπα ἰδιαζόντως, διότι ἔχειτο παρ' αὐτὴν μονήρης ἀγροτικὴ τις θέσις, κρυπτομένη ὑπὸ τῶν πέριξ βράχων καὶ δένδρων, ὅπου ἐρχομένη καθ' ἐκάστην ἐξωμολογεῖτο καὶ ἐδέετο πρὸς τὸν Πλάστην αὐτῆς. Ὅτε δὲ εἰπὼν αὐτῇ ὁ υἱὸς της ὅτι ἔπρεπε νὰ τὴν ἀποχαιρετίσῃ, προσέθεσε καὶ τοῦτο· « Ἄμα ὡς τὸ βάρος τῶν δημοσίων ὑποθέσεων, τὸ παρακολουθοῦν ἐξ ἀνάγκης τὴν ἀρχὴν πάσης νέας κυβερνήσεως, ἀνακουφισθῇ, θέλω ἐπανέλθῃ εἰς Βιργινίαν, καὶ . . . » — « Δὲν θὰ μὲ ἰδῇς πλέον, »

ὑπέλαβεν ἡ μήτηρ του ἀντικόψασα τὸν λόγον του. « Ἡ προβεβηκυῖα ἡλικία μου με λέγει ὅτι δὲν θέλω μείνει πολὺ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον· ἐλπίζω δὲ εἰς τὸν Θεὸν ὅτι θέλω προφθάσει νὰ προετοιμασθῶ διὰ τὸν ἄλλον. Ἰπαγε, Γεώργιε, υἱέ μου, καὶ ἐκπλήρωσον τὸ χρέος σου καὶ εἶθε ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς μητρός σου σὲ συνοδεύσωσι πανταχοῦ! » Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐνηγκαλίσθη αὐτόν· ὁ δὲ ἀληθῶς μέγας ἄνθρωπος, στηρίξας τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς γηραιᾶς μητρός του, ἔχυσε δάκρυα υἱικῆς στοργῆς.

Ἀπεχωρίσθη δὲ αὐτῆς ἔχων τὸ θλιβερὸν αἶσθημα ὅτι δὲν θέλει πλέον τὴν ἰδεῖ καὶ τῶν ὄντι οἱ λυπηροὶ αὐτοῦ φόβοι ἐπραγματοποιήθησαν μετ' ὀλίγον. Ἦν ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ὅτε ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη πλησίον τῆς Φρεδερικουπόλεως τῆς Βιργινίας. Ἐπὶ δὲ τοῦ τάφου αὐτῆς, κύριός τις ἐκ Νεοεβοράκου ἔθεσε πλάκα ἐφ' ἧς ἀναγινώσκεται μόνη ἡ ἐπιγραφή αὕτη·

ΜΑΡΙΑ

Ἡ ΜΗΤΗΡ ΤΟΥ ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝΟΣ.

Περὶ τὰ μέσα Ἀπριλίου ὁ Οὐάσιγκτων, καλούμενος ὑπὸ τῶν καθηκόντων του, ἀπεχαιρέτισε

τὸν ἀγρόν του. Ἀνεχώρησε δὲ εἰς Νεοεβόρακον, τὴν καθέδραν τῆς κυβερνήσεως, καὶ εἰς τὸ ἡμερολόγιον ὃ συνείθιζε, νὰ συντάττῃ, ἔγραψε κατὰ τὸ τέλος τῆς ἡμέρας ταῦτα· « Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ἀπεχαιρέτισα τὸ Ὅρος Βέρνον, τὸν ἰδιωτικὸν βίον καὶ τὴν οἰκιακὴν εὐδαιμονίαν· καὶ τὴν ψυχὴν ἔχων βεβαρημένην ὑπὸ αἰσθημάτων ἐναγωνίων καὶ λυπηρῶν ὅποια δὲν δύναμαι νὰ περιγράψω, διευθύνθην εἰς Νεοεβόρακον, εἰς ἄκρον μὲν εὐδιάθετος νὰ ὑπηρετήσω τὴν πατρίδα ὑπακούων εἰς τὴν φωνὴν τῆς, ὀλίγον δὲ ἐλπίζων ν' ἀνταποκριθῶ εἰς τὰς προσδοκίας τῆς. »

Οἱ γείτονές του καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Ἀλεξανδρείας συνελθόντες, τὸν ἀνέμενον καθ' ὁδὸν ἵνα τὸν συνοδεύσωσιν εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην, ὅπου τὸν ἐκάλεσαν νὰ συγγευθῇ μετ' αὐτῶν. Ὅτε δὲ ἡτοιμάσθη νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν πορείαν προσεῖπον φιλοστόργως αὐτῷ· « Καὶ πάλιν ἡ πατρίς ζητεῖ τὰς φροντίδας σου. Ὁ πρῶτος, ὁ ἄριστος τῶν πολιτῶν ἐγκαταλείπει ἡμᾶς. Οἱ πρεσβύται στερεοῦνται τοῦ ἐγκαλλωπίσματος αὐτῶν, οἱ νέοι τοῦ τύπου καὶ ὑπογραμμοῦ, οἱ γεωργοὶ τοῦ ὁδηγοῦ, οἱ ἔμποροι τοῦ φίλου, ἡ ἀκαδημία τοῦ προστάτου καὶ οἱ πτωχοὶ τοῦ εὐεργέτου των.

Υγιάινει! ὕπαγε, καὶ κατάρστησον εὐτυχῇ τὸν εὐγνωμονοῦντα λαόν. Σὲ ἀφιεροῦμεν εἰς τὸ ὄν ἐκεῖνο τὸ οἰκοδομοῦν καὶ καταλύον κατὰ θέλησιν. Εἶθε μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ δυσχεροῦς καθήκοντος εἰς ὃ καλεῖσαι, ν' ἀποδώσῃ καὶ πάλιν εἰς ἡμᾶς τὸν ἄριστον τῶν ἀνθρώπων καὶ τὸν προσφιλέστατον τῶν συμπολιτῶν! »

Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, εὐχαριστήσας αὐτοὺς διὰ τὰς φιλικὰς ταύτας προσρήσεις, εἶπεν εἰς ἀπάντησιν· «Ὁλόκληρος ὁ βίος μου κεῖται πρόδηλος πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν, καὶ αἱ παρελθοῦσαι πράξεις μου μᾶλλον τῶν σημερινῶν μου διαβεβαιώσεων, ἔστωσαν ἢ ἐγγύησις τῆς μελλούσης διαγωγῆς μου. Τοῦτο μόνον μοὶ ἀπολείπεται, τὸ ἀναθέσαι ἑμαυτὸν καὶ ἡμᾶς εἰς τὴν προστασίαν τοῦ εὐεργετικοῦ ἐκείνου ὄντος τοῦ συναγαγόντος ἡμᾶς εὐτυχῶς κατ' ἄλλην τινὰ περιστάσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, μετὰ πολυχρόνιον καὶ πικρὸν χωρισμόν. Ἴσως ἡ αὐτὴ εὐμενὴς πρόνοια νεύσῃ καὶ πάλιν νὰ μὲ εἰσακούσῃ. Τὰ αἰσθήματα λοιπὸν ἡμῶν, ὡς ἀνεξήγητα, διερμηνευθήτωσαν ὑπὸ τῆς ἐκφραστικωτάτης σιωπῆς, ἐνῶ ἐκ καρδίας περιλύπου λέγω πρὸς πάντας ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ φίλοι καὶ προσφιλεῖς γείτονες, ὑγιαίνοιτε! »

Εἰ καὶ ἐπεθύμει νὰ μεταβῇ εἰς τὸν πρὸς ὃν

δρον ἄνευ πομπῆς, προετοιμασία! ὁμως ἐγένοντο κατὰ πᾶσαν πόλιν καὶ πᾶν χωρίον δι' ὧν ἔμελλε νὰ διέλθῃ, ὅπως δοθῶσιν αὐτῷ ἀποδείξεις τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν συμπολιτῶν του διὰ τὰς παρελθούσας ὑπηρεσίας του, καὶ τῆς πεποιθήσεώς των ὅτι καὶ αἱ μέλλουσαι θέλουσιν εὐεργετήσῃ αὐτούς. Ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐγένετο φωτοχυσία, καὶ τὴν ἐπιούσαν ὑπεδέχθησαν αὐτὸν ἐν Τρεντόνῃ μετ' ἀγαλλιάσεως. Εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀσουμπιγκείου ποταμίσκου γέφυραν, ἅψις βασταζομένη ὑπὸ δεκατριῶν κιόνων περιεζωσμένων μετὰ στεφάνων ἀειθαλῶν, ἐστολίσθη μετὰ δαφνῶν καὶ ἀνθέων· ἐπὶ δὲ τὸ μέτωπον αὐτῆς ἐχαράχθη διὰ κεφαλαίων ἡ χρονολογία τῆς ἐν Τρεντόνῃ πρώτης μάχης, καὶ ἡ ἡμέρα καθ' ἣν τὰ Ἀμερικανικὰ στρατεύματα ἀντέστησαν γενναίως εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἀσσουμπίγκ, ἀναχατίσαντα τὰς προόδους τοῦ Ἀγγλικοῦ στρατοῦ· ὑπ' αὐτὴν δὲ ἐχαράχθησαν ταῦτα· « Ὁ ὑπερασπιστὴς τῶν μητέρων ἔσεται καὶ ὑπερασπιστὴς τῶν θυγατέρων. » Καὶ ὅτε κατέβη ἀπὸ τοῦ ὀχήματος ἵνα περάσῃ τὴν γέφυραν, συνοδία κορασίων ἤλθον ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ διεσκόρπισαν πρὸ τῶν ποδῶν του ἄνθη δροσερά.

Ἐν δὲ Ἐλισαβετοπόλει ἐπιτροπὴ τις τῆς Συν-

ελεύσεως ὑπεδέχθη αὐτὸν, καὶ τὸν ὠδήγησεν εἰς τὸ Ἀκρωτήριον, ὅθεν ἐπέβη εἰς ὠραίαν λέμβον προετοιμασθεῖσαν ἵνα μεταφέρῃ αὐτὸν εἰς Νεοεβόρακον.

Ἡ εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἐπάνοδός του δὲν ἐγένετο, ὡς ἄλλοτε ἡ ἀναχώρησίς του, ἐν μέσῳ σιωπῆς. Ἀναγινώσκομεν δὲ ἐν τῷ ἡμερολογίῳ του, ὅτι οἱ στολισμοὶ τῶν πλοίων, ἡ ἐν τὸς λέμβων μουσικὴ, ὁ κρότος τῶν κανονίων καὶ αἱ ἐπευφημίαι τοῦ λαοῦ, ἐνέπλησαν αὐτὸν αἰσθημάτων μᾶλλον λυπηρῶν ἢ εὐχαρίστων, συλλογιζόμενον πόσον ἦν δυνατὸν ν' ἀλλάξῃ ἡ σκηνὴ μετὰ τοὺς ὑπὲρ τοῦ καλοῦ ἀγῶνάς του.»

Ἡ 30 τοῦ Ἀπριλίου προσδιωρίσθη ἵνα δώσῃ τὸν ἐπίσημον ὄρκον, ἀφ' οὗ ἀπαιτεῖ τὸ Πολίτευμα νὰ ἀρχηται τῶν καθηκόντων τοῦ σπουδαιοτάτου ὑπουργήματός του ὁ Πρόεδρος. Ὁθεν τὴν πρωίαν τῆς ἡμέρας ἐκείνης προσευχαὶ ἐγένοντο πρὸς Θεὸν εἰς πάντας τοὺς ναοὺς τῆς πόλεως, ὅπως εὐλογήσῃ τὸν λαὸν καὶ τὸν ἐκλεχθέντα πρόεδρον.

Ὁ ὄρκος ἐδόθη ἐνώπιον τοῦ Ῥ. Ῥ. Λιθιγ-κστῶνος, ἀρχιγραμματέως τῆς Πολιτείας τοῦ Νεοεβοράκου· εἰς δὲ τὴν κατανυκτικὴν ἐκείνην τελετὴν, γενομένην ἐντὸς στοᾶς ἀνοικτῆς πρὸς

τὸ γερουσιαστήριον, ἀπέναντι τῆς Πλατείας ὁδοῦ, παρεστάθη πλήθος λαοῦ. Καὶ πάντες ἕσταντο σιωπῶντες βαθέως μέχρι τέλους τοῦ ὁρκου. Ὅτε δὲ ὁ ἀρχιγραμματεὺς διεκήρυξεν ὅτι ὁ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝ ΑΝΗΓΟΡΕΥΘΗ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΩΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΩΝ ΠΟΛΙΤΕΙΩΝ, φωναὶ ἀγαλλιιάσεως ἐκραγεῖσαι διὰ μιᾶς ἀνεπέμφθησαν ὑπὸ μυρίων εὐγνωμόνων καὶ εὐαισθητῶν καρδιῶν. Ὁ πρόεδρος εἰσῆλθεν εἰς τὸ γερουσιαστήριον, καὶ μετ' ἧθους μετρίοφρονος μὲν ἀλλ' ἀξιοπρεποῦς, ὠμίλησε πρὸς τὴν γερουσίαν καὶ τὴν βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων, εἰπὼν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο· « Εἶναι πάντῃ ἀνοίκειον νὰ μὴ ἀπευθύνω, κατὰ τὴν πρώτην ταύτην ἐπίσημον πρᾶξιν, τὰς ἐνθέρμους δεήσεις μου πρὸς τὸ Παντοδύναμον ἐκεῖνο Ὄν, τὸ κυβερνῶν πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, καὶ προσῶρεῦον τὰ συμβούλια τῶν ἐθνῶν, οὕτινος ἡ προνοητικὴ συνδρομὴ ἀναπληρᾷ τὰς ἀνθρωπίνους ἐλλείψεις, ὅπως καθαγιασθῇ διὰ τῆς εὐλογίας του, χάριν τῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῆς εὐτυχίας τοῦ λαοῦ τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, τὴν ἐπ' αὐτῷ τούτῳ τῷ ἀξιολόγῳ σκοπῷ συστηθεῖσαν κυβέρνησίν των, καὶ καταστήσῃ ἐπιτήδειον πᾶν ὄργανον ἀσχολούμενον περὶ τὴν διοίκησίν του, εἰς τὴν μετ' ἐπιτυχίας ἐκπλήρω-

σιν τῶν καθηκόντων του. Προσφέρων τὴν ταπεινὴν ταύτην δέησιν πρὸς τὸν Μέγαν Ποιητὴν παντὸς δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ ἀγαθοῦ, πέποιθα ὅτι αὕτη ἐκφράζει οὐ μόνον τὰ ἐμὰ ἀλλὰ καὶ τὰ ὑμέτερα αἰσθήματα· ἀλλ' οὔτε τὰ αἰσθήματα πάντων τῶν ἡμετέρων συμπολιτῶν εἰσὶ βεβαίως διάφορα. Οὐδεὶς λαὸς πλεόν τοῦ τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, ὀφείλει νὰ ὁμολογῇ καὶ νὰ λατρεύῃ τὴν ἀόρατον χεῖρα τὴν κυβερνῶσαν τὰ τῶν ἀνθρώπων. Πᾶν βῆμα δι' οὗ προέβησαν πρὸς τὴν ἐθνικὴν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν, ἐχαρακτηρίσθη διὰ τινος σημείου προνοητικῆς ἐνεργείας. »

Ἐτελείωσε δὲ εἰπὼν· « Καταλύων ἐνταῦθα τὸν λόγον μου, ὀφείλω ν' ἀπευθυνθῶ καὶ αὖθις πρὸς τὸν φιλάγαθον Πατέρα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, παρακαλῶν αὐτὸν ταπεινῶς ὅπως, καθὼς εὐδόκησε νὰ καταξιώσῃ τὸν Ἀμερικανικὸν λαὸν τὸ συσκέπτεσθαι ἐν πλήρει ἡσυχίᾳ, καὶ ἀποφασίζειν μετ' ἀπαραμίλλου ὁμοφωνίας περὶ τοῦ εἶδους τῆς κυβερνήσεως διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἐνώσεως καὶ τὴν πρόοδον τῆς εὐδαιμονίας του, οὕτω φανερώσῃ καὶ τὸ θεῖόν του ἔλεος καὶ κατὰστήσῃ γενναίους τοὺς σκοποὺς, μετριοπαθεῖς τὰς συζητήσεις, καὶ συνετὰ τὰ ἔργα ἀφ' ὧν ἐξήρηται ἡ ἐπιτυχία τῆς παρούσης κυβερνήσεως ».

Ἡ δὲ γερουσία, ἀπαντῶσα ἐξέφρασεν ἀρίστην γνώμην περὶ τῆς φρονήσεως καὶ τῆς ἀρετῆς του, καὶ εἶπε· « Συνενοῦντες λοιπὸν καὶ ἡμεῖς τὰς ἐνθέρμους ἡμῶν δεήσεις μετὰ τῶν σῶν, ἐπικαλούμεθα τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς ἡμετέρας πατρίδος, καὶ ιδίως ἐπὶ τοῦ προσφιλεστέρου αὐτῆς πολίτου. » Ἡ σπουδαιοτάτη τῆς ἡμέρας ἐκείνης τελετὴ ἐτελείωσε διὰ δοξολογιῶν πρὸς τὸν Ὑψιστον.

Ὅτε δὲ ἀνέλαβεν ὁ Οὐάσιγκτων τὰ δημόσια αὐτοῦ καθήκοντα, δὲν ἐλησμόνησεν ὅτι διὰ τὴν κυβέρνησιν τῆς ἰδίας του οἰκίας ἦσαν ἀναγκαιόταται συνεταὶ διατάξεις. Ἔθεσε λοιπὸν κανόνας οἵτινες, ὡς πᾶν μέλος τῆς οἰκογενείας του ἐγίνωσκε, δὲν ἔπρεπε νὰ παρορῶνται, καὶ παρήγγειλε νὰ δίδηται αὐτῷ κατὰ πᾶσαν ἐβδομάδα λόγος τῶν δαπανωμένων. Προέταξε δὲ καὶ νὰ φιλοφρονῶσι μετὰ γενναιότητος πάντας τοὺς ξένους οὓς ἀρμόδιον ἦν νὰ δέχεται, ἀλλ' οὐδεμίαν περιττὴν δαπάνην ἐπέτρεψε. Τακτοποιῶν δὲ ταῦτα δὲν ἐπελάθετο τῆς Κυριακῆς· διότι ἤρχετο πάντοτε κατὰ πᾶσαν Κυριακὴν εἰς τόπον λατρείας· καὶ πλὴν τοῦ Κ. Τρούμβολ, τότε μὲν προέδρου τῆς Συνελεύσεως, ἔπειτα δὲ διοικητοῦ τῆς Κοινωνικότητος, οὐδένα ἄλλον

ξένον ἐδέχετο. Οὗτος μόνος συνείθιζε νὰ δια-
μένη μίαν ὥραν μετὰ τοῦ Προέδρου τὴν ἐσπέ-
ραν ἐκάστης Κυριακῆς, καὶ τοσούτῳ ἦν τακτι-
κὸς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐπισκέψεως, ὥστε οἱ
ὑπηρετῶντες, βλέποντες τὸ ὥρολόγιον, ἐγίνωσκον
τὴν ὥραν καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ᾖσιν ἑτοιμοὶ ἵνα
ἀνοίξωσι τὴν θύραν ἅμ' ἀκουσθέντος τοῦ « κώ-
δωνος τοῦ προέδρου τῆς Συνελεύσεως », ὅπως
ὠνόμαζον τὸν κώδωνα τῆς θύρας τὸ ἐσπέρας
ἐκάστης Κυριακῆς, ἐπειδὴ οὐδεμία ἄλλη χεὶρ
τὸν ἐστήμαινεν.

Ὁ Πρόεδρος δὲν ἀπέδιδε τὰς ἐπισκέψεις, ἀλ-
λὰ προσδιώριζεν ὥρας τινὰς, δύο ἡμέρας καθ' ἐ-
βδομάδα, ἵνα δέχεται τοὺς ἐπισκεπτομένους αὐ-
τὸν, τοὺς μὴ ἔχοντας ὑποθέσεις. Κατὰ δὲ τὴν ἐκ-
πλήρωσιν τῶν καθηκόντων του ἦν ἀκριβέστατος
ὡς πρὸς τὰς ὥρας· καὶ τὴν ἀκρίβειαν ταύτην
διατηρῶν καὶ ἐπὶ τῶν εὐτελῶν καθὼς καὶ ἐπὶ
τῶν σπουδαίων ὑποθέσεων, ἔδιδε σαφὲς καὶ ἀξιό-
λογον μάθημα περὶ τῆς ἀξίας τοῦ χρό-
νου καὶ τῆς φιλαληθείας. Ὅσάκις
προέκειτο νὰ δεχθῇ τινα, προσδιώριζεν ἀκρι-
βῶς τὴν ὥραν, ἵνα μὴ μείνῃ μήτε στιγμὴν ἀρ-
γῶν, ὡς συχνάκις συμβαίνει ἐκ τῆς ἀβεβαιό-
τητος κατὰ τὰς τοιαύτας περιστάσεις. Πᾶσαι

δὲ αἱ ὑποσχέσεις αὐτοῦ ἐδίδοντο ἀπὸ « χειλέων ἀληθείας », καὶ διὰ τοῦτο ἐξεπλήρου ἀμεταθέτως καὶ κατ' αὐτὴν τὴν προσδιωρισμένην ὥραν αὐτάς. Ἀπῆται δὲ καὶ ἀφ' ὅλων τῶν μελῶν τῆς οἰκίας του ἀκρίβειαν, καὶ ἠκούσθη ποτὲ λέγων πρὸς ξένον, ἐλθόντα βραδύτερον τοῦ δέοντος εἰς τὸ γεῦμα· « Ὁ μάγειρος ἡμῶν δὲν ἐρωτᾷ πώποτε ἂν ἦλθον οἱ προσκεκλημένοι, ἀλλ' ἂν ἦλθεν ἡ ὥρα. » Προσδιώρισεν ὥραν κατάλληλον εἰς τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως καὶ τοὺς ἄλλους προσκεκλημένους εἰς τὸ γεῦμα του· καὶ φροντίζων νὰ δεικνύῃ ἀκριβῶς τὰς ὥρας τὸ ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς οἰκίας του ὠρολόγιον, παρεχόμενος πέντε λεπτὰ διὰ τὴν διαφορὰν τῶν ὠρολογίων, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα δὲν ἀνέμενε πλέον ὅποιονδήποτε. Εἴ τις ἐπιλήσμων ἢ ὀκνὸς ξένος ἤρχετο μετὰ τὴν ταχθεῖσαν ὥραν, ὁ πρόεδρος ἔλεγε συνήθως παρατήρησίν τινα ὡς τὴν ἐξῆς· « Εὖρες ἡμᾶς παραπολὺ ἀκριβεῖς ». Ὅτε δὲ συνήρχετο ἡ Συνέλευσις εἰς Φιλαδελφίαν, προσδιώριζε τὴν δωδεκάτην ὥραν ἵνα παρασταθῇ καὶ ὁμιλήσῃ, καὶ ὅτε εἰσῆρχετο εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων ἐσήμαινε πάντοτε ἡ ὥρα (α).

(α) Ἴδε καὶ περὶ ἄλλων οἰκιστικῶν ἐξέσεων τοῦ Οὐασιγκτῶνος τὸ Παράρτημα Γ'.

Τὰ μαθήματα τῆς ἀκριβείας ἅτινα ὁ μέγας Οὐάσιγκτων ἐδίδαξε διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος, πρέπει νὰ χρησιμεύσωσι πρὸ πάντων ὡς ὑπογραμμὸς πρὸς τοὺς νέους. Αἱ ὧραι αὐτῶν πρέπει ν' ἀφιερῶνται εἰς τὴν ἐπίδοσιν, καὶ τρομερὰ εἶναι ἡ ζημία ὅσας καταναλίσκουσιν αὐτὰς ἀτόπως· αἱ δὲ ἱεραὶ ὧραι τῆς Κυριακῆς νὰ θεωρῶνται πρὸ πάντων πολῦτιμοι, καὶ νὰ δραττώμεθα μετὰ προθυμίας πάσης εὐκαιρίας ἵνα παρευρισκώμεθα εἰς διδασκαλίαν γινομένην κατ' αὐτάς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

1789—1796.

—ooo—

Καὶ πᾶσαι μὲν αἱ παρακολουθοῦσαι τὴν ἀρχὴν τῆς νέας ταύτης κυβερνήσεως σπουδαῖαι ὑποθέσεις διεξήγοντο μετὰ φρονήσεως· ὅτε δὲ ἡ Συνέλευσις ἀπελύθη, ὁ Πρόεδρος ἡτοιμάσθη νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Νέαν Ἀγγλίαν. Τὴν 15 Ὀκτωβρίου ἤρχισε τὴν πορείαν του, καὶ διαβὰς διὰ Κοννεκτικούτης καὶ Μασσαουσέτης, ἦλθε

μέχρι Πορσμούθης εἰς Νέαν Ἀμφίχρην, καὶ ἐπανῆλθε δι' ἄλλης ὁδοῦ εἰς Νεοεβόρακον. Ἡ εὐκαιρία ἦν κατάλληλος ἵνα παρατηρήσῃ τὰς ἐπιδόσεις μεγίστου μέρους τῆς πατρίδος του δι' οὗ διῆλθεν· ἐγένετο δὲ πανταχοῦ δεκτὸς μετὰ δειγμάτων χαρᾶς καὶ ἀγάπης.

Ἐν δὲ Καμβριγία, ὁ διοικητῆς καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς Μασσασουσέτης τὸν ἀπήντησαν καὶ τὸν συνώδευσαν εἰς Βοστόνην· οἱ ἔγκριτοι τὸν ὑπεδέχθησαν κατὰ τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως, καὶ μεγίστη συνοδία συνεκροτήθη ὑπὸ τῶν κατοίκων, ἐκτεινομένη μέχρι τοῦ Βουλευτηρίου. Εἶδε δὲ εὐχαρίστως μεταξὺ αὐτῆς καὶ τὰ παιδία ὁδηγούμενα ὑπὸ τῶν διδασκάλων των. Θριαμβικὴ ἀψὶς ἀνηγέρθη, καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνὸς μὲν μέρους ἐγράφησαν ταῦτα· « Τῷ φιλτάτῳ ἀπασῶν τῶν καρδιῶν » ἐπὶ δὲ τοῦ ἄλλου, « Τῷ προσφιλεῖ τῆς Κολομβίας υἱῷ. »

Ἐπανελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Νεοεβόρακον, συνῆλθε τὴν 8 Ἰανουαρίου 1790 ἐκ νέου ἡ Συνέλευσις, καὶ ψηφισαμένη πολλὰ σπουδαῖα, ἀπεφάσισε νὰ μετατεθῇ ἡ ἐδρα τῆς Κυβερνήσεως εἰς Φιλαδελφίαν. Ἡ σύνοδος αὕτη διήρκεσε μέχρι τῆς 12 Αὐγούστου. Καὶ ἐπειδὴ προσεβλήθη ἡ ὑγεία τοῦ Προέδρου ἐκ τῶν ἀδιακόπων αὐτοῦ μεριμνῶν

περὶ τῶν δημοσίων, ἐνόμισεν ὅτι μικρά της δια-
 τριβῇ εἰς τὸ Ὅρος Βέρνον ἤθελε ζωογονήσει
 καὶ ἐνισχύσει αὐτήν. Ἐπεθύμησε δὲ νὰ ὁδοιπο-
 ρήσῃ ὅσῳ τὸ δυνατόν ὡς ἰδιώτης· ἀλλ' ἐνῶ ὑ-
 πέθετε, πλησιάζων εἰς τὰ χωρία, ὅτι ἡγνοεῖτο
 ἡ ἀφίξις του, εὔρε τοὺς χωρικοὺς ἐτοιμοὺς νὰ
 τὸν ὑποδεχθῶσι μετὰ χαρᾶς. Οἱ μαθηταί, ὑπο-
 λογίζοντες ὡς ἔγγιστα τὸν χρόνον τῆς ἐπανό-
 δου του, ἐλάβανον τὴν ὑπόσχεσιν τῶν διδα-
 σκάλων ὅτι ἤθελον τοὺς ὁδηγήσει νὰ ἴδωσι τὸν
 Οὐασιγκτῶνα, ὃ δὴ καὶ ἐθεώρουν ὡς μεγίστην
 ἀμοιβὴν τῆς ἐπιμελείας των.

Μετὰ βραχεῖαν δὲ ἀπόλαυσιν τῶν ἀγροτικῶν
 καλλονῶν, ἐπανῆλθεν εἰς Φιλαδελφίαν ἵνα πα-
 ρευρεθῇ εἰς τὴν συνεδρίασιν τῆς Συνελεύσεως.
 Ἡ σπουδαιοτάτη τῶν ὑποθέσεων εἰς ἃς ἐνη-
 σχολήθη αὕτη κατὰ τὴν σύνοδον ἐκείνην, ὑπῆρ-
 ξεν ὁ μετὰ τῶν Ἰνδῶν πόλεμος.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1736 ἔτους, οἱ Μοραυοὶ
 ἀπόστολοι, μὴ κρατοῦντες ὅπλα, ἀλλὰ « τὴν
 μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὃ ἐστὶ ρῆμα Θεοῦ, » ἐ-
 πεσκέφθησαν τοὺς Ἰνδοὺς, « εὐαγγελιζόμενοι αὐ-
 τοῖς χαρὰν μεγάλην ἣτις ἐστὶ παντὶ τῷ λαῷ. »
 Ἐκῆρυττον « Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον
 ἐσταυρωμένον, » καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν ἀγρίων

κυνηγῶν, κατοίκων τῶν δασῶν, ἀκούσαντες τὴν φωνὴν τοῦ Εὐαγγελίου, ὑπετάγησαν μετὰ τινων ἐκ τῶν θηριώδεστέρων ἀρχηγῶν εἰς τὰς εἰρηνικὰς ἐντολάς του. Πάντες δὲ οὗτοι συνοικισθέντες ἐκαλλιέργησαν τὴν περὶ αὐτοὺς χώραν, καὶ ἀνέδειξαν ἐν τῇ ἐρήμῳ γαῖας « ἀνθούσας ὡς ῥόδον ». Νέος τις Ἰνδὸς ἐκ Ναντικόκης, ἐπισκεφθεὶς ἐν τῶν κατὰ τὴν Πενσυλβανίαν τούτων χωρίων Ναίνη καλούμενον, διέτριψεν ἐκεῖ μῆνα ἓνα. Ἀσθενήσας δὲ μετὰ ταῦτα, ἐκάλεσε δύο τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν· « Εἰς Ναίνην διδάσκεται ἡ πρὸς τὴν αἰωνίαν ζωὴν εὐθεὶα ὁδός. Ἐκεῖ ἤκουσα ὅτι ὁ Πλάστης ἡμῶν γενόμενος ἄνθρωπος, ἀπέθανεν ἐπὶ σταυροῦ διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ ταφείς ἀνέστη, καὶ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ ὅτι ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν δὲν θέλει ἀπολεσθῆ, ὅταν δὲ ἀποθάνῃ, θέλει ζῆσαι μετ' αὐτοῦ εἰς αἰῶνας. Ἄν ἐπιθυμῇτε ν' ἀκούσητε τὰ καλὰ ταῦτα λόγια ὑπάγετε εἰς Ναίνην. » Καὶ αὐτὸς μὲν ἀπέθανεν ἐξαιτούμενος συγχώρησιν μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς· οἱ δὲ ἀδελφοὶ αὐτοῦ μετέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ χωρίον ἐκεῖνο, ἵνα γίνωσιν αὐτήκοοι « τῶν καλῶν λογίων, » ἅτινα εἶχεν ἀκούσει ὁ ἀποθάνων μετὰ πίστεως καὶ χαρᾶς. Εἰ καὶ πολλοὶ

τῶν Ἰνδῶν ἡσθάνοντο οὕτω τὴν δύναμιν τοῦ
 Εὐαγγελίου καὶ μετέβαλον διαγωγὴν, ὁ ἀριθμὸς
 ὅμως αὐτῶν ἦν μικρὸς συγκρινόμενος πρὸς τὸν
 τῶν πλανωμένων κατὰ τὰ δάση, καὶ ὠφελουμέ-
 νων ἀπὸ πάσης εὐκαιρίας ἵνα προσβάλωσι τοὺς
 κατοίκους τῶν συνόρων. Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων, γινώ-
 σκων καλῶς τὸν ἀπάνθρωπον τρόπον τῶν Ἰνδι-
 κῶν ἐφόδων, ἐνόει ὅποια παθήματα ὑπέφερον
 εἰ κατὰ τὰ ὅρια συμπολιταί του· καὶ ἐπειδὴ
 ἀπλοῦς οἶκος πρὸς τοὺς πάσχοντας δὲν τὸν
 εὐχαρίστει, μετεχειρίσθη πάντα δυνατόν τρό-
 πον ἵνα τοὺς ἀνακουφίσῃ, παραστήσας ἐνθέρ-
 μως εἰς τὴν Συνέλευσιν τὴν ἀνάγκην συνθή-
 κης μετὰ τῶν Ἰνδῶν. Καὶ αὐτὸς μὲν ἦν « εἰ-
 ρηνικὸς, » οἱ δὲ Ἰνδοὶ « ἐπολέμουν δωρεάν. »
 Ἐστάλη λοιπὸν στρατὸς ἐναντίον αὐτῶν, διοι-
 κούμενος ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Χάρμαρ, ἀλλὰ
 καταστραφεῖς κατὰ τινὰ μάχην παρὰ τὴν Χίλι-
 κόθην, ἀνεπληρώθη ὑπ' ἄλλου, ὃν συνεκρότη-
 σεν ὁ Πρόεδρος ἀδεία τῆς Συνελεύσεως ὑπὸ τὸν
 στρατηγὸν Ἀρθοῦρον Σαὶν Κλαῖρον.

Ἀφοῦ δὲ ἐφρόντισε πρῶτον τὰ δέοντα περὶ
 τῆς στρατολογίας, ἐπεσκέφθη μετὰ ταῦτα τὰς
 μεσημβρινὰς Πολιτείας, καὶ διαβαίνων ἐκεῖθεν
 ἔλαβε τὰ αὐτὰ δείγματα τῆς εὐγνώμονος ἀφο-

σιώσεως ἅτινα ἐδόθησαν αὐτῷ καὶ κατὰ τὰς ἀρχτώας καὶ τὰς μεσαίας.

Ἡ Γερουσία καὶ ἡ Βουλὴ ἐχορήγησαν αὐτῷ ἐξουσίαν νὰ ἐκλέξῃ θεσιν ὅπου νὰ κτισθῇ ἡ καθέδρα τῆς κυβερνήσεως, καὶ διὰ τοῦτο καταλύσας ἐπὶ τινας ἡμέρας εἰς Ποτομάκην, ὥρισε τὸν τόπον ἐφ' οὗ κεῖται σήμερον ἡ πόλις τοῦ Οὐάσιγκτῶνος. Μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδόν του ἔγραψε τῷ στρατηγῷ Μόρρις ταῦτα· « Κατὰ τὴν τελευταίαν περιήγησίν μου εἰς τὰς μεσημβρινὰς Πολιτείας, ἡσθάνθην μεγίστην εὐχαρίστησιν ἰδὼν τὰ αἴσια ἀποτελέσματα τῆς γενικῆς κυβερνήσεως κατὰ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Συμπολιτείας . . . ἡ φιλεργία διεδέχθη τὴν ὀκνηρίαν, καὶ ἡ οἰκονομία τὴν ἀσωτείαν. Δύο ἢ τριῶν ἐτῶν εὐτυχῆς συγκομιδῇ καὶ εὐχερῆς πώλησις τῶν προϊόντων, ἐνεθάρρυναν πάντας· ὥστε ἐνίστε ἀποδίδεται εἰς τὴν κυβέρνησιν ὅ, τι ὀφείλεται ἰδίως εἰς τὴν ἀγαθότητα τῆς Θείας προνοίας.

Τὸν Δεκέμβριον, μετὰ τὴν ἐπάνοδόν του, ἔμαθε τὴν λυπηρὰν ἀγγελίαν τῆς τελείας καταστροφῆς τοῦ στρατοῦ τοῦ Σαὶν Κλαίρου, συμβᾶσαν κατὰ τινὰ μετὰ τῶν Ἰνδῶν συμπλοκὴν τὴν 4 Δεκεμβρίου παρὰ τὸν ποταμὸν Μιάγκην, ἐν τῇ Πολιτείᾳ τοῦ Ὀίου.

Τοῦτον μαθὼν τὸν ὀλεθρον τῶν πεσόντων γενναίων στρατιωτῶν καὶ ἀξιωματικῶν, εἰσῆλθε μετὰ τινος ἐκ τῶν τῆς οἰκογενείας του εἰς ἰδιαιτέρον θάλαμον, καὶ παρεδόθη ἐπὶ μικρὸν εἰς ἀθυμίαν. Ἐβάδιζε δὲ θλίβων διὰ τῆς χειρὸς τὸ μέτωπον καὶ λέγων· « Ἐνταῦθα, εἰς τοῦτον τὸν θάλαμον, τὴν νύκτα πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Σαῖν Κλαῖρου, τὸν παρήγγειλα νὰ φυλάττηται ἀπὸ τῶν αἰφνιδίων προσβολῶν! καὶ ὅμως ὁ γενναῖος αὐτὸς στρατὸς κατελήφθη αἰφνης καὶ κατεστράφη! Ὁ Βοῦτλερ καὶ πλῆθος ἄλλων ἐφονεύθησαν! »

Τὰ αἰσθήματα τοῦ Οὐασιγκτῶνος ἦσαν φύσει βίαια ὅσῳκις ἠρεθίζοντο, ἀλλὰ ταχέως κατεστέλλοντο ὑπὸ τῆς σταθερότητος μεθ' ἧς ἐγίνετο ἐγκρατής ἑαυτοῦ. Ὅθεν μετὰ τινος στιγμᾶς εἶπε μετὰ φωνῆς πραείας· « Ὁ Σαῖν Κλαῖρος θέλει εὐρεῖ δικαιοσύνην καὶ αἱ πολυχρόνιοι, καὶ πισταί, καὶ ἄξιοι λόγου ὑπηρεσίαι του θέλουσι βραβευθῇ. »

Ὅτε δὲ ὁ ἀτυχῆς Σαῖν Κλαῖρος, καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀσθενείας ἐπανελθὼν ἐπεσκέφθη τὸν Οὐασιγκτῶνα, ἔδραξε τὴν χεῖρα ἣν ἔτεινεν οὗτος φιλικῶς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῆς ὡς παιδίον. Καὶ οὕτω

πολλαὶ κατηγορίαι, ἀναξίως λεγόμεναι κατ' αὐτοῦ, κατεσιγάσθησαν ἔνεκα τοῦ φιλικοῦ τρόπου μεθ' οὗ ὁ Οὐάσιγκτων ἐξηκολούθει νὰ τὸν μεταχειρίζεται.

Μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς Συνελεύσεως, ὁ Πρόεδρος ἐφρόντισεν ἐκ νέου νὰ πραγματευθῇ συνθήκας εἰρήνης μετὰ τῶν Ἰνδῶν, ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχε. Συνεκρότησε λοιπὸν στρατὸν πολυαριθμότερον, καὶ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ ἀνέθεσεν εἰς τὸν στρατηγὸν Οὐέϊν, κατορθώσαντα ἐντὸς ὀλίγου νὰ καθυποτάξῃ καὶ εἰρηνεύσῃ τοὺς ἀγρίους ἐχθρούς.

Ἐν τοσοῦτῳ ἡ ταχέως αὐξάνουσα εὐτυχία τῶν Ὅμοσπόνδων Πολιτειῶν, ἣν ἀπόδειξις τῆς φρονήσεως μεθ' ἧς ἡ νέα κυβέρνησις ἐμορφώθη καὶ διευθύνετο· τὰ αἷσια ἀποτελέσματα τῆς συνέσεως καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ Οὐάσιγκτωνος ἦσαν τοσοῦτῳ πρόδηλα, ὥστε παρελθόντων τῶν τεσσάρων ἐτῶν δι' ἃ ἐξελέχθη, ὁ λαὸς ἀπαδεικνύων ὅτι ἡσθάνετο τὴν ἀξίαν τοῦ χαρακτῆρός του, ἐξελέξατο καὶ δεύτερον αὐτὸν ὁμοφώνως. Καὶ αὐτὸς μὲν ἐπιθυμῶν ἐνθέρμως νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον, διεκοίνωσε πρὸς τοὺς οἰκείους τὸν σκοπὸν του· οὗτοι ὅμως τὸν κατέπεισαν ὅτι χρέος του ἦν νὰ μὴ ἐνδώσῃ εἰς τὴν

ἐπιθυμίαν του, καθόσον ἡ κατάστασις τῶν δημοσίων ἀπήτη: ὅλην τὴν σθεράν ἀρετὴν του, ἵνα προφυλάξῃ τὴν ἐξουσίαν μὴ ἀναμιχθῇ εἰς τὰς ἀναφρομένας τότε ἔριδας μεταξὺ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐθνῶν. Ὅτε δὲ μετὰ τὴν νέαν ἐκλογὴν παρουσιάσθη ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως, ἀπήγγειλε περὶ τῶν δημοσίων ὑποθέσεων λόγον σπουδαιότατον, ἐν ᾧ περιείχετο ἡ ἔκφρασις αὐτῆς τῶν εὐσεβῶν αἰσθημάτων του.

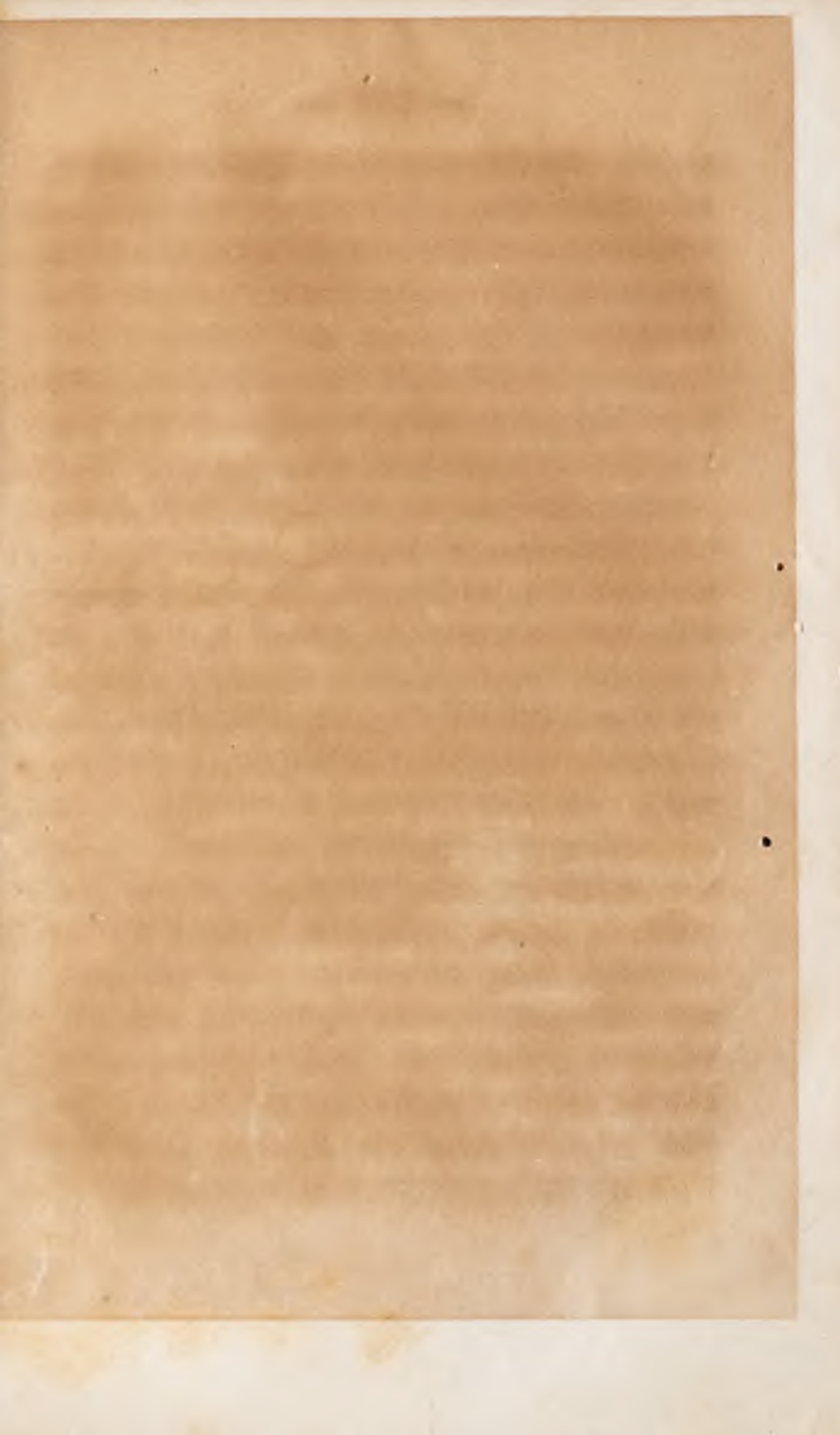
« Παρακαλῶ ταπεινῶς τὸν Θεόν, ἀπὸ τῶν βουλῶν οὕτινος κρέμαται ἡ τύχη τῶν ἐθνῶν, νὰ στέψῃ μετ' ἐπιτυχίας τοὺς ὑπὲρ τῆς κοινῆς εὐδαιμονίας ἀγῶνας πάντων ἡμῶν. »

Ἐν τοσούτῳ ἐξερράγη ἡ Γαλλικὴ ἐπανάστασις, καὶ πόλεμος ἐκηρύχθη μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας. Ἀμερικανοὶ τινες ἐφρόνουν ὅτι ἡ Κυβέρνησις των ἔπρεπε νὰ βοηθήσῃ τὴν Γαλλίαν κατὰ τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἡ κατὰ τοῦτο διαφωνία διήρесе τὸν λαὸν εἰς δύο μερίδας. Ἀλλ' ὁ Πρόεδρος, πιστὸς εἰς τὴν ἀπόφασιν « τοῦ διατηρῆσαι εἰρήνην μεθ' ὅλου τοῦ κόσμου, » διεκήρυξεν ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκλογὴν του ὅτι ἡ Ἀμερικανικὴ κυβέρνησις δὲν ἔχει σκοπὸν νὰ μετάρχη τοῦ ἀρξαμένου γενικοῦ πολέμου. Οὕτω πῶς ἐχορήγησεν εἰς τὴν πατρίδα του τὸ μέγα εὐεργέτημα τῆς

εἰρήνης· καὶ ἐνῶ ὁ πόλεμος ἐμαίνεται μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐθνῶν, οἱ Ἀμερικανοὶ ἀνέπτυσσαν τὴν ἐμπορίαν αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλλον ἀφθό-
νως τοὺς ἰδίους καρποὺς εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ Πρόεδρος εἶχεν ἐνίστε πολλὰς ἀσχολίας, μόνην ἄσκησιν ἐπέτρεπεν εἰς ἑαυτὸν τὴν μέχρι τῆς Δευτέρας ὁδοῦ μετάβασίν του, εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ ὥρολογοποιοῦ του, ἵνα τακτοποιήσῃ κατὰ τὸ χρονόμετρον τὸ ὥρολό-
γιόν του. Τότε αἱ μητέρες, ὅσαι ἡσθάνοντο τὴν ἀξίαν τῶν ὑπ' αὐτοῦ πραχθέντων ὑπὲρ τῶν τέ-
κνων των, ἀναμένουσαι τὴν ὥραν καθ' ἣν συν-
εΐθιζε νὰ διαβαίνει, ἔφερον αὐτὰ ἵνα ἰδῶσι τὸν Οὐάσιγκτωνά. Καὶ τὰ παιδιά δὲ αὐτὰ ὁσάκις τὸν ἑβλεπον καθ' ὁδόν, ἔκραζον « Ἐρχεται ὁ Οὐάσιγκτων ! ἔρχεται ὁ Οὐάσιγκτων ! » σπα-
νίως δὲ τὸν ὠνόμαζον Πρόεδρον, διότι τὸ ὄνο-
μα Οὐάσιγκτων ἦν προσφιλέστερον. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐπηύξανεν ὥς ἐπὶ τὸ πολὺ τὴν χαρὰν
των ἀτενίζων αὐτὰ μετὰ μειδιάματος εὐμενοῦς,
τείνων πρὸς αὐτὰ τὴν χεῖρα, ἥ καὶ ἐναγκαλι-
ζόμενος τὰ μικρὰ παιδιά (α). Καὶ ὁσάκις ἐξήρ-
χετο ἐπὶ τινὰς ὥρας τῆς πόλεως, μετὰ τὴν

(*) Ἰδὲ τὸ Παράρτημα Δ'.

Οιάσιγτων και ὁ γεωργος.

ἐκπλήρῳσιν πάντων τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, ἐ-
 πεσκέπτετο χαίρων τὸν δικαστὴν Πέτερς εἰς
 τὴν περὶ τὸν ποταμὸν Σχουϊλκίλ οἰκίαν του,
 μίλια τέσσαρα ἀπέχουσαν τῆς Φιλαδελφίας. Ἐκεῖ,
 εἰς γῆν κεκαλλιεργημένην, ἐφύτευσε κάστανον,
 ὅπερ βλαστῆσαν εὐδοκίμησε καὶ ἐγένετο δέν-
 δρον, μεγάλως ὑπ' ἐκείνου περιποιούμενον.
 Ἦγάπα δὲ καὶ νὰ ἱππεύῃ καὶ τέσσαρα τῶν ἡμερῶν
 τοῦ χειμῶνος, ὅτε ὁ ποταμὸς Δελαουάρας ἦν
 τοσοῦτῳ πεπηγὼς, ὥστε ἔλκυθρα φέροντα φορ-
 τία διέβαινον ἐπ' αὐτοῦ, μετέβη εἰς Ἱερσέυ ἵνα
 περιηγηθῇ εἰς τὰ δάση. Καὶ ἀπερχόμενος ἀ-
 πήντησε παρὰ τὸν πόρον τοῦ Κοῦπερ χωρι-
 κὸν τέσσαρα ὁδηγοῦντα ἔλκυθρον μεστὸν ξύλων,
 καὶ ἐποιμαζόμενον νὰ διαβῇ ἐπὶ τοῦ πάγου.
 Ἀνεχαίτισε λοιπὸν τὸν ἵππον του ἵνα περάσῃ
 πρῶτος ὁ χωρικός. Ἀλλ' οὗτος, γνωρίσας
 τὸν Οὐασιγκτῶνα, ἐστάθη ἐπίσης, καὶ προχω-
 ρήσας εἶπεν εὐσεβάστως· « Κύριε, νομίζεις
 καλὸν εἰς σὲ νὰ ῥίψῃς κινδυνεύσης διαβαίνων ἐ-
 φιππος τὸν ποταμὸν ἐπὶ τοῦ πάγου; — Καὶ διὰ
 τί ὅχι, φίλε μου; ἀπεκρίθη ὁ Πρόεδρος· ἀφοῦ
 σὺ περᾶς μὲ τοιοῦτον φορτίον διὰ τί νὰ φοβη-
 θῶ ἐγώ; — Ἄ! ἐπανελάβεν ὁ χωρικός· ἐὰν ἐ-
 γὼ καὶ δώδεκα ἄλλοι ὅμοιοί μου βυθισθῶμεν

καὶ πνιγῶμεν, μόλις θέλει παρατηρηθῇ ἡ ἐλ-
 λειψις· ἄνευ σοῦ ὅμως, Κύριε, τό-
 πος δὲν δύναται νὰ προχωρήσῃ.
 — Καλὰ, ἐπανελάβεν ὁ Οὐάσιγκτων· ὑπαγε
 λοιπὸν πρῶτος· καὶ πιστεύω ὅτι ἂν ὁ πάγος
 δὲν συντριφθῇ ὑπὸ τὸ φορτίον καὶ τοὺς ἵππους
 σου, δύναμαι καὶ ἐγὼ νὰ διαβῶ ἀκινδύνως. »
 Καὶ ἀμέσως ἐκίνησεν ὁ χωρικός, χαίρων ἀναμ-
 φιβόλως διότι ἐχρησίμευεν εἰς τὸν Οὐάσιγκτωνά
 ὡς ὁδηγός, καὶ ἡγρύπνει ὑπὲρ τῆς διατηρή-
 σεως ζωῆς τοσαύτῳ πολυτίμῳ.

Τὸ δὲ 1794, τὸ δεύτερον ἔτος μετὰ τὴν ἐκ-
 λογὴν του, ὁ Οὐάσιγκτων ἔλαβεν ἀφορμὴν
 γὰ δοκιμάσῃ τὴν σταθερότητά του, καταβάλλ-
 λων στάσιν διεγερθεῖσαν πρὸς τὰ δυτικὰ μέρη
 τῆς Πενσυλθανίας ὑπὸ τινων κακοήθων. Ναὶ μὲν
 οἱ Ἀμερικανοὶ ἀντέστησαν μετὰ γενναιότητος
 καὶ ἐπιτυχίας εἰς ξένον ἐχθρὸν, εἶχον ὅμως, ὡς
 καὶ ἔχουσιν ἔτι, λέγομεν πικράν ἀλήθειαν, ἐχ-
 θρὸν ἐσωτερικόν, εἰς ὃν πολλοὶ ὑποτάσσονται
 ἐκουσίως, καὶ τοὶ πράττοντες οὕτω ἀπαρνοῦν-
 ται τὸ δικαίωμα τοῦ ὀνομάζεσθαι ἄνδρες ἐλεύθε-
 ροι· εἶναι δὲ ὁ ἐχθρὸς οὗτος ἡ ἄκρατος
 φιλοποσία, ἄλλος τύραννος ὑποδουλῶν τὰ σώ-
 ματα εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ τὴν πενίαν. Ἡ φι-

λοποσία ἐξασθενίζει τὸν νοῦν, καὶ κατασρέφει
μάλιστα πᾶσαν ἀνάμνησιν τῶν νόμων τοῦ Θε-
οῦ, ἣ καὶ φέρουσα εἰς τελείαν αὐτῶν περιφρό-
νησιν, προετοιμάζει τὴν ψυχὴν εἰς αἰωνίαν κό-
λασιν. **Νέοι Ἀμερικανοί!** ὁ ἰσχυρὸς οὗτος ἐχ-
θρὸς περιστοιχίζει ὑμᾶς πανταχόθεν, ἀγωνιζό-
μενος νὰ κατασῇσῃ δούλους αὐτοῦ. **Προσέχετε!**
μὴ παραδίδεσθε εἰς τὴν φιλοποσίαν· καὶ ὅ-
ταν βλέπητε παρ' ἄλλοις τὰ δεινὰ ἀποτελέσμα-
τα αὐτῆς, τὸ κακὸν παράδειγμα ἔστω λύπης
πρόξενον εἰς ἡμᾶς, καὶ διεγερτικὸν τῆς ἰσχυ-
ρᾶς ὑμῶν ἀντιστάσεως εἰς τοιοῦτον ἐχθρόν.
Αὐτὸς οὗτος ὁ ἐχθρὸς τῆς τάξεως καὶ τῆς ἡ-
θικῆς ἐγέννησε τὴν στάσιν περὶ ἧς ὠμιλήσα-
μεν. Ἐπειδὴ ἡ Συνέλευσις ἐπέβαλε φόρον ἐπὶ
τῶν πνευμάτων τῶν κατασκευαζομένων ἐντὸς
τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, τινὲς τῶν κατοί-
κων τῶν δυτικῶν μερῶν τῆς Πενσυλβανίας, οὐ
μόνον ἀπεποιήθησαν νὰ ἀποτίσωσιν αὐτὸν, ἀλ-
λὰ καὶ κακῶς μετεχειρίσθησαν τοὺς εἰσπράκτο-
ρας. Τὸ δὲ ἄτοπον τοῦτο παράδειγμα ἐμιμήθη-
σαν καὶ πολλοὶ ἄλλοι, ὥστε ἠναγκάσθη ὁ Πρό-
εδρος νὰ στρέψῃ πρὸς αὐτὸ τὴν προσοχὴν του,
ἀγωνισθεὶς νὰ καταπείσῃ τοὺς στασιαστὰς ὅπως
ὑποταχθῶσιν ἡσύχως εἰς τοὺς νόμους· ἀλλ' ὅτε

εἶδεν ὅτι δὲν συγκατετίθεντο, ἀπεφάσισε νὰ σεί-
 λη κατ' αὐτῶν δύναμιν τοιαύτην, ὥστε νὰ μὴ
 δυνηθῶσι νὰ ἀντισθῶσι. Ταῦτα δὲ πράττων ἤλ-
 πιζεν ὅτι ἤθελε προλάβει πᾶσαν αἱματοχυσίαν.
 Καὶ λοιπὸν διετάχθη στρατὸς νὰ συνέλθῃ εἰς τὴν
 ἐν Πενσυλβανίᾳ Βετφόρδην, καὶ εἰς Κουμπερλάν-
 δην ἐπὶ τοῦ Ποτομάκη. Ὁ δὲ διοικητὴς τῆς Βιρ-
 γινίας Λή, διωρίσθη ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας,
 καὶ κατὰ τὰς προσδοκίας τοῦ Προέδρου, τὸ μέγε-
 θος τῆς δυνάμεως κατέβαλε τὸ μαινόμενον στα-
 σιαστικὸν πνεῦμα ἄνευ αἱματοχυσίας.

Κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην αἱ φροντίδες τοῦ
 Οὐάσιγκτῶνος ἦσαν ἴσως μείζονες ἢ εἰς πᾶσαν
 ἄλλην περίοδον τῆς διοικήσεώς του· ἡ μὲν Βρετ-
 τανικὴ κυβέρνησις δὲν κατήργησε τοὺς στρα-
 τιωτικοὺς σταθμοὺς πρὸς τὰ μεσημβρινὰ μέρη
 τῶν λιμνῶν, ὅπως ὑπεχρεώθη διὰ τῆς συνθήκης
 τῆς εἰρήνης· ἡ δὲ Ἀμερικανικὴ παρέβη τὴν συν-
 θήκην, ψηφίσασα νόμους, ἀπαγορεύοντας εἰς
 τοὺς Ἀγγλοὺς ὑπηκόους νὰ ἀναλάβωσι τὰ εἰς
 αὐτοὺς ὀφειλόμενα ἐν τῇ Ἀμερικῇ.

Ἀλλ' ὁ Οὐάσιγκτων, ὦν δίκαιος, δὲν ἐνέκρι-
 νε τὰς κατὰ τῶν Ἀγγλῶν κραυγὰς. Ἦν δὲ
 γνώμης « ὅτι τὴν εἰρήνην ἔπρεπε νὰ διώκωσι διὰ
 ζήλου διηνεκοῦς, » ἐνῷ πᾶσα ἀναγκαία προπα-

ρασκευή ἔπρεπε νὰ γίνηται πρὸς διατήρησιν τῶν ἐθνικῶν δικαιωμάτων, ἐάν ποτε καταστῇ ἄφρευτος ὁ πόλεμος. Γράφων δὲ πρὸς φίλον, ἀφοῦ ἐξέθεσε τὰς διαφοροὺς δυσκολίας πρὸς ἃς ἐπάλαιεν, ἔλεγε· « Μία μόνη εὐθεῖα ὁδὸς ὑπάρχει, καὶ αὕτη εἶναι νὰ ἀναζητῶμεν τὴν ἀλήθειαν καὶ νὰ τὴν διώκωμεν ἀνενδότως. »

Ἀπέστειλε δὲ καὶ πρεσβευτὴν πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν κυβέρνησιν, τὸν Ἰωάννην Γέϊ, ἵνα συνομολογήσῃ συνθήκην, ἣτις καὶ ἐγένετο ἐπὶ τέλους· δυνάμει δὲ ταύτης ἡ Ἀγγλία παρέδωκε τὰ πρὸς μεσημβρίαν τῶν λιμνῶν ὀχυρώματα, δι' ἃ καὶ εὐκολύνθη ὁ Πρόεδρος εἰς τὴν προστασίαν τῶν κατοίκων τῶν ὀρίων κατὰ τῶν Ἰνδῶν, καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς καταστάσεως αὐτῶν τούτων τῶν Ἰνδῶν, δι' οὓς δὲν ἔπαυε μεριμνῶν. Συνιστῶν δὲ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἰς τὴν Συνέλευσιν ἔλεγε· « Ἐπειδὴ οἱ Ἀμερικανοὶ εἶναι ἰσχυρότεροι καὶ μᾶλλον πεφωτισμένοι τῶν Ἰνδῶν, ὀφείλουσι νὰ τοὺς μεταχειρίζωνται μετ' εὐμεγείας καὶ γενναιότητος. »

Ἐνῶ δὲ διετῆρει πρὸς τὴν Ἀγγλικὴν κυβέρνησιν τοιαύτην διαγωγὴν, ἱκανὴν, ὥς ἐφρόνει, νὰ ὠφελήσῃ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος του, διεταράσσετο δεινῶς ὑπὸ τοῦ φατριαστικοῦ πνεύ-

ματος τοῦ ἀναπτυσσομένου μετὰ σφοδρότητος μεταξὺ τῶν συμπολιτῶν του, καὶ ἐνισχύοντος τὸν Γάλλον πρεσβευτὴν νὰ φέρηται αὐθαδῶς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Ὁ πρεσβευτὴς οὗτος, Κ. Γενέ, φθὰς εἰς Κάρλστον τὸ 1793, ἐπέτρεψε νὰ ἐφοπλίζωνται ἐκεῖ πλοῖα, δι' ὧν νὰ συλλαμβάνωνται ἄλλα ἀνήκοντα εἰς ἔθνη μεθ' ὧν αἱ Ὀμόσπονδοι Πολιτεῖαι ἦσαν ἐν εἰρήνῃ. Τότε κατεσχέθη Ἀγγλικὴ ναῦς ἐμπορικὴ ὑπὸ καταδρομῆως Γάλλου ἐντὸς τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ Δελαουάρα, ἐνῷ μετέβαινεν ἀπὸ Φιλαδελφίας εἰς τὸν Ὠκεανόν.

Παραπονεθέντος δὲ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας διὰ τοῦτο, ὥς καὶ διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ Γενέ, τὸ συμβούλιον τοῦ Προέδρου ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως νὰ δοθῇ ἱκανοποίησις διὰ τὴν κατὰσχέσιν τοῦ Ἀγγλικοῦ πλοίου, καὶ ν' ἀπαγορευθῇ εἰς τὸν Γινέ ἡ παραιτέρω τοιαύτη διαγωγή. Οὗτος ὁμως δυσηρεστήθη εἰς ἄκρον, καὶ συνεφώνησε πρὸς δύο Ἀμερικανικὰ πλοῖα νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τοῦ λιμένος ἐκείνου εἰς καταδρομὴν· ἐπειδὴ δὲ συνελήφθησαν, ἐζήτησε διὰ θρασυτάτης ἐπιστολῆς τὴν ἀπόλυσιν αὐτῶν, παρὰ τε τοῦ δικαστοῦ καὶ τοῦ Προέδρου. Καὶ πεποιθὼς εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῆς Γαλλικῆς μερίδος, ἐξύβρισε τὴν κυβέρνησιν ἐκκαλεσάμενος εἰς τὸν λαὸν κατὰ τοῦ Προέδρου του.

Ὁ δὲ Οὐάσιγκτων προσέταξε τὸν ἐν Γαλλίᾳ πρεσβευτὴν τῆς Ἀμερικῆς Κ. Μόρρις, νὰ παραστήσῃ τὴν διαγωγὴν τοῦ Γινέ εἰς τὴν κυβέρνησίν του, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνάκλησιν αὐτοῦ. Καὶ ἐγένετο μὲν δεκτὴ ἡ αἴτησις· ἀλλὰ τὰ ἐξαφθέντα πατριαστικά πάθη ἀνεπτύσσοντο ἡμέρα τῇ ἡμέρα, καὶ ἐπλήρουν ἀκανθῶν τὴν ὁδὸν τοῦ Προέδρου. Καὶ ὁμῶς κατεδίωξεν ἀνενδότως τὸν μέγαν σκοπὸν ὃν εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν, τὰ συμφέροντα, λέγομεν, τῆς πατρίδος του.

Ἐνῶ δὲ ἡσχολεῖτο ἀόκνως περὶ τὰ δημόσια, ἔφθασεν εἰς τὰς ἀκοάς του εἰδήσεις καταθλίψασα τὴν καρδίαν του. Ὁ Λαφαγέτ, ἐξορισθεὶς μακρὰν τῆς πατρίδος του ὑπὸ τῶν ἀγενῶς καὶ κακοήθως διευθυνόντων τὴν ἐκεῖ ἐπανάστασιν, συνελήφθη εἰς Πρωσίαν, καὶ ἐστάλη εἰς Αὐστρίαν, ἧς ὁ αὐτοκράτωρ προσέταξε νὰ κλεισθῇ ἐντὸς φυλακῆς ἐν τῇ πόλει Ὀλμύτς. Ἐπειδὴ δὲ ὁ Οὐάσιγκτων δὲν ἠδύνατο νὰ μεσολαβήσῃ ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεώς του εἰμὴ ὡς φίλος, μετεχειρίσθη πάντα δυνατὸν τρόπον ἵνα ἐπιτύχῃ, γράψας πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας ἐπιστολὴν, δι' ἧς τὸν παρεκάλει νὰ ἐπιτρέψῃ τῷ Λαφαγέτ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἀμερικὴν· ἀλλ' ἡ παράκλησίς του δὲν ἐνεκρίθη.

Νέος τις Γερμανός, Βόλμαν καλούμενος, καί τις ἄλλος Ἀμερικανός Ὑγερ, συναπεφάσισαν νὰ διευκολύνωσι τὴν δραπετεύσιν τοῦ Λαφαγέτ. Ἐπειδὴ δὲ ἐπετρέπετο αὐτῷ νὰ ἐξέρχεται ἐνίοτε τῆς φυλακῆς, καὶ νὰ περιφέρηται ἐκεῖ πλησίον συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ φυλάκων, ὁ Βόλμαν καὶ ὁ Ὑγερ, ἀναμένοντες ἄγρυπνοι μίαν τῶν ἡμερῶν, εἶχον ἑτοιμον ἵππον, ὃν ὁ Ὑγερ ἔφερεν αἴφνης πρὸς αὐτόν, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ ἀναβῇ καὶ νὰ δραπετεύσῃ· ἀλλ' ὁ μὲν ἵππος πτοηθεὶς ἔφυγεν· ἐνῷ δὲ ὁ Βόλμαν ἔτρεξε κατόπιν αὐτοῦ ἵνα τὸν συλλάβῃ, ὁ Ὑγερ ἠξίου τὸν Λαφαγέτ νὰ ἀναβῇ τὸν ἵππον του. Καὶ πράξας τοῦτο ἔγεινεν ἄφαντος. Ὁ δὲ Βόλμαν μὴ κατορθώσας νὰ συλλάβῃ τὸν πτοηθέντα ἵππον ἐπανῆλθε, καὶ παραλαβὼν ὀπισθεν αὐτοῦ τὸν Ὑγερ παρηκολούθησε τὸν Λαφαγέτ.

Τοῦ δὲ φύλακος ἀναγγείλαντος ἀμέσως τὴν δραπετεύσιν, κατεδιώχθησαν εὐθὺς οἱ φυγόντες· καὶ ὁ μὲν Ὑγερ συνελήφθη, ὁ δὲ Βόλμαν ἔφυγεν· ἀλλὰ καὶ ὁ Λαφαγέτ συλληφθεὶς ἐπίσης ἐφέρθη ἐκ νέου εἰς Ὀλμύτς.

Καὶ δεσμευθεὶς ὁ Ὑγερ τὰς τε χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἀπήχθη ἐνώπιον δικαστοῦ, καὶ ἤκουσεν ὅτι ἤθελε πιθανῶς πληρώσει διὰ τῆς ζωῆς του

τὴν ἀπόπειραν ἣτις σκοπὸν εἶχε τὴν δραπετεύειν τοῦ Λαφαγέτ· ἀλλ' ὅτι ἦν δυνατόν νά τὸν μεταχειρισθῇ ὁ αὐτοκράτωρ μετ' ἐπιεικείας ἕνεκα τῆς νεότητος καὶ τῶν αἰτίων ἐξ ὧν ὠρμήθη. « Μετ' ἐπιεικείας! ἀνέκραξεν ὁ Ὑγερ· καὶ πῶς νά περιμένω τοιαύτην παρ' ἀνθρώπου, ὅστις οὔτε μετὰ δικαιοσύνης ἐφέρθη πρὸς τὸν Λαφαγέτ; » Καὶ ὁ δικαστὴς ἐπανέλαβεν· « Ἐάν ποτε λάβω ἀνάγκην φίλου, ἐλπίζω ὅτι φίλος μου θέλει γενεῖ Ἀμερικανός. » Ὁ Ὑγερ ἐφυλαχίσθη αὐστηρῶς ἐπὶ τινα χρόνον, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἔλαβε τὴν ἄδειαν νά ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του.

Ἐν τοσούτῳ οἱ ἀγῶνες τοῦ Οὐάσιγκτωνος διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ φίλου του δὲν ἔπαυσαν, καὶ ἴσως ἡ ἐπιστολὴ ἣν ἔγραψε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα συνετέλεσεν εἰς τὴν μετρίασιν τῆς αὐστηρότητος μεθ' ἧς μετεχειρίζοντο τὸν Λαφαγέτ, καὶ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ χρόνου τῆς αἰχμαλωσίας του. Ὁ υἱὸς του, ὀνομαζόμενος Γεώργιος Οὐάσιγκτων, δραπετεύσας ἐκ Γαλλίας ἐφθασεν εἰς Βοστόνην. Ὁ δὲ Πρόεδρος τὸν συνεβούλευσε νά φοιτήσῃ εἰς τὸ ἐν Καντορβηγία πανεπιστήμιον, καὶ τὸν διεβεβαίωσεν ὅτι θέλει χρησιμεύειν πρὸς αὐτὸν ἀντὶ πατρὸς, καὶ γενεῖ φίλος, προστατῆς καὶ ὑπερασπιστῆς του.

Ἐλθούσης δὲ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἔμελλε νὰ ἐκλεχθῇ καὶ τρίτον Πρόεδρος, ὁ λαὸς ἡτοιμάζετο νὰ ψηφίσῃ καὶ αὖθις τὸν Οὐασιγκτῶνα· οὗτος ὁμῶς ἀπεποιήθη ἐπιμόνως τὴν ἐκλογὴν. Διεβεβαίωσε δὲ τοὺς συμπολίτας του ὅτι δὲν ἀπεποιεῖτο αὐτὴν δι' ἑλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τὴν προλαβοῦσαν φιλοφροσύνην των, ἥ δι' ἐξασθένησιν τῆς ὑπὲρ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας αὐτῶν μερίμνης του, ἀφοῦ μάλιστα δις ἐνέδωκεν εἰς τὰς ἐπιθυμίας των, φρονῶν τοῦτο καθῆκον, ἀλλὰ διότι ἠθάνετο ὅτι ἡ εὐτυχὴς κατάστασις τῶν συμφερόντων αὐτῶν ἐπιτρέπει ν' ἀποχωρήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασίς του ἦν ἀμετάθετος, δὲν ἀντέστησαν πλεόν εἰς αὐτὴν, ἐκεῖνος δὲ ἡτοιμάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν βίον ἀπλοῦ πολίτου.

Συμπεραίνων δὲ τὸν τελευταῖόν του λόγον πρὸς τὴν Συνέλευσιν, εἰς ἣν ὑπέβαλλε προφορικῶς, καὶ οὐχὶ δι' ἐγγράφου διαγγέλλματος, ὥς οἱ διάδοχοί του, τὴν ἐνιαυσίαν αὐτοῦ ἐκθεσιν, εἶπε· « Δὲν δύναμαι νὰ μὴ ἐπαναλάβω καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην τὰς ἐνθέρμους δεήσεις μου πρὸς τὸν ὑψιστον κυβερνήτην τῆς οἰκουμένης καὶ ἀνώτατον ἄρχοντα τῶν ἐθνῶν, ὅπως ἐπιδαψιλεύσῃ καὶ τοῦ λοιποῦ τὴν προ-

νοητικὴν αὐτοῦ χάριν εἰς τὰς Ὁμοσπόνδους Πολιτείας, ὅπως διαφυλάξῃ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ λαοῦ, καὶ ὅπως διαιωνισθῇ ἡ κυβέρνησις ἡ ἰδρυθεῖσα ἵνα προστατεύῃ τὴν ἐλευθερίαν του. »

Διεύθυνε δὲ καὶ πρὸς τὸν λαὸν τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν ἐπιστολὴν ἀποχαιρετισμοῦ, περιέχουσαν διδακτικωτάτην, ἐμβριθεστάτην καὶ ἀξίαν παντὸς λόγου συμβουλὴν, ὁποῖαν δὲν ἔδωκέ τις ποτὲ εἰς ἔθνος. Ἡ διεξοδικὴ αὕτη ἐπιστολὴ πολλάκις ἐδημοσιεύθη, καὶ λαμπρῶς ἐχαράχθη, καὶ ὑπὸ παντὸς νέου Ἀμερικανοῦ ἀναγινώσκεται μετὰ προσοχῆς· ταύτην δὲ τὴν σπουδαίαν καὶ προσφιλεῖν συμβουλὴν διδάσκονται ν' ἀκολουθῶσι πάντες οἱ νέοι Ἀμερικανοί, ὡς κληρονομίαν ἣν ἀφῆκεν αὐτοῖς ὁ σοφὸς καὶ ἐνάρετος Οὐάσιγκτων. Μοχθήσας τοσαῦτα ἔτη, καὶ καταβαλὼν τοσαύτας μερίμνας ἵνα ἀναπτύξῃ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἰδίων συμπολιτῶν, γινώσκων δὲ καὶ ὅτι « δικαιοσύνη ὑποῖ ἔθνος, ἐλαττονοῦσι δὲ φυλὰς ἀμαρτίαι, » τοὺς προέτρεψε ἐνθέρμως νὰ θεωρῶσι τὴν θρησκείαν ὡς τὸ μόνον ἀδειάζειστον στήριγμα τῆς ἐθνικῆς εὐδαιμονίας.

Πεισθέντες δ' ἐπὶ τέλους οἱ Ἀμερικανοί ὅτι ὁ Οὐάσιγκτων ἤθελε νὰ παραιτηθῇ τῶν δημα-

σίῳν, ἐξελέξαντο τὸν Ἰωάννην Ἀδαμς, ἓνα τῶν ὑπογραφάντων τὴν Διακήρυξιν τῆς Ἀνεξαρτησίας, καὶ ὑπηρετήσαντα ὡς ἀντιπρόεδρον καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς προεδρείας τοῦ Οὐασιγκτῶνος. Οὗτος δὲ μέινας ὀλίγον ἵνα προσφέρῃ ὡς ἀπλοῦς πολίτης τὰς εὐχὰς τοῦ πρὸς τὸν νέον Πρόεδρον, ἀνεχώρησε μετ' οὐ πολὺ εἰς τὰ ἴδια, ὅπου ἦν ἀνυπόμονος νὰ φθάσῃ. Ἐγγραφε δὲ πρὸς τινὰ τῶν οἰκείων ταῦτα· « Συγκρίνω σήμερον ἑμαυτὸν πρὸς κεκοπιακότα ὁδοιπόρον, βλέποντα τόπον ἀναπαύσεως, καὶ κάμπτοντα τὸ σῶμα ἵνα κατακλιθῇ. »

Ὁμολόγει δὲ πάντοτε προθύμως τὴν ἰδιαιτέραν πρόνοιαν, καὶ ἐλάτρευε τὴν δόξαν τοῦ Δημιουργοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς· ὅθεν ὁσάκις ἔχαιρε διὰ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς φιλτάτης αὐτοῦ πατρίδος, πρὸς ἐκεῖνον τὴν ἀπέδιδεν ἡ εὐγνώμων καρδιά του. « Σοὶ, Κύριε, ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος. »

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ'.

1796—1799.

Ἡ δὲ ἀνάπαυσις ἦν τοσοῦτον ἐπεθύμει ὁ Οὐάσιγκτων δὲν ἦν ἀργία· καὶ ὅτε ἐρευνήσας

ὅλα τὰ μέρη τοῦ ἐκτεταμένου κτήματός του εἶ-
δεν ὅτι παρημελήθη ὁπωσοῦν κατὰ τὴν ἀπουσί-
αν του, ἐνησχολήθη ἀμέσως εἰς βελτίωσιν αὐτοῦ.

Ὅτε ἡ ἀγαθὴ αὐτοῦ μήτηρ ἐμόρφωσε τὰς
πρώτας του ἑξεῖς, ἐφρόντισε νὰ τὸν συνειθίσῃ
νὰ ἐξεγείρηται ἐνωρίς. Καθ' ὅλην λοιπὸν τὴν
διάρκειαν τοῦ δημωφελοῦς βίου του, ἐξηκολού-
θησε τὴν συνήθειαν ταύτην· καὶ τὸν μὲν χειμῶ-
να ἠγείρετο δύο ὥρας συνήθως πρὸ τῆς ἡμέρας,
τὸ δὲ θέρος ἔτερπε πάντοτε αὐτὸν ἡ ὑγιεινὴ δρό-
σος καὶ ἡ ὠραιότης τῆς αὐγῆς.

Ἡ συνήθεια τοῦ ἐξεγείρεσθαι ἐνωρίς, συν-
δυαζομένη μετὰ τῆς παραδειγματικῆς προσο-
χῆς καὶ τάξεως μεθ' ὧν ἐπεδίδετο εἰς πάντα τὰ
ἔργα του, ἔδιδεν αὐτῷ «καιρὸν παντὶ πράγματι»
ὥστε καὶ ὅτε εἶχε πολλὰ καὶ δύσκολα καθή-
κοντα δημόσια νὰ ἐκπληρώσῃ, οὐδὲν ἰδιαιτέρον
παρημέλει, ἀλλ' ἐνήργει μόνος ἐν ἀνέσει ὅ, τι
ἐφαίνετο ἀπαιτοῦν τὴν σύμπραξιν πολλῶν. Καὶ
ἐνεδύετο μὲν καθαρῶτατα, ἐδαπάνα δὲ ὀλίγιστον
χρόνον εἰς τοῦτο.

Μετὰ δὲ τὴν ἐπάνοδόν του εἰς τὸ κτήμά του, ἐ-
πεσχέπτετο καθ' ἐκάστην τὰ ἵπποστάσια, ἵνα βε-
βαιωθῇ ὅτι ἐπεμελοῦντο τοὺς ἵππους. Ἐκεῖνον δὲ
ὄν ἀνέβαινεν ὅτε διεύθυνε τὴν πολιορχίαν τῆς Ἐ-

βορακοπόλεως, δὲν τὸν μετεχειρίζετο πλέον· ἀλλὰ τὸ μὲν θέρος ἐφρόντιζε νὰ βόσκη εἰς παχεῖας νομάς, τὸν δὲ χειμῶνα νὰ τηρῇται ἐπιμελῶς ἐντὸς τῶν ἱπποστασίων, ἕως οὗ ἀπέθανε προδεδηκῶς τὴν ἡλικίαν, πολλὰ ἔτη μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου.

Κατέτριβε δὲ πολλὰς ὥρας καθ' ἑκάστην ἐπισκεπτόμενος ὅλα τὰ μέρη τοῦ κτήματός του, ἀνοίγων καὶ κλείων τὰς θύρας, καὶ μόνος ἐλκύνων κατὰ τὴν διάβασιν τοὺς μοχλοὺς.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ὁ συνταγματάρχης Μῆδ, ἀξιόλογος φίλος του, ἀπαντήσας τὸν Κ. Κύστιν, συγγενῇ τῆς Κυρίας Οὐασιγκτῶνος, τὸν ἠρώτησεν εἰ ἦν ὁ στρατηγὸς εἰς τὴν οἰκίαν ἢ εἰς τὸ κτῆμά του. Ὁ δὲ Κ. Κύστιν, μὴ γνωρίζων τὸν συνταγματάρχην, ἀπεκρίθη ὅτι ἦν εἰς τὸ κτῆμά του· καὶ δὸς αὐτῷ πληροφορίας περὶ τοῦ μέρους ὅπου πιθανῶς εὐρίσκετο, προσέθεσε· « Θέλετε ἀπαντήσῃ γέροντα κύριον, ἱππεύοντα μόνον, φέροντα ἀπλοῦν ἔνδυμα ψαρὸν, λευκὸν πῖλον πλατύγυρον, μάστιγα ἐκ καρύας καὶ σκιάδιον μακρόξυλον δεδεμένον παρὰ τὸ ἐφίππιόν του· αὐτὸς εἶναι, Κύριε, ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων. » Καὶ ὁ ἀρχαῖος φίλος τοῦ Οὐάσιγκτῶνος ἀπεκρίθη· « Σ' εὐχαριστῶ, σ' εὐ-

χαριστῶ, νέε κύριε· νομίζω ὅτι ἂν ἀπαντήσω τὸν στρατηγὸν θέλω τὸν γνωρίσει. »

Ἡ περιγραφὴ αὕτη τοῦ Οὐασιγκτῶνος δίδει ιδέαν τινὰ περὶ τοῦ πῶς ἦν ἐνδεχόμενος ἐν τῷ ὑποστατικῷ του. Τόσαι εἰκόνες αὐτοῦ κατὰ διαφοροὺς θέσεις ἐζωγραφήθησαν, καὶ οἱ νέοι Ἀμερικανοὶ τοσάκις εἶδον αὐτὸν παριστανόμενον ἐπὶ τῶν προγραφῶν τῶν ξεοδοχείων, ὥστε φρονοῦσιν ὅτι γνωρίζουσιν ἀκριβῶς τὸ ἐξωτερικόν του· ἀλλ' εἰ μὴ εἶδον αὐτὸν ἀντὶ τῆς εἰκόνος του, δὲν ἔχουσιν ιδέαν ὁρθήν περὶ τοῦ εὐγενοῦς ἥθους του.

Νέος ὢν διεκρίνετο ἔτι καὶ διὰ τὸ εὐθὺ καὶ ἀρρενωπὸν τοῦ σώματος, ὕψος ἔχοντος ἕξ ποδῶν καὶ δύο δακτύλων. Τὸ ἥθος του ἦν μὲν σοβαρὸν ἀλλ' εἰς ἄκρον εὐάρεστον· οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν γαλανοὶ καὶ γλυκεῖς, καὶ τὰς παρειάς του ἐχρωμάτιζεν ὄψις ὑγείας· τὸ βῆμά του ἦν πάντοτε εὐσταθές· μετὰ τοὺς μόχθους ὁμῶς τοῦ διεξοδικοῦ πολέμου, ἔκυπτεν ὀλίγον βαδίζων, καὶ τὸ ἄλλοτε λεῖον μέτωπον καὶ αἱ παρειαὶ του εἶχον ρυτίδας.

Ἡ ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τοῦ παρόντος βιβλίου εἰκὼν, παριστάνει τοὺς χαρακτῆράς του συμφώνως πρὸς τὰς κοινὰς ἀναμνήσεις. Ἀλλ' ἔχο-

μεν λόγους νὰ πιστεύσωμεν ὅτι αἱ ἀναμνήσεις αὗται ἀδικοῦσι μεγάλως τὸ πρωτότυπον. Τοιαύτη τοῦλάχιστον ἡ γνώμη πολλῶν ἐνθυμουμένων κάλλιστα αὐτόν.

Ὁ ποταμὸς Ποτομάκης, ῥέων ἀπὸ τοῦ Ὁρους Βέρνον, μιγνύει τὰ ὕδατά του μετὰ τοῦ Σχενανδοᾶχ εἰς τὸν Πόρον τοῦ Ἄρπερ, καὶ παριστάνει σκηνὴν ἀγρίαν καὶ μεγαλοπρεπῇ. Ἐκεῖ ὁ Σχενανδοᾶχ, ἀφοῦ διατρέξῃ ἐκ μεσημβρίας ἑκατοστυίαν τινὰ μιλίων παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Κυανῆς Σειρᾶς, χύνεται εἰς τὸν Ποτομάκην, καὶ τὰ συνηνωμένα αὐτῶν ὕδατα, ῥέοντα γαλήνια πρὸς τὸν ὠκεανὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ποτομάκου, διαποικίλλουσι τὴν πεδιάδα φαινομένην μακρόθεν διὰ τῆς Κυανῆς Σειρᾶς ὡς ζωγραφία.

Εἰς μέγα ὕψος ὁ βράχος εἶναι τετμημένος ὡς ἀνθρωπίνη κεφαλὴ, ἥς τὴν κατατομὴν δύναταί τις νὰ ζωγραφήσῃ καθαρῶτατα. Οἱ ὁδοιπόροι, ὅσοι ἰστάμενοι θαυμάζουσι τὴν πέριξ μεγαλοπρεπῇ σκηνογραφίαν, λέγουσιν ὅτι ἡ ὄψις αὕτη τοῦ βράχου ὁμοιάζει τὴν τοῦ Οὐασιγκτῶνος· καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ οἷτινες βλέπουσιν αὐτόν, πιστεύουσι προθύμως καὶ εὐχαρίστως ὅτι βλέπουσιν ὁμοίωμα αὐτοῦ, ὅπερ

δὲν θέλει πώποτε δυνηθῇ νὰ ἐξαλείψῃ χεῖρ
θνητοῦ.

Εἰς τὸν Πόρον τοῦ Ἄρπερ ὑπάρχουσι ἀ-
πέραντα δημόσια ἐργαστάσια ὀπλων. Ἐὰν οἱ
συμπολῖται τοῦ Οὐάσιγκτῶνος σεβασθῶσι καὶ
τηρήσωσι τὴν σπουδαιοτάτην τελευταίαν του
συμβουλήν· « Νὰ φυλάττωσι πίστιν καὶ δικαιο-
σύνην πρὸς πάντα τὰ ἔθνη, καὶ νὰ καλλιερ-
γῶσιν εἰρήνην καὶ ἁρμονίαν μετὰ πάντων, »
τὰ ὅπλα ταῦτα θέλουσι χρησιμεύσει ὡς ὅπλα
μόνον ὑπερασπίσεως, καὶ τότε πάλιν « οὐχί
πρὶν ἢ κενωθῇ τὸ ποτήριον τῆς συνδιαλλαγῆς
μέχρι τῆς τελευταίας σταγόνης. »

Σχολεῖον ἐβδομαδικὸν ὑπάρχει ἐν τῷ Πόρῳ
τοῦ Ἄρπερ διὰ τὰ τέκνα τῶν ἐργατῶν, ἅτινα
εὐεργετοῦνται διδασκόμενα καὶ τὴν Κυριακὴν.

Εἰ ἔζη ὁ Οὐάσιγκτων σήμερον ὅτε ὑπάρ-
χουσι σχολεῖα τῆς Κυριακῆς καθ' ὅλα σχεδὸν
τὰ μέρη τῆς πατρίδος του, ἤθελε βεβαίως χαί-
ρει βλέπων τὰ παιδία μανθάνοντα νὰ γνωρί-
ζωσι τὸν Πλάστην αὐτῶν, ὅπως ἀπεκαλύφθη
διὰ τοῦ λόγου του, νὰ φοβῶνται, νὰ ὑποτάσ-
σωνται καὶ ν' ἀγαπῶσιν αὐτὸν, καὶ νὰ ἐξασφα-
λίξωσιν οὕτω εἰς ἑαυτὰ τὴν εὐλογίαν « Θεοῦ
πιστοῦ τοῦ φυλάσσοντος διαθήκην καὶ ἔλεος

τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν, καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰς ἐντολάς αὐτοῦ εἰς χιλίας γενεάς.» (Δευτ. Ζ'. 9.)

Ἐλεγε δὲ καὶ τοῦτο ὁ Οὐάσιγκτων· « Ἐξ ὧν τῶν διαθέσεων καὶ τῶν ἔξεων αἵτινες φέρουσιν εἰς τὴν πολιτικὴν εὐδαιμονίαν, ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἠθικὴ εἰσὶν ἀναπόφευκτα ὑποστηρίγματα. » Βεβαίως λοιπὸν ἤθελεν ἐγκρίνει τὰ παιδία μανθάνοντα τὰς ἱεράς τοῦ Εὐαγγελίου ἐντολάς, καὶ καθοδηγούμενα εἰς τὸ χαλιναγωγεῖν τὰς φυσικὰς ἐκείνας διαθέσεις, αἵτινες παραμελούμεναι καθιστάνουσιν αὐτὰ ἀνδρωθέντα ἄχρηστα ἢ κακοήθη μέλη τῆς κοινωνίας. Ἐλεγε δὲ πρὸς τοῦτοις καὶ τὰ ἑξῆς· « Ἐὰν μὴ μιμηθῶμεν μετὰ ταπεινότητος τὸ παράδειγμα τοῦ θεοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἱερᾶς ἡμῶν θρησκείας, μὴ ἐλπίζωμεν νὰ γείνωμεν ἔθνος εὐδαῖμον. » Καὶ ἐπειδὴ ἔπραττε πάντοτε πιστεύων ὅ,τι ἔλεγεν, ἤθελε βεβαίως ἐνισχύσει τὴν εἰσαγωγὴν εἰς πᾶσαν οἰκίαν τῆς πατρίδος του τῶν θείων Γραφῶν αἵτινες διδάσκουσι τί ἦν τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο παράδειγμα, καὶ πῶς ν' ἀποκτήσωμεν τὴν « νέαν καρδίαν » καὶ « τὸ εὐθὺ πνεῦμα, » ἅτινα εὐφραίνονται ἀκολουθοῦντα αὐτό. Ὁ περὶ τῶν σχολείων τῆς Κυριακῆς ἀκάματος ζῆλος τοῦ ἀξιοσεβάστου ἐκείνου ἀν-

δρὸς ὅστις ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ Οὐάσιγκτῶ-
 νος καὶ ἐκληρονόμησε τὸ κτῆμά του, δικαιοῦ
 τὴν ὑπόθεσιν ταύτην. Αὐτὸς ὅστις παρηκολού-
 θησε τόσον ἀκριβῶς τὰς ἐξεις τοῦ ἀξιοτίμου
 συγγενοῦς του, καὶ τόσον αὐστηρῶς ἐστήριξε
 τὰς ἀρχάς του, ἦν ἄχρι τῆς ἡμέρας τοῦ θά-
 νάτου του, φίλος ἐνθερμος τοῦ συστήματος τού-
 του τῆς γενικῆς ἀγωγῆς. Ἐθεώρει (μεταχει-
 ριζόμεθα τὰ ἰδίᾳς αὐτοῦ ἐκφράσεις), τὴν ἐται-
 ρίαν ἣτις κατεστάθη ἵνα προάξῃ τὸν μέγαν τοῦ-
 τον σκοπὸν, ὥς ἔχουσιν τὸ δικαίωμα « νὰ κα-
 λῆται κατ' ἐξοχὴν ἡ Φιλανθρωπικὴ ἐταιρεία, ὥς
 διαδίδουσα διαρκῶς τὸ πλουσιώτερον κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν. »

Ἄλλ' οὐδὲ τῶν ἐνδεῶν τὰς ἀνάγκας παρε-
 ὠρα ὁ Οὐάσιγκτων· διὸ συνέτρεχε μετ' ἐλευ-
 θεριότητος εἰς τὴν διατήρησιν τῶν σχολείων
 διὰ τὰ τέκνα τῶν ἀπόρων, καὶ οἱ ἄσθενεῖς καὶ
 οἱ γέροντες ἐμαρτύρουν περὶ τῆς ἀγαθότητος
 τῆς καρδίας του.

Ἐν τῷ ὑποστατικῷ τοῦ Οὐάσιγκτωνος ὑπῆρ-
 χεν οἰκία ἀνετος, ἣν ὠκοδόμησε χάριν ἀρχαίου
 Ἀγγλοῦ στρατιώτου, ὑπηρετοῦντος ὑπὸ τὸν
 στρατηγὸν Βραδδὸκ ἐν καιρῷ τῆς καταστροφῆς
 του, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τούτου ματαβάντος

εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Οὐάσιγκτωνος, παρ
ᾧ διέμεινε μέχρι τέλους τοῦ ἐπαρχικοῦ πολέ-
μου· νυμφευθέντος δὲ τούτου καὶ κατοικήσαν-
τος ἐν ἰδιαιτέρᾳ οἰκίᾳ κατὰ τὸ "Όρος Βέρνον,
ὁ "Αγγλος, ἥδη τὴν ἡλικίαν προβεβηκώς, δὲν
παρηκολούθησε τὸν ἀγαπητὸν ἀρχηγόν του εἰς
τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμον, ἀλλ' ἔμεινεν
ἐν τῇ οἰκίᾳ του ἔν' ἀπολαύσῃ τῶν ἀνέσεων ἃς
ἀπαιτεῖ ἡ πρεσβυτικὴ ἡλικία. Τὸν γέροντα τοῦ-
τον στρατιώτην ἐπισκεπτόμενα τὰ παιδιὰ, ἡ-
κουον τὰς περὶ τοῦ Ἰνδικοῦ πολέμου διηγήσεις
του, ἃς εὐφραίνεται ἐπαναλαμβάνων. Καὶ ὁ Οὐά-
σιγκτων δὲ, περιερχόμενος τὸ ὑποστατικόν του,
ἴστατο συνεχῶς ὅπως παραμυθῇ τὴν καρδίαν
τοῦ πολιοῦ ἀπομάχου διὰ λόγων εὐμενῶν· ἔζη-
σε δὲ μέχρι τοῦ ὀγδοηκοστοῦ ἔτους τῆς ἡλι-
κίας του ἀπολαύων περιποιήσεων καὶ ἀνέσεως.

Καὶ τὰς μὲν ἡμέρας κατέτριβεν ὁ Οὐάσιγκ-
των εἰς χρήσιμα ἔργα, τὰς δ' ἑσπέρας εἰς
ἀπόλαυσιν οἰκιακῆς εὐδαιμονίας, ἀναγινώσκων
εἰς τὴν οἰκογένειάν του ἐπωφελεῖ συγγράμματα
νεωστὶ ἐκδοθέντα. Ἐκάστης δὲ Κυριακῆς τὴν
ἑσπέραν ἀνεγίνωσκε τὴν Βίβλον καὶ τινα ὁμι-
λίαν. Ἐνίστε ἐκάθητο ὥς εἰ ἐλησμόνει ὅτι ᾗν
μόνος, καὶ ἀνυψῶν τὴν χεῖρα ἐκίνει σιωπηλῶς

τὰ χεῖλη ὡς προσευχόμενος. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τὴν ἐξοχὴν παρίστατο τακτικῶς εἰς τὰς δημοσίους Ἀκολουθίας, καὶ διὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἡθους του ἀπεδείκνυεν ὅτι ἤρχετο ἐκεῖ ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ λατρείας τοῦ ὑψίστου. Διὰ δὲ τοῦ παραδείγματός του ὠμολόγει πάντοτε ὅτι ἠθάνετο ὡς ἐπίσημον αὐτοῦ ὑποχρέωσιν τὴν τήρησιν τῆς ἱερᾶς ἡμέρας τῆς Κυριακῆς, καὶ τὴν φροντίδα ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι πράττωσι τὸ αὐτό.

Ὁ ἀνεψιὸς του Βουσερόδ Οὐάσιγκτων, ἐκλεχθεὶς τὸ 1826 ἔτος ἀντιπρόεδρος τῆς ἐπὶ τῶν σχολείων τῆς Κυριακῆς Ἀμερικανικῆς ἐταιρείας, κατῴκει ἐν τῷ Ὅρει Βέρνον, ὃ εἶχε κληροδοτήσει αὐτῷ ὁ ἐνδοξος θεῖός του. Ἀπαντῶν δὲ εἰς τὸ ἐγγραφον δι' οὗ εἰδοποιεῖτο περὶ τοῦ διορισμοῦ του, ἔλεγε καὶ ταῦτα· « Ἐπιτρέψατέ μοι, παρακαλῶ, νὰ ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην μου διὰ τὴν ἀποδοθεῖσάν μοι τιμὴν ὑπὸ τῆς ἐπὶ τῶν σχολείων τῆς Κυριακῆς Ἀμερικανικῆς ἐταιρείας, ἐκλεξάσης με ἓνα τῶν ἀντιπροέδρων, καὶ διὰ τὴν ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἐπιτροπῆς δοθεῖσαν ἐπιδοκιμασίαν τῶν εἰλικρινῶν ἀγώνων οὓς κατέβαλον ὅπως κατορθώσω τὴν τήρησιν τῆς Κυριακῆς, εἰς τόπον ὅπου, εἶμαι

βέβαιος, δὲν παρεβιάσθη πώποτε, ζῶντος καὶ τῇ ἀδείᾳ αὐτοῦ, τοῦ πρώτου ἰδιοκτῆτου, εὐσεβοῦς καὶ ἀληθοῦς χριστιανοῦ. »

Ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων ἔλεγεν ὅτι « καὶ ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ πεῖρα ἀπαγορεύουσι τὸ φρονεῖν ὅτι ἡ ἠθικὴ δύναται νὰ ἐπικρατῇ καὶ ἄνευ τῶν ἀρχῶν τῆς θρησκείας. » Τὴν γνώμην δὲ ταύτην ὑποστηρίζει καὶ ὁ Κ. Χέλ, ἀνώτατος δικαστῆς τῆς Ἀγγλίας, λέγων· « Ὅτι ἐξ ὅλων τῶν καταδικασθέντων διὰ μεγάλα κακουργήματα ἐνόσω αὐτὸς ἦν δικαστῆς, ὀλίγιστοι μόνον ἀνακρινόμενοι δὲν ὠμολόγησαν ὅτι τότε ἤρχισαν τὸ στάδιον τῆς ἀνομίας των, ὅτε ἡμέλησαν τὰ καθήκοντα τῆς Κυριακῆς, καὶ κατέτριβον τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς πράξεις πονηράς. » Καὶ τῶντι, αἱ εἶρχται τῆς πατρίδος ἡμῶν δύνανται νὰ χορηγήσωσι πλῆθος μαρτύρων ἐπικυρούντων τοῦτο. Ἄρα τὸ παράδειγμα τοῦ Οὐάσιγκτωνος « μνησθέντος τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν, » ἦν καὶ πατριωτικὸν καὶ χριστιανικόν.

Ὁ ἐν τῷ κτήματι αὐτοῦ εἰρηνικὸς βίος τοῦ Οὐάσιγκτωνος διαταράχθη ἐκ νέου ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του, προσκαλεσάντων αὐτὸν νὰ

γείνη ἀρχηγὸς εἰς ὑπεράσπισιν τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν δικαιωμάτων. Ἡ Γαλλικὴ δημοκρατία, ἀρνηθεῖσα νὰ δεχθῇ τὸν στρατηγὸν Πίγκνεϋ, σεβασμιώτατον Ἀμερικανὸν, ὃν ὁ Οὐάσιγκτων εἶχε στείλει εἰς Γαλλίαν τὸ 1796 ἔτος ὡς πρεσβευτὴν, ἐπέταξεν αὐτῷ ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς Γαλλικῆς χώρας. Καὶ πρὸς μὲν τὸν λαὸν τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν ὡμολόγει πολλὴν ἀγάπην ἡ Γαλλικὴ δημοκρατία, τὴν κυβέρνησίν του ὅμως μετεχειρίζετο κακῶς, δεικνύουσα οὕτω σκοπὸν νὰ διαχωρίσῃ αὐτῆς ἐκεῖνον. Κατέσχε δὲ καὶ Ἀμερικανικὰ πλοῖα ὅσα εὔρετοιαῦτα. Ἡ κυβέρνησις τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν διώρισε τρεῖς ἀπεσταλμένους, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ στρατηγὸς Πίγκνεϋ, ἵνα ἐνεργήσωσιν ὅπως τηρηθῇ ἡ εἰρήνη, « σύμφωνα πρὸς τὰ δικαιώματα, τὰ καθήκοντα, τὰ συμφέροντα, καὶ τὴν τιμὴν τοῦ ἔθνους. »

Ἀλλὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1798 ἔτους, ἀνήγγειλαν οὗτοι πρὸς τὴν κυβέρνησίν των ὅτι ἀπέτυχον ἐντελῶς, καὶ ὅτι τοὺς μετεχειρίζοντο ὑβριστικώτατα. Καὶ δύο μὲν αὐτῶν προσετάχθησαν νὰ ἐξέλθωσι τῆς Γαλλίας, πρὸς δὲ τὸν τρίτον ἐπετράπη νὰ μείνῃ.

Ἡ Συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ συγκροτήσῃ

στρατόν, καὶ εἰ καὶ ἔλυπεῖτο νὰ στερήσῃ τὸν ἀξιοσέβαστον Οὐασιγκτῶνα τῆς ἀναπαύσεως ἣς κατέστη ἄξιος ἐκ τῶν προηγουμένων ὑπηρεσιῶν του, τὸν παρεκάλεσε νὰ δεχθῇ τὴν διοίκησιν τῆς μαχίμου δυνάμεως. Καὶ ἐνέδωκε μὲν, ἀλλ' ἐξηκολούθει νὰ καταγίνηται εἰς τὸ κτῆμά του, ἔτοιμος πάντοτε ν' ἀναλάβῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τοῦ ἐπαγγέλματός του. Ὁ Πλάστης ὁμῶς αὐτοῦ τὸν ἀπήλλαξε μετ' ὀλίγον ὅλων τῶν ἐπιγείων καθηκόντων. Ἐνταῦθα ἐπιχειροῦμεν μετὰ βαθείας θλίψεως νὰ ἐκθέσωμεν τὴν τελευταίαν νόσον καὶ τὸν θάνατον τοῦ Πατρὸς τῆς πατρίδος του. Τοῦτο δὲ θέλομεν πράξῃ καταλληλώτατα ἐπαναλαμβάνοντες αὐτὴν τὴν διήγησιν ἐνὸς τῶν ὑπηρετῶν του, τοῦ Τωβία Λέρ, γράψαντος μίαν ἡμέραν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ στρατηγοῦ, μὴ ἀμφιβάλλοντες ὅτι πάντες οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν θέλουσιν εὐρεῖ περιεργοτάτας τὰς λεπτομερείας.

« Τὴν 12 Δεκεμβρίου, ἡμέραν Πέμπτην, ὁ στρατηγὸς ἐξελθὼν εἰς τὸ ὑποστατικόν του περὶ τὴν δεκάτην ὥραν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τὴν τρίτην. Μετ' ὀλίγον δὲ ἀφοῦ ἐξῆλθεν, ὁ καιρὸς ἐγένετο κακός· ἔβρεχεν, ἔρριπτε χάλαζαν καὶ χιόνα ἀλλεπαλλήλως, καὶ

ἄνεμος ἔπνεε ψυχρός. Ὅτε δὲ ἐπανήλθε, σκοπῶν νὰ στείλω εἰς τὸ ταχυδρομεῖον ἐπιστολὰς, τὰς ἔφερα πρὸς αὐτὸν ἵνα σημειώσῃ ὅτι εἶναι ἐλεύθεραι τέλους. Καὶ ἔπραξε μὲν τοῦτο, ἀλλὰ μοι εἶπε συγχρόνως ὅτι ὁ καιρὸς ἦν κακὸς, καὶ δὲν ἔπρεπε νὰ στείλω τὸ ἐσπέρας ἐκεῖνο ὑπηρέτην εἰς τὸ ταχυδρομεῖον. Τότε ἐξέφρασα πρὸς αὐτὸν τὸν φόβον μου μὴ ἦσαν ὑγρὰ τὰ ἐνδύματά του· αὐτὸς ὁμῶς ἀπεκρίθη ὅτι δὲν ἦσαν, ὡς προφυλαχθέντα ὑπὸ τοῦ ἐπενδύτου· ἀλλ' ὁ τράχηλός του ἐφαίνετο ὑγρὸς, διότι χιῶν ἦν κεκολλημένη εἰς τὰς τρίχας του.

» Ἐλθὼν εἰς τὸ γεῦμα ἐφόρει τὸ αὐτὸ ἐνδύμα, καὶ τὸ ἐσπέρας ἐφαίνετο ὡς συνήθως ὑγιής· τὴν δὲ Παρασκευὴν, πεσούσης πολλῆς χιόνος, οὐ μόνον δὲν ἐξῆλθεν ὅπως συνείθιζεν ἔφιππος, ἀλλ' ὡς κρυώσας τὴν προτεραίαν καθὼς ἐκτεθείς πολὺ εἰς τὸ ψῦχος, παρεπονεῖτο ὅτι ἔπασχε σφοδρῶς τὸν λαιμόν. Εἶχε δὲ καὶ βραγχίδα ἀναπτυχθεῖσαν ἔτι μᾶλλον τὸ ἐσπέρας, ἣν ὁμῶς παρημέλησεν, ἐπειδὴ οὐδέποτε ἔλαβεν ἱατρικὸν ἵνα ἀποδιώξῃ τὸ κρύος, λέγων πάντοτε· «Ἄφετε νὰ φύγῃ ὅπως ἤλθε.» Τὸ ἐσπέρας, ὅτε ἔφεραν τὰς ἐφημερίδας ἐκ τοῦ ταχυδρομείου, καθήμενος εἰς τὸν θάλαμον μετὰ

τῆς Κ. Οὐασιγκτῶνος καὶ ἐμοῦ, ἀνεγίνωσκε μέχρι τῆς ἐννάτης ὥρας, καὶ ὁσάκις ἀπήντα τι τερπνὸν ἢ περίεργον, τὸ ἀνεγίνωσκε μεγαλοφώνως. Ἀνεγνώσα δὲ καὶ ἐγὼ πρὸς αὐτὸν κατ' αἵτησίν του τὰς συζητήσεις τῆς Βουλῆς τῆς Βιργινίας, περὶ τῆς ἐκλογῆς γερουσιαστοῦ τινος καὶ διοικητοῦ. Ὅτε δὲ ὑπῆγε νὰ κοιμηθῇ ἐφαίνετο ὑγιέστατος, συνάγχην μόνον ἔχων, ἣν μάλιστα θέωρει ἀναξίαν λόγου· ὅθεν καθ' ὅλην τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ἦν εἰς ἄκρον εὖθυμος.

» Περὶ δὲ τὴν δευτέραν ἢ τρίτην ὥραν τῆς αὐγῆς τοῦ Σαββάτου, ἐξυπνίσας τὴν Κ. Οὐασιγκτῶνος, εἶπεν ὅτι ἔπασχε πολὺ καὶ ὅτι εἶχε ῥίγος· αὕτη δὲ παρατηρήσασα ὅτι μόλις ἠδύνατο νὰ ὁμιλήσῃ καὶ ὅτι δυσκόλως ἀνέπνεεν, ἠθέλησε νὰ σηκωθῇ καὶ νὰ καλέσῃ ὑπηρέτιδα· ἀλλ' ἐκεῖνος, φοβούμενος μὴ κρυώσῃ δὲν τὸ ἐπέτρεψε. Μόλις ἐγένετο ἡμέρα, καὶ ἡ θεραπαινὶς Καρολίνα εἰσελθοῦσα ἵνα ἀνάψῃ πῦρ, προέτεινε νὰ προσκληθῇ ὁ Κ. Ῥώλενς, εἰς τῶν ἐπιστατῶν ὅστις ἐφλεβοτόμει συνήθως τοὺς χωρικοὺς, ἵνα φλεβοτομήσῃ τὸν πάσχοντα πρὶν ἔτι φθάσῃ ὁ ἰατρός. Προσκληθεὶς δὲ καὶ ἐγὼ ἦλθον εἰς τὸν κοιτῶνα, ὅπου ἡ Κ. Οὐασιγκτῶνος, ἐγερθεῖσα ἤδη, μοὶ διηγγήθη πῶς

μεταξὺ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης ὥρας, ὡς προεῖρέθη, ἡσθένησεν ὁ στρατηγός. Εὐρὼν αὐτὸν ἀναπνέοντα δυσκόλως, καὶ μόλις δυνάμενον νὰ προφέρῃ καταληπτῶς μίαν λέξιν, ἐξῆλθον ἀμέσως, ἔγραψα πρὸς τὸν ἱατρὸν Ἠλάσκ, καὶ ἔστειλα μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς ταχύτητος τὴν ἐπιστολήν. Ἐπανελθὼν δὲ εὐθύς εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ ἀσθενοῦς, εὔρον αὐτὸν ὅπως καὶ πρότερον. Ἐτοιμάσαντες λοιπὸν ποτὸν ἐκ ζακχάρεως, ὄξους καὶ βουτύρου, ἐδώκαμεν αὐτῷ, ἀλλ' οὐδὲ ρανίδα ἡδυνήθη νὰ καταπίῃ· ὁσάκις δὲ τὸ ἐδοκίμαζεν ἐστενοχωρεῖτο, ἐταράττετο σπασμωδῶς καὶ σχεδὸν ἐπνίγετο.

» Ὁ Κ. Ῥώλενς ἦλθεν ὀλίγον μετὰ τὴν ἀνατολήν τοῦ ἡλίου, καὶ ἡτοιμάσθη νὰ τὸν φλεβοτομήσῃ. Καὶ ὅτε ἔτεινε τὴν χεῖρα, ἰδὼν αὐτὸν ὁ στρατηγὸς τεταραγμένον, « μὴ φοβοῦ, » εἶπε μετὰ δυσκολίας. Μετὰ δὲ τὴν τομὴν παρετήρησεν ὅτι ἡ ὀπὴ δὲν ἦν ἀποχρῶντως μεγάλη, εἰ καὶ τὸ αἷμα ἔρρεεν ἐλευθέρως. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Κ. Οὐασιγκτῶνος ἡγγόει ἂν ἡ ἀφαίμαξις ὠφελῇ εἰς τὴν στάσιν ἐκείνην τοῦ στρατηγοῦ, παρεκάλεσε νὰ μὴ ἐξαχθῇ πολὺ αἷμα, καὶ ἐζήτησεν παρ' ἐμοῦ νὰ τὸ ἐμποδίσωμεν. Καὶ ὅτε ἠθέλησα νὰ λύσω τὴν ἱμάντα,

ὁ ἀσθενὴς ἐσήκωσε τὴν χεῖρα ὅπως μὲ ἐμποδίσει· ἅμα δὲ κατορθώσας νὰ ὁμιλήσῃ, εἶπεν· « ἀκόμη. »

» Ἐπειδὴ δὲ ἡ Κ. Οὐασιγκτῶνος ἀνησύχει πάντοτε φοβουμένη μὴ ἐξαχθῇ αἷμα πλεον τοῦ δέοντος, ἐδέσαμεν τὴν χεῖρά του ἀφοῦ ἔρρυσεν ἡμίσεια περίπου λίτρα. Ἀλλ' ἐγὼ ἰδὼν ὅτι δὲν τὸν ἀνεκούφισε διόλου ἡ ἀφαίμαξις καὶ ὅτι δὲν ἐδύνατο νὰ καταπῇ, προέτεινα νὰ τρίψωσιν ἐξωτερικῶς τὸν λαιμόν του μετὰ ἁλατος πτητικοῦ, ὅπερ καὶ ἐγένετο, περιτελιχθέντος μετὰ ταῦτα τοῦ τραχήλου του καὶ διὰ φλανέλλας. Ἐνιψε δὲ καὶ τοὺς πόδας του εἰς θερμὸν λουτρόν· ἀλλ' ἰδὼν ὅτι οὔτε τοῦτο τὸν ἀνεκούφισεν, ἔστειλα κατ' αἵτησιν τῆς Κ. Οὐασιγκτῶνος ἄνθρωπον πρὸς τὸν ἐν Λιμένι Ταμβάκου ἱατρὸν Βράουν. Περὶ δὲ τὴν 9 ὥραν ἐλθὼν ὁ ἱατρὸς Κραϊκ, ἐπέθεσεν ἐκδόριον ἐπὶ τοῦ λαιμοῦ τοῦ στρατηγοῦ, ἐξήγαγε καὶ ἄλλο αἷμα, καὶ ἐμβαλὼν ὄξος καὶ θερμὸν ὕδωρ ἐντὸς προχοίδος, παρήγγειλε ν' ἀναρροφᾷ τὸν ἀτμόν διὰ τῆς ρώγας.

» Πρὸς τούτοις ἀναμίξας ἐλελίφασκον, τέτον καὶ ὄξος, διώρισε νὰ γίνωσι δι' αὐτῶν γαργαρισμοί· ἀλλ' ὅτε ἀνέτρεψεν ὁ ἀσθενὴς τὴν

κεφαλὴν ἵνα ροφήσῃ τὸ ποτὸν, παρ' ὀλίγον νὰ πνιγῇ. Ἀπῆμесе δὲ αὐτὸ, ἀποχρεμψάμενος συγχρόνως καὶ ὀλίγον φλέγμα· τότε ἐδοκίματε νὰ βῇξῃ ἐκ νέου, ἐνθαρρύνοντος αὐτὸν καὶ τοῦ ἱατροῦ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατώρθωσε. Περὶ τὴν 11 ὥραν ἐμηνύθη καὶ ὁ ἱατρὸς Δῆκ. Ἐν τοσούτῳ ὁ ἱατρὸς Κραῖκ ἐφλεβοτόμησεν ἐκ νέου τὸν ἀσθενῆ, ἀλλ' οὐδεμία βελτίωσις ἐγένετο· ἡ κατάστασις αὐτοῦ, ἀδυνατοῦντος πάντοτε νὰ καταπίῃ τὸ παραμικρὸν, ἔμενεν ἡ αὐτὴ. Ὁ ἱατρὸς Δῆκ ἤλθε περὶ τὴν τρίτην ὥραν, μικρὸν δὲ μετέπειτα καὶ ὁ ἱατρὸς Βράουν· καὶ συμβουλίου γενομένου, ἐφλεβοτομήθη καὶ αὖθις ὁ ἀσθενής· τὸ αἷμα ρεῦσαν βραδέως ἐφαίνετο πυκνότατον, ἀλλ' οὐδὲν σύμπτωμα λειποθυμίας ἐπέφερε. Τὴν 4 ὥραν ὁ στρατηγὸς κατέπιεν ὀλίγον· ἔπειθ' ἐκαὶ καλομέλανον καὶ τάρταρον ἐμετικόν, ἀλλ' εἰς μάτην. Περὶ τὴν τετάρτην καὶ ἡμίσειαν μοὶ εἶπε νὰ παρακαλέσω τὴν Κ. Οὐάσιγκτῶνος νὰ πλησιάσῃ εἰς τὴν κλίνην του· καὶ ὅτε ἤλθεν εἶπεν αὐτῇ νὰ καταβῇ εἰς τὸ δωμάτιόν του, νὰ λάβῃ ἀπὸ τοῦ γραφείου του δύο διαθήκας καὶ νὰ τὰς φέρῃ· τοῦτο καὶ ἐγένετο. Καὶ τὴν μὲν μίαν, ἥτις ὡς παρετήρησεν ἦν ἄχρηστος, ἐκαύσαμεν κατ' ἐ-

πιταγὴν του, λαβὼν δὲ τὴν ἄλλην τὴν ἐφύλαξε. Μετὰ ταῦτα ἐπανελθὼν πλησίον του ἔλαβον τὴν χειρὰ του· αὐτὸς δὲ μοι εἶπε· «Τετέλεσται· ἡ πνοή μου δὲν δύναται πλέον νὰ ἐξακολουθήσῃ· ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης προσβολῆς ἐνόησα ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐλπίς. Τακτοποίησον καὶ κατάγραφον ὅλας μου τὰς γραμματικὰς ἐπιστολὰς καὶ τὰ ἔγγραφα· τακτοποίησον δὲ καὶ τοὺς λογαριασμοὺς καὶ τὰ βιβλία μου, ὡς γνωρίζων τὰ περὶ αὐτῶν κάλλιον παντὸς ἄλλου, καὶ εἶπε πρὸς τὸν Κ. Ῥώλενς νὰ τελειώσῃ τὴν καταγραφὴν τῶν ἄλλων μου ἐπιστολῶν, ἣν ἤδη ἤρχισεν.» Ἐρωτήσαντί με δὲ πότε θέλουσιν ἐπανελθεῖν ὁ Κ. Λούης καὶ ὁ Οὐάσιγκτων, εἶπον αὐτῷ ὅτι, καθ' ἃ ὑπέθετον, ἤθελον ἐπανελθεῖν περὶ τὴν 20 τοῦ μηνός. Ἀλλὰ δὲν ἀπεκρίθη.

» Οἱ δὲ ἱατροὶ ἦλθον μετὰξὺ πέντε καὶ ἕξ ὥρῶν, καὶ ὅτε ἐπλησίασαν εἰς τὴν κλίνην του, ὁ Κ. Κραϊκ τὸν ἠρώτησεν εἰ ἤθελε νὰ καθήσῃ· αὐτὸς δὲ τείνας πρὸς ἐμὲ τὴν χεῖρα καὶ ἀνασηκωθείς εἶπε τῷ ἱατρῷ· «Αἰσθάνομαι ὅτι τελειόνω· καλὸν εἶναι νὰ μὴ ἀνησυχῇτε πλέον δι' ἐμέ, ἀλλὰ νὰ μὲ ἀφήσητε νὰ ὑπάγω ἡσυχῶς· δὲν δύναμαι πλέον νὰ ζήσω.» Ἰδόντες

τότε οἱ ἰατροὶ ὅτι ὅσα μὲν αὐτοὶ ἔπραξαν ἀπέβησαν ἀνωφελῆ, ὁ δὲ ἀσθενὴς ἐξηπλώθη ἐκ νέου, ἀπεχώρησαν πλὴν τοῦ Κ. Κραῖκ πρὸς ὃν εἶπεν ἐκεῖνος· « Ἰατρὲ, ἀποθνήσκω μετὰ πόνου, ἀλλὰ δὲν φοβοῦμαι· ἡσθάνθην ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης προσβολῆς ὅτι δὲν θέλω ζῆσει· ἡ πνοή μου δὲν δύναται πλέον νὰ διαρκέσῃ. » Τότε ὁ ἰατρὸς ἔθλιψε τὴν χεῖρα τοῦ ἀσθενοῦς, μήτε καὶ λέξιν κατορθώσας νὰ προφέρῃ· καὶ ἀποχωρήσας τῆς κλίνης ἐκάθισε παρὰ τὴν ἐστίαν ὅλως περίλυπος. Περὶ δὲ τὴν ὀγδόην ὥραν εἰσῆλθον καὶ πάλιν οἱ ἰατροὶ εἰς τὸν κοιτῶνα, καὶ ἐπέθεσαν ἐκδόρια εἰς τὰς κνήμας τοῦ πάσχοντος· ἀλλὰ καὶ αὖθις ἐξῆλθον ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἐλπίδος. Ἐκτοτε ὁ στρατηγὸς ἐφάνη μὲν ἀναπνέων εὐκολώτερον, ἦν ὅμως εἰς ἄκρον ἀνήσυχος, καὶ ἀδιακόπως ἤλλαζε θέσιν δοκιμάζων νὰ εὕρῃ ἀνάπαυσιν. Ἐγὼ δὲ τὸν ἐβοήθουν ὅσον ἐδυνάμην, καὶ ἔχαιρον βλέπων ὅτι τὸ ἡσθάνετο, διότι τὰ βλέμματά του, ἀδυνατοῦντος καὶ λέξιν νὰ προφέρῃ ἄνευ μεγίστης δυσκολίας, ἐξέφραζον εὐγνωμοσύνην. Περὶ δὲ τὴν 10 ὥραν ἐδοκίμασε πολλὰκις νὰ με ὁμιλήσῃ, ἀλλ' εἰς μάτην· τέλος πάντων μοι εἶπε· « Γελοιόγω μετὰ μικρόν. Ἐνταυτίσόν

με εὐπρεπῶς, καὶ μὴ ἀπόθες τὸ σῶμά μου εἰς τὸ κοιμητήριον πρὶν ἢ παρέλθωσι δύο ἡμέραι μετὰ τὸν θάνατόν μου. » Καὶ ἐπειδὴ ἔκλινα ἀπλῶς τὴν κεφαλὴν εἰς ἐνδειξιν συναινέσεως, ἀτενίσας με ἐκ νέου με ἠρώτησε· « Μὲ ἐνόησες ; » « Μάλιστα, κύριε, » ἀπεκρίθην. « Πολλὰ καλὰ, » ἐπανέλαβε. Δέκα σχεδὸν λεπτὰ πρὸ τοῦ θανάτου του, ἡ μὲν πνοή του ἐγένετο εὐχολωτέρα, αὐτὸς δὲ ἀνεπαύετο πλέον ἡσύχως, καὶ ἀποσύρας τὴν χεῖρά του ἣν ἐκράτουν πάντοτε, ἔψαυσε τὸν σφυγμόν του. Εἶδοποίησα τότε τὸν Κ. Κραῖκ, καθήμενον παρὰ τὴν ἐστίαν καὶ ἐπλησίασε. Τοῦ στρατηγοῦ ἡ χεὶρ, κρατοῦσα ἕως τότε τὸν σφυγμόν του, ἔπεσε, καὶ λαβὼν αὐτὴν τὴν ἔφερα ἐπὶ τοῦ στήθους μου, ἐνῶ ὁ Κ. Κραῖκ ἔθεσε τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ πάσχοντος, ὅστις ἐξέψυξεν ἄνευ ἀγῶνος ἢ στεναγμοῦ. Ἡ δὲ ἀγαπητὴ σύζυγός του ἐγονυπέτησε παρὰ τὴν κλίνην του στηρίζασα τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς ἱερᾶς Γραφῆς, ἐν ᾗ ἀνεγίνωσκε καθ' ἐκάστην τὰς ἐντολὰς καὶ τὰς ἐνθαρρύντικὰς τοῦ Σωτῆρος ἐπαγγελίας, αἵτινες παρηγόρουν αὐτὴν κατὰ τὰς ὥρας τῆς βαθυτέρας ἀθυμίας. Ἡ εἰκὼν αὐτῆς εὐρέθη χρεμαμμένη εἰς τὸ στήθος τοῦ Οὐασιγκτῶνος, ὅστις τὴν ἔφερε πρὸ τεσσαράκοντα ἐτῶν.

Ἡ εἰδῆσις τοῦ θανάτου τοῦ ἔφθασεν εἰς τὴν Συνέλευσιν πρὶν ἔτι μάθῃ τὴν ἀσθένειάν του· ὅτε δὲ ἤκουσεν αὐτὴν ἐπίσημος σιωπὴ ἐπεκράτησεν ἐπὶ πολλὴν ὥραν. Ἐπὶ τέλους ὁ δικαστὴς Μάρσαλ, μετὰ ταῦτα ἀνώτατος δικαστὴς τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν, εἶπεν· « Ἡ εἰδῆσις αὕτη δὲν εἶναι μὲν βεβαία· ἀλλ' ἐπειδὴ πιθανώτατον ν' ἀληθεύῃ, δὲν πρέπει ἡ Βουλὴ τῶν ἀντιπροσώπων, ἀφοῦ ἔλαβε τοιαύτην ἀγγελίαν ἐθνικῆς συμφορᾶς τοσοῦτῳ μεγάλῃς καὶ λυπηρᾶς, νὰ ἐνασχοληθῇ εἰς δημοσίας ὑποθέσεις. » Προετάθῃ λοιπὸν ἀναβολή, καὶ ἀμφότεραι αἱ Βουλαὶ ἀνέβαλον τὰ ἴδια ἔργα μέχρι τῆς αὔριον. Συνελθούσης δὲ ἐκ νέου τῆς Συνελεύσεως ὁ Κ. Μάρσαλ ὑπέβαλε διαφόρους προτάσεις, ἐξ ὧν ὑπῆρξε καὶ ἡ ἀκόλουθος· « Νὰ διορισθῇ ἐπιτροπὴ ἥτις, συνεννοουμένη καὶ μετὰ μιᾶς ἄλλῃς τῆς Γερουσίας, νὰ σκεφθῇ πῶς καταλληλότερον ν' ἀποδοθῶσι τιμαὶ εἰς ἄνδρα, πρῶτον ὑπάρξαντα ἐν πολέμῳ, πρῶτον ἐν εἰρήνῃ, καὶ πρῶτον ἐν ταῖς καρδίαις τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ. »

Ἡ δὲ Γερουσία διεύθυνεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν πρόεδρον δι' ἧς ἔλεγεν· « Ἐπιτρέψατε πρὸς ἡμᾶς, Κύριε, ν' ἀναμίσξωμεν τὰ δάκρυα ἡμῶν

μετὰ τῶν ὑμετέρων. Εἰς τοιαύτην περίσασιν ἀνδρικόν τὸ κλαίειν· στέρησις δὲ τοιούτου ἀνδρός, εἰς τοιαύτην μάλιστα κρίσιμον ὥραν, εἶναι συμφορὰ ἐκ τῶν μεγίστων τοῦ κόσμου τούτου. Ἡ πατρὶς ἡμῶν θρηνεῖ τὸν πατέρα αὐτῆς. Ὁ παντοδύναμος κυβερνήτης τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἀφῆρπασεν ἀφ' ἡμῶν τὸν μέγιστον ἡμῶν εὐεργέτην καὶ τὸ ἐγκαλλώπισμα· καὶ ὅμως ὀφείλομεν νὰ ὑποταχθῶμεν μετ' εὐσεβείας εἰς ἐκεῖνον ὅστις «ἐθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ.»

Ὁ δὲ πρόεδρος ἀποστείλας ἀπάντησιν ἐρμηνεύουσαν τὴν θλίψιν τοῦ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Οὐασιγκτῶνος, εἶπε περὶ τὸ τέλος· «Τὸ παράδειγμά του εἶναι σήμερον τέλειον· αὐτὸ διδάσκει φρόνησιν καὶ ἀρετὴν πρὸς τοὺς κυβερνῶντας, τοὺς πολίτας καὶ πάντας ἐν γένει, οὐ μόνον κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς, ἐφόσον θέλει ἀναγινώσκεισθαι ἡ ἡμετέρα ἱστορία.»

Ἀλλὰ καὶ ὁ λαὸς ἐθρήνει καθ' ὅλας τὰς Ὁμοσπόνδους Πολιτείας τὸν Οὐασιγκτῶνα. Πάντες ὁμοφώνως ἐξέφραζον ἀδιακόπως τὴν τελείαν εἰς αὐτὸν ἀφοσίωσίν των, καὶ πάντες ἡσθάνοντο ὅτι ἐστερήθησαν τοῦ μεγίστου αὐτῶν εὐεργέτου.

Διὰ τῆς διαθήκης του, δικαιοσύνης οὔσης καὶ εὐμενεστάτης, παρήγγειλε ν' ἀποτεθῇ τὸ σῶμά του ἐντὸς κοιμητηρίου ἐν τῷ Ὄρει Βέρνον, προσθεὶς καὶ τοῦτο· « Ἐπιθυμῶ νὰ ταφῇ τὸ σῶμά μου ὡς σῶμα ἰδιώτου, ἄνευ πομπῆς ἢ λόγου ἐπικηδείου. »

Τὸ οἰκογενειακὸν κοιμητήριον τοῦ στρατηγοῦ Οὐασιγκτῶνος ἔκειτο πρὸς μεσημβρίαν τῆς οἰκίας του τριακόσια περίπου μέτρα μακρὰν αὐτῆς, ἐσκαμμένον στενῶς ἐντὸς λοφίσκου, θόλον ἔχον ἐκ πλίνθων καὶ ὑπὸ χλόης κεκαλυμμένον. Ἐπειδὴ δὲ ἤθελε ν' ἀφιερῶσιν ἄλλην θέσιν εἰς τοῦτο, ἐξελέξατο αὐτὴν πρὸ τοῦ θανάτου του· διὸ πρότινων ἐτῶν εἶχεν οἰκοδομήσει μνημα ἐκ πλίνθων ἐπὶ τῆς ἐκλεχθείσης ταύτης θέσεως, οὗτινος τὸ ἀκατέργαστον μέτωπον ἔχει ἀπλουστάτην θύραν σιδηρᾶν καὶ παραστάτας λιθίνους πελεκητούς. Ἐπὶ δὲ τῆς θύρας ταύτης κεῖται πλάξ, ἐφ' ἧς ἐνεχαράχθη ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή·

« ΕΓΩ ΕΙΜΙ Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΚΑΙ Η ΖΩΗ, Ο ΠΙΣΤΕΥΩΝ ΕΙΣ ΕΜΕ ΚΑΝ ΑΙΘΘΑΝΗ ΖΗΣΕΤΑΙ. »

Τὸ μνημεῖον περιφράσσεται ὑπὸ τοίχου πλινθίνου, δώδεκα πόδας ὑψηλοῦ, καὶ ἔχει κατὰ μέτωπον θύραν σιδηρᾶν, πόδας τινὰς ἔμπροσθεν τοῦ κοιμητηρίου. Ἐπ' αὐτῆς δὲ ὑπάρχει πλάξ

ἀπλή ἐγχεκολαμένη ἐντὸς τῶν πλίνθων, ἐφ' ἧς ἀναγινώσκεται ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη·

« ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΟΛΟΥ ΤΟΥΤΟΥ ΚΕΙΝΤΑΙ ΤΑ ΛΕΙΨΑΝΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝΟΣ. »

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ (*).

Ὁ Οὐάσιγκτων ἐγεννήθη τὴν 22 Φεβρουαρίου 1732, καὶ ἀπέθανε τὴν 14 Δεκεμβρίου 1799.

Ἐκατὸν καὶ ἐπέκεινα ἔτη παρῆλθον ἀφοῦ ἐφοίτα παιδίον εἰς σχολεῖον χωρικόν, καὶ ὁμως τὰ χειρόγραφα τῶν μαθημάτων του ὅτε ἦν εἰσέτι δεκατριῶν ἐτῶν σώζονται. Εἶχε τότε τελειώσει τὴν σπουδὴν τῆς ἀριθμητικῆς, καὶ τὰ χειρόγραφα ταῦτα περιέχουσι τὰς ἀρχὰς τῆς γεωμετρίας. Ὅλων ἡ γραφὴ εἶναι καθαρὰ, καὶ τὰ

(*) Αἱ πρόσθετοι πληροφορίες ὅσας περιέχει τὸ ἀνωτέρω Συμπέρασμα ἐξήχθησαν ἐκ τοῦ « Βίου καὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ Οὐάσιγκτωνος, » πονήματος δωδεκατόμου ἐκδοθέντος ὑπὸ Ἰάρεδ Σπάρκς, δέκα ἔτη ἔχοντος ὑπ' ὅψιν ὅλα τὰ πρωτότυπα ἔγγραφα, δημόσιά τε καὶ ιδιωτικά, τοῦ Οὐάσιγκτωνος. Ἐξ αὐτῶν δὲ καὶ ἐξ ἄλλων πηγῶν ἐξήγαγεν ὕλην διὰ τὸ κατὰ τὸ 1839 ἔτος δημοσιευθὲν σύγγραμμά του

γεωμετρικὰ σχήματα ἐπιμελῶς ἔξωγραφημένα. Σώζεται δὲ καὶ βιβλίον ἀρχαιότερον, συγκείμενον ἐκ τριάκοντα σελίδων, ὧν πολλαὶ πλήρεις εἰσὶν « ὑποδειγμάτων γραφῆς, » ὅπως αὐτὸς τὰ ὀνομάζει, καὶ συνίστανται ἐκ συναλλαγματικῶν, ὁμολογιῶν, ἐγγράφων ἰδιοκτησίας, πωλητηρίων, διαθηκῶν, κλ. ἐπιμελῶς γεγραμμένων, ἐξ ὧν αἱ σημαντικώτεραι λέξεις διὰ μεγάλων καὶ ποικίλων χαρακτήρων, ὡς γράφουσιν οἱ δικαστικοὶ γραφεῖς· ὑπὸ δὲ τὸν τίτλον « Κανόνες διαγωγῆς κατὰ τὰς συναναστροφὰς καὶ τὰς συνδιαλέξεις, » ἑκατὸν δέκα τοιοῦτοι εἰσὶ γεγραμμένοι καὶ ἡριθμημένοι. Ὅλίγοι δέ τινες ἐξ αὐτῶν ἀρκοῦσι ν' ἀποδείξωσι τὸν γενικὸν αὐτῶν χαρακτήρα, καὶ νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς τοὺς νέους ἀναγνώστας ὡς ἀποδείξεις τῆς προώρου ἐπιμελείας τοῦ Οὐασινγκτῶνος, μεταχειριζομένου πᾶν τὸ ἐφ' ἑαυτῷ ἵνα ἐξευγενίσῃ τοὺς τρόπους του, νὰ διατηρήσῃ ἀγαθὰ αἰσθήματα, νὰ ἐγχαράξῃ ἐν τῇ μνήμῃ του τὰ καθήκοντά του, καὶ νὰ ἐνισχύηται ὅπως γίνηται πάντοτε ἐγκρατὴς ἑαυτοῦ.

Ἀποσπάσματα ἐκ τῶν Κανόνων.

« Ἐνδύου κοσμίως, καὶ φρόντιζε μᾶλλον νὰ

συναρμολογῆς τὸ ἔνδυμα πρὸς τὴν φύσιν, ἢ
νὰ προκαλῆς θαυμασμόν. Ἐκ δὲ τῶν τρόπων
καὶ τῶν συνηθειῶν τῶν ὁμοίων σου, ἀπάνθιζε
ὅσα εὐγενῆ καὶ σύμφωνα πρὸς τοὺς καιροὺς
καὶ τοὺς τόπους.

» Μὴ πράττε ὅπως ὁ ταῶς, σρέφων τὸ βλέμμα
ἐπὶ σέ ἵνα ἰδῇς ἐὰν ᾔης καλῶς ἐστολισμένος, ἐὰν
τὰ σάνδαλα καὶ αἱ κάλτται σου προσαρμύζονται
καλῶς, καὶ ἐὰν τὰ ἐνδύματά σου ᾧσιν ὥραϊα.

» Μὴ πολυπραγμόνει τὰ τοῦ ἑτέρου, μήτε
πλησιάζε τοὺς συνομιλοῦντας κατ' ἰδίαν.

» Μὴ πλησιάζε εἰς τὰ βιβλία ἢ τὰ ἔγγραφα
τῶν ἄλλων ὡς ἀναγνώσων αὐτὰ πάρεξ ἂν προσ-
κληθῇς· μήτε οἶδε τὴν γνώμην σου περὶ αὐ-
τῶν ἐὰν δέν σ' ἐρωτήσωσι· πρόσεχε προσέτι μὴ
πλησιάσης τὸν γράφοντα ἐπιστολήν.

» Μὴ ἀναγίνωσκε ἐπιστολάς, βιβλία ἢ ἔγ-
γραφα ἐνώπιον ἄλλων· εἰ δὲ χρεῖα νὰ πράξῃς
τοῦτο, ζήτηί ἄδειαν.

» Ἐχε φιλίαν μετ' ἀνδρῶν εὐὑπολήπτων εἰ
ἀγαπᾷς τὴν ἰδίαν σου τιμὴν· προτιμότερον νὰ
εἶναί τις μένος παρὰ μετὰ κακῶν συντρόφων.

» Πᾶσα πράξις γινομένη ἐνώπιον ἄλλων,
πρέπει νὰ γίνηται μετὰ τινων ἐνδείξεων σεβα-
σμοῦ πρὸς τὰς παρόντας.

» Μὴ ἔσο πολλὰ πρόθυμος, ἀλλ' εὐμενὴς καὶ φιλόφρων· προσαγόρευε πρῶτος, ἄκουε καὶ ἀποκρίνου, καὶ μὴ ἔσο σιωπηλὸς ὅταν ἔλθῃ καιρὸς ὁμιλίας.

» Σκέπτου πρὶν ὁμιλήσῃς· μὴ πρόφερε δὲ ἀτελῶς, μηδὲ ὁμίλει ταχέως, ἀλλ' ἐν τάξει καὶ εὐκρινῶς.

» Μὴ ἔριζε πρὸς τοὺς ἀνωτέρους σου, ἀλλ' ὑπόβαλε πάντοτε τὴν κρίσιν σου πρὸς τοὺς ἄλλους μετριοφρόνως.

» Ἄλλου λαλοῦντος ἔσο προσεκτικὸς, καὶ μὴ τάρασσε τοὺς ἀκροωμένους.

» Ἡ ὁμιλία σου ἔστω ἄνευ κακίας ἢ φθόνου· διότι τοῦτο εἶναι σημεῖον φύσεως εὐαγώγου καὶ ἀξιεπαίνου· κατὰ πᾶσαν δὲ ὑπόθεσιν πάθους, ἄφες τὸν νοῦν νὰ κυβερνήσῃ.

» Συζητῶν μὴ ἐπιθύμει νὰ ὑπερισχύσῃς τοσοῦτον ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπῃς νὰ εἴπωσιν οἱ ἄλλοι τὴν γνώμην των· ὑποτάσσου δὲ εἰς τὴν κρίσιν τῶν πλειόνων, ἂν μάλιστα ᾧσι τῆς συζητήσεως δικασταί.

» Μὴ ἔσο λοιδορὸς εἴτε παίζων εἴτε σπουδάζων· μηδένα δὲ σκῶπτε καὶ δόντα σοι αἰτίαν.

» Μὴ πίστευε ταχέως τὰς τυχούσας φήμας προσβαλοῦσας τὴν ὑπόληψιν ἄλλου.

» Μὴ σπεῦδε νὰ λέγῃς εἰδήσεις ἂν μὴ γινώσκῃς τὴν ἀλήθειαν. Ὅμιλῶν δὲ περὶ πραγμάτων ἅτινα ἤκουσας, μὴ ὀνόμαζε πάντοτε τὸν εἰπόντα σε ταῦτα. Μὴ ἀνακάλυπτε δὲ τὸ μυστικόν.

» Μὴ λέγε κακὰ περὶ τῶν ἀπόντων, διότι εἶναι ἄδικον.

» Μὴ φέγε τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ μὴδ' ἔσα ὑπερβολικὸς ἐπαινῶν.

» Μὴδένα ὀνειδίζε, μήτε βλασφήμει ἢ καταφρόνει.

» Μὴ χλεύαζε, μήτε ἀστείζου περὶ σπουδαίων.

» Ἐπιπλήττων, πράττε τοῦτο ἄνευ πάθους καὶ μετὰ περισκέψεως, ὅσω μικρὸς καὶ ἂν ᾖ ὁ ἐπιπληττόμενος.

» Μὴ ἐπίχαιρε τῇ δυστυχίᾳ τῶν ἄλλων, μὴδὲ τῶν ἐχθρῶν σου αὐτῶν.

» Τὸν πράττοντα πᾶν τὸ δυνατόν ἀλλὰ μὴ εὐδοχιμοῦντα μὴ μέμφου.

» Ψέγων τὰ τῶν ἄλλων, γενοῦ σὺ αὐτὸς ἀδεῆς φόγου· διότι τὸ παράδειγμα ἰσχυρότερον καὶ τῆς διδασκαλίας.

» Ὅταν ἔχῃς νὰ παραινέσῃς ἢ νὰ ἐλέγξῃς τινὰ, ἐξέτασον εἰ δέον νὰ πράξῃς τοῦτο ἰδίᾳ ἢ δημοσίᾳ, νῦν ἢ ἄλλοτε, καὶ κατὰ τίνα

τρόπον. Ἐλέγχων δὲ μὴ δίδε σημεῖα ὀργῆς, ἀλλ' ἔσο πρᾶος καὶ γλυκύς.

» Ἄκουε εὐχαρίστως τὰς νοουθεσίας ὅτε καὶ ὅπου σοὶ δίδονται· ἐὰν δὲ μὴ ᾔῃ ἐνοχος, ἔκλεξον μετὰ ταῦτα χρόνον ἢ τόπον κατάλληλον ἵνα εἴπῃς τὴν ἀλήθειαν πρὸς τὸν νοουθετήσαντά σε.

» Μὴ ἐπιχείρει ὅ,τι δὲν δύνασαι νὰ ἐκτελέσῃς· φρόντιζε δὲ νὰ τηρῇς τὰς ὑποσχέσεις σου.

» Τίμα τοὺς γονεῖς σου καὶ ὑποτάσσου αὐτοῖς, καὶ πτωχοὶ ᾧσιν.

» Ὅμιλῶν περὶ Θεοῦ ἢ περὶ τῶν προσόντων αὐτοῦ, πράττε τοῦτο μετ' εὐλαβείας.

» Περὶ σπουδαίων λέγε σπουδαίως.

» Αἱ διατριβαὶ σου ἔστωσαν εὐγενεῖς καὶ οὐχὶ ἀνόσιοι.

» Ἀγωνίζου νὰ διατηρῇς ἄσβεστον ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸν μικρὸν ἐκεῖνον σπινθῆρα τοῦ οὐρανίου πυρὸς, τὸν καλούμενον συνείδησιν ».

Ὁ Οὐάσιγκτων ὑπετάσσετο μετ' αὐστηρότητος εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην συμβουλήν, καὶ ἐφρόντιζεν «ἀπρόσωπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός.»

Ἡ ἐγκράτεια δὲ αὕτη, εἰς ἣν ἐκ νεότητός του ὑπεβλήθη καὶ ἀνενδότως προσεκαρτέρησε, κατέστησεν αὐτὸν ἱκανὸν νὰ χαλιναγωγῇ τὴν ὀξύθυμον φύσιν του καὶ νὰ καταστέλλῃ τὰ σφοδρὰ αἰσθήματά του, ἥ δὲ γλυκύτης καὶ ἡ εὐπρέπεια τῶν τρόπων του, καὶ ἡ ἀναλλοίωτος ἀκρίβεια μεθ' ἧς ὠμίλει καὶ ἔπραττε καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις, ἀπεδείκνυσον ὅτι ὠδήγει τὸν βίον του ὁ κώδηξ τῶν κανόνων οὓς συνέταξε παῖς ὢν. Γράφων δέ ποτε παραινετικὴν ἐπιστολὴν πρὸς τινα ὀρφανὸν ἀνεψιὸν του ὑπὸ τὴν κηδεμονίαν του διατελοῦντα ἔλεγεν· « Ὁ μέλλων σου χαρακτήρ καὶ τὸ ὄνομά σου κρέμονται, εἰ μὴ ἐξ ὀλοκλήρου τοῦλάχιστον κατὰ μέγα μέρος, ἀπὸ τῶν ἔξεων καὶ τῶν τρόπων τῶν ἀποκτωμένων κατὰ τὴν παροῦσαν ὥραν τοῦ βίου σου. Πρόσχε λοιπὸν εἰς ἄκρον μὴ ἀποκτήσης συνηθείας τεινούσας εἰς διαφθοράν τοῦ ἤθους ἢ διαστροφὴν τῆς καρδίας σου ».

Τὸ περιέχον τὰ ἀποφθέγματα ταῦτα βιβλίον ἀποδεικνύει ὅτι, εἰ καὶ ἦσαν ἀξιόλογα, δὲν ἀπετέλουν ὅμως μόνα τὴν ζωογόνον πηγὴν, ἀφ' ἧς ὁ νέος συγγραφεὺς ἠρύετο βοήθειαν ὅπως μορφώσῃ ἐνάρετον χαρακτήρα· διότι ἐν αὐτῷ εὐρίσκομεν καὶ τεμάχια θρησκευτικῆς ποιήσεως,

ἐξ ὧν ἐν, γραφὲν τὴν ἡμέραν τῆς Χριστοῦ γεν-
νήσεως, ἄρχεται οὕτω·

« Βοήθησόν με, θεία μητέρα, νὰ ψάλλω τὴν ἡμέραν

» Καθ' ἣν ἐγεννήθη, ὁ Σωτὴρ τοῦ ἀνθρώπου γένους».

Τὰ εὐσεβῆ αἰσθήματα τὰ παρακινοῦντα τὸ
δεκατριετὲς παιδίον νὰ ἀσχολῇται εἰς τὸ θεῖον
τοῦτο θέμα, τὸ παρεκίνησαν καὶ κατὰ τὴν ἀν-
δρικήν αὐτοῦ ἡλικίαν, ὅτε ὠδήγει ὑπὸ τὴν Ἀγ-
γλικὴν κυβέρνησιν μέρος τοῦ στρατοῦ, νὰ φρον-
τίξῃ ἐπιπόνως ὅπως ἀπολαύῃ τακτικῶς ὁ στρα-
τὸς οὗτος τῆς λειτουργίας τῶν ἱεροκηρύκων, καὶ
ν' ἀπαιτῇ παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν « νὰ τιμωρῶ-
σιν αὐστηρῶς πάντα ὁμνύοντα ἢ μεταχειριζό-
μενον ὄρκους ». Ὅτε δὲ ἐγένετο ἀρχηγὸς τοῦ
Ἀμερικανικοῦ στρατοῦ, διατηρῶν πάντοτε τὰ
αὐτὰ αἰσθήματα, προσέταξε τοὺς διοικητὰς πάν-
των τῶν συνταγμάτων νὰ ἔχωσιν ἱεροκήρυκας,
καὶ νὰ προσέχωσιν ὅπως πάντες, καὶ ὑποδεέ-
στεροι ἀξιωματικοὶ καὶ στρατιῶται, σέβωνται αὐ-
τούς· προσέθηκε δὲ καὶ ταῦτα· « Ἡ εὐλογία
καὶ ἡ προστασία τοῦ οὐρανοῦ εἰςὶ πάντοτε ἀ-
ναγκαῖαι, ἰδίως δὲ ἐν καιρῷ δημοσίων συμφορῶν
καὶ κινδύνων. Ὁ στρατηγὸς ἐλπίζει μετὰ πε-
ποιθήσεως ὅτι ἕκαστος ἀξιωματικὸς καὶ πᾶς
ἄλλος θέλει ζῆτει καὶ πράττει ὡς ἀρμόζει εἰς

στρατιώτην χριστιανόν, ὑπερασπιζόμενος τὰ προσφιλέστερα δικαιώματα καὶ τὰς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος του ». Ἀφοῦ δὲ ἐξέφραζε τὴν λύπην του ὅτι ἡ μωρὰ καὶ ἀσεβὴς συνήθεια τοῦ βλασφημεῖν καὶ ὀμνύειν ἐγένετο κοινή, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ ἤθελον καταστεῖλαι αὐτὴν διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος καὶ τῆς ἐπιρροῆς, προσέθετεν « ὅτι καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ στρατιῶται πρέπει νὰ ἐνθυμηθῶσιν, ὅτι μικρὸν πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν εἰς τὴν εὐλογίαν τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῶν ὅπλων ἡμῶν, εἰ μυχτηρίζομεν αὐτὸν διὰ τῆς ἡμετέρας ἀσεβείας καὶ μωρίας » Προσέθηκε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ ἐλάττωμα εἶναι τοσοῦτω ἀποτρόπαιον καὶ μυσαρὸν, ἄνευ οὐδενὸς ἐλατηρίου, ὥστε πᾶς ἔχων νοῦν καὶ χαρακτῆρα βδελύσσεται καὶ καταφρονεῖ αὐτό.

Τὸ δέκατον ἕκτον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, τὸ τελευταῖον θέρος καθ' ὃ ἦν ἐν τῷ σχολείῳ, κατεμέτρα τοὺς περὶ αὐτὸ ἀγροὺς καὶ τοὺς τῶν παρακειμένων ὑποστατικῶν, κατέγραφεν ἐπιμελῶς τὸ ἀποτέλεσμα ἐν βιβλίῳ, μετεχειρίζετο λογαρίθμους, καὶ ἐξήλεγχε τὴν ἀκρίθειαν τοῦ ἔργου του διὰ διαφόρων μεθόδων. Οὕτω πῶς ἐγέμιζε πολλὰς δεσμίδας χάρτου, ἐν αἷς

δὲν εὑρίσκεται ἡ ἐλαχίστη κηλὶς· καὶ τὰ μὲν διαγράμματα εἰσὶν ὥραϊα, οἱ δὲ πίνακες καὶ αἱ σῆλαι τῶν ἀριθμῶν κατατάσσονται ἀκριβέστατα. Ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλον τὸν πολυμέριμον βίον τοῦ ἡσθάνετο τὸ ὄφελος τῶν μεθοδικῶν τούτων συνηθειῶν. Ὅλα τὰ ἔγγραφα καὶ τὰ βιβλία τῆς ἀνταποκρίσεώς του εἰσὶν ἀκηλίδωτα, καὶ θαυμάσια ὑποδείγματα ἀκριβείας, τὰ πρωτότυπα ἔγγραφα του, ἐν οἷς περιέχονται καὶ αἱ ἴδιαι αὐτοῦ ἐπιστολαὶ καὶ αἱ πρὸς αὐτὸν σταλεῖσαι, συγκροτοῦσι διακοσίους καὶ ἐπέκεινα τόμους εἰς φύλλον. Ἀνέγκουσι δὲ σήμερον εἰς τὸ Ἀμερικανικὸν ἔθνος· διότι ἀγοράσασα αὐτὰ ἡ Συνέλευσις τὰ ἀπέθεσεν εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας τὰ ἐν τῇ ἑδρᾷ τῆς Κυβερνήσεως. Αἱ πρῶται αὐτοῦ ἐκθέσεις οὔσαι ἐλλειπεῖς κατὰ τοὺς γραμματικοὺς κανόνας, ἀποδεικνύουσιν ὅτι δὲν ἐδιδάχθη τὰς ἀρχὰς τῆς γλώσσης. Ἐνέκυψεν ὁμῶς μετὰ πλείστης ἐπιμονῆς εἰς τὴν μελέτην, τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν πρᾶξιν, ἕως οὔ ἔμαθε νὰ γράφῃ ὀρθῶς, μεταχειριζόμενος προσφουεστάτας λέξεις ὅπως ἐρμηνεύῃ τὰς ἰδέας του. Ὅθεν ἐρρήθη ὅτι «ὁ λόγος αὐτοῦ εἶναι εἰκὼν τῆς ψυχῆς του, ἧς τινος τὰ ἐπικρατέστερα χαρακτη-

ριστικά ἦσαν ἡ ἀπλότης, ἡ εἰλικρίνεια καὶ ἡ εὐθύτης, » Ἡ ἐπιμέλειά του ἦν βεβαίως λίαν εὐχάριστος εἰς τὴν φιλόστοργόν του μητέρα, ἀδυνατοῦσαν νὰ προμηθεύσῃ αὐτῷ τὴν βοήθειαν πεπαιδευμένου διδασκάλου· ἀλλὰ μετὰ μεγίστης ἀκριβείας ἐνεστάλαξεν εἰς τὴν παιδικὴν του καρδίαν τὰς ἐναρέτους ἐκείνας ἀρχάς, ὧν ἄνευ καὶ ἡ σοφωτέρα ἀγωγὴ εἶναι ματαία. Ὁ δὲ υἱὸς τῆς ἀπέδειξε δι' ἀγάπης καὶ σεβασμοῦ, ὁποίαν ἠσθάνετο εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν εὐσεβῆ ταύτην μέριμναν. Ἦν πρόεδρος τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν ὅτε αὕτη ἀπέθανεν· ἀνακύπτων δὲ τότε ἀπὸ βαρείας νόσου, ἔγραφε ταῦτα πρὸς τὴν ἀδελφὴν του· « Εἰ καὶ τρομερὸς καὶ λυπηρότατος ὁ θάνατος τῶν γονέων, ἔχομεν ὅμως πάντοτε παρηγορίαν ἀναπολοῦντες ὅτι ὁ οὐρανὸς διετήρησε τοὺς ἡμετέρους μέχρις ἡλικίας ἧς πέραν ὀλίγοι φθάνουσι, καὶ ἐχάρισε πρὸς τὴν μητέρα ἡμῶν τὰς διανοητικὰς αὐτῆς δυνάμεις, καὶ σωματικὴν ῥώμην ὅσας συνήθως σώζει [ἄνθρωπος] ὁ γδοηκοντούτης. Ταῦτα ἔχοντες ὑπ' ὄψιν, ὡς καὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι μετέστη εἰς εὐτυχέστερον τόπον, ὁφείλουσιν οἱ συγγενεῖς αὐτῆς νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὰς βουλὰς τοῦ Πλάστου.»

Γινώσκων δὲ καὶ αἰσθανόμενος τὴν σπουδαιότητα τῆς χρηστῆς ἀγωγῆς, ἡγωνίζετο πάντοτε νὰ τὴν βελτιώσῃ· καὶ ὅτε μετὰ τὸν πόλεμον ἐξελέχθη πρύτανις τοῦ ἐν Βιργινία Πανεπιστημίου Γουλιέλμου καὶ Μαρίας, ἀπαντῶν ὅτι δέχεται τὴν ἐμπιστευτικὴν ταύτην θέσιν εἶπε· «Πέποιθα εἰς τοὺς συντόνους ἡμῶν ἀγῶνας, ὅτι θέλετε θεμελιώσῃ τὸ σύστημα ἐπὶ βάσεως ἣτις ἀναδείξει αὐτὸ εὐεργετικώτατον εἰς τε τὴν Πολιτείαν καὶ τὴν δημοκρατίαν τῶν γραμμάτων, ὥς καὶ εἰς τὰ σπουδαιότερα συμφέροντα τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῆς θρησκείας.» Πολλάκις προέτεινε νὰ πληρώσῃ τὰ ἔξοδα νέων ἵνα τελειώσωσι τὰ πανεπιστημιακὰ αὐτῶν μαθήματα, καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἔδιδεν ἐνιαυσίως πεντήκοντα λίρας εἰς διδασκαλίαν πτωχῶν παιδίων τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς διαθήκης του ἀφῆκε τετρακοσίων ταλλήρων κληροδότημα, οὗτινος τὸ εἰσόδημα νὰ δαπανᾷται ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ διὰ παντός. Ἐφρόντιζε δὲ αἰείποτε περὶ τῶν πτωχῶν. Καὶ ὅτε ἡ Κ. Οὐασινγκτῶνος ἦν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ στρατοπέδῳ, ἔγραφε ταῦτα πρὸς τὸν ἐπιστάτην τοῦ ὑποστατικοῦ του· «Ἡ πρὸς τοὺς πτωχοὺς φιλοξενία νὰ διατηρῇται πάντοτε. Μή τις ἀναχω-

ρήτῳ πεινῶν.» Προσέταξε δὲ νὰ δίδηται σῖτος πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς, γινομένης ὁμῶς προσοχῆς μὴ ἐνθαρρύνηται ἡ ὀκνηρία, καὶ νὰ δαπανῶνται τεσσαράκοντα ἢ καὶ πεντήκοντα λίραι πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ἀπόρων. Ἐρρέθη περὶ αὐτοῦ ὅτι «ὁ χαρακτήρ τῆς ψυχῆς του ἐφαίνετο ὅλως ἀπροκάλυπτος κατὰ τε τὰς δημοσίας καὶ ἰδιωτικὰς πράξεις τοῦ βίου του· ἀποδείξεις δὲ τοῦ μεγάλου του εὐρίσκει τις καίεις ταύτας καὶ εἰς ἐκείνας.» Ὅτε ἦν ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ τὸν προέτρεψαν, ἀκμαζούσης τῆς δυνάμεώς του, νὰ λάβῃ τίτλον βασιλέως· ἀλλ' αὐτὸς ἀποκριθεὶς πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν δι' οὗ ἐγένετο ἡ πρότασις εἶπε· «Βεβαιώθητι, κύριε, ὅτι οὐδεμία περίστασις ἐν τῷ διαστήματι τοῦ πολέμου μοὶ προεξένησε τόσην λύπην ὅσην ἡ εἰδήσις ἣν μοι ἔδωκας ὅτι ὑπάρχει τοιαύτη ἰδέα μεταξὺ τοῦ στρατοῦ, εἰδήσις ἣν ἤκουσα φρίσσειν καὶ ἀποκρούω ἀδυσωπήτως.» Καὶ τὰς μὲν ἀποφάσεις του ἐλάμβανε πάντοτε μετὰ πολλῆς σκέψεως, ἀλλὰ μετεχειρίζετο τὴν ἐξουσίαν του μετὰ σταθερότητος, ὁσάκις μάλιστα ἔβλεπεν ὅτι πράττων οὕτω ἔπραττεν «ὥς πατὴρ τῆς πατρίδος του,» προάγων τὴν εὐδαιμονίαν της. Ὅτε δὲ ἐσάλησαν αὐτῷ ἀναφοραὶ σκοπὸν ἔχουσαι νὰ τὸν πείσωσι

νὰ μὴ ὑπογράψῃ τὴν συνθήκην ἣν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ ὁ Κ. Γεῖ ἐπραγματεύετο μετὰ τῆς Ἀγγλίας, εἶπεν ἀποκριθεὶς πρὸς τινὰ ἐξ αὐτῶν· «Ἐνόσω αἰσθάνομαι ζωηροτάτην εὐγνωμοσύνην διὰ τὴν ἐπιδοκιμασίαν ἧς με ἡξίωσε τοσάκις ἡ πατρίς μου, δὲν δύναμαι νὰ γίνω ἄλλως ἄξιος αὐτῆς, ἢ ὑποτασσόμενος εἰς τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς συνειδήσεώς μου.» Ἐν τινι δὲ ἐπιστολῇ πρὸς φίλον αὐτοῦ ἔλεγεν· «Ὁ ἀγαθὸς πολίτης παρορᾷ τοὺς ἐπαίνους καὶ τὰς κατακρίσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἐγκαρτερῶν εἰς τὰ καθήκοντά του διατελεῖ σταθερὸς ἐν τῇ εὐθύτητι τῆς συνειδήσεώς του, προσδοκῶν τὴν θείαν ἐπιδοκιμασίαν.» Κακῶς ὀνομάζομεν θάρρος τὴν φυσικὴν ἐκείνην περιφρόνησιν τοῦ κινδύνου, τὴν παρακινουῖσαν ἡμᾶς νὰ παραβλέπωμεν περιφιλAUTῶς τὴν εὐτυχίαν τῶν ἄλλων. Θάρρος φυσικὸν καὶ ἡθικὸν διέστελλε τὸν Οὐάσιγκτων· ἀλλ' ἡ μεγίστη αὐτοῦ φιλοδοξία ἀπέβλεπεν εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τοῦ φιλανθρώπου τούτου ἥρωος διερμηνεύονται οὕτω πως ἐν τινι ἐπιστολῇ του πρὸς Γάλλον εὐγενῆ· «Οἱ νέοι ὑμῶν στρατιωτικοὶ φιλοτιμούμενοι νὰ δρέψωσι δάσους, δὲν φροντί-

ζουσι, νομίζω, πόσος ἄφθονος σπόρος πολέμου σπείρεται· ἀλλὰ δι' ἀγάπην τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι εὐκταῖον νὰ κατισχύσῃ τῆς ἐκ τοῦ πολέμου ἐρημώσεως καὶ τῆς λύσσης τῶν κατακτῆσεων ἡ ἀνδρική ἐνασχόλησις εἰς τὴν γεωργίαν, καὶ ἡ εὐεργετική καὶ ἀνθρωποπρεπὴς ἐμπορία· νὰ μεταβληθῶσι δὲ αἱ ῥομφαῖαι εἰς ἄροτρα, καὶ τὰ δόρατα εἰς ὀρέπανα, καὶ νὰ ἔλθῃ καιρὸς ὅτε, ὡς λέγουσιν αἱ Γραφαί, « οὐ λήφεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος μάχαιραν, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν. »

Ἄλλοτε πάλιν ἔλεγεν· « Ἡ πρωτίστη ἐπιθυμία μου εἶναι νὰ ἶδω τὸν κόσμον ὅλον εἰρηνεύοντα, καὶ τοὺς κατοίκους αὐτοῦ ὡς συνοδίαν ἀδελφῶν, ἀμιλλωμένων τίς μᾶλλον νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους (*). Ἐγνώριζε δὲ ὅτι διὰ μόνης τῆς παγκοσμίου ἐπιρρόης τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ θείου « Ἀρχοντος τῆς εἰρήνης, » ἦν

(*) Ὁ Κ. Ἑρσκιν, ὁ μετὰ ταῦτα ἐπικληθεὶς Λόρδος Ἑρσκιν, ἐγραψεν ἐκ Λονδίνου τὴν 15 Μαρτίου 1795, ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Οὐάσιγκτῶνα ἐν ᾗ ἔλεγεν· « Ἐχω πολλὰς σχέσεις πρὸς ἐντιμοτάτους καὶ ἀξιοσεβαστοὺς ἄνδρας, ἀλλὰ σὺ εἶσαι ὁ μόνος πρὸς ὃν αἰσθάνομαι ὑπερβολικὸν σέβας. Εὐχομαι πρὸς Θεὸν ἀπὸ καρδίας νὰ χορηγήσῃ μακράν καὶ γαλήνιον ἐσπέραν εἰς βίον τόσω ἐνδοξῶς ἀφιερωθέντα εἰς τὴν καθολικὴν τοῦ κόσμου εὐδαιμονίαν! »

δυνατὸν νὰ κατορθωθῇ τοῦτο. Ὅθεν, ἀπαντή-
σας εἰς τὴν προσλαλιὰν ἣν ὁ κλῆρος καὶ οἱ λαϊ-
κοὶ τῆς Ἐπισκοπικῆς ἐκκλησίας ἀπέτειναν πρὸς
αὐτὸν ὅτε τὸ πρῶτον ἐξελέχθη πρόεδρος, εἶπε·
« Κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην ἀναρμόδιον εἶ-
ναι νὰ κρύψω τὴν χαρὰν ἣν ἡσθάνθην, παρα-
τηρῶν τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην ἣτις φαίνεται
αὐξάνουσα καθ' ἐκάστην ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν
τῆς ἀληθοῦς θρησκείας. Παραμυθητικώτατον
εἶναι τῶνόντι νὰ βλέπη τις χριστιανοὺς πάσης
ἐπωνυμίας νὰ συμβιωσι μᾶλλον φιλαδέλφως,
καὶ νὰ φέρωνται πρὸς ἀλλήλους μᾶλλον φιλο-
χρίστως ἢ κατὰ πάντα ἄλλον αἰῶνα, καὶ ὑπὲρ
παν ἄλλο ἔθνος. »

Αἱ ἀναφοραὶ ὅσας ἔλαβε τότε καὶ αἱ ἀπο-
κρίσεις του, κατέχουσι τρεῖς τόμους χειρογρά-
φους. Τὸ τέλος δὲ τῆς ἀπαντήσεώς του πρὸς
τοὺς λειτουργοὺς θρησκευματός τινος, ἀποδει-
κνύει τὰ αἰσθήματα ἅτινα ἐνέπνεον αὐτὸν εἰς
ἀπάσας τὰς ἀπαντήσεις του. « Βεβαιῶ ὑμᾶς, ἔ-
λεγεν, ὅτι τιμῶ εἰς ἄκρον τὴν ὑπόσχεσιν ἣν
μοι δίδετε νὰ κατευθύνητε εὐχὰς πρὸς τὸν θρό-
νον τῆς χάριτος ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ὅτι θέλω ὥσ-
αύτως ἐπικαλεσθῇ τὴν θείαν εὐλογίαν ἐπὶ τε
ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὴν θρησκευτικὴν ὑμῶν κοινότητα. »

Ἡ διαδήλωσις αὕτη δὲν ἦν ψιλὴ ὑπόσχεσις· καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἐξεπλήρωσεν αὐτὴν ἀκριβῶς, δεηθεὶς ὑπὲρ ἐκείνων οἵτινες ηὐχήμεσαν ὑπὲρ αὐτοῦ. Συνείθιζε δὲ νὰ συνδιαλέγηται μετὰ τοῦ Θεοῦ· ἄλλως, δὲν ἀνελάμβανε τοιαύτην ὑποχρέωσιν. Τὰ ἔργα του ἦσαν πάντοτε σύμφωνα πρὸς τὰς δοξασίας καὶ τὰ φρονήματα ὅσα ἐξέφραζε, καὶ ἀπέδειξε τὰ περὶ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος αἰσθήματά του, ὅτε ὁ Ἀμερικανικὸς στρατὸς κατεσχένηεν ἐν Μορρίσοπόλει. Ἐπισκεφθεὶς τὸν αἰδέσιμον διδάκτορα Ἰωανν, τὸν ποιμένα τῆς Πρεσβυτεριανῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου ἐκείνου, εἶπεν· » Ἦκουσα ὅτι θέλεις ἐορτάσει κατὰ τὴν προσεχῇ Κυριακὴν τὸν δεῖπνον τοῦ Κυρίου· ἐπιθυμῶ δὲ νὰ μάθω εἰ ἐπιτρέπει ἡ ἡμετέρα ἐκκλησία νὰ συγχωινωνῶσι μετ' αὐτῆς καὶ ἄλλων ἐκκλησιῶν μέλη. » Καὶ ὁ διδάκτωρ ἀπεκρίθη· « Βεβαιώτατα· δὲν εἶναι, στρατηγέ, τῶν Πρεσβυτεριανῶν, ἀλλὰ τοῦ Κυρίου· ὅθεν καὶ ἡμεῖς ἀπευθύνομεν τὴν πρόσκλησιν τοῦ Κυρίου πρὸς πάντας τοὺς ὁπαδοὺς του, ὅποιουδήποτε θρησκευματος καὶ ἂν ᾖσιν. » Ὁ δὲ στρατηγὸς ἐπανέλαβε· « Χαίρω διὰ τοῦτο, διότι γίνεται ὅπως πρέπει· ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἤμην βέβαιος περὶ τοῦ πράγματος, ἠθέλησα νὰ βεβαιω-

Ὡς παρ' ὑμῶν, καθὼς σκοπῶν νὰ συνεκκλησιασθῶ μεθ' ὑμῶν κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην· διότι, εἰ καὶ μέλος τῆς Ἀγγλικανικῆς ἐκκλησίας, δὲν εἶμαι ὅμως ἀποκλειστικός ». Ὁ διδάκτωρ Ἰωνᾶς τὸν ἐβεβαίωσεν ὅτι θέλει προθύμως γενεῖ δεκτὸς, καὶ οὕτω συνεκκλησιάσθη μετὰ τῶν κοινωνησάντων τὴν προσεχῆ Κυριακὴν. Ἐσχολεῖτο δὲ δραστηρίως ἐκ νεότητός του εἰς τὰ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἦν ἐπίτροπος τῆς ἐνορίας Τρούρου ὅπου ὑπῆρχε ναὸς ἐπτὰ μίλια ἀπέχων τοῦ Ὁρους Βέρνον. Ἦν δὲ καὶ τῆς ἐνορίας Φαιρφάξ ἐπίτροπος, ἧς ἡ ἐκκλησία εὐρίσκετο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, δέκα μίλια μακρὰν τῆς οἰκίας του, καὶ εἶχεν εἰς ἀμφοτέρας στασείδιον. Κατὰ τινὰ ἡμέραν προσδιωρισμένην εἰς νηστείαν, ταπείνωσιν καὶ προσευχὴν, ἔγραψε ταῦτα ἐν τῷ ἡμερολογίῳ του· « Ἦλθον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἐνήστευσα δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ἀκολουθῶν οὐ μόνον τὸ πνεῦμα, ἀλλ' ἀκριβῶς καὶ τὸ γράμμα τῆς ἐντολῆς. Αἱ ἰδιαίτεραι εὐσεβεῖς αὐτοῦ ἔξεις ἦσαν σύμφωνοι πρὸς τὰς δημοσίας ἃς ἐτήρει ἀμεταθέτως. Ἐγειρόμενος συνήθως τὴν 4 ὥραν, μετέβαινεν εἰς τὴν βιβλιοθήκην του. Ὁ ἀνεψιός του Ροβέρτος Λούκς, ἰδιαίτερος αὐτοῦ γραμματεὺς

ὅτε ἦν πρόεδρος, ἔλεγεν ὅτι τὸν εἶδε κατὰ
τύχην προσευχόμενον ἰδίᾳ ἐσπέρας τε καὶ πρωί·
ὅτι ἦν γονυπετής, ἔχων ἀνοικτὴν ἐνώπιόν του
τὴν Βίβλον, καὶ ὅτι, ὡς ἐφρόνει, τοῦτο ἔπραττε
καθ' ἑκάστην. Ἐγγονὴ δέ τις τῆς Κ. Οὐασιγ-
κτῶνος, υἱοθετηθεῖσα παρ' αὐτοῦ καὶ εἴκοσιν
ἔτη διατρίψασα μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἔγρα-
φεν ἐν ἐπιστολῇ τὸ 1833 ἔτος περὶ τοῦ Οὐα-
σιγκτῶνος ταῦτα· « Συνείθιζε ν' ἀποχωρῇ εἰς
τὴν βιβλιοθήκην του τὴν ἐννάτην ἢ τὴν δεκά-
την ὥραν, ὅπου ἔμενεν ὥραν μίαν πρὶν ἢ ἔλθῃ εἰς
τὸν κοιτῶνά του· ἠγείρετο δὲ πάντοτε πρὸ τῆς
ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, καὶ ἔμενεν ἐν τῇ βιβλιο-
θήκῃ μέχρι τοῦ προγεύματος. Καὶ δὲν πα-
ρεστάθην μὲν πώποτε εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του
προσευχὴν, οὔτε πώποτε τὸν ἠρώτησα περὶ αὐ-
τῆς· διότι τὴν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς σταθερᾶς
πίστεώς του εἰς τὸν χριστιανισμόν ἐνόμιζον με-
γίστην αἵρεσιν· ἀλλ' ὁ βίος καὶ τὰ συγγράμ-
ματά του ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἦν χριστιανὸς,
οὐχὶ ἐξ ἐκείνων οἵτινες πλάττουσιν ἢ προσεύχον-
ται « πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. » Ἐκοι-
νώνει δὲ ἐν κρυπτῷ μετὰ τοῦ Θεοῦ . . . Ὅτε ἡ
θεία μου, ἡ Κ. Κύστις, ἀπέθανεν αἰφνης ἐν τῷ
Ὁρει Βέρνον πρὶν ἢ βεβαιωθῇ ὁ θάνατός της

ἐγονυπέτησε παρ' αὐτὴν καὶ προσηυχῆθη μετὰ πολλῆς ζέσεως καὶ ἀγάπης ὑπὲρ τῆς ἀναρρώσεώς της. Ἦν δὲ πάντοτε σιωπηλὸς καὶ συν-
νους· ὠμίλει ὀλίγον, πώποτε δὲ περὶ ἑαυτοῦ. Δὲν τὸν ἤκουσα νὰ ἀναφέρῃ καὶ μίαν πρᾶξιν τῆς ἐν καιρῷ τοῦ πολέμου ζωῆς του.» Μετὰ δέ τινας ἄλλας παρατηρήσεις προσθέτει καὶ περὶ τῆς μάμμης της τὰ ἐξῆς· « Ἐγίνωσκεν ἐκεῖνος ὅτι εἶχον πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ἐντελέστατον ὑπογραμμὸν γυναικείας ἀρετῆς, καὶ μάλιστα συμβούλου, ἣτις ἐπέιχε τόπον μητρὸς φιλοστόργου καὶ ἀφωσιωμένης, ἀγαπώσης μὲν ὡς ἀγαπῶσιν αἱ μητέρες, μὴ συγχωρούσης δὲ μηδὲ ἐγκρινούσης ὅ,τι ἀπεδοκίμαζεν εἰς ἄλλους. Δὲν παρημέλει πώποτε τὴν μερικὴν προσευχὴν ἣ τὰ δημόσια καθήκοντά της· καὶ αὐτὴ καὶ ὁ σύζυγός της ἦσαν τόσῳ συνδεδεμένοι καὶ εὐτυχεῖς ὥστε αὐτὸς βεβαίως ἦν χριστιανὸς (*), καὶ ἐ-

(*) Τὸ πρῶτον ἔτος τῆς προεδρείας τοῦ Οὐάσιγκτωνς, ἡ σύζυγός του ἔγραφε ταῦτα πρὸς φίλον της· «Δὲν ὑπέθετον ὅτε ὁ πόλεμος ἐτελείωσεν ὅτι νέαι περιστάσεις ἤθελον καλέσει καὶ αὐθις τὸν στρατηγὸν εἰς τὰ δημόσια. Ἦλπιζον μάλιστα ὅτι ἤθελεν ἐπιτραπῇ, ἕκτοτε εἰς ἡμᾶς νὰ διανύσωμεν ὁμοῦ ἥτιχον καὶ μονήρη βίον. Αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πρώτη καὶ ἡ προσφιλεστέρα εὐχὴ τῆς καρδίας μου. Δὲν λυπούμαι ὅμως παραπολὺ διὰ τὰ ἀναπόφευκτα ἐμπόδια, εἰ καὶ ἐκείνου καὶ ἐμοῦ τὰ αἰσθημένα ἦσαν κατὰ πάντα σύμφωνα πρὸς τὴν κλίσιν ἡμῶν πρὸς τὸν ἰδιωτικὸν βίον. Ἀλλὰ δὲν τὸν μέμφω καὶ ὑπὸ κακῶν

κείνη οὔτε ἀμφέβαλλεν οὔτε ἐδίσταζε δι' αὐτόν. Μετὰ τεσσαράκοντα δὲ ἐτῶν σπανίαν ἀγάπην καὶ ἀδιάκοπον εὐτυχίαν, ἀπέθετο αὐτὸν ἀγογγύστως εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ του, ἔχουσα τὴν βεβαίαν ἐλπίδα τῆς αἰωνίου αὐτοῦ εὐδαιμονίας. Εἶναι ἀνάγκη νὰ βεβαιώσω ὅτι ὁ στρατηγὸς Οὐάσιγκτων ὠμολόγησε πρὸς ἐμὲ ὅτι ἐπίστευεν εἰς Χριστόν; τότε ἔπρεπε νὰ ἀμφιβάλλωμεν καὶ περὶ τοῦ πατριωτισμοῦ, καὶ περὶ τῆς ἡρωϊκῆς καὶ ἀφιλοκερδοῦς ἀφοσιώσεώς του εἰς τὴν πατρίδα του. Τὸ ἀπόφθεγμα του ἦν τοῦτο· « ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΟΥΧΙ ΛΟΓΙΑ » καὶ τοῦτο « ΥΠΕΡ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΔΟΣ ΜΟΥ. »

σαντα εἰς τὴν φωνὴν τῆς πατρίδος του, καὶ πράξαντα κατὰ τὰς περὶ καθήκοντος ἐδέας του . . . Τὸ κατ' ἐμὲ, νομίζω ἐνίοτε ὅτι τὰ πράγματα δὲν ἐγένοντο ὅπως ἔπρεπεν, ὅτι ἐγὼ ἤτις ἔχαιρον μᾶλλον μένουσα εἰς τὴν οἰκίαν μου, κατέχω θέσιν τὴν ὁποίαν εἴην εἶχεν ἄλλη νεωτέρα καὶ φιλομειδεστέρα ἤθελεν εἶσθαι εἰς ἄκρον εὐχαριστημένη . . . Δὲν λέγω τοῦτο ὡς εἴην ἡμην δυσηρετημένη διὰ τὴν ἐνεστῶσαν θέσιν μου· διότι πάντες καὶ πάντα συντρέχουσιν εἰς εὐχαριστησίην μου· ἀλλὰ τόσα πολλὰ ἔμαθον περὶ τῆς ματαιότητος τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων, ὥστε δὲν προσδοκῶ εὐτυχίαν ἀπὸ τοῦ δημοσίου βίου. Ἔχω δὲ ἀπόφασιν νὰ εἶμαι εὐχαριστημένη καὶ εὐτυχὴς εἰς ὁποιανδήποτε θέσιν εὐρεθῶ· διότι ἔμαθον καὶ τοῦτο ἐκ πείρας ὅτι τὸ πλεῖστον μέρος τῆς εὐδαιμονίας ἢ κακαδαιμονίας ἡμῶν, κρίνεται ἀπὸ τῆς ἡμετέρας διαθέσεως καὶ οὐχὶ ἀπὸ τῶν περιστάσεων. Καὶ ταύτης καὶ ἐκείνης τὰ σπέρματα φέρουσι ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ὅπου καὶ ἂν ὑπάγομεν.

“Οτε ὁ ἀληθῶς οὗτος μέγας ἀνὴρ ἔμελλεν ν’ ἀποθάνῃ, ἔδειξε μεγίστην μέριμναν διὰ τὴν παραμυθίαν τῶν ἄλλων. Ὁ μαῦρος ὑπηρέτης του Χριστόφορος, σταθεῖς πολλὴν ὥραν παρὰ τὸν κοιτῶνά του προσετάχθη παρ’ αὐτοῦ νὰ καθήσῃ. Ὁ δὲ Κ. Λήρ, ὅστις ἴστατο παρὰ τὴν κλίνην φροντίζων νὰ τὸν συμβοηθῇ ὁσάκις ἐπεθύμει ν’ ἀλλάξῃ θέσιν, λέγει· « Ἐφαίνεται εὐγνωμονῶν διὰ τὰς φροντίδας μου, καὶ συνεχῶς ἔλεγε· «φοβοῦμαι μὴ κοπιᾶζης παραπολὺ δι’ ἐμέ.»

“Οτε δὲ τὸν διεβεβαίωσα ὅτι πλὴν τῆς ἐπιθυμίας μου τοῦ ἀνακουφίσαι αὐτὸν ἄλλο τι δὲν ἤσθαι νόμην, ἐπανελάβε· « Καλῶς εἶπας· εἶναι χρέος ὃ πρέπει νὰ ἐκτελῶμεν πρὸς ἀλλήλους, καὶ δια τοῦτο ἐλπίζω ὅτι ὅταν λάβῃς τοιαύτην ἀνάγκην θέλεις εὐρεῖ παραμυθίαν». Οὐδὲ στιγμὴν τὸν κατέλιπεν ἡ ὑπομονή, ἡ καρτερία καὶ ἡ ὑποταγὴ εἰς τὸ θεῖον θέλημα· ἀλλ’ οὐδὲ στεναγμός, οὐδὲ παράπονον ἐξῆλθε τοῦ στόματός του καθ’ ὅλην του τὴν ἀσθένειαν· ἔσπευδε δὲ πάντοτε νὰ λαμβάνῃ ὅ,τι ἐδίδοτο πρὸς αὐτὸν, καὶ νὰ πράττῃ ὅ,τι παρήγγελλον οἱ ἱατροί.»

Νέε ἀναγνώστα ! ἰδοὺ ἔμαθες διὰ τί ἦν πρόξενος χαρᾶς ἡ ἡμέρα τῶν γενεθλίων, καὶ λύπης ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου τοῦ Οὐασιγκτῶνος.

Ἐάν ἐπρόσεξας εἰς ὅσα ἀνέγνως περὶ τῆς καθημερινῆς διαγωγῆς του, ἔγνω βεβαίως ὅτι παῖς μὲν ἦν φιλαλήθης καὶ εἰρηνοποιὸς μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν του, ἔφηβος δὲ ἐπιμελὴς μαθητῆς καὶ ὁδηγὸς τῶν συντρόφων του, οὐχὶ εἰς κακίας, ἀφροσύνας ἢ ἐλαττώματα, ἀλλ' εἰς γυμνάσματα αἰσῶα καὶ ὑγιεινὰ, καὶ ὑπογραμμὸς ὑποταγῆς εἰς τὰς ἐπιθυμίας τῆς μητρὸς του· ὅτι ἀφοῦ παρῆλθον τὰ ἔτη τῆς ἐφηβου ἡλικίας του, ἐνησχολήθη ἀμέσως εἰς ἐπωφελῆ ἀντικείμενα εἰς ἃ καὶ ἐπέδωκεν ἐπιμελοῦμενος καὶ διδασκόμενος, καὶ ὅτι μόλις ἀνδρωθεὶς ἐγένετο ἄξιος τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς κυβερνήσεως τῆς γενεθλίου αὐτοῦ ἐπαρχίας, καὶ ἀνέλαβε καθήκοντα σπουδαῖα καὶ δύσκολα, ἅτινα ἐξεπλήρωσε μετὰ πολλῆς πίστεως καὶ ἐπιμονῆς· ὅτι κατέβαλε πάσας τὰς δυνάμεις καὶ κατηνάλωσε πάντα σχεδὸν τὰ ἔτη τοῦ βίου του ἀπὸ τῆς ἀνδρικῆς μέχρι τῆς προγεβηκυίας ἡλικίας του, ὑπηρετῶν καὶ εὐεργετῶν τοὺς ἰδίους συμπολίτας. Καὶ κατ' αὐτὴν δὲ τὴν πρεσβυτικὴν ἡλικίαν ἦν εὐδιάθετος νὰ παραιτῇται τῶν εἰρηνικῶν ἔργων ἅτινα ἠγάπα εἰς ἄκρον, διότι ἐφρόνει ὅτι ἦν « τὸ χρέος παντὸς πολίτου πάσης τάξεως, νὰ

συνεισφέρει πάντοτε εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῆς πατρίδος του.»

Καθ' ὅλας τὰς δοκιμασίας καὶ τοὺς πειρασμοὺς, κατὰ τε τὰς δυστυχίας καὶ τὰς εὐτυχίας, ἦν δίκαιος, ἐπιμελής, ἐγκρατής, τίμιος, γενναῖος, ἀνδρεῖος, φιλάνθρωπος, μετριοφρων, ἀληθοῦς φίλος τῆς πατρίδος καὶ ταπεινὸς λάτρης τοῦ Θεοῦ. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἄξιός νὰ τὸν μιμηθῇτε; Καὶ ἂν ἡ κοινωνικὴ ἡμῶν θέσις ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι ταπεινὴ, ἡ δὲ κατοικία καλύβη πενιχρά, ἐστὲ ὡς ὁ Οὐάσιγκτων, φιλαλήθεις, ἐγκρατεῖς, ἐπιμελεῖς, δίκαιοι, φιλάνθρωποι, τίμιοι, ὑπήκοοι εἰς τὴν κυβέρνησιν τῆς πατρίδος ὑμῶν, καὶ εὐπειθεῖς εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, ἵνα γίνητε ἡλικιούμεναι ἐλεούθεροι ἄνδρες, καὶ ἀπολαύσῃτε ὑπὸ τὴν προστασίαν δικαίων νόμων τῆς ἀνέτου ζωῆς ἣν δύνασθε νὰ προετοιμάσῃτε εἰς ὑμᾶς αὐτοὺς ἐπὶ τῆς εὐνοουμένης ταύτης χώρας.

Μὴ λησμονῇτε δὲ ὅτι ὁ Οὐάσιγκτων, ὁδηγῶν τοὺς συμπολίτας αὐτοῦ εἰς παράδειγμα, πολὺ ἀνώτερον τοῦ ἰδίου, ἔλεγεν ὅτι ηῤῃχετο ἐνθέρμως αὐτοὶ μὲν ν' ἀκολουθήσωσι τὸ «ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΑΡΧΗΓΟΥ ΤΗΣ ΜΑΚΑΡΙΑΣ ΗΜΩΝ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ» ἡ δὲ Γραφή, ἡ ἱερὰ αὕτη βίβλος ἥτις καταδεικνύει τὸ παράδειγμα

τοῦτο, νὰ γίνῃ ἡ κορωνεὶς πασῶν τῶν εὐτυχιῶν
 ὑμῶν· διότι ἐν αὐτῇ εὐρίσκετε πῶς νὰ ἐξασφαλί-
 σῃτε τὴν διάρκειαν αὐτῶν κατὰ τὴν π ρ ό σ-
 κ α ι ρ ο ν τ α ύ τ η ν ζ ω ῆ ν, καὶ πῶς ν' ἀπο-
 κτήσῃτε τὸ πολύτιμον ἐκεῖνο χάρισμα τοῦ Θεοῦ,
 « τὴν αἰωνίαν, λέγω, ζωὴν, διὰ Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, τοῦ Κυρίου ἡμῶν. »

ΤΕΛΟΣ.

δ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'.

—Ο—

ΔΙΑΚΗΡΥΞΙΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ.

*Εἰ Συνελεύσει, τὴν 4 Ἰουλίου 1776.

*Ἡ ὁμόφωνος διακήρυξις τῶν δεκατριῶν Ὁμο-
σπόνδων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς.*

—Ο—

Ὅταν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ὁ ῥοῦς ἀναγκάσῃ
λαὸν τινα νὰ διαλύσῃ τοὺς πολιτικῶς δεσμοὺς τοὺς
συνδέοντάς αὐτὸν μετ' ἄλλου, καὶ νὰ καθέξῃ δικαιο-
ματικῶς μεταξὺ τῶν δυνάμεων τῆς γῆς τὴν χωριστὴν
καὶ ἴσην ἐκείνην θέσιν ἣν καὶ τῆς φύσεως καὶ τοῦ
Θεοῦ οἱ νόμοι χορηγοῦσιν αὐτῷ, τὸ πρὸς τὴν γνῶμην
τοῦ ἀνθρωπίνου γένους σέβας ἀπαιτεῖ νὰ διακηρύξῃ
τὰ αἴτια ὅσα τὸν ἐβίασαν εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦτον.

Θεωροῦμεν οἰκοθεν ἐναργεῖς τὰς ἀληθεῖς ταύτας·
ὅτι πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐπλάσθησαν ἴσοι· ὅτι ἔλαβον
παρὰ τοῦ Πλάστου αὐτῶν ἀναπαλλοτρίωτά τινα δι-
κκία, καὶ ὅτι ἐκ τούτων ὑπάρχει καὶ ἡ ζωὴ, καὶ ἡ
ἐλευθερία, καὶ ἡ πρὸς εὐδαιμονίαν τάσις ἡμῶν. Ὅτι
πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαίων τούτων ἐνιδρύθησαν
παρὰ τοῖς ἀνθρώποις κυβερνήσεις, ὧν ἡ νόμιμος ἐξ-
ουσία πηγάζει ἐκ τῆς συγκαταθέσεως τῶν κυβερνω-
μένων· ὅτι ὁσάκις εἰδὸς τι κυβερνήσεως ἀποκαθίσταται
ὀλίθριον εἰς τοὺς σκοποὺς τούτους, ὁ λαὸς ἔχει τὸ δι-

καίωμα νὰ τὸ μεταρρυθμίζῃ ἢ νὰ τὸ καταργῇ, καὶ νὰ ἰδρὺν νέαν κυβέρνησιν, καταβάλλων τὰ θεμέλια αὐτῆς ἐπὶ τοιούτων βάσεων, καὶ διοργανῶν τὰς ἐξουσίας τῆς κατὰ τοιοῦτον τύπον, ὅστις φανῇ πρὸς αὐτὸν καταλληλότερος νὰ παράξῃ ἀσφάλειαν καὶ εὐτυχίαν. Ναὶ μὲν ἡ φρόνησις παραγγέλλει νὰ μὴ μεταβάλλωνται κυβερνήσεις ἀπὸ πολλοῦ ἐγκαθιδρυμέναι διὰ μικρὰς καὶ ἐφημέρους αἰτίας, ἐνῶ μάλιστα ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι προτιμῶσι νὰ ὑποφέρωσι τὰ κακὰ ἐνὸς ᾧ εἰσὶν ἀνεκτά, ἢ νὰ ἐπιχειρῶσι μόνοι τὴν κατάργησιν τῶν τύπων εἰς οὓς συνεθίσθησαν. Ἀλλ' ὅτε μακρὰ σειρὰ καταχρήσεων καὶ ἄρπαγῶν, τεινουσῶν ἀναλλοιώτως πρὸς τὸ αὐτὸ τέλος, ἐξελέγχῃ σκοπὸν ὑποβολῆς εἰς ἀπόλυτον δεσποτισμὸν, δικαίωμα καὶ καθήκον αὐτῶν εἶναι νὰ καταστρέψωσι μὲν τοιαύτην κυβέρνησιν, νὰ προνοήσωσι δὲ περὶ νέων φυλάκων διὰ τὴν μέλλουσαν ἀσφάλειάν των· τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ὑπομονὴ τῶν ἀποικιῶν τούτων, καὶ τοιαύτη εἶναι σήμερον ἡ βιάζουσα αὐτὰς ἀνάγκη νὰ μεταβάλῃ τὸ πρῶτον σύστημα τῆς κυβερνήσεως. Ἡ ἱστορία τοῦ παρόντος βασιλέως τῆς Μεγάλης Βρεττανίας εἶναι ἱστορία ἀλλεπαλλήλων ἀδικιῶν καὶ ἄρπαγῶν, σκοπὸν ἄμεσον ἔχουσῶν τὴν ἐγκυτάστασιν ἀπολύτου τυραννίας ἐπὶ τῶν Πολιτειῶν τούτων. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τούτου, φέρε ἐκθέσωμεν τὰ πρᾶγματα ἐνώπιον τοῦ ἀμερολήπτου κόσμου.

Πηνελόη τὴν συγκατάθεσίν του εἰς νόμους σωτηριω-

δεστάτους καὶ ἀναγκαίους εἰς τὸ κοινὸν καλόν.

Ἀπὸ γόρευσε πρὸς τοὺς διοικητάς του νὰ ἐκδίδωσι νόμους ὧν ἄμεσος ἦν ἡ ὠφέλεια καὶ κατεπείγουσα ἡ ἀνάγκη, ἐκτὸς μόνον ἐὰν ἀνεβάλλετο ἡ ἐνέργειά των ἕως οὔ δώσῃ τὴν συγκατάθεσίν του· ὁπότε δὲ ἐγίνετο ἡ ἀναβολή, ἡμέλει ἐξ ὁλοκλήρου νὰ τοὺς ἐξετάσῃ. Ἀπεποιήθη νὰ ἐκδώσῃ ἄλλους νόμους πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν ἐκτεταμένων ἐπαρχιῶν, πλὴν μόνον ὅτε οἱ χάτοικοι αὐτῶν παρητήθησαν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀντιπροσωπείας εἰς τὴν Βουλὴν, δικαιώματος ἀνεκτιμήτου μὲν αὐτοῖς, φοβεροῦ δὲ τοῖς τυράννοις.

Συνεκάλεσε νομοθετικὰ σώματα εἰς τόπους ἀσυνήθεις, ἀκαταλλήλους, καὶ μακρὰν κειμένους τῶν δημοσίων αὐτῶν ἀρχείων, καὶ τοῦτο μόνον σκοπὸν ἔχων νὰ τὰ βιάσῃ νὰ ἐνδώσωσιν ἀπαυδήσαντα εἰς τὰ σχέδιά του.

Διέλυσεν ἐπανειλημμένως Βουλὰς ἀντιπροσώπων, ὡς ἀνθισταμένους μετ' ἀνδρικῆς σταθερότητος εἰς τὰς καταπατήσεις τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ.

Δὲν ἐπέτρεψε, πολὺ μετὰ τὰς διαλύσεις ταύτας, εἰς ἄλλους νὰ ἐκλεχθῶσι· καὶ ἐντεῦθεν αἱ νομοθετικαὶ δυνάμεις, καθ' ἑαυτὰς ἀκατάλυτοι, ἐπανῆλθον εἰς τὸν λαὸν ἵνα ἐνεργηθῶσι παρ' αὐτοῦ· ταυτοχρόνως ὅμως τὸ κράτος ἐξετέθη εἰς πάντας τοὺς κινδύνους τῶν ἐξωτερικῶν ἐπιδρομῶν, καὶ τῶν ἐσωτερικῶν σπαραγμῶν.

Πρωτόνισθη νὰ προλάβῃ τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ

τῶν Πολιτειῶν τούτων· καὶ ἐπὶ τούτῳ διέστρεψε τοὺς περὶ πολιτογραφήσεως τῶν ξένων νόμους, ἡρνήθη νὰ ἐκδώσῃ ἄλλους ἐνισχύοντας τὴν εἰς αὐτάς μετοικεσίαν, καὶ ἐπῆύξησε τοὺς περὶ ἀποκτήσεως νέων κτημάτων ὅρους.

Ἀνεχαίτισε τὴν πορείαν τῆς δικαιοσύνης, ἀρνήθεις τὴν συγκατάθεσιν τοῦ εἰς νόμους ἐπιτρέποντας τὴν εὐστασίαν δικαστηρίων.

Κατέστησε δικαστὰς ἐξαρτωμένους ἐκ μόνης τῆς θελήσεώς του, χορηγῶν αὐτὸς τὰς θέσεις καὶ ὀρίζων τὸ ποσὸν καὶ τὴν ἀπότισιν τῶν μισθῶν των.

Ἐδημιούργησε πλῆθος νέων ὑπουργιῶν, καὶ ἔστειλεν ἐνταῦθα σμήνη δημοσίων ὑπηρετῶν ἵνα σπαράττωσι τὸν λαὸν ἡμῶν καὶ ροφῶσι τὸ αἷμά του.

Διετήρησεν ἐν καιρῷ εἰρήνης ἐν μέσῳ ἡμῶν διαρκῇ στρατεύματα, ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν ἡμετέρων Βουλῶν.

Ἐπεχείρησε νὰ καταστήσῃ τὸ στρατιωτικὸν ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, καὶ ἀνώτερον αὐτῆς.

Συνήργησε μετ' ἄλλων νὰ καθυποβάλῃ ἡμᾶς εἰς δικαιοδοσίαν ἀλλοτρίαν τοῦ ἡμετέρου πολιτεύματος καὶ μὴ ἀναγνωριζομένην ὑπὸ τῶν ἡμετέρων νόμων, χορηγῶν τὴν συγκατάθεσιν τοῦ εἰς τὰς νομιζόμενας νομοθετικὰς πράξεις των, σκοπὸν ἐχούσας·

Νὰ ἐπιτρέπωσι τὴν ἐν μέσῳ ἡμῶν διαμονὴν μεγάλων σωμάτων ἐνόπλων στρατευμάτων.

Νὰ ὑπερασπίζωνται αὐτὰ διὰ πλαστῶν διαδικασιῶν, ἐναντίον τῶν ποινῶν ὅσων ἤθελον καταστῇ ἄξιοι φονεύοντες κατοίκους τῶν Πολιτειῶν τούτων.

Νὰ διακόπτωσι τὴν ἐμπορίαν ἡμῶν μεθ' ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου.

Νὰ ἐπιβάλλωσι φόρους ἐφ' ἡμῶν ἄνευ τῆς ἡμετέρας συγκαταθέσεως.

Ν' ἀποστερῶσιν ἡμᾶς πολλάκις τῶν ἀγαθῶν τῶν δι' ὀρκωτῶν διαδικασιᾶς.

Νὰ μεταφέρωσιν ἡμᾶς πέραν τῶν θαλασσῶν ἵνα δικασθῶμεν ἕνεκα ὑποθετικῶν ἀδικημάτων.

Νὰ καταργῶσι τὸ ἐλεύθερον σύστημα τῶν Ἀγγλικῶν νόμων εἰς πλησιόχωρον ἐπαρχίαν, ἀντικαθιστῶντες ἀπόλυτον κυβέρνησιν, καὶ πλατύνοντες τὰ ὅριά της ὅπως χρησιμεύσῃ καὶ ὡς παράδειγμα καὶ ὡς ὄργανον ἐπιτήδειον νὰ εἰσαχθῇ δι' αὐτῶν ἡ αὐτὴ ἀπόλυτος διοίκησις εἰς ταύτας τὰς ἀποικίας.

Νὰ ἀκυρώσωσι τοὺς ἡμετέρους χάρτας καταλύοντες τοὺς ἀξιολογωτάτους τῶν ἡμετέρων νόμων, καὶ ἀλλοιοῦντες ἐκ θεμελίων τοὺς τύπους τῶν ἡμετέρων κυβερνήσεων.

Νὰ ἀνασείλωσι τὴν ἐξουσίαν τῶν ἡμετέρων νομοθετικῶν σωμάτων, καὶ νὰ κηρυχθῶσιν ἔχοντες αὐτοὶ τὴν ἐξουσίαν νὰ νομοθετῶσι δι' ἡμᾶς κατὰ πάσας τὰς περιστάσεις.

Παρητήθη ἐπομένως τῆς ἐφ' ἡμῶν κυβερνήσεως, κηρύττων ἡμᾶς ἐκτὸς τῆς προστασίας του, καὶ ἐπιχειρῶν πόλεμον καθ' ἡμῶν.

Ἐλήστευσε τὰς θαλάσσας, ἐδήλωσε τὰ παράλια, ἔκαυσε τὰς πόλεις καὶ κατέσφαξε τοὺς συμπολίτας ἡμῶν.

Μεταβιβάζει σήμερον πολυάριθμα στρατεύματα ξένων μισθωτῶν ἵνα συμπληρώσῃ τὸ ἔργον τοῦ θανάτου, τῆς ἐρημώσεως καὶ τῆς τυραννίας, στρατεύματα ἀπανθρωπίας καὶ δολιότητος, μὴ συγκρινομένης σχεδὸν μηδὲ πρὸς τὰς τῶν βρβάρωτέρων αἰώνων, ἅντη δὲ ἀνάξια ἀρχηγοῦ ἔθνους πεπολισμένου.

Ἠνάγκασε τοὺς ἡμετέρους συμπολίτας ὅσους ἤχμαλώτευσεν κατὰ θάλασσαν, νὰ ὀπλισθῶσι κατὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν πατρίδος, νὰ γίνωσι δῆμιοι τῶν ἰδίων φίλων καὶ ἀδελφῶν, ἢ νὰ φονευθῶσιν ὑπ' αὐτῶν τούτων.

Λιτήγειρε μεταξὺ ἡμῶν ἐμφυλίους ταραχάς, καὶ ἠγωνίσθη νὰ φέρῃ κατὰ τῶν κατοίκων τῶν ἡμετέρων ὀρίων τοὺς ἀγρίους καὶ ἀσπλάγχνους Ἰνδοὺς, ὧν ὁ γνωστός τρόπος τοῦ πολεμεῖν εἶναι τὸ θύειν καὶ ἀπολύειν πάντας, ἄνευ διακρίσεως ἡλικίας, γένους ἢ κοινωνικῆς θέσεως.

Καὶ ἐζητήσαμεν μὲν κατὰ πάσας τὰς ἐποχὰς τῶν κακώσεων τούτων δικαιοσύνην διὰ ταπεινοτάτων ἀναφορῶν· ἀλλ' εἰς τὰς ἄλλεπαλλήλους ταύτας αἰτήσεις, ἀντὶ ἀπαντήσεως ἐλάβομεν ἄλλεπαλλήλους ὕβρεις. Ἦγεμὼν ἄρα οὗτινος ὁ χαρακτήρ διακρίνεται διὰ τοιούτων πράξεων ἀξίων τυράννου, εἶναι ἀνάξιος νὰ κυβερνᾷ λαὸν ἐλεύθερον.

Τὸ καθ' ἡμᾶς δὲν ἐπάσσουμεν φερόμενοι καλῶς πρὸς

τοὺς Βρεττανοὺς ἡμῶν ἀδελφούς. Πολλάκις κατηγγείλαμεν πρὸς αὐτοὺς τὰς ἀποπείρας τῶν Βουλῶν αὐτῶν ἵνα ἐκτείνωσιν ἐφ' ἡμῶν δικαιοδοσίαν ἀδικοιολόγητον. Ἀνεμνήσχημεν πρὸς αὐτοὺς τὴν ἱστορίαν τῆς ἡμετέρας μετοικεσίας, ἀπευθύνθημεν εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν δικαιοσύνην καὶ μεγαλοψυχίαν, καὶ τοὺς ἐξωρκίσαμεν εἰς τὴν συγγένειαν ἡμῶν ν' ἀποδοκιμάσωσι τὰς καταπίεσεις ταύτας τεινούσας εἰς τὴν διακοπὴν τῶν ἡμετέρων σχέσεων. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἐκώφευσαν εἰς τὴν φωνὴν τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ αἵματος. Ὀφείλομεν λοιπὸν νὰ ἐνδώσωμεν εἰς τὴν ἀνάγκην τὴν ἐπιτάττουσαν τὸν ἡμέτερον χωρισμὸν, καὶ νὰ τοὺς θεωρῶμεν ὅπως καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνθρώπων, ἐχθροὺς μὲν ἐν πολέμῳ φίλους δὲ ἐν εἰρήνῃ.

Ὅθεν ἡμεῖς οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Ὁμοσπόνδων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ἐν γενικῇ συνελεύσει συνηθροισμένοι, ἐπικαλούμενοι τὴν μαρτυρίαν τοῦ ὑπερτάτου Κριτοῦ τοῦ παντός ὑπὲρ τῆς εὐθύτητος τῶν σκοπῶν ἡμῶν, δημοσιεύομεν καὶ διακηρύττομεν ἐπισήμως, ἐν ὀνόματι καὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀγαθοῦ λαοῦ τούτων τῶν ἀποικιῶν, ὅτι αἱ Ὁμόσπονδοι αὗται ἀποικίαι εἰσὶ καὶ ὀφείλουσι δικαιοδικῶς νὰ ᾖσιν ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρτητοι Πολιτεῖαι· ὅτι ἀπαλλάσσονται πάσης ὑποχρέωσως πρὸς τὸ Βρεττανικὸν στέμμα, καὶ ὅτι πᾶς πολιτικὸς δεσμὸς μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ κράτους τῆς Μεγάλης Βρεττανίας εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἐντελῶς διακελευμένος· καὶ ὅτι καθὼς ἐλεύθεροι καὶ ἀνεξάρ-

τητοι Πολιτεῖαι ἔχουσι πλήρη ἐξουσίαν νὰ κηρύττωσι πόλεμον, νὰπραγματεύωνται εἰρήνην, νὰ συνάπτωσι συμμαχίας, νὰ ἔχωσιν ἐμπορίαν καὶ νὰ πράττωσι πᾶσαν ἄλλην πρᾶξιν καὶ πᾶν πρᾶγμα ὅσα ἀνεξάρτητα κράτη ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ πράττειν. Πρὸς ὑποστήριξιν δὲ τῆς διακηρύξεως ταύτης, πεποιθότες εἰς τὴν προστασίαν τῆς Θεῆς Προνοίας, γινόμεθα ἀμοιβαίως καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐγγυηταὶ διὰ τῆς ζωῆς, τῆς περιουσίας καὶ τῆς ἰσθῆς ἡμῶν τιμῆς.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΑΓΚΟΚ.

(Ἐπονται δὲ καὶ πεντηκονταπέντε ἄλλαι ὑπογραφαὶ ἀντιπροσώπων δεκατριῶν Πολιτειῶν).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄.

— οο —

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΟΥΑΣΙΓΚΤΩΝΟΣ,

καὶ περὶ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ συνεδριαζούσης Συνελεύσεως ἐνῶ ἐκεῖνος ἦν πρόεδρος.

— ο —

Δεκαπέντε ἢ εἴκοσι λεπτὰ τῆς ὥρας πρὸ τοῦ γεύματος συνήρχοντο συνήθως εἰς τὴν αἴθουσαν, ὃ δὲ πρόεδρος εἰσερχόμενος ὠμίλει ἰδίᾳ πρὸς ἕκαστον τῶν συνδαιτυμόνων. Ἐνεδύετο δὲ πάντοτε μαῦρα, ἐκονία τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς, εἶχε τὴν κόμην ὀπισθεν δεδεμένην, καὶ ἔφερεν ἐπιχαρίτως κομψότατον ζῆφος.

Ἡ Κυρία Οὐάσιγκτωνος ἐγεύετο συνεχῶς οὐχὶ δὲ πάντοτε μετὰ τῶν ἄλλων, καὶ ἂν, ὥς πολλὰκις συνέ-

βαινεν, ἦσαν παροῦσαι καὶ ἄλλαι κυρίαί, ἐκάθιζεν αὐτὰς πλησίον τῆς ἐκατέρωθεν. Ὁ πρόεδρος αὐτὸς ἐκάθητο ἐν τῷ μέσῳ τῆς τραπέζης ἔχων τὴν κυρίαν Οὐάσιγκτῶνος ἐκ δεξιῶν. Πάντοτε δὲ, πλὴν ὁσάκις ἦν πρὸν κληρικός τις, προσηύχετο ἱστάμενος πρὶν ἢ καθῆσθαι εἰς τὴν τράπεζαν. Κληρικοῦ δὲ παρόντος, τὸν παρεκάλει νὰ προσευχηθῇ πρὸ τοῦ γεύματος, καὶ ν' ἀπευθύνῃ εὐχαριστίας μετ' αὐτό.

Λέγεται ὅτι ὁ πρόεδρος ἐγεύετο ἐν γένει ἑνὸς μηνὸς φαγητοῦ, καὶ τούτου ἀπλουστάτου. Ἐὰν δὲ προσίερον καὶ ἄλλο πρὸς αὐτὸν, κατὰ τὴν πρώτην ἢ δευτέραν σειρὰν τῶν φαγητῶν ἅτινα ἦσαν τῶντι πλουσίως παρεσκευασμένα, ἀπεκρίνετο συνήθως· « τοῦτο εἶναι περιττὸν εἰς ἐμέ. »

Ἀπήγγελλε δὲ τοὺς λόγους του εἰς τὸ Γερουσιαστήριον ἐνώπιον καὶ τῶν δύο σωμάτων, καὶ δὲν ἔστειλεν αὐτοὺς διὰ τοῦ γραμματέως του ἐν εἶδει διαγγέλματος. Ἡ συνήθεια αὕτη τῶν διγγελημάτων ἦν πρῶτος εἰσῆγγεν ὁ Κ. Ἰέρφερσον, διατηρεῖται καὶ μέχρι τοῦ νῦν. Ὁ Οὐάσιγκτων ὅμως ὑπέβαλλε πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὰς διακοινώσεις διὰ ζώσης, κατὰ πᾶσαν ἐναρξίν αὐτῆς. Ὅτε δὲ ἐπληροφορεῖτο ὅτι αἱ Βουλαὶ συνεδρίαζον καὶ ἦσαν ἔτοιμοι ν' ἀκούσωσιν αὐτὰς, ἀπεκρίνετο εἰς τὴν ἐρχομένην πρὸς αὐτὸν ἐπιτροπὴν, ὅτι ἐσκόπει νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Βουλὴν τὴν ἐπιούσαν κατὰ μεσημβρίαν.

Καὶ ὅτε ἤρχετο εἰς τὸ Γερουσιαστήριον πάντα τὰ μέλη

ἡγείροντο, αὐτὸς δὲ προσαγορεύων αὐτὰ ἐπιχαρίτως ἐκλήθητο, καὶ ἀμέσως ἐκλήθητο καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι. Συνήθως δὲ ἐκλήθητο τρία ἢ τέσσαρα λεπτά, καθ' ἃ ἐλάμβανε τὰς μὲν διόπτρας ἀπὸ τοῦ ἐνὸς τὸν δὲ λόγον ἀπὸ τοῦ ἄλλου θυλακίου του, καὶ ἔθετεν αὐτὰ ἐπὶ τῶν γονάτων του, ρίπτων τὰ βλέμματα ἐπὶ τὴν Συνέλευσιν. Καὶ ὑπλίζων τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐλάμβανε τὸν λόγον διὰ τῆς ὑστεραῖς, ἡγείρετο καὶ ἀμέσως ἤρχιζε νὰ ἀναγινώσκει, καθημένων τῶν ἀντιπροσώπων. Καὶ ἀνεγίνωσκε μὲν γεγωνυῖα τῇ φωνῇ, εὐκρινῶς καὶ ἀπροσκόπτως, ὡς ἂν δὲν ἦν ἐκ τῶν ἐντελεστέρων ἀναγνωστῶν. Ὅσάκις δὲ ἔφθανεν εἰς σπουδαῖόν τι μέρος τῆς ὁμιλίας του, ἐπέτεινε τὸν λόγον διὰ χειρονομίας τῆς δεξιᾶς χειρὸς, οὐχὶ σφοδρᾶς ἢ ἀποτόμου, ἀλλὰ χαριέσσης καὶ μᾶλλον ἐμπαινούσης ζῆλον· καταλύων δὲ τὸν λόγον προσκγόρευε καὶ πάλιν τὴν Συνέλευσιν· καὶ ὅτε ἀνεχώρει ἡγείροντο ἐκ νέου οἱ ἀντιπρόσωποι.

Ὅσοι ἐγνώρισαν ἐξ οἰκείας ἀντιλήψεως τὰς πράξεις ταύτας ἐδεσχάιώσαν ἡμᾶς, ὅτι οὐ μόνον τὰ παιδιά, ἀλλὰ καὶ ἅπας ὁ λαὸς συνέρρεον ὅτε ἤρχετο καὶ ὅτε ἀνεχώρει. Οἱ ἐργαστηριάρχαι κατελίμπανον τὰ ἐργαστήρια καὶ οἱ ἐργάται τὰς ἐργασίας αὐτῶν, ἵνα ἔλθωσι καὶ ἴδωσιν αὐτὸν διαβλίνοντα. Ἐπραττον δὲ ταῦτα οὐχὶ θορυβοῦντες, ὅπως γίνεται εἰς τοιαύτας περιστάσεις, ἀλλὰ δεικνύοντες σέβας αὐθόρμητον καὶ βελῶν, ὅσάκις ἠκούετο ὅτι ἤρχετο.

ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ.

SADAY

7
x
4
6
τ
τ
δ
λ
x
γ
δ
τ
x
ρ
ρ
x
o
o
δ

2295 A

Prigias alb

Polypor

Polyp

185. 11

185
a. 6. 1

1001

12 12 12
12 12 12
12 12 12

12 12 12
12 12 12
12 12 12

Núñez

Principios de la

Historia de la

A

A

T

M

Núñez de Lizaola

Probas de la
Amigos de la

11.0

11.0

11.0

Nice

